

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2017

„ZELENÁ ZPRÁVA“

*Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2017 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky
a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.*

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	XI
Úvod.....	XII
Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství za rok 2017	1
Návrh nezbytných opatření vyplývajících ze Zprávy o stavu zemědělství České republiky za rok 2017 v oblasti agrární politiky (podle ustanovení § 6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství)	20
1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	22
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	22
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	22
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	24
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	26
1.3 Podnikatelské prostředí	29
1.4 Důležitá opatření a rozhodnutí orgánů ČR a EU	33
1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2017	33
1.4.2 Důležitá rozhodnutí a právní akty orgánů EU v roce 2017	34
2 Podpory agrárního sektoru a venkova	38
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství	39
2.1.1 Program rozvoje venkova ČR	39
2.1.2 Operační program Rybářství na období 2014–2020	43
2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů	45
2.2 Přímé platby	46
2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU	46
2.2.2 Přejížděné vnitrostátní podpory	52
2.2.3 Ostatní přímé platby	53
2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)	53
2.3 Národní podpory a opatření	56
2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu	61
3 Zemědělství a rozvoj venkova	63
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení	64
3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	66
3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	70
3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace	71
3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova	74
3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení	74
3.5.2 Programové zabezpečení	78
4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat	81
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí	82
4.2 Ochrana zvířat	91

4.3	Ekologické zemědělství	92
4.4	Zranitelné oblasti dusíkem	94
4.5	Agrobiodiverzita a genetické zdroje významné pro výživu a zemědělství	95
5	Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	98
5.1	Distribuce potravin	98
5.2	Spotřeba potravin	102
5.3	Výdaje za potraviny	104
5.4	Spotřebitelské ceny potravin	107
5.5	Kvalita potravin	112
5.6	Bezpečnost potravin	115
5.7	Míra potravinové soběstačnosti	142
6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	144
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství	145
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	148
6.3	Dodavatelská odvětví	151
6.4	Úvěry a pojišťovací služby	164
6.5	Výzkum, vzdělávání a poradenství	170
6.6	Organizace prvovýrobců a zpracovatelů	175
6.7	Agrární trh práce	177
6.7.1	<i>Pracovní síly v zemědělství</i>	<i>177</i>
6.7.2	<i>Mzdy v zemědělství</i>	<i>181</i>
7	Půda a vlastnické vztahy k půdě	183
7.1	Pozemkové úpravy	183
7.2	Trh s půdou	185
7.3	Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy	191
7.4	Využití a stav zemědělského půdního fondu	194
7.4.1	<i>Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití</i>	<i>194</i>
7.4.2	<i>Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství</i>	<i>198</i>
8	Agrární produkce a její bilance	208
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	208
8.1.1	<i>Obiloviny</i>	<i>208</i>
8.1.2	<i>Cukrová řepa – cukr</i>	<i>220</i>
8.1.3	<i>Brambory a bramborový škrob</i>	<i>226</i>
8.1.4	<i>Olejniny</i>	<i>232</i>
8.1.5	<i>Chmel</i>	<i>236</i>
8.1.6	<i>Ovoce</i>	<i>239</i>
8.1.7	<i>Zelenina</i>	<i>247</i>
8.1.8	<i>Réva vinná – víno</i>	<i>253</i>
8.1.9	<i>Okrasná produkce – květinářství a školkařství</i>	<i>258</i>
8.1.10	<i>Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)</i>	<i>260</i>
8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	262
8.2.1	<i>Skot – mléko, hovězí maso</i>	<i>262</i>

8.2.2	<i>Prasata – vepřové maso</i>	278
8.2.3	<i>Drůbež – drůbeží maso, vejce</i>	287
8.2.4	<i>Ovce, kozy – skopové maso</i>	297
8.2.5	<i>Rybářství</i>	300
8.2.6	<i>Včelařství</i>	304
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů.....	308
8.4	Obnovitelné zdroje energie.....	312
8.4.1	<i>Využití zemědělské produkce v energetice</i>	315
8.4.2	<i>Využití zemědělské produkce v dopravě</i>	316
8.5	Geneticky modifikované plodiny.....	320
9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství	321
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU.....	321
9.2	Agrární zahraniční obchod.....	326
9.2.1	<i>Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě</i>	326
9.2.2	<i>Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	327
9.2.3	<i>Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	329
9.3	Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství.....	331
10	Ekonomické výsledky agrárního sektoru	335
10.1	Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet).....	336
10.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků.....	339
10.2.1	<i>Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků</i>	341
10.2.2	<i>Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU</i>	345
10.2.3	<i>Investiční rozvoj zemědělství</i>	355
10.2.4	<i>Shrnutí ekonomických výsledků</i>	362
10.3	Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny.....	363
10.3.1	<i>Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů</i>	363
10.3.2	<i>Práce a mzdy v potravinářském průmyslu</i>	369
11	Souhrnné hodnocení agrární politiky	374
P1	Přehled legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru	381
1.1	Přehled legislativních opatření přijatých od roku 1. 1. 2017 do 1. 3. 2018 a publikovaných ve Sbírce zákonů.....	381
1.1.1	<i>Zákony</i>	381
1.1.2	<i>Nařízení vlády</i>	382
1.1.3	<i>Vyhlášky</i>	384
1.2	Připravované právní předpisy v roce 2017.....	387
P2	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za účetní rok 2015	388
P3	Tabulková příloha	391

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEKO	Agroenvironmentální a klimatické opatření
AEO	agroenvironmentální opatření
AMI	Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH (Zemědělská tržní informační společnost)
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BPS	bioplynové stanice
BTPM	bez tržní produkce mléka
CLLD	Community-Led Local Development (komunitně vedený místní rozvoj)
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů, a. s.
ČNB	Česká národní banka
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
č. ž.	čisté živiny
DDE	dichlorodiphenyldichloroethylene
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova)
DPH	daň z přidané hodnoty
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ES	Evropské společenství
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (vč. Rakouska, Finska, Švédska)

EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004
EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko)
EU = EU 28	Evropská unie od 1. 7. 2013 Belgie (1952), Bulharsko (2007), Česká republika (2004), Dánsko (1973), Estonsko (2004), Finsko (1995), Francie (1952), Chorvatsko (2013), Irsko (1973), Itálie (1952), Kypr (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Lucembursko (1952), Maďarsko (2004), Malta (2004), Německo (1952), Nizozemsko (1952), Polsko (2004), Portugalsko (1986), Rakousko (1995), Rumunsko (2007), Řecko (1981), Slovensko (2004), Slovinsko (2004), Spojené království (1973), Španělsko (1986), Švédsko (1995)
€	euro = oficiální platidlo v 19 z 28 států Evropské unie (tzv. eurozóně) a v šesti dalších zemích mimo EU, v devizové podobě platí od 1. ledna 1999, ve valutové podobě od 1. ledna 2002
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
eurozóna	euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko)
EZ	ekologické zemědělství
FADN	Farm Accountancy Data Network (Sít' testovacích podniků)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin)
FOB	Free on Board (vyplaceně na palubu lodi), dodací doložka INCOTERMS 2010
DZES	Dobrý zemědělský a environmentální stav
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organismy
GWh	gigawatthodina
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží
CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistický systém sběru a zpracování dat sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. i mezi ČR a ostatními členskými státy EU
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
j. hm.	jatečná hmotnost
JPÚ	jednoduchá pozemková úprava

KoPÚ	komplexní pozemková úprava
kt	kilotuna
kW	kilowatt
LAU	Local Administrative Units (místní samosprávné jednotky; LAU 1 – okres, LAU 2 – obec)
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Vazba mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) – název iniciativy EU 1991–2006 a osy IV v PRV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti)
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPa	megapascal, jednotka tlaku
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MWh	megawatthodina, jednotka energie
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ	nové členské země (země v EU od roku 2004)
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃ ⁻	dusičnany
NP	národní park
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics (nomenklatura územních statistických jednotek; NUTS 0 – stát, NUTS 1 – území, NUTS 2 – region, NUTS 3 – kraj)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)

OR	ochrana rostlin
OU ČR	Ovocnářská unie ČR
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky (polyaromatické uhlovodíky)
PCB	polychlorované bifenylly
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PMO	Povodí Moravy, s. p.
POR	Přípravky na ochranu rostlin a rostlinných produktů
PPH	povinné požadavky na hospodaření
PPO	podniky právnických osob
PRV	Program rozvoje venkova ČR
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SISPO	Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce
SNM30	směsná nafta motorová obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
Spojené království / Velká Británie	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
SPÚ	Státní pozemkový úřad
Strategie MZe 2030	Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030
SVB	Sdružení pro výrobu bionafty
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
SZÚ v kap. 5.6	Státní zdravotní ústav
TIS ^{ČR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty (podle zákona o zemědělství; LPIS)

TPM	tržní produkce mléka
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona; ČÚZK)
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	výzkum a vývoj
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VPM	volné pracovní místo
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚPP	Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i.
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.
VÚVeL	Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelná oblast dusíkem
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2017 (Zpráva 2017) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje rezortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLF, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2013–2017. Meziroční index, kde není uvedeno jinak, je meziroční srovnání posledních dvou let (2017/2016).

U tabulek a údajů vztahujících se k zažádaným, schváleným a vyplaceným dotacím (včetně počtu žádostí a případných výměr) z obou Programů rozvoje venkova (tzn. PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020) je důležité rozlišovat, za které roky se dané údaje uvádějí. Některé tabulky uvádějí pouze dotace podané rok předem (tj. 2016) a vyplacené v roce 2017. Jiné tabulky pak uvádějí dotace zažádané během všech relevantních let (tj. počínaje rokem 2017 a dříve).

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2017 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 3. 4. 2018. Ve Zprávě 2017 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2017/18 i za kalendářní rok 2017 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2017 se to týká především údajů za rok 2016, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2016 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2015.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;
- 0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2017 představuje souhrnnou statistickou prezentaci a hodnocení vývoje českého zemědělství a potravinářství, s důrazem na meziroční srovnání vývoje povětrnostních podmínek, podmínek trhu a opatření a podpor zemědělské politiky.

Povětrnostní podmínky roku 2017 byly méně příznivé a výnosy většiny pěstovaných základních plodin byly proti předcházejícím rokům nižší.

Meziroční vývoj tržních podmínek byl pro zemědělství příznivý: v roce 2017 došlo k výraznějšímu růstu cen zemědělských výrobců (růst o 8 %) proti nižšímu růstu průměrných cen prakticky všech významných vstupů. Ceny průmyslových výrobců potravn. výrobků, nápojů a tabáku byly vyšší o 2,6 % a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů o 5,2 %. Na tomto vývoji profitovali více producenti živočišné výroby, kde došlo k meziročnímu zvýšení CZV o 14,1 %.

Celková výše podpor vztažených k českému agrárnímu sektoru, tj. včetně podpor tzv. obecných služeb (výzkum, informatika, kontrolní činnosti ad.) se meziročně zvýšila o 3,5 mld. Kč, tj. z 55,5 mld. Kč v roce 2016 na 59,0 mld. Kč v roce 2017. Samotné podpory přímo zemědělským podnikům se zvýšily o 5,7 % na 45,5 mld. Kč. To představuje téměř 13 tis. Kč/ha z. p., resp. více než 430 tis. Kč na (přepočítaného) pracovníka v odvětví.

Podíl zemědělství včetně lesnictví a rybolovu na české HPH se mírně snížil na 2,44 %, z toho samotné zemědělství činilo 1,78 %. Podíl potravinářského průmyslu dosahoval 2,15 %. Pokračovalo snižování celkové zaměstnanosti v zemědělství: při zhruba 100 tis. přepočítaných pracovníků došlo k dalšímu snížení jejich podílu na celkové zaměstnanosti na 2,06 %.

Výsledkem uvedených a dalších podmínek jsou celkové ekonomické výsledky zemědělského odvětví. Předběžné údaje Souhrnného zemědělského účtu za rok 2017 ukazují udržení podnikatelského důchodu („zisku“) na relativně vysoké úrovni posledních roků (21,3 mld. Kč v roce 2017). Tomu odpovídá i udržení důchodu z faktorů na přepočítaného pracovníka (tzv. indikátoru A) na úrovni téměř 550 tis. Kč. Meziročně však mírně vzrostl podíl mezispotřeby na celkové produkci 67 %. Podíl provozních dotací na produkci však zůstává nadále mimořádně vysoký (téměř 25 %), což svědčí o vysoké závislosti odvětví na podporách. Disparita mezd v zemědělství vůči národnímu hospodářství se stabilizovala na zhruba 80 %. Schodek bilance českého AZO se meziročně prohloubil o 8,2 mld. Kč na 31,2 mld. Kč. Ve vývozu se nadále stále více prosazují zemědělské suroviny na úkor výrobků s vyšší přidanou hodnotou, v porovnání se situací v dovozu. S výjimkou prasat, drůbeže a vajec, ovoce, zeleniny, řepky a brambor však převyšuje míra potravinové soběstačnosti u ostatních hlavních komodit vysoce 100 %.

Ve struktuře zemědělských podniků se stále více prosazuje podíl mimořádně velkých podniků právnických osob na obhospodařované z. p. I přes přísnější podmínky poskytování podpor příjmů a pokračující dobrovolná agro-environmentální a klimatická opatření se problémy ve vztahu zemědělství k životnímu prostředí vyostřují, zejména pokud jde o kvalitu půdy a její vodní režim. Bez rychlejšího přijetí účinných adaptačních opatření, zejména pokud jde o zvyšování podílu organické hmoty v půdě, tak může být vážně ohrožena budoucí

konkurenceschopnost českých zemědělských podniků. To je také i jedno z hlavních doporučení ve vztahu k plnění strategie rezortu do roku 2030.

SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ZA ROK 2017

• Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

Česká ekonomika zaznamenala v roce 2017 dynamický růst. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezonnost vzrostl o 4,6 %. K růstu HDP přispěla domácí i zahraniční poptávka. Na straně domácí poptávky byly hlavními faktory růstu výdaje domácností na konečnou spotřebu a investiční aktivita firem. Dařilo se většině odvětví národního hospodářství, především průmyslu, ale i odvětví služeb. Reálný růst HDP tak byl v roce 2017 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹ (2,3 %), i než jaký vykazala EU 28 jako celek (2,4 %).

Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2017 proti roku 2016 snížila o 1,1 p. b. a v celoročním průměru činila 2,9 %. Průměrná míra nezaměstnanosti tak byla obdobně jako v roce 2016 v ČR nejnižší ze všech států EU, a významně nižší než průměr všech členských států EU (7,6 %) i eurozóny (9,1 %), kde v roce 2017 došlo rovněž k poklesu míry nezaměstnanosti, a to o 1 p. b. ve srovnání s rokem 2016 v celé EU 28, resp. o 0,9 p. b. v eurozóně. Průměrná hrubá nominální měsíční mzda² dosáhla v roce 2017 úrovně 29 504 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 7,0 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 4,4 %.

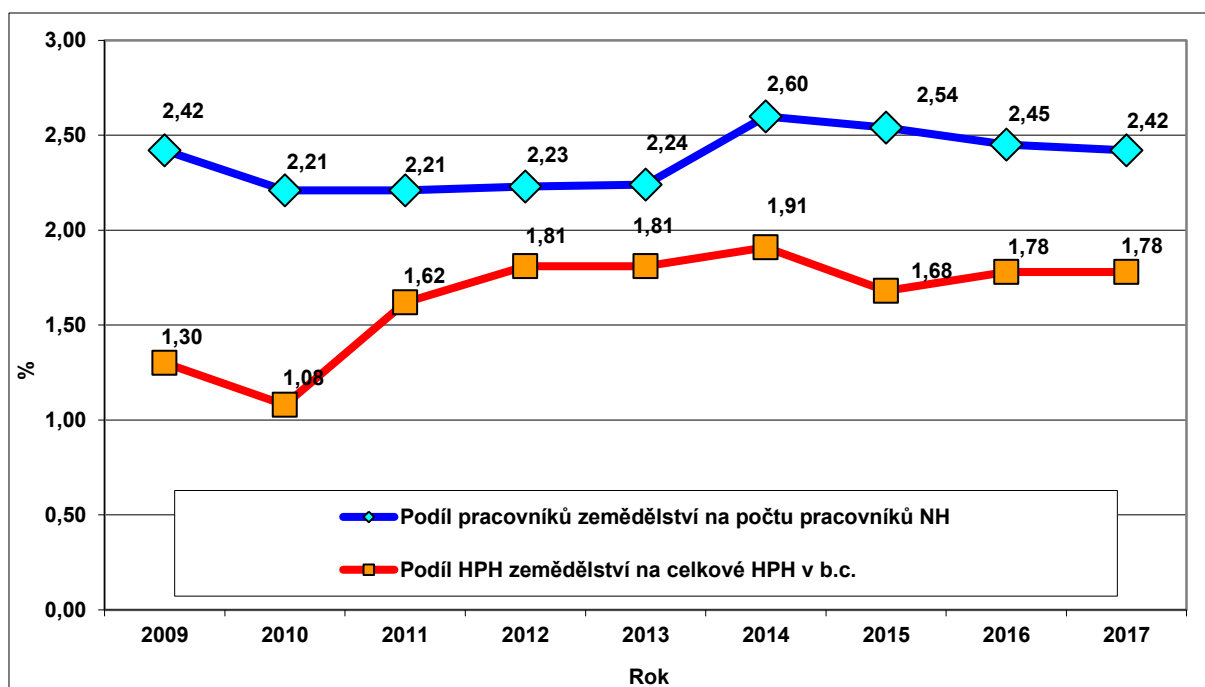
Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2017 na celkové tvorbě HPH³ v základních b. c.⁴ 1,78 %, což představuje meziroční stagnaci. V případě potravinářského průmyslu se podíl na celkové tvorbě HPH snížil o 0,02 p. b. na 2,15 %. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2010 se uvedený podíl v případě odvětví zemědělství rovněž nezměnil a u potravinářského průmyslu došlo k poklesu o 0,03 p. b.

1 Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2017 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

2 Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

3 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

4 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

Ceny zemědělských výrobců v roce 2016 vykázaly meziroční nárůst o 8,0 %⁵, což je výrazně vyšší nárůst, než jaký zaznamenaly ceny vstupů do zemědělství (0,6 %).

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se v roce 2017 proti roku 2016 podle údajů ČSÚ⁶ zvýšil o 0,2 % a činil 96,6 tisíc zaměstnanců. Současně klesl podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců o 0,03 p. b. na 2,42 %, a to v důsledku vyššího nárůstu počtu zaměstnanců v národním hospodářství celkem než v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) klesl na 82,3 tisíce při poklesu jejich podílu na celkovém počtu zaměstnanců o 0,04 p. b. na 2,06 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2017 dosáhla 78,6 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 5,6 % a byl o 1,4 p. b. nižší než průměr celkového růstu mezd v ČR. Při započítání inflace tak došlo v zemědělství k nárůstu reálné mzdy o 3,1 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2017 snížil o 0,37 p. b. na 3,90 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2017 meziročně zvýšily o 4,9 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se snížily ve srovnání s rokem 2016 o 4,2 % a představovaly 49,9 mld. Kč

● **Podpory agrárního sektoru a venkova**

Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020 navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Nový programový dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014. Evropská komise schválila finální znění základního programového dokumentu PRV ČR na období 2014–2020 dne 26. 5. 2015. V roce 2016 ČR požádala Evropskou komisi o modifikaci PRV 2014–2020 s navýšením kofinancování z národních zdrojů (ve

5 Zemědělská výroba včetně ryb.

6 Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

výši 35 % celkových prostředků). Tímto vzrostl rozpočet celkových veřejných prostředků využitelný pro podporu českého zemědělství, potravinářství a lesnictví na 3,5 mld. € (z toho 2,3 mld. € z rozpočtu EU a 1,2 mld. € z rozpočtu ČR⁷).

Cílem PRV 2007–2013 bylo zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci čtyř tzv. os. V roce 2017 byly vypláceny podpory na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky. Nové závazky již nejsou přijímány.

Operační program Rybářství na období 2014–2020

Operační program Rybářství 2014–2020 přispívá k plnění cílů Společné rybářské politiky a navazuje na předchozí OP Rybářství 2007–2013. Evropská komise schválila Operační program Rybářství 2014–2020 dne 2. 6. 2015. Globálním cílem je orientace na udržitelnou a konkurenceschopnou akvakulturu založenou na inovacích, konkurenceschopnosti a účinnějším využití zdrojů. Operační program se současně zaměřuje na rozvoj udržitelného chovu ryb v České republice a dále na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků (péče o krajinu, retence vody, rybářská turistika apod.). Nově se orientuje také na podporu začínajících rybářů.

Přímé platby

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy i nadále reprezentuje v letech 2015–2020 nejvýznamnější složku přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a představuje zhruba 55 % částky určené na přímé platby. SAPS je udělován na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance). Na rok 2017 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 461 mil. €, což při stanoveném kurzu 25,981 Kč/€ představovalo výslednou částku 11 978 mil. Kč. Počet žadatelů o tuto platbu dosáhl v roce 2017 celkem 29,9 tis. na plochu 3,55 mil. ha z. p. Do 31. 12. 2017 bylo SZIF v rámci SAPS proplaceno 92,5 % z ročního nároku.

Nedílnou součástí dotačního opatření SAPS je platba za zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění („greening“). Hlavní podmínky plateb za ozelenění vyplývají z nařízení (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci SZP. Zemědělec, který podal žádost o podporu SAPS, je zároveň povinen dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské půdy postupy příznivé pro klima a životní prostředí.

Od roku 2015 je poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS, platba pro mladé zemědělce. Podmínkou je, aby žadatel o platbu SAPS v prvním roce podání žádosti nebyl starší 40 let. Platba pro mladé zemědělce je poskytována danému žadateli na maximální výměru ve výši 90 ha po dobu nejvýše pěti let.

V roce 2016 bylo celkem takto podpořeno 3,9 tis. mladých zemědělců a vyplacená suma dosáhla 64,2 mil. Kč. V roce 2017 požádalo o tuto platbu celkem 4,3 tis. subjektů na výměru 84,0 tis. ha v celkové částce 71,2 mil. Kč.

7 Původní výše kofinancování z rozpočtu ČR činila 0,8 mld. €, tj. 25 %.

V rámci přímých plateb jsou od roku 2015 podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS – voluntary coupled support). Jedná se pouze o taková odvětví zemědělské výroby, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou mimořádně důležitá z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Podpora VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68, nicméně je rozšířena o některá další odvětví rostlinné a živočišné výroby. V ČR je podpora určena pro následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, pasené ovce a kozy. V roce 2016 byly citlivé komodity podpořeny v celkové hodnotě 3 338,2 mil. Kč, z toho největší podíl (40,0 %) obdrželo 1 878 chovatelů na 369 tis. VDJ krav s TPM. Pro rok 2017 je v rámci podpory VCS požadována na vybraná odvětví celková částka 3 286,1 mil. Kč.

Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů.

V roce 2017 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 6 510 mil. Kč, což je o 130,8 mil. Kč méně než v předchozím roce (meziroční pokles o 2 %). Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělce na BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu se v roce 2017 zvýšila oproti předchozímu roku o 113,9 mil. Kč, suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU v roce 2017 poklesla oproti předchozímu roku o 244,7 mil. Kč, tj. téměř o třetinu.

V roce 2017 byla v rámci mimořádných opatření vyplacena podpora pro chovatele dojníc na snížení produkce mléka, v souladu s nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1612 ze dne 8. 9. 2016, z evropských zdrojů ve výši 32,3 mil. Kč.

Dále připadl v roce 2017, stejně jako v roce 2016, vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Ovoce a zelenina do škol (197,8 mil. Kč) a na obnovu vinic (110,4 mil. Kč). Finance pocházely zejména z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě mimořádných opatření a podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu produkce včelařských výrobků.

U celkového objemu vyplacených podpor na školní mléko došlo v roce 2017 k nepatrnému meziročnímu poklesu o 3,6 % na 56,1 mil. Kč.

Podpory včelařům byly v roce 2017 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2016 dosáhly výše 62,9 mil. Kč, v roce 2017 tyto podpory vzrostly na úroveň 67,6 mil. Kč.

Meziroční zvýšení v roce 2017 zaznamenala především podpora z národních zdrojů u Ovoce a zeleniny do škol, a to o 23,6 % (naopak podpora ze zdrojů EU současně nepatrně poklesla o 7,4 %), a dále nepatrně vzrostly jak národní, tak unijní výdaje na propagaci zemědělských produktů (v obou případech o 3,2 %).

V roce 2016 a 2017 směřovala největší část podpor na propagaci kvality mléčných výrobků ve třetích zemích a dále na propagaci chráněných zeměpisných označení původu.

Exportní subvence nejsou od roku 2014 v EU poskytovány. EU se přizpůsobuje rozhodnutí 10. konference WTO v Nairobi o odstranění vývozních podpor v zemědělství a závěrům

11. konference WTO v Buenos Aires. Ze závěrů 11. zasedání Konference ministrů vyplynulo, že Evropská unie je odhodlána prosazovat otevřený mnohostranný obchodní systém.

• Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat

Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2017 více než polovinu celkové výměry ČR (53,3 %), v porovnání s rokem 2016 se zmenšil o 3,1 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,2 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,3 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v roce 2016 (33,9 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2017 byla 1 114,83 tis. ha, tj. 14,1 % celkové rozlohy ČR. Evropsky významné lokality zaujímaly výměru 795,1 tis. ha (10,1 % rozlohy ČR) a jejich počet byl 1 112. Ptačích oblastí bylo evidováno 41 na rozloze 703,4 tis. ha (8,9 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 724,2 tis. ha (21,9 % plochy ČR).

Celková výměra z. p. v LFA evidované v LPIS k 31. 12. 2017 je 1 781,5 tis. ha (50,1 %), v tom orná půda zaujímá 904,5 tis. ha (50,8 % z. p. v LFA) a travní porosty⁸ 853,6 tis. ha (47,9 % z. p. v LFA).

Odvodněné plochy jsou vykazovány jako souhrn evidovaných ploch provedeného odvodnění. V ČR je odvodněno 1 078 tis. ha (25,6 % z. p.) drenážním detailem (poslední dostupný údaj z roku 1992). Strukturálním šetřením v zemědělství 2016 byly zjištěny aktuální údaje o rozsahu zavlažovaných půd v ČR. Zavlažovaná plocha byla 25,0 tis. ha a zavlažovatelná plocha byla 45,9 tis. ha.

V roce 2017 bylo v systému integrované produkce zeleniny evidováno 96 pěstitelů s plochou 7,1 tis. ha. Proplaceno bylo 87 žádostí, které byly podány v roce 2016 na rozlohu 7,0 tis. ha.

K 31. 8. 2017 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 351 členů s výměrou ovocných sadů 10 tis. ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD vyplaceno 287 žádostí z roku 2016 na výměru 9,6 tis. ha ovocných sadů. V roce 2017 bylo podáno 305 žádostí na plochu 9,5 tis. ha.

K 31. 12. 2017 bylo evidováno 152 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 5,8 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2017 podáno 643 žádostí na výměru 11,7 tis. ha. Do opatření ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 102 žádostí na výměru 825 ha.

Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci odboru živočišných komodit oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ, a Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely (VOZPVU). Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS ČR.

8 Zahrnuje kategorie travní porost na orné půdě a trvalý travní porost.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2017 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 7 415 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 3 241 kontrol), při 952 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 123 532 zvířat (z toho u hospodářských zvířat nevyhovující péče při 347 kontrolách u 119 109 zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2017 stíháno 34 a odsouzeno 26 osob.

Ekologické zemědělství

Ke konci roku 2017 hospodařilo v ČR 4 399 ekologických zemědělců, jedná se o nárůst o 3,7 % proti předchozímu roku. Poměrně výrazněji vzrostl opět počet výrobců biopotravin (meziročně o 10,7 %), kterých bylo k 31. 12. 2017 registrováno 672.

Výrazný meziroční nárůst byl zaznamenán u podílu ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy, který činil k 31. 12. 2017 již 12,37 %. Vzrostla také výměra orné půdy v ekologickém režimu (na 71 515 ha) i výměra TP (na 427 717 ha).

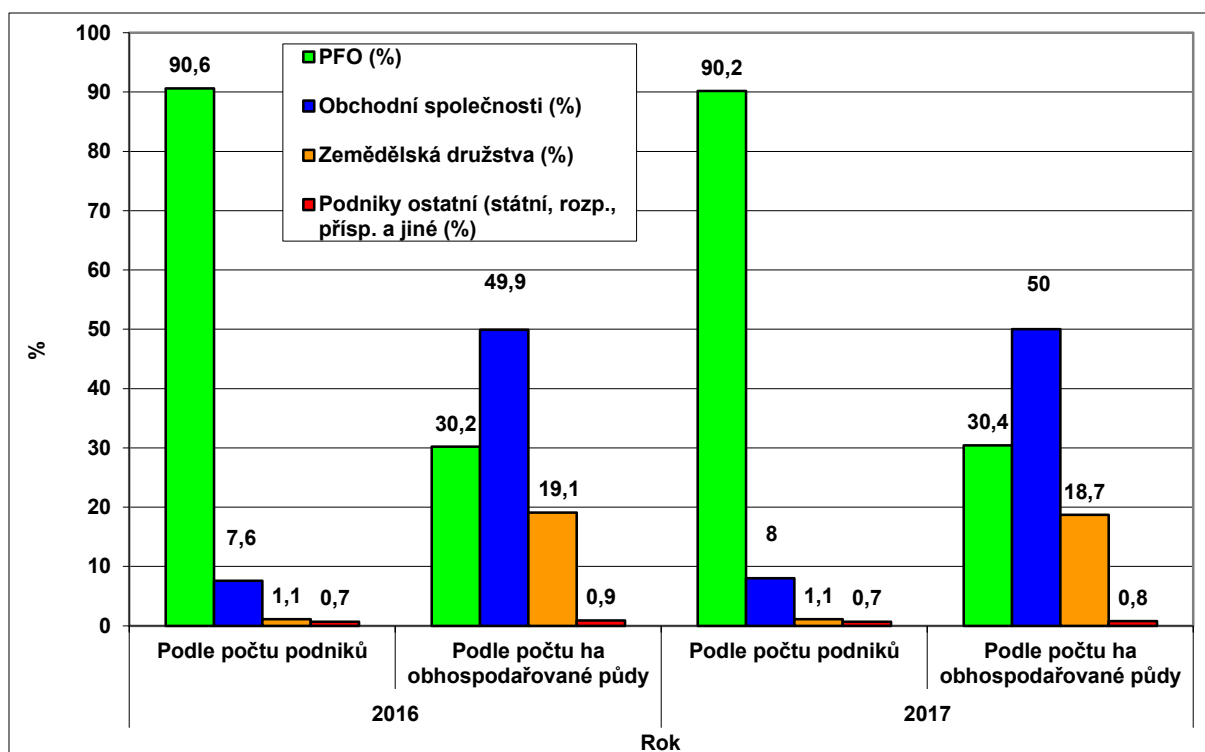
Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2017 poskytována v rámci PRV 2007–2013 jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření a nově v rámci PRV 2014–2020, kde je jako samostatné opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury.

Od roku 2007 bylo ekologické zemědělství podporováno také výrazným bodovým zvýhodněním (preferencí) ekologických zemědělců při hodnocení investičních projektů v rámci Os I a III PRV 2007–2013. V novém PRV 2014–2020 je toto zvýhodnění znatelně zredukováno.

Ekologické zemědělství v ČR má již dlouholetou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcími nařízeními Komise (ES) č. 889/2008 a (ES) č. 1235/2008. MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin, ale i u všech dalších osob registrovaných v systému ekologického zemědělství, pravidelně kontrolují dodržování příslušných právních předpisů. Pověřenými organizacemi byly v roce 2017 KEZ, o. p. s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o., a Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r. o.

● Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin

Koncem roku 2017 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno přes 48 tis. subjektů.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Většina zemědělských podniků (95,9 %) vykazovala alespoň minimální výměru z. p.⁹ a tyto podniky hospodařily na 3,52 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.).

Podíl orné půdy celkově představoval 70,6 % zemědělské půdy. PPO vykazaly vyšší stupeň zornění obhospodařované půdy (celkově 75,7 %; podle jednotlivých právních forem s. r. o. 66,4 % a družstva shodně s a. s. 81,5 %) než PFO s 58,8 %.

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat měly PPO ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě. Na PPO připadlo téměř 75 % skotu (v rámci toho téměř 90 % dojených krav), více než 93 % prasat a rovněž drůbeže.

Podle právních forem podniků byly největšími chovateli skotu a. s. (28,5 %), následované družstvy (25,4 %) a zemědělskými podnikateli – FO (25,2 %). Na chovu prasat se 62,9 % podílely a. s. a dále družstva (15,5 %) a s. r. o. (13,1 %), na chovu drůbeže se podílely zejména s. r. o. s 49,1 % a a. s. s 38,6 % a výrazně méně zemědělstí podnikatelé – FO s podílem 5,7 %.

Podle registru ČSÚ počet podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) trvale narůstá. Celkový počet subjektů těchto obou výroby v roce 2017 činil 24 612 jednotek (meziročně je to více o 1 749 firem). Avšak ne všechny subjekty zařazené do registru jsou ekonomicky aktivní, zejména se to týká fyzických osob. Postupně se mění

9 Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kožešinových zvířat.

struktura využívaných právních forem, neboť v roce 2017, obdobně jako v roce 2016, se nejvíce rozrostl počet právě těchto, tj. firem fyzických osob.

● **Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství**

V roce 2017 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace, všechny se statutem výzkumné organizace podle Rámce pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2014/C 198/01), které byly zřízeny MZe. Na rezortním VaVaI se dále podílely také na dvě desítky soukromých výzkumných ústavů, z nichž 11 bylo se statutem výzkumné organizace, dále veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2017 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje (například Horizont 2020) i dalších výzkumných programů.

Ministerstvo zemědělství plní úkoly vyplývající z Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která vytyčila 7 hlavních a 13 vedlejších cílů. K hlavním patří další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol.

Prostřednictvím RVP MZe bylo v roce 2017 realizováno 50 druhů vzdělávacích aktivit v celkovém počtu 682 akcí celkem za 5 398 tis. Kč. Většina akcí probíhá pravidelně každý rok a navazuje na akce (semináře, konference, školení včetně zajištění sborníků a studijních či výukových materiálů) z předchozích let. Tradičně měly vysokou úroveň události environmentálního vzdělávání pro děti a mládež z oblasti lesního hospodářství a programy zaměřené na bezpečnost potravin a zdravou výživu. Velký ohlas mezi dětmi a učiteli zaznamenal pilotní projekt programu Škola na farmě, projekt Věda na polích a ve stájích s podtitulem Příběh potravin a soutěž pro studenty středních škol s rezortním zaměřením Rostlinolékařská profese – obor budoucnosti. Významný vzdělávací efekt měla školení pro vodoprávní úřady, semináře zaměřené na proexportní politiku MZe, myslivecké semináře o problematice prasete divokého a jeho přizpůsobování se současné kulturní krajině a o problematice nekontrolovaného šíření siky japonského. Přínosné byly konference k ochraně zvířat, kvalitě obilovin, vzdělávání kontrolních organizací ekologického zemědělství, semináře k ochraně rostlin, odborná školení k používání antimikrobik, vzdělávací aktivity pro vinohradníky a vinaře a také nové regionálně zaměřené semináře k problematice zpracování a odbytu biopotravin. Tradičně vysokou odbornou úroveň mají semináře pekařů a cukrářů. Finančně byly podpořeny soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol s rezortním zaměřením. Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla z celkového objemu vynaložených finančních prostředků na RVP v roce 2017 částka ve výši 4 014 tis. Kč, což je přibližně 74 %.

● **Pracovní síly a trh práce v zemědělství**

Zaměstnanost v zemědělství se v posledních letech snižuje jen velmi mírným tempem a lze ji v podstatě považovat za stabilizovanou. V roce 2017 poklesl počet pracovníků v zemědělských podnicích přibližně na 100 tis.¹⁰, meziroční úbytek činil 0,2 % (v předchozím roce 0,7 %). Podíl

10 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 %¹¹ a meziročně se nezměnil.

Meziročně došlo k mírnému snížení zaměstnanosti pouze v podnicích právnických osob, kdy v obchodních společnostech i v družstvech poklesl počet pracovníků přibližně o 100 osob. V podnicích fyzických osob se počet pracovníků prakticky nezměnil.

Celková struktura zaměstnanosti podle právních forem je v posledních letech stabilizovaná. Od roku 2002 představují více než polovinu zemědělských pracovních sil pracovníci obchodních společností (v roce 2017 v nich pracovalo 54,0 % zemědělců), přibližně pětina zemědělců pracuje v družstvech (20,6 %) a čtvrtina v podnicích fyzických osob (25,2 %).

Věková skladba zemědělské populace představuje problém ve většině zemí EU. V agrárním sektoru ČR vykazovali ve 4. čtvrtletí 2017¹² nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (42,5 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (31,6 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci ve věku 60 a více let (14,2 %) a pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (11,7 %). V meziročním srovnání došlo k nepříznivým změnám ve věkové struktuře pracovníků agrárního sektoru. Výrazně se snížil podíl pracovníků věkové kategorie 30–44 let (o 4,8 p. b.) a mírně se snížil také podíl pracovníků ve věku 15–29 let (o 0,1 p. b.), naopak výrazně narostl podíl pracovníků ve věku 45–59 let (o 3,1 p. b.) a 60 a více let (o 1,7 p. b.).

Meziroční změny ve vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním¹³. V roce 2016 mělo 51,9 % zaměstnanců středoškolské vzdělání bez maturity, 25,9 % středoškolské s maturitou, 11,9 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného) a 8,3 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně došlo k mírnému zvýšení strukturálního podílu zaměstnanců se základním či nedokončeným vzděláním (o 0,4 p. b.), podílu zaměstnanců se středním vzděláním bez maturity (o 0,5 p. b.) a podílu vysokoškoláků (o 0,6 p. b.), naopak poklesl podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitou (o 1,4 p. b.). Ve srovnání se situací v průmyslu byl v agrárním sektoru vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním bez maturity (o 5,6 p. b.) a nižší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitou (o 6,3 p. b.), podíly vysokoškoláků a zaměstnanců se základním vzděláním se již několik let výrazně neliší.

Rozhodující část pracovníků v zemědělství ČR získává příjem ze své pracovní činnosti formou mzdy. Potřebné údaje pro sledování úrovně a vývoje těchto příjmů lze tak pravidelně čerpat ze mzdových statistik ČSÚ. Mzdy v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem. V roce 2017 se tato situace dále zhoršila. Průmysl a národní hospodářství dosáhly meziročních nárůstů mezd zhruba na úrovni 7 %, v zemědělství to však bylo 5,4 % (uvedené nárůsty tak byly všechny vyšší než v předchozím roce, v případě zemědělství však méně výrazně) a průměrná mzda zde dosáhla 23 713 Kč. V národním hospodářství celkem vzrostla průměrná mzda¹⁴ o 7,0 % na 29 504 Kč. Průmysl s nárůstem 7,1 % (na 29 842 Kč) tentokrát za národním hospodářstvím nezaostal a udržel si svůj nevýrazný náskok (ve výši kolem tří set Kč). Stavebnictví (s nárůstem o 5,1 % na 26 037 Kč) se podobně jako zemědělství nedokázalo

11 Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (1.-4. čtvrtletí 2017)*, ČSÚ 2017, 2018.

12 *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2016, 2017)*, ČSÚ 2017, 2018. *Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

13 *Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2016*, ČSÚ 2017. *U 2,1 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.*

14 *Na přepočtené počty zaměstnanců.*

přízpůsobit zrychlenému tempu vývoje mezd v národním hospodářství. Některá odvětví sice zaznamenala poněkud nižší relativní nárůst mezd než zemědělství, úplně všechna však zemědělství překonala v absolutní výši mzdového přírůstku (veřejná správa a obrana a zdravotní a sociální péče dokonce více než dvojnásobně).

Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se vůči průmyslu propadla pod hranici 80 % (na 79,5 %), relace mezd vůči národnímu hospodářství poklesla těsně k této hranici, a to na 80,4 %.

● **Půda a vlastnické vztahy**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2017 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 205 tis. ha, tj. 53,3 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá stejně jako v minulém roce 0,40 ha zemědělské půdy a 0,29 ha orné půdy. Proti roku 2016 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 3,1 tis. ha, tj. o 0,04 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2017 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 7 003 ha, což je úbytek vyšší o 652 ha proti roku 2016. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 3 159 ha, tedy o 386 ha více než v roce 2016. Zvětšila se výměra lesní půdy o 1 809 ha a výměra v kategoriích „zastavěné plochy a nádvoří“ a „ostatní plochy“ o 886 ha, to je o cca 894 ha menší nárůst než v roce 2016. Zvyšuje se výměra zahrad (o 791 ha) a vodních ploch (o 377 ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 145 ha (223 ha v roce 2016). Výměra chmelnic poklesla o 61 ha, tedy více než v roce 2016 (22 ha), výměra vinic naopak vzrostla o 173 ha, tedy o 149 ha více než v roce 2016, kdy byl nárůst 24 ha.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2017 byla celková výměra ve výši 3 560 tis. ha, tj. menší proti předchozímu roku o 1 181 ha a meziroční změna byla poprvé od začátku evidence záporná, což znamená poprvé pokles podnikatelských produkčních ploch v zemědělství.

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 645 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur). ČÚZK eviduje veškeré zemědělské pozemky podle katastrálního zákona. K jejich změnám tak dochází na základě zápisů do katastru nemovitostí. Evidují se i zemědělské pozemky v zastavěném území, v zastavěných stavebních pozemcích a zastavitelných plochách obce a zemědělské pozemky mimo toto území, které nejsou obsaženy v evidenci LPIS. LPIS eviduje díly půdních bloků podle užívatelských vztahů a využití půdy, přičemž nejmenší evidovaná plocha může být 100 m². Obhospodařovaná výměra je přitom nižší proti evidenci katastru nemovitostí i vlivem zarůstáním původní zemědělské půdy dřevinami. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory.

● **Agrární produkce**

Rostlinná produkce

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2017, tj. 1 354,7 tis. ha (proti předchozímu roku menší o 0,3 %), zaujímaly největší podíl pšenice (832,1 tis. ha, tj. 61,4 % celkové plochy) a ječmen (327,7 tis. ha, 24,2 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrno s výměrou 86,0 tis. ha, podílející se 6,3 % na celkové ploše obilovin. Na sklizňové ploše obilovin se dále podílely minoritní obilní druhy, jmenovitě oves (44,1 tis. ha, 3,3 %), triticales (36,3 tis. ha, 2,7 %), žito (22,2 tis. ha, 1,6 %) a ostatní obiloviny (v souhrnu 6,4 tis. ha, tj. 0,5 % celkové plochy obilovin).

Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2017, dosáhla výše 7 456,8 tis. t, což je oproti předchozímu rekordnímu roku pokles o 13,3 %. Na celkové produkci se největším objemem podílela pšenice, a to 4 718,2 tis. t (tj. 63,3 % celkové produkce), ječmene bylo sklizeno 1 712,3 tis. t (23,0 %) a zrnové kukuřice 588,1 tis. t (7,9 % celkové produkce).

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2017/18 je 8 580,3 tis. t, je tedy meziročně nižší o 14,5 %. Odhaduje se stagnace objemu celkové domácí spotřeby obilovin ve výši 5 043,0 tis. t. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2017/18 meziročně klesla na 147,9 %, tj. o 23,4 p. b. Objem konečných zásob se meziročně zvýšil o 21,9 % na 1 114,3 tis. t.

V marketingovém roce 2017/18 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 832,1 tis. ha, meziročně o 0,9 % menší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 785,5 tis. ha (tj. 94,4 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 46,6 tis. ha.

Průměrný hektarový výnos pšenice 5,67 t/ha byl oproti předchozímu roku nižší o 12,8 %. Produkce pšeničného zrna dosáhla výše 4 718,2 tis. t. Jedná se o meziroční pokles 13,5 %. Sklizeň zrna ozimých odrůd pšenice dosáhla výše 4 529,5 tis. t (tj. meziroční pokles o 14,8 %) při průměrném výnosu 5,77 t/ha.

Výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2017/18 proti předchozímu roku poklesla o 19,8 % na 251,8 tis. t včetně státních hmotných rezerv. Dovoz je odhadován na 31,0 tis. t. Celková nabídka pšenice díky nižšímu objemu produkce klesla na 5 001,0 tis. t, tj. o 13,9 %. Objem vývozu se odhaduje na 1 720,0 tis. t, je tedy o 43,4 % nižší než v předchozím roce.

V marketingovém roce 2017/18 činila sklizňová plocha ječmene 327,7 tis. ha a meziročně došlo k jejímu vzrůstu o 0,6 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 97,2 tis. ha (29,7 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 230,5 tis. ha (70,3 %). Průměrný celkový výnos ječmene dosáhl hodnoty 5,23 t/ha a byl tak meziročně o 7,8 % nižší. Produkce zrna se oproti minulému roku snížila o 7,2 %, a to na 1 712,3 tis. t.

Hodnocení kvality sladovnického ječmene ze sklizně 2017 je výsledkem komplexního pohledu na řadu sledovaných ukazatelů, stanovených ve VÚPS, a. s., Sladařském ústavu Brno. Sledovány byly následující parametry: vlhkost zrna, přepad zrna na síť 2,5 mm, zrnové příměsi sladařsky nevyužitelné, zrnové příměsi sladařsky částečně využitelné, nečistoty a neodstranitelné příměsi. Rovněž byla stanovena klíčivost ječmene, obsah vody, bílkovin a škrobu. Jarní ječmen sklizený v roce 2017 splňuje všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu. Zrno má dobrou klíčivost s nízkým výskytem biologicky a fyziologicky poškozených zrn, ale má vysoký obsah dusíkatých látek a nižší hodnoty přepadu na síť 2,5 mm, zvláště pak v oblastech s nedostatkem srážek.

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR v marketingovém roce 2017/18 se meziročně snížila o 0,5 % na 86,0 tis. ha. Produkce se meziročně snížila o 30,5 %, a to na 588,1 tis. t. Důvody tohoto výrazného propadu sklizně, ve srovnání s předchozí sklizní, lze hledat především v nepříznivých klimatických podmínkách v průběhu měsíce června 2017, kdy kukuřici postihlo výrazné sucho, což mělo za následek výrazné snížení hektarového výnosu. Hektarový výnos 6,84 t/ha byl meziročně o 30,1 % nižší oproti rekordnímu výnosu 9,79 t/ha roku 2016/17.

Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2017/18 klesla na 1 109,9 tis. t (meziročně o 18,9 %). Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 523,0 tis. t, meziročně o 2,1 % nižší v souvislosti s nižším objemem krmné spotřeby. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice klesla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 45,9 p. b. na 112,4 %.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2017/18 pěstovala na ploše 58,1 tis. ha (111,0 % skutečnosti předchozího roku). Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 73,9 t/ha¹⁵ (ve srovnání s rokem 2016/17 byl o 3,7 % vyšší). Cukernatost řepy ve srovnání s rokem 2016/17 se snížila na 17,5 %. Produkční plocha na nepotravinářské využití cukrové řepy činila 8,2 tis. ha, výnos bulev pro výrobu kvasného lihu dosáhl 84,3 t/ha.

Výroba cukru v ČR v roce 2017/18 dosáhla podle předběžných údajů 636,0 tis. t. Do hospodářského roku 2017/18 bylo z předchozího hospodářského roku převedeno 47,9 tis. t¹⁶ cukru. Výnos polarizačního cukru dosáhl 12,98 t/ha¹⁷ (meziroční zvýšení o 0,2 %) a výnos bílého cukru 10,98 t/ha. V roce 2017 činil poplatek z přebytku 15 tis. Kč za cukr vyrobený nad kvótu v hospodářském roce 2015/2016. Do EU bylo odvedeno 12 tis. Kč a na správní výdaje bylo převedeno 3 tis. Kč. Celkem bylo v roce 2017 vybráno 120 786 tis. Kč, z toho 95 499 tis. Kč bylo odvedeno do EU a 25 287 tis. Kč převedeno na správní výdaje.

Produkční plocha brambor celkem (s dopočty) v roce 2017/18 spíše stagnovala, pokles byl jen o 0,6 % a brambory se pěstovaly na celkové ploše 29,4 tis. ha.

Povětrnostní podmínky byly pro pěstování brambor v hospodářském roce 2016/17 srážkově mírně pod normálem let 1981–2010 (92 %). Problémem byly nerovnoměrně rozložené srážky. Ve srovnání s normálem nejvíce přšlo v říjnu 2016 a v dubnu 2017, největší nedostatek srážek byl v prosinci 2016 a v květnu 2017. Nejvíce trpěla nedostatkem srážek jižní Morava (Moravskoslezský kraj), výrazné sucho bylo v Polabí a ve středních Čechách. Západní část Čech (Karlovarský kraj) a Ústecko měly srážek dost. Průměrné měsíční teploty vzduchu v roce 2016/17 kolísaly kolem normálu, ale objevily se i výkyvy. Nízké teploty byly v lednu 2017 (3,6 °C pod hodnotou normálu), vysoké naopak v březnu a červnu 2017. Nejvyšších teplot bylo dosaženo v srpnu 2017. Byly to jedny z nejteplejších dnů od roku 1961.

Sklizňová plocha olejnin celkem činila v marketingovém roce 2017/18 v ČR 479,5 tis. ha, což představuje ve srovnání s předchozím rokem nárůst o 2,0 %. Průměrný hektarový výnos se meziročně snížil z 3,14 t/ha na 2,65 t/ha a celková produkce olejnin tak proti sklizni roku 2016 poklesla o 14,0 % na výši 1 269,2 tis. t.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2017/18 sklídila v ČR z totožné produkční plochy jako v předchozím roce 394,3 tis. ha. Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem poklesl o 15,7 % na 1 146,2 tis. t při průměrném výnosu 2,91 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 90,3 %.

Sklizňové plochy chmelnic se v ČR již čtvrtým rokem zvětšují. V roce 2017 dosáhla pěstitelská plocha chmelnic 4 945 ha, tj. o 170 ha více než v roce 2016. Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ), v roce 2017 jím bylo osázeno 87,3 % celkové pěstitelské plochy (tj. 4 317 ha). Z hybridních odrůd chmele největší výměru zaujímá Sládek (295 ha), Premiant (165 ha), Saaz Late (44 ha), Agnus (42 ha) a Kazbek (34 ha). V roce 2017 ÚKZÚZ eviduje v ČR celkem 117 pěstitelů chmele. V Žatecké chmelařské oblasti bylo vypěstováno celkem 5 116,4 t (pokles o 683,4 t) při výnosu 1,34 t/ha (1,57 t/ha v roce 2016). V Úštěcké chmelařské oblasti bylo vypěstováno celkem 816,2 t a výnos se snížil o 0,60 t/ha. V Tršické chmelařské oblasti bylo vypěstováno celkem 864,2 t,

15 Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

16 Pramen: European Commission, EU Sugar Balance, 30 November 2017 update, SZIF.

17 Hmotnost veškerého cukru teoreticky získatelného z jednotky plochy cukrové řepy (bez zápočtu cukru obsaženého v cukrové řepě zpracované ve smlouvě o dílo mimo území ČR).

tj. o 228,3 t méně než v roce 2016 a výnos se snížil o 0,48 t/ha. V Ústecké oblasti došlo k nejmenšímu snížení množství sklizeného chmele, a to pouze o 0,38 %.

Pěstitelé chmele mohou využívat řadu finančních podpor. V roce 2017 bylo v rámci dotačního programu 3.h. Podpora prevence šíření virových a bakteriálních chorob vysázeno s podporou Ministerstva zemědělství 839 487 ks certifikované sadby. Bylo obnoveno celkem 275,77 ha chmelnic v celkovém objemu 12,6 mil. Kč. Nejvíce zastoupenou odrůdou je Žatecký poloraný červeňák (80,1 % z celkové obnovené plochy).

Celková produkce ovoce v ČR (včetně odhadu za domácnosti) dosáhla v roce 2017 podle údajů ČSÚ 261,2 tis. t a byla v porovnání se sklízni ovoce v roce 2016 téměř o pětinu nižší (stejně jako v roce předchozím). Meziročně výrazně poklesla sklizeň hrušek (o 38 % na 10,6 tis. t), švestek (o 31 % na 19,6 tis. t), višní (o 28 % na 6,8 tis. t), jablek a slív (o 17 % na 174,0 tis. t, resp. 7,2 tis. t) a jahod (o 11 % na 8,3 tis. t). Na úrovni minulého roku zůstala úroda broskví, meruněk a angreštu.

V ČR výměra pěstební plochy zeleniny celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2017 meziročně mírně poklesla o 1,4 % na 14 248 ha, největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předešlém roce, a to cibule (15 %), zelí (9 %), hrách (11 %), mrkev (8 %) a okurky nakládačky (7 %). K významnějšímu snížení ploch došlo u petržele o 20 % na 439 ha, skupiny ostatní zelenina o 14 % na 2 771 ha, okurek nakládaček o 13 % na 1 009 ha, rajčat o 13 % na 886 ha, hlávkového zelí o 10 % na 1 217 ha a salátových okurek o 7 % na 276 ha. Větší nárůst ploch byl zaznamenán u česneku o 20 % na 514 ha, hrachu o 14 % na 1 512 ha, dále pak u cibule o 7 % na 2 157 ha a póru o 6 % na 18 ha. Zvýšení ploch bylo evidováno také u salátu, kdy došlo k zařazení plochy všech druhů salátů (tj. hlávkový, ledový, římský apod.).

Živočišná produkce

Stavy skotu celkem v České republice podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat ČSÚ k 1. 4. 2017 v meziročním srovnání nepatrně vzrostly o 0,4 % (tj. o 5,6 tis. ks) a dosáhly 1 421,2 tis. ks, z toho stavy krav se zvýšily o 0,4 % (tj. o 2,2 tis. ks) na 585,9 tis. ks. Nejvýraznější růst byl zaznamenán u kategorie jalovice jatečné ve věku nad 2 roky (meziročně o 33,6 %). Zvýšily se také stavy býků (vč. volů) od 1 do 2 let (o 6,5 %), býků (vč. volů) nad 2 roky (o 4,5 %) a krav bez tržní produkce mléka (o 2,3 %). Naopak k úbytku stavů došlo ve srovnání s předchozím rokem u kategorie skot do 1 roku (-0,5 %), plemenní býci od 1 do 2 let (-1,4 %), plemenné jalovice od 1 do 2 let (-0,8 %), plemenné jalovice nad 2 roky (-2,3 %) a krávy dojené (-0,7 %). Meziroční nárůst stavů skotu byl v roce 2017 evidován ve všech krajích ČR kromě Jihomoravského (-0,1 %), Plzeňského (-0,3 %), Libereckého (-2,2 %), Královéhradeckého (-2,8 %) a Kraje Vysočina (-0,3 %). Nejvíce se zvýšil počet kusů chovaného skotu v Ústeckém kraji (o 3,5 %). Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 28 se ČR v roce 2017 podílela 1,6 %.

V ČR se vlivem výrazného růstu CZV mléka zlepšila ekonomika jeho výroby. Přesto stavy dojnic klesly, ale vlivem růstu užitkovosti se výroba mléka mírně zvýšila. Celková výroba mléka dosáhla 2 998,3 mil. l, tj. o 0,5 % více než v předchozím roce. Průměrné stavy dojnic klesly o 1,5 % na 364,6 tis. ks, zatímco mléčná užitkovost se zvýšila o 2,0 % na 8 222,5 l na dojnici.

V ČR byl v roce 2017 trh s hovězím a telecím masem ovlivněn zejména vývojem této komodity na trhu EU. Odvětví chovu skotu v ČR bylo v roce 2017 charakterizováno nepatrným růstem stavů, snížením celkové produkce hovězího a telecího masa, poklesem porážek a růstem spotřeby. Zároveň došlo ke zhoršení aktivní bilance zahraničního obchodu vlivem nárůstu dovozu při poklesu vývozu.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2017 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18,5 tis. podniků a ve srovnání s předchozím rokem se jejich počet snížil o 43 podniků. Nejvýrazněji klesl počet malých podniků s 1 až 10 ks skotu (o 230) a o pouhé 3 podniky se snížil počet velkochovů s koncentrací zvířat nad 1 tis. ks. U ostatních kategorií došlo naopak k meziročnímu zvýšení, které bylo nejvýraznější u podniků s 11 až 50 kusy zvířat (nárůst o 146 podniků). Zdaleka nejvyšší je počet malých chovatelů s méně než 10 ks zvířat (10,1 tis.), ale je v nich chováno pouze 2,2 % stavů skotu v ČR. Největší podíl (tj. 45,3 %) z celkové populace skotu v ČR byl v roce 2017 chován v 428 podnicích s počtem zvířat nad 1 tis. ks. Tento podíl se v meziročním srovnání snížil o 0,4 %. V rámci jednotlivých krajů ČR je více než 46 % chovaného skotu soustředěno v krajích Jihočeském, Středočeském, Moravskoslezském a v Kraji Vysočina. Tento podíl se meziročně nezměnil. Průměrný počet kusů skotu připadajícího na podnik zůstal stejný jako v předchozím roce, dosáhl 89 ks. Podniků zabývajících se výkrmem býků bylo v roce 2017 evidováno celkem 11,4 tis. a proti roku 2016 se jejich počet podle IZR snížil o 62. Více než polovina (55 %) chovaných býků byla vykrmována celkem v 966 podnicích s koncentrací zvířat v rozmezí 51–500 ks. V roce 2017 bylo chovatelů krav BTPM evidováno 8,3 tis., z toho 59,5 % chovalo v průměru méně než 4 krávy. Ve srovnání s rokem 2016 přibýlo celkem 164 podniků zabývajících se chovem krav bez tržní produkce mléka.

Trh s vepřovým masem v České republice byl v roce 2017 silně ovlivněn vývojem tohoto odvětví v celé EU. Pokles produkce v Unii provázený nárůstem cen vepřového masa se promítl do oživení CZV jatečných prasat v ČR a pozitivně ovlivňoval u tuzemských chovů jejich rentabilitu. Vývoj v komoditě vepřové maso v naší zemi byl v roce 2017 charakterizován dalším oslabením stavů prasat i prasnic, poklesem celkové výroby, snížením porážek a pokračujícím růstem dovozů masa, který se promítl v dalším zhoršení bilance zahraničního obchodu.

Podle ČSÚ se stavy drůbeže v zemědělském sektoru v ČR v roce 2017 zvýšily o 0,8 % na 21,5 mil. ks, z toho stavy kuřat na výkrm poklesly o 4,3 % na 10,9 mil. ks, stavy kuřat na chov klesly o 4,0 % na 2,6 mil. ks, stavy slepic vzrostly o 11,8 % na 6,8 mil. ks, stavy kohoutů vzrostly o 22,6 % na 260,6 tis. ks, stavy kachen vzrostly o 10,4 % na 549,7 tis. ks, stavy krůt poklesly o 9,3 % na 339,7 tis. ks a stavy hus poklesly o 7,9 % na 18,1 tis. ks.

Celková produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2017 dle údajů publikovaných ČSÚ zvýšila o 6,0 % na 192,9 tis. t j. hm. (257,3 tis. t ž. hm.). Z toho tržní produkce činila 189,7 tis. t j. hm. (252,9 tis. t ž. hm.).

Do ČR bylo podle celní statistiky v roce 2017 dovezeno 137,3 tis. t j. hm. živé drůbeže a drůbežího masa, což znamenalo meziroční úbytek o 3,8 %. Z toho živé drůbeže 5,4 tis. t j. hm. (7,4 tis. t ž. hm.), tj. meziročně o 11,5 % méně, a 132,0 tis. t j. hm. drůbežího masa, což je meziročně o 3,5 % méně. Dovezená živá drůbež čítala 23,4 mil. ks, to znamená meziročně o 9,0 % méně.

V roce 2017 byl trh s vejci v ČR charakterizován meziročním růstem průměrných početních stavů nosnic, výroby, vývozu, spotřeby a ceny vajec a poklesem dovozu. V ČR bylo v roce 2017 v průměru evidováno 9,3 mil. ks nosnic v užitkových chovech, což představuje meziroční růst o 360,0 tis. ks (4,0 %). Z toho tvořily 51,2 % nosnice v zemědělském sektoru, jejichž průměrné stavy za rok 2017 vzrostly o 9,5 % a zbytek představovaly nosnice v domácích hospodářstvích, jejichž průměrné stavy meziročně v průměru klesly o 1,2 %.

V České republice stavy ovcí mírně klesly, ale základní stádo se nepatrně rozšířilo. Základní stádo koz i stavy koz celkem meziročně vzrostly. K 1. 4. 2017 bylo v ČR evidováno 130,3 tis. ks bahnic, což je meziroční vzrůst základního stáda o 0,6 %. Celkové stavy ovcí a beranů ke stejnému datu dosáhly 217,1 tis. ks, tj. o 0,6 % méně než v předchozím roce. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2017 evidováno 28,2 tis. ks, což je o 6,1 % více než v předchozím roce.

● **Obnovitelné zdroje energie**

Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezovala podporu pro nové výrobní elektrárny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektrárny a zavedla 10% odvod z elektrárny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektrárny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovil provozní podporu elektrárny pro elektrárnu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektrárnu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. 1. 2014.

Užití biopaliv, jejich přimíchávání k minerálním pohonným hmotám, je v ČR v současné době určováno právními předpisy. Tato povinnost byla poprvé zavedena v září 2007 pro přídavek FAME v motorové naftě (2 % objemová), od roku 2008 i pro přídavek bioetanolu do benzínu. Na konci roku 2015 byly schváleny novely zákona o ochraně ovzduší a zároveň novely zákona o spotřebních daních v oblasti nakládání a zdaňování čistých biopaliv (FAME B100, rostlinné oleje) a směsných paliv (SMN B30, E85, E95).

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2017 ustálila na 340 tis. t. stejně jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2017 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly pouze společnosti Preol, a.s., Lovosice a Primagra, a.s., Milín. Společnost Temperator, s.r.o., Liberec zpracovávala odpadní živočišné tuky na FAME pouze pro jejich vývoz. Některé z ostatních provozů buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na dílčí činnosti jako je lisování řepky olejky, prodej řepkového oleje, obchod s řepkovým olejem a FAME, zpracování mastných kyselin na surové FAME a jejich prodej k zušlechťování na FAME. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2017 dosáhlo 46 %.

● **Cenový vývoj na agrárním trhu**

V roce 2017 došlo k meziročnímu zvýšení cen zemědělských výrobců o 8,0 %. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se zvýšily o 2,6 %, zatímco spotřebitelské ceny se v průměru zvýšily o 5,2 %. Ceny vstupů do zemědělství se meziročně navýšily o 0,6 %.

Meziroční růst CZV v rostlinné výrobě v roce 2017 se navýšil o 3,4 %. Nejvýrazněji se zvýšila v rámci sledovaných komodit cena ovoce (o 39,4 %), zeleniny a květin (o 14,8 %). Mírně se zvýšily ceny u olejnin (o 3,6 %) a obilovin (o 1,4 %). U okopanin se ceny nezvýšily, došlo k poklesu u brambor (o 9,0 %) i cukrové řepy (o 5,6 %).

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2017 ve srovnání s rokem 2016 v lepší kondici, zaznamenala meziroční nárůst o 14,1 %. Nejvýraznější meziroční zvýšení ceny bylo zaznamenáno u mléka (o 25,7 %) a vajec (o 20,1 %). Nárůst ceny byl i u jatečných prasat (o 11,1 %). Mírný růst ceny byl dosažen u jatečného skotu (o 2,3 %). Pokles ceny byl zaznamenán u drůbeže (o 2,1 %).

● **Agrární zahraniční obchod (AZO)**

Obrat českého AZO v roce 2017 meziročně nepatrně poklesl o 0,2 %, vzhledem ke zřetelnějšímu poklesu na straně exportu a pokračováním nárůstu na straně importu. Hodnota vývozu se snížila o 4,5 mld. Kč, tj. o 2,2 %, na 197,1 mld. Kč a hodnota dovozu vzrostla o 3,7 mld. Kč, tj. o 1,6 %, na 228,3

mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2017 v důsledku výraznějšího poklesu na straně vývozu a nárůstu na straně dovozu meziročně prohloubila o 8,2 mld. Kč na 31,2 mld. Kč (což je nejhorší hodnota posledních pěti let). Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době snížil o 3,4 p. b. na 86,3 % a podíl schodku na vývozu vzrostl o 4,4 p. b. na 15,9 % (meziročně horší hodnoty, které vykazují zhoršení po tříletém zlepšujícím se trendu). V členění na obchod s EU a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční výrazné navýšení bilančního schodku (po dvou letech jeho navyšování) na 15,7 mld. Kč, tj. na 119,2 %, a ve druhém případě pak mírnější zvýšení schodku na 14,9 mld. Kč¹⁸, tj. o 2,8 %. Zpravidla platí, že meziročně menší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s Unií než mimo ni.

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR na Slovensko (21,7 % v roce 2017), do Německa (19,4 %) a Polska (10,6 %). Dalšími významnými odběrateli v pořadí jsou Itálie, Rakousko a Maďarsko (stejně jako v roce 2016) a z třetích zemí pak nadále navzdory embargu Rusko (1,4 %). V roce 2017 se nicméně hodnota českého agrárního exportu na Slovensko a do Polska meziročně snížila (o 5,4, resp. o 13,6 %), zatímco do Německa nepatrně stoupla (o 3,4 %).

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází¹⁹ zejména z Německa a Polska (v roce 2017 dohromady 38,5 %) a dále z Nizozemska, které se již v roce 2015 posunulo na třetí místo před Slovensko. Více než 5% podíl zaujímaly v roce 2017 ještě Španělsko a Itálie (meziročně si země prohodily pořadí). V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Čína, Turecko a USA (s podíly v rozmezí 1,3 % až 1,1 %). Brazílie v meziročním porovnání sestoupila (v pořadí hlavních dodavatelů v rámci třetích zemí) z 2. na 5. místo (s podílem 0,8 %).

V podrobnějším pohledu byly hlavními vyváženými komoditami z ČR v roce 2017 „cigarety“ (již s 11% podílem), „pšenice“, „řepkový olej (s nízkým obsahem kyseliny erukové)“, „pekařské výrobky“ (tj. pečivo, sušenky, oplatky apod.), „přípravky používané k výživě zvířat“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „nezahuštěné mléko a smetana“ (ve velké míře surové mléko), „potravinové přípravky jiné“ (HS 2106), „káva“, „pivo“, „živý skot“, „limonády“, „cukrovinky bez kakaa“, „sýry a tvaroh“, „cukr“, „semena řepky“, „slad“, „jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve“ (HS 1602), „výtažky a koncentráty z kávy (vč. přípravků na jejich bázi)“, „uzenky a salámy“, „pokrutiny“ (HS 2306), „živá drůbež“, „ječmen“, „zahuštěné mléko a smetana“ a „maso vepřové“. Jedná se o tytéž položky jako v roce 2016, ovšem se změnami v pořadí. Z výčtu je patrné, že v českém agrárním vývozu mají nadále vysoký podíl nezpracované komodity.

● **Ekonomické výsledky agrárního sektoru**

Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) je hlavní nástroj pro sledování ekonomiky odvětví zemědělství, který je srovnatelný pro celou EU. Z výsledků SZÚ vyplývá, že ekonomické výsledky českého zemědělství za rok 2017 lze meziročně hodnotit jako stagnující. V meziročním srovnání 2016–2017 vykazují výsledky roku 2017 podle souhrnných ukazatelů SZÚ převážně mírný pokles, avšak ve srovnání výsledků odvětví za posledních 5 let (2013–2017) patřil rok 2017 k úspěšnějším. Významné meziroční změny SZÚ v základních běžných cenách (tj. v běžných cenách včetně podpor vázaných s produkcí) představují stejný výsledek zemědělského odvětví (133 mld. Kč) jako v roce minulém i přes odlišné výsledky dílčích kategorií. Větší a celkově pozitivní změna nastala v rostlinné produkci (RV), kde došlo k poklesu ze 79,8 mld. Kč na 73,7 mld. Kč a zároveň k nárůstu výsledků živočišné výroby (ŽV) ze 45,5 mld. Kč na 51,4 mld. Kč. Přes stejné hodnoty produkce zemědělského

18 Součet obchodu s EU 28 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi.

19 Dovoz je sledován podle země původu, nikoliv země odeslání.

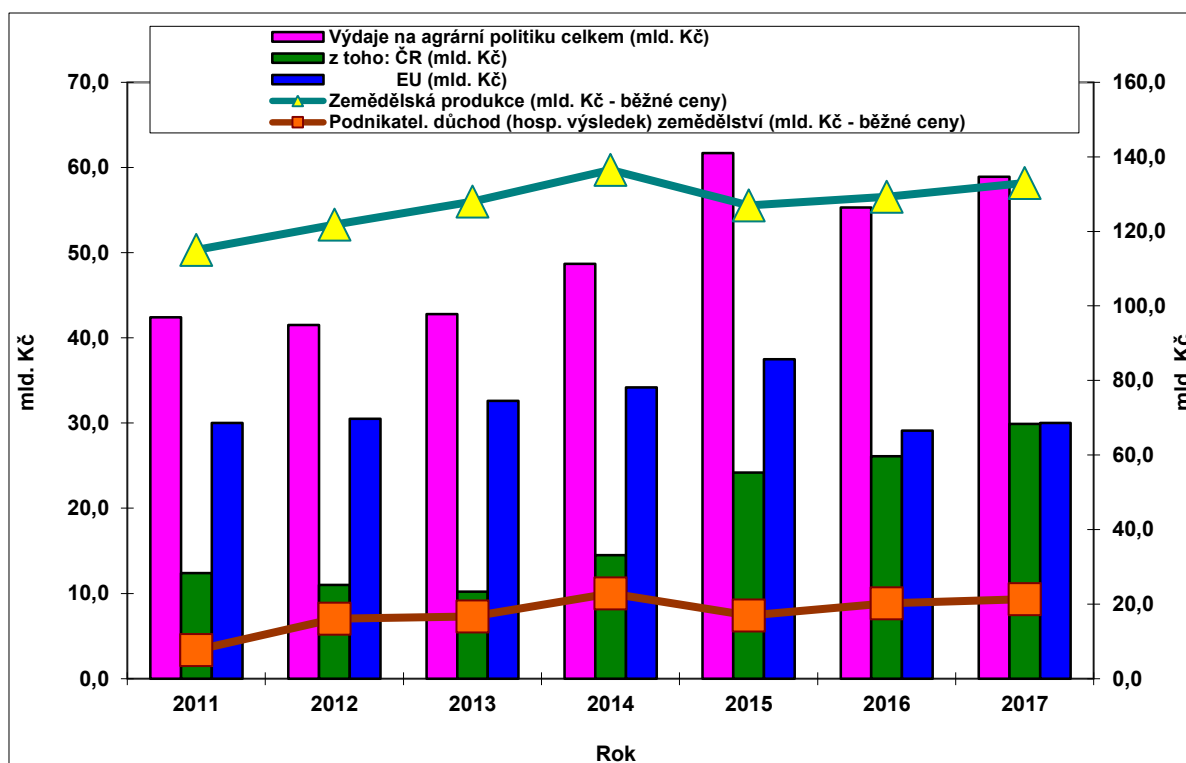
odvětví došlo k poklesu souhrnného ukazatele – podnikatelského důchodu, a to především vlivem zvýšení mezispotřeby (MSP) o 2 mld. Kč a s tím souvisejícím poklesem hrubé přidané hodnoty (HPH). Rovněž čistá přidaná hodnota (ČPH) poklesla zhruba o stejnou částku. Důchod z faktorů byl na stejné úrovni jako v roce 2016. Hodnota podnikatelského důchodu tedy dosáhla 21,3 mld. Kč, což je třetí nejvyšší výsledek za posledních 5 let. Tento výsledek byl dosažen také v důsledku meziročního navýšení podpor do sektoru o 1,8 mld. Kč na 32,5 mld. Kč. Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchodu z faktorů v přepočtu na AWU (roční pracovní jednotka při 100% pracovním vytížení) dosáhla hodnoty 549 tis. Kč/AWU, což je téměř stejná hodnota, jako v roce předchozím.

Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají většinou zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin. V roce 2017 došlo v porovnání s rokem 2016 k nárůstu cen obilovin (o 1,4 %) a průmyslových plodin (o 2 %), což jsou klíčové produkty rostlinné výroby. Ceny brambor naopak výrazně klesly (o 9 %). Rostlinná výroba však zaznamenala výrazný pokles výnosů obilovin (o 13 %), olejnin (o 15,7 %) a brambor (o 1,5 %), což způsobilo pokles hodnoty produkce podniků specializovaných na polní výrobu a pokles hodnoty produkce rostlinné výroby ve smíšených hospodářstvích.

Ceny zemědělských výrobců v živočišné výrobě byly v roce 2017 taženy nahoru díky příznivému cenovému vývoji v sektoru výroby mléka (o 25,7 %), chovu skotu (o 2,3 %), prasat (o 11,3 %) a produkce vajec (o 20,1 %). Právě výrazný meziroční nárůst cen mléka způsobil zlepšení produkce podniků specializovaných především na produkci mléka a zvýšení produkce živočišné výroby v podnicích se smíšenou výrobou, kde je soustředěn největší objem produkce mléka v ČR. V živočišné výrobě však došlo v roce 2017 k poklesu výroby jatečného skotu (o 4,4 %) a jatečných prasat (o 5,4 %), zlepšila se naopak průměrná roční doживost (o 2 %), výroba jatečné drůbeže (o 6 %) a průměrná snáška konzumních vajec (o 2,1 %).

Na výrobní náklady měly vliv ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství, které se meziročně (2016–17) zvýšily o 0,6 % vlivem zvýšení cen motorových paliv (o 7,5 %), osiva a sadby (o 1,4 %), chemických prostředků (o 1,2 %), veterinárních služeb (o 4,4 %) a služeb pro zemědělství (o 3,6 %). Snížily se naopak ceny krmiv (o 1,8 %), umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 9,9 %).

V období 2015–2016 se ekonomická situace zemědělských podniků v ČR meziročně zlepšila. Příčinou byly vyšší hektarové výnosy polních plodin a vyšší provozní podpory v důsledku posunutí části přímých plateb za rok 2015 do roku 2016. Ceny mléka však byly ještě relativně nízké, krize na trhu s mlékem odeznívala až od konce roku 2016. Průměrná ČPH/AWU vzrostla v roce 2016 o 5,3 % na 571,8 tis. Kč. Odhady za rok 2017 informují o mírném nárůstu ČPH/AWU o 0,6 % s rozdílným vývojem podle velikostních kategorií a specializací, zejména kde je zastoupena produkce mléka. V roce 2017 došlo k meziročnímu zvýšení průměrné ceny zemědělských výrobců mléka o 25,7 %, což ovlivnilo především podniky s chovem dojnic. V rostlinné výrobě naopak došlo vlivem nepříznivého průběhu počasí k výrazným poklesům výnosů obilovin (o 13 %) a olejnin (o 15,7 %), a tedy k zasažení podniků s polní výrobou. Model pro rok 2017 odhaduje zvýšení ČPH/AWU u největších podniků se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou, reprezentovaných především družstvy a akciovými společnostmi, a dále u podniků specializovaných na produkci mléka. Naopak u malých a středních podniků hospodařících mimo LFA a specializovaných na polní výrobu došlo ke zhoršení ekonomické situace.

Pramen: ČSÚ – souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

● ***Souhrnné hodnocení agrární politiky***

V roce 2016 byla vládou schválena Strategie MZe 2030, která vytváří rámec pro hodnocení dopadů agrární politiky a vývoje agrárního sektoru z hlediska dlouhodobých cílů, které jsou reprezentovány indikativními ukazateli cílových roků 2020, 2025 a 2030²⁰. Od roku 2011 jsou také šířeji evidovány podpory tzv. obecných služeb, tj. podpory bez jejich alokace konkrétním jednotlivým podnikatelským subjektům. Jde např. o veškeré veřejné podpory školství a vzdělávání, rozvoje poradenství a informatiky až po náklady na kontrolní činnosti státních institucí v oblasti bezpečnosti potravin apod.

Z celkových podpor činil podíl podpor zemědělským podnikům 77 %. Podíl podpor obecných služeb v roce 2017 dosahoval 17,9 %. Na zbylých zhruba 5 % podpor se podílely podniky potravinářského, rybářského, a lesnického sektoru, venkov a spotřebitelé potravin.

Celkové podpory se v roce 2017 meziročně zvýšily z 55,5 mld. Kč na 59,0 mld. Kč, tj. o 6,2 %. Nejvíce k této meziroční změně přispělo meziroční, téměř 12% zvýšení národních podpor ze zdrojů MZe. Z celkových podpor se podpory pouze zemědělským podnikům zvýšily ze 43,0 mld. Kč na 45,5 mld. Kč, tj. o 5,7 %.

Souhrnné hodnocení agrární politiky se jako každoročně týká podpor agrárnímu sektoru účetně či věcně vztažených k roku 2017 a vyplacených k 31. 12. 2017, resp. k 30. 6. 2018 (předpoklad), v porovnání s rokem 2016. Zvláště jsou evidovány také přímé podpory výroby energie ze zemědělských BPS, které hradí spotřebitelé energie a které s celkovou výší přes 5,5 mld. Kč tvoří významnou součást celkových podpor odvětví.

20 Plnění indikativních ukazatelů Strategie MZe 2030 za období 2015–2017 ve vztahu k údajům výchozího období je souhrnně uvedeno v příl. tab. T11/03.

Ze souhrnných údajů podpor do agrárního sektoru a z údajů plnění indikativních ukazatelů Strategie MZe 2030 je zřejmé, že zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami LFA orientována především na podporu příjmů podniků a po roce 2014 i na podporu zachování produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence byla v obou sledovaných rocích navíc zdůrazněna mimořádnými národními podporami a kompenzacemi.

NÁVRH NEZBYTNÝCH OPATŘENÍ VYPLÝVAJÍCÍCH ZE ZPRÁVY O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2017 V OBLASTI AGRÁRNÍ POLITIKY (PODLE USTANOVENÍ § 6 ZÁKONA Č. 252/1997 SB., O ZEMĚDĚLSTVÍ)

Zajistit rozvoj zemědělského a potravinářského sektoru

- Usilovat o takové parametry a opatření SZP, které pomohou rozvoji strukturálně vyváženějšímu zemědělskému sektoru, který bude schopen významně přispívat k míře trvale udržitelné soběstačnosti a zlepšit vztahy k jím užívaným přírodním zdrojům.
- Podporou sdružování více prvovýrobních subjektů do organizací producentů zvýšit provázanost domácích zemědělských podniků a zároveň usilovat o větší propojení s českým potravinářským průmyslem.
- Posilovat důvěru obyvatel České republiky v tuzemské potraviny a biopotraviny, zejména zvyšováním bezpečnosti potravin a jejich kvality.
- Zajistit konkurenceschopnost a efektivnost českého potravinářství.
- Podporovat Regionální produkty podporou místních farmářů.
- Zajistit kvalitní a důsledné kontroly v obchodní síti zvýšením práce inspektorů v terénu, zejména v boji s falšováním potravin.
- Podpořit kvalitní domácí výrobu a zpracování základních zemědělských komodit využitím národních dotačních programů, programů SZP a programů PGRLF.
- „Strategickým plánem pro rozvoj chovu ryb do roku 2024“ podporovat naplňování podmínek Společné rybářské politiky Evropské unie v České republice.
- Podporovat ozdravování chovů hospodářských zvířat vč. podpory tlumení antimikrobiální rezistence.

Zvýšit kvalitu životního prostředí a krajiny, zlepšit vztah k přírodním zdrojům a podpořit kvalitu života na venkově

- Podporovat tvorbu a udržení pracovních míst a diverzifikaci činností na venkově.
- Podporovat rozhodující skupiny podnikatelů v obcích do tří tisíc obyvatel a motivovat je k zakládání a udržování provozoven na venkově.
- Řešit problematiku negativních dopadů výskytu sucha nedostatku vody v České republice s prioritou omezit projevy vodní eroze, v souladu se schválenou Koncepcí na ochranu před následky sucha pro území České republiky.
- Realizací „Akčního plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016–2020“ podporovat a propagovat ekologické zemědělství a zároveň klást důraz na navýšení produkce biopotravin.

- Z hlediska ochrany půdy před degradací její kvality podporovat živočišnou výrobu, která strukturou spotřeby píce a další rostlinné produkce vyvolává rozmanitost pěstovaných plodin a následně zajišťuje přísun nepostradatelných statkových hnojiv.
- Podporovat zlepšení hospodářské, ekologické a sociální funkce lesů.
- V maximální možné míře podpořit oblast citlivých komodit a okrasných rostlin.
- Nadále realizovat opatření pro podporu nákupu zemědělské půdy do vlastnictví samotných zemědělců s cílem zvyšování jejich motivace k hospodaření.

Dosáhnout spravedlivého a efektivního pojetí zemědělství EU

- Aktivně se podílet na vytváření zjednodušené, přitom ale efektivní a silné společné zemědělské politiky.
- Vytvářet vhodné podmínky pro zvyšování přidané hodnoty zemědělské produkce.
- Podporovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu a usilovat o nastavení rovných podmínek pro všechny státy Evropské unie.

Podporovat zvýšení efektivnosti a omezit byrokracii podnikání v zemědělském sektoru

- Usnadnit nové generaci zemědělců vstup do zemědělského podnikatelského prostoru za pomoci vhodných nástrojů.
- Podporovat užší spolupráci se školami zařazenými do Trvalé vzdělávací základny MZe.
- Podporovat vzdělávání pedagogů středních odborných škol v odborné rezortní problematice.
- Zajišťovat českým zemědělským podnikatelům v rámci projektu e-AGRI neustálý přísun potřebných informací a poskytování co možná nejširší komunikace s úřady státní správy v resortu zemědělství.
- Podporovat agropotravinářský export (know-how, komodity, technologie) z ČR do třetích zemí.
- Podporovat růst konkurenceschopnosti u všech typů a forem zemědělského podnikání ve spravedlivém podnikatelském prostředí.
- V souladu s připravovaným zjednodušováním SZP maximálně omezit administrativní požadavky na české zemědělské podnikatele a snížit tak jejich administrativní a byrokratickou zátěž.
- Podporovat transfer výsledků tuzemského i nadnárodního evropského výzkumu do praxe v agrárním sektoru.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

V roce 2017 česká ekonomika dynamicky rostla a HDP ve stálých cenách po sezónním očištění proti roku 2016 vzrostl o 4,6 %. Podíl zemědělství včetně lesnictví a rybolovu na celkové hrubé přidané hodnotě v běžných cenách mírně klesl na 2,44 %, přičemž ceny zemědělských výrobců vzrostly o 8 %. Míra inflace²¹ se zvýšila na 2,5 % a koruna vůči euru i dolaru posílila. Povětrnostní podmínky byly v roce 2017 méně příznivé a hektarové výnosy většiny pěstovaných základních plodin byly nižší než v předcházejících letech.

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

Česká ekonomika zaznamenala v roce 2017 dynamický růst. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezonnost vzrostl o 4,6 %. K růstu HDP přispěla domácí i zahraniční poptávka. Na straně domácí poptávky byly hlavními faktory růstu výdaje domácností na konečnou spotřebu a investiční aktivita firem. Dařilo se většině odvětví národního hospodářství, především průmyslu, ale i odvětví služeb. Reálný růst HDP tak byl v roce 2017 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny²² (2,3 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (2,4 %).

21 Míra inflace vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za dvanáct měsíců roku proti průměrné cenové hladině dvanácti měsíců předchozího roku.

22 Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2017 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství

Ukazatel	MJ	2016	2017
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	4 773,2	5 055,0
	meziroční index	103,9	105,9
Hrubý domácí produkt - s. c. (sezónně očištěno)	meziroční index	102,5	104,6
Úroveň HDP na obyvatele ¹⁾	EU 28 = 100	88,0	.
Průměrná měsíční mzda (nominální) ²⁾	Kč	27 575	29 504
	meziroční index	103,7	107,0
Průměrná míra inflace	%	0,7	2,5
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům ³⁾	%	2,58	2,58
Obchodní bilance ⁴⁾	mld. Kč	245,7	240,9
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	74,2	54,2
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	61,8	-6,1
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	mld. Kč	1 754,9	1 749,1
Saldo sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	0,73	1,59
Dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	36,77	34,60
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr) ⁶⁾	%	4,0	2,9
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	27,033	26,330
	- Kč/\$	24,432	23,382

1) Přepočet pomocí parity kupní síly; pro rok 2017 nebyly údaje ke dni zpracování zveřejněny.

2) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

3) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

4) Položka 1.A.a-Zboží v platební bilanci ČNB po zavedení manuálu BPM6 v roce 2014.

5) Saldo sektoru vládních institucí podle metodiky Evropského systému národních účtů (ESA 2010).

6) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podle údajů Eurostatu dosáhla ČR v roce 2016 úrovně 88 % průměrného HDP na obyvatele za EU 28 vyjádřeného v paritě kupní síly. Údaj za rok 2017 Eurostat k datu zpracování této zprávy nezveřejnil.

Na celkovém ekonomickém růstu v roce 2017 ve výši 4,6 % ve stálých cenách po sezonním očištění se podílela jak domácí, tak i zahraniční poptávka. V případě domácí poptávky výdaje na konečnou spotřebu meziročně vzrostly o 3,3 %, tvorba hrubého kapitálu zaznamenala růst ve výši 5,4 %. V důsledku vyšší růstové dynamiky vývozu zboží a služeb v porovnání s dovozem (6,9 % ve srovnání s 6,2 %) přispěla k růstu HDP i bilance zahraničního obchodu. Na nabídkové straně ekonomiky vzrostla v roce 2017 HPH v základních stálých cenách po sezonním očištění u všech sledovaných odvětví a její celková hodnota představovala 104,5 % úrovně roku 2016. Relativně nejvíce, a to o 9,2 %, vzrostla meziročně HPH peněžnictví a pojišťovnictví. HPH zemědělství, lesnictví a rybolovu vzrostla o 4,8 %.

Běžný účet platební bilance v roce 2017 byl, podobně jako v předcházejících třech letech, kladný, a to s přebytkem ve výši 54,2 mld. Kč. Bilance obchodu se zbožím dosáhla

hodnoty 240,9 mld. Kč při meziročním snížení o 4,8 mld. Kč. Této bilance bylo dosaženo při meziročním nárůstu vývozu o 187,5 mld. Kč a dovozu o 192,3 mld. Kč²³.

Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2017 proti roku 2016 snížila o 1,1 p. b. a v celoročním průměru činila 2,9 %. Průměrná míra nezaměstnanosti tak byla obdobně jako v roce 2016 v ČR nejnížší ze všech států EU, a významně nižší než průměr všech členských států EU (7,6 %) i eurozóny (9,1 %), kde v roce 2017 došlo rovněž k poklesu míry nezaměstnanosti, a to o 1 p. b. ve srovnání s rokem 2016 v celé EU 28, resp. o 0,9 p. b. v eurozóně. Průměrná hrubá nominální měsíční mzda²⁴ dosáhla v roce 2017 úrovně 29 504 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 7,0 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 4,4 %.

Saldo, resp. přebytek hospodaření sektoru vládních institucí vyjádřený podílem na HDP se v roce 2017 meziročně zvýšil o 0,86 p. b. a dosáhl hodnoty 1,59 %. Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí se meziročně snížil o 5,8 mld. Kč na 1 749,1 mld. Kč.

Míra inflace za rok 2017 činila 2,5 %, čímž se meziročně zvýšila o 1,8 p. b. Cenový růst byl nejvyšší v oblasti stravování a ubytování (o 5,7 %), u potravin a nealkoholických nápojů (o 5,2 %) a dále v oblastech zdraví a dopravy (oboje o 3,7 %). Pomaleji rostly ceny ve vzdělávání, ceny alkoholických nápojů a tabáku, ceny v oblasti bydlení, vody, energie a paliv, ceny ostatního zboží a služeb, ceny v rekreaci a kultuře a ceny odívání a obuvi. Naopak pokles vykázaly ceny bytového vybavení, zařízení domácností a oprav a ceny v oblasti pošt a telekomunikací. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průměru za celý rok 2017 představovaly 2,58 %, stejně jako v roce 2016. Průměrný nominální devizový kurz české koruny v roce 2017 proti roku 2016 vůči euru i dolaru posílil (o 2,7 % vůči euru, resp. o 4,5 % vůči dolaru). Posílení kurzu Kč vůči euru bylo především důsledkem ukončení měnových intervencí ČNB od dubna 2017. Zatímco kurz koruny vůči euru vykázal po stagnaci v prvním čtvrtletí v dalším průběhu roku 2017 postupné posilování, vůči dolaru koruna v zásadě posilovala v průběhu celého roku 2017.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2017 na celkové tvorbě HPH²⁵ v základních b. c.²⁶ 1,78 %, což představuje meziroční stagnaci (tab. T1/1.02

23 Na základě údajů ČNB o platební bilanci za I.–IV. Q 2016 a 2017. Podle statistiky ČSÚ o zahraničním obchodu se zbožím v přeshraničním pojetí dosáhla bilance v roce 2017 hodnoty 426 mld. Kč, tj. o 54 mld. Kč méně než v roce 2016. Vývoz se podle údajů ČSÚ zvýšil o 234 mld. Kč a dovoz o 288 mld. Kč (předběžné údaje).

24 Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

25 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

a příl. tab. 1/1.01). V případě potravinářského průmyslu se podíl na celkové tvorbě HPH snížil o 0,02 p. b. na 2,15 %. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2010 se uvedený podíl v případě odvětví zemědělství rovněž nezměnil a u potravinářského průmyslu došlo k poklesu o 0,03 p. b. Ceny zemědělských výrobců v roce 2016 vykázaly meziroční nárůst o 8,0 %²⁷, což je výrazně vyšší nárůst, než jaký zaznamenaly ceny vstupů do zemědělství (0,6 %).

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2016	2017
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,45	2,44
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,78	1,78
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,17	2,15
Podíl zemědělství²⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	0,96	0,87
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	5,07	4,68
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	6,43	6,04
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností³⁾ (%)	22,7	.
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ³⁾ (%)	19,8	.
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%)⁴⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,45	2,42
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	2,10	2,06
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,62	2,57
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%)⁴⁾	80,0	78,6
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství⁵⁾	4,27	3,90
- MZe (kap. 329)	4,51	4,16
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,09	0,99

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Hrubá přidaná hodnota v základních cenách; rok 2016 semidefinitivní údaj, rok 2017 předběžný údaj.

3) Údaj na základě statistiky rodinných účtů ČSÚ.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu se v roce 2017 meziročně dále snížil a činil 4,68 %. Rovněž podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu se snížil, a to na 6,04 %. Agrární vývoz se přitom v roce 2017 proti roku 2016 snížil o 2,2 % a agrární dovoz vzrostl o 1,6 %. Následkem toho bilanční schodek AZO v roce 2017 narostl meziročně o 8 164 mil. Kč na úroveň 31,2 mld. Kč. Stupeň krytí agrárních dovozů vývozy se meziročně dále snížil na úroveň 86,3 %.

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby za rok 2017 ČSÚ ke dni zpracování této zprávy nezveřejnil.

26 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

27 Zemědělská výroba včetně ryb.

V červenci 2017 zveřejněné údaje za rok 2016 ukazují na snížení tohoto podílu proti roku 2015 o 0,2 p. b.

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se v roce 2017 proti roku 2016 podle údajů ČSÚ²⁸ zvýšil o 0,2 % a činil 96,6 tisíc zaměstnanců. Současně klesl podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců o 0,03 p. b. na 2,42 %, a to v důsledku vyššího nárůstu počtu zaměstnanců v národním hospodářství celkem než v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) klesl na 82,3 tisíce při poklesu jejich podílu na celkovém počtu zaměstnanců o 0,04 p. b. na 2,06 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2017 dosáhla 78,6 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 5,6 % a byl o 1,4 p. b. nižší než průměr celkového růstu mezd v ČR. Při započítání inflace tak došlo v zemědělství k nárůstu reálné mzdy o 3,1 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2017 snížil o 0,37 p. b. na 3,90 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2017 meziročně zvýšily o 4,9 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se snížily ve srovnání s rokem 2016 o 4,2 % a představovaly 49,9 mld. Kč.

1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor

Úhrny srážek v období od září 2016 do září 2017

Období září 2016 až září 2017 bylo na území ČR srážkově normální, celkový úhrn dosáhl 92 % srážkového normálu 1981–2010 (dále jen „normál“). V porovnání s normálem byl srážkově silně nadnormální duben 2017 a nadnormální říjen 2016. Podnormální srážkové úhrny byly zaznamenány v září a prosinci 2016 a v květnu 2017.

Průměrný srážkový úhrn v září 2016 na území ČR byl 37 mm, což představuje 64 % normálu. Měsíc byl srážkově podnormální. Srážky byly rozloženy nerovnoměrně, nejvyšší úhrn srážek byl zaznamenán na západě republiky v Ústeckém a Karlovarském kraji, kde napršelo 81 mm srážek (162 % normálu) a 83 mm (136 % normálu). Naopak v kraji Jihomoravském a Kraji Vysočina spadlo pouze 13 a 14 mm srážek (pouze 25 % normálu).

Srážkově nadnormální byl říjen 2016, průměrný měsíční úhrn srážek 65 mm představuje 151 % normálu. Nejvyšší úhrn srážek za říjen byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji, kde napršelo 121 mm srážek, 247 % normálu. Prosinec 2016 byl srážkově podnormální, s úhrnem 28 mm dosáhl 56 % normálu. Na srážky chudší byla Morava a Slezsko s úhrnem pouze 23 mm srážek. Dalšími srážkově slabšími oblastmi jsou Jihomoravský a Plzeňský kraj, kde spadlo méně než 20 mm.

28 Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

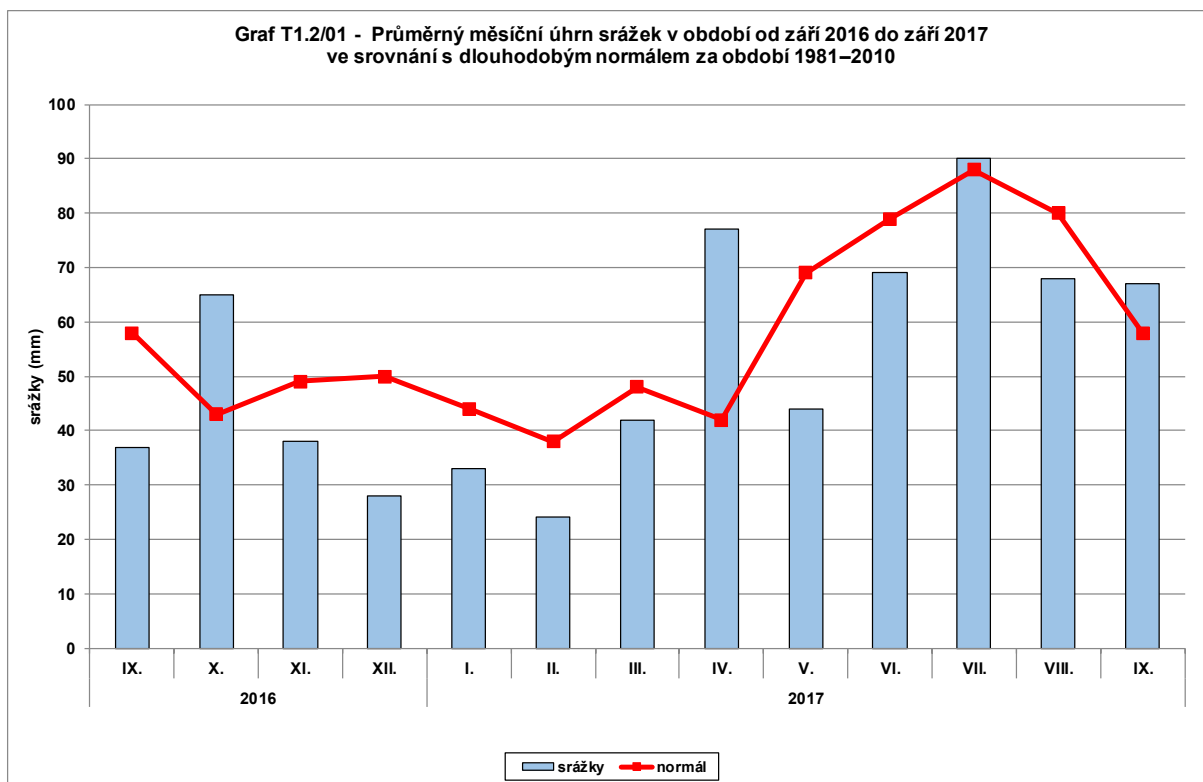
Zimní období od prosince 2016 do února 2017 bylo srážkově chudé. Průměrný úhrn srážek na území ČR za zimní sezonu 2016/2017 činí 85 mm, což je 64 % normálu.

Srážkově silně nadnormální byl duben 2017, průměrný srážkový úhrn 77 mm představuje 183 % normálu. Nejvyšší srážkový úhrn byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji (129 mm, 243 % normálu). Srážky se vyskytovaly v průběhu celého měsíce, v druhé polovině měsíce se vyskytovaly i ve formě sněžení. Následoval srážkově podnormální květen, průměrný srážkový úhrn 44 mm představuje 64 % normálu. Nejvíce v průměru napršelo v Moravskoslezském kraji (více jak 60 mm), nejméně naopak v Ústeckém kraji (méně než 35 mm).

Červen byl na území ČR srážkově normální, průměrný měsíční úhrn srážek 69 mm představuje 87 % normálu. Plošné rozložení srážek bylo však velmi nerovnoměrné. Nízké úhrny srážek byly zaznamenány na jihu Moravy (méně než 40 mm), koncem měsíce tak v této oblasti přetrvávalo sucho. Naopak v severní polovině Čech spadlo za červen v průměru více než 80 mm srážek. Srážky byly během měsíce často spojené s přeháňkami a bouřkami.

Na podzim 2016 ještě doznívalo sucho ze závěru léta v orniční půdní vrstvě (0 až 40 cm) na jižní a střední Moravě a ve východních Čechách. V profilu do 100 cm přetrvávalo sucho na jižní Moravě a ve východočeském Polabí zhruba do poloviny listopadu.

V roce 2017 bylo indikováno poměrně výrazné sucho od konce května v orniční vrstvě na jižní Moravě, v Polabí a ve středních Čechách, postupně i na jihozápadě Čech; tento stav s občasnými výkyvy pokračoval až do konce srpna. Proces vysychání hlubších půdních vrstev započal výrazněji v červnu na jižní Moravě a v červenci především ve středních Čechách a v Poohří, v průběhu léta dosáhlo sucho v těchto oblastech vysoké intenzity, na celé jižní Moravě a ostrůvkovitě i v českých nížinách klesla půdní vlhkost k bodu vadnutí, případně ho i dosáhla. Na některých jihomoravských stanicích a také na stanici Doksany byly v této době naměřeny hodnoty vlhkosti půdy srovnatelné s extrémně suchým rokem 2015. Bez výraznějších změn pokračovalo sucho v profilu do 100 cm i v září.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Teploty vzduchu v období od září 2016 do září 2017

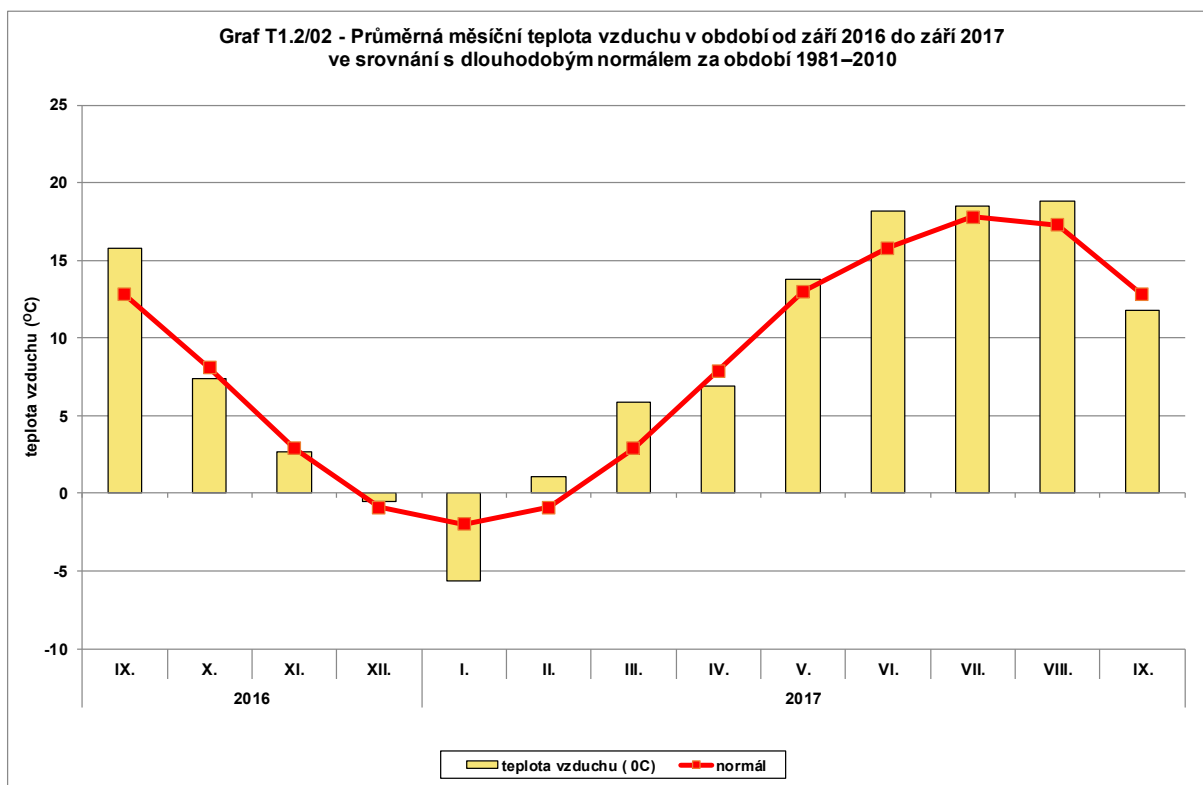
Průměrné měsíční teploty vzduchu v období mezi zářím 2016 a zářím 2017 kolísaly kolem hodnot normálu 1981–2010 (dále jen „normál“), teplotně silně podnormální byl pouze měsíc leden 2017, silně nadnormální byly měsíce září 2016, březen a červen 2017, nadnormální byl srpen 2017.

V hodnoceném období byl velmi studený měsíc leden 2017, jehož průměrná měsíční teplota vzduchu $-5,6\text{ }^{\circ}\text{C}$ byla $3,6\text{ }^{\circ}\text{C}$ pod hodnotou normálu. V tomto měsíci nastalo 12 dní, kdy byl na většině stanic na území ČR zaznamenán ledový den (tj. maximální teplota vzduchu byla nižší než $0,0\text{ }^{\circ}\text{C}$). Zima 2016/2017 na území ČR byla jako celek teplotně normální.

Teplé až velmi teplé byly čtyři měsíce, a to září 2016 a dále březen, červen a srpen 2017. Září 2016 s průměrnou měsíční teplotou vzduchu $15,8\text{ }^{\circ}\text{C}$, což je o $3,0\text{ }^{\circ}\text{C}$ vyšší hodnota než normál, bylo teplotně silně nadnormální.

Teplotně silně nadnormální byl na území ČR březen 2017, průměrná měsíční teplota $5,9\text{ }^{\circ}\text{C}$ byla o $3,0\text{ }^{\circ}\text{C}$ vyšší než normál. Od roku 1961 to byl 3. nejteplejší březen na území ČR. Dalším silně nadnormálním měsícem byl červen 2017 s průměrnou měsíční teplotou vzduchu $18,2\text{ }^{\circ}\text{C}$, která byla o $2,4\text{ }^{\circ}\text{C}$ vyšší než normál. Červen 2017 byl 2. nejteplejší červen na území ČR od roku 1961. Srpen 2017 byl na území ČR teplotně nadnormální, průměrná měsíční teplota $18,8\text{ }^{\circ}\text{C}$ byla o $1,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ vyšší než normál. Tento srpen se tak řadí jako 4. nejteplejší srpen na území ČR od roku 1961.

Denní minimální teplota pod 0 °C klesla téměř na celém území ČR 10. května, přízemní minimální teplota vzduchu byla tento den pod bodem mrazu zaznamenána na všech stanicích ČHMÚ.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Průběh počasí byl pro značnou část rostlinné produkce méně příznivý a neumožnil dosažení nadprůměrných výnosů základních zemědělských plodin. Kvůli silným mrazům v dubnu a zejména v květnu 2017 však mnozí ovocnáři a vinaři utrpěli významné škody s dopadem na celkovou úrodu v roce 2017. Výnosy většiny plodin byly negativně ovlivněny i poměrně výrazným suchem v období května a června. Škody na pojištěných plodinách způsobené nepříznivými projevy počasí, zejména jarním mrazy a krupobitím na přelomu června a července, byly v roce 2017 v porovnání s rokem 2016 menší (viz kap. 6.4).

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno cenami vstupů a výstupů, inflací, kurzem koruny, a to zejména vůči euru, se kterým je spojen přepočít evropských dotací, dále vývojem zahraničního obchodu, tarifními a netarifními překážkami v zahraničním obchodě, jakož i daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika. Významnou roli hraje i množství a kvalita právních předpisů, administrativní náročnost a vymahatelnost práva. Pro zemědělské podnikatele a jejich konkurenceschopnost mají rozhodující význam podmínky a úroveň unijních i národních podpor.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen vstupů do zemědělství v roce 2017 proti předešlému roku mírně vzrostl na úroveň 100,6 %. Výraznější vzestup ceny proti roku 2016 vykázalo osivo kukuřice, dále ceny energií a maziv a ceny veterinárních služeb, naopak výrazný pokles zaznamenaly zejména ceny umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků.

Ceny zemědělských výrobců (včetně produkce ryb) v meziročním srovnání vzrostly v roce 2017 na 108 % úrovně roku 2016. Růst cen byl výraznější u živočišné výroby, kde ceny dosažené v roce 2017 představovaly 114,1 % úrovně roku 2016, v rostlinné výrobě ceny zemědělských výrobců v roce 2017 zaznamenaly nárůst na 103,4 % úrovně roku 2016. K růstu cen došlo v roce 2017 zejména u ovoce, živočišných výrobků a sazenic a květin, naopak výraznější pokles zaznamenaly ceny čerstvé zeleniny.

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2017 na 105,2 % úrovně předchozího roku.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Ve srovnání s EU je česká daňová kvóta, tj. suma všech daňových příjmů státu poměřovaná k HDP ve výši cca 35 %, zhruba o 5 p. b. pod průměrem EU 28²⁹.

V roce 2017 došlo v rámci rezortu zemědělství³⁰ ve srovnání s rokem 2016 ke snížení předpisu daně z příjmu právnických osob, a naopak ke zvýšení daně z příjmu fyzických osob podávajících daňové přiznání. Celkově se předpis daně z příjmu právnických osob a podnikajících fyzických osob v rámci rezortu zemědělství zvýšil o 1 %. Předpis daně z nemovitostí se meziročně v resortu zemědělství v roce 2017 téměř nezměnil (zvýšení o 0,8 %) a u daně z přidané hodnoty došlo dle údajů GFR v roce 2017 k mírnému snížení nadměrného odpočtu (vratky daně) na 89 % úrovně v roce 2016.

Objem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“³¹ se v roce 2017 proti roku 2016 téměř zdvojnásobil (nárůst na 187 %). Možnost uplatnění vratky byla přijetím zákona č. 453/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů rozšířena i pro živočišnou výrobu, a to účinností od 1. 1. 2016 s tím, že vratka může být zpětně vyplacena až v roce 2017 v souvislosti s nabytím účinnosti zákona od 1. 3. 2017. Výše nároku na vrácení spotřební daně zahrnuté do ceny nakoupené nafty je u nafty spotřebované v živočišné výrobě vyšší než v případě nafty spotřebované v rostlinné výrobě. Vrácení spotřební daně z minerálních olejů bylo umožněno od 1. 7. 2017 rovněž pro odvětví lesního hospodářství a odvětví rybníkářství.

29 Údaj za rok 2016, dle Eurostatu.

30 Zemědělství, lesnictví a rybářství.

31 Vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu dle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Vývoj zatížení podnikatelských subjektů v rezortu zemědělství předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí příl. tab. 1.3/01.

Ze specifických daňových úlev ovlivňujících ekonomiku zemědělských podniků, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, se především jedná o:

- snížení sazby daně silniční o 25 % u vozidel určených pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě³²;
- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními odpisovateli zmiňované techniky)³³.

Dlouhodobý význam má i daňové zvýhodnění minerálních olejů s vyšším obsahem FAME, které zvyšuje poptávku po řepce.

Úvěrové služby

V roce 2017 se meziročně zvýšil objem úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu v úhrnu o 7,9 % za všechny typy úvěrů a pohledávek za klienty. Největší nárůst vykázaly dlouhodobé úvěry. Podíl dlouhodobých úvěrů, které mají převážně investiční charakter, činil 78,4 % úvěrů a pohledávek obchodních bank za klienty. Při míře inflace na úrovni 2,5 % v roce 2017 se průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům ve výši 2,58 % proti roku 2016 nezměnila. Alokaci úvěrů do zemědělství v roce 2017 podporoval PGRLF v rámci investičních programů poskytováním finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení nebo vydáváním garancí na zajištění úvěrů a dále i poskytováním úročených úvěrů (podrobněji kap. 6.4 a pokud jde o podporu nákupu půdy kap. 7.2).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Při snižování podnikatelského rizika v zemědělství sehraává významnou roli zemědělské pojištění, a to vedle vlastních aktivit zemědělských podniků ke snižování podnikatelského rizika, jako jsou diverzifikace nebo investice do preventivních opatření, a státem zajišťovaného systému prevence rizik nález zvířat a chorob rostlin. Pro stabilizaci zemědělských příjmů jsou významným nástrojem přímé platby, které zemědělci získávají bez ohledu na výsledek jejich hospodaření. Pojištění je důležitým nástrojem snižování dopadů řady rizik souvisejících zejména s nepříznivými dopady některých projevů počasí nebo nález zvířat. V roce 2017 došlo meziročně k nárůstu ploch pojištěných plodin i pojistného za pojištění plodin. Pojistné za pojištění hospodářských zvířat mírně pokleslo. Výměra pojištěných plodin dosáhla zhruba 1,6 mil. ha. Podpora pojištění hospodářských zvířat a plodin (speciálních i ostatních) poskytnutá PGRLF se meziročně zvýšila jak v souvislosti

32 Podle zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, §6, odst. 5, ve znění pozdějších předpisů.

33 Podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 31, odst. 2, ve znění pozdějších předpisů.

s nárůstem pojistného, tak v důsledku zvýšení sazby podpory u ostatních plodin na 40 % z uhrazeného pojistného a představovala 495 mil. Kč (podrobněji kap. 6.4).

Na zmírnění škod způsobených jarními mrazy v dubnu a květnu 2017 na ovocných kulturách a v lesních školkách, jakož i na zmírnění škod způsobených suchem na zemědělských plodinách v roce 2017 bylo usneseními vlády schváleno poskytnutí dotací postiženým pěstitelům.

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou. Podíl propachtované zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je v českém zemědělství jedním z nejvyšších ze zemí EU, třebaže v posledních letech vlivem nákupů půdy zemědělskými podniky poměrně významně klesá. Lze odhadovat, že v roce 2017 podíl propachtované půdy představoval zhruba necelých 73 %³⁴. Prodejní ceny zemědělské půdy i pachtovné za zemědělskou půdu v ČR v roce 2017 dále poměrně rychle rostly³⁵, ve srovnání se sousedním Německem a Rakouskem jsou však stále na nižší úrovni. Průměrná výše pachtovného se na základě odborného odhadu v roce 2017 přiblížila zhruba úrovni 3 000 Kč za hektar zemědělské půdy při poměrně vysoké variabilitě v závislosti na charakteristikách pronajímaného pozemku a době uzavření pachtovní (nájemní) smlouvy (podrobněji kap. 7.2).

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je jednou z hlavních priorit činnosti resortu Ministerstva zemědělství. Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství byla zřízena 20. 4. 2008 v souladu s Programovým prohlášením vlády ČR z důvodu snahy o snížení administrativní zátěže zemědělských podnikatelů a administrativní náročnosti různých typů opatření, postupů, vyhlášek a pravidel, uplatňovaných v resortu zemědělství. Komise je ustavena ministrem zemědělství, je poradním orgánem ministra a je mu přímo podřízena. Členy komise jmenuje ministr zemědělství a jsou jimi zástupci skupin a organizací zemědělské i nezemědělské veřejnosti a určení zaměstnanci Ministerstva zemědělství.

Činnost komise, její forma, práva, povinnosti a kompetence jsou upraveny statutem, který je k dispozici na <http://portal.mze.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/antibyrokraticka-komise/>.

Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství se v roce 2017 sešla na 9 jednáních a řešila či sledovala celkem 81 podnětů. Okruhy témat s nejvyšším počtem přijatých podnětů jsou v rámci efektivity systému Portálu farmáře eAGRI a využití údajů z Registru půdy

34 Odhad na základě údajů ČSÚ ze Strukturálních šetření v zemědělství v letech 2013 a 2016 a trendu zvyšování podílu vlastní půdy.

35 Dle Zprávy o trhu s půdou společnosti Farmy.cz z ledna 2018 v roce 2017 vzrostly ceny zemědělské půdy proti roku 2016 o 15 %.

zlepšení fungování Registru zvířat a odesílání statistických výkazů, jednotný systém kategorizace VDJ, měsíční hlášení o dodávkách mléka Prvního kupujícího a evidence oseté plochy máku a konopí. Antibyrokratická komise spolupracovala v roce 2017 se zástupci Ministerstva pro místní rozvoj, se zástupci Ministerstva průmyslu a obchodu, se zástupci Ministerstva životního prostředí, se zástupci Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka a v rámci MZe se zástupci sekce pro fondy EU, vědu, výzkum a vzdělávání a sekce právní a informačních technologií a odboru státní správy lesů, myslivosti a rybářství a dále i se zástupci Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského a Výzkumného ústavu živočišné výroby, v. v. i.

1.4 Důležitá opatření a rozhodnutí orgánů ČR a EU

1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2017

V roce 2017 bylo Parlamentem České republiky, vládou a Ministerstvem zemědělství projednáno a schváleno několik desítek právních předpisů týkajících se bezprostředně zemědělství, mnoho jiných bylo zpracováváno v různých stupních legislativního procesu, např. ve stadiu návrhu zákona, návrhu nařízení vlády nebo návrhu vyhlášky. Naprostá většina z těchto legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru byla v roce 2017 předkládána s cílem jejich implementace v souladu s předpisy Evropské unie, včetně zdokonalování právních předpisů z oblasti zemědělství.

Významnou změnou právní úpravy v roce 2017 v oblasti agrárního sektoru bylo přijetí zákona č. 26/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, jehož cílem je přizpůsobení právního řádu České republiky na nová přímo použitelná a bezprostředně aplikovatelná nařízení Evropské unie a řešení problematiky falšování vína.

Cílem přijatého zákona č. 60/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů, byla úprava podmínek pro zajištění garance Ministerstva zemědělství za oblast zachování biologické rozmanitosti v zemědělství u vybraných plemen a druhů zvířat z hlediska zachování genetické diverzity.

Přijetím zákona č. 61/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů, došlo k odstranění překrývání definice pomocné látky podle zákona o hnojivech a přípravku na ochranu rostlin podle zákona o rostlinolékařské péči.

Při plnění závazků České republiky vyplývajících z členství v Evropské unii, bylo důležité přijetí zákona č. 295/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do

oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, kterým se upravuje proces registrace odrůd s úředně uznaným popisem, který představuje jednodušší postup, než je standardní dosavadní registrace odrůd.

Dále byl přijat zákon č. 299/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, kterým by mělo dojít ke snížení výskytu nelegálních přípravků na ochranu rostlin na domácím trhu, a tím přispět ke zvýšení ochrany životního prostředí a potravinového řetězce.

Rovněž podstatné v tomto období bylo přijetí zákona č. 302/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony, jehož cílem bylo zajistit větší ochranu zdraví osob a zvířat a snížit administrativní náročnost pro chovatele v případech, kdy je to při zachování nezbytných veterinárních požadavků na chov a zdraví zvířat a na živočišné produkty možné.

V oblasti ekonomických nástrojů k podpoře podnikatelských aktivit v zemědělství byla přijata nová vyhláška č. 176/2017 Sb., o způsobu výpočtu nároku na vrácení spotřební daně z minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě a při provádění hospodaření v lese, která navazuje na zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, jímž byla přijetím zákona č. 453/2016 Sb. rozšířena tato podpora i pro živočišnou výrobu, a to účinností od 1. 1. 2016. Vrácení spotřební daně z minerálních olejů bylo umožněno od 1. 7. 2017 rovněž pro odvětví lesního hospodářství a odvětví rybníkářství.

Dále došlo k přijetí několika změn dotačních nařízení vlády reagujících na změny Společné zemědělské politiky EU do roku 2020 v oblastech přímých plateb, společných organizací trhů se zemědělskými produkty a Programu rozvoje venkova.

V roce 2017 rovněž ve velké intenzitě probíhal proces přípravy a schválení několika prováděcích právních předpisů, a to ve formě vyhlášek, zejména v oblasti rostlinných komodit, potravinářské výroby, veterinární a rostlinolékařské péče, a o tyto právní předpisy byl náš právní řád rozšířen.

1.4.2 Důležitá rozhodnutí a právní akty orgánů EU v roce 2017

V roce 2017 bylo přijato především nařízení EP a Rady (EU) 2017/2393, kterým se mění nařízení (EU) č. 1305/2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV), (EU) č. 1306/2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky, (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky, (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, a (EU) č. 652/2014, kterým se stanoví pravidla pro řízení výdajů v oblasti potravinového řetězce, zdraví a dobrých

životních podmínek zvířat a zdraví rostlin a rozmnožovacího materiálu rostlin, a nařízení EP a Rady (EU) 2017/625 o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování potravinového a krmivového práva a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin a přípravků na ochranu rostlin, o změně nařízení EP a Rady (ES) č. 999/2001, (ES) č. 396/2005, (ES) č. 1069/2009, (ES) č. 1107/2009, (EU) č. 1151/2012, (EU) č. 652/2014, (EU) 2016/429 a (EU) 2016/2031, nařízení Rady (ES) č. 1/2005 a (ES) č. 1099/2009 a směrnic Rady 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES a 2008/120/ES a o zrušení nařízení EP a Rady (ES) č. 854/2004 a (ES) č. 882/2004, směrnic Rady 89/608/EHS, 89/662/EHS, 90/425/EHS, 91/496/EHS, 96/23/ES, 96/93/ES a 97/78/ES a rozhodnutí Rady 92/438/EHS (nařízení o úředních kontrolách).

Dále byla přijata řada delegovaných a prováděcích aktů, které přispívají k fungování SZP a aplikaci základních nařízení, tj. nařízení EP a Rady (EU) č. 1305/2013 (oblast rozvoje venkova), nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013 (tzv. horizontální nařízení), nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 (oblast přímých plateb) a nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 (oblast společné organizace trhů).

Co se týče oblasti přímých plateb, zde bylo přijato nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/723 o změně nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 640/2014, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o integrovaný administrativní a kontrolní systém a o podmínky pro zamítnutí nebo odnětí plateb a správní sankce uplatňované na přímé platby, podporu na rozvoj venkova a podmíněnost, a nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1155, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 639/2014, pokud jde o kontrolní opatření týkající se pěstování konopí, některá ustanovení týkající se ekologických plateb, platby pro mladé zemědělce vykonávající kontrolu nad právníkem osobou, výpočet částky na jednotku v rámci dobrovolné podpory vázané na produkci, části platebních nároků a některé požadavky na oznamování týkající se režimu jednotné platby na plochu a dobrovolné podpory vázané na produkci, a kterým se mění příloha X nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013.

V odvětví vína a vinohradnictví bylo přijato prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/256, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2016/1150, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o vnitrostátní programy podpory v odvětví vína; nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/670, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 251/2014, pokud jde o povolené výrobní postupy pro získávání aromatizovaných vinných výrobků, a nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1961, kterým se mění nařízení (ES) č. 606/2009, pokud jde o některé enologické postupy.

Pro oblast cukru bylo přijato nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1183, kterým se doplňují nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a (EU) č. 1308/2013, pokud jde

o oznamování informací a dokumentů Komise, a prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1185, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízením EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a (EU) č. 1308/2013, pokud jde o oznamování informací a dokumentů Komise, a kterým se mění a ruší několik nařízení Komise.

V rámci oblasti ovoce a zeleniny bylo přijato prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/39, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávky ovoce a zeleniny, banánů a mléka do vzdělávacích zařízení; nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/40, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podporu Unie na dodávky ovoce a zeleniny, banánů a mléka do vzdělávacích zařízení, a mění nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 907/2014; nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/891, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, a doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o sankce uplatňované v uvedených odvětvích, a kterým se mění prováděcí nařízení Komise (EU) č. 543/2011; prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/892, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny, a nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1165, kterým se stanoví dočasná mimořádná podpůrná opatření pro producenty některého ovoce.

V oblasti bezpečnosti potravin bylo přijato prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/302, kterým se stanoví závěry o nejlepších dostupných technikách (BAT) podle směrnice EP a Rady 2010/75/EU pro intenzivní chov drůbeže nebo prasat; nařízení Komise (EU) 2017/1237, kterým se mění nařízení (ES) č. 1881/2006, pokud jde o maximální limit kyseliny kyanovodíkové v nezpracovaných celých, rozdrcených, rozemletých, rozloupnutých a rozsekaných meruňkových jádrech uváděných na trh pro konečného spotřebitele; nařízení Komise (EU) 2017/2158, kterým se stanoví zmírňující opatření a porovnávací hodnoty pro snížení přítomnosti akrylamidu v potravinách, a prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2470, kterým se zřizuje seznam Unie pro nové potraviny v souladu s nařízením EP a Rady (EU) 2015/2283 o nových potravinách.

V oblasti zemědělských produktů a potravin bylo přijato prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1899 o zápisu názvů do rejstříku zaručených tradičních specialit (Tradiční Lovecký salám/Tradičná Lovecká saláma (ZTS) a Tradiční Špekáčky/Tradičné Špekačky (ZTS)).

Co se týče ekologického zemědělství, zde bylo přijato prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/838, kterým se mění nařízení (ES) č. 889/2008, pokud jde o krmivo pro některé živočichy pocházející z ekologických chovů akvakultury.

V odvětví rybolovu a společné rybářské politiky bylo přijato nařízení EP a Rady (EU) 2017/1004 o vytvoření rámce Unie pro shromažďování, správu a využívání údajů v odvětví

rybolovu a pro podporu vědeckého poradenství pro společnou rybářskou politiku a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 199/2008.

V oblasti veterinární bylo přijato nařízení Komise (EU) 2017/110, kterým se mění přílohy IV a X nařízení EP a Rady (ES) č. 999/2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií; nařízení Komise (EU) 2017/172, kterým se mění nařízení (EU) č. 142/2011, pokud jde o parametry pro přeměnu vedlejších produktů živočišného původu na bioplyn nebo kompost, podmínky pro dovoz krmiva pro zvířata v zájmovém chovu a pro vývoz zpracovaného hnoje; nařízení Komise (EU) 2017/893, kterým se mění přílohy I a IV nařízení EP a Rady (ES) č. 999/2001 a přílohy X, XIV a XV nařízení Komise (EU) č. 142/2011, pokud jde o ustanovení týkající se zpracovaných živočišných bílkovin; nařízení Komise (EU) 2017/1261, kterým se mění nařízení (EU) č. 142/2011, pokud jde o alternativní metody pro zpracování určitých tavených/škvařených tuků; nařízení Komise (EU) 2017/1262, kterým se mění nařízení (EU) č. 142/2011, pokud jde o používání hnoje hospodářských zvířat jako paliva ve spalovacích zařízeních; nařízení Komise (EU) 2017/1495, kterým se mění nařízení (ES) č. 2073/2005, pokud jde o *Campylobacter* v jatečně upravených tělech brojlerů a nařízení Komise (EU) 2017/1981, kterým se mění příloha III nařízení EP a Rady (ES) č. 853/2004, pokud jde o teplotní podmínky během přepravy masa. V souvislosti s patogenní influenzou ptáků bylo přijato prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/247 o ochranných opatřeních v souvislosti s ohnisky vysoce patogenní infekce ptáků v určitých členských státech a prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/263 o opatřeních ke zmírnění rizika, posílených opatřeních biologické bezpečnosti a systémech včasného odhalení v souvislosti s riziky, která představují volně žijící ptáci pro přenos virů vysoce patogenní infekce ptáků na drůbež. V souvislosti s africkým morem prasat bylo v roce 2017 přijato celkem 12 změn prováděcího rozhodnutí Komise 2014/709/EU o veterinárních opatřeních pro tlumení afrického moru prasat v některých členských státech a dále pak prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/2165, kterým se schvaluje plán eradikace afrického moru prasat v populaci volně žijících prasat v některých oblastech České republiky.

Pro oblast krmiv bylo přijato nařízení Komise (EU) 2017/1017, kterým se mění nařízení (EU) č. 68/2013 o katalogu pro krmné suroviny; prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1145 o stažení některých doplňkových látek povolených podle směrnice Rady 70/524/EHS a 82/471/EHS z trhu a o zrušení zastaralých ustanovení, kterými se tyto doplňkové látky povolují, a nařízení Komise (EU) 2017/2279, kterým se mění přílohy II, IV, VI, VII a VIII nařízení EP a Rady (ES) č. 767/2009 o uvádění na trh a používání krmiv.

Co se týče oblasti ochrany a zdraví rostlin, zde bylo přijato prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/427, kterým se mění prováděcí rozhodnutí 2012/535/EU o mimořádných opatřeních proti šíření hádátka *Bursaphelenchus xylophilus* (Steiner et Buhrer) Nickle et al. (hádátka borovicového) na území Unie; prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/728, kterým

se mění prováděcí rozhodnutí 2013/92/EU o dohledu, rostlinolékařských kontrolách a opatřeních, která mají být přijata v případě dřevěného obalového materiálu, jenž se v současnosti používá při přepravě některých vymezených komodit pocházejících z Číny; prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/1161, kterým se mění prováděcí rozhodnutí (EU) 2016/159, kterým se stanoví postupy pro předkládání žádostí o granty a žádostí o platbu a pro poskytování souvisejících informací, pokud jde o nouzová opatření v souvislosti se škodlivými organismy rostlin uvedenými v nařízení EP a Rady (EU) č. 652/2014; prováděcí směrnice Komise (EU) 2017/1279, kterou se mění přílohy I až V směrnice Rady 2000/29/ES o ochranných opatřeních proti zavlékání organismů škodlivých rostlinám nebo rostlinným produktům do Společenství a proti jejich rozšiřování na území Společenství; prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2313, kterým se stanoví formální náležitosti rostlinolékařského pasu pro přemísťování na území Unie a rostlinolékařského pasu pro dovoz do chráněné zóny a přemísťování v rámci této zóny, a prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2017/2352, kterým se mění prováděcí rozhodnutí (EU) 2015/789 o opatřeních proti zavlékání organismu *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) do Unie a proti jeho rozšiřování na území Unie.

V oblasti přípravků na ochranu rostlin bylo přijato celkem 59 nových prováděcích nařízení. Jedná se o prováděcí nařízení schvalující účinné látky, obnovující nebo neobnovující jejich schválení, odnímající jejich schválení, prodlužující jejich povolení nebo upravující použití schválených účinných látek. Dále bylo přijato nařízení Komise (EU) 2017/269, kterým se mění nařízení EP a Rady (ES) č. 1185/2009 o statistice pesticidů, pokud jde o seznam účinných látek; nařízení Komise (EU) 2017/1432, kterým se mění nařízení EP a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh, pokud jde o kritéria pro schvalování účinných látek představujících nízké riziko, a prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/2324, kterým se v souladu s nařízením EP a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh obnovuje schválení účinné látky glyfosát a mění příloha prováděcího nařízení Komise (EU) č. 540/2011.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

V rámci programu PRV 2014–2020 celková suma vyplacená v roce 2017 činila 10 703 mil. Kč, což bylo o 75 % více než v roce 2016 (6 125 mil. Kč). Z rozpočtu PRV 2007–2013 bylo čerpáno 1,4 mld. Kč. Za víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programových dokumentů (HRDP) bylo vynaloženo 127 mil. Kč. V rámci SAPS byl na rok 2017 pro ČR celkový příjem plateb ze zdrojů EU určen ve výši 461 mil. €, což představovalo celkovou nárokovou částku 11 978 mil. Kč. Na hektar z. p. byla stanovena sazba 3 377,73 Kč. Pokračovala platba za ozelenění, tj. greening, pro kterou byla vyčleněna částka 252,96 mil. €, tj. 6 572 mil. Kč, o platbu požádalo 29,9 tis. žadatelů na výměru 3,55 mil. ha, sazba byla stanovena ve výši 1 853,35 Kč/ha. Mezi přímé platby kromě SAPS a ozelenění patřily dále platba pro mladé zemědělce a dobrovolná podpora vázaná na produkci (do roku 2014 zvláštní podpory podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009) směřovaná na citlivé sektory (bílkovinné plodiny, cukrová řepa, konzumní brambory a brambory pro výrobu škrobu, chmel, telata masného typu a bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech, krávy chované v systému s tržní produkcí mléka, ovoce s vysokou a velmi vysokou pracností

a zelenina s vysokou a velmi vysokou pracností). Zároveň v ČR mohly v roce 2017 zemědělské podniky žádat o přechodnou vnitrostátní podporu hrazenou z národních zdrojů. V jejím rámci mohli žadatelé získat dotace na zemědělskou půdu, chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, chov ovcí a koz, chov krav na maso. Objem finančních prostředků pro tento typ podpory byl pro rok 2017 vyčleněn ve výši zhruba 733 mil. Kč, z toho rozhodující podíl (77 %) připadl na zemědělskou půdu. Další skupinu podpor z národních zdrojů dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2017, kde bylo poskytnuto celkem 3 503 mil. Kč, což je snížení oproti roku 2016 o 19 %. Další skupinu podpor představovaly ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů. Jednalo se zejména o podpory vyplacené z nákazového fondu, úvěrové výpomoci a dále o výdaje na tzv. obecné služby (tj. výzkum, servisní činnosti, programy MŽP, pozemkové úpravy a další). Další významnou skupinu podpor tvořily podpory poskytované prostřednictvím PGRLF (dotace úroků z úvěrů) především v rámci jeho investičních programů. PGRLF rovněž poskytl značnou pomoc z programu „Podpora pojištění“. Od roku 2013 je také poskytována podpora nákupu půdy.

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

2.1.1 Program rozvoje venkova ČR

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020 navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Nový programový dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014. Evropská komise schválila finální znění základního programového dokumentu PRV ČR na období 2014–2020 dne 26. 5. 2015. V roce 2016 ČR požádala Evropskou komisi o modifikaci PRV 2014–2020 s navýšením kofinancování z národních zdrojů (ve výši 35 % celkových prostředků). Tímto vzrostl rozpočet celkových veřejných prostředků využitelný pro podporu českého zemědělství, potravinářství a lesnictví na 3,5 mld. € (z toho 2,3 mld. € z rozpočtu EU a 1,2 mld. € z rozpočtu ČR³⁶).

PRV 2014–2020 se oproti PRV 2007–2013 liší svou strukturou, nově se opatření rozdělují na operace³⁷, které hlavním nebo vedlejším účinkem přispívají k jednotlivým prioritám (resp. prioritním oblastem).

- Priorita 1: Podpora předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech.
- Priorita 2: Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů.

³⁶ Původní výše kofinancování z rozpočtu ČR činila 0,8 mld. €, tj. 25 %.

³⁷ Pro potřeby PRV 2014–2020 je nově zaveden pojem operace. Operace je považována za základní úroveň intervencí. Na této úrovni jsou sledovány všechny povinné ukazatele a stanoveny hlavní příspěvky k prioritám a prioritním oblastem.

- Priorita 3: Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství.
- Priorita 4: Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím.
- Priorita 5: Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu.
- Priorita 6: Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.

Detailnější rozdělení priorit na prioritní oblasti a k nim přispívající operace je uveden v příl. tab. 2.1/04.

Mimo podpor v rámci opatření PRV 2014–2020 byly z jeho rozpočtu hrazeny v letech 2014–2017 některé (zejména víceleté) závazky z obdobných opatření předchozích programů PRV 2007–2013 a HRDP (tab. T2.1/02 a T2.1/03).

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč) ^{1), 2), 3)}

Opatření	2016			2017 ^P		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Opatření 1 Předávání znalostí a informační akce	0	0	0	3	1	2
1.1.1 Vzdělávací akce	0	0	0	1	0	1
1.2.1 Informační akce	0	0	0	2	1	1
Opatření 4 Investice do hmotného majetku (kód 4)	31	16	15	2 367	1 196	1 171
4.1.1 Investice do zemědělských podniků	11	6	5	1 714	866	848
4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	12	6	6	386	195	191
4.3.1 Pozemkové úpravy ⁴⁾	0	0	0	101	51	50
4.3.2 Lesnická infrastruktura	8	4	4	166	84	82
Opatření 6 Rozvoj zem. podniků a podnikatelské činnosti	0	0	0	388	196	192
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	0	0	0	329	166	163
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	0	0	0	57	29	28
6.4.2 Podpora agroturistiky	0	0	0	2	1	1
Opatření 8 Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů (kód 8)	3	1	2	183	92	91
8.1.1 Podpora zalesňování a zakládání lesů	2	1	1	3	1	2
8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích	0	0	0	1	0	1
8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách	0	0	0	13	6	7
8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi	0	0	0	5	3	2
8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin	0	0	0	1	1	0
8.5.2 Neproduktivní investice v lesích	0	0	0	12	6	6
8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství	1	0	1	131	66	65
8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven	0	0	0	17	9	8
Opatření 10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření (kód 10)	2 285	571	1 714	3 221	805	2 416
10.1.1 Integrovaná produkce ovoce	85	21	64	102	25	77
10.1.2 Integrovaná produkce révy vinné	87	22	65	171	42	129
10.1.3 Integrovaná produkce zeleniny	27	7	20	80	20	60
10.1.4 Ošetřování travních porostů	2 040	510	1 530	2 775	694	2 081
10.1.5 Zatravňování omě pudy	32	8	24	55	14	41
10.1.6 Biopásy	13	3	10	35	9	26
10.1.7 Ochrana čejky chocholaté	1	0	1	3	1	2
10.1.8 Dráhy soustředěného odtoku	0	0	0	0	0	0
Opatření 11 Ekologické zemědělství (EZ) (kód 11)	846	212	634	1 308	327	981
11.1.1 Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	115	29	86	168	42	126
11.2.1 Zachování postupů ekologického zemědělství	731	183	548	1 140	285	855
Opatření 12 Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě (kód 12)	16	4	12	12	3	9
12.1.2 Kompenzační platby pro zemědělské oblasti Natura 2000	16	4	12	12	3	9
Opatření 13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (kód 13)	2 512	628	1 884	2 234	559	1 675
13.1.1 Kompenzační platby v horských oblastech (LFA-H)	1 387	347	1 040	1 231	308	923
13.2.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O)	659	165	494	644	161	483
13.3.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí specifickým omezením (LFA-S)	466	116	350	359	90	269
Opatření 14 Dobré životní podmínky zvířat (kód 14)	432	218	214	766	387	379
14.1.1 Zvětšení lehacího prostoru v chovu dojníc	28	14	14	53	27	26
14.1.2 Zlepšení stájového prostředí v chovu dojníc	305	154	151	468	236	232
14.1.3 Zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy	42	21	21	80	40	40
14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasnic/prasnic	55	28	27	152	77	75
14.1.5 Zvětšení plochy pro odstavená selata	2	1	1	13	7	6
Opatření 16 Spolupráce	0	0	0	187	94	93
16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů	0	0	0	186	94	92
Opatření 20 Technická pomoc	0	0	0	34	17	17
20.1 Podpora technické pomoci (mimo CSV)	0	0	0	28	14	14
20.2 Podpora pro zřízení a činnost CSV	0	0	0	6	3	3
Celkem PRV 2014-2020	6 125	1 650	4 475	10 703	3 677	7 026

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2017.

2) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

3) Jedná se o podpory podle pravidel PRV 2014-2020, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014-2020 (tzv. "nových peněz").

4) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladniční správy, tzn. jen výdaje na pozemkové úpravy, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na tzv. plošná opatření (konkrétně AEKO, EZ, Natura 2000 a LFA) bylo vyplaceno 6,8 mld. Kč. Na tzv. investiční opatření (např. Investice do hmotného majetku, Investice do

rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů) bylo vyplaceno 3,1 mld. Kč. Celkem tedy v roce 2017 bylo v rámci opatření PRV 2014–2020 vyplaceno 10,7 mld. Kč.

T2.1/02 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2007–2013 ze zdrojů EAFRD 2014–2020 (mil. Kč) ^{1), 2), 3)}

Opatření	2016			2017 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Osa I						
I.1.1 - Modernizace zemědělských podniků	8	2	6	0	0	0
I.1.2 - Investice do lesů	19	5	14	0	0	0
I.3.3 - Předčasné ukončení zemědělské činnosti	94	47	47	86	43	43
Celkem PRV - osa I	121	54	67	86	43	43
Osa II						
II.1.1 - Platby za přírodní znevýhodnění (LFA), NV č. 75/2007 Sb.	1	0	1	0	0	0
II.1.3 - Ekologické zemědělství, NV č. 79/2007 Sb.	442	110	332	6	2,0	4,0
II.1.3 - Ošetřování travních porostů, NV č. 79/2007 Sb.	515	129	386	5	1	4
II.1.3 - Přeměna orné půdy na louky podle NV č. 79/2007 Sb.	162	40	122	71	18	53
II.1.3 - Meziplodiny	9	2	7	0	0	0
II.1.3 - Biopásy	11	3	8	0	0	0
II.1.3 - Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	127	32	95	5	1	4
II.2.1 - Zalesňování zemědělské půdy	28	7	21	23	6	17
II.2.2 - Platby v rámci Natura 2000 v lesích	5	1	4	1	0	1
II.2.3 - Lesnicko-environmentální platby	8	2	6	0	0	0
Celkem PRV - osa II	1 308	326	982	111	28	83
Osa III						
III.1.1 - Diverzifikace činností nezemědělské povahy	6	1	5	0	0	0
III.1.3 - Podpora cestovního ruchu	0	0	0	0	1	0
Celkem PRV - osa III	6	1	5	1	1	0
Celkem PRV	1 435	381	1 054	198	72	126

¹⁾ Údaje poskytnuty k 31. 12. 2017.

²⁾ Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1-02.

³⁾ Všechny podpory jsou vyplaceny z rozpočtu EAFRD 2014–2020.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

Cílem PRV 2007–2013 bylo zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci čtyř tzv. os. V roce 2017 byly vypláceny podpory na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky. Nové závazky již nejsou přijímány. Přehled opatření PRV 2007–2013 podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2016 a 2017 je uveden v tab. T2.1/02.

Osa I byla zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení rozvoje podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství.

Osa II měla za cíl zvýšení biologické rozmanitosti, ochranu vod a půdy a zmírnění dopadů klimatických změn. Většina opatření v této ose obnáší dlouhodobé závazky a je vázána na podmínky kontroly podmíněnosti (viz kap. 2.2).

V ose III, týkající se zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace aktivit venkova, stejně jako v ose IV LEADER a ose V Technická pomoc, nebyly v roce 2017 poskytnuty téměř žádné podpory.

Pokračující opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) z období 2004–2006, hrazená od roku 2008 ze zdrojů obou PRV, jsou uvedena v tab. T2.1/03³⁸.

T2.1/03 - Podpory v rámci programu HRDP^{1), 2), 3)} hrazené z PRV 2014–2020 (mil. Kč)

Opatření	2016			2017 ^P		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	29	11	18	26	13	13
Lesnictví	8	2	6	15	4	11
Celkem HRDP	37	13	24	41	17	24

1) Údaje k 31. 12. 2017.

2) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1-03.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Vzhledem k posunu začátku implementace PRV 2014–2020 až na rok 2015 byly první podpory³⁹ ve většině opatření tohoto programu vyplaceny až v roce 2016 (tab. T2.1/01).

V roce 2017 už byla převážná část financí vyplacena na operace PRV 2014–2020, a to v celkové výši 10 703 mil. Kč v porovnání s celkovou sumou vyplacenou na opatření PRV 2007–2013 v celkové výši 198 mil. Kč a opatření HRDP ve výši 41 mil. Kč.

Na opatření programů HRDP, PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020 bylo v roce 2017 vynaloženo celkem 10,9 mld. Kč.

2.1.2 Operační program Rybářství na období 2014–2020

Operační program Rybářství 2014–2020 přispívá k plnění cílů Společné rybářské politiky a navazuje na předchozí OP Rybářství 2007–2013. Evropská komise schválila Operační program Rybářství 2014–2020 dne 2. 6. 2015.

Globálním cílem je orientace na udržitelnou a konkurenceschopnou akvakulturu založenou na inovacích, konkurenceschopnosti a účinnějším využití zdrojů. Operační program se současně zaměřuje na rozvoj udržitelného chovu ryb v České republice a dále na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků (péče o krajinu, retence vody, rybářská turistika apod.). Nově se orientuje také na podporu začínajících rybářů. Hlavním zdrojem investic na úrovni EU pro členské země představuje Evropský námořní a rybářský fond (ENRF)⁴⁰.

Na celé sedmileté programové období byla ČR vyčleněna z ENRF částka 31,11 mil. €⁴¹, což je o 1,35 mil. € více než v předchozím období 2007–2013. Výše spolufinancování ze

38 Financování opatření z HRDP bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2017 byly v rámci HRDP proplaceny dobíhající víceleté závazky ze zdrojů PRV 2014–2020.

39 První příjem žádostí proběhl až na podzim 2015.

40 ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

41 Částka 31,11 mil. € z ENRF je včetně výkonnostní rezervy.

státního rozpočtu ČR představuje 25 % (tj. cca 271 mil. Kč), takže celkový objem finančních prostředků na období let 2014–2020 dosáhne 37,9 mil. €, tj. cca 1,1 mld. Kč.

Koncepci Ministerstva zemědělství v odvětví rybářství do roku 2024 tvoří Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA), který určuje podmínky pro realizaci společné rybářské politiky v ČR. Na základě tohoto strategického plánu byl vytvořen OP Rybářství 2014–2020, který definuje oblasti a podmínky čerpání finanční podpory z ENRF⁴².

Hlavní priority OP Rybářství na období 2014–2020 jsou orientovány na zachování udržitelné produkce tržních ryb z tradiční akvakultury v ČR, na investování do recirkulačních zařízení za účelem zvýšení tuzemské produkce a na investování do konkurenceschopnosti tradiční akvakultury. Dále je operační program zaměřen na podporu transferu vědeckých poznatků do podniků akvakultury (produktové a procesní inovace) a na podporu forem hospodaření přispívající k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti. Velká pozornost je věnována také na zvýšení podílu zpracovaných ryb, na propagaci akvakultury a podpoře konzumace ryb. Propagační kampaň na podporu spotřeby sladkovodních ryb v České republice má především udržovací charakter, zaměřuje se na posílení tématu „zdravého životního stylu“ a je orientována především na tři cílové skupiny – občasně konzumenty, matky s dětmi a na školní jídelny.

V roce 2017 bylo vyhlášeno pro OP Rybářství celkem 5 výzev, které byly v rámci Priority 2 zaměřeny na Opatření zavádění inovací, na investice do akvakultury, na diverzifikaci akvakultury, na podporu nových chovatelů, na recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním. V rámci Priority 3 se týkala výzva na Opatření cílící na shromažďování údajů a v rámci Priority 5 na Opatření zaměřená na plánování produkce, na vytváření organizací producentů, na propagační kampaně a na investice do zpracování produktů.

42 Vláda ČR schválila usnesením vlády č. 876 ze dne 27. 10. 2014 Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA). Tento strategický plán byl předán Evropské komisi a ČR tak splnila zvláštní předběžnou podmínku „zřízení VNSPA“ podle přílohy č. IV nařízení EP a Rady (EU) č. 508/2014 o Evropském námořním a rybářském fondu (ENRF) pro čerpání finanční podpory z ENRF prostřednictvím OP Rybářství 2014–2020.

T2.1/04 - Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství 2014–2020 (mil. Kč)

Priorita/Opatření	2016			2017 ^P			2015-2017 ^P		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
2.1 Opatření – Inovace	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2 Opatření – Produktivní investice do akvakultury	0	0	0	28,27	9,42	37,69	28,27	9,42	37,69
2.3 Opatření – Podpora nových chovatelů	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4 Opatření – Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním	0	0	0	25,92	8,64	34,56	25,92	8,64	34,56
2.5 Opatření – Akvakultura poskytující environmentální služby	0	0	0	6,44	2,15	8,59	6,44	2,15	8,59
Priorita 2 Podpora environmentálně udržitelného, inovativního a konkurenceschopného rybolovu založeného na znalostech	0	0	0	60,63	20,21	80,84	60,63	20,21	80,84
3.1 Opatření – Shromažďování údajů	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2 Opatření – Sledovatelnost produktů	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Priorita 3 - Podpora provádění společné rybářské politiky	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.1 Opatření – Plány produkce	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.2 Opatření – Uvádění produktů na trh	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.3 Opatření – Investice do zpracování produktů	0	0	0	0,56	0,19	0,75	0,56	0,19	0,75
Priorita 5 Podpora uvádění na trh a zpracování	0	0	0	0,56	0,19	0,75	0,56	0,19	0,75
Opatření technická pomoc	3,43	1,24	4,67	2,56	0,85	3,41	5,99	2,09	8,08
OPERAČNÍ PROGRAM CELKEM	3,43	1,24	4,67	63,75	21,25	85,00	67,18	22,49	89,67

Pramen: MZe Řídicí orgán OP Rybářství
Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Celkem bylo v roce 2017 v rámci OP Rybářství vyplaceno žadatelům 85 mil. Kč. Z této částky připadlo více než 95 % na prioritu 2, ve které byla největší suma (tj. 72,3 mil. Kč) proplacena na dvě opatření (2.2 Produktivní investice do akvakultury a 2.4 Recirkulační zařízení a průtočné systémy).

Meziroční srovnání míry úspěšnosti předložených projektů v rámci po sobě následujících let 2015, 2016 a 2017 lze sledovat pouze u opatření 2.2.a), 2.4., 2.5. a 5.3., která byla vyhlášena již třikrát. V roce 2015 bylo úspěšných (tedy neukončených) 65 % žádostí o podporu a v roce 2016 se ve vyhlášených výzvách míra úspěšnosti zvýšila na úroveň 71 %. V roce 2017 se míra úspěšnosti zvýšila na 96 %, nicméně u projektů z poslední 11. výzvy stále probíhá hodnocení.

Řízení OP Rybářství je prováděno pomocí již standardně fungujících nástrojů a platform. V průběhu roku 2017 se konaly dva Monitorovací výbory (17. 5. 2017 a 16. 11. 2017), kde byla projednána zejména: Výroční zpráva o implementaci programu za předchozí kalendářní rok 2016, Strategický realizační plán, Hodnotící kritéria a Způsobilé výdaje, Roční komunikační plán, Evaluační plán (EP) včetně Zprávy o plnění EP a Zpráva o realizaci projektů technické pomoci.

2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů

Na podporu rozvoje výzkumu se vztahem k problémům agrárního sektoru přispěl Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) na léta 2014–2020. Roli řídicího orgánu tohoto operačního programu plní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Z OP VVV byly financovány projekty podané Mendelovou univerzitou v Brně, Českou zemědělskou univerzitou, Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích. Na uvedených vysokých školách jsou realizovány např. tyto projekty: Vybudování excelentního vědeckého týmu na FLD ČZU v Praze a jeho přístrojově-technického zázemí zaměřeného na snížení důsledků klimatických změn v lesích, od úrovně genů po úroveň krajiny; Vybudování Výzkumného centra pro studium patogenů z rodu *Phytophthora*; Mechanismy a dynamika makromolekulárních komplexů; Vytvoření systému pro efektivní komunikaci s aplikační sférou.

Z OP VVV na léta 2014–2020 byly poprvé čerpány finanční prostředky na projekty agrárního výzkumu a inovací v roce 2017 (viz tab. T2.1/05).

Z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) na léta 2014–2020, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu, byl podpořen potravinářský průmysl pro zvyšování jeho konkurenceschopnosti. Účast potravinářských podniků se realizovala již od roku 2009 v rámci Operačního programu Podnikání a inovace (OP PI).

Prostředky na realizaci OP PI byly tvořeny z 85 % zdroji EU a z 15 % byly spolufinancovány ze státního rozpočtu. S ohledem na 4. revizi OP PI, schválenou v prosinci 2013, bylo rozhodnuto o změně financování. Způsobilé výdaje jsou od té doby hrazeny ze 100 % ze zdrojů EU (z ERDF). Ve srovnání s rokem 2016 byly výdaje v roce 2017 vyšší o 138 mil. Kč (viz tab. T2.1/05).

T2.1/05 - Ostatní opatření a výdaje spolufinancované EU (mil. Kč)¹⁾

Opatření	2016			2017 ^P		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Výdaje OP VaVpl 2007–2013 (MŠMT) na agrární výzkum a inovace ²⁾	61,0	9,2	51,9	10,0	1,5	8,5
Výdaje OP VVV 2014–2020 (MŠMT) na agrární výzkum a inovace ²⁾	0,0	0,0	0,0	9,0	1,0	8,0
Výdaje OP PI 2007–2013 (MPO) do potravinářského průmyslu ³⁾	91,0	0,0	91,0	0,0	0,0	0,0
Výdaje OP PIK 2014–2020 (MPO) do potravinářského průmyslu ³⁾	20,0	0,0	20,0	158,0	0,0	158,0
Celkem	172,0	9,2	162,9	177,0	2,5	174,5

1) Údaje k 15. 3. 2018.

2) U dat MŠMT jde o částky schválených finančních prostředků na projekty agrárního výzkumu (v daném kalendářním roce).

3) U dat MPO jde o částky požadované, ne proplacené.

Pramen: MŠMT; MPO; ÚZEI

Zpracoval: M. Bríšková (ÚZEI)

Dále mohou zemědělci čerpat podporu z Operačního programu Životní prostředí, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo životního prostředí. Relevantní je prioritní osa 4 Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží, finanční prostředky na budování kompostáren a prioritní osa 6 Zlepšování stavu přírody a krajiny. V rámci osy 6 se jedná o projekty zaměřené na biodiverzitu a zajištění ekologické stability v kulturní krajině.

2.2 Přímé platby

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU

Jednotná platba na plochu (SAPS)

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy i nadále reprezentuje v letech 2015–2020 nejvýznamnější složku přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a představuje zhruba

55 % částky určené na přímé platby. SAPS je udělován na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance, podrobně viz kap. 2.2.4).

Na rok 2017 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 461 mil. €, což při stanoveném kurzu 25,981 Kč/€ představovalo výslednou částku 11 978 mil. Kč. Počet žadatelů o tuto platbu dosáhl v roce 2017 celkem 29,9 tis. na plochu 3,55 mil. ha z. p. Do 31. 12. 2017 bylo SZIF v rámci SAPS proplaceno 92,5 % z ročního nároku.

Ozelenění přímých plateb

Nedílnou součástí dotačního opatření SAPS je platba za zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění („greening“). Hlavní podmínky plateb za ozelenění vyplývají z nařízení (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci SZP. Zemědělec, který podal žádost o podporu SAPS, je zároveň povinen dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské půdy postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Ozelenění obsahuje tři základní složky: diverzifikaci plodin, zachování výměry TTP a plochy využívané v ekologickém zájmu (tzv. plocha EFA – Ecological Focus Area). Pokud má žadatel v LPIS registrováno více než 15 ha o. p., musí být nejméně 5 % z jeho výměry, uvedené na deklaraci SAPS v rámci Jednotné žádosti, vyčleněno jako EFA. Platba za ozelenění je žadateli vyplácena jako příplatek k SAPS.

Plnění podmínek ozelenění se nevztahuje na zemědělské subjekty, které hospodaří v systému ekologického zemědělství v souladu s nařízením (ES) č. 834/2007.

Za rok 2016 byla v rámci ozelenění vyplacena 29,5 tis. žadatelům na plochu 3,54 mil. ha z. p. částka 6 718 mil. Kč. V roce 2017 bylo podáno na tuto podporu 29,9 tis. žádostí na plochu 3,55 mil. ha z. p. v požadované částce 6 572,1 mil. Kč.

Platba pro mladé zemědělce

Od roku 2015 je poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS, platba pro mladé zemědělce. Podmínkou je, aby žadatel o platbu SAPS v prvním roce podání žádosti nebyl starší 40 let. Platba pro mladé zemědělce je poskytována danému žadateli na maximální výměru ve výši 90 ha po dobu nejvýše pěti let. V roce 2016 bylo celkem takto podpořeno 3,9 tis. mladých zemědělců a vyplacená suma dosáhla 64,2 mil. Kč. V roce 2017 požádalo o tuto platbu celkem 4,3 tis. subjektů na výměru 84,0 tis. ha v celkové částce 71,2 mil. Kč.

T2.2/01 - Přímé platby zemědělským podnikům (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2016			2017 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV 50/2015	Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p.(ha): 2016: 461,69 mil. € x 27,021 = 12 316 mil. Kč, tj. 3 514,54 Kč/ha 2017: 461,02 mil. € x 25,981 = 11 978 mil. Kč, tj. 3 377,73 Kč/ha	12 155	0	12 155	11 978	0	11 978
Finanční kompenzace	NK č. 1259/2014, NV č. 50/2015 Sb.	2016 vráceny prostředky žadatelům, u kterých byla v roce 2015 uplatněna finanční disciplína.	296	0	296	0	0	0
Ozelenění - greening	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Pro žadatele při žádosti o podporu SAPS za povinnost dodržovat na všech způsobilých hektarech zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. 2016: 253,23 mil. €; sazba 1 928,43 Kč/ha 2017: 252,96 mil. €; sazba 1 853,35 Kč/ha	6 718	0	6 718	6 572	0	6 572
Platba pro mladé zemědělce	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Poskytuje se žadateli do věku max. 40 let na maximální výměru 90 ha z. p. 2016: 8,40 mil. €; sazba 878,64 Kč/ha 2017: 2,74 mil. €; sazba 844,43 Kč/ha	64	0	64	71	0	71
Přímé platby zemědělským podnikům			19 233	0	19 233	18 621	0	18 621

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

Pramen: podklady MZe; SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Dobrovolná podpora vázaná na produkci⁴³

V rámci přímých plateb jsou od roku 2015 podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS – voluntary coupled support). Jedná se pouze o taková odvětví zemědělské výroby, která čelí určitým obtížům, a přitom jsou mimořádně důležitá z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Podpora VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68, nicméně je rozšířena o některá další odvětví rostlinné a živočišné výroby. V ČR je podpora určena pro následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, pasené ovce a kozy. V roce 2016 byly citlivé komodity podpořeny v celkové hodnotě 3 339 mil. Kč, z toho největší podíl (40,0 %) obdrželo 1 878 chovatelů na 369 tis. VDJ krav s TPM. Pro rok 2017 je v rámci podpory VCS požadována na vybraná odvětví celková částka 3 286,1 mil. Kč.

a) Bílkovinné plodiny

Podpora je určena na vybrané zemědělské plodiny vázající vzdušný dusík. Je poskytována od roku 2015 na minimální výměru 1 ha vybraných pěstovaných bílkovinných plodin – v LPIS vedených na žadatele jako kultura R (standardní orná půda) v období ode dne doručení žádosti na SZIF do 31. 8. daného kalendářního roku. Určené plodiny musí být pěstovány minimálně v období 1. 6.–15. 7. daného kalendářního roku samostatně nebo v podsevu. Žadatel musí současně chovat v období 1. 6.–30. 9. daného kalendářního roku přežvýkavce (skot, ovce a kozy) v minimální denní intenzitě 3 VDJ/ha plochy bílkovinných plodin. V roce 2016 byla vyplacena tato podpora 3,2 tis. žadatelům v celkové výši 432,7 mil.

⁴³ Podpory vycházejí z nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013, nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, v platném znění, a nařízení vlády ČR č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Kč. Pro rok 2017 požádalo o platbu na bílkovinné plodiny 3,7 tis. zemědělců na výměru 146,1 tis. ha v celkové částce 438,1 mil. Kč.

b) Cukrová řepa

V rámci platby VCS je od roku 2015 poskytována podpora zemědělcům na minimální výměru 1 ha standardní orné půdy, na které je pěstována cukrová řepa a která je vedena v LPIS ode dne doručení žádosti do 31. 8. kalendářního roku. Žadatel musí zároveň společně s žádostí doložit účetní doklady prokazující nabytí osiva odpovídající minimálnímu výsevu 0,8 výsevní jednotky na hektar a zároveň doložit smlouvu nebo její kopii pro příslušný hospodářský rok na dodávku cukrové řepy ke zpracování na cukr nebo kvasný líh. V roce 2016 bylo vyplaceno 838 žadatelům na plochu 60,6 tis. ha suma 443,7 mil. Kč. Pro rok 2017 bylo podáno o tuto podporu celkem 889 žádostí na plochu 66,2 tis. ha v požadované částce 433,0 mil. Kč.

c) Konzumní brambory

Podpora je od roku 2015 poskytována na minimální výměru 1 ha pěstovaných konzumních brambor. Žadatelem o poskytnutí této podpory je fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu, která je na ní vedena v LPIS od data podání žádosti do 31. 10. příslušného kalendářního roku. Žadatel je zároveň povinen doložit uznávací list prokazující použití uznané sadby v množství nejméně 2 t sadby/ha. V roce 2016 bylo takto vyplaceno 607 subjektům na plochu 10,2 tis. ha celkem 49,0 mil. Kč. V roce 2017 obdržel SZIF o tuto platbu celkem 615 žádostí na plochu 10,1 tis. ha v celkové částce 48,1 mil. Kč.

d) Brambory pro výrobu škrobu

Žadatelem o poskytnutí platby je fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu evidovanou v LPIS jako standardní orná půda od data podání žádosti do 31. 10. příslušného kalendářního roku. Minimální výměra, na kterou lze poskytnout tuto platbu, představuje 1 ha orné půdy, na kterém jsou pěstovány brambory pro výrobu škrobu. Žadatel musí mimo jiné doložit smlouvu o pěstování brambor pro výrobu škrobu s výrobcem škrobu pro příslušný hospodářský rok. Žadatel má rovněž povinnost doložit potvrzení od výrobce škrobu o skutečně nakoupeném množství škrobu ze sklizně, a to v minimálním objemu v přepočtu na 6 t škrobu/ha. Pro rok 2016 bylo v rámci VCS podpory na produkci brambor určených pro výrobu škrobu proplaceno celkem 275 žádostí na 5,1 tis. ha v celkové sumě 82,5 mil. Kč. Pro rok 2017 bylo podáno 307 žádostí na plochu 5,9 tis. ha v požadované sumě 81,8 mil. Kč.

e) Chmel

O poskytnutí platby na produkci chmele může žádat fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu, evidovanou na ní v LPIS jako chmelnice a současně evidovanou v evidenci chmelnic nejméně od data podání žádosti do 20. srpna daného roku.

Minimální výměra chmelnice, na kterou lze poskytnout tuto podporu, činí nejméně 1 ha. V rámci této podpory bylo v roce 2016 vyplaceno 115 žadatelům na 4,9 tis. ha chmelnic částka 83,8 mil. Kč. Pro rok 2017 bylo podáno 117 žádostí na 5,1 tis. ha chmelnic v požadované sumě 81,8 mil. Kč.

f) Tele masného typu

Platba na tele masného typu je poskytována chovateli, který vykázal na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. března příslušného kalendářního roku. Podmínkou je, aby matkou telete byla kráva chovaná v systému bez tržní produkce mléka (BTPM) a otcem telete byl býk masného plemene skotu evidovaný v ústředním registru plemeníků. SZIF poskytne žadateli platbu na celkový počet VDJ, stanovený podle počtu telat narozených v daném období, pokud celková částka přímých plateb, o kterou bylo zažádáno, nebo která má být poskytnuta, je nejméně 100 €. Celkem byla v roce 2016 na tele masného typu vyplacena 5,6 tis. žadatelům na 70,4 tis. VDJ telat suma 645,9 mil. Kč. Na rok 2017 bylo podáno 6,0 tis. žádostí pro 73,7 tis. VDJ telat v celkové částce 630,8 mil. Kč.

g) Bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech

Žadatelem o poskytnutí této platby může být fyzická nebo právnická osoba, která v období alespoň od 15. května do 11. září příslušného kalendářního roku chová a pase bahnice, popřípadě kozy, na trvalých travních porostech nebo na travních porostech evidovaných na žadatele, na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. Platba je poskytnuta na minimálně 2 VDJ ovcí nebo koz a na celkovou částku přímých plateb, o kterou bylo zažádáno, nebo která má být poskytnuta před uplatněním snížení a vyloučení z plateb v daném kalendářním roce, která dosahuje nejméně 100 €. V roce 2016 byla vyplacena 2,7 tis. žadatelům na 20,5 tis. VDJ bahnic a koz suma 70,5 mil. Kč. Na rok 2017 bylo o platbu VCS podáno 2,9 tis. žádostí na 21,7 tis. VDJ bahnic, popřípadě koz v požadované sumě 73,7 mil. Kč.

h) Krávy chované v systému s tržní produkcí mléka

Od roku 2015 je možné čerpat podporu v rámci VCS na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka. Tato platba je poskytována na počet VDJ krav, které žadatel chová k 31. 3. příslušného kalendářního roku na svém hospodářství v systému s tržní produkcí mléka. Platba je poskytnuta na minimálně 2 VDJ krav s tržní produkcí mléka, pokud celková částka přímých plateb, o kterou bylo zažádáno, nebo která má být poskytnuta, je nejméně 100 €. V roce 2016 obdrželo tuto podporu celkem 1,9 tis. chovatelů na 369,0 tis. VDJ dojníc v celkové sumě 1 337,6 mil. Kč. Pro rok 2017 bylo na SZIF podáno 1,8 tis. žádostí na 361,4 tis. VDJ dojníc a nárokována částka dosáhla 1 306,3 mil. Kč.

i) Podpora na produkci ovocných druhů s velmi vysokou pracností

Od roku 2015 mohou pěstitelé ovoce v rámci VCS žádat o podporu na druhy ovoce s velmi vysokou pracností (jabloň, hrušeň, meruňka a třešeň). Vztahuje se na plodící sady s minimální výměrou 1 ha, které jsou vysázené po roce 1995, vedené v LPIS a registrované v evidenci ovocných sadů, který je veden ÚKZÚZ (v tzv. Registru sadů). Minimální počet životaschopných jedinců na hektar je stanoven pro jabloň a hrušeň 500 stromů/ha, pro meruňku a třešeň 200 stromů/ha. Žadatel je povinen doložit SZIF objem vlastní sklizené produkce (prodané či zpracované) dle jednotlivých druhů. V roce 2016 bylo proplaceno 242 pěstitelům na 5,0 tis. ha celkem 68,2 mil. Kč. Pro rok 2017 podalo žádost o tuto platbu 285 subjektů na 5,3 tis. ha v požadované sumě 68,8 mil. Kč.

j) Podpora na produkci ovocných druhů s vysokou pracností

Od roku 2015 mohou pěstitelé ovoce nově v rámci VCS žádat o podporu na ovoce s vysokou pracností (slivoň švestka, broskvoň, višně, rybíz černý, rybíz červený, maliník a jahodník). Vztahuje se na plodící sady s minimální výměrou 1 ha, které jsou vysázené po roce 1995, vedené v LPIS a registrované v evidenci ovocných sadů ÚKZÚZ (v tzv. Registru sadů) a na jahodník pěstovaný minimálně na 1 ha orné půdy vedené v LPIS. Žadatel doloží SZIF objem vlastní sklizené produkce (prodané či zpracované) dle jednotlivých druhů. V roce 2016 bylo proplaceno 264 žadatelům na 3,2 tis. ha celkem 26,8 mil. Kč. Pro rok 2017 bylo podáno 298 žádostí na 3,4 tis. ha v požadované částce 27,4 mil. Kč.

k) Podpora na produkci zeleninových druhů s velmi vysokou pracností

Od roku 2015 mohou pěstitelé zeleniny nově v rámci VCS žádat o podporu na vybrané druhy zeleniny (košťálová zelenina – zelí hlávkové, kapusta hlávková, kapusta růžičková, květák, brokolice, kedluben; kořenová zelenina – mrkev, petržel kořenová, pastinák, celer bulvový, ředkvička, ředkev, řepa salátová; plodová zelenina – rajče, paprika, okurky nakládačky, okurky salátové; cibulová zelenina – cibule, šalotka, česnek, pór; listová a stonková zelenina – saláty, čekanka salátová, pekingské zelí, celer řapíkatý, pažitka, chřest, reven). Podpora se vztahuje na minimální výměru 1 ha standardní orné půdy vedené v LPIS, popř. na jinou trvalou kulturu (v případě chřestu). Žadatel je povinen doložit SZIF nákup osiv nebo sadby v minimálním množství dle jednotlivých druhů. V roce 2016 bylo 286 subjektům vyplaceno na 7,1 tis. ha celkem 84,1 mil. Kč. Pro rok 2017 zažádalo o tuto platbu 299 pěstitelů na 7,2 tis. ha v požadované sumě 83,0 mil. Kč.

l) Podpora na produkci zeleninových druhů s vysokou pracností

Nově mohou od roku 2015 pěstitelé zeleniny žádat v rámci VCS o podporu na určené druhy zeleniny (lusková zelenina – hrách zahradní, fazol zahradní; plodová zelenina – tykev, kukuřice cukrová; listová zelenina – špenát, celer naťový, petržel naťová). Podpora se vztahuje na minimální výměru 1 ha standardní orné půdy vedené v LPIS. Žadatel je povinen

doložit SZIF nákup osiv nebo sadby dle jednotlivých druhů. V roce 2016 bylo 109 subjektům na 2,7 tis. ha vyplaceno celkem 13,5 mil. Kč. Na rok 2017 podalo o tuto platbu 132 pěstitelů na 3,2 tis. ha v požadované sumě 13,2 mil. Kč.

Kompenzace finanční disciplíny

V roce 2016 byla žadatelům uvedená kompenzace vyplácena na základě prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/2094, v platném znění, a nařízení vlády ČR č. 50/2015 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Celkem bylo odesláno 18 066 rozhodnutí s přiznanou výší kompenzace a celková vrácená částka představovala sumu 295,9 mil. Kč.

T2.2/02 - Podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci (mil. Kč)¹⁾

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2016			2017 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Podpora na produkci bílkovinných plodin	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha pěstovaných bílkovinných plodin v evidenci LPIS v období minimálně 1. 6.–15. 7. daného kal. roku, vazba na přežvykavce: 2016: 16,9 mil. €; sazba 3 254,51 Kč/ha 2017: 16,9 mil. €; sazba 2 989,64 Kč/ha	433	0	433	438	0	438
Podpora na produkci konzumních brambor	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha orné půdy v evidenci LPIS: 2016: 1,9 mil. €; sazba 4 891,14 Kč/ha 2017: 1,9 mil. €; sazba 4 776,85 Kč/ha	49	0	49	48	0	48
Podpora na produkci brambor pro výrobu škrobu	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na výměru orné půdy, na které jsou pěstovány brambory pro výrobu bramborového škrobu: 2016: 3,1 mil. €; sazba 16 268,86 Kč/ha 2017: 3,1 mil. €; sazba 13 743,06 Kč/ha	82	0	82	82	0	82
Podpora na produkci ovoce s velmi vysokou pracností	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a v registru ÚKZUS: 2016: 2,65 mil. €; sazba 13 849,96 Kč/ha 2017: 2,65 mil. €; sazba 12 932,59 Kč/ha	68	0	68	69	0	69
Podpora na produkci ovoce s vysokou pracností	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a registru ÚKZUS, u jahodníku výměra min. 1 ha o. p.: 2016: 1,1 mil. €; sazba 8 495,28 Kč/ha 2017: 1,1 mil. €; sazba 7 940,85 Kč/ha	27	0	27	27	0	27
Podpora na produkci zeleniny s velmi vysokou pracností	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy, v případě chřestů 1 ha jiné trvalé kultury, v evidenci LPIS: 2016: 3,2 mil. €; sazba 12 039,97 Kč/ha 2017: 3,2 mil. €; sazba 11 462,28 Kč/ha	84	0	84	83	0	83
Podpora na produkci zeleniny s vysokou pracností	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS: 2016: 0,5 mil. €; sazba 5 002,94 Kč/ha 2017: 0,5 mil. €; sazba 4 083,80 Kč/ha	13	0	13	13	0	13
Podpora na produkci cukrové řepy	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS: 2016: 16,7 mil. €; sazba 7 430,45 Kč/ha 2017: 16,7 mil. €; sazba 6 540,43 Kč/ha	444	0	444	433	0	433
Podpora na chov krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na krávy v systému s tržní produkcí mléka (dojnice) na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci ke dni 31. března kalendářního roku, plná výše sazby: 2016: 50,4 mil. €; sazba 3 679,92 Kč/VDJ 2017: 50,4 mil. €; sazba 3 597,20 Kč/VDJ	1 338	0	1 338	1 306	0	1 306
Podpora na chov telete masného typu	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů, který na svém hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vykázal narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. března příslušného kalendářního roku: 2016: 24,3 mil. €; sazba 9 312,99 Kč/VDJ 2017: 24,3 mil. €; sazba 8 560,25 Kč/VDJ	646	0	646	631	0	631
Podpora na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na pasené bahnice popřípadě kozy v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kal. roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci: 2016: 2,8 mil. €; sazba 3 524,89 Kč/VDJ 2017: 2,8 mil. €; sazba 3 402,87 Kč/VDJ	71	0	71	74	0	74
Podpora na produkci chmele	2016, 2017: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na zem. půdu, která je v evidenci podle zákona o zemědělství vedena jako chmelnice a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele: 2016: 3,1 mil. €; sazba 17 194,35 Kč/ha 2017: 3,1 mil. €; sazba 15 965,20 Kč/ha	84	0	84	82	0	82
Celkem podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci			3 339	0	3 339	3 286	0	3 286

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

1) V roce 2015 a 2016 se jedná o dobrovolnou podporu vázanou na produkci (VCS).

Pramen: podklady MZe; SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (UZEI)

2.2.2 Přechodné vnitrostátní podpory

Zemědělské subjekty v ČR mohou od roku 2014 na základě nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 žádat o přechodné vnitrostátní podpory (PVP), které jsou pokračováním národních doplňkových plateb (top-up). Tyto podpory jsou vypláceny z národních zdrojů. Na

jejich základě mohou žadatelé získat dotace na chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, na chov ovcí, koz, chov krav BTPM a na zemědělskou půdu. V roce 2016 bylo v rámci této přechodné vnitrostátní podpory vyplaceno žadatelům z národních zdrojů celkem 816,4 mil. Kč, z toho největší podíl (77 %) připadl na platbu na zemědělskou půdu. Pro rok 2017 je na PVP z národních zdrojů vyhrazena celková suma 733 mil. Kč, což představuje meziroční snížení částky o 10,3 %.

T2.2/03 - Přechodné vnitrostátní podpory (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2016			2017 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby na zemědělskou půdu	2016, 2017: NR č. 79/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2016: sazba 178,32 Kč/ha na plochu zemědělské půdy 2017: sazba 159,25 Kč/ha na plochu zemědělské půdy	628	628	0	564	564	0
Podpora chmele	2016, 2017: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2016: chmel - decouplovaný podpora vyplácená na ha chmelnice za historické období, tj. k 31. 3. 2007, sazba 4 845,07 Kč/ha 2017: chmel - decouplovaný dtto, sazba 4 370,56 Kč/ha	27	27	0	24	24	0
Podpora chovu přežvýkavců ¹⁾	2016, 2017: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2016: sazba 95,40 Kč/VDJ. Vyplácená na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemen. zákona 2017: dtto, sazba 85,65 Kč/VDJ	93	93	0	84	84	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2016, 2017: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2016: sazba 121,28 Kč/VDJ krávy BTPM. Vyplácená na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona o počtu krav BTPM, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku 2017: dtto, sazba 100,93 Kč/VDJ	25	25	0	22	22	0
Podpora chovu ovcí a koz	2016, 2017: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2016: sazba 57,47 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona prokazujícího stav ovcí, popřípadě koz, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalend. roku 2017: dtto, sazba 50,43 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz	1	1	0	1	1	0
Platby pěstitelům brambor určených na výrobu škrobu	2016, 2017: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2016: platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu, pro hospodářský rok 2016/2017 sazba 1 621,74 Kč/t 2017: dtto, pro hospodářský rok 2017/2018 sazba 1 449,39 Kč/t	42	42	0	38	38	0
Celkem přechodné vnitrostátní podpory			816	816	0	733	733	0
Celkem přímé platby (tab. T2.2/01 + T2.2/02 + T2.2/03)			23 388	816	22 572	22 640	733	21 907

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

1) V případě nařízené nucené porážky z veterinárních důvodů předkládá žadatel doklad o stavu chovaných přežvýkavců ke dni 31. 7. 2017.

Pramen: podklady MZe; SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.3 Ostatní přímé platby

Ostatní přímé platby jsou komentovány v kap. 2.3 Národní podpory a opatření a v kap. 8.2.6 Včelařství.

2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

Kontroly podmíněnosti v rozsahu požadavků standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES) a povinných požadavků na hospodaření (PPH) jsou v ČR součástí zemědělských dotačních podmínek od roku 2009. Požadavky podmíněnosti jsou obecnými podmínkami vztahujícími se na žadatele o přímé platby, některé podpory z PRV a některé podpory v rámci společné organizace trhu s vínem. Zemědělci, kteří podají žádost o dotace v rámci jedné nebo více uvedených podpor, jsou zavázáni k dodržování těchto požadavků.

Pravidla kontrol podmíněnosti stanoví 1% minimální míru kontrol, která má být provedena v daném roce u žadatelů uvedených zemědělských podpor. V roce 2017 plnění požadavků kontroly podmíněnosti provádělo 6 dozorových organizací (kontrolních orgánů): Státní zemědělský intervenční fond, Česká inspekce životního prostředí, Ústřední kontrolní

a zkušební ústav zemědělský, Česká plemenářská inspekce, Státní veterinární správa ČR a Státní zemědělská a potravinářská inspekce.

T2.2/04 - Přehled kontrolních organizací v roce 2017

Instituce	Kontrolovaná oblast	Téma	Požadavky a standardy
SZIF	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Voda	DZES 2 zavlažování
		Půda a zásoby uhlíku	DZES 4 minimální pokryv půdy
			DZES 5 omezování eroze
			DZES 6 pálení a organické složky půdy
SVS	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Krajina, minimální úroveň péče	DZES 7 krajinné prvky
		Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
			PPH 5 zákaz používání některých látek v chovech zvířat
		Nákazy zvířat	PPH 9 pravidla pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií
		Dobré životní podmínky zvířat	PPH 11 minimální požadavky pro ochranu telat
			PPH 12 minimální požadavky pro ochranu prasat
PPH 13 ochrana zvířat chovaných pro hospodářské účely			
SZPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
ČIŽP	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Biologická rozmanitost	PPH 2 ochrana volně žijících ptáků
			PPH 3 ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
ČPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Identifikace a evidence zvířat	PPH 6, 7 a 8 označování a evidence zvířat - prasat, skotu, ovcí a koz
ÚKZÚZ	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	Voda	PPH 1 nitratová směrnice
			DZES 1 ochranné pásy podél vod
			DZES 3 ochrana podzemních vod
	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	Bezpečnost potravin	PPH 4 potravinové právo
		Nákazy zvířat	PPH 9 pravidla pro prevenci a tlumení některých přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)
		Přípravky na ochranu rostlin	PPH 10 přípravky na ochranu rostlin

1) DZES - dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - povinné požadavky na hospodaření.

Zdroj: MZe

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

Ke kontrolám podmíněnosti bylo vybráno uvedenými dozorovými organizacemi 7,20 % z celkového počtu žadatelů (minimálně 1 % za dozorovou organizaci), kteří v roce 2017 požádali o některou z uvedených zemědělských podpor. Dodržování požadavků na hospodaření a podmínek standardů DZES půdy bylo ověřeno celkem u 2 201 žadatelů z jejich celkového počtu 30 574. Plnění požadavků podmíněnosti bylo posuzováno při celkem 3 430 kontrolách. V rámci těchto kontrol bylo zjištěno porušení ve 157 případech, což znamená, že u více než 95 % prováděných kontrol v rámci minimální míry kontrol nebylo zjištěno porušení podmínek podmíněnosti. Ve dvou případech kontrola nemohla být provedena z důvodu nesoučinnosti žadatele a byla proto hodnocena jako zmařená. Podrobnější údaje o počtech kontrol, včetně informace o nejčastěji porušovaných požadavcích, obsahují tab. T2.2/04–06.

T2.2/05 - Počet kontrol podle kontrolujících organizací za rok 2017

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole ¹⁾	Podíl vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace ²⁾	Počet plánovaných kontrol ³⁾	Počet provedených kontrol ⁴⁾
SZIF	308	1,01%	375	367
SVS	325	1,06%	455	455
SZPI	318	1,04%	318	318
ČIŽP	323	1,06%	325	324
ČPI	321	1,05%	328	325
ÚKZÚZ	1 143	2,75%	1 639	1 641
CELKEM	2 201	7,20%	3 440	3 430

1) V položce celkem: každý žadatel je uveden pouze jednou.

2) Celkový počet žadatelů přímých plateb, některých podpor PRV a podpor SOT s vinem pro rok 2017 byl 30 574.

3) U jednoho žadatele může být plánováno více kontrol.

4) Údaje k 2. 3. 2018.

Zdroj: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

U požadavků a systému kontrol podmíněnosti byly zavedeny od roku 2017 následující změny: Podmínky stanovené standardem DZES 4, které upravují požadavky na pokryv pro sklonité půdy, byly rozšířeny z původních 5° na díly půdních bloků s druhem zemědělské kultury standardní orná půda, jejichž průměrná sklonitost přesahuje 4°. Současně u těchto podmínek byl zvýšen počet akceptovaných opatření, které je možné použít k zajištění pokryvu, o ponechání půdy po pásovém zpracování do založení porostu následné jarní plodiny. Také se změnil požadovaný způsob a množství zapravení organických hnojiv.

T2.2/06 - Přehled kontrol DZES¹⁾, PPH²⁾ za rok 2017³⁾

Ukazatel	Počet kontrol celkem ⁴⁾	Neporušeno	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení	Nejčastěji porušované požadavky	Zmařená kontrola
Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES)					
DZES 1	309	307	1	1 c - aplikace přípravků na ochranu rostlin kolem vodních útvarů	1
DZES 2	308	307	1	povolení k nakládání s vodami	0
DZES 3	309	307	1	3 c - skladování závadných látek	1
DZES 4	308	308	0		0
DZES 5	308	293	15	SEO - porost obilniny nebyl založen s využitím půdoochranné technologie	0
DZES 6	367	366	1	nebyla provedena aplikace opatření vedoucí k zachování úrovně organických složek půdy	0
DZES 7	308	303	5	7 a - krajinné prvky, 7 b - invazivní druhy rostlin	0
Povinné požadavky na hospodaření (PPH)					
1) nitrátová směsice	173	173	0		0
2) ochrana ptáků	223	221	2	2/2 - poškození dřevin mimo les	0
3) ochrana přírodních stanovišť, živočichů a rostlin	102	102	0		0
4) potravinové právo	689	689	0		0
5) zákaz používání některých látek v chovech	59	59	0		0
6) označování a evidence prasat	59	55	4	6/2 - registr prasat v hospodářství	0
7) označování a evidence skotu	126	67	59	7/5 - hlášení do ústřední evidence	0
8) označování a evidence ovcí a koz	140	88	52	8/4 - hlášení do ústřední evidence	0
9) pravidla prevence přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)	256	256	0		0
10) přípravky na ochranu rostlin	327	315	12	10/4 - omezení v OPVZ	0
11) ochrana telat	58	58	0		0
12) ochrana prasat	47	45	2	12/4 - krmivo a voda	0
13) ochrana hospodářských zvířat	187	185	2	13/8 - bezpečnost ustájení	0
CELKEM	3 430	3 273	157		2

1) DZES - dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - povinné požadavky na hospodaření.

3) Stav k 2. 3. 2018.

4) Kontroly DZES: V rámci jedné kontroly může být kontrolováno více standardů DZES.

Zdroj: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

U požadavků týkajících se skotu, ovcí a koz PPH 7/5 a PPH 8/4 byla upravena lhůta pro hlášení pohybů (o narození, označení, úhynu, ztrátě, utracení, přemístění nebo přemístění na dočasné hospodářství) do ústřední evidence ze 14 na 7 dnů.

Bylo také změněno předchozí zaměření požadavku na uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh PPH 10/1. Nově je tento požadavek zaměřen na dodržování požadavků na ochranu podzemních vod v případě opakovaných aplikací přípravků se stejnou účinnou látkou.

Výsledky kontroly podmíněnosti byly v roce 2017 posouzeny podle nově zavedeného systému vyhodnocování porušení a uplatnění sankcí. Původní bodový systém byl nahrazen vyhodnocením kontroly za každý požadavek zvlášť dle zjištěného rozsahu, závažnosti a trvalosti. Podle těchto uvedených kritérií je stanoveno procento sankce za každý požadavek. Výsledná míra případného snížení je vypočtena dle pravidel stanovených evropskými předpisy.

Mimo kontrol dodržování požadavků podmíněnosti jsou prováděny i kontroly dodržování podmínek AEO a AEKO (tab. T2.2/07). Kontroluje se i dodržování podmínek opatření v rámci opatření PRV. Mimo to jsou prováděny kontroly dodržování podmínek národních dotací dle Zásad.

Kontroly v rámci AEO, AEKO

T2.2/07 - Statistiky kontrol na místě u AEO a AEKO¹⁾

Rok	Opatření	Počet kontrolovaných subjektů	Výměra kontrolovaných subjektů (ha) ²⁾	Počet subjektů, u kterých byly zjištěny nedostatky
2016	AEO	71	652,9	18
2016	AEKO	1 056	62 539,3	755
2017	AEO	38	533,1	9
2017	AEKO	1 156	88 708,9	787

1) Tabulka obsahuje data za opatření AEO a AEKO pro subjekty s podanou žádostí v roce 2016 a 2017.

2) Výměra kontrolovaných subjektů (ha) = zjištěná výměra při KNM u všech dílů půdních bloků subjektu pro opatření AEO/AEKO.

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled národních podpor (mimo plateb v rámci kap. 2.2, avšak včetně podpory včel) v období 2016–2017 je uveden v tab. T2.3/01 a T2.3/02.

T2.3/01 - Národní podpory a opatření (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2016	2017 ^p
Dotace MZe			4 308	3 503
Podpora včelařství	2016, 2017: Dotační program 1.D.	Zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných plodin. Dotace na včelstvo, které je v příslušném roce zazimováno. 180,- Kč/včelstvo.	105	104
Zvyšování konkurenceschopnosti a zlepšování kvality produkce	2016, 2017: Dotační program 1.I.	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinních a ve školkách. Maximálně 72 tis. Kč/ha vybudované závlahy.	21	28
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2016, 2017: Dotační program 1.R.	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce. 50-200 tis. Kč podle druhu a počtu sazenic/ha.	68	87
Udržování a zlepšení genetického potenciálu hospodářských zvířat	2016, 2017: Dotační program 2.A.	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb. Ověřování původu, plemenné knihy, kontrola užitkovosti, výkonnostní zkoušky apod.	248	250
Nákup plemenných zvířat	2016, 2017: Dotační program 2.D.	Dotace na nákup březích plemenných jalovic, plemenných nezapuštěných jalovic starších 14 měsíců, plemenných beranů a kozlů, jehňátek a kozíček.	2	2
Podpora hřebčinců Písek, Tlumačov a Kladruby	2016, 2017: Dotační program 5	Podpora provozu v zemských a národním hřebčínu.	0	0
Genetické zdroje	2016, 2017: Dotační program 6	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům.	75	75
Ozdravování polních a speciálních plodin	2016, 2017: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce náhradou chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	128	137
Nárazový fond - podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz	2016, 2017: Dotační program pouze 8.F.	Ozdravování chovu prasat a drůbeže.	1 282	1 199
Podpora poradenství a vzdělávání (organizační, ekonomické a odborné)	2016, 2017: Dotační program 9.A.	Speciální poradenství pro ŽV a RV (semináře, školení, publikace, výstavy, odrůdové zkoušky apod.), školní závody, podpora poradenství (regionální přenos prostřednictvím Krajských informačních středisek a odborné	52	55
	2016, 2017: Dotační program 9.E.	Školní závody - spolupráce firem a středních škol.	9	7
	2016, 2017: Dotační program 9.F.	Podpora poradenství v zemědělství - regionální transfer informací (prostřednictvím Regionálních informačních center) a technické poradenství (prostřednictvím telefonu, elektronických dotazů apod.).	13	21
	2016, 2017: Dotační program 9.H.	Podpora marketinku a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích v	12	14
	2016, 2017: Dotační program 9.I.	Podpora zlepšování praktické výuky v produkčním rybářství (204 tis. Kč v roce 2017).	1	0
Podpora integrace nevládních organizací. Podpora technologických platform v působnosti rezortu MZe	2016, 2017: Dotační program 10.D a 10.E.	Podpora evropské integrace nevládních organizací. Podpora činnosti České technologické platformy pro potraviny, pro využití biosložek v dopravě a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství.	27	36
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu	2016, 2017: Dotační program 13	Dotace do 40 % přijatelných nákladů na projekt, max. do 10 mil. Kč na každý jednotlivý projekt a subjekt.	396	400
Mimoprodukční funkce rybníků	2016, 2017: Dotační program 15	Částečná kompenzace újmny rybářským subjektům za mimoprodukční funkce rybníků.	84	84
Podpora mimoprodukčních funkcí rybářských revírů	2016, 2017: Dotační program 17	Cílem je zlepšení biologické diversity rybích populací v povrchových vodách.	15	15
Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením	2016, 2017: Dotační program 18	Cílem je přispět ke snížení plýtvání potravinami (podpora a distribuce potravin lidem na hranici hmotné nouze).	23	30
Podpora na účast producentů a zpracovatelů zemědělských produktů v režimech jakosti Q CZ	2016, 2017: Dotační program 19	Podpora producentům a zpracovatelům mléka na částečnou úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ (max. výše do 80 tis. Kč na příjemce).	333	305
Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat	2016, 2017: Dotační program 20	Podpora napájení dojců v zimním období, podpora provádění diagnostiky - původce mastitidy, podpora snížení patogenních mikroorganismů ve stájích, podpora opatření ke snížení stresu dojců v letním období.	224	538
Centra odborné přípravy	2017: Dotační program 21	Podpora na vybavení center odborné přípravy učebními pomůckami.	44	40
Dotace na zmírnění škod způsobených jarními mrazy	2017: Dotační program M1.1., M1.2., M1.3.	Dotace na zmírnění škod způsobených jarními mrazy na ovocných kulturách a v lesních školkách v dubnu a v květnu 2017.	0	76
Zmírnění škod způsobených suchem	2016: Dotační program S.1.1., S.1.2.	Kompenzace pro pěstitele zemědělských plodin, kukuřice a trvalých travních porostů ke krmným účelům.	1 166	0
Ostatní výdaje MZe			2 386	2 979
Prevence záplav, odstranění povodňových škod, odstranění usazenin, rekonstrukce rybníků	Výdaje MZe	Podpora finančních nástrojů ve vodohospodářské oblasti. V roce 2016: Pravidla ČR - MZe č.j. 4815/2015-MZe15152 (programy 129 160, 129 260, 129 270, 129 290). V roce 2017: Pravidla ČR - MZe č.j. 20 922/2017-MZe15152	781	1 209
Výdaje MZe na výzkum (rozpočtová kapitola MZe)	Výdaje MZe	Institucionální a účelová podpora. Z toho výdaje na programové projekty (účelovou podporu) z rozpočtu MZe 2016: 464 mil. Kč, 2017: 426 mil. Kč.	858	875
Servisní činnosti pro MZe	Rozpočet MZe (neinvestiční příspěvky a transfery resortním příspěvkovým organizacím)	Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (vč. ČAUV, ÚZEI, Národního zemědělského muzea a NH Kladruby n/Labem).	627	749
Výdaje na majetkovou újmu	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů. Náhrady v důsledku veterinárních opatření podle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči.	48	47
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe	Výdaje na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Příspěvek Vlnašského fondu	Výdaje MZe	Národní podpora.	32	35
Výdaje MZe určené UKZÚZ	Výdaje MZe	Věřejné výdaje na vedení knih povolených odrůd (hodnoty ve stovkách tisíc Kč).	0	0
Vzdělávací akce pro veřejnost - Roční vzdělávací plán	Výdaje MZe	Nařízení MZe č. 11169/2009-10000.	4	5
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	18	36
Výdaje na LPIS	Věřejné výdaje MZe	Věřejné výdaje MZe na provoz geografického informačního systému LPIS.	14	19
Dotace PGRLF			986	1 147
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice	Programy ZEMĚDĚLEC a PÚDA. Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, je zemědělským prvovýrobcem, dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské prvovýroby a je malým či středním podnikem.	407	370
Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru	Podpory na pořízení zemědělské půdy	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel. Podpora zemědělských prvovýrobců na pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního	102	238
Subvence úroků z úvěrů na nákup půdy - de minimis	Podpora nákupu půdy ve formě finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení úvěrů na nákup zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel.	35	42
Podpora zemědělského pojištění vyplácená PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské prvovýroby, je malým či středním podnikem.	442	497

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF; SPÚ a další instituce

Zpracoval: M. Brišková (ÚZEI)

T2.3/02 - Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2016 10 037	2017 ^p 10 973
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů				
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty	Vratka spotřební daně (státní rozpočet)	Vratka spotřební daně podle standardů spotřeby nafty.	1 219	2 282
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary	Platby podle NV č. 353/2003 Sb.	Velikostní skupiny podle výroby v hl ročně (snížené sazby daně z piva v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mřadiny): < 10 000 (16,00 Kč), 10 001- 50 000 (19,20 Kč), 50 001-100 000 (22,40 Kč).	61	59
Zvýhodněné záruky, úvěry a finanční příspěvky	Programy MPO a Jihočeského kraje realizované ČMZRB, a.s. pro malé a střední podniky	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený ČMZRB, realizace záměru v ČR.	90	143
Subvence úroků půjček u prodeje státní půdy	Výdaje SPÚ	Národní podpora.	130	120
Subvence úroků půjček u převodu majetku státu (zemědělství)	Výdaje SPÚ podle zákona č. 92/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Národní podpora.	25	22
Výdaje na zemědělský výzkum v rámci GA ČR a TA ČR	GA ČR a TA ČR	Výdaje na projekty, které jsou zaměřeny primárně na zemědělství.	208	246
Veřejné výdaje na agrární vysoké školy (5 univerzit)	Výdaje MŠMT	Výdaje na zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity.	3 303	2 921
Veřejné výdaje na agrární střední školství	Výdaje krajů	Výdaje krajů na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školy	1 418	1 508
Výdaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS ČR	Výdaje SVS	Výdaje v rámci zemědělské prvovýroby a u masa po veterinární prohlídce na jatkách (včetně)	325	341
Veterinární dozor	Výdaje SVS	Výdaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE.	216	265
Monitoring cizorodých látek	Výdaje jednotlivých institucí (SVS, SZP, UKZÚZ, VÚMOP, VÚRV, VULHM)	Náklady jednotlivých institucí na provedení požadovaného monitoringu cizorodých látek.	46	46
Výdaje na označování a evidenci zvířat	Výdaje České plemenářské inspekce na kontrolní činnost v rámci označování a evidence	Výdaje v rámci kontrolní činnosti dané zákonem č. 154/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.	39	43
Výdaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Náklady v rámci prvovýroby, financované z národních zdrojů	Výdaje v rámci prvovýroby, financování z národních zdrojů SZP.	466	502
Náklady na posuzování shody a certifikaci zemědělských strojů	Státní zkušebna zemědělských, potravinářských a lesnických strojů, a. s.	Podle předpisů EU a norem pro označení výrobků značkou CE a pro schválení technické způsobilosti k provozu na pozemních komunikacích v ČR.	12	13
Výdaje na kontrolu používání léčivých přípravků	Výdaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv	Výdaje na kontroly v oblastech používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek a pravidel pro výrobu a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.	47	50
Výdaje související s odbornými a zkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti UKZÚZ	Výdaje UKZÚZ	Výdaje v rámci odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinných a chmelářství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na	708	693
Výdaje spojené s Nitrátovou směrnicí	Výdaje MZe/VÚRV	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinný reporting do EU.	18	15
Výdaje na propagaci	Výdaje SZP (Marketingový fond) a MZe	Výdaje SZP na propagaci značky Klasa a výdaje MZe na propagaci regionálních potravin.	162	273
Propagace zemědělských a potravinářských výrobků	Výdaje krajských úřadů	Propagace regionálních zemědělských a potravinářských výrobků, včetně podpory výstav a veletrhů pro farmáře a výrobce potravin.	32	32
Výdaje na zemědělskou účetní datovou síť FADN-CZ	Výdaje MZe/ÚZEI	Výdaje na zemědělskou účetní datovou síť FADN-CZ.	31	34
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost	Výdaje Správy státních hmotných rezerv		239	261
Náklady na skladování zemědělských komodit určených pro intervenční skladování	Výdaje SZP	Režijní náklady, nájemné apod.	2	5
Výdaje na údržbu melioračních zařízení	Výdaje SPÚ	Rřízení, služby a opravy melioračních zařízení, včetně čerpacích stanic.	37	37
Výdaje na sledování potřeby obnovy závlahových a odvodňovacích systémů		Výdaje na podporu zemědělských odvodňovacích systémů včetně systému zavlažovacích funkcí, které koordinuje VÚMOP (financováno z NAZV, TAČR a	8	5
Programy MŽP	Program péče o krajinu, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny administrátor Agentura ochrany přírody a krajiny	Program péče o krajinu (neinvestiční podpora zaměřená na udržení biologické rozmanitosti) a Program Podpora přirozených funkcí krajiny (zaměřeno na investiční i neinvestiční podporu, například opatření na zmírnění dopadů klimatických změn na ekosystémy a záchranné programy).	88	87
Ochranná pásma vodních zdrojů	Výdaje Pvodí	Kompenzace za hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.	4	4
Pozemkové úpravy	Výdaje MZe	Výdaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb., vypláceny MZe do roku 2012, od roku 2013 převzal pravomoc SPÚ.	0	0
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ	Výdaje na pozemkové úpravy.	1 044	960
Pozemkové úpravy	Výdaje Ministerstva dopravy	Výdaje na pozemkové úpravy.	67	11
Pozemkové úpravy	Výdaje MŽP	Výdaje na pozemkové úpravy.	0	0
Celkem státní podpory a opatření (tab. T2.3/01 + T2.3/02)¹⁾			17 717	18 602

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

1) Z celkového součtu podpor je odečtena hodnota výdajů na sledování potřeby obnovy závlahových systémů (řádek 26). Hodnota je zároveň uvedena ve výdajích jednotlivých institucí.

Pramen: podklady MZe, SZP, PGRLF, SPÚ, další instituce

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

Od roku 2015 bylo rozšířeno sledování národních podpor o podpory obecných služeb do sektoru zemědělství. Zařazeny byly např. výdaje na projekty zaměřené primárně na zemědělství z Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR, výdaje na vysoké a střední školy s příslušným zaměřením, kontrolní činnosti v rezortu a další obecné služby směřující do zemědělství.

Celkový objem sledovaných národních podpor a opatření se v roce 2017 meziročně zvýšil o 885 mil. Kč na 18,6 mld. Kč, přičemž největší podíl zaujímají ostatní národní podpory (tab. T2.3/02). Mimo výdaje na vybrané školy bylo v rámci této kategorie stejně jako v předchozím roce nejvíce vyplaceno na vratce spotřební daně, a to konkrétně 2 282 mil. Kč. Uplatnění vrácení daně z minerálních olejů používaných pro zemědělskou prvovýrobu (dále jen „vratka ze zelené nafty“) upravuje novela zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 453/2016 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, rozšířil pojem zemědělská prvovýroba s účinností od 1. 3. 2017. Nově se dle § 57 odst. 3 písm. b) zákona o spotřebních daních rozumí zemědělskou prvovýrobou chov skotu, koní, prasat, drůbeže, ovcí nebo koz. Způsob výpočtu nároku na vrácení daně z minerálních olejů v zemědělské prvovýrobě upravuje prováděcí vyhláška č. 38/2017 Sb. Počínaje dnem 1. 3. 2017 mohly zemědělské podniky žádat o vrátnou spotřební daně z motorové nafty se zpětnou účinností od 1. 1. 2016. Vrácení spotřební daně z minerálních olejů bylo umožněno od 1. 7. 2017 také pro odvětví lesního hospodářství a odvětví rybníkářství.

Kategorie ostatních podpor zahrnuje dále výdaje na propagaci v rámci marketingové činnosti SZIF, výdaje na kontrolní a dozorovou činnost a činnosti rezortních kontrolních a dalších institucí (SVS ČR, SZPI, ÚKZUZ atd.), výdaje na programy MŽP, meliorace a pozemkové úpravy. Podpory do zemědělství plynou rovněž z rozpočtů krajů. Ty financují zejména střední školy a dále zemědělské akce, výstavy a propagaci regionálních potravin.

Druhou nejvýznamnější skupinu sledovaných národních podpor tvořily v roce 2017, stejně jako v roce 2016, dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2017, na jejíž konečné částce 3 503 mil. Kč se nejvýznamněji podílela podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz v rámci Nákazového fondu v celkové výši 1 199 mil. Kč. V roce 2016 bylo v rámci skupiny těchto dotačních programů vyplaceno 1 262 mil. Kč, tj. o 63 mil. Kč více.

Prostřednictvím PGRLF jsou podpory poskytovány formou finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení především v rámci jeho investičních programů. Kromě toho PGRLF poskytl v roce 2017 značnou pomoc v rámci programu Podpora pojištění. Konkrétně bylo na podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat vyplaceno 497 mil. Kč, což představovalo meziroční nárůst vyplacené sumy o 55 mil. Kč. V roce 2016 byly spuštěny nové programy: Investiční úvěry a Provozní úvěry (pro zemědělské prvovýrobce, pro zpracovatele zemědělských produktů, podnikatele v oblasti lesního hospodářství a zpracování dřeva), a Provozní úvěry ČMSCH, a. s. (zaměřené na krátkodobé provozní financování). Od roku 2015 běží následující programy: Podpora nákupu techniky pro hospodaření v lesích (od 1. 1. 2017 změna názvu na Lesní hospodář), Podpora nákupu techniky a technologií pro dřevozpracující provozovny (od 1. 1. 2017 změna názvu na Zpracovatel dřeva), Podpora školkařských provozoven na pozemcích určených k plnění funkce lesa (od 1. 1. 2017 změna názvu na Lesní školkař), Zpracovatel, Úvěry na nákup půdy, Sociální zemědělství, Zajištění úvěrů. V roce 2017 byly vyplaceny podpory úroků z dlouhodobých investičních úvěrů určených na nákup půdy (program I – Půda). Jednalo se o prostředky z programu, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech. V rámci programů PGRLF jsou poskytovány podpory ve formě úhrady části úroků z úvěrů, snížení jistiny úvěru, úhrady části vynaloženého pojistného, formou poskytování garance za

investiční úvěry poskytované komerčními subjekty s možností úhrady ceny garance nebo formou úvěrů poskytovaných přímo PGRLF s možností snížení jistiny úvěru.

PGRLF se v roce 2017 zaměřil při poskytování investičních a provozních úvěrů zvláště na podporu chovatelů hospodářských zvířat, podporu pěstitelů ovoce a zeleniny i tzv. citlivých komodit, na podporu pěstování květin, školkařských výpěstků okrasných i ovocných druhů, na pěstování léčivých, aromatických a kořenových rostlin, na podporu zpracovatelů zemědělských produktů či podnikatelů v oblasti lesního hospodářství či zpracování dřeva. O úvěry často žádají podnikatelé v oblasti rostlinné a živočišné prvovýroby, zpracování zemědělských produktů, lesního hospodářství a zpracování dřeva, ale mohou je čerpat i vlastníci lesů. Program Provozní úvěry je určen pro žadatele. O úvěry často žádají podnikatelé v oblasti rostlinné a živočišné prvovýroby, ale mohou je čerpat i vlastníci lesů. Program Provozní úvěry, který byl vyhlášen v roce 2016, je určen pro žadatele zabývající se zemědělskou prvovýrobou, zpracováním zemědělských produktů, lesním hospodářstvím nebo zpracováním dřeva. Maximální doba splatnosti úvěru na investice je patnáct let, u provozního to mohou být až dva roky.

Dne 14. 9. 2016 byl otevřen nový program Provozní úvěry ČMSCH. PGRLF poskytuje úvěry (s možností snížení úrokového zatížení podporou v režimu de minimis) na krátkodobé provozní financování Českomoravské společnosti chovatelů, a. s.

V roce 2015 byl zaveden program „Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru“, jehož cílem je usnadnění pořízení zemědělské půdy zemědělským prvovýrobcům. V roce 2017 byla v rámci tohoto programu vyplacena částka 238 mil. Kč.

Cílem hlavního a nejčastěji využívaného programu PGRLF „Zemědělec“ je podpora zemědělským prvovýrobcům v investiční činnosti (do zařízení a vybavení, do technologických celků, výstavby, pořízení nemovitého majetku a investic na nákup plemenných zvířat). V roce 2017 činila podpora 348 mil. Kč.

Podrobné členění podpor PGRLF je uvedeno v tab. T2.3/03.

T2.3/03 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů do 31. 12. 2017

Typ organizace	Počet žádostí		Výše podporovaných úvěrů		Garance úvěrů - závazek 1. 1. 1994–31. 12. 2017		Přislibená podpora ²⁾ 1. 1. 1994–31. 12. 2017	
	podaných	schválených	1. 1. 1994– 31. 12. 2017 (mil. Kč)	v roce 2017 (mil. Kč)	mil. Kč	%	závazek (mil. Kč)	vyplaceno (mil. Kč)
SHR	31 167	27 631	42 281	3 859	6 129	14,50%	6 546	5 969
s. r. o.	12 677	11 196	33 283	1 810	7 582	22,78%	4 685	4 436
a. s.	12 795	11 845	64 085	1 873	12 119	18,91%	8 554	8 097
ZD	11 219	10 546	38 248	1 570	7 957	20,80%	5 614	5 564
ostatní	352	303	1 316	32	235	17,88%	160	154
Podle typu programu:								
Provoz	8 598	8 210	28 630	0	7 283	25,44%	2 518	2 525
Vyrovnání úrokového zatížení	1 068	1 029	4 643	0	1 718	36,99%	87	87
K - Provoz	940	892	4 589	0	880	19,17%	96	97
K - Zpracovatel-Provoz	140	122	3 058	0	783	25,60%	47	47
K - PKF	6	2	28	0	26	91,68%	1	2
K - Půda	303	283	485	0	0	x	32	33
LFA	419	410	809	0	720	89,06%	59	59
Investice celkem	52 017	47 044	117 385	7 791	19 562	16,66%	20 049	18 962
Zemědělec	8 580	7 772	31 080	0	16 016	51,53%	10 047	10 208
I - Zemědělec	41 815	37 916	82 795	7 791	3 294	3,98%	9 133	7 966
I - Zpracovatel	37	27	337	0	40	11,84%	53	53
I - Odbytová organizace	10	6	206	0	68	32,90%	36	36
I - Hygiena	27	19	546	0	144	26,40%	113	113
I - Půda	1 548	1 304	2 421	0	0	x	667	586
Podpora nákupu půdy	1 665	1 361	2 874	328	0	x	280	99
Půda - snížení jistiny (od r. 2015)	1 756	1 101	1 463	809	0	x	405	340
Zpracovatel Dřeva (Dřevozpracující provozovny)	18	11	14	8	0	x	1	0
Lesní hospodář (Lesy stroje)	148	82	230	178	0	x	13	2
Lesní školkař (Školkařské provozovny)	3	2	3	2	0	x	0	0
Zajištění úvěrů (od r. 2015)	10	4	23	0	22	93,91%	0	0
Zpracovatel (od r. 2015)	33	13	218	29	0	x	13	0
Export	122	90	7 115	0	0	x	405	405
Lesy	71	61	294	0	52	17,82%	45	47
Služby	536	475	3 782	0	2 781	73,53%	1 234	1 242
Restituent	14	13	18	0	0	x	3	3
Nabyvatel	30	22	34	0	34	99,48%	0	0
TOZ	212	196	544	0	163	29,94%	0	0
Krmné obilí	101	98	2 975	0	0	x	270	270
Krajina ¹⁾	4 220	3 963						
Mláď ¹⁾	11 546	10 894						
Agroregion ¹⁾	1 841	1 702						
Povodně ¹⁾	450	439						
KPV ¹⁾	1	1						
Skot ¹⁾	634	589						
Celkem	68 210	61 521	179 213	9 144	34 023	0,19	25 560	24 221

1) Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.

2) U některých programů od r. 2015 není formou podpory úhrada částí úroků z úvěrů, ale jiná forma plnění (např. snížení jistiny úvěru nebo úhrada ceny garance).

Pramen: PGRLF

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. Srovnání prostředků vyplacených v rámci Společné organizace trhu (SOT) v letech 2016 a 2017 uvádí tab. T2.4/01.

T2.4/01 - Výdaje na Společnou organizaci trhu a ostatní tržní regulace (mil. Kč)

Komodita	2016			2017 ^P		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Školní mléko	58,2	46,9	11,3	56,1	44,7	11,4
Zvláštní opatření na podporu trhu v odvětví mléka a mléčných výrobků - soukromé skladování SOM	1,0	0,0	1,0	6,2	0,0	6,2
Skot a prasata						
Mimořádná opatření na snížení produkce mléka	604,2	302,1	302,1	32,3	0,0	32,3
Mimořádná opatření na přizpůsobení (2. balíček)	256,6	128,3	128,3	302,6	151,3	151,3
Víno						
Restrukturalizace a přeměna vinic	111,9	0,0	111,9	110,4	0,0	110,4
Investice v rámci SOT vínem	27,9	0,0	27,9	29,0	0,0	29,0
Včelařské produkty - zlepšení výroby	62,9	31,5	31,4	67,6	33,8	33,8
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny ¹⁾	82,2	0,8	81,4	85,7	0,6	85,1
Ovoce a zelenina do škol ²⁾	193,5	60,1	133,4	197,8	74,3	123,5
Mimořádná opatření v odvětví ovoce a zeleniny	0,8	0,0	0,8	0,3	0,0	0,3
Propagace zemědělských produktů	74,6	28,0	46,6	77,0	28,9	48,1
Zemědělské BPS a fotovoltaické elektrárny	5 167	5 167	0	5 545	5 545	0
Celkem	6 640,8	5 764,7	876,1	6 510,0	5 878,6	631,4

p = předpoklad.

1) Včetně předběžně uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny.

2) Údaje za marketingový rok.

Pozn.: V roce 2016 a 2017 nebyly vypláceny žádné subvence na vývoz.

Pramen: SZIF; FADN

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

V roce 2017 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 6 510 mil. Kč, což je o 130,8 mil. Kč méně než v předchozím roce (meziroční pokles o 2 %). Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělce na BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu se v roce 2017 zvýšila oproti předchozímu roku o 113,9 mil. Kč, suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU v roce 2017 poklesla oproti předchozímu roku o 244,7 mil. Kč, tj. téměř o třetinu.

V roce 2017 byla v rámci mimořádných opatření vyplacena podpora pro chovatele dojníc na snížení produkce mléka, v souladu s nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1612 ze dne 8. 9. 2016, z evropských zdrojů ve výši 32,3 mil. Kč. Dále byla vyplacena podpora na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby v souladu s nařízením Komise (EU) č. 2016/1613 a nařízením vlády č. 365/2016 Sb. Toto opatření je stejnou měrou (151,3 mil. Kč) financováno z národních i evropských zdrojů.

Dále připadl v roce 2017, stejně jako v roce 2016, vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Ovoce a zelenina do škol (197,8 mil. Kč) a na obnovu vinic (110,4 mil. Kč). Finance pocházely zejména z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě mimořádných opatření a podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu produkce včelařských výrobků.

U celkového objemu vyplacených podpor na školní mléko došlo v roce 2017 k nepatrnému meziročnímu poklesu o 3,6 % na 56,1 mil. Kč.

Podpory včelařům byly v roce 2017 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2016 dosáhly výše 62,9 mil. Kč, v roce 2017 tyto podpory vzrostly na úroveň 67,6 mil. Kč.

Meziroční zvýšení v roce 2017 zaznamenala především podpora z národních zdrojů u Ovoce a zeleniny do škol, a to o 23,6 % (naopak podpora ze zdrojů EU současně nepatrně poklesla o 7,4 %), a dále nepatrně vzrostly jak národní, tak unijní výdaje na propagaci zemědělských produktů (v obou případech o 3,2 %).

V roce 2016 a 2017 směřovala největší část podpor na propagaci kvality mléčných výrobků ve třetích zemích a dále na propagaci chráněných zeměpisných označení původu.

Exportní subvence nejsou od roku 2014 v EU poskytovány. EU se přizpůsobuje rozhodnutí 10. konference WTO v Nairobi o odstranění vývozních podpor v zemědělství a závěrům 11. konference WTO v Buenos Aires. Ze závěrů 11. zasedání Konference ministrů vyplynulo, že Evropská unie je odhodlána prosazovat otevřený mnohostranný obchodní systém.

Dne 22. 2. 2017 vstoupila v platnost Dohoda o usnadňování obchodu (TFA – Trade Facilitation Agreement), kterou ratifikovalo 110 členů WTO. Dohoda je zaměřena na zjednodušení a modernizaci celních procedur. Z dohody plyne pro členské země povinnost konzultovat a zveřejňovat zaváděné celní předpisy.

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

Rozvoj venkova je v souvislosti se zemědělstvím již několik let prezentován v samostatné kapitole této zprávy, neboť vykazuje ve srovnání s městy řadu odlišností v ukazatelích ekonomického, sociálního či demografického charakteru. Vyhodnocování ukazatelů o venkově a zemědělství umožňuje identifikovat jejich slabší stránky, na které je možno cílit finanční nástroje. Rozvoj venkova je zabezpečován prostřednictvím finančních podpor, které pomáhají na venkově zabezpečit řadu aktivit. Tyto podpory jsou zajišťovány několika programy, které lze rozdělit na národní, ty jsou financovány prostřednictvím státního rozpočtu ČR, a evropské, které jsou financovány prostřednictvím Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Hlavním programem zabezpečujícím rozvoj venkova na národní úrovni je Program obnovy venkova, který podporuje soutěž Vesnice roku. V roce 2015 došlo ke schválení nových programů z ESIF na období 2014–2020. Z hlediska rozvoje venkova je významný Integrovaný regionální operační program (IROP) a Program rozvoje venkova (PRV). K posilování životaschopnosti venkova přispívá mj. podpora pro místní rozvoj z iniciativy LEADER a Celostátní síť pro venkov. V programovém období 2014–2020 mohou místní akční skupiny prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje realizovat strategii místního rozvoje s pomocí PRV, Integrovaného regionálního operačního programu, Operačního programu Zaměstnanost a Operačního programu Životní prostředí. V roce 2015

doběhly podpory z Operačních programů minulého období díky pravidlu $n+2$ ⁴⁴. V roce 2016 byly podány první žádosti v rámci programů nového období 2014-2020. Nemalé prostředky byly poskytnuty venkovu v rámci šesti titulů Podpory obnovy a rozvoje venkova, která předpokládala participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově jejich obce v souladu s místními tradicemi. Jedná se o podporu vítězů soutěže Vesnice roku, podporu zapojení dětí a mládeže do komunitního života v obci, podporu spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova a podporu obnovy drobných sakrálních staveb v obci.

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Existuje více přístupů využívaných pro vymezování venkova. Venkovský prostor lze vymezovat na základě velikostní kategorie obcí (počtu trvale bydlících obyvatel), hustoty zalidnění, jiných znaků (např. charakteru sídel, vybavenosti obcí) či negativním vymezením jako protikladu k městu apod.

Na úrovni krajů a okresů (zde dle typologie OECD⁴⁵) shodně vymezujeme tři kategorie regionů (převážně venkovské, přechodné a převážně městské). Podle typologie OECD byl k 1. 1. 2017 převážně venkovským regionem pouze Kraj Vysočina s 53,8% podílem obyvatel žijících v obcích s hustotou zalidnění do 150 obyvatel/km², jako převážně městský region lze klasifikovat pouze hl. město Prahu. Většina území ČR je tvořena přechodnými regiony, tyto se přitom podílem obyvatel žijících v obcích s nízkou hustotou zalidnění výrazně liší – vyšší podíl obyvatel v řídce zalidněných obcích žije v krajích Jihočeském (48,3 %) a Pardubickém (39,9 %), naopak v krajích Moravskoslezském a Ústeckém žije v řídce zalidněných obcích méně než čtvrtina obyvatel. Na úrovni okresů spadalo do kategorie převážně venkovských shodně jako v minulém roce 23 z nich, nejvyšší podíl obyvatel žijících v řídce zalidněných obcích najdeme v okresech Prachatice (78,4 %), Jindřichův Hradec (70,0 %), Jeseník (67,5 %) a Znojmo (65,1 %). Kategorie převážně městských regionů byla tvořena 8 okresy. Největší podíl území, resp. obyvatelstva, připadá na okresy přechodné.

Pro vymezení venkova na nižší úrovni byla použita jak metodologie OECD, tak tradiční vymezení venkovských obcí v ČR jako obcí do 2 000 obyvatel. Dle metodologie OECD tvořilo venkovský prostor na nejnižší administrativní úrovni (LAU 2) 5 360 obcí s hustotou zalidnění nižší než 150 obyvatel/km², což představuje 85,7 % z celkového počtu obcí ČR, 81,7 % rozlohy státu, v roce 2017 zde žilo necelých 30 % obyvatelstva.

Dle tradičního vymezení venkovských obcí v ČR (jako obcí do 2 000 obyvatel) bylo v roce 2017 venkovských obcí 5 562, což představovalo téměř 89 % všech obcí ČR a 72,5 %

44 Základním dokumentem, kterým se použití pravidla $n+2$ řídí, je Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999. Pravidlo $n+2$ znamená, že každý závazek členské země přijatý vůči Evropské komisi musí být splněn do dvou let od přijetí tohoto závazku.

45 Vedle této typologie existuje i novější typologie EU vymezující na úrovni NUTS 3 více regionů převážně venkovských (kraje Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Kraj Vysočina a Zlínský), převážně městským regionem je vedle hl. města Prahy i Středočeský kraj. Ostatní kraje spadají do kategorie regionů přechodných. Podíl území a celkového obyvatelstva náležícího k jednotlivým kategoriím regionů při použití typologie EU a OECD na úrovni krajů k 1. 1. 2015 uvádí Zelená zpráva 2015.

rozlohy ČR. Žilo zde téměř 27 % obyvatel státu. Ve srovnání s předchozím rokem se počet venkovských obcí snížil o 7, blíže viz T3.1/01 poskytující přehled o početních stavech obyvatel ve velikostních kategoriích obcí (případné meziroční srovnání je zde však zkresleno posunem obcí mezi velikostními kategoriemi).

T3.1/01 - Venkovské obce a jejich obyvatelé podle velikostních kategorií obcí v ČR v letech 2016 a 2017

Populační velikost obce	2016				2017			
	obce	obce (%)	obyvatelé	obyvatelé (%)	obce	obce (%)	obyvatelé	obyvatelé (%)
do 99	449	7,2	31 629	0,3	441	7,0	31 140	0,3
100–199	999	16,0	148 464	1,4	999	16,0	148 088	1,4
200–499	1 998	31,9	651 475	6,2	2 000	32,0	653 472	6,2
500–999	1 378	22,0	973 247	9,2	1 374	22,0	971 317	9,2
1 000–1 999	745	11,9	1 042 569	9,9	748	12,0	1 043 547	9,9
Celkem venkov	5 569	89,0	2 847 384	27,0	5 562	88,9	2 847 564	26,9
Celkem ČR	6 258	100,0	10 553 843	100,0	6 258	100,0	10 578 820	100,0

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2016, 2017; ČSÚ 2016, 2017

Zpracoval: I. Svobodová (ÚZEI)

Při hodnocení meziročního populačního vývoje obcí v různých velikostních kategoriích (tj. při eliminaci posunů jednotlivých obcí mezi kategoriemi⁴⁶ mezi roky 2016 a 2017) se podobně jako v předchozím meziročním srovnání ukazuje, že venkovské obce v absolutním i relativním vyjádření celkově populačně rostou více než města. Obce, jež měly méně než 2 000 obyvatel v roce 2017, zaznamenaly oproti loňskému roku populační zisk cca 14,0 tis. obyvatel, ve městech s cca 73% podílem na obyvatelstvu celkem přibýlo necelých 11 tis. obyvatel, přičemž však uvedený kladný přírůstek významně ovlivňuje zejména nárůst počtu obyvatel v hl. městě Praha. Relativní nárůst celkového počtu obyvatel venkovských obcí činil 0,5 % a převyšoval 0,1% nárůst počtu obyvatel ve městech i celé ČR (0,2 %).

Meziroční nárůst počtu obyvatel byl zaznamenán u všech kategorií venkovských obcí včetně těch nejmenších, i když u sídel do 199 obyvatel populačně rostlo méně než 48 % těchto obcí a větší část z nich tedy obyvatelstvo ztrácela a početně stagnovala. U větších venkovských obcí již většina populačně získávala, u venkovských obcí nad 1 000 obyvatel vykazovalo meziroční přírůstek obyvatelstva dokonce téměř 60 % z nich. Nárůst počtu obyvatel byl meziročně zaznamenán u větší části venkovských sídel (54,1 %), ale menší části měst (48,9 %).

Venkovské obce jako celek populačně rostly ve všech krajích ČR, naopak osm krajů vykazovalo úbytek obyvatel ve městech. S výjimkou hl. města Prahy a Plzeňského kraje meziroční přírůstek ve venkovských obcích v krajích převyšoval populační zisky měst. Nejvíce obyvatel získaly venkovské obce ve Středočeském a Jihomoravském kraji (v těchto krajích se projevil i početní nárůst ve městech), naopak jen nepatrný byl populační zisk venkovských obcí v Olomouckém a Zlínském kraji, které jako celek obyvatelstvo meziročně ztrácelo.

⁴⁶ Vycházíme z rozložení obcí v kategoriích dle populační velikosti k 1. 1. 2017, počet obyvatel v jednotlivých velikostních skupinách obcí srovnáváme se stavem obyvatelstva těchto obcí k 1. 1. 2016.

Při pohledu na meziroční populační vývoj dle statusu obce⁴⁷ pokračuje trend početního nárůstu obyvatel v obcích (cca 16,7 tis.) a dále v hl. městě Praha (cca 13,1 tis.), více obyvatel připadalo obdobně jako v loňském roce také na městyse (cca o 0,9 tis.). Úbytky obyvatelstva oproti roku 2016, byť nižší než v minulém roce, zaznamenala opět města (cca o 4,1 tis.) a statutární města (cca o 1,6 tis.). Celkový kladný přírůstek obyvatel měla oproti roku 2016 nadpoloviční část obcí a městysů, ale necelých 43 % všech měst.

Z hlediska věkové struktury obyvatelstva a její meziroční změny se mezi venkovskými obcemi do 2 000 obyvatel a městy výrazné odlišnosti neprojevují. Stárnutí populace se projevuje ve městech i na venkově poklesem zastoupení obyvatel v produktivním věku (15 až 64 let) na obyvatelstvu (shodně o 0,7 p. b. na 66,1 % na venkově a 65,4 % ve městech) a nárůstem podílu obyvatel nad 65 let (shodně o cca 0,5 p. b. na 17,7 % na venkově a 19,2 % ve městech) i pomalejším nárůstem podílu dětí do 15 let (shodně o 0,2 p. b. na 16,2 % na venkově a 15,4 % ve městech). Dlouhodobě rostoucí index stárí, tedy počet obyvatel nad 65 věku na sto mladších 15 let, se v roce 2017 dále navýšil na 120,7 (109,8 na venkově oproti 125,0 ve městech). I když ve městech (a to v ČR i v jednotlivých krajích) je rozdíl mezi zastoupením dětské a postproduktivní složky obyvatelstva méně příznivý, současně platí, že u venkovských obcí s klesající velikostní kategorií obce v populaci klesá podíl dětí a znatelně narůstá podíl seniorů. Na 100 obyvatel mladších 15 let tak v nejmenších obcích (do 99 obyvatel) připadá téměř 160 seniorů.

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 31. 12. 2016⁴⁸ bylo v ČR registrováno dle údajů ČSÚ celkem 2 807 532 podnikatelských subjektů, přičemž jich meziročně přibýlo necelých 39 tisíc (obdobně jako v předchozích dvou letech). Posílila drtivá většina jednotlivých odvětví (včetně zemědělství), výraznější úbytek se i tentokrát projevil v peněžnictví a pojišťovnictví (byl zaznamenán i v předchozích dvou letech), dále pak ve zdravotní a sociální péči. Situace v organizační struktuře národního hospodářství meziročně doznala jen minimálních změn (což je ovlivněno mj. významně i tím, že v registru setrvává značný počet podniků, jež ve své činnosti již ve skutečnosti nepokračují) – podle velikosti subjektů nadále dominovaly podniky bez zaměstnanců⁴⁹ (89,7 %) následované mikropodniky⁵⁰ s podílem 8,3 % na celkovém počtu

47 Vycházíme z rozložení obcí dle statusu obce k 1. 1. 2017, stav obyvatelstva srovnáváme s počtem obyvatel v těchto obcích k 1. 1. 2016 (Malý lexikon obcí ČR 2016, 2017).

48 Nejaktuálnější dostupné údaje.

49 Včetně bez udání počtu zaměstnanců (takové podniky v registru převažují, jejich podíl se v průměru za ČR blíží 60 %).

50 Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků, je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.

podniků. Z odvětví (klasifikace CZ-NACE) byl nejvíce zastoupen velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (22,7 %), dále profesní, vědecké a technické činnosti (12,5 %), průmysl (11,8 %) a stavebnictví (11,4 %).

V průměrech za jednotlivé typy regionů rozdělených dle jejich venkovskosti (typologie EU⁵¹) se struktura podniků podle počtu zaměstnanců výrazně neliší, přičemž nejmenší rozdíly jsou mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony (v obou skupinách činí podíl podniků bez zaměstnanců zhruba 90–90,5 %, mikropodniků 7,5–8 %, malých podniků⁵² kolem 1,5 % a podniků s 50 a více zaměstnanci zhruba 0,5 %). Převážně městské regiony se pak od výše uvedených odlišují ve dvou kategoriích; vykazují poněkud nižší podíl podniků bez zaměstnanců (88,7 %), a na druhé straně vyšší podíl mikropodniků (9,3 %). Meziročně nedošlo rámcově ke změně, mírně posílila kategorie mikropodniků na úkor podniků bez zaměstnanců.

Charakteristické odlišnosti mezi jednotlivými typy regionů vykazuje odvětvová struktura podniků. Podíl zemědělských podniků (včetně lesnických a rybářských) je dle očekávání nejvyšší v regionech převážně venkovských (6,3 %) a nejnižší (méně než poloviční) pak v převážně městských (2,6 %). Obdobně je tomu v případě zastoupení průmyslových i stavebních podniků (zde při malých rozdílech mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony). Opačně je tomu pak u všeobecně početně nejvýznamnějšího odvětví služeb, tj. velkoobchodu a maloobchodu (zahrnujícího i opravy motorových vozidel), jež jsou nejvíce rozvinuté v regionech převážně městských, nejméně v převážně venkovských. Uvedené charakteristiky platí jak pro podniky celkem, tak pro mikropodniky (v nich podíl zmíněného obchodu dosáhl v převážně venkovských oblastech 19,0 %, v přechodných 20,6 %, v převážně městských pak 26,7 %). Méně početné, avšak z hlediska zaměstnávání velmi významné podniky vyšších velikostních kategorií vykazují zcela odlišnou odvětvovou strukturu – mezi nimi zaujímá nejvyšší podíl průmysl, jenž má dokonce ve skupině největších podniků (250 a více zaměstnanců) nadpoloviční zastoupení v převážně venkovských i přechodných regionech (naproti tomu jejich podíl v převážně městských regionech činil necelých 25 %).

Úhrn hrubé přidané hodnoty (HPH) za celou ČR dle regionálně členěných údajů ČSÚ dosáhl za rok 2016 hodnoty 4 292,4 mld. Kč (při meziročním nárůstu o 3,8 %; jeho tempo meziročně zpomalilo o více než 2 p. b.), z toho v převážně venkovských regionech 1 175,6 mld. Kč (meziroční nárůst o 3,8 %) a v přechodných regionech 1 546,9 mld. Kč (meziroční nárůst o 5,9 %). Převážně venkovské regiony se svým úhrnným relativním

51 Viz [Urban-rural typology](#), kapitola 3.1.

52 Na základě nové definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10–50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2–10 mil. € nebo aktivy ve výši 2–10 mil. €.

nárůstem neodlišovaly od celorepublikově dosaženého meziročního nárůstu (přičemž však za průměrem výrazně zaostal kraj Pardubický), nejvyššího objemu HPH dosáhl mezi nimi kraj Plzeňský před krajem Jihočeským (situace opět shodná s předchozím rokem). Meziroční pokles HPH zaznamenal jeden kraj, a to Ústecký (patřící mezi přechodné regiony). Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HPH se při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů příliš neodlišoval. V obou skupinách minimálně polovinu tvoří služby (50,2 %, resp. 53,8 %) a významný podíl si uchovává průmysl včetně stavebnictví (46,0 %, resp. 43,6 %). Obecně nízký podíl zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) v ČR byl pak jednoznačně vyšší v převážně venkovských (3,8 %) než v přechodných regionech (2,6 %), přičemž však meziročně oslabil pouze v převážně venkovských regionech (o 0,3 p. b.). Nejnižšího podílu pak dosahuje zemědělství v převážně městských regionech (1,3 %), kde naopak služby tvoří již téměř tři čtvrtiny HPH; meziročně však zde jejich podíl neposílil, naproti tomu nejvýrazněji vzrostl právě v převážně venkovských regionech (především na úkor již zmíněného zemědělství).

Celkový počet zaměstnaných v ČR v průměru za rok 2016 činil dle údajů ČSÚ 5 139 tis., meziročně jich přibýlo téměř 97 tis. (tj. opět více než v roce předchozím). Nárůst se v úhrnu týkal všech tří typů regionů (ne však jednotlivých krajů – mírný pokles zaznamenaly dva kraje, Zlínský a Plzeňský, oba převážně venkovské), jednoznačně nejvyšší byl v přechodných regionech. Na celkové zaměstnanosti se nejvíce podílejí přechodné regiony (41,8 %; u převážně venkovských regionů je to 32,6 %, přičemž tyto meziročně oslabily o jednu desetinu p. b.). V odvětvové struktuře zaměstnanosti převládaly ve všech typech regionů služby, přičemž jejich podíl rostl od 51,2 % v převážně venkovských regionech přes 57,0 % v přechodných až po 72,2 % v převážně městských regionech. Naopak při stejném porovnání klesl podíl průmyslu včetně stavebnictví (ze 44,3 % přes 40,6 % po 26,1 % v převážně městských regionech) a zemědělského sektoru (dle těchto dat ze 4,5 % přes 2,4 % po 1,7 %).

Podíly jednotlivých sektorů na celkové tvorbě HPH a na zaměstnanosti se v hodnocených typech regionů více či méně přibližují a ve své kombinaci tak ještě silněji dokumentují vzájemné rozdíly z hlediska jejich odvětvových struktur. V ekonomice převážně venkovských i přechodných regionů si dosud uchovává velmi silnou pozici průmysl včetně stavebnictví. Zemědělství má v regionech ČR obecně velmi slabou pozici (neporovnatelnou s průmyslem či službami i některými zeměmi EU), nicméně přece jen si ještě nezanedbatelný význam udržuje především v převážně venkovských, případně některých přechodných regionech. Důležité je, že na samotné zemědělské výrobě je dále závislá významná část průmyslu a služeb na vstupu a výstupu ze sektoru. Pro převážně městské regiony je pak typická výrazná dominance služeb.

Počty registrovaných mikropodniků na tisíc obyvatel kraje (tab. T3.2/01) se pohybují v převážně venkovských i přechodných regionech shodně v rozmezí zhruba 15–18, tento

rámec překračuje pouze Jihomoravský kraj (21,1). Naopak hranici 15 jen těsně překračuje kraj Ústecký i Kraj Vysočina, přičemž hl. město Praha vykázalo více než trojnásobný počet (47,9) a dominuje tak v rámci krajů ČR.

T3.2/01 - Počet mikropodniků na 1 000 obyv. v krajích ČR k 31. 12. 2016

Převažující činnost CZ-NACE (vybrané činnosti)		Kraj / EU klasifikace ¹⁾													
		PHA	STC	JHC	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK
		PU	PU	PR	PR	IN	IN	IN	IN	PR	PR	IN	PR	PR	IN
A	Zemědělství, lesnictví a rybářství	0,59	0,76	1,12	0,82	0,57	0,71	0,66	0,82	0,78	1,06	0,92	0,77	0,68	0,63
B–E	Průmysl celkem	3,60	1,91	2,30	2,32	1,96	1,78	2,64	2,58	2,54	2,31	3,00	2,48	3,16	2,35
F	Stavebnictví	3,96	1,72	1,91	1,60	1,66	1,93	1,76	1,64	1,70	1,50	2,11	1,70	1,68	1,90
G	Velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	13,89	3,79	3,31	3,08	3,47	2,90	3,36	3,62	3,27	2,98	5,16	3,60	4,13	3,67
H	Doprava a skladování	1,05	0,96	0,93	0,93	0,79	0,74	0,74	0,87	0,78	0,83	0,90	0,92	0,89	0,78
I	Ubytování, stravování a pohostinství	3,15	1,35	1,96	1,60	2,20	1,57	1,65	1,76	1,40	1,18	1,85	1,61	1,57	1,60
J	Informační a komunikační činnosti	1,86	0,28	0,29	0,29	0,20	0,24	0,30	0,29	0,31	0,16	0,55	0,26	0,30	0,25
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	0,37	0,10	0,22	0,21	0,18	0,15	0,15	0,18	0,21	0,22	0,22	0,24	0,19	0,25
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	5,92	0,77	0,75	0,93	1,08	0,92	0,61	0,70	0,47	0,39	1,34	0,68	0,53	0,76
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	8,94	1,67	2,12	1,65	1,47	1,47	1,58	1,69	1,77	1,34	2,74	1,80	1,72	1,87
N	Administrativní a podpůrné činnosti	1,32	0,27	0,31	0,29	0,39	0,33	0,30	0,29	0,27	0,18	0,45	0,30	0,27	0,32
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0,02	0,63	0,61	0,57	0,29	0,25	0,31	0,56	0,62	0,97	0,43	0,43	0,38	0,12
P	Vzdělávání	0,51	0,40	0,32	0,30	0,33	0,32	0,38	0,37	0,45	0,42	0,43	0,44	0,38	0,28
Q	Zdravotní a sociální péče	2,11	1,29	1,63	1,68	1,73	1,54	1,62	1,76	1,54	1,55	1,74	1,80	1,77	1,70
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	0,61	0,24	0,28	0,26	0,29	0,28	0,33	0,33	0,25	0,25	0,28	0,30	0,23	0,25
Celkem		47,91	16,12	18,09	16,54	16,61	15,13	16,38	17,44	16,36	15,35	22,11	17,35	17,88	16,73

¹⁾ EU klasifikace: PR = převážně venkovský region, IN = přechodný region, PU = převážně městský region.

Pramen: Statistické ročenky krajů 2017, ČSÚ 2017

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

Malé soukromé podniky a mikropodniky tvoří na venkově významnou příležitost pro podnikání a zaměstnávání lidí a zároveň představují významný inovační potenciál. Proto na jejich podporu byla v rámci PRV na období 2007–2013 zaměřena opatření spadající pod první prioritu osy III (tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů energie). Jejím cílem bylo vytvoření pracovních míst a zajištění vyšší příjmové úrovně obyvatel venkova rozvojem a diverzifikací aktivit na venkově a podporou venkovské turistiky a dále zajištění naplnění závazků ČR v oblasti využití obnovitelných zdrojů energie. Tato priorita se dále členila na tři opatření: III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy; opatření III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje; opatření III.1.3 Podpora cestovního ruchu⁵³. V rámci této priority byla vypsána výzva pro příjem žádostí naposledy v roce 2014. Závazky z programového období 2007–2013 v řádu jednotek projektů byly hrazeny v roce 2016. Od roku 2016 započalo podávání žádostí v rámci programů PRV 2014–2020. Usnadnění diverzifikace do nezemědělských činností, stimulace vytváření pracovních míst a malých podniků je součástí priority 6A.

Přehled přijatých, schválených a proplacených projektů skupiny opatření III.1 (PRV 2007–2013) a priority 6A (PRV 2014–2020) v letech 2016 a 2017 uvádí tab. T3.2/02.

53 Podpora cestovního ruchu je určena na vybudování pěších a lyžařských tras, vinařských stezek a hipostezek, výstavbu ubytovacích zařízení s malou kapacitou hostů, stravovacích zařízení, půjčoven sportovního vybavení a objektů a ploch pro sportovně rekreační využití.

T3.2/02 - Počet přijatých, schválených a proplacených projektů - PRV skupina opatření III.1, 6.1 a 6.4

PRV	Počet přijatých žádostí		Počet schválených z přijatých		Počet proplacených projektů		Čerpání prostředků (mil. Kč)	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Priorita: Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE								
III.1.1. Diverzifikace činností nezemědělské povahy	0	0	0	0	0	0	6	0
III.1.2. Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	0	0	0	0	0	0	0	0
III.1.3. Podpora cestovního ruchu	0	0	0	0	0	1	0	1
Priorita: 6A Usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků, jakož i pracovních míst								
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	682	478	0	543	0	543	0	329
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	249	246	159	0	0	47	0	57
6.4.2 Podpora agroturistiky	158	124	91	0	0	2	0	2
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	20	13	11	0	0	0	0	0

Pramen: MZe, SZIF

Zpracoval: T. Hlavsa (ÚZEI)

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 1. 1. 2017 v ČR podle ČSÚ existovalo 6 258 obcí.

V roce 2017 byl vyhlášen národní program 16. Udržování a obnova kulturního dědictví venkova. Dotace je určena na údržbu a obnovu stávajících kulturních prvků venkovské krajiny, historických zemědělských strojů, významných zemědělských historických dominant mimořádného kulturního významu, údržbu a budování míst pasivního odpočinku, které neslouží osobnímu užívání a ani nejsou předmětem podnikání a na údržbu a opravu zpevněných polních cest v rámci pozemkových úprav.

Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny je podporována formou podopatření 129 662. Žadatelé mohli být obec až do 10 tis. obyvatel, nebo v této obci sídlící spolek, zájmové sdružení právnických osob, obecně prospěšná společnost, vlastník objektu, vlastník či uživatel pozemku, na němž objekt stojí. Dotaci lze žádat na objekty kaple (kaplička), křížová cesta, zvonička, boží muka, smírčí a jiné kříže, exteriérové sochy a sousoší, hřbitovy a hřbitovní zdi, kostely a synagogy. Celkem bylo v roce 2017 přijato 1 362 žádostí, z nichž 1 250 bylo schváleno. Úspěšnost žadatelů byla necelých 92 %. Výše schválených prostředků činila 422 mil. Kč, z toho proplaceno bylo pouze 14 mil. Kč.

Údržba a obnova významných zemědělských historických dominant jedinečného charakteru je podporována na základě podprogramu 129 663. Žadatelé jsou obce až do 10 tis. obyvatel a v nich sídlící církve, spolky či nadace. V roce 2017 bylo přijato 281 žádostí, z toho 243 žádostí v celkové výši 94 mil. Kč bylo schváleno, avšak proplaceno bylo pouze 2 mil. Kč.

Podpora údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení je poskytována na základě podprogramu 129 664. Žadatelem jsou muzea. V tomto podprogramu byly přijaty a schváleny 4 žádosti v celkové výši 0,3 mil. Kč, které dosud nebyly proplaceny.

Podprogram 129 665 podporuje vytváření nebo obnovu míst pasivního odpočinku. Žadatelem může být obec až do 10 tis. obyvatel nebo podnikatel podnikající v zemědělské výrobě. Bylo podáno celkem 295 žádostí, z toho 264 schváleno v celkové výši 30 mil. Kč. Proplaceno bylo 2 mil. Kč.

Nově oproti předchozímu roku přibyl podprogram 129 666 zaměřený na údržbu a úpravu polních cest, které byly předmětem realizace pozemkových úprav před rokem 2006. Žadatelem je obec až do 10 tis. obyvatel nebo vlastník či vlastníci pozemků, na nichž stavba stojí. V roce 2017 bylo podáno 30 žádostí, z nichž bylo 21 schváleno v celkové výši 33 mil. Kč, z toho proplaceno bylo 5 mil. Kč.

V roce 2017 byly v rámci národního programu 16 schváleny prostředky v celkové výši 579 mil. Kč. Žadatelé musí projekt realizovat do dvou let od podání žádosti, z toho důvodu bylo k 31. 12. 2017 proplaceno jen 23 mil. Kč, což představuje necelá 4 % ze schválených prostředků.

**T3.3/01 - Počet přijatých a schválených žádostí úspěšnost žadatelů a schválené prostředky - národní dotační program 16
Udržování a obnova kulturního dědictví venkova - rok 2017**

Program 16 - 129 660	Počet přijatých žádostí	Počet schválených žádostí	Úspěšnost žadatelů (%)	Schválené prostředky (mil. Kč)
129 662 Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny	1 362	1 250	91,8	422,0
129 663 Údržba a obnova významných zemědělských historických dominant jedinečného charakteru	281	243	86,5	94,0
129 664 Podpora údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení	4	4	100,0	0,3
129 665 Podpora pro vytvoření nebo obnovu místa pasivního odpočinku	295	264	89,5	30,0
129 666 Údržba a oprava polních cest	30	21	70,0	33,0
Celkem	1 972	1 782	90,4	579,3

Pramen: MZe k 31. 12. 2017
Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Míra zaměstnanosti

Ve 4. čtvrtletí 2017 dosáhla míra zaměstnanosti⁵⁴ (zde podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) v ČR 58,9 % při meziročním nárůstu o 0,8 p. b. Nejvyšší míru zaměstnanosti si dlouhodobě udržují hl. m. Praha (62,8 %) se Středočeským krajem (60,7 %). Naopak nejnižší podíl zaměstnaných vykazoval Liberecký kraj (56,0 %), následovaný Ústeckým a Moravskoslezským krajem (56,2 % a 57,5 %). Nízkou míru zaměstnanosti (pod 58 %) dále měly kraje Olomoucký a Zlínský (shodně po 57,8 %), pod celorepublikový průměr se dostal také Jihomoravský kraj (58,1 %).

Nezaměstnanost a volná pracovní místa na venkově

Podle údajů MPSV pokračoval v roce 2017 trend snižování nezaměstnanosti, průměrný podíl nezaměstnaných osob (PNO)⁵⁵ v ČR klesl na 4,3 %, což je o 1,3 p. b. méně ve srovnání s předchozím rokem a současně nejnižší hodnota tohoto ukazatele od roku 2009. Pokles

⁵⁴ *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2017), ČSÚ 2018.*

⁵⁵ *Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Roční průměr PNO vychází z měsíčně aktualizovaných údajů o počtu obyvatel ve věku 15–64 let.*

ročního průměru PNO nastal ve všech krajích (nejvýrazněji v Ústeckém a Karlovarském kraji – shodně o 1,9 p. b.).

Pro porovnání rozdílů PNO na úrovni měst a venkovských obcí⁵⁶ (obcí do 2 000 obyvatel) bylo využito údajů MPSV o počtech nezaměstnaných (zde dosažitelných uchazečů o práci) v březnu, červnu, září a prosinci 2017. Ve sledovaných měsících byly absolutní počty nezaměstnaných výrazně nižší oproti stejným obdobím roku 2016 – průměrně o cca 94 tis. osob (odpovídá poklesu o cca 70,4 tis. nezaměstnaných ve městech a 23,7 tis. na venkově). Relativní pokles počtu nezaměstnaných (průměrně o cca čtvrtinu oproti roku 2016) nebyl zásadně odlišný ve městech a na venkově. Stejně jako v minulých letech vykazovala vyšší hodnoty PNO města s maximem v počátečních měsících roku (březen 4,9 %) a minimem v prosinci 2016 (3,8 %). Na venkově s výjimkou března (4,4 %) klesly hodnoty PNO ve sledovaných měsících pod 4 % (minimum v září 3,1 %).

Většina z celkového počtu evidovaných dosažitelných uchazečů o práci v ČR v roce 2017 (cca 328 tis. v březnu, necelých 257 tis. v prosinci) pocházela z měst, v obcích do 2 000 obyvatel byla evidována necelá čtvrtina nezaměstnaných (průměrně cca 67 tis.), což je poněkud méně, než činil podíl těchto obcí na celkovém obyvatelstvu (cca 27 %). Na venkovské obce však připadá výrazně menší podíl volných pracovních míst (VPM). I když zaměstnavatelé meziročně navýšili nabídku pracovních míst průměrně o cca 40 tis. (z toho o necelých 9 tis. na venkově), z průměrného počtu 163 tis. pracovních míst nabízených v roce 2017 prostřednictvím úřadů práce (cca 135 tis. v březnu, a přes 182 tis. v prosinci) na venkovské obce stejně jako v loňském roce připadala méně než pětina z nich (okolo 19 %, tedy průměrně 31 tis. VPM). Počet dosažitelných uchazečů na jedno volné pracovní místo (DU/VPM) tak zůstává ve venkovských obcích jako celku stále o něco vyšší, rozdíl oproti městům se však dále zmínil (maximální rozdíl: v březnu 3,2 na venkově oproti 2,2 ve městech). Navzdory zlepšující se situaci na trhu práce lze za stále nepříznivou označovat situaci v populačně nejmenších obcích, které často patří k nadprůměrně zasaženým nezaměstnaností v rámci jednotlivých regionů (průměrně 3,7 DU/VPM v obcích do 199 obyvatel, z toho v nejmenších obcích do 99 obyvatel dokonce 5,4). Nejméně uchazečů připadalo na volná pracovní místa v menších městech do 10 tis. obyvatel (průměrně 1,5).

Na krajské úrovni se větší rozdíly v nezaměstnanosti mezi venkovem a městy projevují prakticky pouze v krajích Moravskoslezském a Ústeckém s vyšší nezaměstnaností ve městech (PNO ve městech průměrně přes 6 %), naopak mírně vyšší nezaměstnanost na venkově oproti městům měl pouze kraj Plzeňský. Z hlediska počtu dosažitelných uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo je situace na venkově méně příznivá ve většině krajů, vyšší rozdíl v hodnotách ukazatele byl oproti městům patrný zejména ve venkovských obcích Kraje

56 Počet dosažitelných uchazečů o práci dle měsíčně aktualizovaných údajů MPSV je pro jednotlivé obce vztažen k počtu jejich obyvatel ve věku 15–64 let k 1. 1. 2017 (Malý lexikon obcí ČR).

Vysočina a krajů Jihomoravského, Olomouckého a Zlínského (na okresní úrovni je situace nejméně příznivá ve venkovských obcích na Jesenicku). U řady regionů se z hlediska tohoto ukazatele rozdíly oproti městům významněji neprojevují, v některých regionech dokonce připadalo více uchazečů na jedno volné pracovní místo ve městech (v Moravskoslezském a Ústeckém kraji, zejména pak v okresech Karviná a Most).

Situace venkovských domácností

Venkovské domácnosti⁵⁷ jsou složeny tradičně z většího počtu členů než průměrná domácnost v ČR (2,47 oproti 2,20 z dat za rok 2016), meziročně se rozdíl mezi nimi (na rozdíl od předchozích dvou let) prohloubil, a to jak v důsledku přírůstku ve venkovských domácnostech, tak současně úbytku v domácnostech městských. Podíl pracujících osob ve venkovských domácnostech byl nejnižší v rámci všech kategorií domácností a meziročně poklesl výrazněji než v celkovém průměru za domácnosti ČR.

V roce 2016 ČSÚ provedl významné změny v publikování výsledků statistiky rodinných účtů – došlo ke značné redukci údajů, jež se v plné míře dotkla i oblasti příjmů a vydání domácností (publikovány byly pouze údaje o čistých peněžních příjmech a spotřebních vydáních celkem, nelze tak bohužel analyzovat změny v jejich struktuře aj.). Níže uváděné údaje o příjmech a vydáních jsou v této statistice vyjadřované v Kč v průměru na jednoho člena domácnosti za rok.

Celkové čisté peněžní příjmy domácností v roce 2016 zaznamenaly přírůstek ve všech velikostních skupinách obcí, přičemž tento byl vyšší v kategorii venkovských obcí (nárůst o 5,8 % na 154 342 Kč) než v celkovém průměru domácností (zde o 3,6 % na 163 344 Kč). Objem celkových peněžních příjmů narůstá obecně s velikostní kategorií obcí, přičemž však mezi venkovskými obcemi s méně než 2 000 obyvateli a kategorií populačně větších obcí a malých měst (2 000–9 999 obyvatel) se v posledních letech rozdíly neprojevují, nejvýraznější jsou při srovnání s velkými městy (175 951 Kč).

V oblasti naturálních příjmů (do nichž nejsou zahrnuty pouze potraviny, nápoje a bezplatné stravování, ale též ostatní výrobky a služby), jež nejsou svým souhrnným objemem nijak významné, nedošlo meziročně k tak výrazným změnám, aby se změnila celková situace při porovnávání domácností v různých velikostních kategoriích obcí. Venkovské domácnosti (v nichž naturální příjmy meziročně vzrostly) si udržely svou vedoucí pozici, přičemž dosahované naturální příjmy jsou mezi domácnostmi v různých velikostních kategoriích obcí značně vyrovnané (pohybují se v rozmezí cca 7–9 tis. na osobu za rok).

57 *Poslední dostupný pramen: Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2016, ČSÚ 2017. Kategorie obcí dle počtu obyvatel jsou zde následující: do 1 999, 2 000–9 999, 10 000–49 999 a 50 000 a více. Obce do 1 999 obyvatel jsou v textu pojímány jako venkov, kategorie obcí 50 000 a více obyvatel je označována jako „velká města“.*

Na výše uvedený nárůst objemu příjmů reagovaly domácnosti zvýšením spotřebních vydání, což se opět týkalo všech kategorií domácností. Venkovské domácnosti je zvedly o 3,5 % (na 116 442 Kč), průměr za domácnosti celkem vzrostl o 2,8 % (na 125 947 Kč).

Zatímco vývoj demografických rozdílů mezi venkovskými a městskými domácnostmi (v počtu a struktuře členů domácnosti) v roce 2016 přerušil předchozí trend postupného stírání rozdílů, v oblasti příjmů k určitému sbližování (zmírnění příjmové disparity venkova vůči městům) ve sledovaném roce došlo – nemusí se však rozhodně jednat o trend pokračující i v dalším období.

3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení

Základní rámec pro fungování venkova a venkovských obcí souvisí s právními předpisy České republiky a zároveň i Evropské unie, které jsou do nich implementovány. Z hlediska fungování venkovských obcí lze zdůraznit zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Ve vztahu k rozvoji venkova je klíčový zákon č. 298/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, které specifikují oblasti podpory regionálního rozvoje, vybrané nástroje a působnosti hlavních subjektů.

Přesná definice pro vymezení venkova se odvíjí od účelu vymezení. Je nezbytná například pro jasné vymezení příjemců dotací. Jedná se tedy o účelové vymezení pro uplatňování politiky „rozvoje venkova“. Základní podmínkou politik je přesná, adresná, a právě jen jediná možnost financování určitého záměru z veřejných zdrojů, aby byla dodržena filozofie transparentnosti. Žádný způsob exaktního vymezení venkova však neodráží reálný venkov. Různá existující řešení nejsou zcela správná a nefungují dokonale. Pro účely PRV 2014–2020 se za venkov považuje celé území ČR s výjimkou hlavního města Prahy.

Venkov je specifickou částí životního prostoru, kde se prolínají různorodé environmentální, hospodářské a společenské prvky. Dříve byla pro venkov charakteristická zemědělská výroba a lesní hospodářství. S postupujícím technickým pokrokem se však mění podíl zemědělské ekonomiky na celkové hospodářské produkci společnosti, a také klesá počet lidí nezbytných k zajištění dostatečného množství potravin. V současnosti již většina ekonomicky aktivních obyvatel ve venkovských obcích nepracuje ani v zemědělství, ani v místě svého bydliště. Budoucí význam zemědělství a lesnictví bude vedle tradičního produkčního pilíře pravděpodobně významněji spočívat v oblasti služeb ve prospěch ochrany a tvorby životního prostředí. Diverzifikace venkovského prostoru je patrná i na počtu institucí působících ve venkovském prostoru. Instituce mají zjednodušeně za cíl zvýšení kvality života, rozvoj lidských zdrojů, rozvoj podnikání i životního prostředí.

Územní jednotky – kraje

V rámci své samostatné působnosti kraje koordinují rozvoj svého územního obvodu a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění strategie rozvoje kraje a plnění programu rozvoje kraje. Krajské programy jsou zaměřeny zejména na infrastrukturu, sociální rozvoj venkova, životní prostředí, kulturu a na problémová území. Finanční prostředky jsou nejvíce vynakládány na podporu rozvojových aktivit jiných subjektů. Z velké části budou mít tyto příspěvky charakter investic do majetku krajů, nebo do majetku, který mají kraje ve správě nebo který patří organizacím, které jsou zřizovány či vlastněny kraji. Oblast zemědělství a venkova je běžnou součástí krajských rozvojových strategií a programů formou samostatné kapitoly. Tyto obecně zaměřené dokumenty jsou někdy doplňovány konkrétní koncepcí dané oblasti.

Územní jednotky – obce s rozšířenou působností (ORP)

V oblasti regionální politiky i regionálního rozvoje dochází k významnému posunu v náhledu na území vymezeného správním obvodem ORP. Dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního, tvoří území jeden z možných regionů, jehož rozvoj je podporován. Aktivita státu, ale i krajů se začínají soustřeďovat na posuzování rozvojového potenciálu tohoto území. Např. vymezování státem podporovaných regionů (hospodářsky problémových regionů) je dle návrhu Strategie Regionálního rozvoje ČR 2014–2020 prováděno právě na úrovni ORP. Některé kraje vymezily i růstové oblasti na této bázi. Území ORP se stalo jednou z legitimních úrovní pro sledování socioekonomických jevů a procesů odehrávajících se v území. V tomto směru s ním pracuje i ČSÚ. Právě území vymezené správním obvodem ORP má potenciál stát se rozhraním, v němž se na jedné straně setkávají aktivity v oblasti regionálního rozvoje a regionální politiky a na straně druhé se systematicky prosazuje meziobecní spolupráce. Spolupracující obce mohou vnést nové impulzy k integrovanému rozvoji tohoto území a vytvořit základ dohody o financování společných strategií.

Obec, spolky, svazy

Klíčovým aktérem na lokální úrovni je obec. Možnost koordinace obcí navzájem je omezena řadou demografických a přírodních faktorů (např. roztržitost, špatná dostupnost aj.), na druhé straně je pro dosažení rozvojových cílů podstatná i sociální stránka, např. spolupráce obcí. Pro řadu aktivit, zejména spojených s čerpáním finančních prostředků, jsou však obce příliš malou jednotkou, ORP zase mají na starosti správu území, a tak vznikají samovolné spolky, svazy či sdružení, které mívají pro rozvoj území někde i klíčovou roli. Obce se sdružují nejčastěji formou dobrovolných svazků obcí nebo místních akčních skupin. Významným aktérem v rozvoji venkova je Národní síť místních akčních skupin a jednotlivé místní akční skupiny, dobrovolné spolky, často i jednotlivé subjekty a jednotlivci, aktivita je však často soustředěná do obcí, které jsou členy MAS, z nichž většina je zapojena do Národní sítě MAS.

O komunikace mezi venkovem, městy a kraji se vedle jiných zajímá Sdružení místních samospráv ČR (SMS ČR). Jedná se o nevládní apolitickou organizaci s celostátní působností, která sdružuje a hájí zájmy obcí a měst v ČR. Ze širokého spektra aktivit ve prospěch samospráv lze zmínit především prosazování spravedlivého dělení daňových výnosů mezi obce a města v ČR (rozpočtové určení daní), připomínkování nejrůznějších legislativních návrhů, prezentace a prosazování potřeb menších obcí a měst, hájení zájmů venkova a jeho obyvatel a spolupráce v boji proti korupci ve veřejné správě. Partnerství mezi zemědělci a venkovem je podporováno nevládními institucemi, např. Agrární komorou ČR, Asociací soukromého zemědělství ČR, Svazem měst a obcí ČR, Národní sítí Zdravých měst, Sdružením místních samospráv ČR, Spolkem pro obnovu venkova (SPOV ČR) a dalšími. Zejména SPOV ČR organizuje pravidelná setkání (spojená se semináři) členů a hostů střídavě v Praze a regionech, která jsou tematicky zaměřena na různé okruhy venkovského života a podílí se i na pořádání jiných seminářů a dalších akcí s odbornou a laickou veřejností. Zástupce SPOV má bohatou zahraniční spolupráci a je spolu se zástupci Svazu měst a obcí ČR členem meziresortní komise, která dbá na odpovědné přidělení prostředků, vyčleněných pro Program obnovy venkova ve státním rozpočtu. Nejvýraznější akcí SPOV ČR je soutěž Vesnice roku, vyhlašovaná od roku 1995 společně s dalšími podporovateli venkova a rovněž vydává vlastní Zpravodaj, který přináší řadu cenných informací o venkovu.

Celostátní síť pro venkov

Celostátní síť pro venkov (dále také jen „Síť“ nebo „CSV“) byla v České republice zřízena Ministerstvem zemědělství již v roce 2008 jako komunikační platforma Programu rozvoje venkova, která seskupuje organizace a správní orgány podílející se na rozvoji venkova a zemědělství. Síť je podřízena společné Evropské síti pro rozvoj venkova, která nově zahrnuje i oblast hodnocení politiky rozvoje venkova a spolupracuje se Sítí evropského inovačního partnerství.

V rámci programovacího období 2014–2020 CSV navazuje na struktury vybudované v předcházejícím programovacím období. V rámci CSV jsou plánovány aktivity navazující na Evropské inovační partnerství. Jsou řešeny v rámci struktury CSV formou trvalé tematické pracovní skupiny pro inovace, která bude zajišťovat zejména podporu zakládání a činnosti Operačních skupin v rámci Evropského inovačního partnerství.

Organizační struktura Sítě je rozdělena na centrální a regionální úroveň. Řídicím orgánem Sítě (Ministerstvo zemědělství, odbor Řídicí orgán PRV) je zajišťována funkce rozhodovací a kontrolní, Sekretariátem Sítě (Regionální pracoviště Sítě) funkce výkonná. Poradní funkci zastává Koordinační skupina MZe (koordinace aktivit v rámci resortu) a Koordinační výbor Sítě (složený ze zástupců partnerů z řad vládních a nevládních organizací), který na svém každoročním zasedání projednává roční prováděcí plány Sítě a je informován o výsledcích dosud realizovaných aktivit. Aktivity Sítě jsou realizovány na centrální a

regionální úrovni. Na centrální úrovni se jedná o projekty s celorepublikovým dopadem, na regionální úrovni jsou aktivity stanovovány dle priorit po konzultaci s partnery na úrovni regionů NUTS 2.

Regionální aktivity Sítě zajišťují pracovníci SZIF. K aktivitám Sítě, které přispívají k naplňování Informační a komunikační strategie PRV, patří setkávání partnerů CSV, exkurze pro potenciální žadatele o dotace za příklady dobré praxe, činnost tematických pracovních skupin, pořádání konferencí na centrální úrovni (např. národní konference Venkov) a regionální/krajské úrovni, aktivity v rámci soutěže Vesnice roku (ocenění „Oranžová stuha“), provoz internetového subportálu Venkov, prezentace PRV, Sítě a jejích partnerů na veletrzích a výstavách na centrální i regionální/krajské úrovni (např. výstava Země živitelka v Českých Budějovicích, Agrokomplex na Slovensku) a další. V tab. T3.5/01 je uveden celkový přehled projektů a plánovaných finančních prostředků na provoz Sítě. V roce 2017 bylo zaregistrováno 29 projektů Celostátní sítě pro venkov v hodnotě cca 15,8 mil. Kč. Z toho bylo zaregistrováno 15 projektů v hodnotě 5,7 mil. Kč na centrální úrovni a 14 projektů v hodnotě 10 mil. Kč na úrovni regionální. Finanční prostředky jsou z technické pomoci.

T3.5/01 - Celkový přehled plánovaných prostředků na provoz CSV z technické pomoci v období 2014–2020

Podopatření	Rok	Finanční prostředky plánované		Finanční prostředky vyplacené			
		počet projektů (indikátor z programu)	finanční prostředky (tis. Kč) (plánovaná alokace)	proplacené projekty (počet)	přiznaná podpora celkem (tis. Kč)	EU (tis. Kč)	ČR (tis. Kč)
Centrální aktivity	2015 ¹⁾	7	3 220	0	0	0	0
Regionální aktivity		11	3 075	0	0	0	0
Celkem CSPV ČR		18	6 295	0	0	0	0
Centrální aktivity	2016	12	10 522	0	0	0	0
Regionální aktivity		9	7 830	0	0	0	0
Celkem CSPV ČR		21	18 352	0	0	0	0
Centrální aktivity	2017	15	5 731	15	5 682	2 813	2 869
Regionální aktivity		14	10 067	11	1 823	902	921
Celkem CSPV ČR		29	15 798	26	7 505	3 715	3 790

¹⁾ CSV zahájila činnost v rámci PRV 2014–2020 v roce 2015.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

Místní akční skupiny (MAS)

MAS je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejného moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů, pro svůj region, metodou LEADER. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Jedním z nástrojů je také aktivní získávání a rozdělování dotačních prostředků. MAS jsou důležitým článkem komunitně vedeného místního rozvoje v České republice a silně propojeny jsou i na MAS v dalších zemích EU. Společné jsou principy LEADER, které v praxi realizují například přístup zdola, spolupráci, participaci, síťování, inovace atd. Území, na kterém místní akční skupina působí, tvoří kompaktní venkovský region, který je soudržný nejen po stránce

geografické, ale také bere ohled na spádovost, společné problémy i potenciál apod. Pro programovací období 2014–2020 bylo schváleno 178 strategií komunitně vedeného místního rozvoje na území MAS (tzv. SCLLD⁵⁸), schvalování strategií proběhlo v letech 2016 a 2017. Realizace těchto strategií je vícezdrojová, částečně je pak ovlivněna tím, jaké možnosti jednotlivé Operační programy poskytly MAS pro čerpání finančních prostředků.

3.5.2 Programové zabezpečení

Regionální rozvoj lze vyjádřit jako ekonomický, sociální, kulturní, společenský a environmentální rozvoj určitého území, který je podpořen formou národních cílů tak, aby naplňoval snahu o snížení velikosti regionálních rozdílů. Pro Českou republiku byly vyčleněny prostředky ve výši téměř 24 mld. €. Fondy Evropské unie zahrnují celou škálu nástrojů finanční pomoci. V programovém období 2014–2020 jsou v České republice nastavena společná pravidla pro pět fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy⁵⁹ (ESI).

Evropské fondy

Základním nástrojem regionální politiky, za niž ze zákona odpovídá MMR, je nyní Strategie regionálního rozvoje České republiky platná pro období 2014–2020 (schválena usnesením vlády ze dne 15. 5. 2013 č. 344). Zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie a také s ostatními odvětvovými politikami ovlivňujícími rozvoj území. Záměrem Evropské unie je, aby její fondy maximálním možným způsobem přispěly k naplňování strategie EU 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, což je dlouhodobá vize rozvoje Evropské unie.

Pro venkov je vedle podpory zemědělské činnosti v rámci PRV 2014–2020 důležitá i podpora diverzifikace ekonomických aktivit s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj na venkově. Řídícím orgánem PRV (EAFRD) je Ministerstvo zemědělství a platební agenturou PRV je Státní zemědělský intervenční fond. PRV je uplatňován ve venkovských oblastech České republiky a je administrován a řízen na centrální úrovni. PRV úspěšně navazuje na předcházející programové dokumenty vypracované MZe. Na období 2014–2020 je podpora obyvatel venkova v rámci PRV pokryta Prioritou 6 – Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech. Na základě analýzy a posouzení potřeb v oblasti rozvoje venkova byla v České republice pro podporu vybrána opatření usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků a pracovních míst a posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech a komunitně

⁵⁸ Strategie komunitně vedeného místního rozvoje.

⁵⁹ Mezi Evropské strukturální a investiční fondy patří: Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond (ESF), Fond soudržnosti (FS), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV), Evropský námořní a rybářský fond (EMFF).

vedený místní rozvoj, který je realizován MAS (CLLD). Horizontální prioritou PRV je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenstvím a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

Pro venkov včetně MAS (CLLD) je důležitý Integrovaný regionální operační program (IROP) řízený ministerstvem pro místní rozvoj (MMR) a integrující rozvojové priority obcí, měst a regionů a související priority celostátní povahy při zohlednění jejich specifik a požadavků na tematickou a územní koncentraci.

CLLD v Operačním programu Životní prostředí (OP ŽP), řízeným Ministerstvem životního prostředí, lze použít například na Vytváření, regenerace či posílení funkčnosti krajinných prvků a struktur (realizace ÚSES), realizace přírodně blízkých opatření vyplývajících z komplexních studií cílených na zpomalení povrchového odtoku vody, protierozní ochranu a adaptaci na změnu klimatu (protierozní opatření) a revitalizace funkčních ploch a prvků sídelní zeleně (realizace sídelní zeleně).

Operační program zaměstnanost (OP Z) je řízený Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV). CLLD je uplatněn v samostatné investiční prioritě 3 v rámci prioritní osy 2 Sociální začleňování a boj s chudobou. Cílem je zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech. Cílovou skupinou nejsou jen osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené, ale je kladen důraz na zaměstnanost a navrácení osob na trh práce.

V Operačním programu podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) nebylo umožněno CLLD aplikovat.

Národní dotace ČR

Pro rozvoj venkova je možné využít také národní zdroje, které podporuje Česká republika prostřednictvím cílených programů s řadou potřebných aktivit. Těmito dotačními programy přispívá stát k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru. Může se jednat i o menší finanční zdroje, které mají ale pro venkov velký význam, v roce 2017 to byla například podpora na údržbu a obnovu kulturních a venkovských prvků.

Podpora spolupráce – EU fondy

Pro vymezený druh přeshraniční a mezinárodní spolupráce je možné využít uvedené programy (1–5 pro přeshraniční a 6–11 pro nadnárodní a meziregionální spolupráci):

1. [Interreg V-A Česká republika – Polsko](#), řízený Ministerstvem pro místní rozvoj;
2. [Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
3. [Program spolupráce Rakousko – Česká republika 2014–2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;

4. [Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014–2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
5. [Program spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2014–2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
6. Program nadnárodní spolupráce [Interreg CENTRAL EUROPE](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
7. Program nadnárodní spolupráce [DANUBE](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
8. Program meziregionální spolupráce [INTERREG EUROPE](#), koordinované na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
9. Program meziregionální spolupráce [ESPON 2020](#);
10. Program meziregionální spolupráce [INTERACT III](#);
11. Program [URBACT III](#).

Program rozvoje venkova 2014–2020

PRV jako jeden z nástrojů SZP musí korespondovat s širším konceptem evropských strategií, zejména pak s prioritami Strategie EU 2020. Na národní úrovni jsou cíle Strategie EU 2020 zohledněny ve Společném strategickém rámci, resp. v Dohodě o partnerství.

Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a podpora hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech je cílem prioritní oblasti 6A s názvem Usnadnění diverzifikace, vytváření malých podniků a pracovních míst. Cílem opatření je usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností a stimulovat tak vytváření pracovních míst. Za tímto účelem budou podporovány stavební a technologické investice v zemědělských podnicích vedoucí k rozdělení aktivit do dalších oblastí, aby tak byl zajištěn nový zdroj příjmů z nezemědělských činností. Typické možnosti diverzifikace představuje venkovská turistika, zpracování obnovitelných zdrojů energie, nepotravinářské využití zemědělské produkce, obnova řemeslné výroby apod. Podpora má vedle ekonomických přínosů pro příjemce dotace řadu dalších pozitivních faktorů pro venkov – umožňuje udržet pracovní místa a vytvářet nové pracovní příležitosti i pro nekvalifikované pracovní síly, napomáhá udržet zdroje i posílit ekonomický potenciál v regionu, a v neposlední řadě přispívá k zachování nebo rozvoji služeb na venkově, a tím ke stabilizaci venkovských oblastí. Prioritní oblast 6B s názvem Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech směřuje k iniciativě LEADER a nabízí díky metodě implementace místní rozvojové strategie zdola-nahoru řadu příspěvků k prioritním oblastem rozvoje venkova. Znalost místního prostředí a využití potenciálu dané lokality povede k realizaci akcí, které budou nejlépe reagovat na konkrétní místní problémy a podpora PRV tak může být efektivnější než při plošném centrálním řízení.

V roce 2017 bylo v rámci operace 6.4.1 Investice do nezemědělských činností podáno 276 žádostí v celkové požadované výši 403,6 mil. Kč. V operaci 6.4.2 Podpora agroturistiky

bylo podáno 124 žádostí, ve výši 276,7 mil. Kč. V operaci 6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů bylo podáno 13 žádostí ve výši 19,7 mil. Kč.

V roce 2017 začalo i proplácení schválených projektů v těchto operacích (viz tab. T3.5/02).

V roce 2017 pokračovalo schvalování strategií, které bylo koncem roku ukončeno se 178 schválenými strategiemi. Schválené MAS postupně od přelomu roku 2016/2017 začaly vyhlášovat své výzvy. V první vlně bylo vyhlášeno 88 výzev od 87 MAS. V těchto výzvách bylo zaregistrováno cca 1 150 Žádostí o dotaci. Koncem roku 2017 byly podány první Žádosti o platbu.

T3.5/02 - Přehled projektových opatření priority 6 a jejich rozpočet a plnění v letech 2016 a 2017

Opatření priority 6	Plánovaný rozpočet 2014–2020 celkem		Plnění 2016				Plnění 2017			
	počet projektů (indikátor z programu)	mil. Kč (plánovaná alokace) ¹⁾	počet schválených projektů	mil. Kč	počet proplacených projektů	mil. Kč	počet schválených projektů	mil. Kč	počet proplacených projektů	mil. Kč
M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti										
6.4.1 Investice do nezemědělských činností ³⁾	650	1 333	0	0	0	0	159	272,8	48	56,7
6.4.2 Podpora agroturistiky ³⁾	330	655	0	0	0	0	91	223,3	2	1,7
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů ^{2), 3)}	20	321	0	0	0	0	11	23,2	0	0
M19 LEADER										
19.2 Podpora provádění operací v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje	.	4 293	0	0	0	0	250	86	0	0
19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	.	390	0	0	0	0	1	0,45	0	0

1) Dle aktuálního kurzu při zpracování.

2) Od 6. kola příjmu žádostí dochází ke zrušení operace 6.4.3.

3) Operace 6.4.1 a 6.4.2 spadají pod Prioritu 6A. Operace 6.4.3 spadá pod Prioritu 5C.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI)

Pro nové programové období 2014–2020 se přistoupilo k nastavení tzv. **povinných standardů pro fungování MAS**, díky kterým prokážou, že jsou schopny se podílet na implementaci programů financovaných z ESI fondů. Za nastavení těchto standardů je dle Dohody o partnerství zodpovědné Ministerstvo zemědělství. Splnění standardů bylo posuzováno podle Metodiky pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014–2020, která vymezila postup procesu standardizace MAS a specifikovala potřebné dokumenty předkládané při standardizaci. Pro zdravé fungování venkova je důležité, aby měli jeho obyvatelé prostor k spolurozhodování o jeho rozvoji. Přiměřená míra řízením zdola a respektování individuálních potřeb a problémů dané obce nebo regionu může být efektivní i v oblasti podpor.

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

Opatření zemědělské politiky pomáhají utvářet soulad mezi zemědělstvím a životním prostředím. Meziročně došlo k nepatrnému snížení produkce emisí ze zemědělského sektoru. K výrazné změně došlo u ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny, a to ke snížení z 997 ha v roce 2015 na 75 ha v roce 2016 a až na 0 ha v roce 2017. Rozloha zemědělské půdy obhospodařované v systému ekologického zemědělství nepatrně

vzrostla na 12,4 % ze zemědělsky obhospodařované půdy celkem. Přibližně na třetině z. p. ČR v rámci LPIS byly uplatňovány způsoby hospodaření příznivé k životnímu prostředí podporované agroenvironmentálními opatřeními. Všechna opatření pro zlepšování životního prostředí jsou již plně financována z rozpočtu nového PRV 2014–2020. Nástroje zemědělské politiky byly cíleny také na vymezené oblasti (CHKO a NP, Natura 2000 a zranitelné oblasti dusíkem). Ochrana zvířat proti týrání byla prosazována systémem kontrol a postihů v případě nálezů zanedbání péče o zvířata.

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí. Prvních 15 indikátorů se týká především způsobu využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě, indikátory 16 až 29 postihují vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství a indikátory 30 až 35 představují výsledky monitoringu ekosystémů.

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2017 více než polovinu celkové výměry ČR (53,3 %), v porovnání s rokem 2016 se zmenšil o 3,1 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,2 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,3 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v roce 2016 (33,9 %).

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch k 31. 12. 2017 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p. ³⁾	Výměra TTP	Výměra R ⁴⁾	Výměra U ⁵⁾	Výměra G ⁶⁾
Národní parky (NP)	7 875,09	7 505,74	278,49	0,00	45,64
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	296 457,45	186 862,28	101 257,51	721,59	2 560,64
Maloplošně chráněná území (MCHÚ)	7 007,44	6 264,26	549,51	51,18	51,74
MCHÚ mimo NP, CHKO ¹⁾	4 539,36	3 869,19	493,30	49,10	48,91
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů ²⁾	308 871,95	198 237,26	102 029,30	770,69	2 655,19
Ptačí oblasti	122 229,86	82 025,12	35 962,30	568,19	1 051,60
Evropsky významné lokality	104 242,85	90 247,37	12 157,49	118,73	919,29
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	189 905,82	140 715,81	43 840,37	602,90	1 628,48
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	392 441,80	255 161,66	126 598,32	1 219,22	3 450,85

1) MCHÚ = národní přírodní parky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

3) Výměra z. p. (bez zalesněné půdy, mimoprodukčních ploch a rybníků).

4) R - standardní orná půda.

5) U - úhor.

6) G - travní porost.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2017 byla 1 114,83 tis. ha, tj. 14,1 % celkové rozlohy ČR. Evropsky významné lokality zaujímaly výměru 795,1 tis. ha (10,1 % rozlohy ČR) a jejich počet byl 1 112. Ptačích oblastí bylo evidováno 41 na rozloze 703,4 tis. ha (8,9 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 724,2 tis. ha (21,9 % plochy ČR). Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2017. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kap. 7.4.

Celková výměra z. p. v LFA evidované v LPIS k 31. 12. 2017 je 1 781,5 tis. ha (50,1 %), v tom orná půda zaujímá 904,5 tis. ha (50,8 % z. p. v LFA) a travní porosty⁶⁰ 853,6 tis. ha (47,9 % z. p. v LFA).

Odvodněné plochy jsou vykazovány jako souhrn evidovaných ploch provedeného odvodnění. V ČR je odvodněno 1 078 tis. ha (25,6 % z. p.) drenážním detailem (poslední dostupný údaj z roku 1992). Strukturálním šetřením v zemědělství 2016 byly zjištěny aktuální údaje o rozsahu zavlažovaných půd v ČR. Zavlažovaná plocha byla 25,0 tis. ha a zavlažovatelná plocha byla 45,9 tis. ha.

V roce 2017 bylo v systému integrované produkce zeleniny evidováno 96 pěstitelů s plochou 7,1 tis. ha. Proplaceno bylo 87 žádostí, které byly podány v roce 2016 na rozlohu 7,0 tis. ha.

K 31. 8. 2017 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 351 členů s výměrou ovocných sadů 10 tis. ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 287 žádostí z roku 2016 na výměru 9,6 tis. ha ovocných sadů. V roce 2017 bylo podáno 305 žádostí na plochu 9,5 tis. ha.

K 31. 12. 2017 bylo evidováno 152 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 5,8 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2017 podáno 643 žádostí na výměru 11,7 tis. ha. Do opatření ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 102 žádostí na výměru 825 ha.

V ČR dosud neexistuje monitoring technologií obdělávání půd. Jednorázově byla výměra o. p., na které jsou používány minimalizační technologie, zjišťována v Agrocenzu 2010, kde činila 812 tis. ha, dle expertů⁶¹ byla v roce 2016 odhadována na 1,2 mil. ha. Ve srovnání s rokem 2015 zůstává rozloha ploch obdělávaných půdoochrannými technologiemi⁶² stejná, tzn. 240–260 tis. ha o. p.⁶³.

Ve srovnání s rokem 2016 došlo k poklesu spotřeby minerálních hnojiv, a to o 2,1 %, jednalo se o snížení na 138,2 kg č. ž./ha z. p. v roce 2017 (příl. tab. 4.1/01). Celkový vklad čistých živin ze statkových hnojiv mírně vzrostl o 1,2 % na 70,0 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2016 zvýšila o 4,3 % na 269 tis. t.

Podle ÚKZÚZ bylo biologickými přípravky (mikrobiálními a makrobiálními) ošetřeno 71,2 tis. ha kulturních plodin.

60 Zahnuje kategorie travní porost na orné půdě a trvalý travní porost.

61 Pracovníci VÚRV, ISTRO (International Soil Tillage Research Organisation) atd.

62 V roce 2010 vstoupil v platnost systém Kontrol podmíněnosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC). Jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií.

63 Odborníci pouze zúžili rozsah z „240–270 tis. ha o. p.“ na „240–260 tis. ha o. p.“.

Podle evidence ČIŽP bylo evidováno za rok 2017 celkem 206 havárií na vodách, z nichž 7 bylo zemědělského původu.

V roce 2017 v zemědělských podnicích mírně vzrostla spotřeba různých druhů energie na 17,8 mil. GJ, což reprezentuje mírné zvýšení o 1,2 % ve srovnání s rokem 2016. Podle VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 437,0 mil. l motorové nafty, což je téměř stejné množství jako v roce 2016. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela z 85,7 % a živočišná výroba z 14,3 %.

V systému integrovaného povolení (IPPC) byla v roce 2017 vydána 9 rozhodnutí (integrovaných povolení)⁶⁴.

Emise amoniaku pocházející z chovů hospodářských zvířat dosáhly v roce 2017 celkem 45,45 kt. V porovnání s rokem 2016, kde emise amoniaku dosáhly 46,87 kt, se jedná o mírný pokles o 3,0 %. Dlouhodobé sledování stavu a vývoje obsahů organických polutantů zajišťuje na zemědělských půdách ÚKZÚZ. Pozorování probíhá na 40 stálých vybraných pozorovacích plochách bazálního půdního monitoringu a 5 plochách v chráněných územích. Tato území reprezentují průměrná data za ČR.

Obsahy rizikových látek a prvků v půdách jsou hodnoceny podle vyhlášky č. 153/2016 Sb., která vstoupila v platnost 1. června 2016. Preventivní hodnota⁶⁵ je nejčastěji překračována u sumy 12 PAH – vyhlášce č. 153/2016 Sb. nevyhovělo 8 vzorků orné půdy. Pět vzorků ornice nevyhovělo z hlediska požadavků uvedené vyhlášky na obsah látek skupiny DDT a dva vzorky překročily preventivní hodnotu pro PCB. Indikační hodnota⁶⁶ překročena nebyla.

Limitní hodnoty 11 sledovaných rizikových prvků⁶⁷ v zemědělských půdách ČR stanovené vyhláškou č. 153/2016⁶⁸ Sb. jsou častěji překračovány na lehkých půdách. Více nadlimitních vzorků lze očekávat u As a Cd⁶⁹.

64 *Integrovaným povolením se rozumí rozhodnutí, kterým se stanoví podmínky k provozu zařízení, včetně provozu činností přímo spojených s provozem zařízení v místě a které se vydává namísto rozhodnutí, stanovisek, vyjádření a souhlasů vydávaných podle zvláštních právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí, ochrany veřejného zdraví a v oblasti zemědělství, pokud to tyto předpisy umožňují.*

65 *Hodnoty, při jejichž překročení je nezbytné dodržovat opatření zamezující dalšímu zvyšování obsahů prvků v půdách.*

66 *Hodnoty, při jejichž překročení by již mohlo dojít k ohrožení zdraví lidí a zvířat a snížení kvality rostlinné produkce.*

67 *Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.*

68 *Vstoupila v platnost 1. června 2016.*

69 *V letech 1990–1992 proběhl v ČR plošný průzkum zemědělských půd na zjištění obsahů rizikových prvků, které byly stanovovány ve výluhu 2M HNO₃. Vznikla databáze, která obsahovala cca 35 000 vzorků, postupným doplňováním (tzv. zahušťováním) se databáze rozrostla na téměř 55 000 vzorků. V roce 2009 bylo doplňování této části databáze ukončeno. V roce 1998 započala tvorba 2. části databáze – obsahy prvků byly stanovovány po extrakci lučavkou královskou – a v této činnosti se pokračuje i nadále. Počet vzorků v této části databáze je 12 872.*

T4.1/02 – Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2017
1	Výměra ČR, z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚZK.	Výměra ČR: 7 887 tis. ha. ZPF: 4 205,3 tis. ha, 53,3 % celkové rozlohy ČR. Lesní pozemek: 2 671,7 tis. ha, 33,9 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatravnění (%) na ZPF, ČÚZK.	Zornění: 70,4 % (2 958,6 tis. ha o. p.). Zatravnění: 23,9 % (1 006,6 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF, (%), ČÚZK.	5,7 % z. p., (240,1 tis. ha chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Přibližně 1 318,6 tis. ha, 16,7 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 309 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Ptačí oblasti: 703,4 tis. ha (8,9 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 122,2 tis. ha z. p. Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 795,1 tis. ha (10,1 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 104,2 tis. ha z. p.
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MZe.	1 724,2 tis. ha, tj. 21,9 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na ČR rozloze (ha, %), MZe.	3 301,6 ha (41,9 % celkové výměry ČR), 2 258,4 ha z. p. (53,7 % z. p.) podle ČÚZK ⁷⁰ .
8	Podíl LFA – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	LFA: 1 781,5 tis. ha z. p., tj. 50,1 % z. p.
9	Výměra odvodněných a zavlažovatelných ploch (ha, %), PMO, ČSÚ.	1 078 tis. ha odvodněných ploch (25,6 % z. p.) ⁷¹ . Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 25,0 tis. ha (0,7 % z. p.) ⁷² .
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí ⁷³ : 2 248 tis. ha (53,5 %) bonitované z. p. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 266 tis. ha bonitované z. p. ⁷⁴ .

⁷⁰ Rozloha platná od 1. 8. 2016, viz kap. 4.4.

⁷¹ Zdroj PMO, poslední dostupný údaj z roku 1993.

⁷² Zdroj ČSÚ, Strukturální šetření 2016.

⁷³ V roce 2015 došlo na základě domluvy VÚMOP a MZe ke změně v kategorizaci faktoru ochranného vlivu vegetace (Cp). Z původně 5 kategorií (do 0,005; 0,005–0,02; 0,02–0,2; 0,2–0,6; nad 0,6) vzniklo 7 kategorií (do 0,005; 0,005–0,02; 0,02–0,1; 0,1–0,2; 0,2–0,24; 0,24–0,4; nad 0,4). Důvodem je přechod na víceleté oseední postupy a kompatibilita s dalšími kroky, které MZe v oblasti vodní eroze připravuje (aktualizace hranic ploch erozní ohroženosti, zpuštění protierozní kalkulačky apod.).

⁷⁴ Od roku 2011 byla změněna metodika výpočtu větrné eroze. Dle nové metodiky jsou erozí potenciálně ohroženy pouze klimatické regiony 0–4. Regiony 5–9 se považují za nenáchylné.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2017
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP ⁷⁵ .	Přibližně 49,6 tis. ha na z. p. dle databáze BPEJ (1,19 % z. p. dle databáze BPEJ).
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p. dle databáze BPEJ) ⁷⁶ . Podmáčeno: odhaduje se 198 tis. ha (4,7 % z. p. dle databáze BPEJ).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny se v roce 2017 již nepěstovaly.
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, SISPO).	Ekologické zemědělství: 520,1 tis. ha (12,4 % z. p.) včetně ploch v konverzi. Integrovaná produkce: 6 235 ha zeleniny, 11 740 ha vinné révy, 9 930 ha ⁷⁷ ovoce.
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie se používají asi na 1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie se používají asi na 240–260 tis. ha o. p.
16	Spotřeba statkových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 27,8 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 15,4 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 26,8 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 112,9 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 15,7 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 9,6 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	269 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t), ČSÚ.	Množství kalů aplikovaných do půdy přímou aplikací a rekultivací bylo 62 551 t v roce 2016 ⁷⁸ .
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, účinných látek/ha z. p.), ÚKZÚZ.	Celkem aplikováno 4 700 tis. kg, což představuje 1,32 kg účinných látek/ha z. p.
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg), ÚKZÚZ.	Celkem 46 913 kg.

75 Do roku 2015 se vysychavé půdy identifikovaly pouze podle databáze BPEJ, kde v roce 2015 byla výměra 59,7 ha dle databáze BPEJ. Nově je výměra BPEJ ještě redukována na plochu považovanou za „zemědělsky obhospodařovanou“.

76 Jedná se o odhad z roku 2009, údaj se dále neaktualizuje.

77 Plochy ovocných sadů a školek k 31. 8. 2017.

78 Údaje za rok 2016 nebyly k uzávěrce dat Zprávy 2017 (1. 4. 2017) k dispozici.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2017
22	Biologická ochrana rostlin, ÚKZÚZ.	Ošetřeno přibližně 71 213 ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	3,4 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 17,8 mil. GJ ⁷⁹ .
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 437,0 mil. l motorové nafty ⁸⁰ .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 421 tis. ks, prasata: 1 491 tis. ks, ovce: 217 tis. ks, kozy: 28 tis. ks, drůbež: 21 494 tis. ks, koně: 35 tis. ks. Data jsou uváděna k 1. 4. 2017.
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V rezortu zemědělství byla vydána celkem 9 rozhodnutí.
28	Integrovaný registr znečišťování (MŽP).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 8 730 434, oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 65 692 339, oxid uhelnatý (CO): 145 154 086 (upřesněná data za ohlašovací rok 2016, platná ke dni 13. 2. 2018) ^{81, 82} .
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Produkce amoniaku ⁸³ byla za rok 2017: 45,45 kt a v roce 2016: 46,87 kt.
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: Preventivní hodnota je překračovaná nejčastěji u PAH ⁸⁴ , nevyhovělo 8 vzorků ornice. Dále u DDT, kde nevyhovělo 5 vzorků a PCB, kde nevyhověly 2 vzorky.
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Vzorky hub: zvýšený obsah kadmia u 55 % vzorků ⁸⁵ , všechny vzorky vyhověly maximálnímu limitu reziduí (hlavně DDT a nově i limitu rtuti).

79 Zahrnuje energii vyrobenou z tuhých a kapalných paliv a zemního plynu.

80 Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, ani spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.

81 Ohlašovatelé do IRZ nemají pevně stanoven termín, do jaké doby je možno zasílat opravy hlášení. Z tohoto důvodu se mohou údaje v průběhu roku měnit.

82 V ohlašovacím roce 2017 stejně jako v ohlašovacím roce 2016 nebyly překročeny prahové hodnoty pro úniky oxidu dusíku (100 000 kg/rok) ani oxidu uhelnatého (500 000 kg/rok). Ohlášení množství stejného nebo nižšího je dobrovolné, proto jej ohlásilo pouze několik provozoven. Uvedené hodnoty jsou tedy součtem jen několika ohlášení podlimitních hodnot.

83 Na základě požadavku ČHMÚ došlo v roce 2014 k přehodnocení emisních faktorů používaných pro výpočet národních emisních bilancí amoniaku.

84 PAH (Polycyklický aromatický uhlovodík) a PCB (Polychlorovaný bifenyl).

85 Limit kadmia 2 mg/kg a limit rtuti 5 mg/kg v sušině.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2017
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: většina vzorků spadá do I. a II. třídy jakosti vod. Cd a Hg se téměř nevyskytují. Drobné vodní toky: obsah těžkých kovů je obecně nízký. Relativně vysoká je pouze koncentrace PAH.
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), ČHMÚ.	Dusičnany – 15 %, dusitany – 0,2 %, amonné ionty – 20,5 %, $\text{CHSK}_{\text{Mn}}^{86}$ – 26,6 %, chloridy – 4,7 %, suma pesticidů – 63,4 %.
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), PMO.	Zranitelné oblasti: celkem 4,8 % rozborů překročilo limit 50 mg NO_3^-/l , 31,3 % rozborů překročilo limit 25 mg NO_3^-/l . Nezranitelné oblasti: 1,8 % rozborů překročilo limit 50 mg NO_3^-/l , celkem 14,2 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO_3^-/l .
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 103/2003 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 200 kontrol u 191 podniků v ZOD. Bylo zjištěno porušení pravidel u 27 subjektů. Nejvýznamnějším rizikem znečištění bylo uložení statkových hnojiv na z. p., kdy byla hnojiva skladována v rozporu s havarijním plánem.

Na životní prostředí měl v roce 2017 významný vliv Program rozvoje venkova pro období 2014–2020, ze kterého je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních a klimatických opatření. Toto opatření oproti PRV 2007–2013 nezahrnuje opatření Ekologické zemědělství. V roce 2017 bylo podáno v rámci AEKO (PRV 2014–2020) 13 959 žádostí na výměru 923 tis. ha z. p. a 5 783 žádostí do opatření EZ (PRV 2014–2020) na rozlohu 475 tis. ha. z. p. Přehledy podaných žádostí, požadované výměry a sumy vyplacených dotací jsou uvedeny v tab. T4.1/03 a tab. T4.1/04.

V roce 2017 jsou dále vypláceny i dobíhající závazky z opatření AEO (PRV 2007–2013) jedná se o 1 117 žádostí na výměru 6 tis. ha z. p. (tab. T4.1/05). Všechny výdaje na AEO (PRV 2007–2013) v roce 2017 již byly hrazeny z rozpočtu nového programového období.

Celkem bylo vyplaceno 4 460 mil. Kč z nárokovaných požadavků roku 2016.

86 Chemická spotřeba kyslíku (manganová).

T4.1/03 - Přehled o AEKO - PRV 2014–2020 (EAFRD)¹⁾

AEKO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2016 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Integrovaná produkce - ovoce	305	9	104	100
Integrovaná produkce - révy vinné	624	11	182	165
- základní ochrana vinic	178	2	23	20
- nadstavbová ochrana vinic	471	8	159	145
Integrovaná produkce - zeleniny	87	6	78	79
Travní porosty	11 774	889	2 920	2 674
- obecná péče o extenzivní louky a pastviny	10 485	693	1 846	1 787
- mezofilní a vlhkofilní louky hnojené	964	14	68	55
- mezofilní a vlhkofilní louky nehnojené	2 684	50	256	216
- horské a suchomilné louky hnojené	290	3	14	12
- horské a suchomilné louky nehnojené	1 092	18	88	68
- trvale podmačené a rašelinné louky	438	1	26	23
- ochrana modrásků	353	2	10	9
- ochrana chřástala polního	584	12	64	54
- suché stepní trávníky a vřesoviště	114	2	24	22
- druhově bohaté pastviny	2 349	90	520	428
Zatravňování orné půdy	958	6	57	55
- zatravňování orné půdy - běžná směs	632	3	25	24
- zatravňování orné půdy - druhově bohatá směs	16	0,10	1	1
- zatravňování orné půdy - regionální	3	0,01	0	0,132
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - běžná směs	418	3	29	28
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - druhově bohatá směs	12	0,10	1	1
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - regionální směs	7	0,08	1	1
Biopásy	187	2	34	31
- Krmné biopásy	140	1	29	26
- Nektarodárné biopásy	54	0,30	5	5
Ochrana čejky chocholaté	22	0,10	2	2
Dráhy soustředěného odtoku	2	0,00	0	0,073
Celkem	13 959	923	0	3 106

1) Údaje k 31. 12. 2017.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2016 a vyplacené v roce 2017.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

T4.1/04 - Přehled o EZ - PRV 2014–2020 (EAFRD)¹⁾

EZ	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2016 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	2 322	49	173	164
- travní porosty	2 052	37	83	79
- orná půda	870	11	75	72
- ovocné sady	171	1	11	10
- vinice	30	0	3	3
- chmelnice	0	0	0	0
Zachování postupů ekologického zemědělství	3 461	426	1 145	1 122
- travní porosty	3 112	371	824	817
- orná půda	1 616	50	255	249
- ovocné sady	491	3	49	42
- vinice	63	1	15	14
- chmelnice	1	0	0	0
Celkem	5 783	475	1 318	1 286

1) Údaje k 31. 12. 2017.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2016 a vyplacené v roce 2017.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

T4.1/05 - Přehled o AEO - PRV 2007–2013 (EAFRD)¹⁾

AEO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2016 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Zatrávňování orné půdy	1 117	6	68	68
- zatrávňování orné půdy	962	6	44	44
- zatrávňování orné půdy podél vodního toku	35	0	21	21
- zatrávňování orné půdy regionální směsí	16	0	2	2
- zatrávňování orné půdy regionální směsí podél vodního toku	4	0	1	1
Celkem	1 117	6	68	68

1) Údaje k 31. 12. 2017.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2016 a vyplacené v roce 2017.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými rezorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2017 bylo vyplaceno z Programu péče o krajinu – podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí celkem cca 29 mil. Kč a na opatření v zemědělském sektoru bylo využito 94,4 % této sumy. Z podprogramu pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit bylo Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR v roce 2017 profinancováno 89,4 mil. Kč, přičemž na zemědělské činnosti připadalo 53,9 mil. Kč. Dalším nástrojem MŽP zaměřeným na péči o zemědělskou krajinu je program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Do zemědělského sektoru bylo z něho vyplaceno 13,8 mil. Kč, podpora byla nejčastěji směřována na výsadbu dřevin, obnovu remízků a alejí.

V roce 2017 bylo podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. požadováno 16,6 mil. Kč za újmu, která vznikla omezením hospodaření na zemědělské půdě a rybnících v roce 2016 (3,6 mil. Kč na ZPF a 13 mil. Kč na rybnících). V průběhu roku 2017 bylo uznáno a proplaceno 0,8 mil. Kč na ZPF a 9,9 mil. Kč na rybnících. Žádáno bylo stejně jako v předchozích letech zejména z důvodů zákazu hnojení v I. zóně CHKO a na území přírodních rezervací a dále z důvodů nemožnosti hospodaření v důsledku výskytu zvláště chráněných živočichů. Na rybnících na území MZCHÚ⁸⁷ se jednalo o snížení rybí obsádky, vyloučení hnojení a příkrmování.

Příjem žádostí o náhradu újmy za omezení hospodaření, které mělo vzniknout v roce 2017, končí 31. března 2018, následně v průběhu roku 2018 budou tyto žádosti posuzovány a propláceny.“

Podpůrné programy v rámci nařízení vlády č. 505/2000 Sb. nebyly v roce 2016 ani 2017 realizovány, stejně tak i podpora hřebčínů.

Finanční podpora na národní programy zachování genofondu pro zemědělství (mikroorganismy, rostliny, hospodářská zvířata, koordinace programu) byla 75 mil. Kč v roce

87 Maloplošná zvláště chráněná území.

2017, což je stejně jako v roce 2016. Výraznější změnu zaznamenala podpora na restrukturalizaci ovocných sadů, na kterou bylo vyplaceno 86,9 mil. Kč, což je o 19 mil. Kč více než v roce 2016. Podpora včelařství v roce 2017 zůstala téměř stejná, a to 104,3 mil. Kč. Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků činila 84 mil. Kč, což je stejné jako v roce 2016.

Celkově se podpory poskytované podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. snížily v roce 2017 na 3,5 mld. Kč (oproti 4,3 mld. Kč v roce 2016).

Za omezené užívání pozemků v ochranných pásmech vod bylo státními podniky jednotlivých povodí v roce 2017 vyplaceno 5,1 mil. Kč 37 zemědělským subjektům. Lesním subjektům v roce 2017 nebyly vyplaceny žádné náhrady.

Na podporu ochrany životního prostředí na zemědělské půdě přispívají také programy OP ŽP⁸⁸ a komunitní program Life+⁸⁹.

4.2 Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci odboru živočišných komodit oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ, a Výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely (VOZPVU). Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS ČR.

Na VFU absolvovalo 36 veterinárních lékařů kurs k získání osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání podle § 26 zákona na ochranu zvířat. Na dalších školicích pracovištích proběhly kursy k získání kvalifikace k navrhování pokusů a projektů pokusů na zvířatech, provádění pokusů na pokusných zvířatech a péče o ně včetně jejich usmrcování, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce silničních vozidel, i jiné kursy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Celkem bylo v roce 2017 v různých odbornostech proškoleny 964 osob.

Na VFU úspěšně proběhla 24. konference s mezinárodní účastí „Ochrana zvířat a welfare“. Témata vztahující se k dobrým životním podmínkám zvířat byla obsahem i 32. ročníku semináře „Aktuální otázky bioklimatologie“.

88 Jedná se o Operační program Životní prostředí, který běží v gesci Ministerstva životního prostředí ČR.

89 Jedná se o finanční nástroj úzce zaměřený na životní prostředí. Program LIFE+ se skládá ze 3 částí nazvaných „LIFE+ Příroda a biologická rozmanitost“, „LIFE+ Politika a správa v oblasti životního prostředí“ a „LIFE+ Informace a komunikace“. Žádosti se předkládají na národní kontaktní místo, kterým je pro ČR Ministerstvo životního prostředí, proces posuzování však probíhá na evropské úrovni.

Situace na úseku ochrany zvířat v ČR v roce 2017 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS „Informace o Programu ochrany zvířat – situace v roce 2017“. Program ochrany zvířat SVS je realizován již od roku 1993, za toto období bylo v ČR provedeno inspektoři KVS celkem 266 688 kontrol dodržování zákona na ochranu zvířat.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2017 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 7 415 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 3 241 kontrol), při 952 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 123 532 zvířat (z toho u hospodářských zvířat nevyhovující péče při 347 kontrolách u 119 109 zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2017 stíháno 34 a odsouzeno 26 osob.

4.3 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství v ČR má již dlouholetou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcími nařízeními Komise (ES) č. 889/2008 a (ES) č. 1235/2008. MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobních biopotravin, ale i u všech dalších osob registrovaných v systému ekologického zemědělství, pravidelně kontrolují dodržování příslušných právních předpisů. Pověřenými organizacemi byly v roce 2017 KEZ, o. p. s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o., a Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r. o.

Ke konci roku 2017 hospodařilo v ČR 4 399 ekologických zemědělců, jedná se o nárůst o 3,7 % proti předchozímu roku. Poměrně výrazněji vzrostl opět počet výrobců biopotravin (meziročně o 10,7 %), kterých bylo k 31. 12. 2017 registrováno 672.

Výrazný meziroční nárůst byl zaznamenán u podílu ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy, který činil k 31. 12. 2017 již 12,37 %. Vzrostla také výměra orné půdy v ekologickém režimu (na 71 515 ha) i výměra TP (na 427 717 ha).

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR

Plochy	Výměra 2016		Výměra 2017		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda ¹⁾	66 386	13,12	71 515	13,75	107,73
TP	418 255	82,64	427 717	82,24	102,26
Trvalé kultury - vinice	931	0,18	886	0,17	95,17
Trvalé kultury - sady ²⁾	3 731	0,74	3 745	0,72	100,38
Trvalé kultury - chmelnice	11	0,00	11	0,00	100,00
Trvalé kultury - jiné	1 475	0,29	1 564	0,30	106,03
Ostatní plochy ³⁾	15 317	3,03	14 637	2,81	95,56
Celkem	506 106	100,00	520 075	100,00	102,76

1) V rámci orné půdy je kromě standardní orné půdy (R) zařazena také kultura úhor (U) a kultura tráva na orné půdě (G) dle LPIS.

2) Do trvalých kultur - sady je zařazena kultura ovocný sad (S) dle LPIS.

3) Do ostatní plochy jsou zahrnuty školky, zalesněná půda, plochy RRD, mimoprodukční plochy, jiná kultura, rybníky a ostatní plochy půdy mimo LPIS.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2016⁹⁰ vyprodukováno 64 898 t obilovin, 2 913 t okopanin, 1 797 t olejnin a 917 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 8 935 t ovoce, z toho 3 234 t produkce hroznů. Produkce biomléka činila 35 263 tis. l (v tom 34 243 tis. l kravského, 768 tis. l kozího a 252 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 10 866 t hovězího, 588 t skopového (jehněčího), 130 t vepřového, 113 t drůbežího masa a 209 t vajec.

Akční plán pro rozvoj ekologického zemědělství

Akční plán pro ekologické zemědělství je dlouhodobě hlavním strategickým dokumentem v oblasti rozvoje ekologického zemědělství a produkce biopotravin.

Aktuální „Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016–2020“ byl schválen vládou 20. 11. 2015 a jedná se o vůbec první akční plán EZ schválený vládou, což poskytuje lepší základ pro systémovou snahu o jeho realizaci. Kromě cílů převzatých z minulého období byly stanoveny ještě nové cíle jako: zvýšení důvěry spotřebitelů (vyjádřeno zvýšením průměrných výdajů za biopotraviny na 600 Kč na obyvatele za rok – poslední dostupný údaj 213 Kč za rok 2015); zvýšení reálného přínosu EZ pro životní prostředí a pohodu zvířat, resp. dosažení 15% podílu ekologických ploch na celkové rozloze zemědělské půdy v ČR (aktuálně 12,37 % v roce 2017); dosažení 20% podílu orné půdy na celkové výměře půdy v EZ (aktuálně 13,75 % v roce 2017) a zajištění financování výzkumu a poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícím podílu ploch EZ (aktuálně 5 % v roce 2017).

Podpora ekologického zemědělství

Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2017 poskytována v rámci PRV 2007–2013 jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření a nově v rámci PRV 2014–2020, kde je jako samostatné opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury. Od roku 2007 bylo ekologické zemědělství podporováno také výrazným bodovým zvýhodněním (preferencí) ekologických zemědělců při hodnocení investičních projektů v rámci Os I a III PRV 2007–2013. V novém PRV 2014–2020 je toto zvýhodnění znatelně zredukováno.

Vzdělávání a výzkum

Na výzkumné projekty se zaměřením na EZ financované z prostředků MZe v roce 2017 bylo poskytnuto 16 mil. Kč. Na vzdělávání v oblasti EZ bylo vyplaceno 2,2 mil. Kč a na osvětu a propagaci bylo vynaloženo 1,8 mil. Kč.

90 Údaje o produkci za rok 2017 nejsou ještě k dispozici.

4.4 Zranitelné oblasti dusíkem

Nástrojem, jehož cílem je zmírnit znečištění způsobené či vyvolané dusičnany ze zemědělských zdrojů či zabránit dalšímu znečištění tohoto druhu, je Směrnice Rady č. 91/676/EHS (nitrátová směrnice). Tato směrnice byla transponována do ustanovení § 33 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). Zranitelné oblasti dusíkem (dále jen ZOD) jsou ty, kde kontaminace podzemních a povrchových vod dusičnany již přesáhla nebo by mohla přesáhnout stanovenou mez koncentrace dusičnanů ve výši 50 mg/l. ZOD podléhají podle požadavků nitrátové směrnice revizi v intervalu nepřesahujícím čtyři roky od jejich vyhlášení. První revize byla provedena v roce 2007 a vyhlášena novelou nařízení vlády č. 219/2007 Sb. s účinností od 1. 9. 2007. Druhá revize vymezení zranitelných oblastí byla provedena v březnu 2011 a byla vyhlášena nařízením vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem s účinností od 1. 8. 2012. Třetí revize vymezení ZOD byla provedena v roce 2015 a byla vyhlášena nařízením vlády č. 235/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 8. 2016. Další revize vymezení zranitelných oblastí bude provedena v roce 2019 s účinností v roce 2020.

Na podzim roku 2017 byl předložen návrh novely nařízení vlády, jejímž hlavním cílem je technická úprava. Tyto změny reagují na potřebu zpřesnit podmínky a řešit odstranění formálních nedostatků, které se projeví v dosavadní zemědělské aplikační praxi.

Akční program, který se také vždy za čtyřleté období aktualizuje, představuje povinné způsoby hospodaření ve vymezených ZOD, které mají za cíl redukovat riziko vyplavování dusíku do povrchových a podzemních vod. Nařízením vlády č. 235/2016 Sb. byl vyhlášen tzv. 4. akční program. V rámci LPIS jsou zpracovány informace pro zemědělce o opatřeních, která by měl zemědělec plnit v rámci konkrétního půdního bloku. Akční program je nejúčinnější systém opatření při implementaci nitrátové směrnice.

Do ZOD bylo po revizi v roce 2015 začleněno 60 katastrálních území a 18 katastrálních území bylo vyjmuto. Základním kritériem pro vyřazení zranitelných oblastí byly koncentrace dusičnanů na měrných profilech nižší než 25 mg/l. Do 31. 7. 2016 byla celková plocha ZOD v ČR 3 283 tis. ha a celková zemědělská půda v ZOD byla 2 247 tis. ha. V případě nového zařazení zranitelných oblastí byly základním kritériem vysoké koncentrace dusičnanů na měrných profilech nad 50 mg/l nebo v rozmezí 25–50 mg/l s prokazatelným rostoucím trendem. Dle LPIS je celková výměra zranitelných oblastí na z. p. 1 910 tis. ha. Tab. T4.4/01 ukazuje porovnání rozlohy zranitelných oblastí v období po druhé (1. 8. 2012 až 31. 7. 2016) a třetí revizi zranitelných oblastí platných od 1. 8. 2016. Na základě připomínek EK byly zpřísněny některé způsoby hospodaření ve zranitelných oblastech. Jde zejména o prodloužení období zákazu hnojení, snížení limitů hnojení pro jednotlivé plodiny, sjednocení hospodaření na svažitých pozemcích s požadavkem GAEC.

V říjnu 2017 informovala Evropská komise Českou republiku, že tato akceptovala výklad pilotního řízení EU Pilot č. 4549/13/ENVI týkající se provádění směrnice Rady 91/676/EHS z 12. prosince 1991 o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (nitratová směrnice). Pilotní řízení Česká republika vedla se zástupci Evropské komise od roku 2012.

T4.4/01 - Rozloha zranitelných oblastí v ČR¹⁾

Ukazatel	Celková plocha zranitelných oblastí	Podíl zranitelných oblastí na rozloze ČR dle ČÚZK ²⁾	Celková plocha zemědělské půdy v ZOD	Podíl zemědělské půdy v ZOD na rozloze z. p. v ČR dle ČÚZK ²⁾
	ha	%	ha	%
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 8. 2012 do 31. 7. 2016 (podle k. ú.)	3 283 126	41,6	2 247 091	53,4
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 8. 2016 (podle k. ú.)	3 301 618	41,9	2 258 394	53,7
Navýšení rozlohy	18 492	0,3	11 303	0,3

1) Dle LPIS došlo ke zpřesnění zranitelných oblastí a jejich rozloha k 31. 12. 2016 činí 1 910 643,73 ha.

2) Hodnoty ukazatele "Navýšení rozlohy" jsou uvedeny v procentních bodech.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

4.5 Agrobiodiverzita a genetické zdroje významné pro výživu a zemědělství

Ministerstvo zemědělství České republiky vyhlásilo v roce 2017 Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství na období 2018–2022. Tento program navazuje na předchozí fázi Národního programu z let 2012–2016.

Genetické zdroje ve smyslu Národního programu zahrnují tu část biodiverzity, která vznikala v zemědělských systémech záměrnou činností člověka, tzn. výběrem a později cílevědomým šlechtěním zemědělských plodin a hospodářských zvířat. Patří sem i příbuzné plané druhy a primitivní formy zemědělských plodin, které mají rovněž své využití ve šlechtění a jsou předmětem dlouhodobé konzervace pro další případné využití v budoucnu. Genetické zdroje zahrnují také některé volně žijící druhy hospodářských zvířat; vybrané sladkovodní druhy ryb, jejichž chov a šlechtění v akvakulturách je vzhledem k přírodním podmínkám ČR historicky nedílnou součástí zemědělsko-potravinářského sektoru; včely, jakožto nejvýznamnější opylovače rostlin; a dále celou řadu různých druhů mikroorganismů a drobných bezobratlých živočichů, významných pro výživu a zemědělství. Základním předpokladem pro efektivní využití genetických zdrojů je samozřejmě jejich dostupnost pro další uživatele, včetně dostatečného množství informací o zdrojích samotných.

Genetické zdroje jsou tedy nezbytným základem nejen pro šlechtění a zemědělskou produkci, ale i pro biologický a zejména zemědělský výzkum. Principy ochrany a využívání genetických zdrojů jsou intenzivně řešeny také na mezinárodní úrovni zejména v rámci Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) a rovněž prostřednictvím Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD).

Národní program zahrnuje všechny aktivity nezbytné pro uchování genetických zdrojů „ex situ“, „on farm“ a „in situ“, jejich získávání, charakterizaci a dokumentaci, a zajištění jejich dostupnosti uživatelům v České republice i v zahraničí, včetně poskytování vzorků a relevantních informací, za podmínek stanovených platnými národními normami a mezinárodními dohodami.

Národní program má tři specifické části – podprogramy. Dle zákona č. 148/2003 Sb., o genetických zdrojích rostlin a mikroorganismů jsou to Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agrobiodiverzity a Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů mikroorganismů a drobných živočichů hospodářského významu. Dle zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon) je to Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství.

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agrobiodiverzity

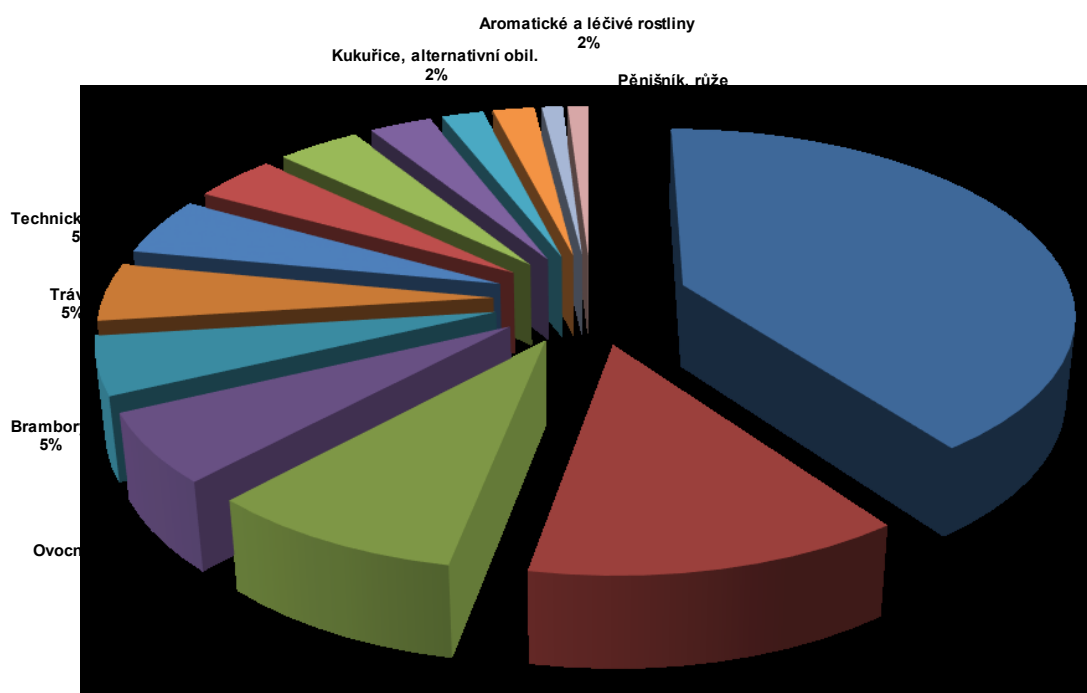
V rámci tohoto programu v roce 2017 spolupracovalo 16 pracovišť patřících 12 právním subjektům (veřejné výzkumné instituce, univerzita, soukromé obchodní společnosti). Koordinaci a servisní činnosti zajišťuje pro všechny účastníky VÚRV. V českých kolekcích je nyní shromážděno 55 189 genetických zdrojů, s převládajícím podílem obilnin, zelenin, píce, luskovin a ovocných rostlin. Z toho semeny množené kolekce představují 82 % a vegetativně množené druhy 18 %. Druhá diversita českých kolekcí zahrnuje 1 173 druhů (kulturní a plané). Strategie rozšiřování kolekcí o nové genetické zdroje se zaměřuje zejména na genetické zdroje domácího původu (z hlediska jejich uchování pro budoucí generace) a na rozšíření kolekcí o zdroje nové genetické diversity, požadované uživateli. V roce 2017 bylo nově získáno 1 241 genetických zdrojů – od domácích a zahraničních dárců (51 %) a ze sběrových expedic (49 %).

Národní program rostlin využívá informační systém GRIN Global, který byl upraven a optimalizován jako GRIN Czech. Pasportní data jsou evidována u všech genetických zdrojů v národních kolekcích. Popisná data, která mají zásadní význam pro uživatele, jsou v různém rozsahu k dispozici u 36 tis. genetických zdrojů (tj. necelých 65,9 % aktivních položek)⁹¹.

Vzorky genetických zdrojů jsou bezplatně poskytovány uživatelům pro potřeby šlechtění, vědy, výzkumu a vzdělávání; nikoliv však pro přímé komerční využití. V roce 2017 bylo uživatelům předáno 3 245 vzorků. Nejčastějším uživatelem se stávají výzkumné ústavy, dále následují univerzity a šlechtitelské instituce.

91 Pro potřeby uživatelů jsou informace dostupné na URL <https://grinczech.vurv.cz/gringlobal/search.aspx>.

Graf T4.5/01 – Plodinová struktura českých kolekcí genetických zdrojů rostlin (2016)

Pramen: VÚRV

Zpracoval: M. Mrušík Konečná (ÚZEI)

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů mikroorganismů a drobných živočichů hospodářského významu

Národní program mikroorganismů sdružuje 12 organizací včetně VÚRV, který jeho činnost v rámci ČR koordinuje. V rámci VÚRV je součástí 8 sbírek mikroorganismů a drobných organismů, mimo VÚRV pak dalších 12 sbírek mikroorganismů. Sbírký v podprogramu mikroorganismů zahrnují fytopatogenní a zoopatogenní viry, bakterie a houby, užitečné mikroorganismy jako jsou rhizobia, průmyslově využitelné bakterie, kvasinky, askomycety, oomycety a basidiomycety. Součástí NP jsou také dvě sbírky škůdců; a to hmyzích rostlinných škůdců a jejich nepřátel a škůdců skladovaných komodit a potravin. Sbírký v rámci Národního programu mikroorganismů udržovaly v roce 2017 celkem 7 697 kmenů genetických zdrojů. Uchovávané sbírkové položky byly v průběhu roku 2017 poskytovány uživatelům, což byly domácí i zahraniční pracoviště základního i aplikovaného výzkumu, šlechtitelské instituce, univerzity, střední školy a orgány státní správy. Celkem bylo v roce 2017 poskytnuto 854 kmenů, z toho 89 do zahraničí. Tato databáze slouží jako zdroj informací pro širokou veřejnost. Největší objem vydaných položek byl využit při řešení výzkumných projektů (123 výzkumných projektů) a jako studijní materiál při výuce na vysokých a středních školách. Za rok 2017 je evidováno 185 publikací, k jejichž vzniku přispělo využití kmenů Národního programu mikroorganismů. V rámci koordinace

podprogramu byla ve VÚRV založena centrální laboratoř, sloužící jako poskytovatel standardních metod konzervace mikroorganismů.

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů (NP GZ) zvířat významných pro výživu a zemědělství

Aktivity Národního programu zvířat vykonávali v roce 2017 jeho účastníci ve spolupráci s uznanými chovatelskými sdruženími, odbornými institucemi, univerzitami a relevantními zájmovými sdruženími pod koordinací Národního střediska, které působí v rámci Výzkumného ústavu živočišné výroby, v.v.i. a je hlavním výkonným orgánem programu. V roce 2017 se pokračovalo v projektech regenerace české červinky, českého strakatého skotu a přeštického černostrakatého prasete. Nově se zahájil projekt revitalizace české slepice. Nadále pokračovala kryokonzervace přeštického prasete, obou plemen ovcí a koz a inseminačních dávek koní. V rámci mezinárodní spolupráce byla ČR zastupována na jednáních příslušných Pracovních skupin Komise FAO pro genetické zdroje pro výživu a zemědělství, na pracovních jednáních týkající se implementace Nagojského protokolu a na jednání ohledně evropské sítě genobank. Na národní úrovni nadále pokračuje propagace Národního programu zvířat prostřednictvím nejrůznějších výstav – Techagro, Země živitelka a další.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

Tržní podíl moderního trhu se zvýšil na 70,6 % a pořadí preferencí jednotlivých formátů se výrazně nezměnilo. Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách se meziročně zvýšila (o 0,2 %). Zatímco spotřeba potravin rostlinného původu téměř stagnovala (snížení o 0,4 %), spotřeba potravin živočišného původu se zvýšila (o 0,7 %). Jedním ze stabilních faktorů hospodářského růstu v posledních třech letech jsou výdaje domácností na konečnou spotřebu. Jejich přírůstek v roce 2017 činil 4,0 % (nejvíce od roku 2007). Výdaje domácností za potraviny se v roce 2016 meziročně zvýšily o 2,0 %, přestože spotřebitelské ceny potravin o 1,1 % klesly. Podíl výdajů za potraviny na spotřebních vydáních domácností od roku 2015 velmi mírně klesá, v roce 2016 činil 18,1 %. Spotřebitelské ceny potravinářského zboží po dvouletém trendu velmi mírného poklesu vzrostly v roce 2017 meziročně o 5,2 % a z výdajových skupin přispěly nejvýrazněji k vysoké míře inflace. K růstu cen v maloobchodě došlo u všech potravinových skupin kromě zeleniny. Cenový přírůstek potravin byl nejvíce ovlivněn podstatným vzestupem cen skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce. V roce 2017 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající z nové Strategie bezpečnosti potravin a výživy pro období 2014–2020. ČR je v rámci rostlinné výroby soběstačná v obilovinách a cukru naopak u brambor, čerstvé zeleniny, čerstvého ovoce, a v roce 2017 i u řepky nedosahuje plné soběstačnosti. Mezi jednotlivými komoditami živočišného původu se míra soběstačnosti značně liší. Vysoká je u hovězího masa a mléka, naopak velmi nízká je u vepřového masa.

5.1 Distribuce potravin

Tržní podíl moderního trhu v ČR se v roce 2017 zvýšil na 70,6 % (proti 69,5 % v roce 2016). Moderní trh utržil celkem 327,20 mld. Kč, což znamená meziroční zvýšení o 6,3 %. Také objemy tržeb jednotlivých řetězců se meziročně zvýšily. Na prvním místě zůstává

řetězec Kaufland ČR s tržbami 64,10 mld. Kč (zvýšení o 5,4 %). Výrazně si polepšil řetězec Lidl ČR (zvýšení o 19,2 %) a s tržbami 52,00 mld. Kč se umístil na druhém místě. Obchodní společnost Ahold Czech Republic provozující prodejny Albert zaznamenala tržby 51,39 mld. Kč (zvýšení o 3,6 %) a umístila se tak na třetím místě. Následují společnosti Tesco Stores ČR s tržbami 45,64 mld. Kč (zvýšení o 3,0 %), Makro Cash & Carry ČR s tržbami 33,50 mld. Kč (zvýšení o 5,2 %), Penny Market s tržbami 32,93 mld. Kč (zvýšení o 2,9 %), Billa s tržbami 24,40 mld. Kč (zvýšení o 7,2 %) a Globus ČR s tržbami 23,24 mld. Kč (zvýšení o 1,8 %)⁹².

V nákupním chování českých spotřebitelů nedošlo v roce 2017 k zásadním změnám⁹³. Z hlediska preferencí hlavního nákupního místa dle jednotlivých maloobchodních formátů dominovaly hypermarkety s 46% podílem (i přes meziroční pokles 3 p. b.). Diskonty si polepšily o 4 p. b. a podíl jejich preferencí činil 27 %. Své postavení si s hodnotou 17 % preferencí zlepšily také supermarkety (meziroční zvýšení o 1 p. b.). Menší prodejny si již třetím rokem drží stejnou 10% úroveň preferencí na hlavním nákupním místě.

Hlavními důvody pro výběr prodejny zůstaly z 69 % dobrá dostupnost (meziroční zvýšení o 2 p. b.), z 55 % širší sortimentu (meziroční pokles o 1 p. b.), z 43 % akční ceny a slevy (meziroční stagnace) a z 34 % celková cenová úroveň (meziroční pokles o 2 p. b.). TOP 10 obchodních řetězců bylo označeno jako místo, kde utratí největší část svých výdajů za potraviny 97 % českých spotřebitelů (meziroční zvýšení o 1 p. b.). TOP 5 obchodních řetězců označilo jako své hlavní nákupní místo 75 % dotázaných (meziroční snížení o 2 p. b.).

Podobně jako v předchozích letech i v roce 2017 označilo nejvíce dotázaných (24 %) jako své hlavní nákupní místo Kaufland (meziroční snížení o 2 p. b.). Prodejny Albert (formáty supermarket i hypermarket celkem) a Penny Market získaly shodně 14 % celkových preferencí. U prodejen Albert tak došlo k meziroční stagnaci, prodejny Penny Market si v preferenci polepšily (meziroční zvýšení o 2 p. b.). Posun směrem nahoru vykazaly také prodejny Lidl, které získaly celkových 12 % preferencí (meziroční zvýšení o 2 p. b.). TOP 5 prodejen uzavírají prodejny Tesco (formáty Expres, supermarket i hypermarket), které si s 12% podílem celkových preferencí v porovnání s rokem 2016 pohoršily (o 2 p. b.)⁹⁴.

Hlavním důvodem spotřebitelů k výběru místa jejich nákupu zůstala příhodná poloha prodejny, dále se v závislosti na typu obchodního formátu spotřebitelé svými požadavky lišili. Zákazníci hypermarketů⁹⁵ kladli nadprůměrný důraz na široký výběr zboží. Celkově příznivá

92 Pramen: GfK, odhad za rok 2017.

93 Pramen: Shopping monitor 2018, GfK.

94 Uvedené pořadí obchodních řetězců nemusí odpovídat pořadí dle dosažených objemů tržeb. V tomto pořadí není zohledněna velikost průměrného nákupu ani frekvence návštěv a rovněž zde nejsou zahrnuty tržby za nepotravinářské zboží (jak je tomu u pořadí podle ročních tržeb). Navíc za domácnost odpovídá člen, který nakupuje nejčastěji, a tudíž nejsou zohledněny nákupy ostatních členů domácnosti.

95 Samoobslužná prodejní jednotka s více než 2 500 m² prodejní plochy, výrazné zastoupení má nepotravinářský sortiment, s více než 18 pokladnami.

cenová hladina byla hlavním kritériem volby pro zákazníky diskontů⁹⁶. Pro supermarkety⁹⁷ se zákazníci rozhodovali hlavně z důvodu jejich věrnostních programů, akčních cen a slev. U malých prodejen byly nadprůměrně často jmenovány ochotný personál a nabídka českých/regionálních potravin.

Nejvyšší frekvenci nákupu, tj. počet návštěv v průběhu 6 měsíců roku 2017, měly diskonty. V průměru v nich jejich zákazníci nakupovali 4× do měsíce. Druhou nejvyšší průměrnou frekvenci návštěv vykazovaly shodně supermarkety a malé prodejny, zákazníci v nich nakupovali 3,9× za měsíc. V hypermarketech nakupovali zákazníci v průměru 3,8× za měsíc.

Nejvyšší průměrný nákupní košík⁹⁸ měly hypermarkety, pokud nebereme v úvahu cash & carry řetězec Makro. V průměru v nich zákazníci při jedné návštěvě utratili 701 Kč. Druhý nejvyšší nákupní košík měli, s průměrnou útratou 428 Kč, zákazníci diskontů. V supermarketech zákazníci v průměru utratili 409 Kč. Nejnižší průměrný nákupní košík měly menší prodejny. Zákazník zde za jeden nákup v průměru vydal 267 Kč.

Zákazníci také hodnotili (známkami jako ve škole) prodejny z hlediska 8 kritérií (celková cenová úroveň; šíře nabízeného sortimentu; kvalita nákupního prostředí; čerstvost a kvalita nabízeného zboží; dostupnost, kvalifikovanost a chování personálu; spolehlivé a čitelné označení cen; orientace v prodejně a přehlednost regálů; rychlé odbavení, fronty u pokladen). Malé specializované prodejny (maso – uzeniny, pekařství apod.) se umístily na předních příčkách v hodnocení čerstvosti a kvality zboží, personálu a orientace v prodejně.

Mezi hypermarkety byl nejlépe hodnoceným řetězcem Globus s průměrnou známkou 1,84. Následovaly řetězce Kaufland (1,92) a Tesco HM (1,98). Globus obsadil první místo ve dvou sledovaných parametrech – šíři sortimentu a kvalitě nákupního prostředí. Mezi supermarkety byl nejlépe hodnocen řetězec Billa (2,02), druhé místo obsadil řetězec prodejny Albert SM (2,18). Mezi diskonty byl nejlépe hodnocen řetězec Lidl (1,92), následovaný řetězcem Penny Market (2,08).

Z hlediska ceny byly nejlépe vnímány hypermarkety Kaufland (1,84), Globus (2,01) a diskont Lidl (1,96). Z hlediska šíře sortimentu byly nejlépe hodnoceny hypermarkety Globus (1,45), Kaufland (1,51) a Tesco HM (1,53). Kvalita nákupního prostředí byla nejlépe hodnocena u hypermarketů Globus (1,66), u pekáren a prodejen pečiva (1,72) a supermarketu Billa (1,74).

96 *Samoobslužná prodejní jednotka, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, prodejní plocha odpovídá supermarketům, je zde výrazně omezen sortiment a snížená cenová úroveň.*

97 *Samoobslužná prodejní jednotka se 401–2 500 m² prodejní plochy, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, se 4–18 pokladnami.*

98 *Průměrná útrata při jednom nákupu rychloobrátkového zboží v řetězci v průběhu posledních 6 měsíců.*

Z hlediska čerstvosti a kvality byly nejlépe hodnoceny prodejny řezník, maso – uzeniny (1,54); pekárna a prodejna pečiva (1,55) a hypermarkety Globus (1,59). Dostupnost a kvalifikovanost personálu patřila mezi hlavní přednosti specializovaných prodejen řezník, maso – uzeniny (1,59), pekárna a prodejna pečiva (1,65) a farmářských trhů (1,68). V hodnocení spolehlivého a čitelného označení cen, orientace v prodejně a přehlednosti regálů vedly také specializované prodejny jako řezník, maso – uzeniny (1,50), pekárna a prodejna pečiva (1,56), ovoce a zelenina (1,65).

U nakupujících v konkrétních řetězcích byla měřena, „věrnost“⁹⁹. Nejvěrnější nakupující měl opět jednoznačně Kaufland, s odstupem následovaly prodejny Tesco HM, Albert SM a COOP. Naopak nejmenší věrnost měly prodejny Terno, Marks & Spencer a Žabka.

Druhou stránkou vztahu ke značce je psychická vazba na ni, neochota přecházet ke konkurenci. Tento vztah se dá popsat jako „důvěra“¹⁰⁰. Nejsilnější vztah měli nakupující k hypermarketu Globus. Velmi silné postavení měly také cash & carry prodejna Makro, hypermarket Kaufland a diskontní prodejna Lidl. Pořadí naopak uzavírají prodejny Hruška, Tesco Expres a Žabka.

Pozice značky a její síla vychází z několika parametrů, které mají svoji hierarchii ve vnímání a nákupním chování nakupujících. Přehledné zobrazení síly značek, snadnou srovnatelnost i budoucí sledování jejich vývoje umožňuje PowerBrand Index¹⁰¹. První jmenovaná byla značka Kaufland (2,4), s odstupem byly jmenovány Tesco (1,4), Lidl (1,3), a TOP 5 nejsilnějších značek uzavírají Albert (1,2) a Penny Market (1,2).

Vliv marketingových aktivit na návštěvnost řetězce lze zjistit také srovnáním návštěvnosti prodejny a znalosti letáků. Letáky dostávalo 72 % dotazovaných a 61 % respondentů letáky četlo (proti 76 % a 62 % v roce 2016). Podle nabídky letáků nakupovalo 30 % respondentů (snížení o 3 p. b.). Nejvyšší úroveň zaznamenávání letáků vykazovaly v roce 2017 prodejny Kaufland, Penny Market, Lidl, Tesco a Albert.

Přibližně dvě třetiny českých domácností (67 % proti 64 % v roce 2016) byly obeznámeny s tím, že někteří obchodníci informují o svých prodejnách a jejich nabídce

99 Mírou věrnosti je podíl (v %) z celkových výdajů za rychloobrátkové zboží v posledních 6 měsících roku 2017. Pokud by teoreticky nakupující utrácel vše na jednom místě, byla by jeho věrnost řetězci 100 %. Ovšem většina nakupujících utrácí v navštěvovaných řetězcích přibližně 20 % svých celkových výdajů. Tato hodnota neměří vztah (psychický, emotivní), který nakupující k řetězci mají.

100 Měří stabilitu značky na trhu, tj. jak dalece je odolná vůči výkyvům tržního prostředí a vůči tlaku konkurence. Tato důvěra je měřena pomocí 4 proměnných (prodejnu bych doporučil svým přátelům, prodejna často zklame mé očekávání, do prodejny chodím často jen z nutnosti, do prodejny jsem ochotný si zajít, i kdyby byla dál než jinde). Z těchto proměnných (výroků) je vypočten „Index důvěry“.

101 Power Brand Index (PBI) shrnuje do jednoho čísla nejpodstatnější indikátory znalosti, věrnosti a důvěry. Výsledkem je robustní a srovnatelný indikátor pozice značek řetězců pohledem nakupujících. Maximální hodnota PBI je 10 bodů, minimální je 0 bodů.

prostřednictvím vlastních elektronických letáků na internetu. Elektronické letáky si na internetu prohlíželo 15 % domácností, 10 % domácností podle nich nakupovalo. Naopak více než třetina českých domácností (33 %) o existenci elektronických letáků řetězců na internetu nevěděla (proti 36 % v roce 2016). Nejčastěji si lidé na internetu prohlíželi elektronické letáky řetězců Lidl, Kaufland a Penny Market.

Téměř polovina českých domácností (49 %) věděla o tom, že někteří obchodníci informují o svých prodejnách a jejich nabídce prostřednictvím emailových zpráv (proti 45 % v roce 2016). Pouze 9 % domácností dostávalo nabídky řetězců do svých emailových schránek, 16 % domácností pak tyto emailové nabídky přeposílalo dále a 2 % domácností podle nich nakupovalo. Nejčastěji lidé dostávali do svých emailových schránek nabídky řetězců Tesco a Penny Market.

Úroveň využití internetu v českých domácnostech i nadále vzrůstá. Alespoň 1× za týden navštívilo internet 84 % respondentů (meziroční zvýšení o 1 p. b.). Denně internet navštívilo 58 % respondentů (zvýšení o 1 p. b.). Využití internetu je silně závislé na věku a vzdělání respondenta, ale také na velikosti domácnosti. Nejčastěji využívali internet kmenoví zákazníci hypermarketů. Celkově vedly řetězce Globus a Billa.

Podíl zákazníků, kteří běžně nakupují výrobky prodávané pod privátní značkou, klesl na hodnotu 18 % (meziroční pokles o 2 p. b.). Pouhých 5 % domácností se s privátními značkami ještě nesetkalo. Privátní značky nakupovali častěji starší lidé nad 60 let, lidé s nižším vzděláním (základním, bez maturity), lidé z obcí o velikosti 2–10 tis. obyvatel a obyvatelé Prahy, kmenoví zákazníci řetězců COOP, Penny Market a Tesco.

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách (odhad ÚZEI) se v roce 2017 zvýšila (o 0,2 %). Zatímco spotřeba potravin rostlinného původu téměř stagnovala (snížení o 0,4 %), spotřeba potravin živočišného původu se zvýšila (o 0,7 %). Ceny potravin se v roce 2017 zvýšily (o 5,5 %) a míra inflace dosáhla 2,5 %. Vývoj spotřeby potravin v roce 2017 (odhad ÚZEI) je uveden v tab. T5.2/01.

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/os./rok)

Potravinová skupina	2016	2017 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	80,3	81,7	101,7
v tom - hovězí	8,5	8,7	102,4
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	42,8	42,8	100,0
- drůbež	26,8	27,8	103,7
- ostatní	2,1	2,3	109,5
Ryby celkem	5,1	5,2	102,0
Sýry (včetně tvarohů)	17,7	17,8	100,6
Čerstvé mléčné výrobky	94,1	97,4	103,5
Vejce	13,8	13,8	100,0
Máslo	5,4	5,0	92,6
Sádlo	4,5	4,5	100,0
Rostlinné tuky a oleje	17,2	17,6	102,3
Cukr rafinovaný celkem	34,1	36,0	105,6
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	108,4	108,4	100,0
Brambory celkem	69,1	67,7	98,0
Luštěniny	2,8	2,8	100,0
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	87,3	89,2	102,2
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	49,0	45,0	91,8
Jižní ovoce	35,0	35,0	100,0

1) Odhad ÚZEI na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v dubnu 2018).

Pramen: ČSÚ - Spotřeba potravin v roce 2016; výpočty ÚZEI z údajů Statistiky zahraničního obchodu ČSÚ a Statistiky Mlék (MZe) 6-12
Zpracoval: J. Junghansová, I. Mrhálková (ÚZEI)

V roce 2017 se celková spotřeba masa a masných výrobků zvýšila (o 1,7 %) i přes meziroční zvýšení spotřebitelských cen. Ke zvýšení spotřeby došlo zejména u masa hovězího (o 2,4 %) a drůbežího (o 3,7 %). Spotřeba ryb se navzdory růstu spotřebitelské ceny velmi mírně zvýšila (o 2,0 %).

Za skupinu mléko a mléčné výrobky byla za rok 2017 propočtena spotřeba čerstvých mléčných výrobků a sýrů (včetně tvarohů), jak je uvádí statistika EU (Eurostat)¹⁰². Spotřeba čerstvých mléčných výrobků se meziročně zvýšila (o 3,5 %). Spotřeba sýrů (včetně tvarohů) prakticky stagnovala (zvýšení o 0,6 %), přitom spotřebitelské ceny těchto výrobků významně vzrostly. Podle propočtů ÚZEI se celková spotřeba mléka a mléčných výrobků (v hodnotě mléka bez másla) v roce 2017 zvýšila (o 1,5 %). Spotřebitelské ceny mléka a mléčných výrobků se v roce 2017 meziročně značně zvýšily. Tempo růstu cen bylo vyšší než u skupiny maso a masné výrobky.

102 Vzhledem k připomínkám o možnosti srovnání výpočtů spotřeby mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla, vyjádřené v kg/obyv./rok, uvádíme údaje o spotřebě v členění, jaké je publikováno v Eurostatu. Při výrobkové bilanci se vychází z údajů o potravinářské výrobě. Problém přepočtu na surovinu může nastat u přírodních sýrů, a to jak vyrobených v ČR, tak zejména z dovozu. Ve výrobě či dovozu mohou být značné rozdíly v sortimentu, vliv má i zohlednění konečných zásob. Proto EU uvádí jen spotřebu čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu) a spotřebu sýrů (včetně tvarohů) v kg/obyv./rok.

Ve spotřebě vajec došlo k meziroční stagnaci, přičemž jejich spotřebitelská cena se razantně zvýšila.

Spotřeba cukru se zvýšila (o 5,6 %) proti růstu spotřebitelské ceny.

U tuků došlo ke snížení spotřeby másla (o 7,4 %) při značném zvýšení spotřebitelské ceny. Dále došlo k meziroční stagnaci spotřeby sádla a zvýšení spotřeby rostlinných jedlých tuků a olejů (o 2,3 %) i přes růst spotřebitelských cen těchto výrobků.

Spotřeba výrobků z obilovin stagnovala při růstu spotřebitelských cen.

Stagnovala také spotřeba jižního ovoce při snížení spotřebitelských cen. U ovoce mírného pásma došlo k poklesu spotřeby (o 8,2 %) při zvýšení spotřebitelských cen.

Spotřeba zeleniny pokračuje v rostoucím trendu (zvýšení o 2,2 %), přičemž ceny plodové zeleniny se zvýšily a ceny ostatní zeleniny se snížily. Spotřeba brambor se snížila (o 2,0 %) při zvýšení spotřebitelské ceny brambor a zanedbatelném snížení cen bramborových výrobků.

Podle posledních dostupných údajů se ČR řadí mezi státy EU s podprůměrnou spotřebou masa a masných výrobků (s výjimkou drůbeže). Také spotřeba čerstvých mléčných výrobků je v ČR ve srovnání se zeměmi EU poměrně nízká. V rámci EU je ČR nadprůměrná ve spotřebě obilovin. Od roku 2013 neexistuje v rámci EU jednotná mezinárodní metodika sledování spotřeby potravin na osobu, která by zaručovala srovnatelnost čísel.

5.3 Výdaje za potraviny

Jedním z významných a v posledních třech letech stabilních faktorů hospodářského růstu jsou výdaje domácností na konečnou spotřebu. V roce 2017 vzrostla spotřeba domácností o 4,0 %¹⁰³ (nejvíce od roku 2007). Tento trend byl stimulován především silným růstem reálných mezd a celkové zaměstnanosti. Zejména zrychlil meziroční růst výdajů domácností na předměty krátkodobé spotřeby (o 7,0 %), do nichž se řadí i výdaje za potraviny, nápoje a tabák.

Výdaje domácností za potraviny a nealkoholické nápoje se v roce 2016¹⁰⁴ (poslední dostupný údaj) meziročně zvýšily o 1,7 % (tab. T5.3/01), z toho výdaje jen za potraviny o 2,0 %.

103 Od roku 2016 nejsou ČSÚ publikovány předběžné čtvrtletní údaje statistiky rodinných účtů o výdajích domácností, nýbrž pouze definitivní data roční (ve druhé polovině roku následujícího). Tato změna představuje roční zpoždění údajů. Proto v oblasti výdajů na konečnou spotřebu domácností za rok 2017 a výdajů domácností za předměty krátkodobé spotřeby (které jsou z 58 % tvořeny výdaji za potraviny, nápoje a tabák) využíváme údajů národních účtů ČSÚ.

104 Pro podrobnější analýzu výdajů za potraviny a podílu vydání za potraviny na celkových spotřebních vydáních domácností celkem a jednotlivých typů domácností jsou využity údaje statistiky rodinných účtů. Vzhledem k absenci dat za rok 2017 (viz předchozí poznámka) je analýza provedena pouze za rok 2016.

T5.3/01 - Vývoj výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabák (Kč/os./rok)

Ukazatel	Domácnosti								
	celkem		meziroční index	zaměstnanců		samostatně činných		důchodců	
	2015	2016		2015	2016	2015	2016	2015	2016
Spotřební vydání celkem	122 467	125 947	102,8	125 006	130 159	121 005	120 552	122 764	121 998
z toho - potraviny, nápoje a tabák	28 147	28 524	101,3	27 110	27 426	26 024	26 624	33 247	33 001
v tom - potraviny a nealkoholické nápoje	24 537	24 953	101,7	23 640	23 854	22 784	23 511	29 318	29 244
- alkoholické nápoje a tabák	3 610	3 571	98,9	3 470	3 572	3 240	3 113	3 929	3 757
Podíl vydání na spotřebních vydáních (%)¹⁾									
- za potraviny, nápoje a tabák	22,9	22,7	-0,2	21,7	21,0	21,5	22,1	27,1	27,1
- za potraviny a nealkoholické nápoje	20,0	19,8	-0,2	18,9	18,3	18,8	19,5	23,9	24,0
- za alkoholické nápoje a tabák	2,9	2,9	0,0	2,8	2,7	2,7	2,6	3,2	3,1

¹⁾ Meziroční index je vyjádřen v p. b.

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, 2017

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností od roku 2015 velmi mírně klesá. V roce 2016 se meziročně snížil o 0,2 p. b. na 19,8 %, z toho podíl jen za potraviny činil 18,1 % (pokles rovněž o 0,2 p. b.). Podíl za potraviny a nealkoholické nápoje je druhý nejvyšší, hned za podílem výdajů za bydlení, vodu, energii a paliva (20,8 % v roce 2016; příl. tab. 5.3/01).

Mezi domácnostmi (členěnými podle sociálních skupin) mají nejvyšší podíl vydání za potraviny na spotřebních vydáních domácnosti důchodců. Rovněž nominální výdaje za potraviny jsou v domácnostech důchodců na nejvyšší úrovni (v porovnání s průměrnou domácností byly v roce 2016 v domácnostech důchodců výdaje za potraviny o 18,5 % vyšší). Na druhé straně domácnosti důchodců mají velmi nízké výdaje v zařízeních veřejného stravování (za stravovací služby vydaly v roce 2016 o 33,2 % méně prostředků než průměrná domácnost).

Nejnižší nominální výdaje za potraviny v roce 2016 měly domácnosti samostatně činných osob, avšak nejnižší podíl výdajů za potraviny na spotřebních vydáních byl v domácnostech zaměstnanců (měly nejvyšší celkové spotřební výdaje), navíc jako v jediném typu domácností u nich došlo k meziročnímu snížení podílu.

Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových vydáních domácností ve většině členských zemí EU 28 zaznamenal v roce 2016 (stejně jako v ČR) mírný meziroční pokles¹⁰⁵. Vysoký podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje v rámci zemí EU 28 měly v roce 2016 domácnosti Litvy (22,2 %) a Estonska (20,3 %); nejnižší byl tradičně v domácnostech Spojeného království (8,1 %); velmi nízký podíl měly domácnosti Rakouska (9,7 %).

T5.3/02 - Vývoj výdajů domácností za hlavní druhy potravin (Kč/os./rok)

Potraviny	Domácnosti								
	celkem		podíl	zaměstnanců		samostatně činných		důchodců	
	2015	2016	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Potraviny celkem	22 375	22 814	100,0	21 453	21 709	20 774	21 435	27 022	27 031
Maso a výrobky	6 090	6 181	27,1	5 691	5 688	5 666	6 007	7 659	7 530
v tom:									
- vepřové	1 351	1 363	6,0	1 230	1 198	1 299	1 432	1 752	1 660
- hovězí	498	528	2,3	434	495	536	599	632	569
- ostatní maso	311	324	1,4	278	277	308	295	391	466
- uzeniny	2 271	2 290	10,0	2 147	2 140	1 982	2 061	2 906	2 854
- konzervy, ostatní mas. výrobky	325	337	1,5	307	309	249	260	426	452
- drůbež	1 334	1 339	5,9	1 295	1 269	1 292	1 359	1 552	1 529
Ryby a rybí výrobky	697	750	3,3	679	732	723	752	775	811
Mléko a mléčné výrobky	4 011	3 959	17,4	4 039	3 968	4 005	3 991	4 172	4 094
v tom:									
- mléko konzumní čerstvé	687	643	2,8	668	609	676	645	775	763
- mléko konzervované a sušené	114	103	0,5	149	133	113	136	33	31
- sýry	1 524	1 547	6,8	1 540	1 548	1 555	1 594	1 535	1 571
- jogurty	667	651	2,9	681	673	674	646	658	610
- ostatní mléčné výrobky	1 019	1 016	4,5	1 001	1 005	987	969	1 171	1 119
Vejce a vaječné výrobky	400	395	1,7	340	339	350	333	606	590
Tuky a oleje	1 097	1 081	4,7	971	952	962	933	1 591	1 556
Ovoce, ovocné výrobky	1 645	1 749	7,7	1 581	1 707	1 528	1 563	2 009	2 130
Zelenina, zeleninové výrobky	1 554	1 622	7,1	1 489	1 551	1 501	1 535	1 848	1 953
Brambory, výrobky z brambor	501	539	2,4	464	490	456	495	665	625
Cukr, med, čokoláda, cukrovinky	1 537	1 626	7,1	1 457	1 544	1 307	1 444	2 008	2 005
Pekárenské výrobky, obiloviny	3 961	3 985	17,5	3 917	3 901	3 506	3 564	4 544	4 546
z toho:									
- chléb	938	935	4,1	873	866	786	787	1 227	1 194
- pečivo	2 062	2 090	9,2	2 067	2 076	1 790	1 849	2 336	2 348
Ostatní potraviny	882	927	4,1	824	837	769	818	1 145	1 191

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, 2016, 2017; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Nominální výdaje jen za potraviny domácnosti v roce 2016 meziročně zvýšily o 2,0 %, přičemž spotřebitelské ceny potravin o 1,1 % klesly. V domácnostech stoupla hmotná spotřeba některých potravinových skupin (masa, ryb, vajec, sýrů, tuků, pečiva, zeleniny, brambor, čokolády a čokoládových výrobků, citrusového a jižního ovoce), měnila se i struktura spotřeby.

Z potravinových skupin domácnosti nejvíce utrácejí za maso a masné výrobky (tab. T5.3/02); podíl výdajů za tuto skupinu na celkových vydáních za potraviny v roce 2016 činil 27,1 %. Meziročně se podíl nepatrně snížil (o 0,1 p. b.), přestože nominální výdaje stouply o 1,5 %, a to při současném mírném poklesu spotřebitelských cen masa a masných výrobků o 0,5 %. Hlavní příčinou růstu nominálních výdajů za maso bylo zejména meziroční zvýšení jeho tržní spotřeby o 1,2 %. Ze skupiny maso a masné výrobky domácnosti nejvíce vydávají za uzeniny (10,0 %), dále za vepřové maso (6,0 %) a za drůbež (5,9 %). Dalšími potravinovými skupinami s nejvyšším podílem výdajů jsou pekárenské výrobky a obiloviny (17,5 %) a mléko a mléčné výrobky (17,4 %). Z pekárenských výrobků vydávaly domácnosti nejvíce za pečivo, podíl těchto výdajů meziročně stagnoval, avšak nominálně výdaje stouply o 1,4 %. Důvodem bylo mírné zvýšení spotřebitelských cen běžného a jemného pečiva a velmi mírný růst jeho tržní spotřeby. Nominální výdaje za mléko a mléčné výrobky i podíl výdajů za tuto skupinu v roce 2016 meziročně poklesly, důvodem byl zejména značný propad spotřebitelských cen konzumního mléka a jogurtů (o 11,0 %, resp. o 9,3 %), ale i ostatních

mléčných výrobků (o 4,2 %). Rovněž tržní spotřeba konzumního mléka v domácnostech se meziročně o 1,0 % snížila.

Na druhém konci žebříčku výdajů za potraviny se nachází tradičně skupina vejce a vaječné výrobky (1,7 % z celkových vydání za potraviny s meziročně velmi mírným poklesem podílu o 0,1 p. b.) a brambory a výrobky z brambor (2,4 %; mírný meziroční růst podílu o 0,2 p. b.).

5.4 Spotřebitelské ceny potravin

Dynamika růstu spotřebitelských cen v roce 2017 zrychlila. Průměrná míra inflace (vyjádřená meziroční změnou indexu spotřebitelských cen) v roce 2017 činila 2,5 %, což bylo o 1,8 p. b. více než v roce 2016. V dlouhodobém porovnání dosáhla míra inflace v roce 2017 nejvyšší úrovně za posledních 5 let. Analogicky jako v předchozích 3 letech růst cen služeb mírně předstihl (o 0,7 p. b.) růst cen zboží.

Z hlediska mezinárodního srovnání byl meziroční úhrnný nárůst cen (měřený HICP¹⁰⁶) v ČR o 0,7 p. b. rychlejší než v zemích EU jako celku. ČR (společně s Maďarskem) tak opět patřila mezi 5 zemí s nejvyšším tempem růstu cen, ovlivněným především výrazným vzestupem cen potravin. Nejdynamičtěji se zvýšila cenová úroveň v pobaltských státech (od 3,7 % v Litvě po 2,9 % v Lotyšsku) a ve Velké Británii (o 2,7 %). Na rozdíl od roku 2016, kdy byl u 10 členských zemí vykázán meziroční pokles cenové hladiny, v roce 2017 vzrostly ceny spotřebního zboží a služeb ve všech unijních zemích.

Zatímco v předchozím roce na vývoj inflace v ČR působily především vnější ekonomické faktory, v roce 2017 dominoval vliv domácích faktorů. Rychlý růst ekonomiky a velmi nízká nezaměstnanost spojená s rekordně vysokým počtem volných pracovních míst vyústily ve vyšší růst příjmů domácností. Tyto skutečnosti podpořené růstem důvěry spotřebitelů v pozitivní hospodářský vývoj společnosti se projevily rostoucí poptávkou a spotřebou domácností. Ve směru růstu cenové úrovně působil rovněž výrazný (zhruba pětinový) nárůst cen ropy, k němuž došlo na světových trzích po čtyřletém klesajícím trendu. Jediným podstatnějším faktorem tlumícím inflaci, a to zejména v 2. polovině roku, bylo posílení koruny po ukončení kurzového závazku ČNB.

Z jednotlivých oddílů spotřebního koše úhrnný nárůst cenové hladiny nejvíce ovlivnil vzestup cen potravin a nealkoholických nápojů¹⁰⁷; jejich příspěvek k průměrné meziroční míře inflace (2,5 %) činil 0,9 p. b. Dalšími skupinami s výrazným proinflačním působením byly bydlení a doprava. Ceny bydlení se meziročně zvýšily o 1,7 %, a to především v

106 Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu nemusí být hodnoty obou indexů totožné. HICP byl vypočten ÚZEI na základě měsíčních údajů Eurostatu.

107 Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.

důsledku zvýšení nájemného. V navýšení cen dopravy (o 3,7 %) se odrazil – po podstatném poklesu v předešlých 2 letech – nárůst cen pohonných hmot (o 6,5 %). Nejprogresivněji stouply ceny oddílu stravování a ubytování z důvodu vysokého přírůstku cen potravin a částečně i zavedení EET ve stravovacích službách. Pouze u 3 výdajových skupin (pošty a telekomunikace, bytové vybavení a odívání vč. obuvi) byl vykázán pokles, resp. stagnace cenové hladiny, ale vzhledem k nízkému zastoupení ve spotřebním koši jejich cenový vývoj celkovou inflaci neovlivnil.

Jak již bylo uvedeno, klíčovým faktorem růstu inflace v roce 2017 byl vzestup spotřebitelských cen potravinářského zboží. Cenová úroveň potravin a nealkoholických nápojů se po dvouletém sestupném trendu zvýšila o 5,2 %.

V porovnání s průměrným přírůstkem cen potravin vč. nealkoholických nápojů v EU 28 byl v roce 2017 meziroční růst hladiny cen této skupiny v ČR zhruba 2,5násobný (HICP potravin a nealkoholických nápojů činil 102,1 % v EU 28 a 105,2 % v ČR). V pořadí zemí s nejrychlejším meziročním růstem cen hodnocené skupiny se ČR zařadila na 3. místo; dynamičtěji rostly jen ceny v Estonsku a Lotyšsku (o 5,6 %). Ceny potravinářských výrobků rostly nadprůměrně v 19 členských zemích. Značný posun směrem nahoru zaznamenaly ceny potravin i na Slovensku (o 4,0 %), v Polsku (o 3,8 %), Bulharsku (o 3,6 %) a Litvě (o 3,4 %). Vyšší než průměrný nárůst spotřebitelských cen potravinářských komodit byl zjištěn rovněž v Německu (o 2,8 %). Naopak k poklesu cenové úrovně zmiňované skupiny došlo ve 3 unijních zemích – v Irsku, Finsku a na Kypru; snížení cen však bylo zanedbatelné (v rozmezí 0,2 až 2,3 %).

Cenová hladina samotných potravin se v ČR mezi roky 2017 a 2016 zvedla o 5,5 %, ceny nealkoholických nápojů po stagnaci v předchozím roce stouply o 1,6 %.

Meziroční přírůstek SC potravin byl vyšší než u DC potravin a živých zvířat (zvýšení o 2,8 %) i CPV potravin (o 3,1 %), ale nižší než u CZV (růst o 8,0 %). Je tedy pravděpodobné, že k růstu cenové úrovně potravin v maloobchodní síti přispěla i cenová strategie obchodníků. Po celý rok 2017 se ceny potravin pohybovaly nad úrovní cen předchozího roku a s výjimkou 3 měsíců průběžně narůstaly. Průměrný měsíční přírůstek v roce 2017 představoval 0,5 %.

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2016/15	2017/16
Potraviny	98,9	105,5
v tom - maso a masné výrobky	99,5	104,4
- ryby a rybí výrobky	104,4	102,8
- mléko, mléčné výrobky, vejce	93,8	110,8
- oleje a tuky	97,5	114,2
- pekárenské výrobky, obiloviny	100,0	105,1
- cukr a výrobky z cukru	99,9	104,3
- ovoce a ovocné výrobky	97,5	102,2
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	104,3	99,7
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	102,4	102,8
Nealkoholické nápoje	100,3	101,6
v tom - káva, čaj, kakao	101,9	103,8
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	99,1	100,3

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen 2017, 2018

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

Meziroční vývoj spotřebitelských cen většiny potravinových a nápojových skupin nekorespondoval s vývojem v předchozím roce (tab. T5.4/01). U všech sledovaných skupin, jejichž ceny v roce 2016 klesly, došlo v roce 2017 k růstu cenové hladiny. Zlevnila pouze zelenina vč. výrobků, u níž cena v předešlém roce naopak vzrostla. Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářských komodit v detailnější členění a v pětileté časové řadě jsou uvedeny v příl. tab. 5.4/01.

Vývoj cenové úrovně potravin již třetím rokem v řadě významně ovlivňuje vzhledem k vysokému zastoupení ve spotřebním koší pohybu cen zástupců skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce. Po 2 roky trvajícím poklesu stoupla v roce 2017 celková hladina cen této skupiny o 10,8 %. Zvýšení cen mléka a mléčných výrobků v ČR, k němuž došlo v celém potravinovém řetězci, bylo úzce spjato s vývojem na světovém, resp. evropském trhu s mlékem. Pokles celkové produkce mléka v hlavních producentských oblastech na straně jedné a nečekaný růst poptávky po mléčných produktech (především sýrech) nejen v Evropě, ale i v JV Asii na straně druhé – to byly stěžejní důvody vedoucí od poloviny roku 2016 a v průběhu roku 2017 k rapidnímu růstu cen uvedených komodit na mezinárodním a následně i tuzemském trhu s mlékem. Z jednotlivých představitelů skupiny stoupaly nejvýrazněji spotřebitelské ceny sýrů (o 12,8 %) a jogurtů (o 9,0 %). Konzumní mléko zdražilo o 7,3 % a ostatní mléčné výrobky o 4,9 %, cena konzervovaného a sušeného mléka stagnovala. Meziroční zvýšení spotřebitelských cen konzumního mléka bylo v roce 2017 podstatně mírnější než růst CPV a CZV kravského mléka.

Skokový vzestup cen vajec v maloobchodě v roce 2017 (o 30,1 %) byl zapříčiněn stoupající cenou vajec na evropských trzích související s nedostatečnou nabídkou. Výpadek produkce vajec byl důsledkem výskytu ptačí chřipky na počátku roku, a především fipronilové aféry v létě roku 2017. Růst spotřebitelské ceny vajec přesáhl o 10 p. b. růst ceny vajec producentů, ale naopak vzhledem ke zvýšení dovozní ceny byl zhruba o 10 p. b. nižší.

Nejprogresivnější navýšení cenové úrovně zaznamenaly z hlavních potravinových skupin – po dvouletém mírně klesajícím trendu – oleje a tuky. Na celkovém růstu ceny této skupiny (o 14,2 %) se největší měrou podílel vzestup cen másla (vč. pomazánkového o 27,9 %, z toho čerstvého o 34,1 %) jako reakce na nesoulad nabídky a poptávky na trhu s mlékem. Pokles tukové složky v mléce, a naopak rostoucí poptávka po tučnějších mléčných výrobcích i másle vedly k deficitu mléčného tuku, který se promítl do raketového zvýšení cen másla. Značný růst ceny másla byl podpořen oživením zájmu spotřebitelů o tento druh tuku. Průměrná cena čerstvého másla v maloobchodní síti byla v roce 2017 na nejvyšší úrovni od počátku jejího sledování (197,32 Kč/kg). Cena sádla podobně jako v minulých letech prakticky stagnovala. Nadprůměrně (o 5,7 %) se zvedla cenová hladina rostlinných tuků, rostlinné oleje zdražily jen mírně (o 3,2 %).

Přírůstek cen mlýnských a pekárenských výrobků vč. obilovin byl v porovnání s celkovým růstem cen potravin mírně nižší. Zvýšení cenové hladiny skupiny (o 5,1 %) napomohlo výraznější navýšení spotřebitelských cen běžného pečiva (o 8,5 %) a chleba (o 7,7 %). Vzhledem k tomu, že ceny zpracovatelů uvedených produktů rostly podstatně mírněji než ceny v tržní síti, lze usuzovat, že vyšší růst cen pro spotřebitele šel na vrub nakupujících. Cenová úroveň pšeničné mouky, po radikálním poklesu v roce 2016, stoupla jen nepatrně (o 1,2 %). Rozptyl růstu cen ostatních pekárenských výrobků byl malý – od 1,3 % u jemného pečiva do 3,1 % u trvanlivého pečiva.

Téměř shodný meziroční přírůstek zaznamenaly ceny masa vč. masných výrobků a cukru vč. výrobků z cukru.

Hladina cen masa a masných výrobků, tj. spotřebně nejdůležitější potravinové skupiny, byla v roce 2017 ve srovnání s předchozím rokem vyšší o 4,4 %. V růstu cen skupiny se odrazil především přírůstek cen výsekových mas odrážející pohyb cen na evropském trhu. Vzestup cen vepřového masa v maloobchodě (o 9,4 %) kopíroval nárůst cen zpracovatelů, výrobců i dovozních cen této komodity. Po 3letém stagnačním trendu vzrostla spotřebitelská cena hovězího masa o 5,3 %, přitom CPV uvedeného druhu masa rostla zhruba polovičním tempem a dovozní cena velmi mírně klesla. V porovnání s rokem 2016 se zásluhou vyrovnaného vývoje jednotlivých reprezentantů téměř nezměnila cena drůbeže (snížení o 1,0 %). Vývoj ceny hlavního zástupce, kuchařského kuřete, nebyl v zásadním rozporu s cenovým vývojem v předchozích článcích výrokové vertikály ani s pohybem dovozní ceny kuřete. V návaznosti na růst cen suroviny se zvedla cena zpracovatelů a následně i cena pro spotřebitele u uzenářského zboží (o 5,6 %), naopak masné konzervy mírně zlevnily (o 1,7 %).

Zatímco v předchozích 4 letech cena cukru celkový růst ceny skupiny cukr a výrobky z cukru tlumila, v roce 2017 byla naopak rozhodujícím nositelem jejího cenového růstu. Spotřebitelská cena cukru se v meziročním srovnání zvýšila o 13,8 %, přestože po většinu roku z důvodu nadvýroby klesala. Tento na první pohled paradoxní jev byl důsledkem vývoje ceny cukru během roku 2016, kdy cena z velmi nízké hodnoty na počátku postupně narůstala

a do dalšího roku již vstupovala na vysoké úrovni. Nadprůměrně zdražily rovněž cukrářské výrobky (o 6,3 %), které reflektovaly na značný růst cen vstupních surovin (máslo, rostlinné tuky, cukr, vejce aj). Naproti tomu čokoládové i nečokoládové cukrovinky vykazaly stabilizovaný cenový vývoj.

Mírným pohybem cen směrem vzhůru se vyznačovaly ostatní potravinářské výrobky (o 2,8 %), ryby a rybí výrobky (o 2,8 %) a ovoce a ovocné výrobky (o 2,2 %).

Vývoj cen uvnitř skupiny ovoce a ovocné výrobky byl však diferencovaný. Vlivem propadů sklizní v marketingových letech 2016/17 i 2017/18 jak v ČR, tak i v producenty významných evropských zemích – po 3 letech poklesu, resp. stagnace – významně zdražila konzumní jablka (o 9,3 %). Jejich průměrná spotřebitelská cena se v roce 2017 vyšplhala na 2. nejvyšší hladinu v historii sledování (32,99 Kč/kg). Zvýšení cen jablek v maloobchodě se pohybovalo výrazně pod úrovní růstu CZV i DC. Naopak téměř beze změny (zvýšení o 1,1 %) zůstaly v průměru spotřebitelské ceny peckovin a bobulovin. Z jižního ovoce, na rozdíl od předchozích 2 let, v reakci na strmý nárůst dovozní ceny vzrostla v obchodní síti o více než jednu třetinu cena kiwi. U banánů a citrusového ovoce bylo evidováno nepatrné snížení cenové hladiny (o 2,0 %, resp. o 1,8 %). Stejně jako v roce 2016 byly ceny ovocných výrobků, ceny suchých plodů a sušeného ovoce druhým rokem klesaly (o 4,6 %).

Jedinou skupinou, jejíž ceny si v úhrnu zachovaly v podstatě stejnou úroveň jako v roce 2016, byla zelenina vč. brambor. Na význačné snížení cen ostatní zeleniny, tj. kořenové a košťálové (o 8,3 %), měla dopad její vyšší nabídka na trhu v důsledku příznivé sklizně. U plodové zeleniny došlo v průměru k mírnému růstu cenové hladiny (o 2,8 %) z důvodu značného navýšení cen rajčat a nižšího přírůstku cen salátových okurek, cena paprik ale poklesla. I v roce 2017 pokračoval nárůst cenové úrovně konzumních brambor. Tempo růstu spotřebitelské ceny této okopaniny se meziročně významně zmírnilo (o 10 p. b. na 105,6 %), avšak tento vývoj byl v protikladu k vývoji CZV i dovozní ceny, jejichž hladina poměrně značně poklesla. Změna cen zeleninových i bramborových výrobků byla bezvýznamná (+1,4 %, resp. -0,6 %).

Navýšení celkové cenové úrovně nealkoholických nápojů ovlivnil přírůstek cen potravin na přípravu teplých nápojů (3,8 %), z nichž nejvýznamněji a zhruba stejně jako v předešlém roce stoupla cena kávy (o 5,7 %). Cena čaje v maloobchodě se zvedla jen zanedbatelně (o 1,6 %) a u kakaa zůstala na úrovni roku 2016. U všech uvedených přípravků však došlo k poměrně vysokému poklesu dovozní ceny, který se do cen pro spotřebitele nepromítl. Ceny minerálních vod, ostatních nealkoholických nápojů, ovocných a zeleninových šťáv apod. se v úhrnu nezměnily. Z jednotlivých podskupin se významněji zvýšila pouze spotřebitelská cena ovocných a zeleninových šťáv (o 3,4 %), naopak cena ostatních nealkoholických nápojů velmi mírně klesla (o 1,7 %).

5.5 Kvalita potravin

Zvyšování kvality potravinářských výrobků přispívá i ke konkurenceschopnosti agrární produkce ČR. O výhodách kvalitních potravin je také nezbytné vhodnou propagací, případně výchovou ke správné výživě, přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelům lepší orientaci na trhu. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Projekt národní značky KLASA je od roku 2016 součástí režimu státní podpory „Propagační kampaň na podporu kvalitních potravin“. Jeho prioritou je především nabízet spotřebitelům kvalitní potraviny, které vykazují výjimečné kvalitativní charakteristiky, jež zvyšují jeho přidanou hodnotu a zaručují jeho jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům dostupným na trhu. Dalším z cílů tohoto projektu je posílit konkurenceschopnost výrobců kvalitních potravin.

Za dobu svojí existence od roku 2003 se stala značka KLASA nejen prestižní záležitostí pro její držitele, ale především si získala důvěru obyvatel České republiky, kteří výrobky označené logem KLASA při nákupech preferují. Rovněž výrobci a zástupci obchodních řetězců velmi pozitivně hodnotí prodejnost těchto výrobků a vítají podporu kvalitní potravinářské produkce.

Značka KLASA jako marketingový nástroj napomáhá zvyšovat hodnotu oceněných potravinářských výrobků. Jejím smyslem je na straně jedné marketingově podpořit aktivity producentů potravin, na straně druhé pak edukovat spotřebitele v otázce kvality potravin. Značka se uděluje na 3 roky a garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny. Jde o proces získání důvěry spotřebitelů a odběratelů, udržení si této důvěry, což je nezbytný předpoklad rozvoje potravinářství a zabezpečení konkurenceschopnosti v rámci trhů v ČR i zahraničí.

V říjnu 2017 získal SZIF v soutěži Effie Awards Czech Republic za svou kampaň „KLASA: Jak Češi opět začali kupovat kvalitní potraviny.“ dvě stříbrné medaile v kategoriích „Potraviny“ a „Veřejné zakázky“.

Celkový stav databáze KLASA k 31. 12. 2017 byl 995 výrobků od 225 výrobců. Za rok 2017 bylo oceněno 203 výrobků od 84 výrobců.

V roce 2017 byly na propagaci v rámci Propagační kampaně na podporu kvalitních potravin včetně prezentace potravin značky kvality KLASA čerpány finanční prostředky ve výši 240,3 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Regionální potravina 2017

Značku Regionální potravina uděluje na základě krajských soutěží Ministerstvo zemědělství ve 13 krajích České republiky nejkvalitnějším zemědělským nebo

potravinářským výrobkům. Výrobky musí být vyrobeny z lokálních surovin a mít vazbu na svůj kraj, ať už tradičním způsobem výroby nebo originální regionální recepturou. Odborné poroty vybírají vždy 1 vítězný výrobek v 9 kategoriích. V roce 2017 se do soutěže přihlásilo celkem 441 výrobců s 1 566 výrobky a bylo oceněno 106 výrobků.

Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku Regionální potravina daného kraje po dobu 4 let. Soutěžit o značku Regionální potravina mohou pouze malé a střední podniky do 250 zaměstnanců. Tento projekt byl spuštěn Ministerstvem zemědělství koncem roku 2009. Od roku 2012 jej administruje SZIF.

Značka Regionální potravina se prezentuje formou celostátní kampaně, jejímž cílem je seznámit spotřebitele s oceněnými regionálními potravinami, poukázat na jejich původ, tradici a kvalitu, současně budovat pozitivní vnímání regionálních produktů a značky Regionální potravina, prostřednictvím vhodných informačních a komunikačních kanálů značku zviditelnit a napomoci zvyšování loajality veřejnosti k místní zemědělské a potravinářské produkci. Součástí projektu jsou veškeré vhodné a efektivní komunikační aktivity, určené pro jednotlivé cílové skupiny (ženy/hospodyně, široká veřejnost/spotřebitelé a odborná veřejnost), a to s ohledem na informační potřeby každé z těchto cílových skupin.

Na projekt Regionální potravina bylo v roce 2017 vyplaceno 32,4 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Postupy při udělování značky „Regionální potravina“, společně s dalšími informacemi, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionálnipotravina.cz.

Systém chráněných značek zemědělských produktů a potravin

Chráněné značky fungují jako podpora a ochrana zemědělských produktů a potravin. Systém chráněných značek byl zaveden v EU v roce 1993 a jeho smyslem je chránit názvy zemědělských produktů a potravin před konkurencí produktů neprávem se za tyto výrobky vydávajícími.

Potraviny a zemědělské produkty lze chránit třemi právními instituty, které poskytují ochranu označením na území členských států EU. V případě bilaterálních smluv je tato ochrana zajištěna i ve smluvních třetích zemích světa.

Ochrana je poskytována na základě zápisu do rejstříku Evropské komise. Jedná se o:

Chráněné označení původu (CHOP)

Chráněné označení původu se vztahuje k názvu regionu. Jde o označení zemědělských produktů a potravin, které z tohoto místa pocházejí. Produkce, příprava i zpracování těchto výrobků musí probíhat pouze ve vymezené zeměpisné oblasti. Musí existovat velmi úzká spojitost mezi vlastnostmi produktu a jeho zeměpisným původem.

Chráněné zeměpisné označení (CHZO)

Chráněným zeměpisným označením je míněn název používaný k označení zemědělských produktů a potravin, pocházejících z tohoto místa. Zemědělské produkty a potraviny, označené tímto logem, mají určitou kvalitu, pověst či jinou vlastnost, kterou lze přičíst zeměpisnému původu. Proti chráněnému označení původu je vztah produktu k zeměpisné oblasti volnější, postačí, pokud alespoň jedna fáze výroby – zpracování, příprava nebo produkce – probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.

Zaručená tradiční specialita (ZTS)

Jedná se o zemědělský produkt nebo potravinu, který pochází z tradičních surovin, nebo se vyznačuje tradičním složením nebo způsobem produkce nebo zpracování. Výrazem „tradiční“ se rozumí prokazatelné používání názvu po dobu nejméně 30 let na trhu. S tímto logem se mohou kvalitní tradiční výrobky, které nemají vazbu na zeměpisnou oblast, odlišit od ostatních výrobků na trhu.

K 31. 12. 2017 mají v ČR přiznanou ochranu následující zemědělské produkty a potraviny:

CHOP – Český kmín, Chamomilla Bohemica, Všecká cibule, Žatecký chmel, Pohořelický kapr, Nošovické kysané zelí.

CHZO – Českobudějovické pivo, Budějovické pivo, Chodské pivo, Budějovický měšťanský var, Štramberské uši, Znojenské pivo, Karlovarský suchar, Mariánskolázeňské oplatky, Hořické trubičky, Brněnské pivo, Starobrněnské pivo, Lomnické suchary, Březnický ležák, Třeboňský kapr, Černá Hora, Pardubický perník, Jihočeská Niva, České pivo, Jihočeská Zlatá Niva, Olomoucké tvarůžky, Chelčicko-Lhenické ovoce, Karlovarské trojhránky, Karlovarské oplatky a Valašský frgál.

ZTS – Spišské párky, Lovecký salám, Špekáčky a Liptovský salám.

Během roku 2016 došlo k podání žádosti o zápis zeměpisného označení Český modrý mák, která ještě není dořešena. V roce 2017 pokračovala jednání o námitkách vůči zápisu zaručené tradiční speciality Pražská šunka.

Biopotraviny

Pravidla pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin jsou daná právními předpisy evropskými (nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008) a národními (zákon č. 242/2000 Sb.). MZe provádí dozor nad dodržováním těchto předpisů, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin kontrolují dodržování platných právních předpisů. V případě, že jsou právní předpisy plněny, vydá kontrolní organizace pro daný zemědělský podnik

certifikát. Certifikovanou biopotravinu pozná spotřebitel podle evropského loga BIO, označení původu surovin, národního loga BIO a podle kódu příslušné kontrolní organizace. V současné době jsou pověřeny výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství 4 kontrolní organizace, které musí plnit podmínky normy ČSN EN 45011 (závazná norma pro kontrolní a certifikační postupy), inspektoři provádějící kontrolu musí mít dostatečné vzdělání a praxi, organizace musí mít dostatečné technické a materiální vybavení. Všechny kontrolní organizace – inspektoři i jejich samotné ústředí – jsou podrobeny superviznímu doзору MZe. Dále jsou do kontrolního systému ekologického zemědělství zapojeny státní kontrolní orgány – ÚKZÚZ a od roku 2016 nově také SZPI a SVS ČR.

K 31. 12. 2017 bylo v ČR registrováno 672 výrobců biopotravin.

Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu stoupl proti roku 2015 o 13,5 % na 4,19 mld. Kč. Z toho hodnota spotřeby biopotravin v ČR (včetně dovozu) činila 2,55 mld. Kč. Průměrná hodnota roční spotřeby na obyvatele vzrostla na 241 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činí 0,9 %.

Biopotraviny byly výrobci prodávány na českém trhu nejčastěji prostřednictvím maloobchodních řetězců (43,9 %), dále drogérií (17,9 %) a obchodů zdravé výživy (14,3 %).

Čeští výrobci vyvezli do zahraničí biopotraviny za přibližně 1 232 mil. Kč. Vývoz biopotravin z ČR trvale roste a směřuje převážně do zemí EU (94 %), přičemž největší objem biopotravin (388 mil. Kč) byl vyvezen do Německa.

V roce 2017 se konal již 13. ročník informační akce MZe pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Mottem byl slogan „Bio září nejen v září...“. Touto tradiční kampaní chce MZe veřejnosti představit místní biofarmy a výrobce bioproduktů, jejichž nabídka se rok od roku rozšiřuje.

Více informací lze nalézt na internetové adrese www.mesicbiopotravin.cz.

5.6 Bezpečnost potravin

V roce 2017 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající z nové Strategie bezpečnosti potravin a výživy pro období 2014–2020.

Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2014–2020

Ministerstvo zemědělství předložilo spolu s Ministerstvem zdravotnictví pro informaci členů vlády České republiky na jejím jednání dne 6. 12. 2017 materiál „Informace o naplňování Strategii bezpečnosti potravin a výživy 2014–2020“ (dále jen „Informace“). Předložením Informace byl splněn úkol č. II. 1. ca) z usnesení vlády č. 25 ze dne 8. 1. 2014 ke Strategii bezpečnosti potravin a výživy 2014–2020. Cílem předloženého dokumentu bylo informovat členy vlády o naplňování úkolů, které byly ve Strategii stanoveny jednotlivým resortům a organizacím. Z Informace je patrné, že prioritním tématům věnují zodpovědné

organizace velkou pozornost a realizují v té souvislosti celou řadu aktivit, které podporují dosažení cílů vytýčených Strategií. Platnost Strategie skončí v roce 2020. Nejpozději do 31. 12. 2020 proto připraví ministerstva zemědělství a zdravotnictví navazující strategický materiál.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. 10. 1991, č. 408 ze dne 10. 6. 1992, č. 810 ze dne 9. 12. 1998, č. 1320 ze dne 10. 12. 2001, č. 1277 ze dne 15. 12. 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě. Na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích resortu zemědělství se v roce 2017 podílely SVS, SZPI, ÚKZÚZ, VÚMOP, VÚRV a VÚLHM.

Monitoring SZPI

V roce 2017 SZPI odebrala a analyzovala v rámci monitoringu cizorodých látek celkem 1 997 vzorků. U 12 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 0,6 % nevyhovujících.

Ovoce a zelenina

Čerstvé ovoce a zelenina včetně pěstovaných hub tvoří v rámci spotřebního koše ČR jednu z největších částí konzumovaných potravin, z tohoto důvodu je i v rámci monitoringu cizorodých látek této skupině potravin věnována velká pozornost.

Z jednotlivých kontaminujících látek jsou v čerstvém ovoci a zelenině sledovány především rezidua pesticidů a dusičnany. Požadavky na jejich sledování jsou stanoveny nařízením EP a Rady (ES) č. 396/2005, prováděcím nařízením Komise (EU) č. 595/2015 a nařízením Komise (ES) č. 1881/2006.

Dle Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR, který zahrnuje požadavky koordinovaného kontrolního programu Unie, byla přítomnost reziduí pesticidů v roce 2017 ověřena u celkem 412 vzorků čerstvé a zmrazené zeleniny včetně čerstvých pěstovaných hub.

Největší podíl odebraných vzorků čerstvé zeleniny dle jejich původu tvořily vzorky z EU (66,3 % analyzovaných vzorků). Čerstvá zelenina pocházející z tuzemské produkce zaujímala 24,8 % a zelenina původem ze třetích zemí nejmenší podíl odebraných vzorků, a to 6,5 %. U 2,4 % vzorků nebyla země původu uvedena.

Z celkového počtu analyzovaných vzorků čerstvé a mražené zeleniny včetně pěstovaných hub byla ve 3 případech překročena hodnota maximálního limitu reziduí. Jednalo se o vzorek hlávkové kapusty původem z ČR, ve které bylo zjištěno nadlimitní množství chlorpyrifosu. Ve vzorku špenátu původem z Itálie byla zjištěna nadlimitní hodnota účinné látky clothianidinu, ve vzorku pekingského zelí původem z Polska byla zjištěna nadlimitní množství karbendazimu a dimethoatu.

V případě čerstvého ovoce bylo odebráno celkem 280 vzorků na stanovení přítomnosti reziduí pesticidů. Z pohledu původu země, ve které bylo ovoce vyprodukováno, zaujímal největší podíl odebraných vzorků ovoce ze zemí EU (50,4 %), následováno podílem ovoce ze třetích zemí (34,3 %). Čerstvé ovoce z tuzemska tvořilo nejmenší část z celkového počtu odebraných vzorků (15,0 %). U 1 vzorku nebyla země původu uvedena.

Přítomnost reziduí pesticidů byla potvrzena u více než 81 % analyzovaných vzorků. U 7 vzorků čerstvého ovoce byla překročena hodnota maximálního limitu reziduí. Nadlimitní množství chlorpyrifosu bylo zjištěno ve 2 vzorcích jablek (původem z Polska a ze Španělska). Chlorpyrifos byl detekován rovněž ve stolních hroznech původem z Itálie. Dále bylo v jablkách původem z Polska zaznamenáno nadlimitní množství účinné látky propargit, v jahodách původem z ČR byl nadlimitní propamocarb a ve 2 vzorcích sušeného ovoce (goji) původem z Číny carbofuran. U jednoho ze vzorků goji bylo zjištěno také nadlimitní množství propargitu.

Z chemických prvků byla v čerstvém ovoci a zelenině včetně pěstovaných hub ověřována přítomnost kadmia a olova, v zelenině i přítomnost arzenu a v pěstovaných houbách i rtuť. V případě zeleniny byly rozbor provedeny u 17 vzorků, u 8 vzorků čerstvé zeleniny byla zjištěna přítomnost chemických prvků. Pozitivní nález kadmia byl zjištěn u 2 vzorků mrkve, 2 vzorků cibule a ve vzorku petržele a celeru. Nízké koncentrace arzenu byly zaznamenány ve vzorku pastináku a kořenové petrželi. U vzorku mrkve a petržele byla zjištěna měřitelná množství olova, avšak byla pod hodnotou maximálního limitu. Z 10 analyzovaných vzorků čerstvých pěstovaných hub byly chemické prvky prokázány u 6 vzorků. Zjištěné koncentrace kadmia se nacházely pod hodnotou maximálního limitu $0,2 \text{ mg.kg}^{-1}$. Limit pro arzen a rtuť v pěstovaných houbách není právním předpisem stanoven.

Dusičnany jsou sledovány především v čerstvé listové zelenině, pro kterou je nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 stanoven maximální limit. Jednalo se o hlávkový salát a špenát, ale také rukolu, u které jsou dlouhodobě zjišťovány nejvyšší nálezy dusičnanů. S výjimkou jednoho vzorku špenátu byla přítomnost dusičnanů potvrzena u všech analyzovaných vzorků. Nejvyšší koncentrace dusičnanů byla zjištěna u vzorku rukoly, kdy maximální hodnota dosáhla $6\,150 \text{ mg.kg}^{-1}$, průměrná hodnota činila $5\,092 \text{ mg.kg}^{-1}$. Z pohledu stanovených limitů byly všechny vzorky zeleniny hodnoceny jako vyhovující.

Na stanovení polychlorovaných dibenzo-p-dioxinů a dibenzofuranů a planárních kongenerů polychlorovaných bifenylnů byly odebrány 2 vzorky jablek a čerstvé kořenové

zeleniny (celer bulvový, petržel) od tuzemských pěstitelů. Ve všech analyzovaných vzorcích byla přítomnost polychlorovaných bifenyků s dioxinovým efektem detekována. Zjištěné hodnoty WHO-PCDD/F-TEQ vyhovovaly intervenční prahové hodnotě $0,30 \text{ pg.g}^{-1}$ dle doporučení Komise 2013/711/EU ve znění doporučení Komise 2014/663/EU.

Kromě čerstvého ovoce jsou odebírány rovněž vzorky sušeného a skořápkového ovoce k analýzám na ověření přítomnosti aflatoxinů B_1 , B_2 , G_1 , G_2 . V případě sušeného ovoce i k analýzám na přítomnost ochratoxinu A.

Z jednotlivých druhů sušeného ovoce byly analýzy na stanovení aflatoxinů prováděny zejména v rozinkách, ale i švestkách, meruňkách, jablkách a mangu. Z celkem 23 hodnocených vzorků nebyl pozitivní nález aflatoxinu zaznamenán u žádného ze vzorků sušeného ovoce. Z 30 analyzovaných vzorků skořápkových plodů byl zjištěn pouze jeden pozitivní nález aflatoxinu B_1 v pistáciích původem z Itálie, avšak zjištěné množství bylo pod hodnotou maximálního limitu uvedeného v nařízení komise (ES) č. 1881/2006.

Na stanovení ochratoxinu A bylo odebráno celkem 33 vzorků sušeného ovoce (rozinek), kdy jeho přítomnost byla potvrzena u více 45 % odebraných vzorků. Naměřené množství ochratoxinu A v rozinkách se pohybovalo od 5 do $19,8 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$. V jednom případě překročil zjištěný obsah ochratoxinu A v rozinkách původem z Íránu hodnotou maximálního limitu $10 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Dle doporučení Komise (EU) 2017/84 pro monitorování minerálních ropných uhlovodíků v potravinách a materiálech a předmětech přicházejících do kontaktu s potravinami mají členské státy provádět sledování MOH v potravinách. SZPI provedla ověření přítomnosti MOH v sušeném ovoci (rozinkách), u žádného z analyzovaných vzorků však nebyla přítomnost potvrzena.

V ovocných pomazánkách (džemech) byly provedeny analýzy na ověření furanu. U všech vzorků byl furan detekován, jeho obsah se pohyboval v rozmezí od 1,31 do $3,53 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$. Limity pro furan v potravinách nejsou právním předpisem stanoveny.

Brambory a výrobky z brambor

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR jsou konzumní brambory jednou z komodit, u kterých jsou pravidelně sledována rezidua pesticidů. K analýzám na stanovení reziduí pesticidů bylo odebráno celkem 52 vzorků konzumních brambor. Téměř 79 % odebraných vzorků brambor představovaly brambory původem z ČR. Brambor původem ze států EU bylo 17,3 % a nejmenší část odebraných vzorků tvořily brambory původem ze třetích zemí.

Rezidua pesticidních látek byla detekována u více než 42 % analyzovaných vzorků brambor, maximální limit reziduí však nebyl překročený u žádného ze vzorků. Nejčastěji detekovanou účinnou látkou ve vzorcích brambor byl propamocarb, který byl zjištěn u 25 % analyzovaných vzorků brambor, dále pak DDT, azoxystrobin, imidacloprid a chlorpropham.

V konzumních bramborách byla ověřována přítomnost chemických prvků kadmia a olova. V 11 z 12 analyzovaných vzorků brambor bylo kadmium detekováno, nicméně zjištěné množství se nacházelo pod hodnotou maximálního limitu. V případě olova byla měřitelná koncentrace zjištěna pouze u jednoho vzorku.

Dle požadavků doporučení Komise 2010/307/ES byl akrylamid monitorován v bramborových lupíncích, předsmažených bramborových výrobcích určených k domácí přípravě a bramborových hranolcích k přímé spotřebě.

Zjištěné hladiny akrylamidu v bramborových lupíncích se pohybovaly v intervalu od 214 do 1 745 $\mu\text{g.kg}^{-1}$, u bramborových hranolků pro přímou spotřebu od 62 do 648 $\mu\text{g.kg}^{-1}$. U předsmažených bramborových výrobků byl zaznamenán pouze jeden vzorek s pozitivním nálezem akrylamidu.

Dle doporučení Komise 2014/661/EU byla přítomnost esterů 2- a 3-monochlorpropan-1,2-diolu (MCPD) a glycidylesterů mastných kyselin monitorována v bramborových smažených lupíncích. Zjištěná množství esterů-MCPD se pohybovala od 0,54 do 0,69 mg.kg^{-1} , glycidylesterů od 0,03 do 0,65 mg.kg^{-1} .

Obilniny a obilné výrobky

Dlouhodobě jsou obilniny a obilné výrobky podrobovány analýzám zejména na ověření mykotoxinů a reziduí pesticidů. Kromě mykotoxinů a reziduí pesticidů byly provedeny odběry na stanovení tropanových alkaloidů v souladu s doporučením Komise (EU) 2015/976. Atropin a skopolamin byl sledován v obilovinách, jako je pohanka, čirok nebo proso a v obilných výrobcích obsahujících zmíněné druhy obilovin. Rovněž byla zjišťována úroveň kontaminace obilovin a obilných výrobků námelovými alkaloidy.

Ze skupiny mykotoxinů byly v obilovinách včetně rýže a ve výrobcích z obilovin provedeny rozborů na stanovení aflatoxinů deoxynivalenolu, ochratoxinu A, zearalenonu a T-2 a HT-2 toxinu. Z celkového počtu analyzovaných vzorků obilovin a mlýnských obilných výrobků byl zjištěn pozitivní nález aflatoxinu B₁ v rýži, deoxynivalenolu v pšenično-žitné mouce, zearalenonu ve 2 vzorcích obilné mouky a 2 vzorcích pšenice, T-2 toxinu v celozrnné ovesné mouce, fumonisinů v kukuřičné mouce. Všechny vzorky svým obsahem mykotoxinů vyhověly maximálním limitům uvedeným v nařízení Komise (ES) č. 1831/2003.

V kukuřici (včetně kukuřice pro přímou spotřebu) a v kukuřičných výrobcích byla stanovena přítomnost deoxynivalenolu, zearalenonu a fumonisinu FB₁ a FB₂. Deoxynivalenol nebyl detekován u žádného z analyzovaných vzorků kukuřice.

V případě zearalenonu bylo odebráno celkem 9 vzorků kukuřice k přímé spotřebě a 9 vzorků kukuřičných výrobků. Pozitivní nálezy zearalenonu byly zaznamenány u 4 vzorků, a to v kukuřičné strouhance, kukuřičných lupíncích, kukuřici určené k přípravě popcornu a v kukuřici zrna. Z pohledu platného limitu byly všechny vzorky hodnoceny jako vyhovující.

Stanovení fumonisinu FB₁ a FB₂ bylo provedeno u celkem 30 vzorků kukuřice (zrna), kukuřice k přímé spotřebě (určené k přípravě popcornu) a kukuřičných výrobků (zejména krupice, strouhanka, lupínky). V kukuřici (zrno) nebyl pozitivní nález fumonisinu FB₁ a FB₂ zjištěn. Z 8 vzorků kukuřice pro přípravu popcornu byl pozitivní nález fumonisinu FB₁ zaznamenán u jednoho vzorku, množstvím však vyhověl požadavku nařízení Komise (ES) č. 1881/2016.

Z 16 vzorků kukuřičných výrobků byla přítomnost fumonisinů FB₁ a FB₂ potvrzena u tří vzorků. Množství fumonisinů zjištěné ve vzorku kukuřičných těstovin, extrudovaného kukuřičného plátku a kukuřičné tyčinky nepřekročilo hodnotu maximálního limitu, vzorky byly hodnoceny jako vyhovující.

U 10 vzorků pšenice byla ověřována přítomnost kadmia a olova. Měřitelné množství olova bylo zjištěno u jednoho vzorku. V případě kadmia byla přítomnost potvrzena u všech analyzovaných vzorků pšenice. Naměřené hodnoty kadmia se pohybovaly v intervalu od 0,026 do 0,089 mg.kg⁻¹. Obsahy kadmia i olova v pšenici byly pod platným limitem.

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu pro rezidua pesticidů bylo multireziduální metodou vyšetřeno celkem 82 vzorků obilnin včetně rýže a obilných výrobků. U 28 % odebraných vzorků obilnin a obilných výrobků byla rezidua pesticidních látek detekována, nicméně maximální limit reziduí nebyl u žádného ze vzorků překročen.

Z celkového počtu odebraných vzorků zaujímaly obilniny původem z ČR 62,2 %, z jiných členských států EU 13,4 %, ze třetích zemí 12,2 %. U 12,2 % odebraných vzorků obilnin nebyla země původu uvedena.

Z jednotlivých druhů obilnin bylo odebráno celkem 13 vzorků pšenice, u kterých byla rezidua pesticidních látek zjištěna ve 4 případech (30,8 %). Z 13 odebraných vzorků žita byl pozitivní nález účinné látky zaznamenán u 6 vzorků (46,2 %). 60 % odebraných vzorků ječmene obsahovalo zbytky pesticidních látek, u rýže bylo procento vzorků s pozitivním nálezem nižší (27 %). U vzorků ovsa nebyl zaznamenán jediný pozitivní nález rezidua pesticidu, v případě kukuřice jeden vzorek vykázal pozitivní nález rezidua pesticidu. Maximální limit reziduí nebyl překročen u žádného z analyzovaných vzorků obilnin.

Rozsah sledovaných účinných látek (včetně jednotlivých metabolitů a sumárních vyjádření definice reziduí) ve vzorcích obilnin byl 442, přičemž bylo nalezeno 21 různých pesticidních látek (včetně jednotlivých metabolitů a sumárních vyjádření definice reziduí). Nejčastěji detekovanou účinnou látkou v obilninách byl chlormequat, chlorpyrifos-methyl, pirimiphos-methyl, tebuconazole, tricyclazol a isoprothiolan.

Dle koordinovaného víceletého programu Unie stanoveného prováděcím nařízením Komise (EU) 2016/662 byly jednoúčelovými metodami provedeny analýzy na přítomnost bromidů v rýži, chlormequatu a mepiquatu rýži a žitu a glyfosátu v žitu. Zaznamenány byly pouze pozitivní nálezy chlormequatu v žitu (včetně žitné mouky), kdy se zjištěné hodnoty

pohybovaly od 0,013 do 0,26 mg.kg⁻¹. V jednom případě byl ve vzorku žitné mouky detekován i mepiquat. Maximální limit reziduí však nebyl překročen.

Dle doporučení Komise byly na stanovení polychlorovaných dibenzo-p-dioxinů a dibenzofuranů a planárních kongenerů polychlorovaných bifenyľů odebrány rovněž dva vzorky obilovin původem z České republiky. Přítomnost polychlorovaných bifenyľů s dioxinovým efektem byla potvrzena u vzorku pšenice. Zjištěné hodnoty WHO-PCDD/F-TEQ u vzorků obilovin vyhovují intervenční prahové hodnotě 0,50 pg.g⁻¹ dle doporučení Komise 2013/711/EU ve znění doporučení Komise 2014/663/EU.

Dle doporučení Komise bylo na stanovení tropanových alkaloidů odebráno celkem 26 vzorků obilovin (pohanka, čirok, kukuřice) a obilných výrobků (mouka pohanková, čiroková, kukuřičná, jáhly). Pouze u vzorku kukuřičné mouky byla zjištěna přítomnost atropinu a skopolaminu. Kukuřičná mouka nebyla na základě hodnocení rizika provedeném SZÚ vyhodnocena jako potrava nebezpečná dle článku 14 nařízení EP a Rady č. 178/2002.

Dle požadavku nařízení Komise (ES) č. 1881/2006 byl proveden monitoring přítomnosti námelových alkaloidů v obilovinách a výrobcích z obilovin. Analytický rozbor zahrnuje stanovení námelových alkaloidů ergometrinu, ergotaminu, ergosinu, ergokristinu, ergokryptinu a ergokorninu ve vzorcích žita a ovsa a v obilných výrobcích (ovesných vločkách, žitné mouce). Z 15 vzorků obilnin byl pozitivní nález námelových alkaloidů zaznamenán u 4 vzorků žita původem z ČR. Zjištěné hodnoty námelových alkaloidů ve vzorcích žita se pohybovaly v intervalu od 13,9 do 184 μg.kg⁻¹.

Ze 17 vzorků žitné mouky byla přítomnost námelových alkaloidů potvrzena u 8 vzorků. Hladiny námelových alkaloidů v žitné mouce dosahovaly hodnot od 12,9 do 475 μg.kg⁻¹. U ovesných vloček nebyl pozitivní nález námelových alkaloidů zaznamenán. Pro námelové alkaloidy není právním předpisem stanoven maximální limit.

Pekařské výrobky

Stejně jako v předchozích letech sledovala SZPI dle doporučení Komise 2010/307/EC hladiny akrylamidu v různých skupinách pekařských výrobků: chlebu, sušenkách, perníku, extrudovaných snídaňových cereáliích a krekerovém pečivu. Celkem byla analýza na ověření přítomnosti akrylamidu provedena u 25 vzorků pekařských výrobků.

V případě krekerového pečiva a snídaňových cereálií byl akrylamid detekován u všech odebraných vzorků. Množství akrylamidu u krekerového pečiva se pohyboval v rozmezí od 148 do 502 μg.kg⁻¹, u snídaňových cereálií od 55 do 296 μg.kg⁻¹. Z 5 vzorků sušenek byla přítomnost akrylamidu potvrzena u 3 vzorků, u vzorků chleba nebyl zaznamenán jediný pozitivní nález akrylamidu.

Z 5 analyzovaných vzorků perníku byla u 4 vzorků zjištěna přítomnost akrylamidu. V jednom případě zjištěný obsah akrylamidu v perníku překročil směrnou hodnotu uvedenou v doporučení Komise 2013/647/EU.

Přítomnost MOH¹⁰⁸ byla ověřována rovněž ve snídaňových cereáliích a chlebu. U žádného z analyzovaných vzorků nebyly MOH detekovány.

Dle doporučení Komise 2014/661/EU byla přítomnost esterů 2 a 3-monochlorpropan-1,2-diolu a glycidylesterů mastných kyselin monitorována v jemném a běžném pečivu. Zjištěná množství esterů-MCPD se pohybovala od 0,37 do 0,63 mg.kg⁻¹. V případě glycidylesterů mastných kyselin bylo ve vzorku jemného pečiva zjištěno 0,36 mg.kg⁻¹.

Nápoje

Z 12 analyzovaných vzorků jablečných šťáv byl pozitivní nález patulinu detekován u jednoho vzorku. Naměřená hodnota se nacházela pod hodnotou maximálního limitu uvedeného v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006, tj. 50 µg.kg⁻¹.

Vzorky hroznové šťávy a vína byly podrobeny analýzám na stanovení přítomnosti ochratoxinu A. Zjištěné množství ochratoxinu A ve vzorku hroznové šťávy se nacházelo pod hodnotou maximálního limitu 2,0 µg.kg⁻¹ stanoveného nařízením Komise (ES) č. 1881/2006. V případě vína byly zaznamenány 2 vzorky, u kterých byla laboratorními rozbory potvrzena přítomnost ochratoxinu A. Naměřené hladiny ochratoxinu A se však nacházely pod platným limitem.

Ve vzorcích balené vody byly provedeny rozbory na přítomnost chlorovaných a aromatických uhlovodíků, pro které jsou nejvyšší mezní hodnoty stanoveny vyhláškou MZ č. 275/2004 Sb. a č. 252/2004 Sb. Z 8 hodnocených vzorků balené pitné nebo pramenité vody byly u 5 vzorků chlorované uhlovodíky detekovány, nicméně stanovené mezní hodnoty pro chlorované uhlovodíky nebyly překročeny u žádného vzorku.

V souladu s Víceletým kontrolním programem pro rezidua pesticidů v ČR byly vzorky pomerančové šťávy vyšetřeny multireziduální metodou na ověření reziduí pesticidních látek. Z 12 analyzovaných vzorků pomerančových šťáv byl pozitivní nález zjištěn u 6 vzorků. Zjištěná množství se však nacházela pod hodnotou maximálního limitu reziduí.

Jednou z komodit, u které byla sledována přítomnost furanu, byly pasterované ovocné šťávy. U všech analyzovaných vzorků byly zjištěny měřitelné koncentrace furanu, obsah se pohyboval v intervalu od 0,68 do 1,22 µg.kg⁻¹.

Lihoviny

Z 81 odebraných vzorků lihovin byla u 55 vzorků přítomnost metanolu prokázána, nicméně zjištěné množství odpovídalo požadavkům právního předpisu. Všechny analyzované vzorky lihovin byly hodnoceny jako vyhovující.

Doporučení Komise (EU) 2016/22 stanoví zásady prevence a snížení obsahu ethylkarbamátu v lihovinách z peckovin a lihovinách z výlisků peckovin. Jejich dodržení má

108 MOH – minerální ropné uhlovodíky.

zajistit dosažení co nejnižšího obsahu ethylkarbamátu v lihovinách z peckovin a lihovinách z výlisků peckovin, přičemž cílovou hodnotou je 1 mg.l^{-1} . V rámci monitoringu cizorodých látek bylo analyticky ověřováno dodržení cílové hodnoty u lihovin od tuzemských výrobců. Naměřené hodnoty ethylkarbamátu v lihovinách se nacházely pod hodnotou 1 mg.l^{-1} .

V lihovinách, zejména v ovocných destilátech, byla zjišťována přítomnost ftalátů. Z 20 analyzovaných vzorků lihovin byl pozitivní nález detekován u 4 vzorků.

Ze skupiny aromatických uhlovodíků byla ve vzorcích lihovin sledována přítomnost benzenu, ethylbenzenu, toluenu, xylenu a styrenu. V žádném z analyzovaných vzorků lihovin nebyly aromatické uhlovodíky prokázány.

Na průkaz zbytků denaturačních činidel 2-propanolu, 2-methyl-2-propanolu (terciálního butanolu) a bitrexu bylo odebráno celkem 33 vzorků lihovin. Přítomnost 2-propanolu byla detekována u více než poloviny odebraných vzorků, nicméně naměřená množství se pohybovala na velmi nízkých hladinách. V ovocných destilátech se může přirozeně vytvářet určité množství 2-propanolu řádově v desítkách až stovkách mg.l^{-1} 100% alkoholu.

Lihoviny se zjištěným množstvím 2-propanolu nebyly na základě zhodnocení zdravotního rizika považovány za zdravotně rizikové potraviny.

Masné a rybí výrobky

V masných a rybích výrobcích včetně uzených ryb SZPI pravidelně sleduje přítomnost polycyklických aromatických uhlovodíků (PAH). Přítomnost benzo(a)pyrenu a dalších PAH vyjádřené jako suma benzo(a)pyrenu, benzo(a)anthracenu, benzo(b)fluoranthenu a chrysenu byla ověřována v uzených šprotech v oleji, uzených makrelách a sledích. Ve všech analyzovaných vzorcích uzených rybích výrobků a uzených ryb byly PAH potvrzeny, nicméně zjištěná množství nepřekročila platný limit.

V případě masných výrobků byly odebrány tepelně opracované netrvanlivé výrobky (uzená krkovice, uzená kuřecí stehna). Nálezy PAH byly zaznamenány ve všech analyzovaných masných výrobcích. Maximální limit pro benzo(a)pyren a sumu PAH nebyl překročen u žádného z odebraných vzorků.

Na stanovení biogenního aminu histaminu bylo odebráno celkem 9 vzorků konzerv z ryb v oleji nebo ve vlastní šťávě. Nález histaminu byl zaznamenán ve 2 vzorcích, a to v uzených šprotech a makrele v rostlinném oleji. Oba vzorky vyhověly požadavkům nařízení Komise (ES) č. 2073/2005.

Koření, káva, čaj

Z jednotlivých mykotoxinů byly ve vzorcích koření sledovány aflatoxiny B₁, B₂, G₁, G₂ a ochratoxin A. Na ověření přítomnosti aflatoxinů bylo odebráno celkem 32 vzorků koření. Pozitivní nález aflatoxinu B₁ byl zjištěn u 2 vzorků mletého černého pepře a jednoho vzorku mleté papriky. Naměřené hodnoty byly pod hodnotou maximálního limitu $5,0 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$.

U téměř 43 % vzorků koření byl nález ochratoxinu A detekován. Pozitivní nálezy ochratoxinu A byly zjištěny výhradně v mleté paprice, naměřená množství ochratoxinu A se pohybovala v intervalu od 3,1 do 18,7 $\mu\text{g.kg}^{-1}$. Limit 20 $\mu\text{g.kg}^{-1}$ nebyl překročen u žádného z analyzovaných vzorků papriky.

U žádného z 6 analyzovaných vzorků mleté a zrnkové kávy nebyla přítomnost ochratoxinu A potvrzena. Ve vzorku bylinného čaje s obsahem kořene zázvoru byla přítomnost ochratoxinu A prokázána, jeho množství nepřekročilo limit uvedený v nařízení (ES) č. 1881/2006.

Na základě zjištěných výsledků v předchozích letech je zvýšená pozornost věnována sledování pesticidních látek v čaji. Z celkem 12 odebraných vzorků černých a zelených čajů byla rezidua pesticidů detekována u 4 vzorků. U žádného ze vzorků se zaznamenaným pozitivním nálezem nebyl překročen maximální limit reziduí.

Pražená káva je jednou z komodit, u které byl dle doporučení Komise monitorován obsah akrylamidu. Ve všech vzorcích kávy byla zjištěna měřitelná množství akrylamidu, která se pohybovala v rozmezí od 118 do 275 $\mu\text{g.kg}^{-1}$. Směrná hodnota stanovená pro praženou kávu doporučením Komise 2013/647/EU nebyla překročena.

Doplňky stravy

V doplňcích stravy byla sledována přítomnost arzenu, kadmia, olova a rtuti. Odebrány byly doplňky stravy na bázi řas, doplňky obsahující zelený jíl nebo zelený ječmen, bylinné doplňky stravy. Ze 14 analyzovaných vzorků doplňků stravy byly pozitivní nálezy chemických prvků zaznamenány u 12 vzorků. V doplňku stravy zelený jíl zjištěná koncentrace 12 mg.kg^{-1} olova překročila maximální limit 3,0 mg.kg^{-1} stanovený nařízením Komise (ES) č. 1881/2006.

K laboratorním analýzám na ověření přítomnosti polychlorovaných dibenzo-p-dioxinů a dibenzofuranů a polychlorovaných bifenyly s dioxinovým efektem byly odebrány dva vzorky zelených jílu prodáváných jako doplněk stravy. U obou vzorků byly zjištěny pozitivní nálezy různých kongenerů PCDD a PCDF a PCB s dioxinovým efektem. Zjištěné hodnoty WHO-PCDD/F-TEQ nevyhovovaly intervenční prahové hodnotě 0,50 pg.g^{-1} dle doporučení Komise 2013/711/EU ve znění doporučení Komise 2014/663/EU. Dle odborného posouzení SZÚ byly doplňky stravy posouzeny jako potraviny zdravotně bezpečné.

U doplňků stravy byly provedeny analýzy na stanovení reziduí pesticidů. Z 5 vyšetřených vzorků byla rezidua pesticidních látek detekována ve vzorku oplodí mandarinky obecné (produkt tradiční čínské medicíny). Zjištěné množství pesticidních látek v doplňku stravy nepřekročilo maximální limit reziduí.

Biopotraviny

Z celkového počtu odebraných vzorků potravin v rámci monitoringu cizorodých látek představovaly biopotraviny 10,5 %. Největší podíl odebraných vzorků biopotravin zaujímaly biopotraviny z EU (50 %), dále biopotraviny pocházející z tuzemska (29 %), nejmenší část biopotraviny původem ze třetích zemí (9 %). U 12 % odebraných vzorků biopotravin nebyla země původu uvedena.

Přítomnost kontaminujících látek včetně reziduí pesticidů byla ověřena u celkem 209 vzorků biopotravin. 87 % odebraných vzorků biopotravin bylo bez jakéhokoliv nálezu kontaminující látky, u 13 % vzorků biopotravin byl pozitivní nález kontaminující látky zaznamenán. Všechny vzorky biopotravin byly z pohledu platných limitů hodnoceny jako vyhovující, neboť u žádného vzorku nebylo zjištěno nadlimitní množství kontaminující látky.

Hlavní část odebraných vzorků biopotravin byla stejně jako v předchozích letech podrobena analýzám na ověření přítomnosti reziduí pesticidů, neboť dle prováděcího nařízení Komise (EU) 2016/662 o koordinovaném víceletém kontrolním programu Unie mají členské státy za povinnost odebrat kromě konvenčně vyprodukovaných potravin i produkty pocházející z ekologického zemědělství.

Multireziduálními metodami bylo v roce 2017 vyšetřeno celkem 94 vzorků biopotravin. Z pohledu jejich původu bylo zastoupení odebraných vzorků biopotravin následující: 35,1 % biopotraviny z ČR, 52,1 % biopotraviny z EU, 9,6 % biopotraviny z třetích zemí. U 3,2 % odebraných vzorků nebyla země původu uvedena.

Rezidua pesticidů byla detekována u 6 vzorků biopotravin. Ve třech případech se jednalo o čerstvé ovoce, a to pomeranče původem z Itálie, nektarinky původem z Itálie a jablka původem z ČR. Dále byly pesticidní látky zjištěny ve vzorku goji původem z Číny, panenském olivovém oleji původem z EU a kukuřici z ČR. U žádného z analyzovaných vzorků biopotravin nebyl překročen maximální limit reziduí.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring orgánů veterinární správy ČR

Státní veterinární správa provedla v roce 2017 v rámci monitoringu reziduí a kontaminantů celkem 74 190 vyšetření (o 3 tisíce více než v roce 2016), z toho 72 616 vyšetření plánovaných odběrů vzorků, dále 392 vyšetření jako cílená vyšetření suspektních vzorků, 1 083 vyšetření vzorků z jiných zemí Evropské unie a 99 vzorků dovážených komodit ze třetích zemí. V hodnoceném roce bylo celkové zastoupení nevyhovujících nálezů 0,11 % (0,12 % v roce 2016).

Aplikace nepovolených léčiv cestou vody k napájení hospodářských zvířat nebyla prokázána. V krmivech a krmných surovinách živočišného původu byly zjištěny nevyhovující výsledky v 0,24 %. Jednalo se o nálezy nevyhovujících koncentrací doplňkových látek –

antikokcidik v krmných směsích pro brojlery (narsin, nicarbazin, salinomycin). Jednotlivé případy byly řešeny ve spolupráci s ÚKZÚZ.

V krmivech pro hospodářská zvířata nebyla prokázána rezidua zakázaných veterinárních léčivých přípravků ani nebyla zjištěna nepovolená medikace krmiv. Také dovážená krmiva vyhověla všem platným limitům s výjimkou jednoho vzorku tuňákové rybí moučky z Itálie s nadlimitním obsahem kadmia. Rybí moučka byla zlikvidována v asanačním podniku.

Vzorky syrového ovčího, kozího a kravského mléka vyhověly ve všech případech stanoveným limitům.

V jednom vzorku křepelčích vajec byl v nadlimitní koncentraci stanoven lasalocid (antikokcidikum). V žádném vzorku slepičích vajec nebyla zjištěna nevyhovující koncentrace sledovaných reziduí a kontaminantů.

Med vyhověl stanoveným limitům pro chemické prvky a také limitům všech ostatních vyšetřovaných chemických látek. Rezidua veterinárních léčiv nebyla v medu zjištěna.

Z nepovolených látek byl zjištěn nortestosteron v moči jalovice a chloramfenikol v krevním séru prasete ve výkrmu. Při šetření na místě v chovu skotu nebylo prokázáno použití nepovolených hormonálních látek, stejně tak v případě zjištění přítomnosti chloramfenikolu v krvi prasete nebylo jeho použití potvrzeno.

V chovech sladkovodních ryb (pstruh, siven, kapr) byla opět zjištěna rezidua nepovolené látky – malachitové zeleně, respektive její leukoformy, což je již dlouholetým problémem v chovech zvláště pstruhů. V šesti případech byla koncentrace těchto látek vyšší než rozhodovací limit. Ryby byly posouzeny jako nepoživatelné a bylo zakázáno jejich uvedení na trh.

V roce 2017 byla zjištěna rezidua antimikrobik ve svalovině a vnitřních orgánech dvou prasnic ze dvou chovů (benzylpenicilin, trimetoprim, sulfametoxazol) a ve svalovině jednoho telete (tilmicosin). Tato zjištění většinou svědčí o nedodržení ochranné lhůty po poslední aplikaci léku nebo o použití léku ve větším množství, než uvádí souhrn informací o přípravku.

V několika posledních letech byly zjišťovány nadlimitní koncentrace polychlorovaných bifenyly (PCB) ve vzorcích masa skotu a prasat chovaných ve starých stájích, kde neproběhla sanace původních nátěrových hmot a omítek obsahujících PCB. V roce 2017 nebyly zaznamenány žádné nové případy kontaminace PCB v chovech skotu a prasat. Byl zjištěn pouze jediný případ vysokého obsahu PCB ve vzorku svaloviny kachny divoké (březňáčky) ulovené v okolí chemické továrny a jednoho z největších areálů skládky odpadu v ČR. V játrech jedné ovce (skopec) byla naměřena nadlimitní koncentrace sumy dioxinů (WHO-PCDD/F) a sumy dioxinů a PCB s dioxinovým efektem (WHO-PCDD/F-PCB). Jedná se o perzistentní organické polutanty přítomné v prostředí včetně kontaminované zeminy na pastvinách zvláště v okolí průmyslových oblastí.

Obsah chemických prvků v koncentracích nad maximální limity byl naměřen u hospodářských zvířat jen v ledvinách, případně v játrech. U starších dojnic a ovcí (bahnic) byla nadlimitní koncentrace kadmia v ledvinách (3× dojnice, 2× bahnice), což souvisí s jeho kumulací v přímém vztahu ke stáří zvířete. Rtuť byla v nadlimitní koncentraci zjištěna 2× u telat v ledvinách a jednou i v játrech, také v ledvině krávy a prasete. Jde však o ojedinělé případy oproti dříve zjišťovanému počtu nevyhovujících vzorků. Pokles případů s nadlimitním obsahem rtuti v ledvinách prasat souvisí také s náhradou konzervační látky (thiomersal – obsahuje ethylrtuť) v preparátu pro imunokastraci kanečků za látku bez obsahu rtuťových sloučenin.

U drůbeže nebyly zjištěny žádné nevyhovující hodnoty ve všech případech sledovaných reziduí a kontaminantů.

U lovné zvěře byly zjišťovány vysoké hodnoty obsahu olova vzhledem k tomu, že se jedná o zvěř lovenou střelnou zbraní se střelivem obsahujícím olovo. Proto je nutné výsledky stanovení tohoto prvku brát s jistou rezervou a s ohledem na možnou kontaminaci střelou. Z hlediska zabránění nadbytečné zátěže konzumenta zvěřiny olovem posuzovaly orgány veterinární správy hodnoty olova nad doporučený limit hlavním hygienikem (0,1 mg.kg⁻¹) jako vysoké, potenciálně ohrožující zdraví při dlouhodobé konzumaci.

Vzhledem k relativně nízkému procentu záchytu nevyhovujících výsledků lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu reziduí a kontaminantů nadále za příznivou. Za podstatná zjištění je však nutné považovat nadále průkazy reziduí veterinárních léčiv – antimikrobik u hospodářských zvířat a důkazy používání nedovolených sloučenin (malachitová zeleň) k léčení nebo prevenci u chovaných ryb, zvláště pstruhů. Příznivě lze hodnotit skutečnost, že v roce 2017 nebyly zaznamenány žádné nové případy kontaminace PCB v chovech skotu a prasat. Ke zlepšení stavu v chovech skotu a prasat z hlediska sanace stájí a odstranění starých nátěrů s obsahem PCB přispěla významně důsledná kontrola a rozsáhlá informační kampaň vedená SVS.

T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2017

Komodita	Vyšetření	Nadlimitní	
	počet	počet	%
Lovná a farmová zvíř a ryby	4 425	34	0,77
- monitoring	4 072	34	0,83
- cílené vyšetření	32	0	0,00
- dovoz ¹⁾	321	0	0,00
Hospodářská zvířata	55 051	37	0,07
- monitoring	54 190	37	0,07
- cílené vyšetření	320	0	0,00
- dovoz ¹⁾	541	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	9 667	2	0,02
- monitoring	9 573	2	0,02
- cílené vyšetření	2	0	0,00
- dovoz ¹⁾	92	0	0,00
Krmiva	4 973	12	0,24
- monitoring	4 716	11	0,23
- cílené vyšetření	29	0	0,00
- dovoz ¹⁾	228	1	0,44
Vody	74	0	0,00
- monitoring	65	0	0,00
- cílené vyšetření	9	0	0,00
Celkem všechny vzorky	74 190	85	0,11
- monitoring	72 616	84	0,12
- cílené vyšetření	392	0	0,00
- dovoz ¹⁾	1 182	1	0,08

1) Zahrnuje dovoz komodit z EU i ze třetích zemí.

Pramen: SVS

Zpracoval: V. Vlasáková (SVS)

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.svscr.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

ÚKZÚZ provedl v roce 2017 celkem 2 190 úředních kontrol krmiv, které jsou zaměřením rozděleny na běžné kontroly registrovaných nebo schválených provozů (včetně kontrol vstupních při zahájení činnosti provozu), cílené kontroly a monitoring přítomnosti zakázaných a nežádoucích látek v krmivech nebo mimořádné kontroly, provedené na základě obdržovaných externích podnětů (včetně kontrol v rámci systémů RASFF a AAC). Počty běžných i cílených kontrol jsou plánovány s ohledem na rozsah činností provozů, rizikovost výrobního procesu a použitých komponentů, výsledky úředních kontrol a analýz vzorků krmiv v uplynulém období a pozornost je věnována i aktuálním rizikům, ohrožujícím bezpečnost potravinového řetězce.

Sledování výskytu zakázaných látek a produktů v krmivech

Cílená kontrola přítomnosti zpracovaných živočišných bílkovin v krmivech

Kontrola je zaměřená na možnou kontaminaci krmiv zpracovanými živočišnými bílkovinami (PAP). V roce 2017 bylo takto prověřeno 73 vzorků převážně doplňkových krmných směsí. Přítomnost nepovolených zpracovaných živočišných bílkovin nebyla v žádném vzorku zjištěna.

Cílená kontrola rybí moučky na přítomnost tkání suchozemských živočichů

Cílem kontroly je zachytit přítomnost cizích příměsí nebo tkání suchozemských živočichů v rybí moučce, také v souvislosti s povolením používat rybí moučku do mléčných krmných směsí pro přežvýkavce. Mikroskopicky bylo prověřeno 18 vzorků krmiv. Dva falšované vzorky rybí moučky původem z Lotyšska byly posouzeny jako nevyhovující, s vysokým podílem nedeklarovaných rostlinných materiálů (kukuřice, resp. řepky).

Sledování výskytu nežádoucích látek a produktů v krmivech

Monitoring vybraných perzistentních organických polutantů (POP)

V rámci kontroly bylo analyzováno 20 vzorků krmiv, krmných surovin a doplňkových látek. PCB byly sledovány zároveň s dioxiny, aby bylo možné posoudit expozici zvířete všem těmto toxinům. Naměřené hodnoty byly velmi nízké, obvykle pod mezí detekce $0,5 \mu\text{g.kg}^{-1}$. Pro PCB dosud nebyly stanoveny prahové hodnoty. V jednom vzorku rybí moučky původem z Lotyšska byl zjištěn nestandardní obsah vlákniny, mikroskopicky byl prokázán vysoký podíl řepky.

Cílená kontrola dioxinů, furanů a PCB dioxinového typu

V rámci cílené kontroly bylo analyzováno celkem 45 vzorků, zejména rybí moučky, kompletní krmné směsi, minerálních krmiv a zpracovaných živočišných proteinů. Stanovené limity se pohybují od 0,75 do 6 ng WHO-TEQ.kg⁻¹ podle druhu krmiva pro dioxiny a od 1,25 do 24 ng WHO-TEQ.kg⁻¹ podle druhu krmiva pro sumu dioxinů a PCB. Všechny vzorky vyhověly platným limitům sledovaných látek.

Monitoring mykotoxinů

V rámci této kontroly se zjišťuje přítomnost aflatoxinů B₁, B₂, G₁ a G₂, zearalenonu, ochratoxinu A, fumonisinů B₁ a B₂, deoxynivalenolu, T-2 a HT-2 toxinu, beauvericinu, enniatinů A, A₁, B, B₁ a nivalenolu. Bylo odebráno 60 vzorků převážně krmných surovin. Většina zjištěných hodnot se pohybovala na nejnižší úrovni detekce analytu. Překročení maximálního limitu ani doporučených směrných hodnot nebylo zjištěno u žádného vzorku.

Cílená kontrola přítomnosti těžkých kovů v krmivech

Bylo odebráno 97 vzorků krmiv pro zjištění nežádoucího obsahu těžkých kovů. Byl sledován obsah olova, kadmia, arzenu, rtuti, niklu a kobaltu. U jednoho vzorku oxidu hořečnatého bylo zjištěno překročení stanoveného limitu obsahu arzenu a olova.

Cílená kontrola přítomnosti dalších nežádoucích látek v krmivech

Tato cílená kontrola zjišťuje obsah dusitanů, fluoridů, vinylthiooxazolidonu, theobrominu a melaminu ve vybraných vzorcích krmiv. Nebylo zjištěno překročení stanovených limitů, kromě jednoho vzorku krmiva pro králíky, který překročil maximální povolený limit theobrominu 50 mg.kg^{-1} .

Sledování správného používání doplňkových látek v krmivech

Cílená kontrola používání kokcidostatik

Cílená kontrola ověřuje dodržování deklarovaného obsahu kokcidostatika a dodržování maximálního povoleného limitu nevyhnutelné křížové kontaminace, případně zda se doplňkové látky nevyskytují v krmivech pro druhy či kategorie zvířat, pro které nejsou povoleny. V rámci kontroly bylo odebráno celkem 93 vzorků kompletních, doplňkových a minerálních krmných směsí a premixů.

Byly zjištěny 3 případy porušení limitu pro nevyhnutelnou křížovou kontaminaci kokcidostatiky u krmných směsí pro kuřata nebo skot, 1 ze závadných vzorků nevyhověl současně obsahem rezidua robenidinu i monensinu. Kontrola dodržování deklarovaného obsahu kokcidostatik vyhodnotila všech 8 analyzovaných vzorků jako vyhovující.

Nejčastěji byly odebírány kompletní krmné směsi (75 vzorků) s převahou krmiv pro prasata nebo pro užitkové nosnice. Žádné nedostatky nebyly zaznamenány u minerálních krmných směsí a premixů doplňkových látek.

V rámci cílené kontroly byly rovněž sledovány reziduální stopy kokcidostatik v krmivu, které bylo zpracováno míchacím zařízením výrobce bezprostředně po použití kokcidostatik. Bylo prověřeno 32 vzorků z nejrizikovější první míchačky následně vyráběných krmiv. Stanovený limit byl překročen pouze u 1 vzorku krmiva pro dokrm kuřat obsahem rezidua monensinu. Výrobce krmiva neprodleně zavedl účinnější postupy dekontaminace výrobní linky pro zabránění přenosu křížové kontaminace.

Cílená kontrola dodržování dalších limitů doplňkových látek

Při této kontrole se sledovalo dodržování maximálních limitů mědi, zinku, manganu, železa, selenu, jódu, vitamínu A a vitamínu D₃. Odebráno bylo 40 vzorků krmných směsí. Převažovala kompletní krmiva pro výkrm prasat a drůbeže. Překročení limitu sledovaných doplňkových látek bylo zjištěno u 5 vzorků kompletních krmných směsí (KKS pro chov

prasat – nevyhovující obsah Mn a Se; dokrm prasat (A3) – Se; selata (ČOS) – Zn; výkrm kuřat – vit. A; výkrm králíků – Cu).

Cílená kontrola kontaminace krmiv léčiv

V rámci kontroly bylo odebráno 24 vzorků z celých partií krmných směsí, vyrobených ihned po medikovaných krmivech. Jedno krmivo (kompletní směs pro výkrm prasat A1) překročilo úroveň obsahu 1 % rezidua sulfamethoxazolu, kterou ÚKZÚZ ve spolupráci s ÚSKVBL toleruje jako maximální povolený limit nevyhnutelné křížové kontaminace léčiv. Toto nevyhovující krmivo bylo zakázáno zkrmovat.

Dále byl u vybraných směsí sledován obsah účinné látky léčiva v první míchačce krmiva, vyráběného ihned po medikované krmné směsi. Kontrola byla zaměřena na účinnost dekontaminačního programu provozovatele. Jako maximální vyhovující hladina byla po dohodě s ÚSKVBL stanovena přítomnost 1 % obsahu rezidua medikační látky, aplikované v předchozí výrobě. Bylo analyzováno 22 vzorků krmiv. Tři vzorky byly nevyhovující, z toho 1 vzorek nevyhověl obsahem dvou účinných látek současně. Výrobcům nevyhovujících vzorků krmiv byl uložen a následně ověřen požadavek zvýšení účinnosti jejich dekontaminačních programů pro zabránění křížové kontaminace krmiv.

Sledování dalších problematik týkajících se bezpečnosti krmiv

Cílená kontrola parametrů glycerolu, používaného jako krmná surovina

Bylo odebráno 34 vzorků surového glycerínu, u kterých byl stanoven obsah glycerolu, metanolu, sodíku, draslíku a niklu. Žádný z analyzovaných vzorků po zohlednění nejistoty stanovení nepřekročil maximální povolený obsah metanolu 0,5 %. Jeden vzorek nevyhověl deklarovanému obsahu draslíku.

Cílená kontrola pesticidů

Přítomnost pesticidů byla zjišťována u 69 vzorků, převážně obilovin. Zjištěné hodnoty účinných látek se obvykle pohybovaly pod mezí detekce přístrojů. Jako nevyhovující byl vyhodnocen 1 falšovaný vzorek rybí moučky původem z Lotyšska, který neobsahoval nadlimitní množství reziduí pesticidů, ale navazující analýzy prokázaly přítomnost amonného dusíku a podíl nedeklarované řepky.

Cílená kontrola přítomnosti a označování genetických modifikací v krmivech

V rámci této kontroly jsou sledovány genetické modifikace v krmných surovinách a krmivech. Jedná se zejména o kukuřici, rýži, sóju, řepku a kompletní i doplňkové krmné směsi. Část vzorků byla analyzována v laboratoři VÚRV Ruzyně. Ve vzorcích se sleduje přítomnost povolených modifikací a náležité označení krmiv, obsahujících GM složky, a také přítomnost modifikací nepovolených. Bylo prověřeno 47 vzorků krmiv. Tři vzorky (dvakrát kompletní krmivo pro psy a doplňková směs pro dojnice) s nedeklarovaným obsahem

geneticky modifikované řepky, sóji nebo kukuřice byly vyhodnoceny jako nevyhovující, falšované krmivo.

Cílená kontrola výskytu zakázaných stimulantů nebo inhibitorů růstu

Bylo prověřeno 27 vzorků převážně krmných směsí pro prasata a skot, zda neobsahují nepovolené antibiotické stimulanty. Rovněž se kontrolují vedlejší výrobky procesů kvašení, zdali neobsahují antimikrobiální látky, které se používají při zpracování k regulaci kvasných procesů. Všechny vzorky byly vyhovující a analyty se pohybovaly pod hranicí detekce.

Cílená kontrola přítomnosti zpracovaných živočišných proteinů

Kontrola metodou PCR-RT ověřuje, zda druhy a podíly obsažených surovin živočišného původu odpovídají informacím uvedeným v označení krmiva a nedochází k jejich falšování. Bylo odebráno 18 vzorků krmiv s dominantním zastoupením kompletních směsí pro psy; všechny byly posouzeny jako vyhovující.

Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy v roce 2017 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v okrese Žďár nad Sázavou, situovaném v Kraji Vysočina. Na celkem 25 lokalitách (+ 3 lokality pro odběr vzorků pro stanovení PCB a PCDD/F) byly odebrány vzorky půd z humusových nebo drnových horizontů, v nichž byl stanoven celkový obsah 11 rizikových prvků (As, Be, Cd, Cr, Cu, Hg, Mn, Ni, Pb, V a Zn) a jejich obsah ve výluhu v 2M HNO₃ (Hg stanovena metodou AMA). V 5 (+3) vzorcích byly analyzovány obsahy perzistentních organických polutantů (POP) ze skupiny monocyklických (MAU) a polycyklických aromatických (PAU) a chlorovaných uhlovodíků, reziduí pesticidů a ropných uhlovodíků. Na 8 lokalitách byl proveden také odběr vzorků rostlin, v nichž byl následně stanoven obsah výše uvedených rizikových prvků. Ve 3 vzorcích rostlin byly analyzovány obsahy POP.

Vzhledem k preventivním hodnotám daným vyhláškou č. 153/2016 Sb. pro celkové obsahy rizikových prvků bylo v okrese Žďár nad Sázavou zjištěno celkově 31 překročení těchto hodnot, a to u arzenu (1 případ), beryllia (16 případů), chromu (6 případů), niklu (1 případ) a zinku (7 případů). Na lokalitě Chlum – Korouhvice se jednalo u chromu o hodnotu 413,5 mg/kg, což je téměř pětinasobek limitní (požadované) hodnoty.

Po porovnání zjištěných hodnot s již neaktuální vyhláškou č. 13/1994 Sb. bylo zjištěno, že v případě celkových obsahů byly limitní hodnoty překročeny ve čtyřech případech u chromu. Limitní hodnoty pro obsahy rizikových prvků ve výluhu 2M HNO₃ byly překročeny v jednom případě u arzenu a dvou případech u chromu, a to na stejných lokalitách, kde byly zjištěny i nadlimitní celkové obsahy.

Hodnocení výsledků bylo provedeno také porovnáním s indikačními hodnotami, udávanými vyhláškou č. 153/2016 Sb. V okrese Žďár nad Sázavou nebyl zjištěn případ překročení indikačního limitu, udávajícího možnost ohrožení nezávadnosti potravin nebo krmiv.

Zátěž rostlin rizikovými prvky v daném okrese je nízká a ani v jednom případě nebyly zjištěny nadlimitní obsahy uvedené ve směrnici EP a Rady 2002/32/EC.

Překročení preventivní hodnoty dané vyhláškou pro sumu sloučenin PAU pro půdy nebylo v okrese Žďár nad Sázavou zjištěno. Z dalších rizikových látek bylo zjištěno v okrese Žďár nad Sázavou překročení preventivní hodnoty pro sumu DDT na lokalitě Kuklík.

V okrese Žďár nad Sázavou nebylo zjištěno překročení hodnot pro MAU, byla nalezena překročení průměrných hodnot pro rostliny u naftalenu na lokalitě Netín – Zásoka. Pro další látky ze spektra perzistentních organických polutantů nebylo monitorováno překročení průměrných hodnot v rostlinách.

V rámci sledování potenciálně rizikových prvků bylo ve vzorcích odebraných pro stanovení PCDD/F a PCB zjištěno překročení preventivních hodnot vyhlášky č. 153/2016 Sb. pro beryllium (lokalita Žďár nad Sázavou – Jámy) a zinek (Horní Rozsídka – Strážek), jednalo se o mírná překročení. Dle zákona č. 41/2015 Sb. je na takovýchto půdách zakázáno používání upravených kalů ČOV a sedimentů. Na lokalitách nebyla zjištěna překročení již neplatné vyhlášky č. 13/1994 Sb.

Po porovnání obsahů sumy PAU s preventivními hodnotami vyhlášky č. 153/2016 Sb. nebylo zjištěno žádné překročení těchto hodnot.

V rámci sledování chlorovaných uhlovodíků, hexachlorbenzenu a polychlorovaných bifenylovů rovněž nedošlo k překročení preventivních hodnot.

Pro vyjádření karcinogenního rizika se hodnoty obsahu všech 17 sledovaných kongenerů PCDD/F přepočítávají na hodnotu mezinárodního toxického ekvivalentu I-TEQ PCDD/F. Vyhláška MŽP č. 153/2016 Sb. nově stanovila hodnotu preventivního limitu (I-TEQ PCDD/F 5 ng.kg⁻¹) a indikační hodnotu, při jejímž překročení může být ohroženo zdraví lidí a zvířat (I-TEQ PCDD/F 100 ng.kg⁻¹). Po přepočtení všech sledovaných kongenerů PCDD/F na hodnotu mezinárodního toxického ekvivalentu I-TEQ je možné konstatovat, že hodnoty u půd ze sledovaných lokalit se pohybují kolem 4 ng.kg⁻¹; tyto hodnoty lze považovat za zvýšené. Preventivní ani indikační hodnota daná aktuální vyhláškou č. 153/2016 Sb. překročena nebyla.

VÚMOP pokračoval v monitoringu vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků a malých vodních nádrží. V roce 2017 bylo do monitoringu zařazeno 41 drobných vodních toků (DVT) a 42 malých vodních nádrží (MVN) spadajících do 7 oblastí povodí (OP) pokrývajících celé území ČR. Stav jakosti povrchových vod DVT a MVN v roce 2017 je možno obecně považovat za uspokojivý, zejména z hlediska

koncentrací těžkých kovů, kdy většina odebraných vzorků odpovídala I. nebo II. třídě jakosti vod. V případě koncentrací látek PCB nebyly zaznamenány v letošním roce znečištěné vodní toky. Naopak koncentrace PAU ve vodách DVT jsou dlouhodobě relativně vysoké, vyskytl se značný počet vzorků spadajících do III. a IV. třídy jakosti vod a došlo také často k překročení imisního limitu.

Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

Monitoring VÚRV

Sleduje imisní situaci v rezortu zemědělství. V roce 2017 byl zajištěn provoz devíti imisních stanic pro přímé přístrojové měření ozónu v průběhu vegetačního období na základě metody Radiello. V rámci realizace celostátního biomonitoringu vlivu imisí na distribuci a akumulaci rizikových látek v rostlinách prostřednictvím sběru a analýz rostlin pasivních bioindikátorů a vybraných kulturních druhů rostlin na obsah vybraných rizikových a potenciálně rizikových prvků (Al, As, B, Ba, Be, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Mn, Mo, Ni, Pb, S, V, Zn) doplněných o stanovení esenciálních makroprvků neboli živin (P, K, Ca, Mg) bylo uskutečněno 62 odběrů půd, vzorků rostlin bylo odebráno celkem 36, analyzováno bylo po rozdělení obilovin na zrno a slámu 42 vzorků. V roce 2017 nejvyšší průměrnou koncentraci O₃ za celou dobu měření (16 týdnů) vykázala lokalita Olomouc, nejnižší průměrná koncentrace O₃ byla zjištěna v Chomutově a v Karlštejně.

Protože dosud neexistují schválené normy přímo pro hodnocení rostlin-bioindikátorů, byly za účelem orientačního hodnocení použity existující normy ČR a EU pro krmiva. Přímě aplikovatelná norma pro zvolený druh plodin existuje pouze pro 4 prvky (As, Cd, Pb a Hg), a to norma pro trvalé travní porosty (TTP) - viz vyhláška č. 305/2004 Sb. – část A, a vyhláška č. 184/2004 Sb. – část B. Limitní hodnoty pro hodnocení TTP jsou následující: As 4 mg.kg⁻¹, Cd 1 mg.kg⁻¹, Hg 0,1 mg.kg⁻¹ a Pb 40 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku. Při posuzování rostlin bioindikátorů byly v tomto případě připojené rovněž trvalé travní porosty.

V předchozích letech používané vyhlášky byly bez náhrady zrušeny, neboť byly nahrazeny nařízením Komise (ES) č. 1881/2006, nařízením Komise (EU) č. 574/2011 a nařízením Komise (EU) č. 1275/2013. V rostlinách nebyla v rámci monitoringu překročena ani jedna z hodnot obsahu rizikových látek v mg.kg⁻¹ sušiny vzorku uvedené pro krmiva podle výše zmíněných nařízení Komise.

V roce 2017 byly půdy odebírány ze dvou horizontů (ornice a podorničí), a to jak u bioindikátorů (jílek, smetánka), tak i u polních plodin (pšenice, ječmen, kukuřice, TTP) ze třech lokalit a třech odběrových míst lišících se nadmořskou výškou 200, 500 a 700 m. Tyto vzorky byly odděleně analyzovány a vyhodnoceny.

Z hlediska překročení limitů jednotlivých prvků pro půdu lze konstatovat, že dle mezní hodnoty koncentrací prvků v půdě v mg.kg⁻¹ sušiny vzorku dle vyhlášky č. 437/2016 Sb. i podle vyhlášky č. 153/2016 Sb. byla u arzenu překročena koncentrace u šesti analyzovaných

vzorků, což představuje 10 % naměřených hodnot. Kadmium překročilo koncentrace dané vyhláškou č. 437/2016 Sb. i vyhláškou č. 153/2016 Sb. v deseti případech, což představuje 16 % naměřených hodnot. U olova byla překročena koncentrace 60 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku půdy daná vyhláškou č. 437/2016 Sb. i vyhláškou č. 153/2016 Sb. ve 2 případech, což činí 3 % naměřených hodnot. U zinku pak bylo zjištěno překročení hodnoty 130 mg.kg⁻¹ vzorku dané vyhláškou č. 437/2016 Sb. i vyhláškou č. 153/2016 Sb. v jednom případě, což činí 2 % naměřených hodnot. Ostatní sledované prvky nepřekračovaly žádnou z hodnot daných vyhláškou č. 437/2016 Sb. i vyhláškou č. 153/2016 Sb.

Více informací lze nalézt na www.vurv.cz.

Monitoring VÚLHM

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti provádí monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech a v roce 2017 byl stejně jako v minulých letech zaměřen na zjišťování obsahu vybraných těžkých kovů a na stanovení PAU, organochlorových pesticidů (OCP) a polychlorovaných bifenyly (PCB) v jedlých houbách a lesních plodech. V průběhu letních a podzimních měsíců 2017 bylo sebráno 30 vzorků jedlých hub, reprezentujících 7 druhů – hřib smrkový (*Boletus edulis*), hřib dubový (*Boletus reticulatus*), hřib žlutomasý (*Xerocomellus chrysenteron*), hřib hnědý (*Xerocomus badius*), hřib plstnatý (*Boletus subtomentosus*), klouzek obecný (*Suillus luteus*), kozák březový (*Leccinum scabrum*) ve 21 lesních oblastech (LO) a 15 vzorků borůvky černé (*Vaccinium myrtillus*).

Ve 20 vzorcích hub a 5 vzorcích lesních plodů byly analyzovány těžké kovy (Cd, Cu, Hg), PAU, PCB a OCP. Aktivita ¹³⁷Cs byla proměřena u všech sebraných vzorků.

V roce 2017 překročilo koncentraci 2 mg.kg⁻¹ Cd jedenáct vzorků hub, což představuje 55 % z celkového počtu analyzovaných vzorků. Koncentraci 5 mg.kg⁻¹ Hg nepřekročil žádný vzorek. Koncentraci kadmia dle limitů pro bobuloviny překročil jeden vzorek.

PCB nebyly v roce 2017 detekovány u žádného vzorku hub. Také v lesních plodech byly všechny koncentrace pod detekčním limitem 0,6 µg.kg⁻¹, stejně jako v letech 2014–2016.

Maximální limity reziduí pesticidů (MRL) jsou stanoveny na úrovni EU nařízením EP a Rady (ES) č. 396/2005 ze dne 23. února 2005 o maximálních limitech reziduí pesticidů v potravinách a krmivech rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu a o změně směrnice Rady 91/414/EHS, v platném znění. Koncentrační rozmezí látek ze skupiny DDT bylo v houbách v minulých letech široké, v roce 2017 byly všechny hodnoty (u hub i u lesních plodů) pod detekčním limitem, stejně jako v letech 2014–2016.

Hexachlorcyklohexany (αHCH, βHCH) a lindan (γ-HCH) nebyly v houbách ani v lesních plodech vůbec detekovány.

Indikační látkou pro výskyt a účinek PAU byl nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 určen benzo(a)pyren. Nařízením Komise (EU) č. 835/2011 byla indikace rozšířena na

benzo[a]pyren, chrysen, benzo[a]anthracen, benzo[b]fluoranthen v jednodušší variantě a případně na benzo[a]pyren, chrysen, benzo[a]anthracen, benzo[b]fluoranthen, benzo[k]fluoranthen, benzo[g,h,i]perylene, dibenzo[a,h]anthracen a indeno[1,2,3-c,d]pyren v náročnější variantě.

V příloze nařízení jsou stanoveny maximální limity (v $\mu\text{g.kg}^{-1}$ čerstvé hmotnosti) pro některé potraviny – pro vyšetřované vzorky však stanoveny zatím nejsou. Limity se pohybují v rozmezí 2–10 $\mu\text{g.kg}^{-1}$ čerstvého vzorku, tzn., že pro suché houby i lesní plody by byla mezní koncentrace přibližně desetinásobná.

V roce 2017 přesáhla suma PAU hodnotu 100 $\mu\text{g.kg}^{-1}$ sušiny u jednoho vzorku jedlých hub. Průměrná hodnota v pomyslném houbovém koši představuje 63,85 $\mu\text{g.kg}^{-1}$ a je tedy srovnatelná s průměrnou hodnotou roku 2012 a o cca 15 $\mu\text{g.kg}^{-1}$ vyšší než v roce 2016. V roce 2017 stoupla průměrná hodnota PAU v lesních plodech na 19,3 $\mu\text{g.kg}^{-1}$. V roce 2016 byla tato hodnota 13,83 $\mu\text{g.kg}^{-1}$. Maximální množství 25,77 $\mu\text{g.kg}^{-1}$ bylo zjištěno u vzorku borůvek z lokality Bezděz.

Zjištěné aktivity ^{137}Cs v houbách byly v roce 2017, stejně jako v letech minulých, značně rozkolísané. Pohybovaly se v rozmezí od 19 Bq.kg^{-1} (lokalita Míšov, LO 7, Brdská vrchovina) do 3 938,52 Bq.kg^{-1} (lokalita Františkova chata, LO 27, Hrubý Jeseník). Úroveň radioaktivní kontaminace potravin 6 000 Bq.kg^{-1} sušiny nepřekročil v roce 2017 žádný z odebraných vzorků. Průměrná hodnota v pomyslném houbovém koši 941,9 Bq.kg^{-1} nepředstavuje nebezpečí pro konzumaci.

V lesních plodech se zjištěná aktivita ^{137}Cs pohybovala v rozmezí od 3,97 Bq.kg^{-1} (lokalita Benešovice, LO 6, Západočeská pahorkatina) do 338,5 Bq.kg^{-1} (lokalita Černé údolí, LO 14, Novohradské hory). Průměrná hodnota ve zkoumaných vzorcích borůvky černé byla 86,2 Bq.kg^{-1} .

Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

Školení inspektorů dozorových orgánů

Potřeba jednotného školení inspektorů vychází z nařízení EP a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. 4. 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat. Obsah modulů (kurzů) školení vychází z oblastí uvedených v kapitole I, přílohy II, nařízení EP a Rady (ES) č. 882/2004 a byl přidán modul k právním předpisům EU. Za oblast školení je zodpovědné oddělení informačního centra bezpečnosti potravin (spadající pod odbor bezpečnosti potravin) MZe.

Plnění požadavků EU probíhá od roku 2011 e-learningovou formou, která značně šetří finanční prostředky. Odborným garantem je Veterinární a farmaceutická univerzita Brno (VFU Brno), která zajistila odborníky, kteří postupně zpracovali odborné texty každého modulu (kurzu) a jsou k dispozici při aplikaci e-kurzu. Technickou podporu e-learningového

kurzu zajišťuje Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) prostřednictvím LMS eDoceo. ÚZEI, VFU Brno a MZe (odbor bezpečnosti potravin) vzájemně spolupracují.

Účastníci e-kurzů na závěr školení prochází závěrečným testem, jehož úspěšné zvládnutí je nezbytným předpokladem pro vystavení certifikátu potvrzujícího absolvování školení.

T5.6/02 - Vyhodnocení jednotného školení pracovníků provádějících kontroly (2011–2017)

E- školení	Termín studia	Počet přihlášených účastníků	Počet absolventů	% absolventů z počtu přihlášených účastníků
1. kolo	15. 10. 2011 – 31. 7. 2012	78	74	95
2. kolo	1. 10. 2012 – 30. 4. 2013	80	75	94
3. kolo	1. 10. 2013 – 30. 4. 2014	80	71	89
4. kolo	1. 10. 2014 – 30. 4. 2015	81	75	93
5. kolo	1. 10. 2015 – 30. 4. 2016	80	71	89
6. kolo	1. 10. 2016 – 30. 4. 2017	80	70	88

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), I. Poustková (MZe)

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv, a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci rezortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat při Výzkumném ústavu živočišné výroby, v.v.i., Vědecký výbor veterinární při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství, v.v.i., Vědecký výbor fytosanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, oba při Výzkumném ústavu rostlinné výroby, v.v.i.

Z důvodu dlouhodobého zajištění činnosti vědeckých výborů bylo financování v roce 2017 zajištěno na základě realizované veřejné zakázky, respektive následně podepsaných smluv o plnění mezi MZe a zmíněnými veřejnými výzkumnými institucemi, při kterých byly vědecké výbory zřízeny. Uvedené řešení umožnilo zajistit činnost vědeckých výborů administrativně jednodušeji a především dlouhodobě i na roky následující.

Vědecký výbor veterinární

Činnost Vědeckého výboru veterinárního (VVV) pokračovala podle schváleného plánu činnosti na rok 2017. Soustředěna byla na zpracování a projednání studií a stanovisek zaměřených do oblastí úzce spojených s problematikou zdraví zvířat, pohody zvířat, zoonóz, hygieny provozu, nezávadnosti živočišných produktů a krmiv.

Realizovány byly tři studie: Virové hemoragické onemocnění králíků – nové varianty viru na našem území, Strategie pro účelné a bezpečné používání antiparazitik u spárkaté zvěře

a sledování rezistence na stávající antiparazitika, Kvantitativní stanovení proteinů vajec kura domácího (*Gallus gallus*) s vysokým alergenním potenciálem v těstovinách metodou LC/MS/MS.

Aktuální informace naleznete na www.vetcommittee.org.

Vědecký výbor výživy zvířat

Vědecký výbor výživy zvířat (VVVZ) se zabývá se otázkami v oblasti výživy zvířat (kvalita krmiv, krmná aditiva, stopové prvky a vedlejší produkty ve výživě zvířat, farmakostimulanty) s dopadem na bezpečnost potravního řetězce.

VVVZ roce 2017 uspořádal konferenci „Aktuální poznatky ve výživě a zdraví zvířat a bezpečnosti produktů“ ve spolupráci s Výzkumným ústavem živočišné výroby, v.v.i. a Ministerstvem zemědělství – Koordináčním místem pro technickou a vědeckou spolupráci s EFSA.

Zpracováno bylo pět vědeckých studií: Hygienické aspekty pastevního chovu drůbeže (*Gallus gallus* f. *domestica*) - bakteriologické parametry, Přírodní látky a jejich biologická aktivita - látky ovlivňující mastitidu u hospodářských zvířat, Nutriční hodnota bezobratlých živočichů a jejich využití ve výživě (současnost a perspektivy), Vliv vápníku na kvalitu skořápky a bezpečnost produkce vajec v různých systémech ustájení, Problematika kokciidií rodu *Cryptosporidium* u slepic v různých systémech ustájení.

Aktuální informace jsou dostupné na www.vuzv.cz.

Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí

Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí (VVF) působí v oblasti bezpečnosti potravin, které mají návaznost na problémy v primární zemědělské výrobě, importu a exportu zemědělských surovin/produktů a fyto-karanténních oblastí, a problémů vznikajících důsledkem narušeného životního prostředí.

V roce 2017 se uskutečnil seminář „Aktuální problémy bezpečnosti a kvality potravin a zemědělských produktů: význam výzkumu a nezávislých studií v systému zajištění bezpečných potravin“.

VVF zpracoval tři vědecké studie: Kritické zhodnocení zdravotních rizik vybraných rostlin a rostlinných látek v potravinách a doplňcích stravy, která mají fyziologický účinek a nejsou přidávána jako aditiva; Rezistence škodlivých organismů k pesticidům ve vztahu k bezpečnosti potravin; Charakterizace alkaloidů a kanabinoidů v rostlinných produktech.

Aktuální informace jsou k dispozici na www.phyto-sanitary.org.

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva (VVG) zpracovává vědecká stanoviska ČR pro jednání na evropské úrovni v oblasti geneticky modifikovaných (GM) potravin a krmiv.

V roce 2017 jich bylo posouzeno a předloženo Ministerstvu zemědělství třicet. Dle těchto stanovisek ČR hlasovala na jednání pracovních orgánů Evropské komise. Členové VVG také poskytují konzultace MZe v oblasti vědeckých poznatků. VVG také pravidelně sleduje hlášení výskytu nepovolených GM potravin na trhu v EU v rámci Systému rychlého varování pro potraviny a krmiva (RASFF). Během hodnoceného období nebyly v tomto směru žádné požadavky ze strany MZe na posouzení rizik plynoucích z výskytu nepovolených GM produktů na trhu.

Informace o činnosti vědeckého výboru naleznete na www.scgmff.cz.

Spolupráce s EFSA

V roce 2017 pokračovala spolupráce ČR a odborníků a organizací z ČR s EFSA. Oficiální spolupráce ČR je zajišťována MZe, konkrétně Odborem bezpečnosti potravin. Do spolupráce s EFSA byla v průběhu roku 2017 přímo zapojena také celá řada českých organizací v rámci spolupráce podle čl. 36 (nařízení EP a Rady č. 178/2002) či v rámci vědeckých sítí a celá řada odborníků.

Činnost Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA

Aktivita Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA (Koordinační místo) jsou zaměřené především na podporu člena Poradního sboru, výměnu informací mezi ČR a EFSA, sdílení informací do/ze členských států, poradenství k souvisejícím vědeckým aktivitám a zviditelnování EFSA v členském státu. Dalšími aktivitami jsou např. rozvíjení sítí odborníků, podpora mezinárodní vědecké spolupráce či sdílení informací o školících aktivitách v oblasti bezpečnosti potravin. Dlouhodobě je národní aktivitou podpora sběru a harmonizace formátu dat pro hodnocení zdravotních rizik v rámci aktivity DATEX CZ. Činnost Koordinačních míst pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA (dále jen „Koordinačních míst“) byla i v roce 2017 ze strany EFSA podporována formou grantu, a to v souladu s dodatkem k dohodě o zajištění činnosti Koordinačního místa v roce 2017, podepsaným 5. prosince 2016.

Informace z Koordinačního místa jsou dostupné na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Spolupráce s EFSA podle čl. 36

Jedním z úkolů EFSA je vytváření sítí, tedy propojování expertů a organizací v členských státech EU i ve třetích zemích. Konkrétně o tom hovoří článek 36 nařízení EP a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví se postupy týkající se bezpečnosti

potravin. Čl. 36 konkrétně říká, že „EFSA podporuje evropské propojení organizací působících v oblastech posílání úřadu, jehož cílem je zejména vytvořit rámec pro vědeckou spolupráci prostřednictvím koordinace činností, výměny informací, přípravy a provádění společných projektů, výměny odborných poznatků a osvědčených postupů v oblastech posílání úřadu“.

V praxi to funguje tak, že členské státy jmenují organizace, které mohou EFSA pomáhat v jeho poslání. Návrh schvaluje Správní rada EFSA a seznam schválených organizací je zveřejněn na stránkách úřadu.

K 31. 12. 2017 bylo na seznamu více než 400 organizací ze všech zemí EU, z toho 13 z ČR: MZe; SZÚ; VÚVeL; VÚRV; VÚŽV; VÚPP; MENDELU; ČZU; VŠCHT; Biologické centrum Akademie věd; VFU Brno; JČU; Ostravská univerzita v Ostravě. V roce 2016 byla na seznam uvedena Ostravská univerzita v Ostravě. V roce 2017 nebyla na seznam nově uvedena žádná organizace z ČR.

Vědecké sítě

V případě potřeby vytváří EFSA vědecké sítě pro specifická témata. Tyto sítě tvoří národní organizace jmenované členskými státy EU (prostřednictvím členů Poradního sboru EFSA), s odbornými znalostmi v oblastech spadajících do každé ze sítí. Národní (nominovaný) odborník nebo jeho zástupce představují člena vědecké sítě na jednáních. Každý takový odborník reprezentuje nejen národní organizaci, ale v širším smyslu i příslušný členský stát.

K 31. 12. 2017 byly zřízeny tyto vědecké sítě (VS): VS pro hodnocení rizik pro zdraví a pohodu zvířat (MZe); VS pro hodnocení rizik pro zdraví rostlin (VÚRV); VS pro hodnocení mikrobiologických rizik (SZÚ); VS pro BSE/TSE (SVÚ Jihlava); VS pro sběr dat o zoonózách (SVS); VS pro data o výskytu chemických látek (SZÚ); VS pro data o spotřebě potravin (SZÚ); VS pro balení a složky potravin (SZÚ); VS pro hodnocení rizik GMO – životní prostředí (MŽP); VS pro hodnocení rizik pro GMO – potraviny a krmiva (MZe); VS pro nově se objevující rizika (MZe); VS pro hodnocení rizik nanotechnologií v potravinách a krmivech (SZÚ); VS pro sběr dat o reziduích veterinárních léčiv (SVS); Řídící síť pro pesticidy (ÚKZÚZ); Skupina pro monitoring pesticidů (ÚKZÚZ); Síť expertů na komunikaci (MZe); VS pro nové potraviny (MZe). V roce 2017 byly vytvořeny Síť expertů na komunikaci a Vědecká síť pro nové potraviny.

Sítím předsedají zástupci EFSA a jsou podporovány příslušnými útvary EFSA. Jejich cílem je usnadnit vědeckou spolupráci v oblastech působnosti EFSA podporou: Koordinace činností; Výměny informací; Vývoje a realizace společných projektů; Výměny poznatků a osvědčených postupů.

EFSA vytváří v rámci sítí podskupiny, které pracují na specifických vědeckých úkolech ve spolupráci s členskými státy. Po vyřešení úkolů jsou podskupiny opět rozpuštěny.

Na vyzvání EFSA mohou být členy sítě i zástupci Komise a jiných organizací (včetně těch mimo EU) se specifickými odbornými znalostmi.

Jednotný integrovaný víceletý národní plán kontrol ČR

V roce 2017 byla provedena první revize Jednotného integrovaného víceletého vnitrostátního plánu kontrol ČR 2016–2018 a připravena jeho aktuální podoba.

V návaznosti na provedené audity Potravinovým a veterinárním úřadem v ČR byly doplněny další informace ze zákona o státní službě, o střetu zájmů, o svobodném přístupu k informacím a o ochraně osobních údajů.

Příslušnými orgány provádějícími úřední kontroly byly doplněny informace: k informačním a komunikačním technologiím; ke kontrolám (např. internetového prodeje, ekologického zemědělství, prvovýroby, zásilek, přípravků na ochranu rostlin, veterinárních léčivých přípravků, medikovaných krmiv, přídatných látek, doplňků stravy, klamání spotřebitelů a nekalých obchodních praktik, zdravotního a nutričního tvrzení, chráněného označování potravin, ochrany a pohody zvířat); k úpravám kompetencí a organizačních struktur příslušných orgánů (v souvislosti s novelami právních předpisů ČR a EU); ke školení inspektorů; k prokazování falšování, k systému správní pomoci a spolupráce (tzv. AACS systém – Administrative Assistance and Cooperation System), který podporuje a usnadňuje komunikaci mezi dozorovými orgány podílejícími se na boji proti falšování potravin na území Evropy; k odběru úředních vzorků (vč. činnosti laboratoří a metod zkoušení).

V roce 2017 provedl Potravinový a veterinární úřad v ČR dva audity (na národní auditní systém a na zajištění pohody zvířat během dlouhotrvající přepravy do zemí mimo EU) a dále 2 zjišťovací mise (na provádění kontrol krmiv podle analýzy rizika a na plánování úředních kontrol podle analýzy rizik v oblasti bezpečnosti potravin). Ze zpráv, které Potravinový a veterinární úřad vypracoval v návaznosti na provedené audity a mise vyplývá, že příslušné orgány mají ve zmíněných oblastech zavedené systémy a postupy, které realizují tak, jak je požadováno příslušnými právními předpisy.

Výsledkem bylo zapracování získaných informací o systémech úředních kontrol, o kompetencích příslušných orgánů, o stavu plnění uložených opatření do Profilu země (tzv. Country Profile), který je přístupný veřejnosti na internetových stránkách Potravinového a veterinárního

úřadu

EK

http://ec.europa.eu/food/fvo/country_profiles/details.cfm?co_id=CZ.

Aktivity informačního centra bezpečnosti potravin (ICBP)

Informační centrum bezpečnosti potravin (ICBP) je koncipováno jako informační centrum pro komunikaci se širokou veřejností.

ICBP prostřednictvím webových stránek www.bezpecnostpotravin.cz, vložené aplikace slovník Bezpečnosti potravin A-Z, email listu a pomocí sociálních sítí Facebook a Twitter

podává kompletní informace z prostředí bezpečnosti potravin a zdravé výživy, které jsou určeny odborné i laické veřejnosti. ICBP dále informuje registrované uživatele webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz o závadných potravinách zachycených v české tržní síti.

Webové stránky www.viscojis.cz jsou určeny spotřebitelské veřejnosti, webové stránky www.viscojis.cz/teens jsou primárně koncipovány pro žáky základních a středních škol a jejich pedagogy a slouží především jako podpora výukového programu „Výživa ve výchově ke zdraví“. V průběhu roku 2017 byla u obou těchto webových aplikací zajištěna průběžná aktualizace dat.

V roce 2017 bylo realizováno 10 přednášek, kterých se dohromady zúčastnilo 402 spotřebitelů. V rámci vzdělávání dětí a mládeže proběhlo celkem 160 vzdělávacích programů, na kterých bylo s problematikou správné výživy a bezpečného zacházení s potravinami seznámeno 5 161 žáků základních a mateřských škol.

V průběhu roku 2017 realizovalo ICBP 3 zábavně vzdělávací akce pro děti: při příležitosti Mezinárodního dne dětí na Střeleckém ostrově v Praze, na oborové výstavě Země živitelka v Českých Budějovicích a v Národním zemědělském muzeu Praha. Těchto akcí se zúčastnilo bezmála 2 000 dětí.

Od listopadu 2017 byla uživatelům internetových stránek www.bezpecnostpotravin.cz v rámci aplikací do mobilních telefonů zpřístupněna nová část aplikace nazvaná Výživa v kostce, která vedle přehledných a praktických informací ze světa výživy nabízí také výpočet indexu tělesné hmotnosti a potřeby energie a živin.

E-learningový kurz pro pedagogy a studenty středních škol s potravinářským zaměřením a gymnázií „Výživa ve výchově ke zdraví“ byl aktualizován a doplněn o další moduly a v říjnu 2017 byl spuštěn jeho druhý ročník, do kterého se přihlásilo celkem 33 škol.

Během roku 2017 bylo dále v rámci činnosti ICBP publikováno a je postupně distribuováno přibližně 81 000 materiálů s problematikou bezpečnosti potravin a zdravé výživy.

5.7 Míra potravinové soběstačnosti

Míra potravinové soběstačnosti je vypočtena jako podíl domácí spotřeby na celkové produkci dané komodity. V tab. T5.7/01 je uvedena míra potravinové soběstačnosti v roce 2016 a odhad ÚZEI za rok 2017.

T5.7/01 - Míra potravinové soběstačnosti v ČR (%)

Komodita	2016	2017 ¹⁾	Meziroční index ²⁾
Mléko	131,7	132,9	1,2
Hovězí maso	131,3	121,5	-9,8
Vepřové maso	55,1	52,7	-2,4
Drůbež	74,0	75,1	1,1
Vejce	84,8	89,8	5,0
Čerstvá zelenina	35,6	36,4	0,9
Čerstvé ovoce	82,6	68,8	-13,8
Komodita	2016/2017	2017/2018	Meziroční index ²⁾
Obiloviny celkem	171,3	147,9	-23,4
z toho - pšenice	216,5	174,1	-42,4
- ječmen	117,9	120,2	2,3
- kukuřice	158,4	112,4	-46,0
- žito	88,5	96,6	8,1
Řepka	117,2	95,7	-21,5
Brambory	77,8	78,5	0,7
Cukr	163,2	163,1	-0,1

1) Odhad ÚZEI.

2) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: *Bilance výroby a spotřeby jednotlivých komodit*

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

V základních komoditách rostlinné výroby je ČR soběstačná. Míra soběstačnosti převyšuje 100 % u obilovin i cukru. U dalších výrobků rostlinné výroby ČR není soběstačná, jde především o zeleninu, ovoce a brambory.

V rámci základních komodit rostlinné výroby je vysoká míra soběstačnosti u obilovin (zejména u pšenice). V roce 2017/2018 došlo u obilovin kvůli nepříznivému suchému počasí k meziročnímu snížení míry soběstačnosti (o 23,4 p. b.). Nejvýrazněji se soběstačnost snížila u kukuřice (o 46,0 p. b.). Míra soběstačnosti poklesla u pšenice (o 42,4 p. b.). Naopak se soběstačnost zvýšila u ječmene (o 2,3 p. b.) a žita (o 8,1 p. b.). V produkci řepky nebyla ČR v roce 2017/2018 soběstačná v důsledku sucha, které i přes mírné zvýšení osevní plochy vedlo ke snížení hektarového výnosu a následně i produkce. Soběstačnost oproti předchozímu roku významně klesla o 32,5 p. b. na úroveň 95,7 %.

U cukru se v hospodářském roce 2016/17 míra soběstačnosti mírně snížila (o 0,1 %). U brambor není ČR soběstačná a produkce nedosahuje úrovně domácí spotřeby, meziročně se soběstačnost mírně zvýšila (o 0,7 p. b.).

Rovněž u ovoce mírného pásma nebyla v roce 2017 ČR soběstačná a míra soběstačnosti se meziročně snížila (o 13,8 p. b.). Tento trend odpovídá poklesu domácí výroby (o 20,5 %) a stagnaci spotřeby.

Míra soběstačnosti je nejméně uspokojivá u zeleniny. Zelenina vykazuje dlouhodobě nízkou míru soběstačnosti, a přestože v roce 2017 došlo k jejímu růstu o 0,9 p. b., zůstává pod

hranicí 40 %. Zvýšení míry soběstačnosti v roce 2017 je zejména důsledkem zvýšení hektarových výnosů, a tím i domácí výroby.

Mezi jednotlivými komoditami živočišného původu se míra soběstačnosti výrazně liší. Vysoká míra soběstačnosti – nad úrovní 100 % – je u hovězího masa a mléka. Soběstačnost v produkci nativního mléka dosáhla 132,9 %, což je meziroční růst (o 1,2 p. b.). Takto definovaný ukazatel vyjadřuje poměr mezi výrobou nativního mléka v zemědělském podniku a spotřebou mlékárenských výrobků přepočtenou na ekvivalent mléka. Zvýšení výroby působila větší průměrná roční dojivost krav.

U hovězího a telecího masa se v meziroční porovnání míra soběstačnosti snížila téměř o 10 p. b., přesto však zůstala stále vysoká. Hlavní příčinou jejího snížení byl, i při stagnaci stavů skotu celkem, poměrně výrazný meziroční pokles výroby (o 4,4 %) způsobený zejména nižší nabídkou jatečných krav (o 6,3 %), ale i jatečných býků. Zlepšení rentability v odvětví mléka v roce 2017 se promítlo do nižšího počtu poražených krav a částečně se promítlo do poklesu produkce hovězího masa. Rovněž se meziročně mírně snížila i průměrná porážková hmotnost jatečného skotu (o 0,5 %). Naproti tomu celková spotřeba hovězího masa v roce 2017 mírně vzrostla (o 3,2 %).

Míra soběstačnosti u vepřového masa je v ČR dlouhodobě nízká, když od roku 2012 nedosahuje ani 60 %. V roce 2017 zaznamenala další meziroční pokles, a to o 2,4 p. b. Důvodem bylo meziroční snížení nabídky jatečných prasat o 2,3 % provázené redukcí celkové výroby vepřového masa o 5,2 %, zatímco celková spotřeba se proti roku 2016 téměř nezměnila (snížení o 0,9 %).

Nízká míra soběstačnosti zůstává také u drůbeže. V roce 2017 míra soběstačnosti mírně vzrostla (o 1,0 p. b.). Tato skutečnost je výsledkem vyššího růstu výroby než spotřeby. Míra soběstačnosti u vajec v roce 2017 dosáhla 89,8 % a meziročně se zvýšila o 5,0 p. b. Vývoj v roce 2017 byl ovlivněn především zvýšením výroby (o 6,6 %) a mírnějším zvýšením domácí spotřeby (o 0,7 %).

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

V roce 2017 obhospodařovaly právnické osoby 69,6 % a fyzické osoby 30,4 % zemědělské půdy v ČR. Meziroční změny v podnikatelské struktuře zemědělství byly v roce 2017, podobně jako v předcházejících letech, relativně malé. Pokračuje nárůst počtu podnikatelských subjektů v potravinářství, zejména se zvyšuje počet velikostně menších firem. Výkonnostně nejvýznamnější kategorii (podle objemu tržeb za prodej VV a S) představovaly v roce 2017 podniky s 200 až 499 zaměstnanci. Z oborového pohledu nejvyšší počet firem vykazuje výroba pekařských a cukrářských výrobků. Objem PZI do CZ–NACE 10-12 vykazuje zápornou hodnotu, na níž se podílí jak základní kapitál, tak reinvestovaný zisk i ostatní kapitál. V roce 2017 se výměra množitelských ploch jednotlivých skupin plodin s výjimkou jetelovin (nárůst o 31 %) výrazně nezměnila. Ve srovnání s rokem 2016 došlo ke snížení spotřeby živin v minerálních hnojivech. Spotřeba statkových a organických hnojiv se pohybovala na úrovni předchozího roku, celkový vnos čistých živin ze statkových a organických hnojiv byl o 0,8 kg/ha vyšší. V roce 2017 byl zaznamenán mírný

nárůst produkce, spotřeby a vývozu průmyslových krmiv, dovezeno bylo meziročně o 8,8 % méně. V roce 2017 bylo do zemědělství dodáno celkem 2 247 traktorů, tj. nárůst o více než 20 % oproti roku 2016. Dále bylo do zemědělství dodáno celkem 162 sklízecích mlátiček, tj. nárůst proti roku 2016 o více než 16 %, a 30 samojízdných řezaček, což je proti dodávkám v roce 2016 výrazný pokles o 33 %. Čerpání úvěrů zemědělskými podniky se v roce 2017 zvýšilo a k 31. 12. 2017 dosáhlo úrovně necelých 56 mld. Kč. Podíl úvěrů do odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství z celkového objemu poskytnutých klientských úvěrů přitom činil 1,9 %, tj. o 0,1 p. b. více než v předcházejících 3 letech. Pojistné za zemědělské pojištění se meziročně zvýšilo. Výměra pojištěných plodin představovala více než 1,6 mil. ha. a ve srovnání s rokem 2016 se zvýšila zhruba o 10 %. V roce 2017 poskytlo MZe účelové finanční prostředky ve výši téměř 426 mil. Kč na podporu řešení 162 programových projektů. Na dlouhodobý koncepční rozvoj 20 rezortních výzkumných organizací pak vynaložilo cca 447 mil. Kč. Prostřednictvím Ročního vzdělávacího plánu MZe bylo v roce 2017 realizováno 682 akcí za 5,4 mil. Kč. Z národního dotačního programu 9. E. Školní závody byly podpořeny subjekty částkou 7,3 mil. Kč. Na program Centra odborné přípravy byla poskytnuta podpora ve výši 39,7 mil. Kč. Program 9.F.e. Regionální přenos informací byl podpořen částkou 14,9 mil. Kč a program 9.F.i. Odborné konzultace částkou 6,2 mil. Kč. Odbytová družstva vyvíjela svou činnost především v komoditách mléko, vejce, ovoce a zelenina. Zaměstnanost v zemědělství se prakticky stabilizovala, průměrný evidenční počet pracovníků v zemědělství činil v roce 2017 přibližně 100 tis. a meziročně poklesl o 0,2 %. Průměrná mzda v zemědělství vzrostla o 5,4 %, což je pod úrovní nárůstů jak v národním hospodářství celkem (7,0 %), tak v průmyslu (7,1 %). Nižší dynamika vývoje mezd v zemědělství se projevila ještě výrazněji při porovnání absolutních meziročních nárůstů mezd (v zemědělství byl nejnižší v rámci všech odvětví, rozdíl v průměrných měsíčních mzdách vůči průmyslu i NH dosáhl cca 6 tis. Kč).

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2017 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno přes 48 tis. subjektů (tab. T6.1/01). Všechny evidované zemědělské subjekty jsou zde označovány jako zemědělské podniky a jsou rozděleny na podniky právnických osob (PPO) a podniky fyzických osob (PFO). PPO zahrnují zemědělské obchodní korporace, a to obchodní společnosti a družstva, a jiné právnické osoby. PFO zahrnují jak zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství (dále jen „zemědělství podnikatelé – FO“), tak i fyzické osoby provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského podnikatele. Drobní pěstitelé nebo chovatelé bez podnikatelského osvědčení tvoří početnou část (42 %) zemědělských subjektů vykazovaných ČSÚ. 1,98 tis. zemědělských podniků (4,1 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu. Převážnou část z nich (86 %) představovaly PFO.

**T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾,
stav koncem roku 2017**

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	43 342	1 070 930	30,4	629 819	25,3	25,7	15,1
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾	23 188	958 936	27,2	571 061	23,0	40,8	24,3
Právnické osoby celkem	4 691	2 450 897	69,6	1 856 452	74,7	556,4	421,4
v tom - obchodní společnosti celkem	3 837	1 762 304	50,0	1 302 569	52,4	489,8	362,0
z toho - spol. s r. o.	3 066	882 553	25,1	586 357	23,6	307,2	204,1
- a. s.	731	862 484	24,5	702 884	28,3	1 257,3	1 024,6
- družstva	514	658 983	18,7	537 371	21,6	1 292,1	1 053,7
- ostatní ⁴⁾	340	29 609	0,8	16 512	0,7	99,7	55,6
Celkem	48 033	3 521 827	100,0	2 486 272	100,0	76,5	54,0

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zaevidovaní zemědělští podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Většina zemědělských podniků (95,9 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.¹⁰⁹ a tyto podniky hospodařily na 3,52 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.).

PPO obhospodařovaly téměř 70 % z. p. (a necelých 75 % o. p.) v ČR. Jednalo se převážně o obchodní společnosti¹¹⁰, které obhospodařovaly polovinu celkové výměry z. p. Družstva hospodařila na necelé pětinu výměry z. p. Podíl ostatních právnických osob (státní podniky, příspěvkové organizace aj.) na z. p. byl pouze necelé jedno procento.

Největší podíl na půdě obhospodařované PFO měli zemědělští podnikatelé – FO, na které připadalo více než 27 % celkové výměry obhospodařované z. p. a 23 % celkové výměry o. p. v ČR.

Podíl orné půdy celkově představoval 70,6 % zemědělské půdy. PPO vykázaly vyšší stupeň zornění obhospodařované půdy (celkově 75,7 %; podle jednotlivých právních forem s. r. o. 66,4 % a družstva shodně s a. s. 81,5 %) než PFO s 58,8 %.

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat měly PPO ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě. Na PPO připadlo téměř 75 % skotu (v rámci toho téměř 90 % dojených krav), více než 93 % prasat a rovněž drůbeže.

Podle právních forem podniků byly největšími chovateli skotu a. s. (28,5 %), následované družstvy (25,4 %) a zemědělskými podnikateli – FO (25,2 %). Na chovu prasat se 62,9 % podílely a. s. a dále družstva (15,5 %) a s. r. o. (13,1 %), na chovu drůbeže se

109 Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kožešinových zvířat.

110 Podle početního zastoupení se jedná především o společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti; v malé míře jsou zastoupeny i veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti.

podílely zejména s. r. o. s 49,1 % a a. s. s 38,6 % a výrazně méně zemědělstí podnikatelé – FO s podílem 5,7 % (tab. T6.1/02).

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2017

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy		ks	%	ks	%
	ks	%	ks	%				
Fyzické osoby celkem	358 296	25,2	37 483	10,2	98 217	6,5	1 588 816	6,6
z toho - zeměd. podnikatelé¹⁾	322 874	22,7	32 681	8,9	76 324	5,0	1 382 227	5,7
Právnícké osoby celkem	1 062 730	74,8	330 773	89,8	1 421 943	93,5	22 557 619	93,4
v tom - obchodní společnosti celkem	686 308	48,3	192 095	52,2	1 170 651	77,0	21 180 765	87,7
z toho - spol. s r. o.	278 432	19,6	45 586	12,4	199 868	13,1	11 862 468	49,1
- a. s.	404 615	28,5	146 261	39,7	956 862	62,9	9 318 256	38,6
- družstva	361 435	25,4	134 161	36,4	235 837	15,5	1 329 191	5,5
- ostatní	14 987	1,1	4 517	1,2	15 455	1,0	47 663	0,2
Celkem	1 421 026	100,0	368 256	100,0	1 520 160	100,0	24 146 435	100,0

1) Zaevidovaní zemědělstí podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Velikostní struktura zemědělských podniků v ČR daná výměrou obhospodařované zemědělské půdy je velmi různorodá a vykazuje významné rozdíly mezi PPO a PFO (tab. T6.1/03); velikostní strukturu rozhodujících typů zemědělských obchodních korporací uvádí příl. tab. 6.1/01.

Celkově 62,8 % podniků obhospodařujících zemědělskou půdu mělo výměru do 10 ha a připadala na ně pouze 2,2 % celkové výměry z. p. Podniky s výměrou nad 500 ha početně tvořily pouze 3,8 % z celkového počtu podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, avšak připadalo na ně více než 66,8 % její celkové výměry. Podniky s výměrou vyšší než 1 000 ha hospodařily přibližně na polovině (49,7 %) celkové výměry obhospodařované z. p. v ČR.

Z celkové výměry z. p. obhospodařované PPO připadalo 68,7 % na podniky větší než 1 000 ha. Naproti tomu u PFO připadalo na podniky větší než 1 000 ha pouze 6 % obhospodařované výměry z. p. tímto typem podniků. Z celkem 287 podniků s výměrou nad 2 000 ha bylo 282 PPO a 5 PFO. Největších podniků s výměrou nad 4 000 ha z. p. z toho bylo 44 a jednalo se výhradně o PPO.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2017

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právnických osob ¹⁾			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0-<5	23 310	50,6	39 963	1,1	22 636	54,3	38 351	3,6	674	15,3	1 612	0,1
5-<10	5 604	12,2	39 519	1,1	5 262	12,6	37 098	3,5	342	7,8	2 421	0,1
10-<50	9 615	20,9	217 721	6,2	8 913	21,4	201 104	18,8	702	15,9	16 617	0,7
50-<100	2 675	5,8	190 049	5,4	2 379	5,7	168 651	15,7	296	6,7	21 398	0,9
100-<500	3 098	6,7	680 662	19,3	2 219	5,3	428 511	40,0	879	20,0	252 151	10,3
500-<1000	844	1,8	605 104	17,2	195	0,5	132 677	12,4	649	14,7	472 427	19,3
1000-<2000	622	1,4	869 524	24,7	41	0,1	50 817	4,7	581	13,2	818 707	33,4
2000 a více	287	0,6	879 285	25,0	5	0,0	13 721	1,3	282	6,4	865 564	35,3
Celkem	46 055	100,0	3 521 827	100,0	41 650	100,0	1 070 930	100,0	4 405	100,0	2 450 897	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2005 zachycující zemědělské podniky s výměrou více než 3 ha zemědělské půdy¹¹¹ je uveden v příl. tab. 6.1/02.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2017 zvýšil o 1 p. b. na úkor podílu PPO. Mírně se zvýšila i průměrná výměra PFO větších než 3 ha z. p., a to z 44,0 ha v roce 2005 na 44,9 ha v roce 2017.

Podíl PPO se naopak celkově snižoval, a to však pouze u družstev, jejichž podíl na výměře z. p. obhospodařované podniky s výměrou nad 3 ha z. p. poklesl od roku 2005 do roku 2016 o 5,2 p. b. Podíl obchodních společností v tomto ukazateli vzrostl ve stejném období o 4,2 p. b. na 50,3 %. Poměrně výrazně se snížila průměrná výměra PPO větších než 3 ha z. p., a to z 999 ha z. p. v roce 2005 na 618 ha z. p. v roce 2017, přičemž důvodem je jak mírný pokles celkové jimi obhospodařované výměry půdy, tak i nárůst počtu PPO ve sledovaném období.

V roce 2017 se ve srovnání s rokem 2016 podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě v souladu s dlouhodobým celkovým trendem (na rozdíl od roku 2016, kdy byl zaznamenán opačný posun) mírně zvýšil, a to o 0,2 p. b. na 30,0 % při odpovídajícím snížení podílu PPO na 70,0 %. Podíl družstev se přitom meziročně snížil o 0,4 p. b. na 18,8 %.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Podle registru ČSÚ počet podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) trvale narůstá. Celkový počet subjektů těchto obou výrobních odvětví v roce 2017 činil 24 612 jednotek (meziročně je to více o 1 749 firem). Avšak ne všechny subjekty zařazené do registru jsou ekonomicky aktivní, zejména se to týká fyzických osob. Postupně se mění struktura využívaných právních forem, neboť v roce 2017, obdobně jako v roce 2016, se nejvíce rozrostl počet právě těchto, tj. firem fyzických osob.

U jednotlivých sledovaných právních forem CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 se jejich počet meziročně vyvíjel takto:

- celkový počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, avšak nezapsaných v obchodním rejstříku, se v roce 2017 dále meziročně rozrostl, a to o 1 368 subjektů na 18 782 osob. Pokračující trend v rozšiřování počtu těchto subjektů je v kontextu s ekonomickým růstem a ve sledovaných výrobních odvětvích se sílící poptávkou po regionálních potravinách. Tato skupina výrobců zahrnuje zejména drobné výrobce pečiva a cukrářských výrobků, masných výrobků, minipivovary či vinařství, což souvisí s poměrně rychlou a kapitálově nenáročnou formou jejich založení;

¹¹¹ Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz Zprávy o stavu zemědělství ČR do roku 2010), kdy byly v Agrocenzu prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V Agrocenzu 2000 a v následujících zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetřeních z roku 2010 i 2013 byla zvýšena na 5 ha.

- co do počtu výrazně zastoupenou právní formou u obchodních korporací i v roce 2017 byly s. r. o., což odpovídá jednodušší formě vzniku i správě tohoto subjektu v porovnání s některými jinými korporacemi. V roce 2017 se tato forma podnikání vyskytovala již u 5 156 firem, což představuje další rozšíření této právní formy. Meziroční přírůstek činil 388 společností;
- počet akciových společností se v posledních letech stabilizoval. V roce 2017 podnikalo v této právní formě 448 a. s.;
- právní formu družstva použilo v roce 2017 jen 63 subjektů, přičemž v roce 2016 jejich počet činil 66 subjektů.

Část výrobců potravin a nápojů využívá k podnikání i jiné právní formy, jako je komanditní společnost aj., avšak ani v hodnoceném roce 2017 nebyly příliš zastoupeny.

U podniků sledovaných ČSÚ z hlediska velikosti (sleduje průměrné počty subjektů se 100 a více zaměstnanci) převládaly v roce 2017, obdobně jako v minulých letech, podniky od 100 do 199 zaměstnanců. Charakteristické pro potravinářský sektor je, že s rostoucí velikostí podniků jejich počet klesá. Meziroční změny u sledovaných subjektů jsou zachyceny v tab. T6.2/01, která poskytuje podrobnější údaje.

T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků se 100 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2016 ¹⁾	2017	
100–199	121	124	102,5
200–499	91	87	95,6
500–999	17	18	105,9
1 000–1 999	8	8	100,0
2 000–2 999	3	3	100,0
Celkem	240	240	100,0

1) Údaje za rok 2016 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty se 100 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorii (posuzováno podle absolutního objemu tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb) představovaly v roce 2017 podniky s 200 až 499 zaměstnanci, s objemem zmíněných tržeb 78,8 mld. Kč. Další kategorií podle tohoto ukazatele byly v roce 2017 podniky od 100 do 199 zaměstnanců, a to s objemem 60,2 mld. Kč. Obě tyto kategorie dosáhly meziročně navýšení objemu u tohoto ukazatele. Tyto dvě kategorie podniků se na tržbách za prodej VV a S u výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) podílely nejvíce, a to 62,0 %. Meziročního zvýšení výkonnosti dosáhly i kategorie podniků od 500 zaměstnanců.

Počty potravinářských podniků s 50 a více zaměstnanci v roce 2017 v meziročním porovnání podle oborů jsou uvedeny v tab. T6.2/02. Podle počtu podniků, stejně jako

v minulých letech, nejvyšší počet vykazuje výroba pekařských a cukrářských výrobků, i když jejich počet v silném konkurenčním prostředí mírně klesl.

Co do počtu podniků je dále početnou kategorií výroba ostatních potravinářských výrobků, která je velmi členitá a jejímž základem jsou především výroby využívající suroviny rostlinného původu (výroba cukru a také kakaa, čokolády a cukrovinek) i produkce vyššího stupně zpracování agrárních surovin – výroba hotových pokrmů, polévek, dietních potravin aj., po nichž je stále větší poptávka, či zpracování čaje a kávy a výroba koření a aromatických výrobků.

Mezi obory s vyšším počtem podniků lze zařadit i obor zpracování masa a výroby masných výrobků, který je rozmístěn prakticky po celém území ČR. Další obory jsou poměrně koncentrované (výroba olejů a tuků, průmyslová krmiva), nebo mají převážně regionální charakter (zpracování ryb).

Z meziročního porovnání vyplývá, že u většiny oborů u této kategorie podniků s 50 a více zaměstnanci se počet firem v hodnocených letech (2016 a 2017) měnil jen mírně.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2016 ¹⁾	2017	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	72	73	101,4
Zpracování a konzervování ryb	4	3	75,0
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	19	18	94,7
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	7	7	100,0
Výroba mléčných výrobků	38	38	100,0
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	16	16	100,0
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	125	120	96,0
Výroba ostatních potravinářských výrobků	78	79	101,3
Výroba průmyslových krmiv	24	23	95,8
Výroba nápojů	56	54	96,4
Průmysl potravinářský celkem	438	430	98,2

1) Údaje za rok 2016 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Přiliv přímých zahraničních investic (PZI) do výroby potravinářských výrobků a nápojů včetně výroby tabákových výrobků (CZ-NACE 10–12) dosáhl podle předběžných údajů ČNB za rok 2017 objemu -4 423,8 mil. Kč (tab. T6.3/03). Na této hodnotě se podílí jak základní kapitál, tak reinvestovaný zisk, tak i ostatní kapitál. Všechny tyto položky vykázaly zápornou hodnotu.

V porovnání s rokem 2016 se situace v přílivu PZI do CZ-NACE 10–12 v roce 2017 změnila, jak co do objemu, tak ve struktuře. Podíl investic za sledovanou výrobu na celkových PZI za ČR v hodnoceném roce činil 2,55 %. V roce 2016 uvedený podíl činil 4,01 %.

PZI do výroby potravinářských výrobků a nápojů a zpracování tabákových výrobků za celé sledované období (1997–2017) dosáhly, dle předběžných údajů ČNB, částky 101 914,7 mil. Kč a podílely se na objemu investic do národní ekonomiky 3,09 %.

T6.2/03 - PZI do výroby potravin, nápojů a tabákových výrobků (mil. Kč)

Název	2016	2017 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	2 491,4	-1 485,8
Reinvestovaný zisk²⁾	-999,0	-1 637,9
Ostatní kapitál³⁾	8 124,1	-1 300,1
Celkem	9 616,5	-4 423,8

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Odliv tuzemských investic (TI) z ČR do zahraničí do odvětví CZ-NACE 10–12 za rok 2017 dosáhl dle předběžných údajů ČNB 309,0 mil. Kč. Za celé sledované období činil odliv TI do zahraničí 5 768,9 mil. Kč, což představuje podíl 1,08 % v rámci národního hospodářství, tedy minoritní podíl.

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2017 bylo podle zákona č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby), ve znění pozdějších předpisů, evidováno, případně registrováno celkem 840 právnických a fyzických osob s oprávněním pro výrobu, dovoz a uvádění do oběhu osiva polních plodin a zelenin, sadby brambor a sazenic zelenin.

V tab. T6.3/01 jsou uvedeny přihlášené množitelské plochy osiv a sadby brambor v roce 2017 v porovnání s rokem 2016. Velikost množitelských ploch jednotlivých skupin plodin se s výjimkou jetelovin meziročně výrazně nezměnila. U jetelovin došlo k výraznému nárůstu, a to o 31 %. Naopak pokles zaznamenaly olejniný a přadné rostliny (13 %) a obilniny, skupina trav, jednoletých pícnin a ostatních krmných plodin (4 %). U luskovin došlo k nárůstu o 5 %, brambory naopak zaznamenaly 5% pokles. Výkyvy v poptávce po certifikovaném osivu jsou významně ovlivněny trhem s plodinami v rámci ČR i EU a tomu odpovídá i meziroční kolísání výměry množitelských ploch. Osivo cukrové řepy se v ČR nemnoží, produkce je závislá na dovozu.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Vyrobené osivo, sadba (t)	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Meziroční index výměry přihlášených množ. ploch
	2016		2017	
Obiloviny (vč. kukuřice)	52 512	176 285	50 513	96,2
Luskoviny	10 003	16 290	10 492	104,9
Olejniny a přadné rostliny	9 295	8 736	8 083	87,0
Brambory	2 945	58 006	2 805	95,2
Jeteloviny	14 120	5 145	18 473	130,8
Trávy a jednoleté pícniny, ostatní krmné plodiny	13 540	7 628	12 956	95,7

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: K. Dechetová (ÚZEI)

V roce 2017 ÚKZÚZ Odbor osiv a sadby pořádal Výroční zasedání a zasedání Technické pracovní skupiny Schémat pro odrůdovou certifikaci pohybujícího se na mezinárodním trhu OECD.

Dále se zástupci Odboru osiv a sadby zúčastnili několika jednání Stálého výboru Evropské komise pro rostliny, zvířata potraviny a krmiva, zasedání Sekce pro sadbu brambor Evropské hospodářské komise Organizace spojených národů (UNECE), workshopů pro řízení kvality laboratoře a zkoušení klíčivosti osiva, pořádaných Mezinárodní asociací pro zkoušení semen (ISTA), dále zasedání skupiny pro osivo při kongresu Asociace německých zemědělských zkušebních a výzkumných ústavů (VDLUFA) a dalších mezinárodních odborných akcí.

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2017 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů. Pracovníci oddělení hnojiv ÚKZÚZ evidují hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu kromě registrace i dalšími třemi legálními způsoby, tzn. v režimu ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (podle nařízení EP a Rady (ES) č. 764/2008) a hnojiv ES (podle nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003). Hnojiva ES jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

V loňském roce bylo celkem vydáno 524 rozhodnutí o registraci hnojiv a pomocných látek, ohlášeno bylo 57 hnojiv, v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno 50 výrobků a v režimu hnojiv ES 66 hnojiv.

K 1. 1. 2018 bylo v Registru hnojiv evidováno celkem 1 752 hnojiv a pomocných látek v režimu registrace, 495 hnojiv v režimu ohlášení, 369 hnojiv a pomocných látek v režimu vzájemného uznávání a 429 hnojiv v režimu hnojiv ES. Poměr tuzemských/zahraničních hnojiv a pomocných látek je cca 45 % / 55 %. Podíl hnojiv ES na celkovém objemu obchodovaných hnojiv v ČR se odhaduje na cca 30–35 %.

V rámci odborného dozoru bylo odebráno celkem 417 vzorků, v tom 215 registrovaných hnojiv a pomocných látek, 58 ohlášených hnojiv, 139 hnojiv ES a 5 vzájemně uznaných výrobků. Na základě výsledků analýz vzorků bylo zrušeno 15 rozhodnutí o registraci a byla zahájena 2 správní řízení u ohlášených hnojiv, u 1 vzájemně uznaného výrobku, dále bylo zahájeno 8 správních řízení u hnojiv ES.

Ve srovnání s rokem 2016 došlo v roce 2017 ke snížení spotřeby živin v minerálních hnojivech. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy činila 138,2 kg na 1 ha zemědělské půdy. Přitom bylo počítáno s výměrou tzv. „využívané zemědělské půdy“ 3 521 329 hektarů v roce 2017 na základě informací ČSÚ.

V roce 2017 bylo statkovými a organickými hnojivy dodáno 27,8 kg N, 15,4 kg P₂O₅ a 26,8 kg K₂O na hektar využívané zemědělské půdy. Celkový vnos čistých živin ze statkových a organických hnojiv byl 70,0 kg/ha (o 0,8 kg/ha vyšší proti roku 2016). Vstup živin v organických hnojivech, zejména v digestátu z bioplynových stanic (BPS), je do této statistiky započítáván od roku 2014. Současně jsou odečítány živiny z části statkových hnojiv (zejména kejda, ale i hnůj), tvořící vstupní surovinu do BPS. Živiny z těchto statkových hnojiv tvoří odhadem polovinu živin ve výsledném digestátu. Druhá polovina živin pochází z biomasy vstupující do BPS (zejména silážní kukuřice), o jehož množství se vstup živin v organickém hnojení navyšuje.

Kapacita skladovacích prostor pro hnojiva se postupně dostává do souladu s požadavky právních předpisů díky možnosti čerpat dotace na výstavbu nebo rekonstrukci těchto prostor v rámci Operačního programu Zemědělství.

Ochrana rostlin

Údaje o spotřebě přípravků na ochranu rostlin a rostlinných produktů (POR) v ČR byly za rok 2017 získány přibližně od 3 100 subjektů, jejichž výměra zahrnuje 75 % celkové výměry orné půdy, 85 % výměry chmelnic, 62 % výměry vinic, 43 % výměry sadů a 30 % výměry travních porostů. Sběr dat za rok 2017 byl proveden v souladu s Nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 1185/2009, v platném znění, a byl především zaměřen na zemědělské plodiny, u kterých je prováděno zjišťování podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES. Výběr subjektů probíhal ve spolupráci s Českým statistickým úřadem, data o spotřebě účinných látek byla dopočtena podle metodiky ČSÚ na základě stratifikovaného výběru. Do sběru dat byly v roce 2017 zařazeny i objekty, které uvádějí na trh namořená osiva. Zvýšená spotřeba fungicidních mořidel (cca o 60 tis. kg proti roku 2016) byla dána aktualizací skupiny subjektů uvádějících namořená osiva na trh.

Spotřeba účinných látek, obsažených v POR na zemědělské půdě, se meziročně snížila o 2,3 % a činila celkem 4 699,9 tis. kg. Na 1 ha zemědělské půdy se spotřebovalo 1,32 kg. Celková výměra, ošetřená přípravky na ochranu rostlin v roce 2017, činila 14 685,3 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy).

Celková spotřeba POR v ČR dosáhla 12 841,2 tis. kg (včetně spotřeby mimo pozemek, tj. na mořicích stanicích, skladech rostlinných produktů, ve sklenících), z toho celková spotřeba POR aplikovaných na pozemku, resp. na zemědělské půdě, byla 12 503,1 tis. kg. K meziročním změnám v této kategorii prakticky nedošlo. Herbicidy a desikanty se podílely na celkové spotřebě POR 47,1 %, fungicidy 27,7 %, regulátory růstu a vývoje 10,3 %, zoocidy 8,4 % a ostatní prostředky 6,5 %. Největší 86% pokles spotřeby byl zaznamenán u kategorie Podpora zdravotního stavu rostlin. Rozdíl byl způsoben změnou zařazení jedné účinné látky z pomocných prostředků pod POR, a to fungicidy. Nejvyšší nárůst o 15,3 % byl zaznamenán u kategorie Regulátory růstu a vývoje.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů byla meziročně vyšší o 18,7 % a činila 51 192 kg (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy). Spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila podobně jako v předchozím roce 0,1 kg/ha, a to na celkové ploše (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy) 46,9 tis. ha. Nejvíce ploch ošetřených (bez dopočtů) biologickými přípravky na bázi mikroorganismů připadlo na řepku ozimou (31,7 tis. ha), pšenici setou ozimou (2,5 tis. ha) a jablň plodovou (1,6 tis. ha).

V roce 2017 byla přípravky „Bioagens na bázi makroorganismů“ ošetřena plocha v polních kulturách (v kukuřici) 24,3 tis. ha, což představuje mírný meziroční pokles o 1,2 %. Vzhledem k tomu, že sběr dat byl v roce 2017 zaměřen na vybrané zemědělské plodiny podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES, nelze u ostatních biologických přípravků této kategorie ošetřenou plochu kvalifikovaně odhadnout.

Průmyslová krmiva

Celosvětová produkce krmiv v roce 2017 dosáhla podle organizace Alltech¹¹² hodnoty 1 068 mil. t, tj. o 2,57 % více ve srovnání s předchozím rokem. Každoroční růst produkce krmiv je ovlivněn rostoucí světovou spotřebou masa, mléka a vajec.

Leaderem v produkci krmiv je nadále Čína, u které však v roce 2017 byl zaznamenán mírný pokles produkce krmiv o 0,4 %. Nejvíce se v zemi snížila produkce krmiv pro přežvýkavce (o 17 %), ovlivněná poklesem produkce v sektoru. Další významný pokles byl u krmiv pro nosnice (o 11 %) a brojlerů (5 %). Výroba krmných směsí pro prasata se naopak zvýšila o 11 % v důsledku racionalizace výroby směrem k větším farmám.

V roce 2017 došlo k významnému růstu celkové výroby krmiv v Rusku, neboť země se stává stále soběstačnější a méně závislá na dovezeném masu, mléku a vejcích. Tento vývoj posunul Rusko ze 7. na 4. pozici ve světovém žebříčku výrobců krmiv před Indii, Mexiko a Španělsko.

¹¹² Organizace Alltech se zabývá zvyšováním nutriční hodnoty potravin a krmiv a od roku 2011 sbírá údaje o objemu produkce krmiv více než ve 144 zemích světa.

Dalším významným světovým producentem krmiv je Indie, jejíž produkce byla v roce 2017 vyšší o 9 % a očekává se její následující zvyšování ovlivněné rostoucí populací. Krmný průmysl Indie je kvůli kulturním a náboženským rysům zaměřen na výrobu krmiv pro producenty mléka, vajec a kuřat. V Indii se výroba krmiv pro dojnice v roce 2017 zvýšila o 5 % a produkce krmiv pro brojlerů o 12 %.

Na evropském kontinentu bylo podle Alltech v roce 2017 vyprodukováno o 3,0 % více krmiv oproti roku 2016. FEFAC¹¹³ uvádí na základě dat od svých členů produkci krmiv¹¹⁴ v EU¹¹⁵ o objemu 156,7 mil. t (nárůst o 0,2 %). Největší objem krmiv v Evropě vyrobilo Německo (24,0 mil. t), Španělsko (22,1 mil. t) a Francie (20,2 mil. t). Největší podíl na produkci krmiv v EU 28 měla v roce 2017 krmiva pro drůbež (34,7 %), prasata (31,8 %) a přežvýkavce (27,8 %).

Ukončení mléčných kvót v roce 2015 vedlo ke zvýšení produkce mléka, a tím i k vyšší poptávce po krmivech pro dojně krávy v členských státech EU. Sucho na Pyrenejském poloostrově (Španělsko a Portugalsko) ovlivnilo dodávky píce, což vedlo k vyšší poptávce po krmných směsích (FEFAC). Kromě toho oživení cen mléka v roce 2017 vyvolalo vyšší poptávku po obohacených krmivech vedoucích k vyšší doživosti, což se projevilo ve zvýšení výroby krmiv pro přežvýkavce v EU v roce 2017 o 1,0 %.

Co se týká výroby krmiva pro drůbež, FEFAC uvádí, že výskyt ptačí chřipky v roce 2017 vážně zasáhl některé evropské oblasti produkující drůbež, zejména kachní hospodářství pro foie gras ve Francii a Maďarsku. Zatímco ve většině členských zemí EU výroba krmiv pro drůbež stagnovala nebo dokonce mírně klesala, Polsko zaznamenalo již třetím rokem její 7% růst. Produkce krmiv pro drůbež v EU zůstává téměř stabilní a má stále největší podíl na celkové výrobě průmyslových krmných směsí v EU.

V roce 2017 klesla, stejně jako předchozím rokem, výroba krmiv pro prasata. Toto snížení o 1 % bylo ovlivněno poklesem výroby vepřového masa v EU v roce 2017. Celosvětová poptávka po vepřovém masu (zejména z Číny) podporovala oživení tržních cen EU. K růstu produkce prasat však nedošlo, a to zejména v důsledku přetrvávajících účinků afrického moru prasat (ASF) ve východní Evropě (FEFAC).

113 Evropská federace výrobců krmiv (European Feed Manufacturers' Federation).

114 Od roku 2016 FEFAC nezahrnuje do statistik výrobu suchých krmiv pro zvířata v zájmovém chovu.

115 Řecko, Malta a Lucembursko nejsou započítány.

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2016	2017 ¹⁾	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata²⁾	2 358	2 391	101,4
z toho - skot celkem	533	533	100,0
- prasata celkem	765	775	101,3
- drůbež celkem	983	1 010	102,7
Krmné směsi pro domácí a ostatní zvířata³⁾	276	288	104,3
Celkem	2 634	2 679	101,7

1) Odhad.

2) Ostatní zvířata - zde ovce, kozy, králíci a ryby.

3) Ostatní zvířata - zde koně, lesní zvěř, kožešinová zvířata, laboratorní zvířata a zvířata v zoologických zahradách.

Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), L. Josrová (MZe)

V roce 2017 dosáhla v ČR celková výroba krmných směsí pro hospodářská a ostatní zvířata 2 391 tis. t, což je meziročně o 1,4 % (33 tis. t) více.

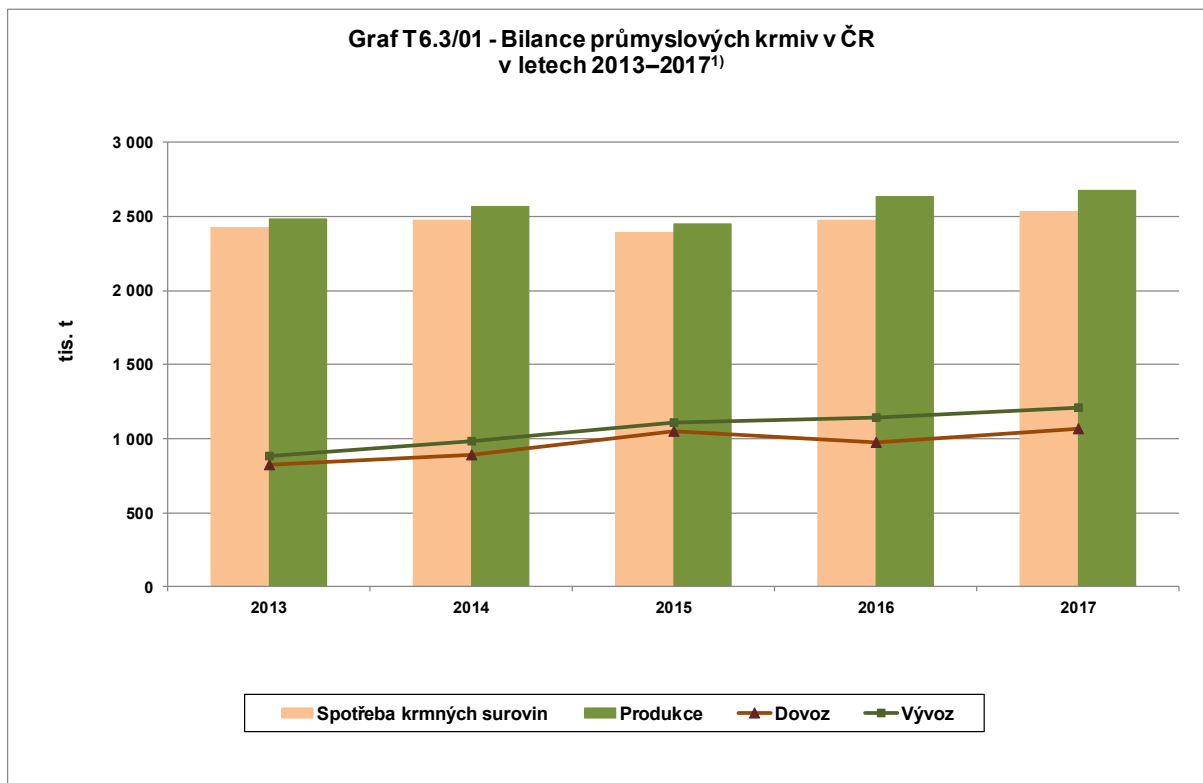
Nejvíce krmných směsí bylo vyrobeno pro drůbež (1 010 tis. t), prasata (775 tis. t), nejméně potom pro skot (533 tis. t) a ostatní zvířata (73 tis. t). Do kategorie směsí pro ostatní zvířata patří od roku 2016 směsi pro ovce, kozy, králíky a ryby. Meziroční růst výroby v roce 2017 nastal u krmných směsí pro drůbež a prasata, naopak u směsí pro ostatní zvířata došlo k meziročnímu poklesu. Výroba směsí pro skot stagnovala. Výroba krmných směsí pro drůbež vzrostla o 2,7 % (26,7 tis. t) a pro prasata se zvýšila o 1,3 % (9,9 tis. t). Meziroční pokles výroby u směsí pro ostatní zvířata činil 5,1 % (3,9 tis. t).

Krmiva jsou vyráběna pro vlastní spotřebu výrobce, nebo jsou uváděna do oběhu pro cizí odběratele. U všech výše vyjmenovaných kategorií zvířat převažovala v roce 2017 výroba směsí uváděných do oběhu pro cizí odběratele. Podíl vyrobených krmiv určených pro vlastní spotřebu na celkové výrobě u jednotlivých kategorií zvířat dosáhl u skotu 20,2 %, u prasat 9,1 %, u drůbeže 3,3 % a u ostatních zvířat 0,2 %.

Výroba krmných směsí pro domácí zvířata v roce 2017 dosáhla 288 tis. t. V porovnání s rokem 2016 se zvýšila o 4,3 % (12,2 tis. t). Největší podíl, a to 93,2 % z celkově vyrobených krmných směsí, zaujímaly krmné směsi pro psy a kočky. Krmné směsi pro ostatní zvířata, kam jsou zařazeny od roku 2016 směsi pro koně, lesní zvěř, kožešinová zvířata, laboratorní zvířata, zvířata v zoologických zahradách a zoby dosáhla podílu 5,8 %. Nejmenší podíl, který činil 1 %, zaujímaly směsi pro ptactvo.

V roce 2017 bylo do ČR dovezeno celkem 1 063 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí, tedy meziročně o 8,8 % méně, za průměrnou cenu 13,22 Kč/kg, a vyvezeno 1 213 tis. t (tj. meziroční nárůst o 6,5 %) za průměrnou cenu 11,73 Kč/kg. Celkové saldo za rok 2017 tedy zůstalo kladné (149 tis. t) a v přepočtu na peněžní hodnotu činilo 161 mil. Kč. Zemí s největším objemem dovozu do ČR je Německo (stejně jako v předchozím roce), z něhož se do ČR dovezlo 420,6 tis. t (39,5 % celkového dovozu krmiv). Dovoz z Německa se přitom meziročně snížil o 3,3 %. Druhým největším dovozcem bylo v roce 2017 Polsko (17,7 % celkového dovozu krmiv, meziroční růst o 10,8 % na 188,2 tis. t) a třetím největším

Maďarsko (8,2 % celkového dovozu, meziroční nárůst o 64,5 % na 86,7 tis. t). K dalším dovozcům patřilo Rakousko, Nizozemsko a Slovensko s podílem 5,4–7,3 %. Z dovezeného objemu krmiv většinu tvořil odpad po extrahování sójového oleje (398,8 tis. t v ceně 9,22 Kč/kg) a přípravky používané k výživě zvířat (275,5 tis. t v ceně 29,0 Kč/kg).

1) Spotřeba krmných surovin za rok 2017 je odhad.

Pramen: MZe

Zpracovala: T. Rudinskaya (ÚZEI)

ČR v roce 2017 vyvezla největší objem krmiv do Německa (44,4 % celkového vývozu, meziroční nárůst o 19,9 % na 538,2 tis. t), na Slovensko (18,3 % celkového dovozu, meziroční pokles o 5,9 % na 221,5 tis. t) a do Polska (9,6 % celkového dovozu, meziroční nárůst o 3,0 % na 116,4 tis. t). Z vyvezeného objemu krmiv většinu tvořily přípravky používané k výživě zvířat (507,5 tis. t v ceně 21,44 Kč/kg) a odpad po extrahování sójového oleje (417,6 tis. t v ceně 5,43 Kč/kg). V grafu T6.3/01 je znázorněn vývoj produkce, spotřeby, dovozu a vývozu průmyslových krmiv v ČR v letech 2013–2017.

V registračním systému ÚKZÚZ bylo k 31. 12. 2017 evidováno 20 370 subjektů, které požádaly o registraci krmivářských provozů pro činnost výroba, uvádění do oběhu, prvovýroba nebo doprava krmiv. V převážné většině se jedná o fyzické osoby – 15 663 subjektů, dále jde o právnické osoby – 4 701 subjektů a 6 zahraničních právních subjektů, které mají v ČR registrovaný provoz. Celkem bylo u těchto subjektů k tomuto datu evidováno 32 151 provozů, z toho schválených bylo 342 a registrovaných provozů 2 040, provozů zemědělské prvovýroby bylo 27 996, dopravců krmiv 1 327 provozů a 446 provozů, které nespádají pod povinnost registrace, ale byly ve sledovaném období kontrolovány.

V roce 2017 bylo nově schváleno 9 a registrováno 620 provozů, z toho 460 provozů zemědělské prvovýroby. Změny v evidenci byly provedeny u 85 schválených a 685 registrovaných provozů. Z evidence bylo vyjmuto 827 provozů (z toho 6 schválených a 75 registrovaných).

Převážná většina nově registrovaných provozů se týká zemědělské prvovýroby a dopravců. Přetrvává tendence úbytku výrobců krmiv pro hospodářská zvířata a markantní nárůst provozů výrobců a dodavatelů krmiv pro zvířata v zájmovém chovu. Pokles schválených a registrovaných provozů ustává a meziročně se téměř nemění. Počty výrobních provozů krmných surovin se vzhledem k nutnosti speciálních technologií pro tento typ výroby dlouhodobě nemění vůbec.

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údaje o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv.

T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech k 31. 12. 2017¹⁾

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	15	280	295
Výrobci doplňkových látek	7	6	13
Výrobci premixů	27	5	32
Výrobci krmných směsí	112	206	318
Faremní mícháreny krmiv	0	373	373
Mobilní výroby	0	60	60
Zemědělská prvovýroba – všeobecně	0	27 941	27 941
Dovozci krmiv	87	174	261
Dodavatelé krmiv	228	1 173	1 401
Distributoři	145	688	833
Dopravci krmiv	0	1 327	1 327
Uvádění na trh – krmné suroviny	0	1 483	1 483
Uvádění na trh – krmné směsi	197	962	1 159
Uvádění na trh – doplňkové látky	222	195	417
Uvádění na trh – premixy	173	112	285

1) V rámci jednoho provozu může být prováděno současně i více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), M. Beránek (ÚKZÚZ)

Veterinární péče

SVS dozoruje téměř 7 300 podniků (takřka 10 500 provozů), které zpracovávají produkty živočišného původu, nebo s nimi manipulují. Jedná se například o jatky, maso zpracující závody, mlékárny, zpracovny vajec, medu atd. Dalšími dozorovanými subjekty jsou osoby podílející se na obchodování a přepravci, takových dozoruje SVS téměř 3 100. Od roku 2015 k těmto provozům přibýly i provozovny stravovacích služeb. SVS dozoruje v těchto provozech úsek manipulace s živočišnými produkty. V roce 2015 byl Ministerstvem zdravotnictví (MZ) předán seznam bezmála 70 000 provozoven, jejich kontroly pokračovaly

i v roce 2017 a z těch, které v tomto roce zkontrolovala, jich SVS převzala pod svůj dozor přes 1 800.

V roce 2017 bylo provedeno 4 900 kontrol zařízení stravovacích služeb. Celkem úřední veterinární lékaři při těchto kontrolách zjistili bezmála 1 000 závad (závady byly zjištěny ve více než 300 případech, což představuje 6 % kontrol se závadou). Z těchto počtů vyplývá, že průměrně se v kontrole se závadou zjistily cca tři závady. Ty se týkaly zejména sledovatelnosti potravin (22 %), označování potravin (17 %), prošlých dat použitelnosti (15 %) a skladování surovin a potravin (12 %).

V roce 2017 pokračovala kontrola subjektů podnikajících v režimu EKO-BIO, tedy podniků, které produkují potraviny v biokvalitě s označením BIO. Při těchto kontrolách nebyla zjištěna žádná porušení pravidel eko-bio produkce. Celkem SVS provedla v roce 2017 takto zaměřených kontrol 67, což je asi o třetinu méně než v roce předchozím. Ke snížení došlo úpravou metodiky k určení frekvence.

V dozorovaných schválených podnicích je, podle vyhodnocení míry nebezpečí a rizik, naplánován určitý počet kontrol. V loňském roce jich bylo provedeno přes 18 000. Dalších více než 22 000 kontrol bylo následných, neplánovaných a mimořádných. Z nich měly naprostou převahu kontroly exportovaného zboží a kontroly obchodovaného zboží v místech určení. Obou typů bylo prakticky shodně – téměř 7 000. Plánovaných akcí, při kterých byla zjištěna alespoň jedna závada, bylo více než 650, u akcí mimořádných, následných, nebo neplánovaných byly závady zjištěny ve více než 690 případech. Relativně nízké procento nevyhovujících nálezů je do značné míry výsledkem soustavného a pravidelného veterinárního dozoru. V loňském roce bylo prakticky stejné procento zachytu závad jak u akcí plánovaných, tak neplánovaných. U plánovaných akcí se závadou bylo nalezeno průměrně 1,3 závady, u neplánovaných 1,4 závady. Neprojevil se trend z předešlých let, kdy při neplánovaných a mimořádných akcích byl výskyt akcí se závadou znatelně vyšší než u akcí plánovaných. Stejně tak byl v minulých letech vyšší počet závad zjištěných v jedné akci.

V roce 2017 proběhlo 11 mimořádných kontrolních akcí.

Kontrola ukazatelů syrového mléka

Poněkud netypickou kontrolou byla screeningová akce zaměřená na zjišťování parametrů mléka v hospodářstvích, která nedodávají mléko do velké mlékárny, ale zpracovávají je ve svých minimlékárnách. Netypičnost spočívala v době trvání každé kontroly. Ta nebyla, jako obvykle, jednodenní, ale trvala několik měsíců. Akce probíhala v souvislosti s plánovanou novelizací prováděcí vyhlášky k veterinárnímu zákonu. Tato vyhláška stanovuje limity pro zpracovávané mléko. Celkem bylo zahájeno 184 akcí, během kterých byl každý podnik navštěvován dvakrát měsíčně, takže tento počet představoval více než 2 800 návštěv. Bylo vyšetřeno přes 2 900 vzorků a téměř 30 000 parametrů. Výsledky

ukázaly, že změny v právních předpisech by neměly mít dopad na nezávadnost produkce. Ve vyhlášce nově stanoveným limitům by nevyhovělo jen asi 7 % vzorků.

Arzen a nikl ve vybraných potravinách

Kontroly probíhají průběžně až do konce roku 2017 a vyhodnocovat se budou v rámci monitoringu cizorodých látek v roce 2018. Cílem je poskytnout data Evropské komisi za účelem provedení analýzy rizika a případné úpravy právních předpisů. Kontrol bylo provedeno 104.

Antibiotika u dojníc a prasnic porážených na jatkách

Akce probíhala od června do října. Cílem bylo zjistit, zda je maso starších zvířat zatíženo rezidui antibiotik.

Bylo odebráno celkem 168 vzorků. Všechny vzorky byly vyšetřeny screeningovou metodou na přítomnost reziduí inhibičních látek (RIL). Pokud byly zjištěny RIL, provádělo se další šetření za účelem přesné identifikace antimikrobiální látky a stanovení jejího množství.

Byl zjištěn pouze jediný případ nadlimitního množství antimikrobiální látky (gentamicin u dojnice v množství 1 765 $\mu\text{g.kg}^{-1}$). Každé zjištění přítomnosti antimikrobiálních látek (včetně podlimitních) vyústilo v kontrolu používání léčiv v chovu.

Biocidy v mase skotu, prasat a drůbeže a v syrovém mléce

Akce probíhala od června do září. Cílem bylo zjistit zatížení masa rezidui látek určených k hubení hmyzu v chovech. Vzorky byly odebírány na jatkách. K odběru vzorku byla cíleně volena zvířata z chovů, ve kterých před porážkou proběhla dezinfekce.

Celkem bylo odebráno 25 vzorků ze 17 chovů. Kromě dvou případů nebyly zjištěny měřitelné hodnoty reziduí biocidů. Ve dvou případech byla naměřena stopová množství (0,002 a 0,0006 mg/kg) reziduí, v obou případech se jedná o množství pod právními předpisy stanovenou mez.

Kebaby

Akce probíhala od 12. června do 31. srpna. Cílem bylo prověřit, zda je používání potravinářských přídatných látek v masných polotovarech v souladu s právními předpisy.

Bylo provedeno 227 kontrol, z toho 61 (27 %) se závadou. Zkontrolováno bylo cca 60 t masných polotovarů. Kromě použití nepovolených přídatných látek je u kebabů ze zahraničí velkým problémem jejich původ (k potravinám nejsou k dispozici příslušné dokumenty).

Látky zadržující vodu v drůbežím mase

Akce probíhala od 12. června do 31. srpna. Cílem bylo prověřit, zda je označení masa (masných polotovarů), ve kterém byly použity látky zadržující vodu, v souladu s právními předpisy. Tedy, zda nejsou polotovary z drůbežího masa vydávány za maso.

Celkem bylo provedeno 71 kontrol, v rámci těchto kontrol bylo zjištěno 6 závad. Bylo odebráno 60 vzorků, z toho byly 2 nevyhovující. Zkontrolováno bylo 224 t drůbežího masa.

Česká potravina

Akce probíhala od 12. června do 31. srpna. Cílem bylo prověřit, zda je používání označení „Česká potravina“ a označení, které má pro spotřebitele obdobný význam, v souladu s právními předpisy a zda nejsou spotřebitelé klamáni.

Bylo provedeno 98 kontrol, závada byla zjištěna ve třech případech.

Medy na tržnicích

Akce probíhala od 26. června do 15. září. Cílem bylo ověřit, zda medy nabízené na tržistiích splňují požadavky na označení, sledovatelnost a složení.

Bylo provedeno 100 kontrol na tržistiích a 105 kontrol na stanovištích včel.

Požadavkům právních předpisů nevyhovělo 14 vzorků (6,8 %). Nejčastějším porušeným parametrem je aktivita enzymu diastáza, množství hydroxymethylfurfuralu a elektrická vodivost. Při pylové analýze nevyhověl pouze jeden vzorek.

Antimikrobiální látky v násadových vejcích

Bylo vyšetřeno 7 vzorků vaječných obsahů a 7 vzorků skořápek na rezidua zakázaných látek – zakázané látky nebyly detekovány. Dále bylo analyzováno 7 vzorků vaječných žloutků na rezidua antimikrobiálních látek. V jednom případě byla detekována rezidua antibiotika enrofloxacin. Následným vyšetřením skořápek bylo zjištěno, že koncentrace antibiotika je vyšší ve žloutku než na skořápce, tedy pravděpodobně se nejednalo o povrchové ošetření násadových vajec, ale o použití antibiotik v krmné směsi. Vejce pocházela ze Slovenska – výsledek vyšetření byl předán slovenským úřadům.

Pesticidy v mléce, mléčných výrobcích, vejcích, tuku, játrech, mase a medu

Akce probíhala celý rok 2017 a bylo odebráno celkem 123 vzorků živočišných komodit. Cílem tohoto evropského monitoringu je zajistit dodržování maximálních limitů reziduí pesticidů v potravinách rostlinného a živočišného původu a na jejich povrchu a vyhodnotit expozici spotřebitelů těmto reziduům pesticidů.

Všechny vzorky vyhověly maximálním limitům reziduí (MRL). V některých vzorcích byla nalezena rezidua na hladinách vyšších než mez kvantifikace (LOQ), tyto naměřené hodnoty byly však nižší než MRL. Jednalo se o tyto pesticidy: DDT (31×), hexachlorbenzen (25×) a chlorpyrifos (1×). Zvýšení měřitelných nálezů oproti předchozím rokům neznačí zhoršení situace, ale pouze to, že byla změněna metodika odběrů, při nichž se přešlo z masa na tukovou tkáň, kde je kumulace těchto látek přirozeně vyšší.

Biocidy ve vejcích

Akce probíhala od 20. září do 13. října. Cílem bylo prověřit, zda vejce od českých provozovatelů nejsou zatížena rezidui látek k hubení hmyzu a roztočů používaných v chovech nosnic.

Byla prověřena vejce z 15 chovů a laboratorní analýzy zahrnovaly 50 různých biocidů. Nebyly zjištěny žádné nevyhovující výsledky.

Mezi neplánované kontroly byly zahrnuty, jak je výše uvedeno, kontroly zásilek v místech určení tak, jak je to běžné, na základě povinného hlášení. Těchto kontrol bylo více než 7 000, závada se při nich vyskytla ve více než 200 případech. Posouzeno bylo téměř 130 000 t zboží, neuvolněno na trh více než 200 t. Uvedená čísla nezahrnují vejce, která jsou vykazována v kusech a kterých nebylo na český trh propuštěno cca 250 000 z 51 922 913 posouzených.

V rámci stálého veterinárního dozoru musí být všechna na jatkách poražená zvířata před uvedením do oběhu povinně prohlédnuta. V roce 2017 provedli veterinární inspektoři veterinární prohlídku před a po poražení u 2 637 087 kusů velkých jatečných zvířat. Z tohoto počtu bylo prohlédnuto 234 007 dospělého skotu, 10 242 telat, 2 374 022 prasat, 16 778 ovcí a jehňat, 918 koz a kůzlat a 120 koní a hříbat. Hrabavé drůbeže bylo v roce 2017 prohlédnuto více, celkem 113 395 334 kusů (rok 2016 – 112 748 755 kusů). Menší část pak tvořila prohlídka poražené vodní drůbeže – 3 984 453 kusů a poražených králíků a nutrií 723 319 kusů. Běžců bylo prohlédnuto v roce 2017 1 564 kusů. Jako nevhodné pro lidskou spotřebu bylo vyřazeno 16 626 kusů velkých jatečných zvířat, 1 670 984 kusů drůbeže celkem a 3 127 kusů králíků.

SVS na jatkách neprovádí pouze veterinární prohlídku (i když tato je zde hlavní činností), ale rovněž dozor nad klasifikací těl jatečných zvířat. Vlastní kontrolní činnost je zaměřena na kontrolu klasifikace jatečně upravených těl (JUT) skotu a prasat, na dodržování referenční úpravy jatečných těl těchto zvířat, na jejich správné označování, vedení a evidenci klasifikačních protokolů. Nedílnou součástí je i dohled a kontrola nad řádným odesíláním hlášení o klasifikaci v návaznosti na další zpracovávání těchto dat.

V roce 2017 provedli inspektoři 386 kontrol v 48 jatečných provozech porážejících skot a zkontrolovali 9 562 jatečně upravených těl skotu. Průměrná chybovost klasifikace skotu byla 5,62 %. U 20 JUT byla zjištěna chybná obchodní úprava a u 48 JUT chybné označení.

Ve 44 podnicích porážejících prasata bylo provedeno 364 kontrol, zkontrolováno bylo 19 746 JUT prasat a chybovost klasifikace byla 7,27 %. V 395 případech byla zjištěna chybná obchodní úprava JUT a ve 158 případech chybné označení.

Zjištěná chybovost je zcela v toleranci dané metodikou, proto nebylo nutné zahajovat žádné správní řízení.

Zemědělská technika

Nárůst dodávek traktorů do zemědělství kulminoval v roce 2008, kdy bylo dodáno nejvíce traktorů (3 098 ks za rok). Následně vlivem hospodářské a finanční krize došlo v obnově techniky k výraznému poklesu. Za poslední 3 roky se dodávky traktorů ustálily mezi 1 881–2 266 ks za rok.

V roce 2017 bylo dodáno do zemědělství celkem 2 247 traktorů, tj. nárůst o necelých 20 % proti roku 2016. Celkem dodávky zajistilo 20 výrobních firem, z toho 1 tuzemská. Podíl traktorů z dovozu činí 81 %, podíl firmy Zetor je 19 %. Ze zahraničních značek mají největší podíl na dodávkách firmy John Deer, New Holland a CASE IH, jejich podíl na celkovém dovozu činí téměř 50 %. Z celkového počtu traktorů je zpravidla kolem 15 % určeno do lesnictví a do komunální sféry.

V roce 2017 bylo do zemědělství dodáno celkem 162 sklízecích mlátiček, tj. nárůst proti roku 2016 o více než 16 %. V dodávkách nových sklízecích mlátiček převládají výkonné stroje s vyšším instalovaným výkonem, a tedy i vyšším ročním využitím. Dosud stále převládají dodávky konvenčních sklízecích mlátiček s vytřasady (65 %). Jejich výkon začíná cca od 175 kW, většina dodávek jsou však sklízecí mlátičky s výkonem nad 200 kW. Dodávky axiálních sklízecích mlátiček činí cca 35 % celkových dodávek a v této kategorii převládají stroje s instalovaným výkonem nad 300 kW. Na dodávkách sklízecích mlátiček se podílelo celkem 9 firem. Nejvýznamnějšími dodavateli jsou firmy Claas, New Holland, a John Deer, jejich podíl na trhu je cca 81 %.

V roce 2017 bylo do zemědělství dodáno jen 30 samojízdných řezaček, což je proti dodávkám v roce 2016 výrazný pokles o 33 %. U sklízecích řezaček jsou vývojové trendy dodávek výrazně závislé na změně struktury rostlinné výroby. V posledních letech se začala zvyšovat výměra kukuřice na siláž i dalších plodin pěstovaných pro energetické účely pro bioplynové stanice, a to se projevilo od roku 2011 i zvýšenými dodávkami výkonných sklízecích řezaček, ale zároveň se projevují výraznější meziroční rozdíly. Po propadu dodávek v roce 2014 se v roce 2016 dodávky opět zvýšily a činily 45 kusů. Pro udržení příznivého tempa obnovy by bylo třeba docílit dodávky alespoň 45 až 50 ks samojízdných sklízecích řezaček ročně.

T6.3/04 - Vývoj dodávek traktorů, sklízecích mlátiček a samojízdných řezaček do zemědělství (ks)

Zemědělská technika	2013	2014	2015	2016	2017
Traktory	2 304	2 453	2 266	1 881	2 247
Sklízecí mlátičky	175	166	164	139	162
Samojízdné řezačky	45	27	44	45	30

Pramen: VÚZT

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Pohonné hmoty

V roce 2017 se podle odhadu VÚZT spotřebovalo v zemědělství v podnicích s 20 a více pracovníky 17 772 TJ tuhých a kapalných paliv a zemního plynu. Na této spotřebě se tuhá paliva (černé a hnědé uhlí, koks a brikety) podílela 1,6 %, kapalná paliva, zejména motorová nafta, 88,8 % a zemní plyn 9,6 %. Kromě toho se v roce 2017 spotřebovalo v těchto podnicích 729 000 MWh elektrické energie.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství (mil. l)

Odvětví	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Rostlinná výroba ¹⁾	373,43	369,59	372,18	374,59	100,65
Živočišná výroba	62,24	61,60	62,03	62,43	100,64
Celková spotřeba v zemědělství	435,67	431,19	434,21	437,02	100,65

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT; ČSÚ

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), R. Pražan (VÚZT)

Podle propočtů VÚZT a ČSÚ se v roce 2017 spotřebovalo v zemědělství 437,02 mil. l motorové nafty. Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry a pojišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Čerpání úvěrů zemědělskými podniky se v roce 2017 v souvislosti s pokračujícím příznivým vývojem zemědělství zvýšilo. Podle údajů ČNB k 31. 12. 2017 se na čerpání klientských úvěrů¹¹⁶ podle odvětví nejvíce podílely domácnosti (47,4 %) a dále činnosti v oblasti nemovitostí (11,7 %), zpracovatelský průmysl (8,5 %) a peněžnictví a pojišťovnictví (8,4 %). Podíl úvěrů do odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství z celkového objemu poskytnutých klientských úvěrů v roce 2016 činil 1,9 %, tj. o 0,1 p. b. více než v předcházejícím roce. Stavy bankovních úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu k 31. 12. 2017 (tab. T6.4/01) se ve srovnání s předcházejícím rokem zvýšily, a to o 7,9 %, přičemž nejvyšší nárůst (o 9,7 %) vykázaly úvěry dlouhodobé, rostl i objem střednědobých úvěrů (o 5,6 %), zatímco stav krátkodobých úvěrů mírně poklesl o 1,2 %. Investiční úvěry se podílely na celkovém objemu úvěrů 78,4 % s meziročním nárůstem o 8,7 %, což dokládá vysoký růst investiční dynamiky zemědělských podniků. Objem úvěrů pro odvětví zemědělství, myslivosti a rybolovu od roku 2004 každoročně roste a v roce 2017 vykázal historicky nejvyšší úroveň.

116 V Kč a cizí měně.

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2016	2017	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	51 548,0	55 613,9	107,9
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	6 705,2	6 622,0	98,8
- střednědobé (1–5 let)	5 095,4	5 380,2	105,6
- dlouhodobé (nad 5 let)	39 747,3	43 611,7	109,7
z toho - investiční úvěry celkem	40 088,0	43 556,3	108,7

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Při alokaci úvěrů do resortu zemědělství aktivně a pozitivně působí PGRLF.

V rámci podpory komerčních úvěrů PGRLF poskytuje finanční prostředky určené pro snížení úrokového zatížení nebo vydávání garancí na zajištění úvěrů poskytovaných komerčními bankami a jinými financujícími subjekty formou investičních programů.

Program „Zemědělec“ je hlavním programem PGRLF a je zaměřený na rozvoj investic zemědělských prvovýrobců. V rámci programu je poskytována podpora ve formě subvence úroků z investičních úvěrů poskytnutých komerčními subjekty, a to zejména na nákup techniky do zemědělské prvovýroby, na výstavbu, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku v zemědělských závodech a dále na nákup plemenných zvířat za účelem zlepšení genetické hodnoty stáda. Podpora může být poskytnuta jak podnikům, které jsou řazeny do kategorie malých a středních podniků, tak i podnikům, které jsou řazeny do kategorie velkých podniků.

Program „Podpora nákupu půdy představuje podporu v režimu de minimis ve formě finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení úvěrů na nákup zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu. Má za cíl zpřístupnit pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku zemědělských prvovýrobců.

Program „Zpracovatel“ má za cíl vytvořit předpoklady pro rozvoj v oblasti zpracování zemědělské produkce podpořením investic na pořízení majetku souvisejícího se zpracováním zemědělských produktů.

Program „Zajištění úvěrů“ navazuje k dříve vydávaným zárukám programu „Zemědělec“ ve formě ručení za investiční úvěry poskytované komerčními subjekty s možností úhrady ceny za ručení v režimu de minimis.

Další tři investiční programy „Lesní hospodář“, „Zpracovatel dřeva“ a „Lesní školkař“ jsou určeny pro lesnictví a dřevozpracující provozovny.

Podle údajů PGRLF, a.s. za období roku 2017 činila celková výše podporovaných úvěrů (v rámci všech vyhlášených programů podpor ve formě subvencí části úroků z úvěrů a/nebo zajištění úvěrů – garancí) 9 144 mil. Kč. Přislíbené podpory v celkové výši 843 mil. Kč v roce

2017 nejvíce využili zemědělství podnikatelé – fyzické osoby (53 %) a dále společnosti s r. o. (17 %), následované akciovými společnostmi (15 %) a zemědělskými družstvy (14 %).

PGRLF dále poskytuje úročené úvěry v rámci programů „Úvěry na nákup půdy“, s cílem poskytnout zemědělskému prvovýrobcí prostředky na pořízení nestátní zemědělské půdy, a „Sociální zemědělství“, s cílem vytvořit předpoklady pro zajištění a rozvoj zaměstnávání pracovníků se zdravotním postižením zemědělskými podnikateli. Od roku 2016 byly otevřeny nové programy „Investiční úvěry“, „Provozní úvěry“ a program „Provozní úvěry ČMSCH“.

V rámci všech programů úročených úvěrů bylo k 31. 12. 2017 celkem zpracováno 4 506 žádostí, z nichž bylo schváleno 2 429, celkem byly schváleny úvěry v objemu 1 846 mil. Kč. Za rok 2017 bylo schváleno 964 žádostí a byly schváleny půjčky v celkové výši 460 mil. Kč.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

V roce 2017 činily podle předběžných údajů ČNB přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu 229 mil. Kč a představovaly tak 0,13 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR. Z teritoriálního pohledu zauímají největší podíl na celkovém objemu přímých zahraničních investic v ČR podle údajů ČNB¹¹⁷ Nizozemí následované Německem, Lucemburskem a Rakouskem.

Příliv¹¹⁸ přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybolovu se tak v roce 2017 podle předběžných údajů ČNB snížil proti roku 2016 o 421 mil. Kč (tab. T6.4/02).

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)

Název	2016	2017 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	379,5	134,8
Reinvestovaný zisk²⁾	143,0	94,3
Ostatní kapitál³⁾	127,6	0,0
Celkem	650,2	229,1

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhraněná ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

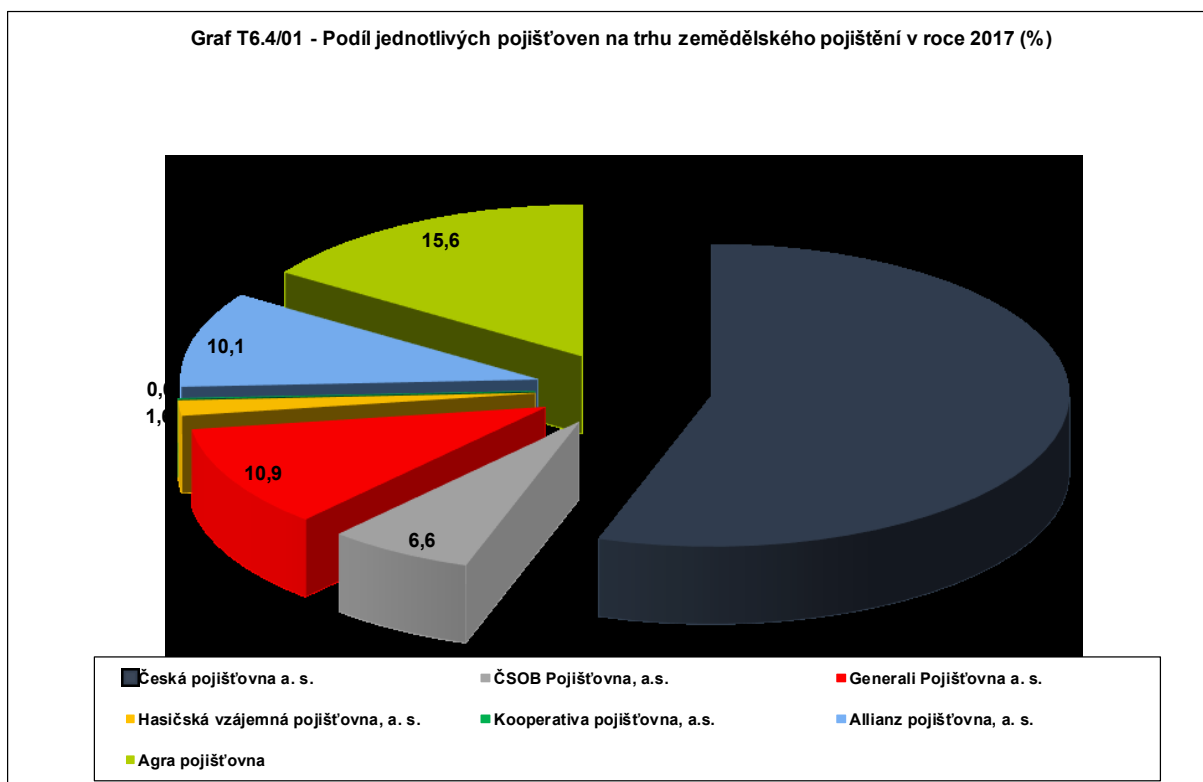
117 Stav přímých zahraničních investic k 31. 12. 2016 v ČR v teritoriální struktuře. Přímé zahraniční investice za rok 2016. ČNB 2018.

118 Investice od nerezidentů směřující do ČR.

Podle předběžných údajů ČNB dosáhly v roce 2017 tuzemské investice do zahraničí do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu kladné hodnoty v celkové výši 17 mil. Kč. Objemy odlivu tuzemských investic do zahraničí jsou však v tomto sektoru relativně nízké a v roce 2017 představoval podíl odlivu investic do zahraničí do zemědělství, lesnictví a rybolovu pouze 0,04 % celkových tuzemských investic do zahraničí.

Zemědělské pojištění

V roce 2017 provozovalo soukromé zemědělské pojištění v ČR celkem sedm komerčních pojišťoven. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF dokumentuje graf T6.4/01. Žádosti o podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat z prostředků PGRLF podali pěstitelé a chovatelé, kteří měli pro rok 2017 sjednané pojištění plodin nebo hospodářských zvířat u některé z následujících pojišťoven: Agra pojišťovny, organizační složky pojišťovny Österreichische Hagelversicherung, VVaG, Allianz pojišťovny, a. s., České pojišťovny a. s., ČSOB Pojišťovny, a.s., Generali Pojišťovny a. s., Hasičské vzájemné pojišťovny, a. s. nebo Kooperativy pojišťovny, a.s. S výjimkou Agra pojišťovny jsou všechny pojišťovny nabízející zemědělské pojištění členy České asociace pojišťoven.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

V rámci zemědělského pojištění nabízejí komerční pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nakažová rizika a případně

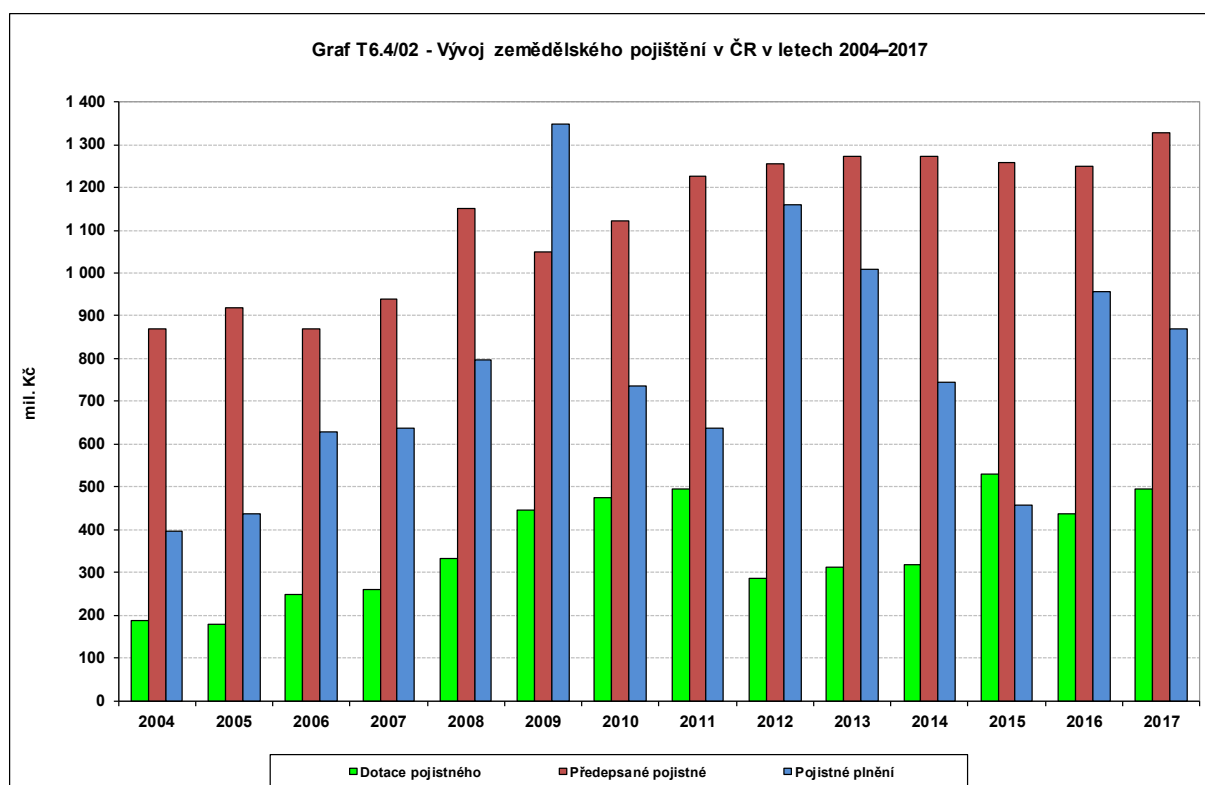
i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci. Některá rizika zůstávají v podmínkách ČR nepojistitelná, a to, vedle cenových rizik, především až na výjimky riziko sucha a riziko deště znemožňujícího sklizeň. Rozhraní mezi pojistitelnými a nepojistitelnými riziky přitom spočívá zejména v aktuální nabídce a koupěschopné poptávce po produktech pro krytí určitého rizika a může se v čase měnit. K eliminaci dopadů obtížně pojistitelných rizik by měl v budoucím období sloužit připravovaný Fond těžko pojistitelných rizik, kdy i v průběhu roku 2017 byla tato problematika intenzivně diskutována.

V rámci programu „Podpora pojištění“ poskytuje PGRLF od roku 2004 podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat. Úroveň podpory, která se odvíjí od výše zaplaceného pojistného, v roce 2017 činila 50 % z prokázaných nákladů na pojištění speciálních plodin¹¹⁹ na ztráty způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci rostlin, 40 % nákladů na pojištění ostatních plodin a 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ ztráty způsobené chorobami zvířat¹²⁰, přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy. Pojištění tzv. jednotlivých škod na zvířatech (úrazy, neinfekční nemoci, porodní škody apod.) není předmětem dotace. Podpora je poskytována zemědělským podnikatelským subjektům splňujícím parametry malého nebo středního podniku, které jsou zemědělským prvovýrobcem. Celkový objem pojistného za pojištění plodin a hospodářských zvířat předepsaného pojišťovnami je proto vyšší než objem pojistného uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF¹²¹. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění ukazuje graf T6.4/02.

119 Speciálními plodinami se rozumí réva vinná, chmel, ovoce, jahody, zelenina, brambory, okrasné rostliny vč. školet, LAKR, přadné rostliny (len a konopí) a produkce trav a jetelovin pěstovaných na semeno.

120 Soukromé pojištění se vztahuje i na případy utracení nebo nutné poražení zvířat v důsledku nebezpečných nálezů kompenzované státem dle zákona č.166/1999 Sb., o veterinární péči. Kompenzace od státu spolu s případným plněním ze soukromého pojištění tak postiženým chovatelům zpravidla pokrývá jak vlastní škodu na zvířatech, tak i další vznikající škody v důsledku přerušení provozu živočišné produkce.

121 V roce 2017 byly podány žádosti o podporu PGRLF k celkovému objemu pojistného za pojištění plodin a hospodářských zvířat ve výši 1 124 321 tis. Kč.

Pramen: PGRLF, ČAP, Agra pojišťovna

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

V roce 2017 výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech představovala více než 1,6 mil. ha¹²² a ve srovnání s rokem 2016 se zvýšila zhruba o 10 %. Propojištěnost¹²³ tak dosáhla více než 50 % celkové výměry orné půdy, vinic, chmelnic a ovocných sadů dle údajů ČÚZK¹²⁴. Propojištěnost vztahovaná k údajům veřejného registru půdy LPIS¹²⁵ dosáhla více než 60 %. Propojištěnost hospodářských zvířat se v průměru dlouhodobě pohybuje na úrovni 80 %.

Předepsané pojistné za zemědělské pojištění se v roce 2017 zvýšilo o 6,2 % s tím, že pojistné za pojištění zvířat pokleslo o 4,5 % a pojistné za pojištění plodin se zvýšilo o 8,9 %. Pojistné plnění ze zemědělského pojištění v roce 2017 představovalo 65 % předepsaného pojistného, čímž se škodní průběh v roce 2017 proti minulému roku snížil o 11 p. b. (příl. tab. 6.4/01). Z klimatických rizik se významně projevil zejména jarní mráz, který v dubnu a zejména v květnu 2017 poškodil ovoce, vinnou révu i některé další plodiny jako např. cukrovku, a krupobití, které na přelomu června a července výrazně postihlo zejména východní Čechy a dále i střední Čechy a jižní Moravu. Nákazy zvířat byly v roce 2017 zaznamenány

122 Jde o odhad na základě údajů z pěti pojišťoven.

123 Propojištěnost zde znamená podíl výměry pojištěných plodin k celkové výměře pěstovaných plodin.

124 Celkem 3 040 958 ha dle Souhrnných přehledů o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky, ČÚZK 2017.

125 Výměra standardní orné půdy, chmelnic, vinic a ovocných sadů v roce 2017 uvedená v LPIS činila 2 503 792 ha.

v chovech drůbeže, a to ptačí chřipka (aviární influenza) a salmonelóza. Postiženy byly desítky převážně menších chovů.

6.5 Výzkum, vzdělávání a poradenství

Věda a výzkum

Posláním výzkumu, vývoje a inovací (VaVaI) rezortu MZe je podpora inovativního zemědělství a lesnictví prostřednictvím pokročilých postupů a technologií. V roce 2017 byla již druhým rokem v platnosti Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022. Jejím hlavním účelem je nastavit principy a cíle pro formování českého přístupu nové společné zemědělské politiky EU a pro oblasti potravinářství, lesního a vodního hospodářství a rozvoje venkova včetně aktualizace a doplnění indikativních ukazatelů a dalšího rozvoje a optimalizace procesů strategického řízení v rámci rezortu MZe. Koncepce je zpracována v souladu s koncepčními a strategickými dokumenty České republiky v oblasti výzkumu, vývoje a inovací v agrárním sektoru. Pro naplnění vize Koncepce jsou definovány tři klíčové oblasti: Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin. Tyto budou realizovány prostřednictvím devíti základních výzkumných směrů, mezi něž patří: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

Na přípravě rezortních výzkumných programů se významně podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán ministra zemědělství. Současně se ČAZV spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků VaVaI, zejména jejich publikováním v 11 recenzovaných vědeckých časopisech.

V roce 2017 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace, všechny se statutem výzkumné organizace podle Rámce pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2014/C 198/01), které byly zřízeny MZe. Na rezortním VaVaI se dále podílely také na dvě desítky soukromých výzkumných ústavů, z nichž 11 bylo se statutem výzkumné organizace, dále veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

V roce 2017 bylo řešeno 143 programových projektů v rámci rezortního programu „Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012–2018 (KUS)“ a bylo zahájeno řešení 19 programových projektů v rámci rezortního programu „Program aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ“ (ZEMĚ). V roce 2017 byla vyhlášena druhá veřejná soutěž ve VaVaI v rámci programu ZEMĚ. Z této soutěže vzešlo 33 programových projektů s počátkem řešení od roku 2018.

Údaje o začínajících, řešených i ukončených projektech jsou k dispozici v Centrální evidenci projektů (Informační systém VaVaI – CEP), která je dostupná na internetové stránce RVVI www.vyzkum.cz.

V roce 2017 byly MZe poskytnuty účelové finanční prostředky na podporu řešení celkem 162 programových projektů ve výši 425 590 tis. Kč. Na dlouhodobý koncepční rozvoj byly poskytnuty institucionální finanční prostředky 20 rezortním výzkumným organizacím (7 veřejných výzkumných institucí, 2 státní příspěvkové organizace, 11 soukromých výzkumných ústavů) v celkové výši 446 884 tis. Kč.

Údaje o výši institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jsou dostupná v „Centrální evidenci aktivit“ (Informační systém VaVaI – CEA) na internetové stránce RVVI www.vyzkum.cz.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2017 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje (například Horizont 2020) i dalších výzkumných programů.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu řešitelé na konci řešení projektů zpracovali jako součást závěrečných zpráv plány uplatnění výsledků s uvedením uživatelů výsledků výzkumu, způsobů, jakými budou využity a termínů. Účelem je zajištění komplexnějšího a urychleného přenosu nových poznatků do provozní praxe. Přenos nových znalostí ke konečnému uživateli je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe.

Informace o výsledcích vzešlých ze státem podporovaných výzkumných aktivit jsou dostupné v „Rejstříku informací o výsledcích“ (Informační systém VaVaI – RIV) na internetové stránce RVVI www.vyzkum.cz a v Knihovně Antonína Švehly (KAŠ) Ústavu zemědělské ekonomiky a informací.

Vzdělávání

Ministerstvo zemědělství plní úkoly vyplývající z Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která vytyčila 7 hlavních a 13 vedlejších cílů. K hlavním patří další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol.

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost probíhalo v roce 2017 v rámci schváleného Ročního vzdělávacího plánu Ministerstva zemědělství pro odborné vzdělávání veřejnosti v rezortu (RVP MZe). Do RVP MZe byly zařazeny vzdělávací a osvětové akce určené pro veřejnost, které byly navrženy jednotlivými odbornými útvary ministerstva. Jednalo se o krátkodobé semináře, školení a konference zaměřené na výklad právních norem ČR a EU, realizaci úkolů z usnesení vlády, informace o schválených programech a postupech a o požadavcích spojených s problematikou zemědělství a venkova. Dále se jednalo o vzdělávací aktivity pro pracovníky veřejnosprávních úřadů, státních dozorových orgánů

i odbornou zemědělskou veřejnost, realizaci rezortních programů orientovaných na děti a mládež.

Prostřednictvím RVP MZe bylo v roce 2017 realizováno 50 druhů vzdělávacích aktivit v celkovém počtu 682 akcí celkem za 5 398 tis. Kč. Většina akcí probíhá pravidelně každý rok a navazuje na akce (semináře, konference, školení včetně zajištění sborníků a studijních či výukových materiálů) z předchozích let. Tradičně měly vysokou úroveň události environmentálního vzdělávání pro děti a mládež z oblasti lesního hospodářství a programy zaměřené na bezpečnost potravin a zdravou výživu. Velký ohlas mezi dětmi a učiteli zaznamenal pilotní projekt programu Škola na farmě, projekt Věda na polích a ve stájích s podtitulem Příběh potravin a soutěž pro studenty středních škol s rezortním zaměřením Rostlinolékařská profese – obor budoucnosti. Významný vzdělávací efekt měla školení pro vodoprávní úřady, semináře zaměřené na proexportní politiku MZe, myslivecké semináře o problematice prasete divokého a jeho přizpůsobování se současné kulturní krajině a o problematice nekontrolovaného šíření siky japonského. Přínosné byly konference k ochraně zvířat, kvalitě obilovin, vzdělávání kontrolních organizací ekologického zemědělství, semináře k ochraně rostlin, odborná školení k používání antimikrobik, vzdělávací aktivity pro vinohradníky a vinaře a také nové regionálně zaměřené semináře k problematice zpracování a odbytu biopotravin. Tradičně vysokou odbornou úroveň mají semináře pekařů a cukrářů. Finančně byly podpořeny soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol s rezortním zaměřením. Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla z celkového objemu vynaložených finančních prostředků na RVP v roce 2017 částka ve výši 4 014 tis. Kč, což je přibližně 74 %.

Celkový počet účastníků akcí financovaných z RVP MZe dosáhl v roce 2017 počtu 58 803 osob. Z toho bylo 41 578 účastníků z řad dětí a mládeže, kteří navštívili vzdělávací aktivity z oblasti bezpečnosti potravin a zásad zdravé výživy, akce Lesní pedagogiky, projekt Ve vodě nežijí jen vodníci, akce rybářských kroužků, program Škola na farmě nebo Příběh potravin.

MZe má významný podíl na přípravě kvalifikačních a hodnotících standardů pro zemědělská, potravinářská, lesnická a vodohospodářská povolání. Tato aktivita je zároveň součástí funkce MZe jako autorizujícího orgánu ve smyslu zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Zákon umožňuje fyzickým osobám (starším 18 let, splňujícím požadavky dané kvalifikačními a hodnotícími standardy) získat osvědčení o získání profesní kvalifikace, které dokládá, že (např. při výkonu povolání, samostudiem nebo případně po absolvování rekvalifikačního kurzu) získali požadované znalosti a dovednosti v rozsahu profesní kvalifikace.

Autorizaci k vykonání zkoušek profesních kvalifikací získávají právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky a jejichž autorizovaní zástupci splnili podmínky požadovaného vzdělání a praxe k vykonání těchto zkoušek.

K 31. 12. 2017 bylo evidováno 122 autorizovaných osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci u 261 profesních kvalifikací. K uvedenému datu bylo vydáno 4 657 osvědčení o získání profesních kvalifikací.

V návaznosti na zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, pověřil odbor výzkumu, vzdělávání a poradenství celkem 53 vzdělávacích institucí ke konání kurzů a doplňujících školení pro získání odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. Byla provedena aktualizace platnosti vystavených pověření. V závěru roku 2017 byla ve spolupráci se Státní rostlinolékařskou správou za účelem zkvalitnění a sjednocení výuky v těchto kurzech uspořádána školení.

Posuzování a uznávání kvalifikací je významné mj. pro potřeby opatření PRV „Zahájení činnosti mladých zemědělců“.

Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR probíhalo dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace v rámci správního řízení. Tím jim bylo umožněno zahájit podnikatelské aktivity v rezortních oborech.

V rámci podpory odborné výchovy byly v roce 2017 podpořeny částkou 7 330 tis. Kč z národního dotačního programu 9. E. – Školní závody subjekty, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických, potravinářských učebních oborech. Tato podpora přispívá ke zkvalitnění kvalifikované pracovní síly v sektoru zemědělství a je kladně hodnocena ze strany středních odborných škol a zemědělských podniků.

V roce 2017 v rámci dotačního programu „129 710 Centra odborné přípravy“ byla poskytnuta podpora na pořízení moderních učebních pomůcek pro zvýšení kvality odborného vzdělávání žáků a studentů středních a vyšších odborných škol s rezortním zaměřením (zemědělství, lesnictví, rybářství, potravinářství, veterinářství, vinohradnictví a zahradnictví). Na tuto podporu bylo poskytnuto 39 710 tis. Kč.

V roce 2017 pokračovala práce na přípravě Koncepce rezortního knihovnictví. K hlavním cílům patří propojení informačních zdrojů a jejich lepší přístupnost pro uživatele, dále zvýšení využití nabízených služeb a informačních zdrojů, kooperativní zpracování a budování knihovních fondů s efektivním vynakládáním veřejných prostředků na tyto činnosti.

Významný informační zdroj představuje Knihovna Antonína Švehly. V rámci propagace knihovního fondu a služeb se KAŠ aktivně zapojovala do celostátních knihovnických akcí, pořádala semináře a výstavy pro uživatele knihovny.

Poradenství

Poradenský systém MZe, popsáný v Koncepti poradenského systému MZe na období 2017–2025, stojí na třech pilířích, které jsou složeny z konzultačního, individuálního a odborného poradenství, které na sebe vzájemně navazují a prolínají se. Ke zlepšení transferu výsledků výzkumu a vývoje do praxe, přenosu informací o realizaci Společné zemědělské politiky v souladu s regionálními prioritami k šíření informací o opatřeních PRV byly v roce 2017 realizovány a z národních dotací podpořeny dva programy:

- Regionální přenos informací (9.F.e.). Cílem byl přenos všeobecných informací na území ČR mikro, malým a středním podnikům působících v odvětví zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských výrobků a jejich uvádění na trh formou vstupních konzultací, webových stránek, písemných materiálů, seminářů, workshopů a horké linky.
- Odborné konzultace (9.F.i.). Program byl uskutečněn na rezortně orientovaných výzkumných ústavech a univerzitách.

Z národních dotací bylo vyplaceno 21 201 tis. Kč, z toho na program (9.F.e.) 14 960 tis. Kč a na program (9.F.i.) 6 241 tis. Kč.

Odborné individuální poradenské služby jsou zaměřeny mimo jiné na zvýšení životaschopnosti zemědělských a lesnických podniků a konkurenceschopnosti s ohledem na životní prostředí, zavádění inovací pro malé farmy a na poradenství k souladu hospodaření podnikatelů s právními předpisy a dalšími požadavky na principu prevence. Tato významná složka poradenského systému byla poskytována kromě poradců a poradenských firem i nadále poradci akreditovanými Ministerstvem zemědělství a vedenými v Registru poradců akreditovaných MZe („Registr“).

V roce 2017 bylo rozhodnuto, že poradenství nebude v současném dotačním období z PRV 2014–2020 podpořeno a finanční prostředky alokované v opatření Poradenské, řídicí a pomocné služby pro zemědělství budou přesunuty do opatření Předávání znalostí a informační akce, operace Vzdělávací akce. Pokud byly individuální poradenské služby v praxi poskytovány, tak bez finanční podpory z veřejných zdrojů.

V oblasti zemědělství bylo po získání profesní kvalifikace nově akreditováno pět poradců v podoblasti rostlinolékařství v zemědělství a dva poradci v podoblasti živočišná výroba. V červnu a září 2017 probíhala i reakreditace poradců, kterým končila platnost akreditačního certifikátu. Po úspěšném absolvování testu a pohovoru před akreditační komisí byla platnost certifikátu prodloužena na dalších 5 let. Celkem se reakreditovalo 14 poradců v oblasti zemědělství a 5 v lesnictví. K datu 31. 12. 2017 bylo v Registru vedeno 207 poradců.

Poradci se jako každoročně účastnili jak nepovinných registrovaných vzdělávacích akcí podle vlastního výběru, tak i povinných akcí k prioritním tématům, organizovaných správcem Registru, tj. ÚZEI, ve spolupráci s odborníky výzkumných institucí. Prezentováno bylo

12 seminářů tematicky zaměřených na lesnictví, rostlinolékařství, rostlinnou a živočišnou výrobu a optimalizaci hospodaření zemědělského podniku.

Úlohu informační podpory plní též webové poradenství, určené jak pracovníkům vykonávajícím rezortně zaměřené činnosti, tak i k obecnému využití s cílem zjednodušení přístupu k poradenským informacím, a to s využitím sdružování informací a propojování webových portálů. Jedná se o zpřístupňování specializovaných informací v oblastech zemědělství, lesnictví, ekologického zemědělství, potravinářství, rybářství, myslivosti, vodního hospodářství i rozvoje venkova, dále metodik, formulářů či doporučení pro praxi.

Důležitým prvkem poradenského systému je i odborné poradenství, jakožto podpora přenosu výsledků výzkumu mezi vědecko-výzkumným pracovištěm a praxí v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního hospodářství a lesnictví a zajištění informační a propagační činnosti sloužící k zviditelnění cílů, aktivit a výsledků vědy a výzkumu.

V rámci šíření nejnovějších poznatků vědy a výzkumu, sdílení a využívání odborných informací a posílení komunikace mezi podnikatelskou sférou a akademickým sektorem cestou principů veřejně-soukromého partnerství, naplnění potřeb zemědělských podnikatelů byl v roce 2017 realizován a podpořen z národních dotací částkou 2 999 tis. Kč program (10. E. e.) – Podpora české technologické platformy pro zemědělství. Účelem tohoto programu je podpora dlouhodobé strategie udržitelnosti, s přihlédnutím k vývoji evropského zemědělského sektoru, propojení s evropskou technologickou platformou v oblasti aplikovaného výzkumu a zemědělské praxe a posílení pozitivního dopadu na resort zemědělství, včetně přínosu pro spotřebitele.

6.6 Organizace prvovýrobců a zpracovatelů

V roce 2017 působila v ČR na agrárním trhu, obdobně jako v předchozích letech, celá řada odbytových družstev a organizací.

Na trhu s mlékem v ČR bylo k 31. 12. 2017 registrováno celkem 29 odbytových organizací oprávněných ke zprostředkování prodeje mléka, jejichž prostřednictvím bylo prodáno 1 727,4 tis. t mléka (v kalendářním roce 2017), tj. 57,9 % z celkového množství dodaného k dalšímu zpracování.

Největšími sdruženími z hlediska objemu mléka zprostředkovaného k prodeji byla Mlékařské hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo, která zprostředkovala prodej mléka v celkové výši 1 105,8 tis. t tj. 37,1 % objemu ke zpracování v ČR. Počet odbytových organizací se meziročně zvýšil o jednu.

Na úseku komodity ovce a kozy působila v roce 2017 společnost OVEKO, a. s., která byla založena chovateli ovcí a koz sdruženými ve Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR. Jejím hlavním cílem je zajistit pravidelný odbyt jatečných a chovných zvířat do zahraničí

a na tuzemský trh a distribuci dalších produktů ovcí a koz. K ostatním aktivitám patří provádění kontroly užitečnosti a poradenství.

U komodity slepičí vejce pokračovala v činnosti v roce 2017 dvě velká odbytová seskupení – ČESKÁ VEJCE, a. s. a ZLATÁ VEJCE, a. s., jejichž hlavním úkolem je zajišťovat centrálně odbyt většiny produkce od výrobců, kteří jsou zároveň akcionáři uvedených společností a jejich výrobní závody jsou rozmístěny tak, že seskupení je schopno zabezpečit v případě potřeby zásobování ve všech částech republiky.

Ke konci roku 2017 bylo v ČR registrováno 22 funkčních organizací producentů ovoce a zeleniny, dále byla nově uznána 1 organizace producentů, která bude plnit operační program od 1. 1. 2018. V rámci Společné organizace trhu (SOT) obdržely organizace producentů ovoce a zeleniny v roce 2017 dotaci v částce 83,3 mil. Kč, která byla vyplacena v plné výši z rozpočtu EU. Seskupení producentů ovoce a zeleniny¹²⁶ (ke konci roku 2017 byla registrována 2) obdržela celkem 2,4 mil. Kč, z toho 1,8 mil. Kč z EU (75 %) a 0,6 mil. Kč (25 %) bylo vyplaceno ze státního rozpočtu ČR.

Stávající organizace producentů ovoce a zeleniny jsou CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITOZEL, Bohušovice nad Ohří; EKO-ODBYT odbytové družstvo Slaný; Družstvo producentů rajčat, Brno; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Odbytové družstvo Polabí, Přerov nad Labem; Družstvo BRAMKO CZ, Semice; Družstvo OZC Jizera, Předměřice nad Jizerou; Odbytové družstvo ovoce Český ráj, Praha; Odbytové družstvo Berry, Břežany; M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice; Bohemia Apple, družstvo, Tuchoraz; ZELTR odbytové družstvo, Troubky; NATURE FRUIT, družstvo, Choustníkovo Hradiště; G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov; Vital odbytové družstvo, Rozběřice, OD Piletice, Hradec Králové; ZP Otice odbyt s.r.o., Otice; Odbytové družstvo Suchá Loz, Suchá Loz. V roce 2017 byla nově uznána jedna organizace producentů, a to Čerstvě utrženo, Zlín, která bude plnit operační program od 1. 1. 2018.

Projekt NÁKUP Z FARMY je projekt, ve kterém je zapojeno 26 českých soukromých farmářů a zpracovatelů, s cílem co nejkratší cestou dodávat na stůl českých zákazníků tradiční české potraviny.

Celorepublikové odbytové družstvo regionálních dodavatelů pekárenských a mlýnských výrobků MP Produkt sdružuje významné české i slovenské výrobce z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru (ČR – 18 členů, SR – 5 členů). Základním předmětem činnosti tohoto družstva je prodej nejširšího sortimentu produktů z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru.

126 Jde o jiné subjekty, než jsou organizace producentů.

PRODEJ-BIO s.r.o., založená Svazem ekologických zemědělců PRO–BIO a německým svazem Bioland, organizuje a koordinuje odbyt českých biosurovin (obiloviny, luštěniny, krmiva, osiva, maso) s cílem umístit českou produkci na český trh.

V roce 2017 bylo přijato 7 žádostí v rámci PRV 2014–2020 na opatření 16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů (tab. T6.6/01), spuštěného v roce 2016. Podpora je určena na spolupráci minimálně dvou subjektů a vede k vytváření a rozvoji krátkého dodavatelského řetězce, který zahrnuje maximálně jednoho zprostředkovatele, nebo k podpoře místního trhu, kdy se činnost zpracování a prodeje konečnému spotřebiteli odehrává v okruhu 75 km od zemědělského podniku, z něhož produkt pochází.

T6.6/01 - PRV 2014–2020 - Opatření horizontální a vertikální spolupráce 16.4.1

Opatření	Počet přijatých žádostí v roce 2016	Počet schválených z přijatých v roce 2016	Počet přijatých žádostí v roce 2017	Počet schválených z přijatých v roce 2017	Počet čekajících k 31. 12. 2017	Čerpání prostředků v roce 2016 (schválené) (mil. Kč)	Čerpání prostředků v roce 2017 (schválené) (mil. Kč)
16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů	1	0	7	0	1	0	0

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI)

6.7 Agrární trh práce

6.7.1 Pracovní síly v zemědělství

Zaměstnanost v zemědělství se v posledních letech snižuje jen velmi mírným tempem a lze ji v podstatě považovat za stabilizovanou. V roce 2017 poklesl počet pracovníků v zemědělských podnicích přibližně na 100 tis.¹²⁷ (tab. T6.7/01), meziroční úbytek činil 0,2 % (v předchozím roce 0,7 %). Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 %¹²⁸ a meziročně se nezměnil.

¹²⁷ Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

¹²⁸ Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (1.-4. čtvrtletí 2017), ČSÚ 2017, 2018.

T6.7/01 - Vývoj počtu pracovníků zemědělství¹⁾ (tis.)

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2013	2014	2015	2016	2017 ²⁾
Podniky právnických osob	77,7	76,6	75,7	75,0	74,8
v tom - státní podniky	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
- družstva	21,9	21,4	21,0	20,7	20,6
- obchodní společnosti³⁾	55,6	55,0	54,5	54,1	54,0
Podniky fyzických osob⁴⁾	25,8	25,5	25,2	25,2	25,2
Celkem	103,5	102,1	100,9	100,2	100,0

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) A. s., s. r. o. a ostatní obchodní společnosti se zemědělskou činností.

4) Odhad včetně námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: propočty ÚZEI podle:

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2013-2017, ČSÚ 2014-2018;

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 1.-4. čtvrtletí 2013-2017, ČSÚ 2013-2018;

Čtvrtletní výkaz P 3-04, 1.-4. čtvrtletí 2017, ČSÚ 2018

Zpracoval: D. Spěšná, J. Drlík (ÚZEI)

Meziročně došlo k mírnému snížení zaměstnanosti pouze v podnicích právnických osob, kdy v obchodních společnostech i v družstvech poklesl počet pracovníků přibližně o 100 osob. V podnicích fyzických osob se počet pracovníků prakticky nezměnil.

Celková struktura zaměstnanosti podle právních forem je v posledních letech stabilizovaná. Od roku 2002 představují více než polovinu zemědělských pracovních sil pracovníci obchodních společností (v roce 2017 v nich pracovalo 54,0 % zemědělců), přibližně pětina zemědělců pracuje v družstvech (20,6 %) a čtvrtina v podnicích fyzických osob (25,2 %).

Podle postavení v hlavním zaměstnání představovali ve 4. čtvrtletí 2017¹²⁹ zaměstnanci včetně pracujících členů družstev 72 % pracovníků agrárního sektoru, pracující na vlastní účet 21,5 %, zaměstnavatelé 4,6 % a pomáhající rodinní příslušníci 2 %. V meziročním srovnání došlo k nárůstu relativního zastoupení zaměstnanců (o 1,2 p. b.), zaměstnavatelů (o 2,2 p. b.) i pomáhajících rodinných příslušníků (o 0,5 p. b.), naopak strukturální pokles zaznamenala kategorie pracujících na vlastní účet (o 3,8 p. b.). Podíl sloučené kategorie podnikatelů (pracujících na vlastní účet a zaměstnavatelé) je v sektoru výrazně vyšší než v národním hospodářství (26,1 % proti 16,4 % v NH), většinu z nich však nadále představují podnikatelé na vlastní účet, kteří sami pracovní místa nevytvářejí (21,5 % proti 13,3 % v NH).

Při hodnocení zaměstnanosti v zemědělství z hlediska výrobního zaměření podniků převládá v ČR tradičně zaměstnanost v podnicích, jež nejsou úzce specializované, tj. se smíšenou výrobou (rostlinnou i živočišnou) – v této skupině podniků došlo také v roce

129 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2016, 2017), ČSÚ 2017, 2018. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

2017¹³⁰ k největšímu absolutnímu úbytku zaměstnanců (opakuje se tak situace z předchozích let). V podnicích dalších výrobních zaměření došlo k méně významným meziročním změnám (spojeným spíše se změnou počtu podniků zahrnutých do hodnoceného souboru). Oproti vývoji v předchozím roce se tak jeví jako více stabilizovaná zaměstnanost v podnicích specializovaných na pěstování zeleniny.

Věková skladba zemědělské populace představuje problém ve většině zemí EU. V agrárním sektoru ČR vykazovali ve 4. čtvrtletí 2017¹³¹ nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (42,5 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (31,6 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci ve věku 60 a více let (14,2 %) a pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (11,7 %). V meziročním srovnání došlo k nepříznivým změnám ve věkové struktuře pracovníků agrárního sektoru. Výrazně se snížil podíl pracovníků věkové kategorie 30–44 let (o 4,8 p. b.) a mírně se snížil také podíl pracovníků ve věku 15–29 let (o 0,1 p. b.), naopak výrazně narostl podíl pracovníků ve věku 45–59 let (o 3,1 p. b.) a 60 a více let (o 1,7 p. b.).

Celkově podíl pracovníků ve věku 45 let a více dosáhl v agrárním sektoru 56,7 % (meziroční nárůst o 4,8 p. b.), kdežto v NH 43,5 % a v průmyslu vč. stavebnictví 42,4 %. Oproti NH a průmyslu je nárůst podílu starších pracovníků podstatně vyšší, což při současném nízkém podílu mladých pracovníků v agrárním sektoru (o 5 p. b. nižší podíl pracovníků do 29 let než v průmyslu vč. stavebnictví) a obecně nízkém zájmu mladých o práci v sektoru předznamenává do budoucna problémy při obměně pracovních sil.

Ve 4. čtvrtletí 2017¹³² činil podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru 28,5 %, v zemědělství (vč. myslivosti a souvisejících činností) 32,3 %. Podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru se meziročně zvýšil, přesto zůstává i nadále výrazně nižší než podíl žen na zaměstnanosti v národním hospodářství ČR celkem (44,3 %) i než podíl žen v agrárním sektoru EU (34,0 % v EU 28 ve 3. čtvrtletí 2017¹³³).

Meziroční změny ve vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním¹³⁴. V roce 2016 mělo 51,9 % zaměstnanců středoškolské vzdělání bez maturity, 25,9 % středoškolské s maturitou, 11,9 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného) a 8,3 % základní (včetně

130 Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky s 50 a více zaměstnanci), 1. až 4. čtvrtletí 2017, ČSÚ 2018.

131 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2016, 2017), ČSÚ 2017, 2018. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

132 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2016, 2017), ČSÚ 2017, 2018. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

133 Pramen: Eurostat, 2017.

134 Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2016, ČSÚ 2017. U 2,1 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.

nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně došlo k mírnému zvýšení strukturálního podílu zaměstnanců se základním či nedokončeným vzděláním (o 0,4 p. b.), podílu zaměstnanců se středním vzděláním bez maturity (o 0,5 p. b.) a podílu vysokoškoláků (o 0,6 p. b.), naopak poklesl podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitou (o 1,4 p. b.). Ve srovnání se situací v průmyslu byl v agrárním sektoru vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním bez maturity (o 5,6 p. b.) a nižší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitou (o 6,3 p. b.), podíly vysokoškoláků a zaměstnanců se základním vzděláním se již několik let výrazně neliší.

Obecně nižší vzdělanostní úroveň pracovníků v sektoru souvisí se skutečností, že většina z nich se uplatňuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) byla profesní struktura v sektoru ve 4. čtvrtletí 2017 následující¹³⁵: 38,4 % představovali kvalifikovaní zemědělstí pracovníci, 16,6 % obsluha strojů a zařízení, montéři, 13,5 % techničtí a odborní pracovníci, 7,1 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 7,1 % řemeslníci a opraváři, 5,8 % úředníci, 5,2 % řídicí pracovníci, 4,1 % specialisté a 2,1 % pracovníci ve službách a prodeji. Pracovníci sloučených technicko-hospodářských profesí (CZ-ISCO 1–4) tvořili více než čtvrtinový podíl (28,6 %) a meziročně zaznamenali zvýšení podílu o 5,4 p. b. Ve skupině manuálních profesí (CZ-ISCO 5–9) došlo k nejvýraznějšímu poklesu podílu u kategorie kvalifikovaných zemědělských pracovníků (o 4 p. b.) a dále pak u obsluhy strojů a zařízení (o 2,6 p. b.), k navýšení podílu došlo u řemeslníků a opravářů (o 1,4 p. b.).

Regionální rozložení zaměstnanosti v agrárním sektoru neprošlo meziročně výraznými změnami. Nejvyšší podíl pracovníků sektoru na celkové zaměstnanosti kraje vykazoval Kraj Vysočina (5,0 %). Další kraje následovaly v tomto pořadí: Královéhradecký (4,9 %), Jihočeský (4,5 %), Pardubický (3,5 %), Jihomoravský, Olomoucký a Středočeský (3,0 %), Karlovarský a Ústecký (2,6 %), Plzeňský (2,5 %), Moravskoslezský (2,2 %), Zlínský (2,1 %), Liberecký (1,7 %) a hl. m. Praha (0,3 %).

Nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v sektoru vykazoval ve 4. čtvrtletí 2017¹³⁶, stejně jako v minulém roce, kraj Středočeský (14,4 %). Podíly dalších krajů byly následující: Jihomoravský (12,1 %), Jihočeský (10,0 %), Královéhradecký (9,5 %), Moravskoslezský (9,3 %), Kraj Vysočina (8,8 %), Ústecký (7,1 %), Olomoucký (6,5 %), Pardubický (6,3 %), Plzeňský (5,1 %), Zlínský (4,3 %) Karlovarský (2,8 %), Liberecký (2,5 %) a hl. m. Praha (1,3 %).

135 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2016, 2017), ČSÚ 2017, 2018. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

136 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2016), ČSÚ 2017. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

Nezaměstnanost v agrárním sektoru a komparace s celkem NH je sledována dlouhodobě pomocí signální míry (agrární) nezaměstnanosti¹³⁷. Ve 4. čtvrtletí roku 2017¹³⁸ byla hodnota této míry v agrárním sektoru 2,7 %, což představovalo nárůst o 0,9 p. b. oproti stejnému období předchozího roku. V celku NH dosahovala hodnoty 1,9 %, zde meziročně poklesla o 0,9 p. b. Oproti situaci v předchozím roce se tak úroveň nezaměstnanosti v agrárním sektoru opět dostala nad úroveň celku NH.

Signální míra nezaměstnanosti je v agrárním sektoru i celku NH dlouhodobě méně příznivá pro ženy. Zatímco v sektoru dosahovala ve 4. čtvrtletí roku 2017 hodnoty 4,5 % (a meziročně narostla o 0,8 p. b.), v celku NH byla 2,3 %. V případě mužů nebyla disproporce mezi nezaměstnanými v sektoru a NH tak výrazná – v agrárním sektoru dosahovala signální míra nezaměstnanosti mužů hodnoty 1,9 % (meziroční nárůst 0,8 p. b.), v celku NH 1,6 %.

Mnohé zemědělské podniky čelí obtížím při získávání pracovníků, což dokládá i podstatně vyšší aktuální míra volných pracovních míst ve srovnání s průmyslem i NH celkem (7,9 % vůči 4,5 %)¹³⁹.

6.7.2 Mzdy v zemědělství

Rozhodující část pracovníků v zemědělství ČR získává příjem ze své pracovní činnosti formou mzdy. Potřebné údaje pro sledování úrovně a vývoje těchto příjmů lze tak pravidelně čerpat ze mzdových statistik ČSÚ (tab. T6.7/02). Mzdy v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem. V roce 2017 se tato situace dále zhoršila. Průmysl a národní hospodářství dosáhly meziročních nárůstů mezd zhruba na úrovni 7 %, v zemědělství to však bylo 5,4 % (uvedené nárůsty tak byly všechny vyšší než v předchozím roce, v případě zemědělství však méně výrazně) a průměrná mzda zde dosáhla 23 713 Kč. V národním hospodářství celkem vzrostla průměrná mzda¹⁴⁰ o 7,0 % na 29 504 Kč. Průmysl s nárůstem 7,1 % (na 29 842 Kč) tentokrát za národním hospodářstvím nezaostal a udržel si svůj nevýrazný náskok (ve výši kolem tří set Kč). Stavebnictví (s nárůstem o 5,1 % na 26 037 Kč) se podobně jako zemědělství nedokázalo přizpůsobit zrychlenému tempu vývoje mezd v národním hospodářství. Některá odvětví sice zaznamenala poněkud nižší relativní nárůst mezd než zemědělství, úplně všechna však

137 Signální míra agrární nezaměstnanosti je relativním vyjádřením, kdy v čitateli je celkový počet nezaměstnaných podle kritérií ILO, uvolněných z třídy CZ-NACE A, kteří navíc v posledních 8 letech pracovali, a ve jmenovateli je součet hodnoty čitatele a celkového počtu zaměstnaných ve třídě CZ-NACE A. Signální míry agrární nezaměstnanosti i srovnatelně vyjádřené nezaměstnanosti v NH uváděné v textu mají pouze orientační charakter.

138 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2016), ČSÚ 2017. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

139 Pramen: Ukazatele sociálního a hospodářského vývoje České republiky – 4. čtvrtletí 2017, ČSÚ 2018.

140 Na přepočtené počty zaměstnanců.

zemědělství překonala v absolutní výši mzdového přírůstku (veřejná správa a obrana a zdravotní a sociální péče dokonce více než dvojnásobně).

T6.7/02 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾
Zemědělství, lesnictví a rybářství	20 532	21 211	21 469	22 502	23 713
Průmysl	25 372	26 062	26 811	27 866	29 842
Národní hospodářství	25 078	25 607	26 467	27 575	29 504
Relace zem./průmysl (%)	80,9	81,4	80,1	80,8	79,5
Relace zem./NH (%)	81,9	82,8	81,1	81,6	80,4

1) Předběžné údaje.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.–4. čtvrtletí 2013–2017, ČSÚ 2014–2018

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se vůči průmyslu propadla pod hranici 80 % (na 79,5 %), relace mezd vůči národnímu hospodářství poklesla těsně k této hranici, a to na 80,4 % (samotné zemědělství, tedy bez lesnictví a rybářství, vykazuje ještě méně příznivou relaci – v obou případech jednoznačně pod úrovní 80 %¹⁴¹). Absolutní schodek v průměrné mzdě v zemědělství tak značně narůstal v obou srovnáních; vůči průmyslu již překročil 6 tis. Kč (6 129 Kč), vůči národnímu hospodářství vzrostl na 5 791 Kč. Rozdíl ve mzdách je přitom nižší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí; nejvyšší je pak u řídicích pracovníků (tito v zemědělství pobírají v posledních letech mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídicími pracovníky v průmyslu). Absolutní meziroční přírůstek mezd v sektoru byl nejnižší v rámci všech odvětví národního hospodářství.

Spotřebitelské ceny vzrostly v roce 2017 o 2,5 %, tedy podstatně rychleji než v předchozím roce. Růst reálné mzdy v národním hospodářství (o 4,4 %) a v průmyslu (o 4,5 %) i tak převýšil hodnoty zaznamenané v předchozím roce o cca 1 p. b. (nárůst je tedy podstatně mírnější, než je tomu v případě výše uvedeného porovnávání nominálních mezd). Zemědělství dosáhlo růstu reálné mzdy o 2,8 % a jako jediné z porovnávaných sektorů tak zůstalo pod hodnotou nárůstu dosaženou v předchozím roce.

Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) v zemědělství vzrostl meziročně o 5,7 %, což je podstatně nižší nárůst ve srovnání jak s průmyslem (8,7 %), tak obdobně s celým národním hospodářstvím (8,9 %). Použité mzdové prostředky v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) tak poklesly pod dlouhodobě setrvalý dvouprocentní podíl na celkových mzdových prostředcích v ČR (na 1,94 %).

141 Za samotné zemědělství dosáhla mzdová disparita (ČSÚ 2018, nepublikováno) 78,1 % vůči průmyslu a 79,0 % vůči NH.

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY K PŮDĚ

Během více než 20 let realizace pozemkových úprav jsou dokončené nebo rozpracované KoPÚ a JPÚ zhruba na třetině výměry z. p. ČR a celkové náklady na ně dosáhly 30,1 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2016 bylo čerpání finančních prostředků v roce 2017 na realizaci pozemkových úprav vyšší, a to 1,99 mld. Kč. Nárůst byl způsoben především zvýšeným čerpáním ze zdrojů PRV. Objem zobchodované půdy vykazuje dlouhodobý trend poklesu. Podle odhadu bylo v roce 2017 zobchodováno 2,2 % z. p., což v absolutním vyjádření představuje něco přes 92 tis. ha. V rámci převodů státní půdy bylo z vyčleněné celkové nabídky státní půdy od roku 1999 doposud úplatně nebo bezúplatně převedeno 571,8 tis. ha z. p. Sledování vývoje tržních cen zemědělské půdy potvrzuje všeobecný trend růstu tržních cen zemědělské půdy a průměrná tržní cena zemědělské půdy se podle uváděných zdrojů v průměru pohybuje kolem 13–15 Kč/m². V rámci restitučních řízení bylo doposud rozhodnuto celkem o 1 751 458 tis. ha zemědělské a lesní půdy. Objem státní půdy vyčleněné k propachtování v roce 2017 byl 136 tis. ha, z toho skutečně pronajato bylo 77 % ploch určených k propachtování. V rámci nejvýznamnějších druhů pozemků na z. p. došlo podle ČÚZK v roce 2017 především ke snížení výměry orné půdy o 7 003 ha, oproti tomu však vzrostla výměra kultury trvalých travních porostů o 3 159 ha. Dochází k poklesu velikosti parcel katastru nemovitostí, z části jejich dělením a z části při obnově katastrálního operátu v rámci probíhající digitalizace katastrálních map, při které jsou do katastrální mapy doplňovány parcely dosud vedené ve zjednodušené evidenci. V roce 2017 narostl meziročně počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 159 tis. Celková výměra půdy evidovaná v LPIS poklesla v roce 2017 na 3 560 tis. ha. Konkurenceschopnost zemědělství vlivem nevhodného vztahu k zemědělské půdě se snižuje úbytkem její výměry a kvality. Roční celková ztráta produkce v rostlinné výrobě vlivem změny ploch za rok 2017 v důsledku převodu zemědělské půdy na lesní, zastavěnou či ostatní plochy dosahuje odhadem 129 mil. Kč. Od roku 1966 se snížila výměra zemědělské půdy o 308 tis. ha. Degradace půdy je často způsobena volbou nevhodných technologií a osevním sledem. Přímá roční ztráta produkce při zjištěném průměrném nadlimitním utužení půdy v ČR na 26 % půd se u sledovaných nejvíce zranitelných plodin odhaduje na cca 427 mil. Kč.

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 229/1991 Sb. o půdě, podle které se mají upravovat vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí. V rámci pozemkových úprav se mimo jiné vyjasňují vlastnické vztahy a výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu. Činnost v pozemkových úpravách se tak kromě vyřešení nové efektivní vlastnické držby s ohledem na potřeby zemědělské krajiny projevuje ve zvýšení transparentnosti vlastnických vztahů při operacích na trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje.

V současné době jsou jednoduché a komplexní pozemkové úpravy provedeny na zhruba 32,5 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 12,5 % této půdy jsou pozemkové úpravy v současnosti v řešení.

Celková výměra dokončených komplexních a jednoduchých pozemkových úprav představuje rozlohu více než 1 354 tis. ha z. p. Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav ke konci roku 2017 a změnu stavu provádění pozemkových úprav v průběhu roku 2017.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2017

Typ pozemkové úpravy	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	za rok 2017	celkem	za rok 2017	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	128	2 272	59 684	1 048 720	1 058	512 902
Jednoduché pozemkové úpravy	28	2 875	991	305 292	129	9 741

1) Zákonem č. 139/2002 Sb. došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004 k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Doposud ukončené pozemkové úpravy byly realizovány na 3 820 katastrálních územích a v rámci jejich zpracování bylo změnami zasaženo celkem 4 498 z celkového počtu (dle stavu k datu 31. 12. 2017) 13 084 katastrálních území v ČR. V rámci pozemkových úprav bylo dosud vybudováno 3 200 km cest. Na každý km² provedené KoPÚ tak připadá v průměru 305 metrů nově vytvořených cest v krajině. Celkový rozsah ukončených i rozpracovaných pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině, v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3), uvádí tab. T7.1/02. Průměrná velikost území spadajícího do jedné pozemkové úpravy je 462 ha u KoPÚ a 106 ha v případě JPÚ.

T7.1/02 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2017 podle krajů

Kraje	Ukončené komplexní pozemkové úpravy				Ukončené jednoduché pozemkové úpravy				Realizace protierozních opatření	Realizace ekologických opatření	Realizace vodohosp. opatření	Realizované cesty
	v roce 2017		celkově k 31. 12. 2017		v roce 2017		celkově k 31. 12. 2017					
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha				
Středočeský kraj	20	7 166	352	148 214	0	0	157	14 125	62	279	53	458 463
Jihočeský kraj	16	6 848	331	132 091	8	357	338	47 551	94	45	41	468 161
Karlovarský kraj	12	3 200	82	23 263	0	0	490	44 048	2	28	7	96 976
Plzeňský kraj	12	3 891	276	103 048	3	74	182	12 902	258	108	35	219 386
Liberecký kraj	3	2 092	54	24 909	0	0	127	5 834	15	8	4	67 122
Ústecký kraj	6	2 585	122	58 721	1	123	167	26 750	14	26	9	164 051
Královéhradecký kraj	7	3 109	171	76 124	3	126	154	14 171	41	122	50	288 321
Pardubický kraj	12	7 430	162	85 569	1	18	69	21 176	75	91	40	207 081
Jihomoravský kraj	7	3 749	256	156 600	3	43	706	90 529	56	176	95	523 216
Zlínský kraj	8	5 983	90	44 671	2	92	109	4 075	42	64	100	125 103
Kraj Vysočina	7	3 449	163	75 354	3	119	84	8 431	33	32	15	278 776
Olomoucký kraj	12	4 066	148	70 421	3	40	76	5 247	53	436	75	230 013
Moravskoslezský kraj	6	6 117	65	49 735	1	0	216	10 453	12	188	26	79 606
ČR celkem	128	59 684	2 272	1 048 720	28	991	2 875	305 292	756	1 601	550	3 206 276

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Pozemkové úpravy se se zpracovanými návrhy efektivnější struktury vlastnické držby podílí na rozvoji trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je také pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje. Vzhledem k časové a investiční náročnosti procesu pozemkových úprav ale jejich postup stále neodpovídá potřebám obcí, vlastníků, uživatelů půdy a zainteresovaným orgánům státní správy. Situaci komplikuje skutečnost, že během privatizace státní půdy nebyla v některých katastrálních územích ponechána dostatečná rezerva státní půdy pro realizaci společných zařízení.

Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa (VPS), Ředitelství silnic a dálnic, Státní pozemkový úřad), tak i z financí, které plynou z fondů EU (PRV 2014–2020). Prostředky jsou určeny zejména na realizace společných zařízení v pozemkových úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření). Rozpočet určený k financování pozemkových úprav byl v roce 2017 o přibližně

734 mil. Kč vyšší než v roce předchozím. Celkový objem prostředků na podporu realizace pozemkových úprav v roce 2017 dosáhl 1,99 mld. Kč (tab. T7.1/03). Zaznamenáno bylo především zvýšené čerpání prostředků PRV 2014–2020 na zpracování pozemkových úprav o zhruba 870 mil. Kč. Příspěvek PRV 2014–2020, společně s finančními prostředky poskytnutými z kapitoly státního rozpočtu Všeobecná pokladní správa ve výši 700 mil. Kč, představují 86 % z celkového objemu prostředků alokovaných na realizaci pozemkových úprav.

T7.1/03 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy (JPÚ + KoPÚ) (mil. Kč)

Zdroj	2013	2014	2015	2016	2017
MF – VPS	699,1	675,5	707,3	700,0	700,0
SPÚ¹⁾	51,1	51,6	106,2	344,3	259,9
PRV²⁾	415,0	1 389,6	637,6	142,4	1 015,4
Ředitelství silnic a dálnic	6,6	56,5	17,9	66,8	11,3
Ostatní	0,1	0,6	9,4	0,5	1,5
Celkem	1 171,8	2 173,9	1 478,5	1 253,9	1 988,1

1) Státní pozemkový úřad (od 1. 1. 2013 převzal financování pozemkových úprav po zaniklém PF ČR).

2) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování realizovaných pozemkových úprav.

V roce 2013 z PRV 2007–2013, v ostatních letech z PRV 2014–2020.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Na neinvestiční činnosti (návrhy pozemkových úprav, identifikace parcel apod.) bylo v roce 2017 vynaloženo 476 mil. Kč, což představuje 24 % z celkem využitých finančních prostředků pro realizaci pozemkových úprav. Na investiční činnosti bylo využito v roce 2017 celkem 1 512 mil. Kč, z toho 1 137 mil. Kč na výstavbu cest, 64 mil. Kč na protierozní opatření, 210 mil. Kč pro hydrologická opatření a 43 mil. Kč na ekologická opatření.

Celkové náklady na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy od jejich zahájení v roce 1991 dosáhly 30,1 mld. Kč.

7.2 Trh s půdou

V ČR se v roce 2016 zobchodovalo přibližně 2,44 % ZPF, vedle toho se část půdy převedla bezúplatně (formou dědictví, darem apod.). Pro rok 2017 se na základě údajů za první pololetí roku 2017 odhaduje výše zobchodovaného podílu zemědělské půdy na 2,2 % výměry z. p. ČR. Tab. T7.2/01 uvádí vývoj podílu a objemu zobchodované zemědělské půdy v časové řadě. Po dlouhodobém trendu poklesu v předešlých letech, který souvisel především s ukončováním převádění státní půdy privátním subjektům, se v posledních letech pokles objemu zobchodované zemědělské půdy ustálil na hodnotě 2–2,5 p. b. Toto oživení souvisí s nárůstem zájmu o koupi privátní zemědělské půdy jak z řad zemědělců, tak i nezemědělských investorů.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾
Podíl na ZPF (%)	2,50	2,11	2,30	2,39	2,44	2,19
Absolutní zobchodovaná výměra (tis. ha)	104,9	84,8	97,0	100,6	102,9	92,1

1) Kvalifikovaný odhad pro rok 2017.

Pramen: Databáze úplatných převodů pozemků ČÚZK

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Převody zemědělské půdy do soukromého vlastnictví v roce 2017 nadále pokračovaly v rámci agendy SPÚ (viz kap. 7.3). Výměra státní půdy převedená úplatně zejména do soukromého vlastnictví od 25. 5. 1999 do 31. 12. 2017 představuje 571,8 tis. ha, což činí 98 % celkem převedených ploch. Kromě převažujících úplatných převodů bylo 11 tis. ha, tj. necelá 2 % z celkové převedené výměry státní zemědělské půdy, převedeno bezúplatně na obce, veřejné vysoké školy a výzkumné instituce. Převedeno tak bylo úplatně a bezúplatně 97 % z celkové výměry zemědělské půdy o rozsahu přibližně 600 tis. ha¹⁴², která byla určena k převodu do soukromého vlastnictví. Ke konci roku 2017 zůstalo k dispozici přibližně 123 tis. ha státní zemědělské půdy ve správě SPÚ. Z toho připadá na blokace podle § 6 zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu, pro cirkve 1,2 tis. ha a blokace mimo cirkve 16,8 tis. ha, k převodu na organizace MŽP a na vodohospodářská zařízení 3,1 tis. ha.

Tempo odstátnění zemědělské půdy v posledních letech meziročně trvale klesalo. Pokles byl důsledkem především snižující se disponibilní výměry státní půdy. Podíl prodané z celkem převedené zemědělské půdy ve vlastnictví státu v roce 2017 tvořil 51 % a představoval plochu o výměře 329 ha. Z hlediska výměry byl objem převodů v roce 2017 zhruba poloviční ve srovnání s převody předchozího roku 2016. Celkově v roce 2017 SPÚ převedl úplatně a bezúplatně 649 ha zemědělské půdy. Průměrná výměra prodávaného pozemku činila 0,08 ha. Kupní cena za 1 m² v tomto segmentu trhu půdy meziročně vzrostla více než na dvojnásobek, a to ze 40,5 Kč/m² na 89,6 Kč/m² (tab. T7.2/02). Patrný je trend poklesu průměrné výměry převáděných pozemků a současně nárůstu ceny za jednotku převáděné plochy. Zde je však nutno doplnit, že součástí výše uvedených kalkulací jsou převody zemědělské půdy na vlastníky staveb, které navíc z hlediska absolutní převedené výměry převažují. Jednotková cena zjištěná pro tento typ úplatného převodu je velmi vysoká a dosahuje v průměru 136 Kč za m². Uvedená průměrná cena prodeje zahrnuje jak nákupy bez, tak i s využitím 30letého splátkového režimu a nerozlišuje přednostní prodeje.

142 Disponibilní výměra podle § 2 zákona č. 95/1999 Sb., v pozdějším znění.

T7.2/02 - Prodej pozemků ve vlastnictví státu a kupní cena¹⁾

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Celková výměra	ha	1 351	3 239	1 204	767	329	42,9
Průměrná výměra pozemku	ha	1,24	0,51	0,23	0,13	0,08	61,5
Kupní cena	Kč/m²	6,72	13,42	24,20	40,45	89,62	221,6

1) Prodej půdy dle zákona č. 503/2012 Sb., o SPÚ (od roku 2013), a zákona o prodeji půdy č. 95/1999 Sb. (do roku 2012).

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Nákup nestátní zemědělské půdy podporuje v rámci svých programů PGRLF. Žadatelé v programech PGRLF musí splňovat řadu podmínek, a mj. také podmínky pro poskytnutí podpory v režimu *de minimis*¹⁴³, kde např. maximální výše podpory poskytnutá jednomu subjektu nesmí za libovolná tři po sobě jdoucí účetní období překročit 15 000 €, tedy zhruba ekvivalent 400 tis. Kč (v závislosti na směnném kurzu Kč/€ stanoveném pro daný rok ECB). Od roku 2004 bylo v programech PGRLF zaměřených na nákup soukromé půdy schváleno 4 049 žádostí s celkovou výší úvěrů 7,24 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 95 tis. ha půdy za průměrnou cenu 8,5 Kč/m².

V současnosti nejdéle otevřeným programem, zaměřeným na nákup nestátní zemědělské půdy, je program Podpora nákupu půdy, který je v činnosti od roku 2013. Ten poskytuje finanční podporu pro krytí části úrokového zatížení úvěrů poskytovaných komerčními subjekty zemědělci na nákup zemědělské půdy. Je stanovena maximální sazba podpory úroku ve výši 5 % a současně požadavek na úrokové zatížení příjemce podpory minimálně ve výši 0,5 %. V roce 2015 byly pak otevřeny další dva programy. Jedním byl program Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru, z něhož je podpora poskytována formou finančních prostředků určených ke snížení jistin úvěrů poskytnutých komerčními subjekty. Takto nakoupená půda se nesmí stát předmětem smluvního převodu či pronájmu, a to minimálně po dobu 5 let od poskytnutí podpory. Druhým programem je pak program Úvěry na nákup půdy, kterým je možno na nákup zemědělské půdy získat v rámci jednoho kola úvěry ve výši až 5 mil. Kč s dobou splatnosti 25 let. Podpora je poskytována formou úročeného úvěru přímo PGRLF, výše podpory je však v rámci tohoto programu omezena maximální průměrnou jednotkovou kupní cenou ve výši 35 Kč/m².

143 Nařízení Komise (EU) č. 1408/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* v odvětví zemědělství.

T7.2/03 - Vývoj cen zemědělské půdy podle různých zdrojů (Kč/m²)

Databázový zdroj	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ČSÚ ¹⁾	4,5	6,8	8,6	11,5	12,4	14,0	-
ÚZEI šetření odhadců ²⁾	11,3	8,2	11,7	15,2	12,9	20,1	21,0
ÚZEI obchodní smlouvy ³⁾	9,8	9,1	12,0	12,9	15,9	20,1	20,8
Prodej státní půdy ⁴⁾	6,4	6,6	7,6	8,6	8,4	-	-
Prodej státní orné půdy ⁴⁾	7,9	7,6	9,0	8,9	9,0	-	-
Prodej státní půdy TTP ⁴⁾	4,8	5,0	4,7	7,6	6,4	-	-
PGRLF ⁵⁾	8,8	-	12,2	12,9	13,5	13,7	18,4

1) Databáze ČSÚ podle údajů z příznání k dani z nemovitostí, které se vyhodnocují zpětně. Za rok 2016 uveden předběžný odhad, za rok 2015 uveden upřesněný odhad. Odhady vychází vždy z disponibilního vzorku údajů pro dané roky (aktualizované údaje ČSÚ březen 2018).

2) Odhadovaná tržní cena zemědělské půdy autorizovanými odhadci pro účely poskytování hypotečních úvěrů (šetření začalo v roce 2009).

3) Reprezentativní šetření obchodních smluv se zemědělskou půdou v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo. Šetření obchodních smluv prováděných v ÚZEI se metodicky specializuje na hodnocení prodejů takových pozemků, u nichž se předpokládá budoucí zemědělské využití. Pro rok 2017 uvedena předběžná hodnota vypočtená z disponibilních dat za 1. pololetí 2017.

4) Převody do roku 2012 včetně podle §7 zákona o prodeji půdy č. 95/1999 Sb.

Převody od roku 2013 včetně podle §12 zákona o Státním pozemkovém úřadu č. 503/2012 Sb.

Do propočtu byly zahrnuty ceny převodů bez uplatnění předkupního práva při nákupu půdy ve splátkovém režimu i nákupu bez splátek.

Vzhledem k tomu, že SPÚ v roce 2016 již nerealizoval prodeje v režimu soutěže, tak již nejsou tyto údaje vykázány.

5) Nákup soukromé půdy s využitím podpory úroků z úvěrů. Programy Investice – Půda (2004–2009) a Podpora nákupu půdy (2010–2011).

V roce 2012 program nebyl poskytován. Od října 2013 jsou žádosti přijímány v novém programu "Podpora nákupu půdy - de minimis".

Od roku 2015 nově podpory v rámci programů "Podpora nákupu půdy - snížení jistiny úvěru" a "Úvěry na nákup půdy".

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; SPÚ; PGRLF

Zpracoval: V. Voltr, V. Vilhelm, M. Hruška (ÚZEI)

V tab. T7.2/03¹⁴⁴ je uvedeno srovnání časových řad o vývoji tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů za období let 2011–2017. Podle nashromážděných údajů je evidentní trend pozvolného růstu cen zemědělské půdy, což dokladují informace čerpané z většího počtu nezávislých zdrojů. Po roce 2012 vykazují uvedené časové řady u jednotlivých zdrojů postupný růst ceny zemědělské půdy přibližně o korunu až dvě koruny ročně za m², a to až do roku 2016, kdy došlo postupně u jednotlivých zdrojů ke skokovému navýšení odhadu výše ceny zemědělské půdy přibližně o 4–5 korun za m². Na základě výsledků výběrového šetření ÚZEI v pěti okresech a též nezávislého šetření autorizovaných odborných odhadců se odhaduje úroveň ceny zemědělské půdy pro rok 2017, z dat získaných za první pololetí roku 2017, na přibližně 21 Kč/m².

V rámci titulů PGRLF určených k podpoře nákupu zemědělské půdy v režimu *de minimis* byla v roce 2017 zjištěna cena vyšší ve srovnání s minulými roky, a to ve výši 18,4 Kč/m². Z údajů posledních let lze očekávat mírné a stálé tempo růstu cen zemědělských pozemků. S ohledem na stabilizaci ekonomické situace podniků a vývoj na agrárních trzích není odůvodněné očekávat pokles poptávky po nákupu půdy.

Cena převodů státní zemědělské půdy do soukromého vlastnictví, uvedená v tab. T7.2/03, je počítána z disponibilních údajů do roku 2015 jako vážená průměrná cena převodů kultur orná půda a travní porost, které z hlediska počtu i objemu, vzhledem k ukončování privatizace státní zemědělské půdy, neustále klesají. Zvolená metodika propočtu

144 Od roku 1993 VÚZE prováděl každoroční monitoring o transakcích a cenách na trhu se zemědělskou půdou v rámci projektu NAZV. S ohledem na nové požadavky sledování tržních cen a ukončení projektu NAZV došlo k přerušení tohoto monitoringu cen. V roce 2009 probíhalo testování sběru dat prostřednictvím sítě autorizovaných odhadců. V roce 2010 začalo pilotní šetření z databáze ČÚZK u smluv o převezech půdy ve vybraných okresech ČR. Do analýzy jsou zařazeny pouze pozemky pro budoucí zemědělské využití.

spočívající ve vyřazení převodů s využitím předkupního práva (viz pozn. 4 v tab. T7.2/03) lépe vystihuje pohyb tržní ceny tím, že redukuje vliv převodů uskutečněných dle ceny úřední. Pokles v objemu převodů je patrný z předchozí tab. T7.2/02, kde jsou kromě průměrné ceny všech převodů státních pozemků uvedeny rovněž celkem převáděné výměry a průměrná výměra převáděných pozemků v jednotlivých letech.

Průměrné pachtovné za zemědělskou půdu podle šetření FADN v roce 2016 v ČR činilo u fyzických osob 1 949 Kč/ha a u právnických osob 2 781 Kč/ha. Pro rok 2017 lze očekávat, jak vyplývá z odhadu budoucího vývoje, pokračování zvyšování úrovně pachtovného ve všech výrobních oblastech. Vyšší tempo růstu úrovně pachtovného se výhledově v dalších letech očekává u právnických osob. Právnické osoby mají obvykle vyšší objem výroby i vyšší intenzitu produkce, budou tak pravděpodobně ochotnější přistoupit na vyšší cenu pachtovného, protože pro ně nepředstavuje natolik velký podíl nákladů na vyprodukovanou jednotku výroby, jako je tomu u drobného soukromého podnikatele. Současně se převážně u právnických osob častěji vyskytuje diverzifikace činností do výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, což rovněž vede k vyšší intenzitě produkce na ha z. p.

Vyšší pachtovné u právnických osob je současně doprovázeno v průměru vyšším tempem jeho růstu. Zatímco průměrný roční nárůst pachtovného placeného FO se za sledované období od roku 2012 do roku 2016 pohyboval kolem 10,2 %, u PO dosáhl v témže období téměř 14,3 % tempa růstu. Výše pachtovného je dle výběrového šetření FADN významně diferencována podle výrobních oblastí (tab. T7.2/04). Pachtovné na nejqualitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské výrobní oblasti je v průřezu jednotlivých let 2–2,5× vyšší než v horské výrobní oblasti.

T7.2/04 - Průměrné pachtovné na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)¹⁾

Výrobní oblast	Fyzické osoby						Právnické osoby					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ²⁾	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ²⁾
Kukuřičná	1 954	2 192	2 415	2 597	3 211	3 636	1 966	2 145	2 369	2 866	3 055	3 411
Řepařská	1 774	1 885	1 975	2 063	2 277	2 424	2 261	2 560	2 962	2 936	3 467	3 858
Bramborářská	958	1 152	1 391	1 490	1 700	1 962	1 344	1 503	1 931	2 273	2 724	3 250
Bramborářsko-ovesná	980	1 182	1 363	1 639	1 725	1 987	1 234	1 414	1 714	1 846	2 107	2 409
Horská	747	1 012	932	1 022	1 195	1 344	908	993	1 255	1 254	1 544	1 763
ČR	1 324	1 484	1 620	1 737	1 949	2 147	1 630	1 849	2 219	2 395	2 781	3 178

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.

2) Kvalifikovaný odhad vývoje výše pachtovného, vlastní propočet.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: M. Lekešová, M. Hruška (ÚZEI)

Samostatnou tematickou oblastí je propachtování zemědělské půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje SPÚ (viz kap. 7.3). U smluv uzavíraných s pachtýřem na dobu neurčitou je stanoveno pachtovné v minimální výši 2,2 % úřední ceny půdy, u pětiletých smluv v rámci PRV pak v minimální výši 3,7 % úřední ceny propachtovávané půdy.

Ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU

Ceny zemědělské půdy se v jednotlivých státech EU významně odlišují, a to i v rámci sousedících regionů. Důvodem jsou jak velmi různorodé půdně-klimatické podmínky, tak velmi nerovnoměrná výměra zemědělské půdy vzhledem k počtu obyvatel, odlišná podnikatelská struktura zemědělství i odlišná ekonomická úroveň jednotlivých států a často i nižších územních jednotek, odlišná efektivnost zemědělských podniků a úroveň podpor vč. různých systémů jejich aplikace. Významnou roli sehrávají i podmínky vyplývající z právních předpisů a úroveň liberalizace trhu se zemědělskou půdou. V tab. T7.2/05 je uvedeno srovnání cen zemědělské půdy ve vybraných státech Evropské unie od roku 2011 do roku 2016.

T7.2/05 - Průměrné ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU (€/ha)

Stát	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dánsko ¹⁾	23 355	21 810	22 190	23 166	23 388	-
Česká republika ²⁾	2 373	2 704	3 311	4 177	4 545	5 179
Slovenská republika ⁵⁾	10 900	6 700	7 200	4 100	7 600	9 000
Finsko ¹⁾	7 640	7 500	8 100	-	-	-
Francie ³⁾	5 430	5 420	5 750	5 910	6 010	-
Německo ⁴⁾	13 493	14 424	16 381	18 099	19 578	19 578
- staré spolkové země	20 503	22 267	25 013	28 427	29 911	29 911
- nové spolkové země	8 838	9 593	10 510	12 264	14 197	14 197
Nizozemsko ¹⁾	48 328	49 575	51 001	-	-	-
Polsko	4 870	6 098	6 285	7 711	9 250	-
Španělsko ¹⁾	10 003	9 705	9 955	10 127	10 451	-
Švédsko ¹⁾	4 906	5 704	5 372	-	-	-

1) Pramen: BodenmarktExklusiv.

2) Pramen: ČSÚ, přepočet ceny ČSÚ na € kurzem platným vždy v daném roce.

3) Pramen: calculus SSP - Terres d'Europe - Scafr (Francie) - zemědělské pozemky nezatížené nájmem nad 170 akrů, od roku 2011 FNSAFER.

4) Pramen: Statistisches Bundesamt Deutschland.

5) Pramen: výzkumná zpráva Vývoj trhu s poľnohospodárskou pôdou a trhu nájmu poľnohospodárskej pôdy (VUEPP listopad 2017) data vychází z výběrového šetření tržních cen zemědělské půdy ve 12 okresech SROV.

Pramen: Eurostat (není-li uvedeno jinak)

Zpracoval: M. Hruška, V. Vilhelm (ÚZEI)

Z vybraných států, k nimž jsou k dispozici údaje o ceně zemědělské půdy, vykazuje nejvyšší cenu půdy Nizozemsko. Cena půdy v Nizozemsku se, dle známých údajů do roku 2013, pohybovala kolem 50 000 €/ha, tedy až několikanásobku ceny ve srovnání s jinými uvedenými zeměmi. Velmi vysokých cen, přes 20 000 €/ha, dosahuje zemědělská půda v Dánsku, a i zde je patrný trend mírného růstu. K hranici 20 000 €/ha zemědělské půdy se v letech 2015 a 2016 blížilo Německo, kde je však značný rozdíl v ceně zemědělské půdy mezi starými a novými spolkovými zeměmi. Při srovnání obou časových řad v tab. T7.2/05 je dlouhodobě cena zemědělské půdy ve starých oproti novým spolkovým zemím zhruba dvojnásobná. Kolem 10 000 €/ha zemědělské půdy se cena pohybuje ve Španělsku. Ze získaných údajů do roku 2013 je patrný poměrně velký rozdíl v cenách mezi severskými zeměmi Finskem a Švédskem, kde Finsko překročilo již v roce 2013 hranici 8 000 €/ha zemědělské půdy, zatímco ve Švédsku se cena zemědělské půdy drží na výrazně nižší úrovni,

a to kolem 5 000 €/ha. Francie vykazuje plynulý rostoucí trend ceny zemědělské půdy a cena zde od roku 2007 vzrostla z 5 000 na více než 6 000 €/ha. Značně rozkolísané ceny uvádí zdroj cen zemědělské půdy v sousedním Slovensku. Mezi roky 2011 a 2014 zde vykazují ceny zemědělské strmý pokles z 10 900 €/ha na 4 100 €/ha, tedy méně než na polovinu původní hodnoty, po roce 2014 pak nárůst až na 9 000 €/ha v roce 2016. V mezinárodním srovnání vybraných států se nejnižše pohybují ceny v České republice, které však vykazují rostoucí trend. Za sledované období od roku 2011 vzrostla cena zemědělské půdy z původních 2 373 €/ha na 5 179 €/ha. Cena zemědělské půdy v ČR je ve srovnání s novými spolkovými zeměmi Německa zhruba třetinová. Při porovnání se Slovenskem se ceny zemědělské půdy v ČR pohybují na 40–60 % cen slovenských, až na výjimku roku 2014, ve kterém jsou v mimořádně vyrovnané výši. V ČR je k dispozici k odhadu skutečné výše a pohybu ceny zemědělské půdy hned několik zdrojů informací. Výčet a popis těchto zdrojů je zpracován v tab. T7.2/05. Pro reprezentaci pohybu ceny zemědělské půdy v ČR v €/ha byla zvolena data ČSÚ, přepočtená směnným kurzem koruny k euru vždy k danému roku¹⁴⁵.

7.3 Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy

Státní pozemkový úřad

SPÚ byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu ČR, a spojil agendy Pozemkového fondu ČR a Ústředního pozemkového úřadu. V rámci restitucí administruje SPÚ nároky na náhrady oprávněných osob (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář) a vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává SPÚ bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a správy SPÚ do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod.

Privatizace státních podniků hospodařících na zemědělské půdě

Privatizace státních statků a obdobných státních podniků hospodařících na zemědělské půdě (dále jen „státních statků“) je v zásadě ukončena. Z původního počtu 452 státních statků a obdobných státních podniků, které vstoupily do privatizace, je k 31. 12. 2016 v likvidaci 15 subjektů, 3 subjekty jsou v řízení o úpadku a způsobech jeho řešení dle insolvenčního zákona a 7 subjektů je současně v insolvenčním řízení a likvidaci.

¹⁴⁵ Např. odhadované průměrné ceně zemědělské půdy v ČR na základě výběrového šetření ÚZEI pro rok 2015 (viz tab. T7.2/03) ve výši cca 16 Kč/m² by odpovídala cena cca 5 900 €/ha při měnovém kurzu 27,283 Kč/€.

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2017 rozhodnuto celkem o 1 751 458 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 277 056 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím SPÚ bylo 130 178 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 344 222 ha.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	k 31. 12. 2016		k 31. 12. 2017	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky²⁾	219 372	100,0	211 544	100,0
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	218 989	99,8	210 332	99,4
Vydaná správní rozhodnutí³⁾	440 852	100,0	435 027	100,0
z toho - rozhodnutí v právní moci	431 506	97,9	425 895	97,9

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Počty uplatněných restitučních nároků se meziročně snížily (tab. T7.3/01). V tab. T7.3/02 je uvedeno vyčíslení uplatněných nároků a uzavřených vypořádání nároků.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy ve správě SPÚ

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku vypořádání k 31. 12. 2017		V průběhu roku 2017
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 228,13	100,00	11 228,13
- vypořádáno	11 133,78	99,16	17,15
- zbývá vypořádat	94,35	0,84	-
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	8 187,96	100,00	8 187,96
- vypořádáno	7 772,61	94,93	75,93
- zbývá vypořádat	415,35	5,07	-

1) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Vypořádání církevních restitucí

Od 1. ledna 2013 vykonává SPÚ jako právní nástupce Pozemkového fondu ČR roli povinné osoby dle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, a od tohoto data tak přijímal výzvy oprávněných osob k vydání zemědělských nemovitostí, které do 31. 12. 2012 spravoval Pozemkový fond ČR. Oprávněné osoby mohly ve lhůtě 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona o majetkovém vyrovnání z listopadu 2012 písemně vyzvat SPÚ o vydání příslušné nemovitosti. SPÚ má působnost v průběhu samotného majetkového vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi také jako příslušný pozemkový úřad.

Poslední možný termín doručení výzvy oprávněných osob povinným osobám byl, až na výjimky dle § 18, odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., stanoven ke dni 2. 1. 2014. Konkrétní údaje byly získány ze zveřejněných údajů SPÚ a týkají se stavu výzev a dohod k 31. 12. 2017.

Počet výzev, týkajících se vydání zemědělského majetku dle § 9, odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání, přijatých povinnou osobou SPÚ do 31. 12. 2017 od oprávněných osob byl 3 548.

Ve výzvě nebyly oprávněné osoby povinny uvádět výměru původních pozemků nárokovaných nyní v rámci restitucí. Suma oprávněnými osobami dobrovolně uvedených nárokovaných výměr ve výzvách podaných před 31. 12. 2017 je 21 419 ha. Odhad výměry nárokované plochy byl však uveden oprávněnými osobami pouze u 46,7 % přijatých výzev.

Do 31. 12. 2017 bylo SPÚ dle § 9 odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb. schváleno 3 186 dohod k 35 316 pozemkům o celkové výměře 25 174 ha. Skutečně vydáno pak bylo podle uvedených údajů v rámci 2 795 rozhodnutí 15 428 pozemků o výměře 12 352 ha. Údaje o stavu církevních restitucí ke konkrétnímu datu jsou na uvedené zdrojové webové adrese průběžně aktualizovány a mohou se měnit v souvislosti s průběhem a výsledky jednotlivých řízení restitučního procesu¹⁴⁶.

Propachtování půdy ve správě Státního pozemkového úřadu

SPÚ propachtovává státní půdu a ostatní státní majetek, který má ve správě. Podle údajů poskytnutých SPÚ bylo z celkové výměry 136 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2017 pronajato 105 tis. ha, tedy 77 % ploch určených k propachtování. Z hlediska podílu na skutečně propachtované státní zemědělské půdě připadlo na právnické osoby 67 % a na fyzické osoby 33 % její výměry. Z nejrůznějších důvodů zůstalo k 31. 12. 2017 nepronajato více než 31,5 tis. ha zemědělské půdy, což představuje 23 % celkové výměry státní zemědělské půdy ve správě SPÚ určené k propachtování. Srovnání stavu propachtované státní půdy v letech 2016 a 2017 je uvedeno v tab. T7.3/03.

146 Informace o podaných výzvách a dohodách na <http://www.spucr.cz/restituce/cirkevni-restituce>.

T7.3/03 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku ve správě SPÚ

Pronajatý majetek	MJ	k 31. 12. 2016	k 31. 12. 2017	Meziroční index
Zemědělské pozemky k pronájmu celkem	ha z. p.	139 928	136 265	97,4
z toho - pronajato fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	36 182	34 388	95,0
- pronajato právnickým osobám	ha z. p.	73 117	70 391	96,3
- nepronajato	ha z. p.	30 629	31 486	102,8
Počet uzavřených nájemních smluv¹⁾	počet	52 422	53 544	102,1

1) Pouze smlouvy týkající se nájmu pozemků, budov a staveb, rybníků, nebytových prostor.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), E. Šobánková (SPÚ)

7.4 Využití a stav zemědělského půdního fondu

7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2017 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 205 tis. ha, tj. 53,3 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá stejně jako v minulém roce 0,40 ha zemědělské půdy a 0,29 ha orné půdy. Proti roku 2016 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 3,1 tis. ha, tj. o 0,04 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2017 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 7 003 ha, což je úbytek vyšší o 652 ha proti roku 2016. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 3 159 ha, tedy o 386 ha více než v roce 2016. Zvětšila se výměra lesní půdy o 1 809 ha a výměra v kategoriích „zastavěné plochy a nádvoří“ a „ostatní plochy“ o 886 ha, to je o cca 894 ha menší nárůst než v roce 2016. Zvyšuje se výměra zahrad (o 791 ha) a vodních ploch (o 377 ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 145 ha (223 ha v roce 2016). Výměra chmelnic poklesla o 61 ha, tedy více než v roce 2016 (22 ha), výměra vinic naopak vzrostla o 173 ha, tedy o 149 ha více než v roce 2016, kdy byl nárůst 24 ha.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2017 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra		Rozdíl výměry		Rozdíl počtu parcel	Průměrná velikost parcely	
	Údaj k datu	Údaj k datu	2017-2016	2017/2016		31. 12. 2016	31. 12. 2017
MJ	ha	ha	ha	-	počet	ha	ha
Orná půda	2 965 606	2 958 603	-7 003	99,76	98 431	0,59	0,58
Chmelnice	10 127	10 066	-61	99,40	336	0,41	0,40
Vinice	19 835	20 008	173	100,87	3 205	0,21	0,20
Zahrada	164 024	164 815	791	100,48	16 822	0,06	0,06
Ovocný sad	45 390	45 245	-145	99,68	516	0,44	0,44
Trvalý travní porost	1 003 393	1 006 552	3 159	100,31	40 002	0,35	0,35
Zemědělská půda¹⁾	4 208 374	4 205 288	-3 086	99,93	159 312	0,39	0,39
Lesní pozemek	2 669 850	2 671 659	1 809	100,07	15 925	1,71	1,69
Vodní plocha	165 876	166 253	377	100,23	10 781	0,25	0,25
Zastavěná plocha a nádvoří	132 217	132 333	116	100,09	12 360	0,03	0,03
Ostatní plocha	710 724	711 494	770	100,11	71 012	0,14	0,13
Nezemědělská půda	3 678 666	3 681 739	3 073	100,08	110 078	0,31	0,31
Celkem	7 887 041	7 887 027	-14	100,00	269 390	0,35	0,35

1) Součet výměry jednotlivých druhů pozemků se liší od udávané výměry vlivem zaokrouhlení.

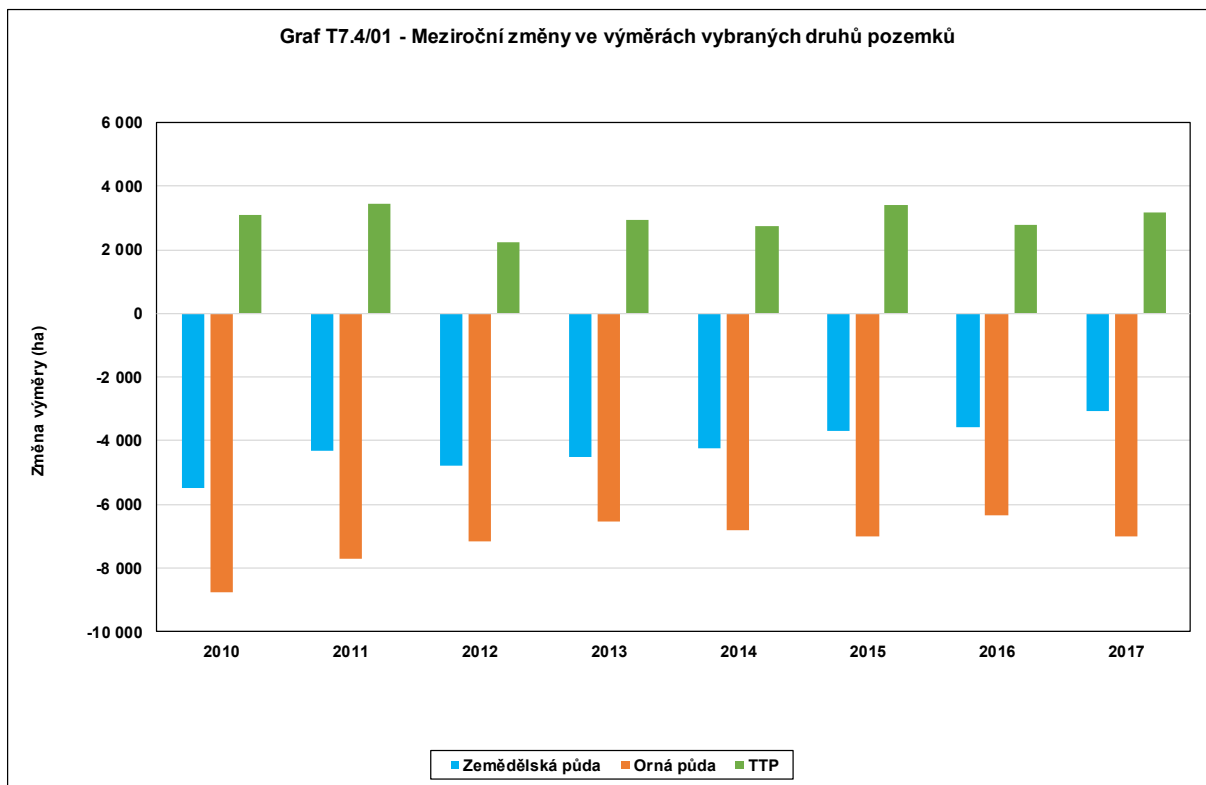
Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Rozdíl počtu parcel dokumentuje soustavnou fragmentaci vlastnické struktury půdního fondu, z části tvořené dělením vlastnických parcel a z části obnovou katastrálního operátu při

digitalizaci katastru nemovitostí. V roce 2017 narostl počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 159 tis. Fragmentace se projevila v druhu pozemku orná půda, kde došlo k poklesu průměrné výměry parcely na 0,58 ha., v druhu pozemku chmelnice a vinice došlo rovněž k poklesu průměrné výměry parcely o 0,1 ha. Snižování průměrné výměry zemědělské půdy sice v posledním roce vzhledem k roku 2016 částečně pokleslo, ale stále dochází k nárůstu transakčních nákladů při změně vlastnictví zemědělské půdy a zvýšení nákladů na provoz techniky v případě zmenšených půdních bloků zvyšuje i potřebu realizace komplexních pozemkových úprav.

Vývoj meziročních změn ve výměrách vybraných druhů pozemků v ČR od roku 2010 je zobrazen v grafu T7.4/01, ze kterého vyplývá stálé snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR, přičemž největší úbytek je dosažen u orné půdy. V roce 2017 došlo k poklesu změny výměry u zemědělské půdy vzhledem k roku 2016, u orné půdy se ubývání půdy oproti loňskému roku zvýšilo. U travních porostů je přírůstek výměry stabilizovaný, došlo pouze k mírnému navýšení výměry. Výměra zemědělské půdy přechází nejvíce do lesní půdy, ostatních a vodních ploch. V roce 2017 byl dosažen nejmenší úbytek zemědělské půdy od roku 2010, ve kterém dosahoval nejvyšší úrovně od roku 2003. Podle ČÚZK byl podíl zornění v roce 2017 70,4 % a meziročně opět klesl o 0,1 p. b., zatrávnění tvoří 23,9 % ZPF a stoupl tak o 0,1 % vzhledem k roku 2016. Rovněž vzájemný poměr výměry lesní ku zemědělské půdě stoupl v roce 2017 o 0,1 p. b.

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2017 byla celková výměra ve výši 3 560 tis. ha, tj. menší proti předchozímu roku o 1 181 ha a meziroční změna byla poprvé od začátku evidence záporná, což znamená poprvé pokles podnikatelských produkčních ploch v zemědělství.

Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. V roce 2017 se výměra orné půdy zmenšila o 8,6 tis. ha. Hlavní rozdíl v zastoupení druhů pozemků spočívá v navýšení druhu pozemku trvalý travní porost o 12,2 tis. ha. Významně narostla plocha úhoru o 2,4 tis. ha k roku 2016. Podíl trvalých travních porostů na půdě s oprávněním čerpání plateb SAPS tvoří 28,8 %¹⁴⁷.

T7.4/02 - Druhy pozemků podle LPIS s oprávněním plateb SAPS (ha)

Skupina	Kultura	Výměra	
		2016	2017
Orná půda	standardní orná půda (R)	2 483 134	2 467 629
	úhor (U)	10 322	12 736
	travní porost (G)	24 755	29 261
Orná půda celkem		2 518 211	2 509 626
Trvalý travní porost	trvalý travní porost (T)	989 914	997 585
Travní porost celkem ¹⁾		1 014 669	1 026 846
Trvalá kultura	chmelnice (C)	5 254	5 337
	vinice (V)	14 620	14 808
	ovocný sad (S)	16 150	16 008
	jiná trvalá kultura (J)	4 474	4 630
	školka (K)	2 542	2 625
	porost RRD (D)	2 865	2 850
Ostatní kultura	rybník (B)	365	367
	mimoprodukční plocha (M)	132	142
	jiná kultura (O)	1 258	573
	zalesněná půda (L)	5 663	5 716
Celkem		3 561 449	3 560 267

1) Včetně travního porostu G ve skupině orná půda.

Pramen: MZe, Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., LPIS k 31.12.2017, vlastní výpočty

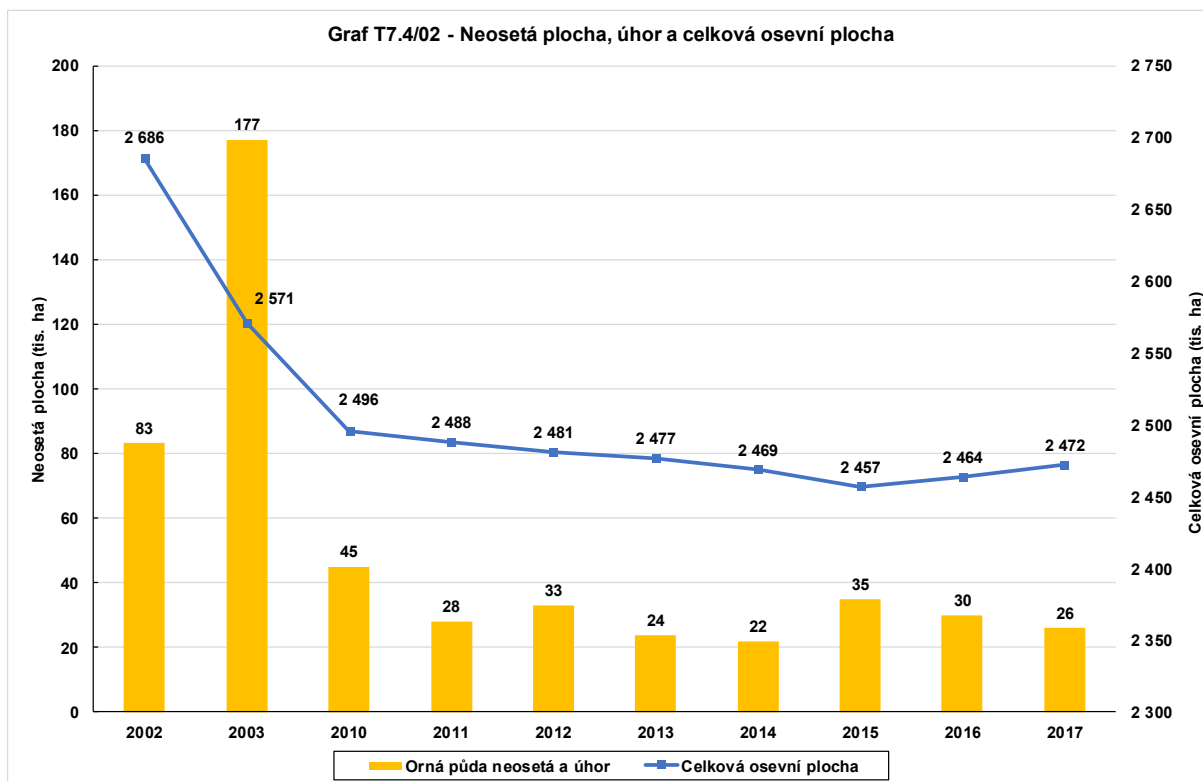
Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), T. Gimunová (MZe)

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 645 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur). ČÚZK eviduje veškeré zemědělské pozemky podle katastrálního zákona. K jejich změnám tak dochází na základě zápisů do katastru nemovitostí. Evidují se i zemědělské pozemky v zastavěném území, v zastavěných stavebních pozemcích a zastavitelných plochách obce a zemědělské pozemky mimo toto území, které nejsou obsaženy v evidenci LPIS. LPIS eviduje díly půdních bloků podle

¹⁴⁷ Rozdíl zatravnění podle evidence ČÚZK a LPIS je dán především masivním, většinovým nedodržováním § 37 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí ČR (katastrální zákon), kdy se dotčení vlastníci zemědělské půdy vystavují možným postihům podle tohoto zákona.

uživatelských vztahů a využití půdy, přičemž nejmenší evidovaná plocha může být 100 m². Obhospodařovaná výměra je přitom nižší proti evidenci katastru nemovitostí i vlivem zarůstáním původní zemědělské půdy dřevinami. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory.

Rozsah evidované neoseté orné půdy a úhoru podle evidence ČSÚ činil v roce 2017 26 tis. ha a její výměra tak vzhledem k roku 2016 poklesla o 4 tis. ha (graf T7.4/02) při současném mírném nárůstu oseté plochy o 8 tis. ha.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V LFA je podle evidence LPIS k 31. 12. 2017 zařazeno celkem 524 tis. ha zemědělské půdy v horské oblasti s oprávněním čerpat podpory, v ostatních méně příznivých oblastech je zařazeno 345 tis. ha a ve specifických oblastech je oprávněno k čerpání 209 tis. ha z. p., které představují celkem oprávněnou plochu 1 078 tis. ha (tab. T7.4/03), tj. o cca 5 tis. ha více než v roce 2016. Z celkové plochy travních porostů evidovaných v LPIS představují travní porosty zařazené do LFA 86 %, z celkové oprávněné půdy představují travní porosty 79 %. Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy 50 %.

T7.4/03 - Struktura zemědělského půdního fondu podle jednotlivých typů LFA

Typ oblasti	2017									
	o. p. a úhor		TP na orné půdě		TTP		z. p. ¹⁾		z. p. oprávněná ²⁾	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	140,4	5,7	3,0	10,3	378,9	38,0	524,1	14,7	524,0	48,6
Ostatní méně příznivé oblasti	699,3	28,2	10,0	34,3	335,2	33,6	1 048,4	29,5	345,2	32,0
Oblasti se specifickými	64,8	2,6	2,3	7,8	139,6	14,0	209,0	5,9	209,0	19,4
Méně příznivé oblasti celkem	904,5	36,5	15,4	52,5	853,6	85,6	1 781,5	50,1	1 078,2	100,0
Nezařazené oblasti celkem	1 575,9	63,5	13,9	47,5	144,0	14,4	1 772,5	49,9	0,0	0,0
Celkem	2 480,4	100,0	29,3	100,0	997,6	100,0	3 554,1	100,0	1 078,2	100,0

1) Zahrnuje veškeré kultury evidované v LPIS výjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha.

2) Platby v horských a specifických LFA se poskytují na veškerou z. p. evidovanou v LPIS výjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha. Rovněž není k platbám LFA oprávněna "jiná kultura", i když je obvykle vykazována jako součást z. p. V ostatních LFA je platba poskytována na TTP a dále na TP evidované k 30. 9. 2014 jako TP (v tabulce jsou zahrnuty veškeré TP bez ohledu na datum evidence).

Pramen: Nařízení vlády č. 72/2015 Sb.; LPIS k 31. 12. 2017; vlastní výpočty

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

Chráněné oblasti představují celkem (bez překryvů) 392,4 tis. ha z. p., tj. 11,0 % výměry v ČR evidované v systému LPIS¹⁴⁸. Celková výměra všech druhů pozemků půdy chráněných oblastí v ČR (bez překryvů) je 1 724 tis. ha půdy, tj. 21,9 % veškeré půdy v ČR.

Na území ČR se nachází celkem 308,9 tis. ha zemědělské půdy ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (198,2 tis. ha). Podle LPIS je v soustavě Natura 2000 evidováno 189,9 tis. ha z. p. (tab. T4.1/01).

7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství

Hodnocení stavu zemědělské půdy se týká dvou směrů: ochrany stavu půdy jako takového a dále úbytku zemědělské půdy. Půda jako živý organismus vyžaduje správné zacházení, které odpovídá potřebám dlouhodobě udržitelných vlastností půdy ve vztahu k životnímu prostředí i produkční schopnosti půdy s následnými dopady do konkurenceschopnosti sektoru. Pokračuje i snaha o omezení převodu zemědělské půdy do nezemědělského užívání z důvodu uchování přirozeného potenciálu půdy k výživě obyvatelstva.

Základní podklad pro hodnocení kvality ZPF, jeho stavu a potřebné míry ochrany vychází v ČR z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ).

7.4.2.1 Zákonné podmínky k zabezpečení kvality půdy

Zákon o ochraně ZPF

V roce 2017 platily dvě novely zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu. Zákon řeší zásady změn druhů pozemků půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p. a dále platí zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Od 13. 6. 2016 do 30. 6. 2017 platila novela zákona č. 184/2016 Sb., která řeší případy, kdy se nepoužije ekologická váha vlivu při výpočtu odvodů za

¹⁴⁸ Výměry jednotlivých druhů chráněných území k 31. 12. 2016 jsou uvedeny v kap. 4.

zemědělskou půdu odňatou ze zemědělského půdního fondu na plochách a od 1. 7. 2017 do 31. 12. 2017 novela zákona č. 183/2017 Sb., která mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

Roční úbytek zemědělské půdy před účinností novely zákona o ochraně zemědělského půdního fondu byl v období let 2007–2010 v průměru 5,2 tis. ha z. p., v období let 2013–2016 v průměru 4,2 tis. ha, tj. průměrný roční úbytek byl nižší o 1 tis. ha. V roce 2017 byl úbytek zemědělské půdy 3,1 tis. ha. Podle grafu T7.4/01 (uvedeného výše) bylo dosaženo v roce 2017 úbytku zemědělské půdy nejmenšího od roku 2010. Tento trend pokračuje i po přijetí novely č. 184/2016 Sb.

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Kontrola podmíněnosti v roce 2017 zahrnuje dvě části – standardy DZES půdy a PPH. Podrobně v kap. 2.2.4.

7.4.2.2 Popis stavu půdy

Potenciální ohroženost půd

Zařazení do příslušných pásem a dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2017 udává tab. T7.4/04 pro erozní ohroženost půd a tab. T7.4/06 pro ostatní omezení kvality půd v ČR¹⁴⁹.

Rozdíl v celkové výměře ZPF podle databáze BPEJ a celkové výměře potenciální ohroženosti zemědělské půdy vodní erozí uváděné je způsoben tím, že některé půdy podle BPEJ nelze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

Kontrolu dodržování standardů vykonává SZIF, který buďto nepřímo, s využitím metod dálkového průzkumu Země (DPZ), nebo přímo v terénu ověřuje aktuální stav na veškeré zemědělské půdě obhospodařované žadatelem, který byl ke kontrole vybrán.

149 Další informace ke kvalitě půdního fondu jsou k dispozici na odkazu: http://eagri.cz/public/web/file/293944/MZE_prirucka_vodni_eroze.pdf.

T7.4/04 - Potenciální erozní ohroženost půd v ČR k 31. 12. 2017

Kategorie ohroženosti	Třídění		Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)
Erozní ohroženost vodní eroze dle DZES 5, výměra podle LPIS	C _p .P _p ¹⁾	do 0,02	Silně erozně ohrožené (SEO)	9 683	0,39
		0,02–0,10	Mírně erozně ohrožené (MEO)	245 883	9,93
		nad 0,10	Neohrožené (NEO)	2 220 374	89,68
			Celkem	2 475 939	100,00
Maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (C _p .P _p) – Výměra podle BPEJ ²⁾	C _p .P _p ¹⁾	0,005 a méně	Půdy kriticky ohrožené	568	0,02
		0,006–0,020	Půdy velmi silně ohrožené	13 291	0,54
		0,021–0,100	Půdy silně ohrožené	255 438	10,42
		0,101–0,200	Půdy ohrožené	383 325	15,64
		0,201–0,240	Půdy mírně ohrožené	128 549	5,24
		0,241–0,400	Půdy náchylné	379 549	15,48
		0,401 a více	Půdy bez ohrožení	1 290 990	52,66
			Celkem	2 451 711	100,00
Erozní ohroženost větrná eroze podle faktoru náchylnosti, výměra podle LPIS ³⁾	FN ⁴⁾	23,1 a více	Půdy nejohroženější	78 983	3,23
		17,1–23,0	Půdy silně ohrožené	44 320	1,81
		11,1–17,0	Půdy ohrožené	142 251	5,81
		7,1–11,0	Půdy mírně ohrožené	184 077	7,52
		4,1–7,0	Půdy náchylné	174 096	7,11
		4,0 a méně	Půdy bez ohrožení	1 825 088	74,52
			Celkem	2 448 998	100,00

1) C_p.P_p u vodní eroze je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978). Jeho výsledná hodnota udává stupeň ohrožení půdy vodní erozí (t/ha/rok).

2) Výměra BPEJ je omezená na půdy podle BPEJ, které lze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

3) U HPJ 76-78 a částí půdních bloků, které nejsou bonitovány, potenciální ohroženost půdy větrnou erozí hodnocena nebyla.

4) Náchylnost k větrné erozi pro klimatické regiony 0-4 a HPJ s výjimkou 76-78 a bloků bez BPEJ (Janeček, 2000).

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Problematika ochrany půdy před vodní erozí je v rámci DZES řešena standardem DZES 5. Cílem standardu DZES 5 je především ochrana půdy před vodní erozí a snaha omezit negativní působení důsledků eroze, jako jsou např. škody na obecním a soukromém majetku způsobené zaplavením nebo zanesením splavenou půdou. Pro potřeby tohoto standardu byly vymezeny plochy silně (SEO) a mírně (MEO) erozně ohrožených půd a stanoveny požadavky na způsob pěstování vybraných hlavních plodin. Kromě odborného hlediska zohledňuje toto vymezení také ekonomické aspekty, především nákladovost realizace půdoochranných technologií na erozně ohrožených plochách. Z tohoto důvodu MZe v rámci standardu DZES 5 připouští erozi v rozsahu cca 31 t/ha/rok. Bez technologických omezení je možno pěstovat plodiny na 52,7 % půdy, pouze víceleté pícniny a ochranné zatravnění je doporučeno na 94 tis. ha, tj. 2,24 % z. p.

Monitoring eroze

Hlavním cílem monitoringu je zajistit relevantní podklady o rozsahu problému s erozí zemědělské půdy, o příčinách tohoto stavu, o správnosti zacílení stávajících politik v oblasti boje proti erozi a o účinnosti, resp. neúčinnosti některých protierozních opatření. Monitoring eroze zemědělské půdy vznikl jako společný projekt MZe – SPÚ a VÚMOP na základě příkazu ministra č. 15/2012 (čj. 70615/2012-MZE-13311).

V roce 2017 došlo oproti roku 2016 k výraznému poklesu projevů eroze. Pokles erozních událostí byl způsoben hlavně příznivějším průběhem srážek, oproti roku 2016, který

byl zejména v kritických měsících květnu a červnu v mnoha krajích nadprůměrný. Podle dosavadní evidence byla největší eroze monitorovaná v roce 2014 na celkové výměře 4 177 ha.

T7.4/05 - Vyhodnocení monitoringu eroze v roce 2016 a 2017

Rok	2016			2017		
Název kraje	počet nahlášených případů	výměra eroze (ha)	počet případů se splavením půdy mimo pozemek	počet nahlášených případů	výměra eroze (ha)	počet případů se splavením půdy mimo pozemek
Hlavní město Praha	0	0,00	0	0	0,00	0
Jihočeský	14	157,80	6	36	613,02	18
Jihomoravský	22	375,37	10	9	124,41	5
Karlovarský	0	0,00	0	0	0,00	0
Královéhradecký	36	320,05	24	7	58,24	6
Liberecký	6	49,33	1	5	69,29	3
Moravskoslezský	0	0,00	0	9	22,60	4
Olomoucký	2	29,58	0	8	140,47	1
Pardubický	10	355,74	1	10	343,34	4
Plzeňský	28	463,71	22	4	80,41	4
Středočeský	18	251,68	11	15	344,96	9
Ústecký	10	113,92	8	3	52,32	0
Kraj Vysočina	67	761,32	49	55	568,62	34
Zlínský	1	13,67	0	1	47,26	0
ČR celkem	214	2 892,16	132	162	2 464,95	88

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 75 % půd. Při současném trendu hospodaření lze předpokládat, že do budoucna bude nebezpečí větrné eroze narůstat. Rozloha ploch ohrožených větrnou erozí se stále zvětšuje, a to mimo jiné antropickou činností a neudržovanými liniovými prvky v krajině.

Výměra podmačených půd je tvořena trvale zamokřenými půdami a periodicky zamokřenými půdami. Může být ovlivněna provedenými hydromelioracemi, ale i jejich současným stavem a funkčností, kdy již končí jejich životnost a dochází k poruchám systémů a následnému podmačení půdy. Podle evidence BPEJ se vyskytují trvale zamokřené půdy na 198 tis. ha. Území ovlivněné nedostatkem vláhy vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 49 620 ha (1,19 % ZPF podle databáze BPEJ).

V tab. T7.4/06 jsou uvedeny faktory ovlivňující produkční schopnost půd a vztah k životnímu prostředí.

T7.4/06 - Potenciální omezení kvality půd v ČR k 31. 12. 2017

Kategorie ohroženosti	Ohroženost	Výměra bonitace celkem (ha)	Podíl (%)
Zranitelnost půd acidifikací podle kvality BPEJ	zanedbatelná	212 904	5,09
	nízká	545 781	13,06
	nižší střední	407 804	9,76
	vyšší střední	1 012 737	24,23
	vysoká	1 937 838	46,36
	nehodnoceno	62 709	1,50
	celkem	4 179 773	100,00
Zranitelnost půd utužením podle kvality BPEJ	zanedbatelná	818 161	19,57
	nízká	991 120	23,71
	nižší střední	898 667	21,50
	vyšší střední	703 147	16,82
	vysoká	678 819	16,24
	nehodnoceno	89 859	2,15
	celkem	4 179 773	100,00
Zamokřené půdy podle kvality BPEJ	trvale zamokřené půdy	197 898	4,73
	dočasně zamokřené půdy	669 186	16,01
	celkem včetně nezamokřených půd	4 179 773	100,00

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Vyšší zranitelnost acidifikací je u cca 70,5 % půd, vyšší zranitelnost utužením je cca u 33 % půd. Pro jednotlivé typy degradace půdy je charakteristické, že navzájem podmiňují vznik ostatních degradací. Důležitým ukazatelem kvality půdy je struktura a její stabilita, přičemž půdy s nestabilní půdní strukturou následně snáze podléhají utužení. Rozpadu půdní struktury a následnému utužení půdy tedy často předchází acidifikace půdy a úbytek organické hmoty. Dalšími důležitými faktory ovlivňující tento proces jsou např.: vliv těžké zemědělské a lesní mechanizace, změna hydrotermických podmínek způsobená vysokými dávkami závlahové vody, pěstování monokultur bez zastoupení víceletých pícnin v osevním postupu, používání draselných hnojiv a další. Potenciální zranitelnost půd acidifikací vzniká při sklonu k pozvolnému snižování hodnoty půdní reakce, tj. okyselování půdy. Tato půdní charakteristika je velmi významný půdní ukazatel, který má mimo jiné vliv na přístupnost živin, jejich pohyb v půdě (včetně pohybu těžkých kovů), růst rostlin, biologické oživení půdy, tvorbu a kvalitu humusu a další půdotvorné procesy.

Potenciální zranitelnost spodních vrstev utužením vyplývá z degradace fyzikálních vlastností půdy a z ní vyplývající utužení podorníčí a spodin a tvorba krust na povrchu půdy. Negativně ovlivňují produkční a mimoprodukční funkce půdy a patří k hlavním příčinám degradace půdy. Omezuje infiltraci, urychluje povrchový odtok a zvyšuje erozi, zmenšuje retenční vodní kapacitu a využitelnou vodní kapacitu půdy, omezuje účinnou hloubku půdního profilu a potlačuje biologickou aktivitu zhoršením vzdušného, vodního a termického režimu půdy.

Stav zemědělské půdy podle agrochemického zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletých cyklech, za toto období se prozkouší celá výměra ČR.

Z výsledků agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2011–2016 vyplývá:

- Průměrná hodnota **půdní reakce** zemědělské půdy v ČR je 6,1 stupně pH. Vývoj výměnné půdní reakce se v posledních čtyřech letech velmi nepatrně zlepšuje a meziročně stoupá o 0,01 %. Půda s extrémně kyselou, silně kyselou a kyselou půdní reakcí (tj. s pH do 5,5) představuje více než 29,7 % prozkoušené výměry. Další 39,8 % výměry zemědělské půdy vykazuje slabě kyselou půdní reakci (pH 5,6 až 6,5). Pravidelně vápnit (alespoň udržovací dávkou) by bylo třeba celkem na téměř 70 % zemědělské půdy. Podíl alkalických půd s pH nad 7,2 zaujímá asi 13,4 % výměry zemědělské půdy.
- Průměrná hodnota půdní reakce orné půdy ČR je 6,2 stupně pH. Podíl kyselých půd činí 26 %. Největší podíl kyselých půd se nachází v kraji Karlovarském (55,4 %), následuje Kraj Vysočina (48,3 %), kraj Jihočeský (44,5 %) a Plzeňský kraj (42,7 %).
- Průměrná zásoba přístupného **fosforu** na zemědělské půdě ČR činí v posledním roce odběrového cyklu 89 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného fosforu na zemědělské půdě se nepatrně zvyšuje, meziročně o 1 mg.kg⁻¹.
- Průměrný obsah přístupného **draslíku** na zemědělské půdě i orné půdě ČR je v současné době 253 mg.kg⁻¹. Od plovoucího roku 2009–2014 se obsah přístupného draslíku na zemědělské a současně i orné půdě zvyšuje o 2–4 mg.kg⁻¹.
- Průměrný obsah přístupného hořčíku na zemědělské půdě ČR činí 193 mg.kg⁻¹. Vývojový trend obsahu přístupného hořčíku není zcela jednoznačný, vykazuje kolísání. Tento stav do jisté míry souvisí se zastoupením jiných kationtů v sorpčním komplexu (především draslíku), a tím lepším nebo horším uplatněním méně aktivního hořčíku.
- Průměrný obsah přístupného vápníku na zemědělské půdě ČR je 2 956 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného vápníku v posledních čtyřech letech stagnuje.
- Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR draslíkem a hořčíkem se projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí na orné půdě 1,33.

Tab. T7.4/07 hodnotí vývoj obsahu přístupných živin a pH podle hodnocených kultur od roku 1990.

T7.4/07 - Porovnání vývoje obsahu přístupných živin v letech 1990–2016 dle druhu pozemku/kultury

Druh pozemku	Cyklus zkoušení	Přezkoušená výměra (ha)	pH	Vážené průměry přístupných živin mg.kg ⁻¹				Poměr
				P	K	Mg	Ca	K : Mg
Orná půda	1990–1992	2 727 315	6,4	108	279	178	3 216	1,57
	1993–1998	2 240 430	6,4	101	253	186	3 235	1,36
	1999–2004	1 754 529	6,3	97	223	184	3 016	1,21
	2005–2010	2 696 398	6,2	90	239	185	2 999	1,29
	2011–2016	2 210 830	6,2	91	254	191	3 052	1,33
	rozdíl	-516 485	-0,2	-17	-25	13	-164	-0,24
Chmelnice	1990–1992	7 699	7	230	569	253	4 300	2,25
	1993–1998	6 343	6,9	229	573	274	4 354	2,09
	1999–2004	4 895	7	251	482	294	4 103	1,64
	2005–2010	5 210	6,5	282	500	301	3 721	1,66
	2011–2016	4 531	6,5	302	473	307	3 642	1,54
	rozdíl	-3 168	-0,5	72	-96	54	-658	-0,71
Vinice	1990–1992	10 157	7,3	129	414	357	7 794	1,16
	1993–1998	6 861	7,3	111	360	349	8 029	1,03
	1999–2004	5 071	7,3	103	324	340	8 076	0,95
	2005–2010	10 487	7,3	97	303	356	9 387	0,85
	2011–2016	7 589	7,2	106	335	316	7 510	1,06
	rozdíl	-2 568	-0,1	-23	-79	-41	-284	-0,1
Ovocné sady	1990–1992	21 417	6,7	143	428	266	4 621	1,61
	1993–1998	14 021	6,8	126	390	287	4 803	1,36
	1999–2004	8 411	6,8	131	362	283	4 436	1,28
	2005–2010	17 146	6,5	115	352	259	4 219	1,36
	2011–2016	13 541	6,4	115	342	235	3 850	1,45
	rozdíl	-7 876	-0,3	-28	-86	-31	-771	-0,16
TTP	1990–1992	348 529	6	77	213	213	2 874	1,00
	1993–1998	163 559	5,9	76	190	223	2 812	0,85
	1999–2004	302 496	5,7	78	204	211	2 370	0,97
	2005–2010	789 440	6,5	78	231	198	2 146	1,17
	2011–2016	257 305	5,5	71	232	199	2 021	1,16
	rozdíl	-91 224	-0,5	-6	19	-14	-853	0,16

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), M. Smatanová (ÚKZÚZ)

7.4.2.3 Kvantifikace změny kvality a úbytku půdy
Změna kvality půdy v katastrálních územích, kde proběhla rebonitace

Změna ceny půdy na katastrálních územích, na kterých proběhla v roce 2017 rebonitace, je uvedena v tab. T7.4/08. Kvantifikace změny kvality půdy vychází z údajů numerické databáze BPEJ a údajů o výměře zemědělské půdy evidované v katastru nemovitostí. Je vyjádřena rozdílem hodnoty základu daně v Kč, vypočteného jako výměra zemědělské půdy vynásobená průměrnou cenou zemědělské půdy. Seznam katastrálních území s přiřazenými cenami zemědělské půdy vydává dle § 17 zákona ČNR č. 338/1992 Sb. MZe po dohodě s MF.

T7.4/08 - Změna ceny půdy na katastrálních územích po rebonitaci provedené v roce 2017

Název kraje	Počet hodnocených katastrálních území	Hodnocená výměra před rebonitací (ha)	Hodnocená výměra po rebonitaci (ha)	Cena půdy před rebonitací (Kč)	Cena půdy po rebonitaci (Kč)	Průměrná cena podle stejně oceňovací vyhlášky	
						před rebonitací (Kč/m ²)	po rebonitaci (Kč/m ²)
Hlavní město Praha	1	336	336	46 903 764	46 587 992	13,950	13,860
Jihočeský	10	3 135	3 103	144 482 327	145 732 637	4,608	4,696
Jihomoravský	6	3 590	3 570	413 613 580	410 831 758	11,523	11,509
Karlovarský	12	3 123	3 116	96 882 193	92 332 707	3,102	2,963
Královéhradecký	13	3 298	3 303	325 879 043	329 136 312	9,881	9,965
Liberecký	10	2 356	2 354	67 486 512	74 619 698	2,864	3,169
Moravskoslezský	10	5 144	5 147	268 560 399	261 124 994	5,221	5,073
Olomoucký	13	7 664	7 666	601 123 426	594 290 787	7,843	7,752
Pardubický	1	597	597	72 781 053	66 215 791	12,190	11,096
Plzeňský	4	1 473	1 447	82 719 164	96 041 437	5,617	6,639
Středočeský	9	3 844	3 842	281 201 704	292 300 139	7,316	7,608
Ústecký	15	4 320	4 361	304 996 654	302 625 810	7,000	6,939
Kraj Vysočina	15	4 921	4 925	227 518 736	231 380 959	4,624	4,698
Zlínský	9	3 419	3 418	299 429 944	281 924 091	8,759	8,248
Celkem	128	47 219	47 186	3 233 578 498	3 225 145 111	6,848	6,835

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Stanovené průměrné ceny odráží výsledek aktualizace bonitačního mapování zemědělských pozemků a výsledky aktualizace vstupů evidovaných katastrálních území ČR v souvislosti se změnami výměry zemědělské půdy (záběr zemědělské půdy pro nezemědělské účely, převod rekultivovaných ploch do zemědělských pozemků, obnova katastrálních operátů).

Celkem bylo v roce 2017 hodnoceno 128 katastrálních území. Z vyhodnocení průměrných ukazatelů vyplývá, že v roce 2017 došlo k poklesu průměrné ceny půdy o 0,013 Kč/m², což představuje pokles hodnoty zemědělské půdy o 0,19 %. Nejvyšší pokles kvality půdy byl dosažen především na území Pardubického a Zlínského kraje, naopak především Plzeňský a Liberecký kraj zaznamenal nárůst kvality půdy.

Ztráta půdy jejím zakrytím

Zakrytí povrchu půdy nepropustným materiálem (soil sealing) způsobuje závažné škody na životním prostředí a je nejdůležitější formou degradace půdy. Kromě likvidace produkčního potenciálu půdy přispívá k poškození biodiverzity, zvyšuje nebezpečí povodní a nedostatku vláhy, přispívá ke globálnímu oteplování. Od roku 1966 se snížila výměra zemědělské půdy o 308 tis. ha, lze předpokládat zakrytí významné části této plochy¹⁵⁰.

Produkci na zemědělské půdě negativně ovlivňuje kromě změny kvality půdy i poměrově vyšší záběr zemědělské půdy na úrodných půdách než na marginálních půdách. Celkový přehled změn v ČR podle vyhodnocení průměrných cen zemědělské půdy v katastrálních územích zahrnující soubor kvalitativních a kvantitativních změn zemědělského půdního fondu je uvedený v tab. T7.4/09. Je zde uveden úbytek ceny zemědělského půdního fondu v období 1995–2017 na základě rozdílu cen půdy podle katastrálních území,

¹⁵⁰ Přesné hodnoty nejsou k dispozici.

v jednotném ceníku roku 2017. Podle této evidence ubylo od roku 1995 zemědělská půda v ceně podle vyhlášky č. 298/2014 ve výši 5,6 mld. Kč, při vyjádření v tržních cenách v roce 2017 ve výši 23,5 Kč/m² (odhad podle portálu Farmy.cz) je ztráta ve výši 16,5 mld. Kč.

T7.4/09 - Pokles ceny pozemků v období let 1995–2017

Název kraje	Výměra zemědělské půdy		Cena zemědělské půdy		Rozdíl ceny
	tis. ha		mil. Kč		
	1995	2017	1995	2017	2017–1995
Hlavní město Praha	21	20	2 292	2 128	-164
Jihočeský	496	489	23 140	22 823	-317
Jihomoravský	435	424	46 606	45 356	-1 250
Karlovarský	125	124	4 818	4 779	-38
Královéhradecký	281	277	23 604	23 309	-296
Liberecký	140	139	7 223	7 201	-21
Moravskoslezský	279	273	15 777	15 407	-369
Olomoucký	281	277	26 952	26 487	-465
Pardubický	275	270	20 421	20 084	-337
Plzeňský	384	377	18 063	17 754	-309
Středočeský	669	659	60 136	59 135	-1 002
Ústecký	279	275	20 906	20 572	-334
Kraj Vysočina	414	408	20 351	20 066	-285
Zlínský	196	192	15 495	15 087	-408
Celkový součet	4 275	4 205	305 785	300 190	-5 595

Pramen: ČÚZK; vyhláška č. 298/2014 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Celková bilance ztráty zemědělské produkce je rámcově vyhodnocená v tab. T7.4/10. Roční celková ztráta produkce v rostlinné výrobě vlivem změny ploch za rok 2017 v důsledku převodu zemědělské půdy na lesní, zastavěnou či ostatní plochy dosahuje odhadem 129 mil. Kč. Zemědělské podniky na ploše z roku 1995 by vyprodukovaly v roce 2017 o 5 179 mil. Kč více.

T7.4/10 - Roční změna produkce vlivem rozdílu výměr druhu pozemků

Druh pozemku	Výměra (ha)			Rozdíl výměry 2017–1995 (ha)	Hodnota produkce z 1 Ø ha	Rozdíl produkce 2017–1995 (mil. Kč)	Rozdíl výměry 2017–2016 (ha)	Roční rozdíl produkce celkem 2017–2016 (mil. Kč)
	1995	2016	2017					
Orná půda ¹⁾	3 158 166	2 965 606	2 958 603	-199 563	28 389	-5 665	-7 003	-199
Chmelnice ²⁾	11 437	10 127	10 066	-1 372	136 572	-91	-61	-8
Vínice ²⁾	15 670	19 835	20 008	4 338	70 185	304	173	12
Zahrada ^{2), 4)}	158 443	164 024	164 815	6 372	96 780	617	791	77
Ovocný sad ^{2), 3)}	50 283	45 390	45 245	-5 038	96 780	-488	-145	-14
Trvalý travní porost ¹⁾	886 955	1 003 393	1 006 552	119 597	1 207	144	3 159	4
Roční ztráta celkem	x	x	x	x	x	-5 179	-3 087	-129

1) Hodnota ceny produkce je počítaná podle průměru let 2012–2016.

2) Hodnota ceny produkce je počítaná podle MZe, ze situačních a výhledových zpráv z roku 2017.

3) Hodnota produkce sadů je počítaná podle produkce jablek, hrušek, třešní, višní, švestek, sliv, rybízů červeného, broskví, meruněk, angreštů a ořechů.

4) Produkce zahrad je počítaná v hodnotě produkce sadů.

Pramen: ČSÚ; ÚZEI - bonitační databáze, podklady produkce podle průměru cen 2012–2016

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

7.4.2.4 Vyhodnocení dalších faktorů kvality půdy

Mimo ocenění půdy podle zařazení do BPEJ je kvalita ovlivněna rovněž volbou technologických postupů. Při nevhodně volených technologických postupech vzniká nadměrné utužení půdy zejména v podorníci, v jehož důsledku klesají výnosy až o 0,127 t pšenice na hektar při nárůstu utužení podorníci o 1 MPa. Kromě ztráty na produkci způsobuje utužení půdy především horší zásobenost vodou ve spodních vrstvách půdy.

Vyhodnocení ztrát produkce na základě stávajícího utužení půdy je uvedeno v tab. T7.4/11. Přímá roční ztráta produkce při zjištěném průměrném nadlimitním utužení půdy v ČR na 26 % půd o 1 MPa¹⁵¹ na základě penetrometrického šetření odporu půdy je u sledovaných nejvíce zranitelných plodin cca 427 mil. Kč. Vzhledem k dalším efektům utužení půdy ve vztahu k erozi půdy a kvalitě vod skutečná škoda ještě narůstá.

T7.4/11 - Roční ztráta produkce vlivem utužení půd

Plodina	Výměra plodiny 2017	Výnos 2017	Ztráta výnosu při zvýšení utužení o 1 MPa penetrometrického odporu	Ztráta produkce při 1 MPa nadlimitního utužení	Průměrná cena produkce ¹⁾	Ztráta produkce celkem ²⁾
	ha	t/ha	t/ha	t	Kč/t	mil. Kč
Brambory celkem	23 418	26,25	-			nehodnoceno
Cukrovka technická	66 101	61,96	-2,436	-161 022	827	-133
Ječmen jarní³⁾	221 719	4,87	-0,349	-77 380	5 314	-411
Ječmen ozimý	104 007	5,70				nehodnoceno
Jetel červený	59 778	6,22	-			nehodnoceno
Kukuřice na zeleno a siláž	225 445	34,01	-0,945	-213 045	838	-178
Kukuřice na zrno	83 762	6,36	-0,313	-26 218	4 360	-114
Mák	32 586	0,65				nehodnoceno
Oves	44 065	3,30				nehodnoceno
Pšenice celkem⁴⁾	832 062	5,59	-0,127	-105 672	4 452	-470
Řepka	394 262	2,90	-0,073	-28 781	9 874	-284
Třitikale	36 263	4,87	-0,330	-11 967	3 656	-44
Vojtěška	62 508	6,41	-			nehodnoceno
Žito ozimé a jarní	22 221	4,73	-0,090	-2 000	4 057	-8
Celkem na 26 % půd						-426,92

1) Cena produkce je odvozená z průměrné ceny produkce v letech 2012–2016 v normativní databázi BPEJ.

2) Utužení půd na 26 % výměry.

3) Výpočet ječmene jarního je uvažován pro ječmen sladovnický.

4) Cena pšenice je dána průměrem ceny potravinářské a nepotravinářské.

Pramen: ÚZEI - normativní databáze BPEJ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Pokles pH půdy způsobený nedostatečným vápněním má velký význam u většiny zemědělských plodin. Přímé ztráty výnosu pšenice ozimé při poklesu pH o jeden stupeň jsou stanoveny ve výši 0,71 t/ha¹⁵². Při současném poklesu pH o 0,1 stupně se snižuje hrubý roční rentní efekt (HRRE) pšenice při ceně 4 452 Kč/t o 316 Kč/ha. Při předpokladu poměrného

151 Penetrometrický odpor 1 MPa představuje odpor zeminy proti průniku normovaného kužele do půdy. Zpravidla se pohybuje v rozmezí 2–6 MPa. Odpor je standardizovaný podle druhu půdy. Nadlimitní odpor představuje zvýšení odporu půdy vůči tomuto standardizovanému (limitnímu) odporu půdy.

152 Na základě výsledků projektu NAZV QH72257.

snížení výnosů i u ostatních plodin tak vzniká roční ztráta na orné půdě v ČR ve výši přibližně 647 mil. Kč.

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

V produkci obilovin došlo v marketingovém roce 2017/18 proti předchozímu rekordnímu roku k poklesu o 13 %. Na celkové výrobě se největším objemem podílela pšenice a ječmen. Rok 2017/18 znamenal pro cukrovou řepu zvýšení sklizňové plochy, a přestože průměrný výnos bílého cukru z hektaru mírně klesl, celková výroba cukru vzrostla. Přírůstek produkce našel zčásti užití na domácím trhu a zčásti byl vyvezen. Většina parametrů bilance brambor nepotvrdila obavy o výraznější propad produkce brambor s ohledem na nerovnoměrné rozvržení srážek a teplot během vegetačního období. I přes zachování produkční plochy řepky olejné došlo k poklesu produkce i zhoršení parametrů bilance řepkového semene. Nárůst produkční plochy byl zaznamenán u slunečnice. Propad výnosu makového semene vedl k poklesu produkce. Plocha produkčních chmelnic se opět zvýšila, ale výnos meziročně klesl. Produkce chmele byla nižší ve srovnání s rekordním rokem 2016, ale udržela se na úrovni let 2013 a 2014. Sklizeň ovoce v produkčních sadech se proti roku předchozímu výrazně snížila v důsledku jarních mrazů. Záporná bilance zahraničního obchodu s ovocem mírného pásma se zhoršila. Rok 2017 byl pro zelináře v ČR, i přes pozdní jarní mrazy, pěstitelsky příznivý. V ČR bylo vyprodukováno obdobné množství vína jako v předchozím roce. To představuje necelou třetinu domácí roční spotřeby. Produkce květinářství a léčivých, aromatických a kořeninových rostlin ve finančním vyjádření oproti minulému roku vzrostla. Celkové stavy skotu se v roce 2017 meziročně zvýšily. Průměrné stavy krav vzrostly jen mírně, neboť při pokračujícím růstu stavů krav BTPM klesly stavy dojníc. V odvětví mléka se výrazně zlepšila ekonomika jeho výroby a v důsledku růstu užitkovosti se zvýšila i produkce mléka. Soběstačnost ve výrobě hovězího masa však meziročně klesla vlivem poklesu porážek a mírnému zvýšení domácí spotřeby. Vývoj v komoditě vepřové maso byl v roce 2017 v ČR charakterizován dalším oslabením stavů prasat i prasnic a poklesem celkové výroby a dalším zhoršením bilance zahraničního obchodu. Naproti tomu se meziročně zvýšila cena jatečných prasat a zlepšila se i rentabilita chovů. Stavy drůbeže nepatrně vzrostly a celková výroba drůbežího masa v ČR se mírně zvýšila. Podobně vzrostla i domácí spotřeba drůbežího masa v ČR. Trh s vejci v ČR byl charakterizován meziročním růstem průměrných stavů nosnic, výroby, vývozu, spotřeby a ceny vajec a poklesem dovozu. Meziročně došlo ke zlepšení rentability produkce vajec v ČR. Mírně klesly stavy ovcí, ale stavy koz vzrostly. Meziroční index průmyslové produkce ve výrobě potravinářských výrobků v roce 2017 dosáhl podle ČSÚ hodnoty 100,8 a u výroby nápojů hodnoty 102,3. Ceny potravinářských výrobků a souvisejících služeb vzrostly o 3,1 %. Celkový podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích v roce 2016 činil 10,6 %. Podíl obnovitelných zdrojů energie na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 11,3 %, podíl obnovitelné energie na konečné spotřebě energie činil 15,0 %. Rok 2017 byl prvním rokem od roku 2005, kdy se v ČR nepěstovala žádná GM kukuřice.

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1 Obiloviny

Celková světová produkce obilovin v marketingovém roce 2017/18 dosáhla 2 567,0 mil. t, což představuje proti předchozímu roku pokles o 1,3 %. Světově nejvýznamnější obilovinou je v objemovém vyjádření kukuřice, které se v roce 2017 sklídilo 1 041,7 mil. t (proti předchozímu rekordnímu roku o 3,1 % méně) a podílil se tak 40,6 % na globální obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice dosáhla úrovně 758,8 mil. t

(meziročně o 1,1 % vyšší) s podílem 29,6 %. Produkce rýže, jako třetí nejvýznamnější obiloviny, se meziročně téměř nezměnila a činí 486,3 mil. t, přičemž na ni připadá 19% podíl na světové produkci.

Čtvrtou nejvíce pěstovanou obilovinou je ve světovém měřítku ječmen, avšak proti uvedeným obilovinám s výrazně nižším objemem produkce, která v roce 2017 činila 142,4 mil. t a byla o 2,5 % meziročně nižší. Produkce zrna čiroku dosáhla hodnoty 58,4 mil. t, což představuje meziroční pokles o 6,5 %. Ovesa bylo sklizeno 23,6 mil. t, meziročně o 1,5 % méně. Naopak u žita došlo k navýšení produkce o 0,8 %, sklizeno bylo 12,5 mil. t.

Nejvýznamnějšími producenty kukuřice podle objemu sklizně roku 2017 zůstaly stejně jako v předchozím roce USA s objemem sklizně 371,0 mil. t, Čína (215,9 mil. t), Brazílie (94,5 mil. t) a EU (61,1 mil. t). Největší objem pšenice vyprodukovala EU (151,6 mil. t), Čína (129,8 mil. t), Indie (98,5 mil. t), Rusko (85,0 mil. t) a USA (47,4 mil. t). Mezi hlavní světové producenty rýže patří Čína (146,0 mil. t) a Indie (110,0 mil. t), s velkým odstupem pak Indonésie (37,0 mil. t), Bangladéš (32,7 mil. t) a Vietnam (28,5 mil. t). Největším producentem ječmene je EU (58,7 mil. t), Rusko (20,2 mil. t), Ukrajina (8,7 mil. t), Austrálie (8,0 mil. t) a Kanada (7,9 mil. t).

V marketingovém roce 2017/18 spotřeba 2 583,3 mil. t mírně převyšovala produkci 2 567,0 mil. t, a to o 0,6 %. Celkový objem světových zásob hlavních obilovin meziročně poklesl o 2,5 % na 638,0 mil. t (odhad USDA, III 2017).

Pěstební plocha obilovin v Evropské unii v marketingovém roce 2017/18 činila 55,8 mil. ha a odpovídala téměř shodně výměře, na níž byly sklizeny obiloviny v předchozím roce (pokles pouze o 1,4 %). Nejdůležitějšími obilovinami v EU jako celku zůstávají pšenice setá, kukuřice a ječmen. Největší sklizňovou plochu obilovin v roce 2017 vykazala Francie, Polsko, Německo, Španělsko a Rumunsko, ČR zaujímá s výměrou 1,4 mil. ha mezi zeměmi EU 11. místo.

Celková produkce zrna obilovin v členských státech EU činila 299,9 mil. t a byla tak o 1,4 % vyšší než v předchozím roce při průměrném výnosu 5,38 t/ha, meziročně o 3,1 % vyšším. Největšími producenty obilovin jsou, podobně jako v předchozích letech, Francie, Německo, Polsko, Spojené království, Rumunsko, Španělsko, jejichž souhrnná sklizeň v roce 2017 představovala 68,2 % veškeré produkce obilovin v EU. ČR zaujímá svým objemem výroby 7,5 mil. t obilného zrna (a podílem 2,5 % na celkové produkci obilovin) mezi členskými státy v EU jedenácté místo (COCERAL¹⁵³, III 2018).

153 *Comité du Commerce des céréales, aliments du bétail, oléagineux, huile d'olive, huiles et graisses et agrofournitures (European association representing trade in cereals, feedstuffs, oilseeds, olive oil and agro-supply at the European Union) – Asociace obchodníků s obilovinami, olejinami a jejich produkty v EU.*

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2017, tj. 1 354,7 tis. ha (proti předchozímu roku menší o 0,3 %), zaujímaly největší podíl pšenice (832,1 tis. ha, tj. 61,4 % celkové plochy) a ječmen (327,7 tis. ha, 24,2 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrna s výměrou 86,0 tis. ha, podílející se 6,3 % na celkové ploše obilovin. Na sklizňové ploše obilovin se dále podílely minoritní obilniny, jmenovitě oves (44,1 tis. ha, 3,3 %), tritice (36,3 tis. ha, 2,7 %), žito (22,2 tis. ha, 1,6 %) a ostatní obiloviny (v souhrnu 6,4 tis. ha, tj. 0,5 % celkové plochy obilovin).

Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2017, dosáhla výše 7 456,8 tis. t, což je oproti předchozímu rekordnímu roku pokles o 13,3 %. Na celkové produkci se největším objemem podílela pšenice, a to 4 718,2 tis. t (tj. 63,3 % celkové produkce), ječmene bylo sklizeno 1 712,3 tis. t (23,0 %) a zrnové kukuřice 588,1 tis. t (7,9 % celkové produkce).

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2017/18 je 8 580,3 tis. t, je tedy meziročně nižší o 14,5 %. Odhaduje se stagnace objemu celkové domácí spotřeby obilovin ve výši 5 043,0 tis. t. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2017/18 meziročně klesla na 147,9 %, tj. o 23,4 p. b. Objem konečných zásob se meziročně zvýšil o 21,9 % na 1 114,3 tis. t.

Objem dovozu obilovin do ČR (kromě rýže) je za marketingový rok 2017/18 odhadován na 209,5 tis. t, především ze zemí EU a dalších evropských států. Výše vývozu obilovin opět více než desetinásobně převyšuje dovoz do ČR a předpokládaný exportovaný objem dosáhl výše 2 423,0 tis. t, na němž se ze 71,0 % podílí pšenice. Cílovými trhy obilovin, vyvážených z ČR, jsou především sousední státy EU a další evropské země, vývoz mimo prostředí EU lze hodnotit jako zanedbatelný.

Sklizeň obilovin v ČR v roce 2017 byla nižší, než je průměr za posledních pět let, a to o 6,0 %. Svým objemem však zabezpečuje kvantitativní pokrytí domácí potřeby, která v průměru za posledních deset let činí 5,4 mil. t obilovin celkem. Potřeba dovozu obilovin tvoří, podobně jako v předchozích letech, jen zlomek vysoce aktivní bilance zahraničního obchodu ČR.

V marketingovém roce 2017/18 je realizace intervenčního nákupu obilovin v EU předepsána nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1238 ze dne 18. května 2016, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování a dále prováděcím nařízením Komise (EU) 2016/1240 ze dne 18. května 2016, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o veřejnou intervenci a podporu soukromého skladování. V ČR je intervenční nákup obilovin realizován dle nařízení vlády ČR č. 180/2004 Sb., kterým se stanoví bližší podmínky při provádění opatření společné organizace trhu s obilovinami. V marketingovém roce 2017/18 bude otevřen intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. t pro celou EU a minimální

množství pro podání jedné nabídky pšenice bude činit 160 t. V případě ČR není vzhledem k situaci na trhu předpoklad realizace žádného intervenčního nákupu ani prodeje intervenčních zásob.

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 413,1	1 409,6	1 390,0	1 359,0	1 354,7	99,7
Hektarový výnos	t/ha	5,32	6,23	5,89	6,33	5,50	86,9
Produkce	tis. t	7 512,6	8 779,3	8 183,5	8 596,4	7 456,8	86,7
Počáteční zásoba²⁾	tis. t	1 338,8	1 007,1	1 297,3	1 238,3	914,0	73,8
Dovoz	tis. t	227,2	254,1	257,8	203,1	209,5	103,2
Celková nabídka	tis. t	9 078,6	10 040,5	9 738,6	10 037,8	8 580,3	85,5
Domácí spotřeba	tis. t	5 335,0	5 417,0	5 257,0	5 018,0	5 043,0	100,5
v tom - potraviny	tis. t	2 099,0	2 110,0	2 118,0	2 105,0	2 101,0	99,8
- ořiva	tis. t	346,0	355,0	353,0	331,0	345,0	104,2
- krmiva	tis. t	2 622,0	2 654,0	2 478,0	2 332,0	2 322,0	99,6
- technické užití	tis. t	268,0	298,0	308,0	250,0	275,0	110,0
Vývoz	tis. t	2 736,5	3 326,2	3 243,3	4 105,8	2 423,0	59,0
Intervenční nákup	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	8 071,5	8 743,0	8 500,3	9 123,8	7 466,0	81,8
Konečná zásoba	tis. t	1 007,1	1 297,3	1 238,3	914,0	1 114,3	121,9
Soběstačnost³⁾	%	140,8	162,1	155,7	171,3	147,9	-23,4

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

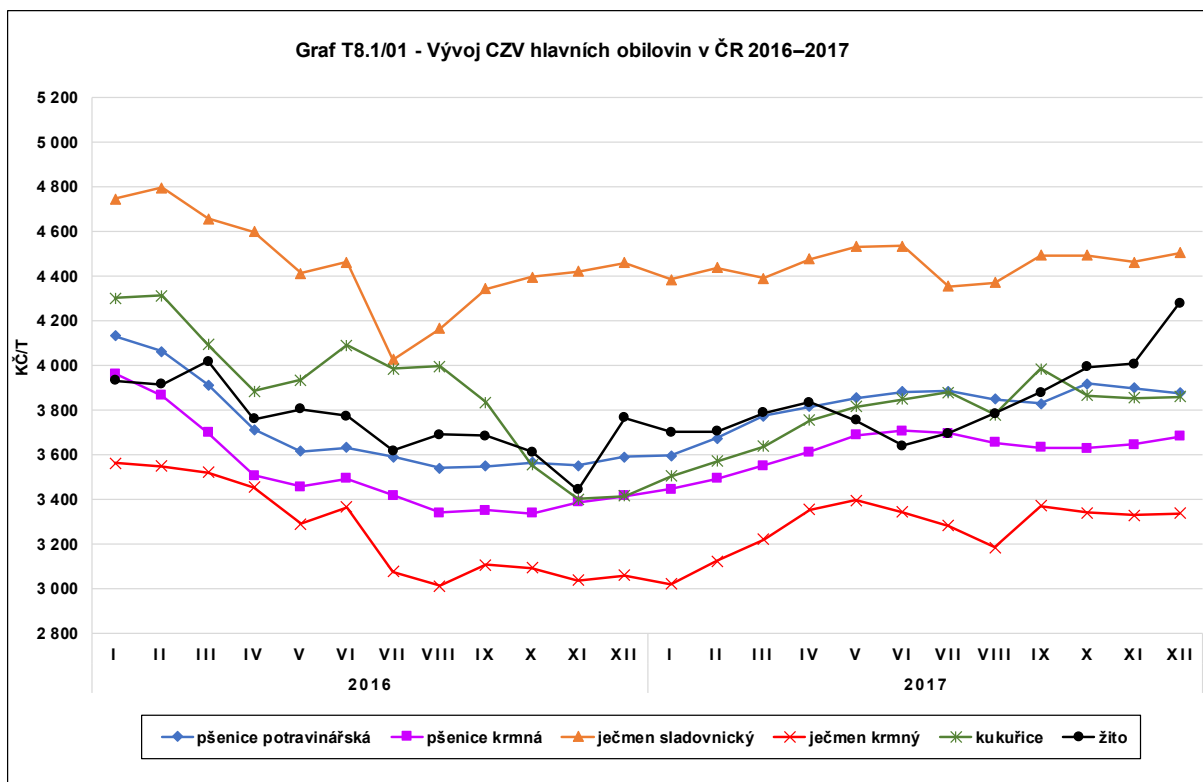
2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF

Zpracoval: M. Andrášková (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Došlo k meziročnímu růstu cen obilovin o 1,4 %. Při srovnání průměrných cen obilovin v roce 2017 s průměrnými cenami za rok 2016, došlo ke zvýšení cen pšenice potravinářské o 117 Kč/t a pšenice krmné o 100 Kč/t. U kukuřice došlo naopak ke snížení cen o 121 Kč/t. CZV jsou ovlivňovány především vývojem ve velkých trzích zemí EU, především v sousedním Německu a Polsku.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: M. Andrášková (ÚZEI)

Pšenice

V marketingovém roce 2017/18 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 832,1 tis. ha, meziročně o 0,9 % menší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 785,5 tis. ha (tj. 94,4 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 46,6 tis. ha.

Průměrný hektarový výnos pšenice 5,67 t/ha byl oproti předchozímu roku nižší o 12,8 %. Produkce pšeničného zrna dosáhla výše 4 718,2 tis. t. Jedná se o meziroční pokles 13,5 %. Sklizeň zrna ozimých odrůd pšenice dosáhla výše 4 529,5 tis. t (tj. meziroční pokles o 14,8 %) při průměrném výnosu 5,77 t/ha.

Ozimou pšenici se v roce 2016 podařilo zasít převážně v odpovídajícím agrotechnickém termínu. Ozimy vzešly poměrně brzy a vlivem příznivých srážkových a teplotních poměrů byl jejich stav na podzim dobrý. Meteorologická zima 2016/17 se na rozdíl od předcházejících třech teplých zim zařadila k těm chladnějším, a to zejména v měsíci lednu. Do května se porosty vyvíjely příznivě, koncem května se však již začal projevovat deficit srážek, a to rozdílně dle typu půdy. Zejména na vysychavých lokalitách a lehčích půdách docházelo ke zřetelným příznakům nedostatku vody. Sklizeň začala brzy, první plochy ozimé pšenice byly sklizeny již v druhé polovině června.

Z výsledků monitoringu kvality produkce roku 2017 vyplývá, že z celého souboru analyzovaných vzorků byly potvrzeny průměrné výsledky kvality potravinářské pšenice. Soubor byl hodnocen celkem 6 parametry: vlhkost, objemová hmotnost, sedimentační index,

obsah N-látek, číslo poklesu a obsah příměsí a nečistot. Ve všech hodnocených parametrech vyhovělo celkem 66 % vzorků z letošní sklizně, což je o něco vyšší procento, než v předchozím roce 2016, kdy vyhovělo 58 % vzorků. Limitujícím faktorem kvality v roce 2017 je, stejně jako v roce 2016, hodnota objemové hmotnosti. Dobré jsou výsledky hodnoty čísla poklesu a také obsah N-látek. Lze tedy očekávat, že potravinářská pšenice nebude mít žádné problémy pro splnění všech kvalitativních požadavků pro zajištění domácí spotřeby.

Výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2017/18 proti předchozímu roku poklesla o 19,8 % na 251,8 tis. t včetně státních hmotných rezerv. Dovoz je odhadován na 31,0 tis. t. Celková nabídka pšenice díky nižšímu objemu produkce klesla na 5 001,0 tis. t, tj. o 13,9 %. Objem vývozu se odhaduje na 1 720,0 tis. t, je tedy o 43,4 % nižší než v předchozím roce.

Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2017/18 se odhaduje na 2 710,0 tis. t, meziročně tedy o 7,5 % vyšší. Z celkové domácí spotřeby se pro potravinářské účely odhaduje spotřeba 1 250,0 tis. t, pro osiva pak 185,0 tis. t. Pšenice v ČR zůstává nejdůležitější krmnou obilovinou a v marketingovém roce 2017/18 se předpokládá její spotřeba na krmné účely ve výši 1 150,0 tis. t, meziročně tedy o 15,0 % vyšší. Výše konečných zásob se odhaduje na 571,0 tis. t, což proti předchozímu roku znamená více než dvojnásobné množství. Odhadovaná míra soběstačnosti klesla o 42,3 p. b. na 174,1 %.

T8.1/02 - Bilance výroby a spotřeby pšenice celkem a ekonomika pšenice ozimé

Ukazatel	MJ	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	829,4	835,9	829,8	839,7	832,1	99,1
Hektarový výnos pšenice celkem ²⁾	t/ha	5,67	6,51	6,36	6,50	5,67	87,2
Produkce	tis. t	4 700,7	5 442,3	5 274,3	5 454,6	4 718,2	86,5
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t	558,8	344,1	339,8	314,1	251,8	80,2
Dovoz	tis. t	36,2	47,4	36,7	40,8	31,0	76,0
Celková nabídka	tis. t	5 295,7	5 833,8	5 650,8	5 809,5	5 001,0	86,1
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	2 868,0	2 930,0	2 840,0	2 520,0	2 710,0	107,5
v tom - potraviny	tis. t	1 210,0	1 250,0	1 250,0	1 250,0	1 250,0	100,0
- osiva	tis. t	188,0	190,0	185,0	170,0	185,0	108,8
- krmiva	tis. t	1 350,0	1 350,0	1 250,0	1 000,0	1 150,0	115,0
- technické užití	tis. t	120,0	140,0	155,0	100,0	125,0	125,0
Vývoz	tis. t	2 083,6	2 564,0	2 496,7	3 037,7	1 720,0	56,6
Intervenční nákup ⁴⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	4 951,6	5 494,0	5 336,7	5 557,7	4 430,0	79,7
Konečná zásoba	tis. t	344,1	339,8	314,1	251,8	571,0	226,8
Soběstačnost ⁵⁾	%	163,9	185,7	185,7	216,5	174,1	-42,3
Ekonomika pšenice ozimé (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁶⁾	Kč/ha	21 525	23 192	23 295	23 269	23 191	99,7
Hektarový výnos pšenice ozimé	t/ha	6,13	7,23	6,82	6,90	5,77	83,6
Náklady jednotkové	Kč/t	3 511	3 206	3 416	3 371	4 019	119,2
Realizační cena	Kč/t	4 525	4 174	4 004	3 530	3 820	108,2
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 770	6 548	6 779	6 670	6 471	97,0
Podpory jednotkové	Kč/t	1 104	905	994	966	1 121	116,1
Nákladová rentabilita ⁵⁾	%	28,9	30,2	17,2	4,7	-5,0	-9,7
Souhrnná rentabilita ⁵⁾	%	60,4	58,4	46,3	33,4	22,9	-10,4

1) Pro rok 2017/18 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Hektarový výnos - pramen ČSÚ.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

4) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: M. Andrášková (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Průměrné ceny zemědělských výrobců pšenice potravinářské v ČR meziročně vzrostly, a to o 3,2 % na 3 820 Kč/t u pšenice potravinářské a o 2,8 % na 3 619 Kč/t u pšenice krmné.

Průměrné náklady na jednotku produkce se meziročně zvýšily o 19,2 %. Míra nákladové rentability pšenice ozimé poklesla o 9,7 p. b. na -5 %, míra souhrnné rentability (včetně započtených přímých plateb) pak o 10,4 p. b. na hodnotu 22,9 %.

Ječmen

V marketingovém roce 2017/18 činila sklizňová plocha ječmene 327,7 tis. ha a meziročně došlo k jejímu vzrůstu o 0,6 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 97,2 tis. ha (29,7 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 230,5 tis. ha (70,3 %). Průměrný celkový výnos

ječmene dosáhl hodnoty 5,23 t/ha a byl tak meziročně o 7,8 % nižší. Produkce zrna se oproti minulému roku snížila o 7,2 %, a to na 1 712,3 tis. t.

Hodnocení kvality sladovnického ječmene ze sklizně 2017 je výsledkem komplexního pohledu na řadu sledovaných ukazatelů, stanovených ve VÚPS, a. s., Sladařském ústavu Brno. Sledovány byly následující parametry: vlhkost zrna, přepad zrna na síť 2,5 mm, zrnové příměsi sladařsky nevyužitelné, zrnové příměsi sladařsky částečně využitelné, nečistoty a neodstranitelné příměsi. Rovněž byla stanovena klíčivost ječmene, obsah vody, bílkovin a škrobu. Jarní ječmen sklizený v roce 2017 splňuje všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu. Zrno má dobrou klíčivost s nízkým výskytem biologicky a fyziologicky poškozených zrn, ale má vysoký obsah dusíkatých látek a nižší hodnoty přepadu na síť 2,5 mm, zvláště pak v oblastech s nedostatkem srážek.

Počáteční zásoba marketingového roku 2017/18 meziročně klesla o 51,0 %, a to na hodnotu 191,5 tis. t. Dovoz ječmene je odhadován na pouhých 26,0 tis. t, zatímco předpoklad vývozu činí 275,0 tis. t. Celková nabídka ječmene je odhadována na 1 929,8 tis. t, meziročně o 15,5 % nižší.

Objem domácí spotřeby ječmene je očekáván ve výši 1 425,0 tis. t, meziročně o 8,9 % nižší především v důsledku poklesu krmné spotřeby. Míra soběstačnosti v ČR za marketingový rok 2017/18 u ječmene meziročně vzrostla o 2,3 p. b. na 120,2 %.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene celkem a ekonomika ječmene jarního

Ukazatel	MJ	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	349,0	350,5	366,0	325,7	327,7	100,6
Hektarový výnos ječmene celkem	t/ha	4,57	5,61	5,44	5,67	5,23	92,2
Produkce	tis. t	1 593,8	1 967,0	1 991,4	1 845,3	1 712,3	92,8
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t	194,9	160,1	353,2	390,6	191,5	49,0
Dovoz	tis. t	36,9	45,2	24,0	48,0	26,0	54,2
Celková nabídka	tis. t	1 825,6	2 172,3	2 368,6	2 283,9	1 929,8	84,5
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	1 450,0	1 475,0	1 475,0	1 565,0	1 425,0	91,1
v tom - potraviny	tis. t	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	100,0
- osiva	tis. t	105,0	110,0	120,0	110,0	110,0	100,0
- krmiva	tis. t	640,0	660,0	650,0	750,0	610,0	81,3
- technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	215,5	344,1	503,0	527,4	275,0	52,1
Intervenční nákup³⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	1 665,5	1 819,1	1 978,0	2 092,4	1 700,0	81,2
Konečná zásoba	tis. t	160,1	353,2	390,6	191,5	229,8	120,0
Soběstačnost⁴⁾	%	109,9	133,4	135,0	117,9	120,2	2,3
Ekonomika ječmene jarního (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem⁵⁾	Kč/ha	18 451	19 390	19 428	19 914	19 887	99,9
Hektarový výnos ječmene jarního	t/ha	5,06	6,02	5,94	5,78	4,96	85,8
Náklady jednotkové	Kč/t	3 643	3 223	3 273	3 443	4 010	116,4
Realizační cena	Kč/t	5 220	4 950	4 576	4 359	4 452	102,1
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 766	6 545	6 775	6 723	6 466	96,2
Podpory jednotkové	Kč/t	1 336	1 088	1 141	1 162	1 304	112,2
Nákladová rentabilita⁴⁾	%	43,3	53,6	39,8	26,6	11,0	-15,6
Souhrnná rentabilita⁴⁾	%	79,9	87,3	74,7	60,4	43,5	-16,8

1) Pro rok 2017/18 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: M. Andrášková (ÚZEI), F. Kúst (MZe)

Průměrná roční cena zemědělských výrobců sladovnického ječmene činila 4 452 Kč/t, což je meziroční snížení o 0,1 %. Průměrná roční cena zemědělských výrobců krmného ječmene meziročně vzrostla o 0,5 % na 3 274 Kč/t.

Ječmen, především jarní, určený ke sladovnickému zpracování, patří dlouhodobě k polním plodinám s nejvyšší rentabilitou. Došlo u něj k meziročnímu nárůstu nákladů o 16,4 %, přičemž realizační cena se téměř nezměnila. Nákladová rentabilita dosáhla u jarního ječmene hodnoty 11,0 %, míra souhrnné rentability pak hodnoty 43,5 % při meziročním poklesu o 16,8 p. b.

Kukuřice

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR v marketingovém roce 2017/18 se meziročně snížila o 0,5 % na 86,0 tis. ha. Produkce se meziročně snížila o 30,5 %, a to na 588,1 tis. t. Důvody tohoto výrazného propadu sklizně, ve srovnání s předchozí sklizní, lze hledat především v nepříznivých klimatických podmínkách v průběhu měsíce června 2017, kdy kukuřici postihlo výrazné sucho, což mělo za následek výrazné snížení hektarového výnosu. Hektarový výnos 6,84 t/ha byl meziročně o 30,1 % nižší oproti rekordnímu výnosu 9,79 t/ha roku 2016/17.

Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2017/18 klesla na 1 109,9 tis. t (meziročně o 18,9 %). Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 523,0 tis. t, meziročně o 2,1 % nižší v souvislosti s nižším objemem krmné spotřeby. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice klesla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 45,9 p. b. na 112,4 %.

Rozšiřování a intenzifikace výroby kukuřice na zrno v několika minulých letech posunuly ČR z role dovozce této komodity na pozici vývozce, výjimkou byl propad v marketingovém roce 2015/16. Dovoz v marketingovém roce 2017/18 je odhadován na 123,0 tis. t, což znamená meziroční nárůst o 32,3 %, vývoz pak na 351,0 tis. t. Předpoklad objemu konečných zásob činí 235,9 tis. t, což představuje meziroční pokles o 40,9 %.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	96,9	98,7	80,0	86,4	86,0	99,5
Hektarový výnos kukuřice	t/ha	6,97	8,43	5,54	9,79	6,84	69,9
Produkce	tis. t	675,4	832,2	442,7	845,8	588,1	69,5
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t	461,6	420,9	464,6	430,2	398,8	92,7
Dovoz	tis. t	128,8	119,3	171,4	93,0	123,0	132,3
Celková nabídka	tis. t	1 265,8	1 372,5	1 078,7	1 369,0	1 109,9	81,1
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	543,0	577,0	493,0	534,0	523,0	97,9
v tom - potraviny	tis. t	16,0	17,0	15,0	14,0	14,0	100,0
- osiva	tis. t	17,0	20,0	18,0	20,0	19,0	95,0
- krmiva	tis. t	420,0	460,0	380,0	420,0	410,0	97,6
- technické užití	tis. t	90,0	80,0	80,0	80,0	80,0	100,0
Vývoz	tis. t	301,9	330,9	155,5	436,2	351,0	80,5
Celkové užití	tis. t	844,9	907,9	648,5	970,2	874,0	90,1
Konečná zásoba	tis. t	420,9	464,6	430,2	398,8	235,9	59,2
Soběstačnost³⁾	%	124,4	144,2	89,8	158,4	112,4	-45,9
Ekonomika kukuřice (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem⁴⁾	Kč/ha	26 899	28 635	29 361	30 848	31 213	101,2
Hektarový výnos kukuřice	t/ha	6,98	9,37	6,31	9,71	6,84	70,4
Náklady jednotkové	Kč/t	3 853	3 057	4 651	3 176	4 563	143,7
Realizační cenakukuřice krmné	Kč/t	5 054	3 832	3 378	3 538	3 779	106,8
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 889	6 641	6 897	6 875	6 593	95,9
Podpory jednotkové	Kč/t	987	709	1 092	708	964	136,2
Nákladová rentabilita³⁾	%	31,2	25,4	-27,4	11,4	-17,2	-28,6
Souhrnná rentabilita³⁾	%	56,8	48,5	-3,9	33,7	3,9	-29,7

1) Pro rok 2017/18 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

4) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: M. Andryšková (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Průměrná roční cena zemědělských výrobců zrna kukuřice krmné kvality za rok 2017 činila 3 779 Kč/t, což představuje meziroční pokles o 3,1 %.

Výrobní náklady kukuřičného zrna v roce 2017 meziročně vzrostly o 43,7 %, což spolu s nižší průměrnou realizační cenou podpořilo výrazný pokles rentability. Míra nákladové rentability poklesla o 28,6 p. b. na -17,2 %, míra souhrnné rentability dosáhla 3,9 % (meziročně nižší o 29,7 p. b.).

Žito

Sklizňová plocha žita se v marketingovém roce 2017/18 oproti minulému roku zvětšila na 22,2 tis. ha, došlo tedy k meziročnímu zvýšení o 5,7 %. Produkce se meziročně zvýšila o 4,6 %, a to na 109,2 tis. t při hektarovém výnosu 4,92 t/ha.

Kvalitu žita ze sklizně roku 2017 lze podle konečných výsledků monitoringu kvality hodnotit v dlouhodobé časové řadě jako velmi dobrou. Ve všech hodnocených parametrech vyhovělo 96 % vzorků (v roce 2016 vyhovělo 80 % vzorků).

Počáteční zásoby v marketingovém roce 2017/18 byly na úrovni 7,1 tis. t, zatímco v marketingovém roce 2016/17 činily celých 32,7 tis. t. Celková nabídka žitného zrna opět poklesla, a to o 8,4 % na 141,3 tis. t. Dovoz je předpokládán ve výši 25,0 tis. t. Odhadovaná tuzemská spotřeba žita 113,0 tis. t je oproti minulému roku o 4,2 % nižší. Objem vývozu žita je předpokládán ve výši 15,0 tis. t. Celkové užití zrna meziročně kleslo o 13,0 % na 128,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti, která je u žita mezi hlavními obilovinami v ČR dlouhodobě nejnižší, v roce 2017/18 činila 96,6 %, což představuje meziroční nárůst o 8,2 p. b.

Průměrná roční cena zemědělských výrobců žita vzrostla oproti roku 2016 o 2,3 %, a to na 3 838 Kč/t.

Oves

Výměra sklizňové plochy ovsa v marketingovém roce 2017/18 meziročně vzrostla o 17,3 % na 44,1 tis. ha. Produkce ovsa činila 142,4 tis. t (meziročně o 7,7 % vyšší) při průměrném hektarovém výnosu 3,23 t/ha.

Při zanedbatelně nízkém dovozu 0,5 tis. t činila v marketingovém roce 2017/18 celková nabídka ovsa 160,4 tis. t a byla tak meziročně o 13,3 % vyšší. Domácí spotřeba je odhadována na 92,0 tis. t (meziroční nárůst o 15,0 %). Odhadovaná míra soběstačnosti, při nárůstu domácí spotřeby, v roce 2017/18 klesla na 154,8 %, meziročně o 10,5 p. b.

Průměrná roční CZV ovsa krmné kvality se meziročně zvýšila o 2,1 % na 3 423 Kč/t, průměrná CZV ovsa potravinářské kvality, která dosahuje mezi hlavními obilovinami nejvyšší úroveň, poklesla na 5 027 Kč/t, meziročně tedy klesla o 8,5 %.

Triticale

Sklizeň triticale v roce 2017 činila 177,3 tis. t a byla ve srovnání s předchozím rokem o 8,2 % nižší. Na ploše 36,3 tis. ha (meziroční zmenšení plochy o 8,3 %) bylo dosaženo průměrného výnosu 4,89 t/ha.

V marketingovém roce 2017/18 se předpokládá snížení domácí spotřeby triticale na objem 174,0 tis. t (na krmné účely), tedy o 10,3 %. Je odhadováno celkové užití ve výši 191,0 tis. t, meziročně o 10,6 % nižší. Při odhadovaném nulovém dovozu se očekává vývoz 17,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti, při poklesu objemu výroby i domácí spotřeby, v roce 2017/18 činí 101,9 %, meziročně je tak o 2,3 p. b. větší.

Průměrná roční cena zemědělských výrobců činila 3 312 Kč/t a byla meziročně o 1,9 % nižší.

Ostatní obiloviny

Minoritní druhy obilovin, včetně směsek, se v ČR v marketingovém roce 2017/18 pěstovaly na ploše 6,4 tis. ha, meziročně o 29,7 % menší. Sklizeň zrna této skupiny plodin v roce 2017 činila 9,3 tis. t (meziročně o 55,7 % méně) při hektarovém výnosu 0,8–1,6 t/ha.

Celkové užití ostatních obilovin je odhadováno na 14,0 tis. t, z toho domácí spotřeba činí 6,0 tis. t. Nejvýznamnějšími exportními komoditami v této skupině jsou proso a pohanka. Zahraniční obchod je dlouhodobě poměrně stabilní, objem vývozu za rok 2017 je odhadován na 8,0 tis. t, dovoz pak na 4,0 tis. t.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Odhad světové výroby surového cukru pro hospodářský rok 2017/18 činí podle odhadu F. O. Licht 189,2 mil. t surového cukru (173,8 mil. t v přepočtu na bílý cukr), tj. téměř o 9,5 % zvýšení proti předchozímu období. Předpokládaná spotřeba ve světě se očekává ve výši 184,2 mil. t surového cukru (169,2 mil. t v přepočtu na bílý cukr) a výše deficitu surového cukru 3,9 mil. t (3,6 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Spotřeba cukru ve světě se meziročně mírně zvýšila o 2,0 %. Světový dovoz se meziročně snížil o 1,6 % na 67,5 mil. t surového cukru (62,0 mil. t v přepočtu na bílý cukr). K poklesu došlo i u vývozu surového cukru o 4,5 % na 68,6 mil. t.

Vedoucí pozice Brazílie jako hlavního výrobce cukru a kvasného lihu s výrobou 37,16 mil. t surového cukru (v přepočtu na bílý cukr 34,1 mil. t) zůstala i v roce 2017/18, přestože produkce meziročně klesla o 11,4 %. Celková výroba cukru ve vybraných zemích Jižní Ameriky dosáhla 44,6 mil. t surového cukru (v přepočtu na bílý cukr 41,0 mil. t). Země Severní a Střední Ameriky (prezentované především USA a Mexikem) vyrobily surový cukr ve výši 23,5 mil. t (v přepočtu na bílý cukr 21,6 mil. t). Nejvíce surového cukru 68,9 mil. t bylo vyrobeno v Asii (Indie, Čína, Pákistán, Thajsko aj.). V Austrálii a Oceánii výroba cukru dosáhla 5,1 mil. t. Na africkém kontinentu bylo vyrobeno 12,5 mil. t surového cukru. V evropských zemích v roce 2017/18 podle odhadu dosáhla výroba surového cukru 34,5 mil. t (31,7 mil. t v přepočtu na bílý cukr), mimo EU 28 se vyrobilo odhadem 13,05 mil. t (12,4 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Z této skupiny zemí se nejvyšším objemem výroby surového cukru podílelo Rusko (6,9 mil. t), Turecko (2,8 mil. t) a Ukrajina (2,2 mil. t).

V hospodářském roce 2017/18 byla dle předběžných údajů sklizena cukrová řepa v EU 28 z plochy 1 657 tis. ha. Ve srovnání s rokem 2016/17 se produkční plocha zvýšila o 16,2 %.

Podle předpokladů produkční plochy cukrové řepy navýšili s výjimkou Rakouska a Estonska všichni pěstitelé. V některých zemích jen o několik procent, ale rozhodující pěstitelé ve Velké Británii (o 28,9 % na 91,0 tis. ha), v Německu (o 20,7 % na 374,8 tis. ha) a ve Francii (o 20,6 % na 450,8 tis. ha) využili první rok bez omezujících kvót na výrobu cukru k většímu rozšíření plochy cukrové řepy. Výrazný růst produkční plochy byl dosažen i v Chorvatsku (o 26,6 %) a v Polsku (o 14,3 % na 232,0 tis. ha).

Výroba cukru se v roce 2017/18 zvýšila o 22,2 %¹⁵⁴ na 20,2 mil. t (bez převedeného cukru z předchozího hospodářského roku). Z předchozího hospodářského roku 2016/17 bylo do následujícího hospodářského roku převedeno 1,4 mil. t cukru. Celkové vyrobené množství cukru v EU tak dosáhlo 22,0 mil. t. Nejvyšší podíl na výrobě cukru (bez převedeného cukru z předchozího hospodářského roku) v EU 28 má Francie (30,1 %, 6,2 mil. t) a Německo (24,2 %, 4,9 mil. t). Polsko (11,4 %, 2,3 mil. t), Velká Británie (6,8 %, 1,4 mil. t), Nizozemí (6,3 %, 1,3 mil. t) a Belgie (4,1 %, 0,8 mil. t) se podílí na celkové výrobě cukru z 28,6 %. Česká republika pokrývá výrobu cukru EU 28 z 2,9 % a v pořadí je sedmá na celkové výrobě EU 28 v roce 2017/18.

Ve spotřebě cukru se v roce 2017/18 předpokládá v zemích EU 28 meziroční růst o 7,9 % na 16,8 mil. t. Využití cukru pro průmyslové účely se očekává ve výši 1,4 mil. t (biotechnologie).

Dovoz cukru včetně cukru ve výrobcích se v roce 2017/18 očekává v EU 28 ve výši 1 855 tis. t (snížení proti roku 2016/17 o 38,9 %), tj. 7,6 % z celkové nabídky cukru. Dovoz cukru byl uskutečněn převážně v rámci preferenčních dohod vyplývajících z mezinárodních dohod EBA¹⁵⁵ a EPA¹⁵⁶. Vývoz cukru včetně výrobků obsahujících cukr se předpokládá ve výši 4,4 mil. t, tj. 17,9 % z celkové nabídky cukru (zvýšení proti roku 2016/17 o 48 %). Zásoby cukru se meziročně zvýšily o 64,8 % na 3,2 mil. t. V hospodářském roce 2017/18 se pozitivně projevila změna pravidel a ekonomických nástrojů v sektoru cukru a přechod do liberálního prostředí volného trhu. Prognóza o účelnosti zrušení cukerných kvót se začíná naplňovat. Růst produkční plochy a jen částečné snížení průměrného výnosu bílého cukru na hektar v roce 2017/18 (předpoklad 10,1 t/ha) mělo vliv na zvýšení výroby cukru, snížení dovozu cukru a růst vývozu cukru. Soběstačnost cukru v EU 28 se proti roku 2016/17 zvýšila o 34 p. b. na 122,5 %.

Průměrná prodejní cena bílého cukru ve Společenství (CPV) v roce 2016 dosáhla 446 €/t (12 057 Kč/t), což lze hodnotit jako pozitivní obrat (o 6,4 %) proti průměrné ceně v roce 2015. V roce 2017 průměrná cena výrobců cukru rostla. Maximální dosažená cena obchodů s bílým cukrem z období leden až prosinec 2017 byla v červenci a v srpnu (shodně 501 €/t, tj. 13 063 Kč/t, resp. 13 076 Kč/t). Průměrná cena bílého cukru v I. čtvrtletí dosáhla 495 €/t (13 375 Kč/t), ve II. čtvrtletí se mírně zvýšila na 497 €/t (13 186 Kč/t). Ve III. čtvrtletí roku 2017 průměrná cena stagnovala na 497 €/t (12 963 Kč/t). Ve IV. čtvrtletí došlo k prudkému pádu průměrné ceny bílého cukru na 411 €/t (10 543 Kč/t).

Průměrná cena průmyslového cukru pro chemický a kvasný průmysl v EU 28 v I. až III. čtvrtletí roku 2017 dosáhla 359 €/t (9 397 Kč/t). Nákupní cena hlášená zpracovateli v I. až

154 Pramen: European Commission, EU Sugar Balance, 30 November 2017 update.

155 EBA – „Everything but arms“ – Jednostranná preferenční obchodní dohoda pro nejchudší země světa.

156 EPA – Economic Partnership Agreements – Dohody o ekonomickém partnerství.

III. čtvrtletí roku 2017 činila 380 €/t (10 059 Kč/t). Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP (Afrika, Karibik a Tichomoří) do EU 28 dosáhla za celý rok 2017 504 €/t (13 270 Kč/t), cena surového cukru 476 €/t (12 533 Kč/t)¹⁵⁷.

Cukrovarnická kampaň 2017/18 proběhla v ČR v období od 6. září 2017 (od 8. září v roce 2016) do 28. ledna 2018 (do 1. února v roce 2017) a průměrná délka kampaně dosáhla přibližně 122 dnů (113 dnů v roce 2016/17). Na celkové výrobě cukru se v Čechách a na Moravě podílelo v roce 2017/18 pět cukrovarnických společností (Tereos TTD, a. s., Moravskoslezské cukrovary, a. s., Cukrovar Vrbátky, a. s., Litovelská cukrovarna, a. s. a Hanácká potravinářská společnost, s. r. o).

¹⁵⁷ Na výše uvedené přepočty jsou použity průměrné kurzy ČNB.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukru a ekonomika cukrové řepy¹⁾

Ukazatel	MJ	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha cukrové řepy^{3), 5)}	tis. ha	52,7	53,8	45,0	52,3	58,1	111,0
Hektarový výnos cukrové řepy⁵⁾	t/ha	62,79	78,11	60,94	71,23	73,85	103,7
Zpracovaná řepa^{3), 5)}	tis. t	3 308	4 200	2 741	3 728	4 293	115,1
Cukernatost řepy⁵⁾	%	17,59	15,91	18,20	18,20	17,50	96,2
Produkční plocha cukrové řepy pro jiné využití	tis. ha	9,3	12,4	8,7	8,6	8,2	94,9
Bilance cukru							
Počáteční zásoba	tis. t	75,0	70,3	116,1	57,9	86,6	149,6
Výnos bílého cukru⁵⁾	t/ha	9,72	11,00	10,05	11,32	10,98	97,0
Výroba cukru ČR⁴⁾	tis. t	512,3	591,4	451,9	592,7	636,0	107,3
Dovoz celkem	tis. t	370,1	426,4	333,1	289,4	286,8	99,1
v tom - dovoz cukru	tis. t	112,7	133,5	109,0	81,8	74,0	90,4
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	257,4	292,9	224,1	207,6	212,8	102,5
Celková nabídka	tis. t	957,4	1 088,2	901,1	939,9	1 009,4	107,4
Domácí spotřeba	tis. t	418,2	437,9	351,4	363,2	390,0	107,4
Vývoz celkem	tis. t	468,9	534,1	491,8	490,2	505,0	103,0
v tom - vývoz cukru	tis. t	313,3	346,9	305,2	318,7	330,0	103,5
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	155,6	187,2	186,7	171,4	175,0	102,1
Celková poptávka	tis. t	887,1	972,0	843,2	853,3	895,0	104,9
Konečná zásoba	tis. t	70,3	116,1	57,9	86,6	114,4	132,1
Soběstačnost¹²⁾	%	122,5	135,1	128,6	163,2	163,1	-0,1
Produkční plocha celkem (potr. a nepotr. využití)	tis. ha	62,0	66,2	53,7	60,9	66,3	108,8
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití	tis. t	632,6	1 015,9	559,4	689,0	684,0	99,3
Výnos bulev pro výrobu kvasného lihu	t/ha	68,1	81,0	64,4	81,1	84,3	103,9
CZV při skutečně dosažené cukernatosti¹³⁾	Kč/t	825	818	852	852	804	94,4
Ekonomika cukrové řepy (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady celkem^{6), 7)}	Kč/ha	56 631	63 539	63 539	63 246	63 933	101,1
Hektarový výnos cukrové řepy	t/ha	62,37	76,88	63,09	72,84	73,85	101,4
Náklady jednotkové	Kč/t	908	826	1 007	868	866	99,7
Realizační cena cukrové řepy⁸⁾	Kč/t	1 010	865	890	840	804	95,7
Cukernatost řepy⁵⁾	%	17,59	15,91	18,20	18,20	17,50	96,2
Hektarový výnos cukrové řepy při 16% cukernatosti	t/ha	68,56	76,45	71,76	82,85	80,77	97,5
Náklady jednotkové cukrové řepy při 16% cukernatosti	Kč/t	826	831	885	763	792	103,7
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening + oddělená platba na cukr); VCS; PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	28 592	33 714	15 038	14 502	13 410	92,5
Podpory jednotkové při 16% cukernatosti	Kč/t	417	441	210	175	166	94,9
Nákladová rentabilita při 16% cukernatosti¹²⁾	%	22,3	4,1	0,5	10,0	1,6	-8,5
Souhrnná rentabilita při 16% cukernatosti¹²⁾	%	72,8	57,1	24,2	33,0	22,6	-10,4
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU¹⁰⁾	Kč/t	677,99	725,58	712,17	710,38	.	.
	€/t	26,29	26,29	26,29	26,29	.	.

1) V letech 2013/14–2017/18 trvá hospodářský rok od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2017/18 pouze předběžné údaje nebo velmi hrubý odhad.

5) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

6) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI, 2017 odhad ÚZEI. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru). Náklady vč. vrátky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

7) Přepočet v letech 2013/14, 2014/15, 2015/16 a 2016/17 je proveden na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle

Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI, v letech 2017/18 na základě odhadu hektarového výnosu

a cukernatosti řepy (17,5 % k 15. 3. 2018) podle MZe.

8) Za léta 2013–2016 průměrná realizační cena cukrové řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI, za rok 2017 cena ČSÚ (CZV).

9) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pěstitelů cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru, od roku 2016 odd. platba za cukr není vyplácena.

10) Od roku 2014 minimální cena cukrové řepy podle Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) č. 318/2006 a č. 1308/2013; je udávána při 16% cukernatosti řepy.

Od roku 2007 je směnný kurz stanoven nařízením Komise (ES) č. 1913/2006, v platném znění. V roce 2013 1€ = 25,789 Kč,

v roce 2014 1€ = 27,599 Kč, v roce 2015 1€ = 27,089 Kč, v roce 2016 1€ = 27,022 Kč, v roce 2017/18 se minimální cena nevypálí vzhledem k ukončení kvót cukru v EU.

11) V roce 2017 byla sazba přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu ve výši 159,25 Kč/ha, výše sazby SAPS = 3 377,73 Kč/ha.

Sazba VCS v roce 2017 byla stanovená na 6 540,43 Kč/ha, sazba greening = 1 853,35 Kč/ha.

12) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

13) Údaje za kalendářní rok.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek,

Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI 2011–2016; 2017 (odhad)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Suková, D. Froněk (MZe)

Bilanční ukazatele uvedené v tab. T8.1/05 jsou získané z tabulky Statistika komodity cukr – cukrová řepa v České republice vydané MZe, která vychází z předpisů EU a ČR k regulaci trhu s cukrem.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2017/18 pěstovala na ploše 58,1 tis. ha (111,0 % skutečnosti předchozího roku). Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 73,9 t/ha¹⁵⁸ (ve srovnání s rokem 2016/17 byl o 3,7 % vyšší). Cukernatost řepy ve srovnání s rokem 2016/17 se snížila na 17,5 %. Produkční plocha na nepotravinářské využití cukrové řepy činila 8,2 tis. ha, výnos bulev pro výrobu kvasného lihu dosáhl 84,3 t/ha.

Výroba cukru v ČR v roce 2017/18 dosáhla podle předběžných údajů 636,0 tis. t. Do hospodářského roku 2017/18 bylo z předchozího hospodářského roku převedeno 47,9 tis. t¹⁵⁹ cukru. Výnos polarizačního cukru dosáhl 12,98 t/ha¹⁶⁰ (meziroční snížení o 0,2 %) a výnos bílého cukru 10,98 t/ha.

Výběr výrobních dávek z cukru a poplatků z přebytku z výroby cukru provádí SZIF dle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, v platném znění. Výrobní dávka je nařízením Rady (EU) č. 1370/2013, v platném znění, stanovena na 12 €/t cukru podléhajícího kvótám. Platbu výrobní dávky odvádí každý cukrovarnický podnik z kvóty cukru přidělené pro daný hospodářský rok.

Do konce února 2017 vybral SZIF od cukrovarnických podniků částku 120 771 tis. Kč za celou kvótu 372 459 tun cukru. Na základě požadavku Komise byla částka k převodu části dávek z cukru do správních výdajů SZIF (20%) navýšena o přeplatek tradičních vlastních zdrojů ve výši 1 130 tis. Kč, zároveň odvod dávek z cukru do EU (80 %) byl o přeplatek snížen. Z uvedeného důvodu zůstalo z částky 120 771 tis. Kč na účtu SZIF 25 284 tis. Kč a 95 487 tis. Kč bylo odvedeno na účet EK.

V roce 2017 činil poplatek z přebytku 15 tis. Kč za cukr vyrobený nad kvótu v hospodářském roce 2015/2016. Do EU bylo odvedeno 12 tis. Kč a na správní výdaje bylo převedeno 3 tis. Kč. Celkem bylo v roce 2017 vybráno 120 786 tis. Kč, z toho 95 499 tis. Kč bylo odvedeno do EU a 25 287 tis. Kč převedeno na správní výdaje.

Podle statistiky zahraničního obchodu ČSÚ bylo v průběhu roku 2016/17 dovezeno 289,4 tis. t cukru celkem, z toho cukru bílého 81,8 tis. t (snížení proti roku 2015/16 o 25,0 %) a cukru obsaženého ve výrobcích a substituentech 207,6 tis. t. Vzhledem ke zvýšení výroby cukru v roce 2017/18 se předpokládá snížení celkového dovozu cukru o 0,9 % na 286,8 tis. t, z toho snížení cukru bílého o 9,6 % na 74,0 tis. t. U cukru obsaženého ve výrobcích a substituentů cukru se proti roku 2016/17 očekává růst o 2,5 % na 212,8 tis. t.

Vývoz cukru celkem v roce 2016/17 se meziročně téměř nesnížil (snížení o 0,3 %) a byl realizován ve výši 490,2 tis. t. Největší podíl 65,0 % na celkovém vývozu cukru 2016/17

158 Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

159 Pramen: European Commission, EU Sugar Balance, 30 November 2017 update, SZIF.

160 Hmotnost veškerého cukru teoreticky získatelného z jednotky plochy cukrové řepy (bez zápočtu cukru obsaženého v cukrové řepě zpracované ve smlouvě o dílo mimo území ČR).

měl bílý cukr, kterého se vyvezlo 318,7 tis. t. Mírný pokles vývozu byl evidován u výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru o 8,2 % na 171,4 tis. t. Vzhledem ke zvýšení výroby cukru v roce 2017/18 se očekává zvýšení vývozu bílého cukru o 3,5 % na 330,0 tis. t a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru se předpokládá zvýšení vývozu ve srovnání s rokem 2016/17 o 2,1 % na 175,0 tis. t. Očekává se, že dojde k navýšení celkového vývozu cukru o 3,0 % na 505,0 tis. t.

V kalendářním roce 2017 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti 804 Kč/t (pokles o 5,6 % proti roku 2016).

Průměrná CPV krystalového cukru v ČR se v roce 2017 ve srovnání s rokem 2016 zvýšila o 6,3 % na 13,34 Kč/kg. Spotřebitelská cena krystalového cukru se meziročně zvýšila na 19,96 Kč/kg, tj. o 13,3 %.

Podle definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI za rok 2016 dosáhly vlastní náklady na pěstování cukrové řepy 63 246 Kč/ha a jako celek zůstaly na téměř stejné úrovni roku 2015 (pokles o 0,5 %). Změny se však dotkly jednotlivých položek nákladů. Z přímých materiálových nákladů se především zvedly náklady na ostatní přímý materiál o 15,3 % na 1 233 Kč/ha a na prostředky ochrany rostlin o 2 % na 9 099 Kč/ha. Finanční výdaje na ostatní sledované položky se snížily. Celkově se snížily přímé materiálové náklady o 4,3 % na 24 050 Kč/ha.

Ve zbývajících nákladových položkách došlo v roce 2016 k minimálnímu poklesu o 0,9 % na 38 393 Kč/ha s výjimkou pracovních nákladů, kde došlo ke zvýšení o 8,8 % na 10 784 Kč/ha a režii o 8,6 % na 7 743 Kč/ha. Významný pokles nákladů o 46,2 % na 296 Kč/ha dosáhli respondenti u odpisů DNHM.

Hektarový výnos respondentů se snížil v roce 2016 na 72,84 t/ha. Jednotkové náklady se meziročně snížily na 868 Kč/t.

Pro potřeby srovnání parametrů pěstování cukrové řepy s evropskými státy vyrábějící cukr je v rámci Výběrového šetření přepočítáván výnos cukrovky i náklady na 16% cukernatost řepy (skutečná cukernatost v roce 2016/17 dosáhla 18,2 %). V roce 2016 tak přepočtený výnos dosáhl 82,85 t/ha a nákladové zatížení 868 Kč/t. Realizační cena respondentů v roce 2016 činila 840 Kč/t.

Predikce nákladů na rok 2017/18 vychází z pozvolného růstu cen vstupů. Předpokládá se meziroční zvýšení celkových vlastních nákladů o 1,1 % na 63 933 Kč/ha, resp. na 866 Kč/t, při předpokládaném výnosu 73,85 t/ha. Po přepočtu výnosu na 16% cukernatost dosáhl výnos 80,77 t/ha z důvodu předpokládané cukernatosti na 17,5 %. Přepočtené náklady na tunu cukrové řepy se zvýšily na 792 Kč/t (růst o 3,7 %). V roce 2017 došlo k meziročnímu snížení realizační ceny o 4,3 % na 804 Kč/t. Předpokládá se zhoršení nákladové rentability na 1,6 % (meziroční snížení o 8,5 p. b.). Souhrnná rentabilita (se započtením přímých plateb) opět

dosáhla kladných hodnot ve výši 22,6 %, meziročně se snížila o 10,4 p. b. Hlavním důvodem bylo zvýšení nákladů na pěstování cukrové řepy a snížení hektarového výnosu.

Přímé platby započítávané do souhrnné rentability v roce 2017 zahrnují SAPS (3 377,73 Kč/ha), přechodnou vnitrostátní podporu (159,25 Kč/ha), greening – platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (1 853,35 Kč/ha) a dobrovolnou podporu vázanou na produkci – VCS (6 540,43 Kč/ha). Další možná platba pro mladého zemědělce ve výši 844,43 Kč/ha nebyla respondenty výběrového šetření využita. Do přímých podpor byly zahrnuté platby LFA (554 Kč/ha), za zelenou naftu (816 Kč/ha) a pojištění (109 Kč/ha).

V rámci celé ČR bylo na VCS v roce 2017 podáno 889 žádostí na celkový počet 66 180,24 ha. Ke dni 31. prosince 2017 byly vyplaceny 3 žádosti z roku 2015 v celkové částce 573 tis. Kč, 385 žádostí z roku 2016 v celkové částce 154 398 tis. Kč a 497 žádostí z roku 2017 v celkové částce 307 253 tis. Kč.

Kromě již uvedených podpor mohou pěstitelé cukrové řepy využít podpory v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD, opatření 4, Investice do hmotného majetku, které je cíleno na zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních zemědělských podniků. Od roku 2008 je hrazena z PRV v rámci programu HRDP podpora Předčasné ukončení zemědělské činnosti týkající se předání zemědělské půdy mladému zemědělci (max. 30 ha) po ukončení aktivní zemědělské činnosti. Ze široké nabídky národních podpor a opatření mohli pěstitelé cukrové řepy dále využít z nabídky MZe dotační program 3 Ozdravování polních a speciálních plodin, Podporu na poradenství a vzdělávání či Dotační program S.1.1., S.1.2. Zmírnění škod způsobených suchem. PGRLF garantuje podpory úvěrů na investice v rámci programů Zemědělec a Půda, podpory na pořízení zemědělské půdy, pojištění plodin a hospodářských zvířat aj. V nabídce jsou i podpory jiných rezortů než MZe.

Podle bilančních ukazatelů v roce 2017/18 se předpokládá soběstačnost v komoditě cukr 163,1 %, hlavně z důvodu zvýšení výroby cukru a domácí spotřeby cukru. Ve srovnání s rokem 2016/17 zůstává téměř stejná.

Spotřeba cukru v roce 2016 dle ČSÚ dosáhla 34,1 kg/obyv./rok (růst proti roku 2015 o 1,5 %), v roce 2017 se odhaduje zvýšení spotřeby na 37,0 kg/obyv./rok.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor se v roce 2017 v zemích EU dle Eurostatu ve srovnání s předchozím rokem 2016 zvýšila o 2 % na 1 735,6 tis. ha. Odhadovaná produkce zemí EU v roce 2017 se vlivem přírodních podmínek a převážným zvýšením hektarových výnosů meziročně zvýšila o 9,2 % na 62 mil. t.

Zvýšení produkčních ploch v EU¹⁶¹ se týkalo i všech hlavních pěstitelských zemí, tzv. EU (5) (Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie). Celkově se v těchto zemích zvýšila produkční plocha (s vyloučením sadby a brambor na výrobu škrobu) o 5,5 % na 583,5 tis. ha, z nichž se nejvyšší měrou zvýšila produkční plocha brambor ve Velké Británii (o 7,2 % na 106,4 tis. ha) následovaná Německem (růst o 6,0 % na 174,4 tis. ha) a Francií (růst o 5,1 % na 131,6 tis. ha). Mírnější růst plochy brambor byl zaznamenán v Nizozemsku (o 4,1 % na 75,8 tis. ha) a v Belgii (o 4,3 % na 95,3 tis. ha).

Hektarové výnosy EU (5) se v roce 2017 proti roku 2016 zvýšily v průměru o 13,1 % na průměrných 50,8 t/ha. Nejlepších výsledků dosáhli pěstitelé v Belgii (růst o 21,5 % na 53,7 t/ha), v Nizozemsku (růst o 16,5 % na 53,8 t/ha) a ve Francii (růst o 15,1 % na 47,0 t/ha). Vysokého výnosu bylo dosaženo i v Německu (růst o 9,9 % na 50,0 t/ha). Ve Velké Británii bylo rovněž dosaženo dobrých hektarových výnosů (růst o 6,7 % na 49,3 t/ha).

Téměř 50 % produkce konzumních brambor zemí EU byla zajištěna zeměmi EU (5). Celkově se sklídilo 29,3 mil. t brambor (meziroční růst o 19,4 %). Vysoké výnosy v Belgii měly vliv na růst produkce brambor (o 26,7 % na 5,1 mil. t), v Nizozemsku (o 21,2 % na 4,1 mil. t) a ve Francii (o 20,9 % na 6,2 mil. t). Zvýšení produkční plochy brambor v Německu se odrazilo ve zvýšení produkce (o 16,5 % na 8,7 mil. t). Relativně nejmenší růst produkce brambor bylo dosaženo ve Velké Británii (o 14,4 % na 5,2 mil. t).

Povětrnostní podmínky byly pro pěstování brambor v hospodářském roce 2016/17 srážkově mírně pod normálem let 1981-2010 (92 %). Problémem byly nerovnoměrně rozložené srážky. Ve srovnání s normálem nejvíce přšelo v říjnu 2016 a v dubnu 2017, největší nedostatek srážek byl v prosinci 2016 a v květnu 2017. Nejvíce trpěla nedostatkem srážek jižní Morava (Moravskoslezský kraj), výrazné sucho bylo v Polabí a ve středních Čechách. Západní část Čech (Karlovarský kraj) a Ústecko měly srážek dost. Průměrné měsíční teploty vzduchu v roce 2016/17 kolísaly kolem normálu, ale objevily se i výkyvy. Nízké teploty byly v lednu 2017 (3,6 °C pod hodnotou normálu), vysoké naopak v březnu a červnu 2017. Nejvyšších teplot bylo dosaženo v srpnu 2017. Byly to jedny z nejteplejších dnů od roku 1961.

Produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2017/18 spíše stagnovala, pokles byl jen o 0,6 % a brambory se pěstovaly na celkové ploše 29,4 tis. ha. K největšímu 11,7% poklesu plochy došlo u brambor raných na 2,1 tis. ha, snížila se i plocha sadbových brambor o 5,2 % na 2,8 tis. ha. K úbytku plochy o 2,3 % na 13,8 tis. ha došlo také u konzumních brambor. Nárůst produkční plochy zaznamenali pěstitelé škrobových brambor o 13,8 % na 6,0 tis. ha.

161 NEPG (North-Western European Potato Growers)

S výjimkou sadbových brambor (růst výnosu o 30,5 % na 22,8 t/ha) došlo v ostatních sledovaných kategoriích brambor k poklesu hektarových výnosů v rozmezí 0,4–4,5 %. Hektarový výnos konzumních brambor dosáhl 28,59 t/ha, rané brambory 17,72 t/ha a brambor na výrobu škrobu se sklídilo 36,1 t/ha.

Celková produkce brambor (včetně odhadu za domácnosti) meziročně klesla o 1,4 % na 819,7 tis. t. Prakticky ve všech kategoriích brambor produkce mírně klesla, navýšilo se však množství zpracovaných škrobových brambor o 8 % na 216,7 tis. t. Produkce raných brambor meziročně klesla o 12,1 % na 37,1 tis. t především z důvodu poklesu produkční plochy. Ze stejného důvodu klesla produkce brambor konzumních o 3,5 % na 393,1 tis. t.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	29,3	30,1	28,7	29,6	29,4	99,4
Hektarový výnos	t/ha	22,08	27,68	21,06	28,13	27,85	99,0
Bilance brambor celkem							
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výroba	tis. t	646,9	832,8	604,3	831,1	819,7	98,6
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	202,1	167,4	250,1	162,2	150,0	92,5
Dovoz ve výrobcích	tis. t	182,5	167,7	190,3	212,6	190,0	89,4
Dovoz brambor v nativním škrobu	tis. t	27,9	25,5	42,0	33,0	51,2	155,2
Dovoz celkem	tis. t	412,5	360,5	482,4	407,8	391,2	95,9
Celková nabídka	tis. t	1 059,4	1 193,3	1 086,7	1 238,9	1 210,9	97,7
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	929,8	1 049,9	913,2	1 068,2	1 044,0	97,7
v tom - potraviny	tis. t	633,0	670,0	595,0	650,0	640,0	98,5
- sadba	tis. t	90,0	90,0	90,0	85,0	83,0	97,6
- odpad a skladové ztráty	tis. t	90,0	130,9	101,1	173,3	150,0	86,6
- technické užití - škrob	tis. t	116,8	159,0	127,1	159,9	171,0	106,9
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	34,0	32,7	46,3	35,0	30,0	85,7
Vývoz ve výrobcích	tis. t	52,2	62,6	71,5	66,5	65,9	99,1
Vývoz brambor v nativním škrobu	tis. t	43,4	48,0	55,7	69,2	71,0	102,6
Vývoz celkem	tis. t	129,6	143,3	173,5	170,7	166,9	97,8
Celková poptávka	tis. t	1 059,4	1 193,2	1 086,7	1 238,9	1 210,9	97,7
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soběstačnost ⁴⁾	%	69,6	79,3	66,2	77,8	78,5	0,7
Ekonomika brambor konzumních ostatních (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/ha	112 507	114 113	111 407	107 730	109 879	102,0
Hektarový výnos brambor konzumních ostatních	t/ha	23,99	29,42	22,59	30,15	26,25	87,1
Náklady jednotkové	Kč/t	4 689	3 879	4 932	3 573	4 186	117,1
Realizační cena brambor konzumních ost. ⁶⁾	Kč/t	4 256	3 157	3 164	3 366	4 321	128,4
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; VCS; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 996	6 725	12 415	11 800	11 481	97,3
Podpory jednotkové	Kč/t	292	229	550	391	437	111,8
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-9,2	-18,6	-35,8	-5,8	3,2	9,0
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	-3,0	-12,7	-24,7	5,2	13,7	8,5
CZV EU 5 brambory konzumní ostatní ⁷⁾	Kč/t	7 853,0	4 560,0	5 326,0	6 330,0	5 558,0	87,8

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČSS.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

6) Realizační cena brambor konzumních ostatních z VŠ; odhad - cena ČSÚ za rok 2017.

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU (5) - Eurostat, přepočtené podle kurzu ČNB.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; Eurostat; ÚZEI; ČSS; ČNB

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žizka (MZe), M. Vávřová (ČSS), J. Králíček (ÚBS)

V roce 2016/17 se celkový dovoz brambor celkem (brambory čerstvé, brambory obsažené ve výrobcích a polotovarech z brambor a brambory přepočtené na nativní škrob) snížil proti roku 2015/16 o 15,4 % na 407,8 tis. t brambor celkem. Do ČR bylo dovezeno 162,2 tis. t brambor čerstvých (pokles o 35,1 % proti roku 2015/16), dovezeno bylo i větší

množství brambor obsažených ve výrobcích (o 11,7 % na 212,6 tis. t). Vzhledem k růstu domácí výroby bramborového škrobu (36,6 tis. t v 2016/17), mohl klesnout dovoz brambor v nativním škrobu o 21,4 % na 33,0 tis. t. Bilanční parametry bramborového škrobu v roce 2017/18 navázaly na dobré výsledky roku 2016/17. Bylo vyrobeno 37,8 tis. t škrobu, zvýšila se domácí spotřeba bramborového škrobu o 24,2 % na 33,4 tis. t. Předpokládá se dovoz 51,2 tis. t brambor na výrobu škrobu (tj. na 10,9 tis. t škrobu), které společně se zásobami bramborového škrobu (2,8 tis. t) z loňského hospodářského roku umožní zvýšení celkové nabídky škrobu (na 51,5 tis. t). Počítá se s vývozem 15,1 tis. t bramborového škrobu (v přepočtu na škrobové brambory na 71,0 tis. t) a konečnými zásobami ve výši 3,0 tis. t.

Dovoz nových a raných brambor v období od 1. 1.–30. 6. roku sklizně 2016/17 se realizoval především z Německa (4 952 t), ze Španělska (4 040 t) a z Itálie (2 249 t). Celkem bylo dovezeno 15,2 tis. t raných a nových brambor. Dovoz brambor konzumních ostatních v roce 2016/17 činil 129,3 tis. t. Nejvíce brambor konzumních ostatních bylo importováno z Německa (94,4 tis. t), z Francie (15,1 tis. t) a ze Slovenska (5,6 tis. t). Brambor obsažených ve výrobcích bylo importováno 212,6 tis. t. Brambor na výrobu škrobu se celkově dovezlo 10,1 tis. t a sadbových brambor 7,4 tis. t. V roce 2017/18 se očekává snížení dovozu čerstvých brambor o 7,5 % na 150,0 tis. t a snížení dovozu výrobků obsahujících brambory o 10,6 % na 190,0 tis. t. Předběžně se v roce 2016/17 očekává meziroční zvýšení dovozu brambor přepočtených na nativní škrob o 55,2 % na 51,2 tis. t.

Vývoz brambor celkem v roce 2016/17 činil 170,7 tis. t. Vývoz nových a raných brambor v celkové výši 1,7 tis. t byl realizován především na Slovensko (1 559 t) a do Maďarska (59,4 t). Nejvíce brambor konzumních ostatních bylo exportováno na Slovensko (20,5 tis. t), do Německa (1,2 tis. t). Celkově bylo vyvezeno 23,3 tis. t brambor konzumních ostatních. Z celkového množství brambor na výrobu škrobu (6,7 tis. t) se vyvezlo do Rakouska 6,6 tis. t a do Německa 0,1 tis. t.

Celkově bylo exportováno 35,0 tis. t čerstvých brambor. Výrobky obsahující brambory se vyvezly v množství 66,5 tis. t. V roce 2016/17 došlo ke zvýšení vývozu brambor v nativním škrobu proti roku 2015/16 o 24,2 % na 69,2 tis. t. V roce 2017/18 se očekává mírné snížení vývozu brambor celkem o 2,2 % na 166,9 tis. t, z nichž nejvyšší pokles o 14,3 % na 30,0 tis. t se očekává u brambor čerstvých. S ohledem na očekávaný růst dovozu brambor v nativním škrobu se předpokládá zvýšení jejich vývozu o 2,6 %.

Většina parametrů bilance brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2017/18 nepotvrdila obavy o výraznějším propadu produkce brambor s ohledem na nerovnoměrně rozvržení srážek a teplot během vegetačního období pěstování brambor. Hektarový výnos meziročně klesl o pouhé 1 % na 27,85 t/ha. Produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) dosáhla 98,6 % skutečnosti roku 2016/17, tj. 819,7 tis. t. Celková nabídka brambor se snížila o 2,3 % na 1 210,9 tis. t brambor. Došlo ke snížení zájmu o brambor pro lidskou výživu o 1,5 % na 640 tis. t. Odpad a skladové ztráty se meziročně

snížily, tj. tvořily 13,4 % z domácí spotřeby celkem. Po výrazném meziročním zvýšení výroby bramborového škrobu k technickým účelům v roce 2016/17 došlo v roce 2017/18 k dalšímu navýšení o 11,1 tis. t na 171 tis. t.

Soběstačnost brambor v roce 2016/17 s ohledem na zvýšenou produkci brambor dosáhla 77,8 %, v roce 2017/18 se pozitivně projevilo snížení odpadů a ztrát brambor, soběstačnost brambor se předpokládá ve výši 78,5 %.

Průměrná roční CZV brambor konzumních ostatních se v roce 2017 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2016 snížila o 16,3 % na 4 321 Kč/t. Průměrnou CZV brambor konzumních 4 376 Kč/t dosahovali pěstitelé v první polovině roku (snížení proti roku 2016 o 29,8 %). K mírnému navýšení ceny došlo až v druhé polovině roku na průměrných 4 610 Kč/t.

Meziroční snížení CZV brambor konzumních se neprojevilo ve spotřebitelské ceně. Ta se proti roku 2016 zvýšila o 4,2 % na téměř 16 Kč/kg.

Podle konečných výsledků Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních ostatních v roce 2016 výše 107 730 Kč/ha, resp. 3 573 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se předpokládá v roce 2017 zvýšení vlastních nákladů o cca 2 % na 109 879 Kč/ha.

Přímé materiálové náklady v roce 2016 byly proti původním předpokladům vyšší a dosáhly 37 345 Kč/ha. Podle předběžných výsledků za rok 2017 se očekává mírné snížení přímých materiálových nákladů na 37 238 Kč/ha, především v položce nakupovaná hnojiva. Navýšení finančních prostředků se předpokládá u nakupované sadby o 1,5 % na 19 310 Kč/ha a prostředků ochrany rostlin o 1,5 % na 9 049 Kč/ha.

Předběžné výsledky šetření v roce 2017 signalizují v porovnání s rokem 2016 nejvyšší zvýšení finančních prostředků v položce pracovní náklady celkem o 5,5 % na 27 059 Kč/ha a u nákladů pomocných činností o 3,4 % na 18 719 Kč/ha. U režijních nákladů se neočekává jejich zvýšení, spíše budou na úrovni roku 2016, tj. 18 634 Kč/ha. Obdobný vývoj nákladů se předpokládá u přímých odpisů DNHM.

Pěstitelé brambor v ČR využili v roce 2017 finanční podpory z prostředků EU a ČR. Proti roku 2016 se celková možná výše snížila o 2,7 % na 11 480,78 Kč/ha.

Jednotná platba na hektar (SAPS) se meziročně snížila o 3,9 % na 3 377,73 Kč/ha. Byla snížena i sazba přechodné vnitrostátní podpory na 159,25 Kč/ha. U brambor konzumních bylo možné čerpat finanční prostředky pro mladé zemědělce (844,43 Kč/ha), platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening, 1 853,35 Kč/ha) a dobrovolnou podporu vázanou na produkci (VCS, 4 776,85 Kč/ha). Na tuto podporu bylo v roce 2017 podáno 615 žádostí na celkový počet 10 070,96 ha. V rámci opatření Dobrovolná podpora vázaná na produkci konzumních brambor bylo za žádosti podané v roce 2016 ke dni 31. prosince 2017 vyplaceno 607 žádostí v celkové částce 49 012

tis. Kč. Do přímých podpor byly zahrnuté platby LFA (554 Kč/ha), za zelenou naftu (651 Kč/ha) a pojištění (109 Kč/ha).

Kromě již uvedených podpor mohou pěstitelé brambor využít podpory v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD, opatření M4, Investice do hmotného majetku, které je cíleno na zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních zemědělských podniků, M11, ekologické zemědělství. Od roku 2008 je hrazena z PRV v rámci Horizontálního plánu rozvoje venkova podpora Předčasné ukončení zemědělské činnosti (PUZČ) týkající se předání zemědělské půdy mladému zemědělci (max. 30 ha) po ukončení aktivní zemědělské činnosti.

Ze široké nabídky národních podpor a opatření mohli pěstitelé brambor dále využít z nabídky MZe dotační program 3 Podpora ozdravování polních a speciálních plodin či podporu na poradenství a vzdělávání, podporu marketingu a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí, Dotační program S.1.1., S.1.2., Zmírnění škod způsobených suchem. PGRLF garantuje podpory úvěrů na investice v rámci programů Zemědělec a Půda, podpory na pořízení zemědělské půdy, pojištění plodin a hospodářských zvířat aj. V nabídce jsou i podpory jiných rezortů než MZe.

Rentabilita pěstování brambor konzumních ostatních za rok 2016 vychází z definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI. Nákladová rentabilita vlivem poklesu CZV zůstala v záporných hodnotách (-5,8 %). Souhrnná rentabilita se započtením přímých plateb dosáhla lepších výsledků (5,2 %). Meziročně došlo ke zlepšení nákladové rentability o 30,0 p. b. a souhrnné rentability o 29,9 p. b. Vycházelo se z ekonomických ukazatelů vybraných zemědělských podniků, z nichž převážná část byla z bramborářské oblasti. Pro stanovení nákladovosti brambor a rentability se užívají realizační ceny konkrétních respondentů výběrového šetření. Pouze v případě odhadu se užívá definitivní průměrná kalendářní cena ČSÚ. Skutečně dosažená realizační cena respondentů bude známa po vyhodnocení všech výnosových a nákladových ukazatelů za rok 2017. Z důvodu vlivu teplotních a srážkových podmínek na pěstování brambor v průběhu roku 2017 se očekává i v rámci výběrového šetření snížení výnosu konzumních brambor ostatních.

Spotřeba brambor v roce 2016 na obyvatele se meziročně zvýšila o 4,2 % na 69,1 kg/obyv./rok. V roce 2017 se očekává snížení spotřeby brambor na 67,7 kg/obyv./rok.

Brambory na výrobu škrobu

Podle odhadu na rok 2017 (dle Českého škrobárenského svazu a Ústředního bramborářského svazu ČR) se plocha brambor pro výrobu škrobu v ČR meziročně zvýšila o 13,8 % na 6 tis. ha. Na výrobu škrobu v ČR bylo zpracováno 216,7 tis. t brambor, tj. o 8,0 % více než v roce 2016. Dosažený hektarový výnos 36,1 t/ha v kampani 2017/18 patří k těm nejvyšším dosaženým po vstupu do EU i přes 5% pokles proti roku 2016. Obdobně došlo ke snížení průměrného výnosu škrobu o 8,3 % na 6,6 t/ha. Pozitivní vliv na množství

nakoupeného škrobu mělo zvýšení produkční plochy brambor pro výrobu škrobu a dobrý výnos. Ve srovnání s rokem 2016 se jeho množství zvýšilo o 3 % na 37,8 tis. t. Škrobnatost brambor se proti roku 2016 snížila o necelé procento na 18,6 %.

Pěstitelé realizovali svoji produkci brambor na výrobu škrobu dle ČSÚ v roce 2017 za 1 785 Kč/t. Rakouská společnost Agrana Gmünd nakupuje brambory pro výrobu škrobu i v ČR. V roce 2017 bylo kontrahováno o 12,1 tis. t škrobových brambor více než v roce 2016, tj. 59,5 tis. t z plochy 1,6 tis. ha (meziroční nárůst o 16,1 %). Bylo zpracováno 55,1 tis. t brambor pro výrobu škrobu (meziroční nárůst o 7,4 %). Škrobnatost brambor dosáhla 18,5 % (meziroční pokles o 5,6 %).

V roce 2015 byla zrušena sazba zvláštní podpory dle čl. 68 odst. 1 písm. a) pododstavce i) NR (ES) č. 79/2009 (19 670,44 Kč/ha). PVP na brambory pro výrobu škrobu byla v roce 2017 stanovena na 1 449,39 Kč/t. VCS na brambory pro výrobu škrobu v roce 2017 ve výši 13 743,06 Kč/ha byla nejnižší od roku 2015 (o 15,5 % proti roku 2016). Na tuto podporu bylo v roce 2017 podáno 307 žádostí na celkový počet 5 943,63 ha. V rámci opatření Dobrovolná podpora vázaná na produkci brambor určených pro výrobu škrobu bylo za žádosti podané v roce 2016 ke dni 31. prosince 2017 vyplaceno 275 žádostí v celkové částce 82 465 tis. Kč. Bylo možné po splnění podmínek vyplatit i platbu na mladého zemědělce (844,43 Kč/ha). Shodně s bramborami konzumními byla vyplacena podpora SAPS 3 377,73 Kč/ha, PVP na zemědělskou půdu 159,25 Kč/ha a platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí 1 853,35 Kč/ha (greening).

8.1.4 Olejnin

Celková světová produkce hlavních druhů olejin¹⁶² v marketingovém roce 2017/18 dosáhla rekordních 574,5 mil. t, což představuje nárůst o 3,0 % proti sklizni předchozího roku. S výjimkou sójových bobů a slunečnicového semene vykázaly všechny olejnin nárůst produkce, sklizeň sójových bobů i přesto dosáhla mimořádných hodnot.

Olejnin jsou skupinou plodin, koncentrovaných do relativně malého počtu producentů regionů či zemí, z nichž je nejvíce typická monokulturní produkce sóji (Spojené státy, Brazílie, Argentina, Čína, Indie a Paraguay) a semen palmy olejné (Indonésie a Malajsie). Nejvýznamnějšími světovými producenty olejin byly v marketingovém roce 2017/18 USA (131,3 mil. t), Brazílie (116,3 mil. t), Čína (60,3 mil. t) a Argentina (52,1 mil. t). Zdaleka největším světovým importérem olejin, a to i přes vysokou vlastní produkci, zůstává Čína s 102,4 mil. t (58,9 % světového importu – oproti roku 2017 opět absolutní i relativní nárůst), následovaná EU s 19,7 mil. t (11,3 %). Pozici největšího

¹⁶² *Hlavní světové olejnin (podle objemu produkce 2017/18): sójové boby, řepkové semeno, bavlníkové semeno, semeno podzemnice olejné, slunečnicové semeno, ořechy palmy olejné a palmy kokosové (USDA).*

světového vývozců olejnin zaujímá Brazílie s 70,8 mil. t (40,5 % světového exportu), následovaná USA s objemem 57,5 mil. t (32,9 %). Světový objem zpracování olejnin je odhadován na 489,2 mil. t, přičemž podíl Číny přesahuje jednu čtvrtinu. Za posledních sedm let výrazně vzrostl objem světových zásob olejnin, a to z 65,9 mil. t na 107,3 mil. t, především v Argentině, Číně, Brazílii a od letošního roku i Spojených státech.

Světově nejvýznamnější olejninou dlouhodobě zůstává sója, které se v roce 2017 sklídilo podobně jako v předchozím roce 340,9 mil. t, což činí podíl na globální produkci olejnin 59,3 %. Hlavními světovými producenty sójových bobů jsou USA se 119,5 mil. t, Brazílie se 113,0 mil. t a Argentina s 47,0 mil. t. Zdaleka největším importérem sóji je Čína s 97,0 mil. t (64,1 % světového importu), na straně vývozu dominuje Brazílie s 70,5 mil. t, následovaná USA s 56,2 mil. t.

Světová sklizeň semene řepky olejné činila 74,0 mil. t a byla tak meziročně o 3,7 % vyšší, především v důsledku nárůstu produkce v Evropské unii a Kanadě. Přesto zůstává EU s 22,1 mil. t největším globálním producentem řepky, následovaná Kanadou (21,5 mil. t) a Čínou (14,4 mil. t). I přes vysokou domácí produkci dovezla v roce 2017/18 nejvíce řepkového semene Čína (4,7 mil. t), země EU (celkem 4,3 mil. t) a Japonsko (2,5 mil. t). V exportu je dominantním světovým hráčem Kanada s objemem 11,5 mil. t (USDA, III 2018).

Sklizňová plocha hlavních olejnin (řepky, slunečnice a sóji) v Evropské unii v roce 2017 činila 11,8 mil. ha, nárůst oproti předchozímu roku 3,5 %. Při průměrném výnosu 2,83 t/ha celková produkce olejnin v EU vzrostla na 33,6 mil. t, ve srovnání s předchozím rokem o 8,2 % (COCERAL, III 2018). EU se přes vysokou intenzitu pěstování podílí pouhými 5,8 % na celkové světové produkci hlavních olejnin, zaujímá ovšem pozici největšího producenta řepkového semene, činící téměř třetinu světové produkce této komodity. Současně je EU dominantním světovým producentem a exportérem oliv a olivového oleje.

Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejnin v EU, se meziročně vzrostla o 1,8 % a činila 6,6 mil. ha. Při průměrném výnosu 3,3 t/ha se dosažená produkce řepkového semene meziročně zvýšila na 21,9 mil. t (o 6,7 %). Podíl řepky na celkové produkci hlavních olejnin v EU v marketingovém roce 2017/18 činil 65,1 %. Nejvýznamnějšími producenty řepkového semene v EU jsou Francie (v roce 2017 produkce 5,4 mil. t), Německo (4,3 mil. t), Polsko (2,7 mil. t), Spojené království (2,2 mil. t) a Rumunsko (1,9 mil. t). Česká republika zaujímá objemem 1,1 mil. t mezi členskými zeměmi šesté místo s podílem 5,2 % na celkové produkci EU.

Výrazně nižší je v EU produkce slunečnicového semene, jež v roce 2017 činila 9,1 mil. t (meziroční nárůst o 11,7 %). Hlavními jeho producenty zůstávají Rumunsko (2,2 mil. t), Maďarsko (1,9 mil. t), Bulharsko (1,8 mil. t), Francie a Španělsko. Produkce sójových bobů meziročně vzrostla o 8,6 % na 2,6 mil. t, z čehož 1,1 mil. t připadá na Itálii.

Sklizňová plocha olejnin celkem činila v marketingovém roce 2017/18 v ČR 479,5 tis. ha, což představuje ve srovnání s předchozím rokem nárůst o 2,0 %. Průměrný hektarový výnos se meziročně snížil z 3,14 t/ha na 2,65 t/ha a celková produkce olejnin tak proti sklizni roku 2016 poklesla o 14,0 % na výši 1 269,2 tis. t.

Zahraniční obchod olejninami celkem vykazuje kladnou bilanci a nejdůležitějšími exportními komoditami ČR z této skupiny komodit jsou řepkové, hořčičné a makové semeno, u nichž objem vývozu výrazně převyšuje dovoz. Cílovými trhy vyvážených olejnin jsou především okolní země EU. Hlavními dováženými olejninami jsou slunečnicové semeno, sójové boby, semena podzemnice olejné a olivy.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2017/18 sklídila v ČR z téměř totožné produkční plochy jako v předchozím roce 394,3 tis. ha. Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem poklesl o 15,7 % na 1 146,2 tis. t při průměrném výnosu 2,91 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 90,3 %. Důvodem bylo opakované sucho a horší klimatické podmínky v průběhu celého roku.

Odhadované konečné zásoby řepky olejné v marketingovém roce 2017/18 se ve srovnání s předchozím rokem snížily na 52,3 tis. t a odhadovaný objem dovozu vzrostl na 178,8 tis. t. Celková nabídka řepky poklesla na hodnotu 1 478,0 tis. t a opět plně pokryla domácí spotřebu, odhadovanou na 1 197,4 tis. t (z toho pro výrobu FAME 510,0 tis. t). Míra soběstačnosti je vlivem propadu produkce v důsledku sucha odhadována na 95,7 %, meziročně nižší o 21,4 p. b. Předpokládá se objem exportu řepkového semene 225,4 tis. t.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	418,8	389,3	366,2	393,0	394,3	100,3
Hektarový výnos	t/ha	3,45	3,95	3,43	3,46	2,91	84,1
Produkce	tis. t	1 443,2	1 537,3	1 256,2	1 359,1	1 146,2	84,3
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t	68,0	47,6	88,2	209,7	153,0	73,0
Dovoz	tis. t	81,1	111,7	110,5	122,1	178,8	146,4
Celková nabídka	tis. t	1 592,3	1 696,6	1 454,9	1 690,9	1 478,0	87,4
Domácí spotřeba	tis. t	978,3	1 062,6	963,0	1 160,0	1 197,4	103,2
z toho - FAME ²⁾	tis. t	463,3	554,2	427,5	378,5	510,0	134,7
Vývoz	tis. t	563,2	543,3	279,7	375,1	225,4	60,1
Celková poptávka	tis. t	1 541,5	1 605,9	1 242,7	1 535,1	1 422,8	92,7
Konečná zásoba	tis. t	47,6	88,2	209,7	153,0	52,3	34,2
Soběstačnost ³⁾	%	147,5	144,7	130,4	117,2	95,7	-21,4
Ekonomika řepky (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/ha	31 634	33 633	34 625	34 290	34 002	99,2
Hektarový výnos řepky	t/ha	3,62	4,08	3,59	3,55	2,91	82,0
Náklady jednotkové	Kč/t	8 746	8 246	9 644	9 663	11 685	120,9
Realizační cena řepky	Kč/t	10 303	9 517	9 679	9 915	10 573	106,6
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 797	6 569	6 806	6 707	6 498	96,9
Podpory jednotkové	Kč/t	1 879	1 611	1 896	1 890	2 233	118,1
Nákladová rentabilita ³⁾	%	17,8	15,4	0,4	2,6	-9,5	-12,1
Souhrnná rentabilita ³⁾	%	39,3	34,9	20,0	22,2	9,6	-12,6

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Sdružení výrobců bionafty.

3) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

4) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku rok 2017 odhad.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu;

Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: D. Král (ÚZEI), M. Liška (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene v ČR během roku 2017 vzrostla, a to z počátečních 10 631 Kč/t až na roční maximum 11 348 Kč/t v květnu, následně docházelo k setrvalému poklesu až na úroveň 9 899 Kč/t v prosinci. Průměrná CZV za rok 2017 byla s hodnotou 10 573 Kč/t o 4,4 % meziročně vyšší.

Náklady na produkci řepkového semene v roce 2017 meziročně vzrostly o 20,9 % proti předchozímu roku. Důvodem byl výrazný pokles produkce způsobené klimaticky nepříznivým rokem. Nákladová rentabilita dosáhla -9,5 %. Souhrnná rentabilita poklesla na 9,6 %, to představuje meziroční pokles o 12,6 p. b. proti 22,2 % v roce 2016. Přesto však řepka zůstává v ČR dlouhodobě rentabilní komoditou.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejinami v ČR slunečnice, mák setý, hořčice setá a sója, v zanedbatelné míře pak len olejný.

Slunečnice v marketingovém roce 2017/18, i přes nízkou výměru sklizňových ploch 21,6 tis. ha zaznamenala výrazný nárůst plochy o 38,5 % a zůstala druhou nejvýznamnější olejinou v ČR. Produkce slunečnicového semene dosáhla 53,2 tis. t (meziroční nárůst o 19,3 %) při průměrném výnosu 2,46 t/ha. Celková nabídka slunečnicového semene je odhadována na 243,4 tis. t při objemu dovozu 144,3 tis. t. Odhad domácí spotřeby je

předpokládán vyšší, a to 175,5 tis. t, odhadovaná míra soběstačnosti meziročně vzrostla o 1,5 p. b. na 30,3 %.

CZV slunečnicového semene v ČR během roku 2017 prošla turbulentním vývojem, a to z počátečních 9 378 Kč/t na 8 702 Kč/t koncem roku. Průměrná roční CZV však meziročně klesla o 7,4 % na 8 940 Kč/t.

Sklizňová plocha máku v ČR oproti roku 2016 poklesla na 32,6 tis. ha, meziročně o 8,2 % nižší. Při výrazném propadu průměrném výnosu 0,62 t/ha se objem produkce makového semene snížil na 20,0 tis. t (meziročně o 29,5 %). Při odhadované domácí spotřebě 4,1 tis. t a předpokládaném objemu vývozu 22,3 tis. t dosahuje odhadovaná míra soběstačnosti u makového semene opět vysoké hodnoty, a to 485,1 %.

Ceny zemědělských výrobců makového semene v roce 2017 se udržovaly v 1. pol. roku na hodnotách podobných závěru předchozího roku, z počátečních 28 071 Kč/t na 50 962 Kč/t v prosinci, přičemž roční průměr činil 34 760 Kč/t (meziročně o 4,2 % vyšší).

Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2017/18 při meziročně totožné výměře sklizňových ploch 11,8 tis. ha poklesla na 9,5 tis. t (o 23,0 %), a to při výnosu 0,81 t/ha. Při poklesu vývozu na 7,2 tis. t se očekává objem dovozu 3,1 tis. t. Odhadovaná domácí spotřeba činí 6 tis. t a míra soběstačnosti dosahuje 159,0 %. Hořčičné semeno patří ke komoditám s nejvyššími meziměsíčními výkyvy cen, průměrná roční CZV za rok 2017 poklesla meziročně o 1,8 % na 15 058 Kč/t.

Z pěstebních ploch sóji o rozloze 15,3 tis. ha (meziročně o 44,5 % větší) bylo v ČR v marketingovém roce 2017/18 sklizeno 37,0 tis. t sójových bobů. Průměrný výnos klesl o 8,7 % na 2,41 t/ha. Odhadovaný objem dovozu činí 23,0 tis. t, vývozu pak 7,7 tis. t, míra soběstačnosti je předpokládána ve výši 69,3 %.

Produkce lněného semene v ČR činila pouhých 2,3 tis. t ze sklizňové plochy 1,7 tis. ha. Objem dovozu je odhadován na 9,5 tis. t, vývozu pak na 11,5 tis. t.

8.1.5 Chmel

Česká republika patří mezi největší producenty jemného aromatického chmele na světě, v rámci Evropské Unie je druhým největším producentem chmele za Německem. Chmel je pro Českou republiku významnou exportní komoditou s kladným saldem zahraničního obchodu. Přes 80 % produkce chmele je exportováno, hodnota vyvezeného chmele dosahuje 900 mil. Kč. Pro udržení tradice českého chmelářství je chmel zařazen do kategorie citlivých komodit.

V roce 2017 došlo ve světě podle IHGC (Mezinárodního sdružení pěstitelů chmele) k nárůstu plochy o 3 116 ha (tj. o 5,7 %), celková sklizňová plocha chmele tak dosáhla rekordních 57 839 ha. Aromatický chmel je pěstován na ploše 38 003 ha (65,7 %), hořké odrůdy se pěstují na ploše 17 530 ha (30,3 %). V roce 2017 bylo vysázeno přibližně 4 000 ha

nových porostů. K nárůstu ploch došlo především v USA o 1 487 ha, Německu o 945 ha, ČR o 170 ha a v Polsku o 140 ha. Výměra chmele v roce 2017 v České republice tvořila 8,5 % světové plochy a je na třetím místě mezi světovými pěstiteli chmele po USA (39,6 % světové plochy) a Německu (33,8 % světové plochy).

Celosvětová produkce dosáhla v roce 2017 podle IHGC 114 822 t chmele při průměrném výnosu 1,99 t/ha. V meziročním srovnání vzrostla produkce chmele o 5,6 %. K nárůstu produkce došlo především díky nadprůměrné sklizni v USA, kterou lze označit jako nejvyšší v historii. Historicky nejvyšší výnos měli také pěstitelé ve Velké Británii (1 781 t). V Německu dosáhla sklizeň velmi dobrého výsledku (41 300 t) i přes letní suché období. V Evropě došlo vlivem teplotního průběhu k poklesu produkce o 2 275 t, tj. pokles o 3,7 %.

Ročník 2017 je v produkci chmele oproti silně nadprůměrnému roku 2016 o poznání slabší, avšak srovnatelný s ročníky 2013 a 2014. V ČR se sklídilo celkem 6 796,8 t, tj. o 11,9 % méně než v roce 2016, s průměrným výnosem 1,37 t/ha (meziroční pokles o 14,9 %). V Žatecké chmelařské oblasti bylo vypěstováno celkem 5 116,4 t (pokles o 683,4 t) při výnosu 1,34 t/ha (1,57 t/ha v roce 2016). V Úštěcké chmelařské oblasti bylo vypěstováno celkem 816,2 t a výnos se snížil o 0,60 t/ha. V Tršické chmelařské oblasti bylo vypěstováno celkem 864,2 t, tj. o 228,3 t méně než v roce 2016 a výnos se snížil o 0,48 t/ha. V Úštěcké oblasti došlo k nejmenšímu snížení množství sklizeného chmele, a to pouze o 0,38 %.

Sklizňové plochy chmelnic se v ČR již čtvrtým rokem zvětšují. V roce 2017 dosáhla pěstitelská plocha chmelnic 4 945 ha, tj. o 170 ha více než v roce 2016. Majoritní odrudou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ), v roce 2017 jím bylo osázeno 87,3 % celkové pěstitelské plochy (tj. 4 317 ha). Z hybridních odrůd chmele největší výměru zaujímá Sládek (295 ha), Premiant (165 ha), Saaz Late (44 ha), Agnus (42 ha) a Kazbek (34 ha). V roce 2017 ÚKZÚZ eviduje v ČR celkem 117 pěstitelů chmele.

Rozmanitost počasí během vegetačního období významně ovlivnila letošní výnosy chmele. Zejména srážky byly ve chmelařských oblastech nejvíce rozdílné. V oblasti severní Moravy, kam patří Tršická chmelařská oblast, spadlo nejméně srážek. V Žatecké a Úštěcké oblasti v období konce sklizně chmele dokázaly srážky využít zejména pozdější hybridní odrůdy, což se výrazně projevilo na zvýšení výnosu.

Suché, horké léto a příchod srážek až v druhé polovině srpna především v Evropě se značně projeví na množství alfa hořkých látek. V roce 2017 bylo v jednotlivých státech vyrobeno přibližně 11 034 t alfa hořkých kyselin, což je o 3,9 % více než v roce 2016. Spotřeba alfa hořkých kyselin v pivovarském sektoru je odhadována na 10 000 t.

Závlaha chmele je významným stabilizačním faktorem pro rentabilní pěstování chmele při zachování jeho kvality. Ve chmelařských oblastech ČR je nejvíce zastoupena kapková závlaha umístěná na stropu konstrukce. Uplatnění nachází i kapková závlaha, která se umísťuje v mezipřímě chmelnice do hloubky 0,5 metru a závlaha mikropostřikem. Dostupnost

a kvalita vodních zdrojů se často stávají limitujícími kritérii při rozhodování o realizaci závlahového systému. Celkovou výměru zavlažovaných ploch lze odhadnout na 1 400 ha.

Věková struktura porostů chmele je jedním z významných faktorů ovlivňující výnosovou stabilitu a kvalitu chmele. Optimální doba obměny porostů je 10–12 let. V roce 2017 jsou nejstarší chmelnice v Tršické oblasti (29,5 %), v Úštěcké oblasti převažují chmelnice ve věku do 5 let (34,2 %). Poměrně vyhovující věkovou strukturu má Žatecká oblast (62,7 % do 15 let). Průměrně je až 72,2 % konstrukcí starších 20 let, ve skutečnosti to může být méně, protože nejsou evidovány např. generální opravy konstrukcí.

Pěstitelé chmele mohou využívat řadu finančních podpor. V roce 2017 bylo v rámci dotačního programu 3.h. Podpora prevence šíření virových a bakteriálních chorob vysázeno s podporou Ministerstva zemědělství 839 487 ks certifikované sadby. Bylo obnoveno celkem 275,77 ha chmelnic v celkovém objemu 12,6 mil. Kč. Nejvíce zastoupenou odrůdou je Žatecký poloraný červeňák (80,1 % z celkové obnovené plochy).

Dále mohou chmelaři již od roku 2001 čerpat finanční prostředky i z dalšího dotačního programu 1.I. Podpora vybudování kapkové závlahy ve chmelnicích. Od roku 2017 dochází k navýšení sazby dotace z 60 tis. Kč/ha na 72 tis. Kč/ha. V rámci tohoto dotačního titulu bylo ve chmelnicích v roce 2017 vybudováno celkem 62,46 ha kapkové závlahy s celkovou podporou 4,5 mil. Kč. Nejvíce byla kapková závlaha vybudovaná v Žatecké oblasti (59,47 ha), následovala Úštěcká oblast (2,99 ha), v Tršické chmelařské oblasti nebyla vybudována ani jedna kapková závlaha s dotací Ministerstva zemědělství.

V rámci přímých plateb mohou pěstitelé chmele pobírat jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy (SAPS), dále mohou čerpat v rámci přechodné vnitrostátní podpory (PVP) a Dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS).

Z programu rozvoje venkova (PRV) na období 2014–2020 mohou pěstitelé chmele čerpat dotace na investice do výstavby i rekonstrukce zemědělských staveb, pořízení technologií i pořízení mobilních strojů. Tyto podpory je možné čerpat zejména z operace 4.1.1 Investice do zemědělských podniků a 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců.

Chmel zůstává jednou z nemnoha položek agrárního zahraničního obchodu, u nichž má ČR stále kladné saldo a posiluje hrubý domácí produkt. Zahraniční obchod s chmelem a chmelovými výrobky zaznamenal v roce 2017 opět kladné saldo v hodnotě 895,4 mil. Kč, což je o 101,7 mil. Kč více než v roce 2016.

V roce 2017 dle Statistiky zahraničního obchodu bylo vyvezeno celkem 4 749,4 t chmele, tj. 122,3 % skutečnosti roku 2016 díky rekordní sklizni roku 2016. Dlouhodobě putuje nejvíce zpracovaného chmele do Japonska. Mezi významné odběratele českého chmele patří Německo (1 374,4 t), Čína (1 290,7 t), Japonsko (927,6 t) a Rusko (421,3 t).

V roce 2017 se dovoz chmele zvýšil na 900,0 t, tj. o 454,2 t více než v roce 2016, což je především důsledek rekordní sklizně roku 2016. Část dovezeného chmele, zejména z Německa, je po zpracování následně dále vyvážena.

Průměrná cena CZV sušeného chmele ze sklizně roku 2017 podle ČSÚ činila 219 003 Kč/t, což je meziročně o 4,6 % více.

Mezi hlavní problémy sektoru chmele patří snižování limitu mědi při aplikaci přípravků na ochranu rostlin, jehož snižování je známo od roku 2009. Česká republika na jednání Stálého výboru v říjnu 2014 podpořila ponechání mědi na trhu. Ze závěrů Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) vychází, že maximální dávka kovové mědi je 4 kg/ha za rok a max. 2,5 kg/ha pro jednorázovou aplikaci. Svaz pěstitelů chmele v červenci 2016 požádal ÚKZÚZ o povolení menšinového/minoritního přípravku Profiler, který se teď používá v praxi.

8.1.6 Ovoce

Produkce jablek je za rok 2017 v EU odhadována na 9,3 mil. t, tj. o více než pětinu méně proti roku předchozímu. Nejvíce jablek bylo v roce 2017 sklizeno opět v Polsku (2,9 mil. t, meziroční pokles o 29 %) a v Itálii (1,8 mil. t, tj. o čtvrtinu méně než v roce předchozím). Ve Francii byla proti minulému roku produkce jablek menší o 8 % a dosáhla 1,4 mil. t, v Německu, kde se sklídilo 0,6 tis. t jablek, tj. meziročně méně o 46 %, byla úroda nejmenší v desetileté časové řadě.

Celková produkce ovoce v ČR (včetně odhadu za domácnosti) dosáhla v roce 2017 podle údajů ČSÚ 261,2 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2016 téměř o pětinu nižší (stejně jako v roce předchozím). Meziročně výrazně poklesla sklizeň hrušek (o 38 % na 10,6 tis. t), švestek (o 31 % na 19,6 tis. t), višní (o 28 % na 6,8 tis. t), jablek a slív (o 17 % na 174,0 tis. t, resp. 7,2 tis. t) a jahod (o 11 % na 8,3 tis. t). Na úrovni minulého roku zůstala úroda broskví, meruněk a angreštu.

Průběh zimy 2016/17 byl se silnými déle trvajícími mrazy a sněhovou pokrývkou na velkém území Čech poměrně stabilní. Výrazné oteplení, které začalo v březnu, bylo přerušeno neobvykle silnými mrazy v dubnu a v květnu. První vlna mrazů úplně zničila nebo závažně poškodila úrodu na jižní Moravě, kde byla vegetace v nejpokročilejší fázi vývoje, druhá vlna mrazů pak způsobila značné škody i v chladnějších částech našeho území. K nejvýraznějším škodám došlo nejen na jižní Moravě, ale rovněž na Moravě střední a severní, v Čechách byly škody spíše lokálního charakteru. V důsledku toho byly nejvýrazněji poškozeny z ovocných druhů meruňky a broskvoně, významně mrazy zasáhly také třešně, hrušně, jahodník, švestky a slivoně. K nejvyšším finančním ztrátám došlo u hlavního ovocného druhu, u jablek. Za poškození ovocných kultur jarními mrazy by měli pěstitelé obdržet v roce 2018 částečnou kompenzaci ve výši 200 mil. Kč.

Sklizeň ovoce v produkčních sadech v roce 2017 se proti roku předchozímu výrazně snížila (o 21 %) na 119,3 tis. t. Důvodem propadu úrody byly jarní mrazy a celkové ztráty na ovoci dosáhly půl miliardy korun. Produkce jablek byla meziročně o 24 % nižší a činila pouhých 101,8 tis. t při průměrném hektarovém výnosu 15,38 t/ha, což je o 2,98 t/ha méně než v roce předchozím a podílela se na předpokládané sklizni jablek v EU 1 %.

V roce 2017 pokračoval pokles celkové rozlohy produkčních ovocných sadů. Jejich výměra se meziročně snížila o 0,5 tis. ha na 14,0 tis. ha, z toho bylo 12,8 tis. ha produkčních sadů plodných (meziroční pokles o 4 %). Výměra jabloňových produkčních sadů meziročně poklesla o 0,3 tis. ha na 6,9 tis. t, z toho bylo 6,6 tis. ha plodných. Největší podíl jabloňové plochy zaujímal tradičně odrůdy Golden Delicious (21 %) a Idared (16 %). V roce 2017 se proti roku předchozímu výrazně snížila produkce hrušek (o 39 % na 4,0 tis. t), ale i ostatních druhů ovoce. O třetinu byla nižší úroda švestek a slivoní (4,3 tis. t), o 30 % třešní (1,9 tis. t) a o pětinu višní (4,1 tis. t). Vyšší byla o 60 % pouze sklizeň broskví (0,4 tis. t), které se u nás pěstují již okrajově a téměř o čtvrtinu produkce meruněk (0,8 tis. t). Produkce bobulovin zůstala na úrovni předchozího roku (rybíz červený a bílý 1,5 tis. t, rybíz černý 0,3 tis. t). Sklizeň malin a ostružin činila 50 t a úroda angreštu byla se svými 2 t zanedbatelná.

Z hlediska stáří produkčních sadů je v poklesu plodnosti 41 % ovocných sadů a 42 % sadů je v plné plodnosti. Na počátku plodnosti je 10 % produkčních sadů a 7 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura přetrvává u broskvoní (67 % v poklesu plodnosti) a velmi špatná je stále u jabloní (53 % sadů v poklesu plodnosti, 35 % v plné plodnosti, 8 % na začátku plodnosti, 4 % sadů jsou výsadby mladé a neplodné). Za perspektivní ovocné druhy jsou považovány hrušně a švestky, u kterých se nové sady a sady na začátku plodnosti podílí na celkové ploše výsadeb 23 %, resp. 30 %, v plné plodnosti pak je 48 %, resp. 58 % sadů. Pěstování broskví pomalu v ČR končí. U angreštu je necelých 40 % výměry na začátku plodnosti a přes 40 % v poklesu plodnosti. Produkce rybízu bílého a červeného je na ústupu, u černého je přes 40 % v poklesu plodnosti a 36 % v plné plodnosti.

V ekologickém režimu bylo vedeno v roce 2017 podle údajů Registru sadů ÚKZÚZ 2,3 tis. ha produkčních ovocných sadů ČR, tj. 16 % plochy produkčních sadů, a 1,7 tis. ha ovocných sadů ostatních. Celková plocha ovocných sadů evidovaných v ekologickém zemědělství ÚKZÚZ tak činila 4,0 tis. ha.

Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO), jehož známka garantuje, že ovoce prodávané pod touto ochrannou známkou bylo vyprodukováno za výrazného omezení používání pesticidů a umělých hnojiv, bylo k 31. 12. 2017 zaregistrováno 352 členů s celkovou výměrou ovocných sadů a školek 9,9 tis. ha. V roce 2017 byla známka SISPO udělena 208 členům, kteří pěstují ovoce na 8,5 tis. ha. Ochranná známka nebyla udělena nebo byla odebrána 66 producentům s plochou 0,8 tis. ha. V tříletém přechodném období se nachází 66 podniků s celkovou výměrou 0,9 tis. ha, pět subjektů je nevýrobních. V rámci členské základny se nachází 63 podniků s výměrou 501 ha v přechodném období, 6 subjektů

je bez výsadeb. Největší výměru ovocných sadů s nárokem na udělení známky SISPO zaujímají jabloně (4,6 tis. ha), následují višně (1,0 tis. ha), slivoně (0,9 tis. ha), třešně (0,6 tis. ha) a hrušně (0,5 tis. ha), červený rybíz a meruňky (po 0,4 tis. ha) a rybíz černý (0,1 tis. ha).

O nákupu čerstvého ovoce ke zpracování jsou k dispozici údaje za rok 2016, ve kterém bylo dodáno celkem ke zpracování 62,5 tis. t ovoce, tj. o 11 % více než v roce předchozím. Čerstvého ovoce bylo nakoupeno 47,8 tis. t, z toho 85 % z tuzemska. Největší podíl ovoce ke zpracovatelským účelům tvořila i v roce 2016 tuzemská průmyslová jablka jejichž nákup byl meziročně vyšší o 15 % a dosáhl 31,8 tis. t. Nákup čerstvého ovoce ze zahraničí se proti předchozímu roku zvýšil o 9 % na 7,1 tis. t. Ovoce zmrazené, sušené či jinak upravené pro další zpracování v celkové výši 14,7 tis. t pocházelo z 97 % ze zahraničí.

Stejně jako v předchozích letech pokračoval i v roce 2017 trend modernizace skladovacích kapacit a přebudování starších zařízení na novější technologie. Standardem pro dlouhodobé skladování jablek se stává aplikace I-MCP (Smartfresh), která se nově zavádí i pro dlouhodobé skladování hrušek, švestek či meruněk. V ČR bylo v roce 2017 k dispozici celkem 110,4 tis. t skladovacích kapacit pro ovoce, z toho činil podíl skladů s ULO atmosférou 65 %. Ke konci roku 2017 bylo ve skladech uloženo 34,9 tis. t jablek (1,2 % naskladněných zásob jablek v EU), z toho 39 % tvořila odrůda Golden Delicious, a 1,7 tis. t hrušek, z toho 82 % odrůda Konference. Celková skladovací kapacita pro ovoce tak byla ke konci roku 2017 využita z jedné třetiny.

Podle předběžných údajů bylo v roce 2017 dovezeno do ČR celkem 645,0 tis. t ovoce za 16,9 mld. Kč, což bylo na úrovni roku předchozího (v objemu i finanční hodnotě). Ovoce mírného pásma bez ořechů vlašských, které jsou započítány do kategorie skořápkového ovoce, bylo do ČR dodáno 231,5 tis. t (meziročně +9 %) a na celkovém importu ovoce se podílelo 36 %. Z hlavních druhů se výrazně meziročně zvýšil téměř trojnásobně import třešní (22,7 tis. t) a dvojnásobný byl také dovoz meruněk (12,2 tis. t). Vyšší byly i dodávky jablek, které dosáhly 91,9 tis. t, což je o 8 % více než v roce 2016, za 1,1 mld. Kč, tj. 12,89 Kč/kg a na celkovém importu ovoce m. p. se podílely 40 %. Hlavní importéřskou zemí konzumních jablek bylo v roce 2017 opět Polsko s výší dodávek 40,3 tis. t za 10,52 Kč/kg, následovala Itálie (20,2 tis. t za 14,93 Kč/kg), Německo (10,2 tis. t za 16,48 Kč/kg) a Slovensko (9,7 tis. t za 16,61 Kč/kg). Jižního ovoce bylo dovezeno o 7 % méně než v roce minulém a na celkovém importu ovoce se podílelo 59 % (381,5 tis. t za 8,0 mld. Kč). Více než polovinu dovezeného jižního ovoce tvořily banány (197,3 tis. t za 3,5 mld. Kč) a jejich import zůstal na úrovni roku předchozího. Skořápkového ovoce bylo v roce 2017 dodáno 20,1 tis. t v celkové hodnotě 2,4 mld. Kč a sušeného ovoce 12,0 tis. t za 1,0 mld. Kč.

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce byl v roce 2017 realizován ve výši 146,0 tis. t, což bylo o 22 % méně než v roce 2016, za 3,8 mld. Kč. Export a reexport ovoce m. p. se meziročně výrazně snížil, a to o 39 %, což bylo způsobeno výrazně nižším vývozem jablek,

zejména jablek určených ke zpracování. Celkový vývoz jablek činil 38,2 tis. t (meziročně méně o 44 %).

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2017 se v objemovém vyjádření v porovnání s předchozím rokem zhoršila o 8 % na 499,0 tis. t, ve finančním o 7 % na 13,2 mld. Kč.

Spotřeba ovoce v hodnotě čerstvého i v roce 2016 meziročně výrazně vzrostla, a to o 1,6 kg/obyv./rok na 84,0 kg/obyv./rok vlivem zvýšení spotřeby jižního ovoce. Spotřeba ovoce mírného pásma dosáhla 49,0 kg/obyv./rok, z toho spotřeba jablek činila 23,7 kg/obyv./rok (meziroční nárůst o 1,4 kg/obyv./rok). Z dalších druhů ovoce mírného pásma se zvýšila pouze spotřeba vinných hroznů na o 0,4 kg/obyv./rok na 3,6 kg/obyv./rok. Nejvíce naopak poklesl zájem spotřebitelů o broskve (o 0,6 kg/obyv./rok) až na 3,6 kg/obyv./rok, rybíz (o 0,4 kg/obyv./rok) na pouhých 1,0 kg/obyv./rok a švestky (o 0,3 kg/obyv./rok) na 5,7 kg/obyv./rok. Spotřeba jižního ovoce v roce 2016 vzrostla na 35,0 kg/obyv./rok, tj. o 1,5 kg/obyv./rok proti roku předchozímu zejména díky zvýšenému zájmu o banány (meziroční nárůst o 0,8 kg/obyv./rok) na 10,7 kg/obyv./rok a kiwi (nárůst o 0,2 kg/obyv./rok) na 0,9 kg/obyv./rok. Naopak se snížil zájem kupujících o citrony a grapefruity (o 0,3 kg/obyv./rok) na 4,2 kg/obyv./rok. Na úrovni předchozího roku zůstala spotřeba pomerančů a mandarinek (13,2 kg/obyv./rok).

Pro rok 2017 ÚZEI odhaduje, vzhledem k nízké úrodě ovoce, zejména jablek, v ČR, ale také v dalších zemích Evropy, snížení spotřeby ovoce celkem na cca 80,0 kg/obyv./rok. Spotřeba ovoce m. p. zřejmě poklesne na 45,0 kg/obyv./rok, z toho jablek na přibližně 18,0 kg/obyv./rok. Spotřeba ovoce jižního bude cca ve výši 35,0 kg/obyv./rok.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	16,7	16,5	14,5	13,4	12,8	95,5
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	8,44	8,94	9,23	13,03	11,23	86,2
Domácí výroba ³⁾	tis. t	311,4	325,0	401,1	318,9	261,2	81,9
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	149,2	152,5	188,5	150,1	119,3	79,5
Dovoz ⁵⁾	tis. t	191,6	183,2	190,5	211,9	231,5	109,2
Celková nabídka	tis. t	503,0	508,2	591,6	530,8	492,7	92,8
Čerstvá spotřeba + samozásoben ²⁾	tis. t	295,4	358,9	386,1	442,7	423,3	95,6
Nákup ke zpracování ⁶⁾	tis. t	66,6	51,7	55,6	42,9	40,0	93,2
Vývoz včetně reexportu ⁵⁾	tis. t	129,6	84,0	73,8	127,4	87,1	68,4
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	491,6	494,6	515,5	613,0	550,4	89,8
Soběstačnost ^{7), 8)}	%	83,4	76,6	77,5	79,1	64,4	-14,7

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro rok 2017 odhad ÚZEI.

6) Pro rok 2017 odhad ÚZEI.

7) Soběstačnost je počítána bez nákupu ke zpracování, protože v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

8) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; OU ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

T8.1/09 - Bilance výroby a spotřeby konzumních jablek v produkčních sadech¹⁾

Ukazatel	MJ	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů ²⁾	tis. ha	8,8	8,7	7,6	6,9	6,6	95,7
Hektarový výnos (produkční sady) ³⁾	t/ha	13,78	15,01	20,41	18,36	15,38	83,8
Produkce ³⁾	tis. t	57,0	62,9	70,0	65,0	60,0	92,3
Dovoz ⁵⁾	tis. t	77,7	88,3	72,2	76,5	75,0	98,0
Celková nabídka	tis. t	134,7	151,2	142,2	141,5	135,0	95,4
Čerstvá spotřeba + samozásoben ⁴⁾	tis. t	119,5	135,6	132,5	131,1	125,0	95,3
Vývoz ⁵⁾	tis. t	15,2	15,6	9,7	10,4	10,0	96,2
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	134,7	151,2	142,2	141,5	135,0	95,4
Soběstačnost ⁶⁾	%	47,7	46,4	52,8	49,6	48,0	-1,6

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Podle ÚKZÚZ.

3) Podle OU ČR.

4) Včetně ztrát.

5) Pro marketingový rok 2017/18 odhad ÚZEI.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; ÚKZÚZ; OU ČR

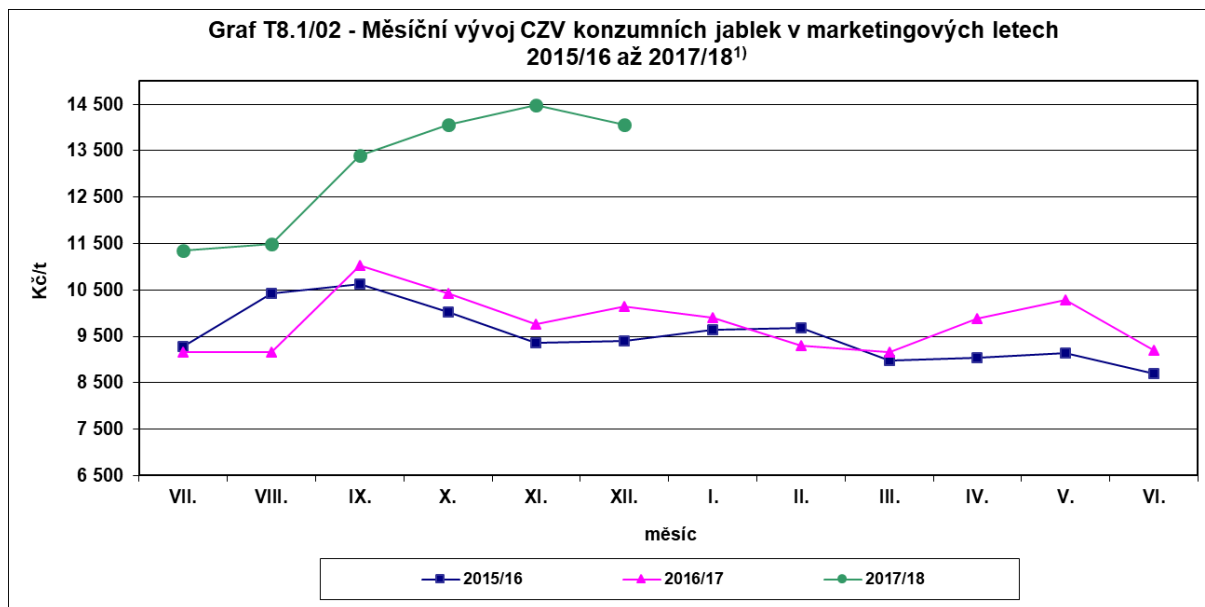
Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

Ceny zemědělských výrobců ovoce se v roce 2017 se proti předchozímu roku velmi zvýšily. Index CZV 2017/16 dosáhl 139,4. Velice výrazně vzrostla cena jablek na zpracování (o 130 % na 6 089 Kč/t), višň (o 50 % na 18 153 Kč/t), švestek (o 34 % na 15 337 Kč/t), červeného a bílého rybízu (o 47 % na 16 044 Kč/t), konzumních jablek (o 22 %

na 11 995 Kč/t). Vyšší byly meziročně také o 14 % průměrné ceny zemědělských výrobců broskví (21 564 Kč/t) a jahod (77 325 Kč/t) a o 7 % hrušek (15 400 Kč/t). Nižší byla pouze průměrná roční cena u meruněk, a to o 11 % (24 724 Kč/t) a přibližně ve stejné výši roku 2016 zůstala i v roce 2017 cena třešní (40 207 Kč/t). CZV konzumních jablek byly v marketingovém roce 2016/17 po většinu roku mírně vyšší než v roce předchozím. V první polovině měly, s výjimkou července a srpna 2016, stejný průběh jako v marketingovém roce předchozím.

V roce 2017 se spotřebitelské ceny ovoce proti předchozímu roku zvýšily (index 102,2). Ze sledovaných druhů ovoce m. p. se meziročně významně zvýšila (o 9 %) cena konzumních jablek na 32,99 Kč/kg. Průměrné roční spotřebitelské ceny ostatních druhů ovoce zůstaly, s výjimkou jahod, u kterých meziročně spotřebitelská cena klesla o 4 % na 135,95 Kč/kg, na úrovni předchozího roku. Spotřebitelská cena broskví činila 54,75 Kč/kg a stolních hroznů 77,13 Kč/kg. U jižního ovoce meziročně velmi výrazně stoupla průměrná cena kiwi na 81,93 Kč/kg, tj. meziroční nárůst o 21,83 Kč/kg. Zvýšila se i průměrná roční spotřebitelská cena pomerančů, a to o 3,71 Kč/kg na 36,65 Kč/kg. U citronů po prudkém nárůstu ceny v roce 2016 se jejich spotřebitelská cena vrátila na úroveň roku 2015 a činila 49,49 Kč/kg (meziroční pokles o 12,98 Kč/kg). Průměrná roční spotřebitelská cena banánů nevykazuje již po několik let větší změnu a také tomu tak bylo i v roce 2017, kdy činila 31,09 Kč/kg.

Porovnáním CZV konzumních jablek za poslední dva marketingové roky a první polovinu marketingového roku 2017/18 je vidět, že výrazná neúroda jablek v roce 2017 nejen v ČR, ale také ve většině států Evropy, měla za následek i zvýšení CZV konzumních jablek.

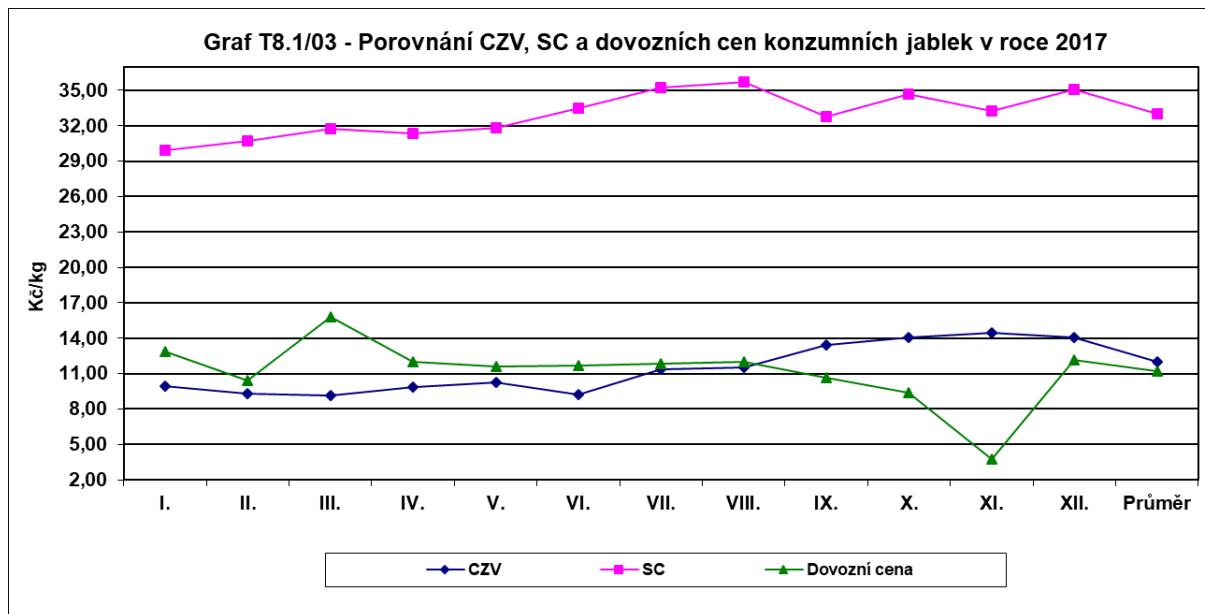

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Graf T8.1/03 ukazuje, že v kalendářním roce 2017 byly spotřebitelské ceny konzumních jablek ve srovnání s domácími CZV i s cenami dovozními opět vysoké. Průměrná roční CZV konzumních jablek se podílela v roce 2017 na průměrné roční spotřebitelské ceně 36 %, průměrná dovozní cena 34 %.

Pramen: ČSÚ, Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ je administrován v souladu s nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013, nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/247, prováděcím nařízením Komise (EU) 2016/248 a nařízením vlády ČR č. 478/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jejím účelem je trvale přispět ke zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny. Ve školním roce 2016/17 se projektu zúčastnilo 3 863 škol s téměř 565 tis. žáky. Roční limit na produkty na jednoho žáka v tomto školním roce činil 317,00 Kč a limit na doprovodná opatření činil 37,50 Kč na jednoho žáka. Průměrná cena porce vycházela na 8,65 Kč. Celková podpora ze zdrojů EU a ČR činila 200 mil. Kč, z toho 125 mil. Kč ze zdrojů EU. Proplaceno bylo 198,3 mil. Kč. Nevyužití celé podpory bylo způsobeno doprovodnými a ostatními souvisejícími opatřeními, u kterých se nevyužila celá vyčleněná částka. Ve školním roce 2017/18 je do projektu zapojeno 3 935 škol s 906 tis. žáky. Roční limit na produkty pro jednoho žáka je stanoven na 319,20 Kč, limit na doprovodná vzdělávací opatření činil 45,00 Kč na jednoho žáka. Od tohoto školního roku je cílová skupina u ovoce a zeleniny rozšířena i na žáky druhého stupně základních škol.

Ke konci roku 2017 bylo v ČR 22 schválených organizací producentů ovoce a zeleniny (nově ZP Otice, OD Suchá Loz, OD Piletice, OD Čerstvě utrženo), z toho jedna nadnárodní organizace (Družstvo BRAMKO CZ). Jedna nově uznaná organizace producentů začala plnit operační program od 1. 1. 2018. V roce 2017 přijal SZIF 39 žádostí o dotace, 26 žádostí o změnu operačního programu v roce 2017 a 3 žádosti o schválení nového operačního

programu a za rok 2017 vyplatil 83,28 mil. Kč, vše z prostředků EU. Výměra pozemků určená pro produkci uznaných produktů činila za rok 2017 celkem 10 682,6 ha. V roce 2017 byla na základě 2 přijatých žádostí vyplacena 2 seskupením producentů částka 2,36 mil. Kč, z toho 75 % z prostředků EU. Výměra pro produkci uznaných produktů činila 354,6 ha.

V rámci mimořádných opatření v odvětví ovoce a zeleniny je podpora v souvislosti s vyhlášeným „ruským embargem“ na dovoz potravin ze zemí EU administrována v souladu s nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1031/2014, nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013, prováděcím nařízením Komise (EU) č. 543/2011, v platném znění a nařízením vlády ČR č. 318/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V roce 2017 podali 2 žadatelé 3 žádosti o mimořádnou podporu a byla jim vyplacena částka 253,32 tis. Kč v plné výši z prostředků EU. Výměra pozemků splňujících podmínky pro poskytnutí mimořádné podpory za rok 2017 činila 7,3 ha.

V roce 2017 mohli ovocnáři, stejně jako ostatní zemědělci, v rámci SZP pro období 2015–2020 čerpat nejvýznamnější část přímých plateb ze zdrojů EU, tj. jednotnou platbu na plochu (SAPS), ve výši 3 377,73 Kč/ha. Další přímou platbou je platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening), u které byla pro rok 2017 stanovena sazba 1 853,35 Kč/ha. V rámci přechodné vnitrostátní podpory (PVP) mohli ovocnáři požádat o platbu na zemědělskou půdu ve výši 159,25 Kč/ha. Ovocnáři čerpali také finanční prostředky na produkci ovocných druhů s velmi vysokou pracností a s vysokou pracností. Sazba pro produkci ovoce s velmi vysokou pracností v roce 2017 činila 12 932,56 Kč/ha a na tuto podporu bylo podáno celkem 288 žádostí na výměru 5 319 ha a částku 68 786 tis. Kč. Na ovoce s vysokou pracností podali pěstitelé 300 žádostí pro 3 456 ha sadů s požadavkem na 27 440 tis. Kč. Sazba dotace byla ve výši 7 940,85 Kč/ha.

V rámci „Projektové operace PRV na období 2014–2020“ bylo v roce 2017 na „Investice do zemědělských podniků“ doporučeno ke schválení 64 žádostí v částce 140,1 mil. Kč. Ovocnáři mohli dále čerpat finanční prostředky ve výši 40 % z operace „Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů“, které jsou určeny na investice do potřebných technologií, strojů i staveb a z operace „Zahájení činnosti mladých zemědělců“, tj. osob do 40 let včetně, které nepodnikají déle než 2 roky. Dotace se poskytuje na realizaci podnikatelského plánu ve výši maximální 45 tis. €, tj. cca 1,2 mil. Kč.

Další přímou podporou byla v roce 2017 platba podle AEKO, jejíž sazba pro integrovanou produkci ovoce byla stanovena 404 €/ha (10 916 tis. Kč/ha) a pro integrovanou produkci jahodníku 433 €/ha (11 700 tis. Kč/ha). V roce 2017 bylo vyplaceno 287 žádostí ve výši 100,1 mil. Kč na celkovou plochu 9 253 ha a 9 žádostí v částce 1,1 mil. Kč pro 90 ha na pěstování jahodníku.

Přímé podpory na ovoce byly použity dále v rámci operace „Ekologické zemědělství“, ve které mohli ovocnáři využít při přechodu na ekologickou produkci ovocných sadů dotaci, která pro intenzivní sady činila 779 €/ha (21 049 tis. Kč/ha) a pro intenzivní sady

v přechodném období 825 €/ha (22 292 tis. Kč/ha). V roce 2017 bylo vyplaceno 25 žádostí na intenzivní ovocné sady o výměře 368 ha ve výši 7 843 tis. Kč. Dále ovocnáři obdrželi na ostatní sady na základě 51 žádostí pro 207 ha částku 1 886 tis. Kč (sazba 424 €/ha, tj. 11 457 tis. Kč/ha). Na krajinotvorné sady (sazba 165 €/ha, tj. 4 458 tis. Kč/ha) bylo proplaceno 63 žádostí, částka činila 662 tis. Kč pro plochu 147 ha. Celkem SZIF v roce 2017 vyplatil 139 požadavků na ovocné sady částkou 10 391 tis. Kč.

V rámci ekologické produkce na zachování postupů ekologického zemědělství bylo v roce 2017 proplaceno celkem 430 žádostí ve výši 43 540 tis. Kč. Z toho bylo na intenzivní sady proplaceno 93 žádostí pro výměru 1 332 ha ve výši 26 757 tis. Kč (sazba 779 €/ha ovocného sadu, tj. 21 049 tis. Kč/ha). Dalších 166 žádostí ve výši 14 008 tis. Kč bylo proplaceno na sady ostatní o výměře 637 ha při sazbě 424 €/ha (11 457 tis. Kč/ha) a na sady krajinotvorné (sazba 165 €/ha, tj. 4 458 tis. Kč/ha) obdrželi žadatelé 2 775 tis. Kč na základě 171 schválených žádostí pro plochu 662 ha.

Z národních dotací bylo v roce 2017 na podporu restrukturalizace ovocných sadů v systému integrované produkce vyplaceno celkem 92 žádostí na 400 ha sadů v částce 86,9 mil. Kč, z toho bylo pro 333 ha ovocných sadů 79,9 mil. Kč (sazba 240 tis. Kč/ha), pro 49 ha sadů 5,9 mil. Kč (sazba 120 tis. Kč/ha) a pro necelých 18 ha sadů 1,1 mil. Kč (sazba 60 tis. Kč/ha). Na vybudování kapkové závlahy ve 244 ha ovocných sadů (sazba 72 tis. Kč/ha) získali pěstitelé 17,6 mil. Kč, na podporu prostorových a technických izolátů množitelského materiálu 1,3 mil. Kč, na podporu testování množitelského materiálu 0,7 mil. Kč a na podporu tvorby rostlinných genotypů 5,8 mil. Kč. Dotace byly dále ovocnářům poskytnuty na pořádání seminářů, školení a výstav ve výši 1,2 mil. Kč. V rámci dotačního programu Česká technologická platforma rostlinných biotechnologií – Rostliny pro budoucnost obdrželi pěstitelé ovoce částku 36,3 tis. Kč. Celkem ovocnáři v roce 2017 získali národní dotace ve výši 113,4 mil. Kč.

8.1.7 Zelenina

V roce 2017 sklizeň zeleniny v EU v meziročním porovnání dosáhla téměř stejné úrovně jako v předchozím roce, tj. 64,6 mil. t (+0,5 %). V roce 2017 k nejpěstovanějším druhům zeleniny patřily opětovně rajčata, cibule, mrkev a hlávkové zelí. Mezi hlavní producenty zeleniny patřilo Španělsko, které se podílelo na celkové produkci zeleniny 23 %, dále pak Itálie 19 % a Polsko 9 %. Tyto tři země vyprodukovaly 51 % z celkové produkce zeleniny EU 28.

V Polsku došlo k meziročnímu nepatrnému navýšení produkce venkovní zeleniny o 1,2 % na 4,6 mil. t. Nárůst nastal u cibule (o 3 % na 651 tis. t) a mrkve (o 1 % na 827 tis. t), produkce poklesla u rajčat (o 4 % na 249 tis. t), okurek (o 2 % na 255 tis. t), hlávkového zelí (o 2 % na 1 mil. t) a červené řepy (o 2 % na 336 tis. t).

V Německu v roce 2017, přestože nebylo počasí v průběhu roku příznivé (mráz, sucho a přívalem deště), produkce posílila proti roku 2016 o 7 % na 3,8 mil. t. Nárůst produkce byl však způsoben zejména zvýšením ploch zeleniny. U všech sledovaných druhů zeleniny byl zaznamenán nárůst produkce, tj. u mrkve (+14 %, tj. na 734 tis. t), u hlávkového zelí bílého (+11 %, tj. na 479 tis. t), cibule (+4 %, tj. na 541 tis. t) a u květáku (+6 %, tj. na 98 tis. t).

V roce 2017 byla produkce zeleniny ve Španělsku téměř totožná s rokem předchozím. Její hodnota dosáhla 14,9 mil. t, tj. snížení o necelé 1 %. V roce 2017 produkce konzumních rajčat stagnovala na 5,2 mil. t, cibule poklesla o 13 % na 1,3 mil. t a paprik se zvýšila o 8 % na 1,3 mil. t.

Rok 2017 byl pro zelináře v České republice, i přes jistá kritická období, pěstitelsky příznivý. Kritickým obdobím pro pěstitele byly pozdní jarní mrazy na konci dubna a začátkem května, dále pak vysoké teploty v průběhu června a července, kdy bylo důležité zeleninu zavlažovat. V srpnu, kdy panovaly větší rozdíly mezi denními a nočními teplotami, vznikaly houbové plísně zejména na cibuli a salátech. Se škůdci nebyly v roce 2017 výraznější problémy. Produkce zeleniny zaznamenala v roce 2017 mírné zvýšení, výměra zeleniny mírně poklesla a v meziročním srovnání se snížil jak objem dovezené, tak i vyvezené zeleniny. Nadále pokračoval zákaz dovozu ovoce a zeleniny do Ruska.

V ČR výměra pěstební plochy zeleniny celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2017 meziročně mírně poklesla o 1,4 % na 14 248 ha, největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předešlém roce, a to cibule (15 %), zelí (9 %), hrách (11 %), mrkev (8 %) a okurky nakládačky (7 %). K významnějšímu snížení ploch došlo u petržele o 20 % na 439 ha, skupiny ostatní zelenina o 14 % na 2 771 ha, okurek nakládaček o 13 % na 1 009 ha, rajčat o 13 % na 886 ha, hlávkového zelí o 10 % na 1 217 ha a salátových okurek o 7 % na 276 ha. Větší nárůst ploch byl zaznamenán u česneku o 20 % na 514 ha, hrachu o 14 % na 1 512 ha, dále pak u cibule o 7 % na 2 157 ha a póru o 6 % na 18 ha. Zvýšení ploch bylo evidováno také u salátu, kdy došlo k zařazení plochy všech druhů salátů (tj. hlávkový, ledový, římský apod.).

Celková produkce zeleniny (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2017 byla 311,3 tis. t, tj. mírné meziroční zvýšení o 4 %. Výrazně vyšší sklizeň byla dosažena u květáku a brokolice (+43 % na 4 507 t), česneku (+27 % na 2 242 t), kedlubny (+19 % na 7 070 t), póru (+19 % na 345 t), mrkve (+19 % na 41 834 t) a okurek nakládaček (+16 % na 31 397 t). Vzhledem k zařazení všech druhů salátů do skupiny dosáhla produkce salátů 22 986 t.

Hektarové výnosy (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšily u květáku a brokolice (o 40 % na 14,82 t/ha), okurek nakládaček (o 34 % na 31,13 t/ha), kapusty (o 25 % na 21,02 t/ha), kedlubny (o 24 % na 17,20 t/ha), ředkviček (o 22 % na 21,05 t/ha) a mrkve (o 18 % na 35,69 t/ha). U již výše zmiňované skupiny salátů byl hektarový výnos 35,64 t/ha. Pokles hektarového výnosu byl zaznamenán u rajčat (o 27 % na 22,19 t/ha), cibule

(o 10 % na 22,64 t/ha), petržele (o 9 % na 15,22 t/ha), hrachu (o 6 % na 3,61 t/ha) a salátových okurek (o 6 % na 29,89 t/ha).

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny¹⁾

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	12,6	13,4	13,2	14,5	14,2	97,9
Hektarový výnos	t/ha	19,02	21,93	18,65	20,66	21,85	105,8
Domácí výroba	tis. t	239,7	294,2	247,2	298,6	311,3	104,3
Dovoz²⁾	tis. t	581,3	572,7	609,8	647,4	642,2	99,2
Celková nabídka	tis. t	821,0	867,9	857,0	946,0	953,5	100,8
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	650,4	695,8	674,0	738,8	735,2	99,5
Nákup ke zpracování²⁾	tis. t	76,0	84,4	86,7	101,1	119,0	117,7
Vývoz²⁾	tis. t	94,6	87,7	96,3	106,1	99,3	93,6
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	821,0	867,9	857,0	946,0	953,5	100,8
Soběstačnost³⁾	%	33,0	37,8	32,5	35,6	36,4	0,9

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2017 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

V rámci systému IPZ (pěstitelé integrované produkce zeleniny evidovaní na SZIF) došlo v roce 2017 k mírnému poklesu ploch (-2,7 % na 7 116 ha). Počet pěstitelů se však zvýšil na 96. Držiteli ochranné známky IPZ se stalo 65 zelinářů s výměrou 6 235 ha a 5 pěstitelů (čekatelů) s plochou 177 ha bylo v přechodném období. Nejrozšířenějšími oblastmi pěstování zeleniny v IPZ zůstávají Nymbursko, jižní Morava, Litoměřicko, Královéhradecko a Opavsko.

Import zeleniny do ČR v roce 2017, podle předběžných údajů, byl meziročně objemově o 1 % nižší, ale jeho finanční hodnota naopak nepatrně posílila 0,2 %. Dovezeno bylo 642,2 tis. t zeleniny za 11,4 mld. Kč. V meziročním porovnání byly dovozní ceny u většiny sledovaných druhů zeleniny nižší. Výraznější snížení ceny bylo zaznamenáno u cukrové kukuřice (o 73 % na 8,40 Kč/kg), čekanky (o 54 % na 25,33 Kč/kg), topinamburů (o 50 % na 19,37 Kč/kg), marantových a salepových hlíz (o 40 % na 65,17 Kč/kg). Dále poklesly dovozní ceny u artyčoků (o 35 % na 56,28 Kč/kg), kolokázíí (o 33 % na 34,01 Kč/kg), mrkve (o 27 % na 6,17 Kč/kg), chřestu (o 25 % na 81,75 Kč/kg), cibule (o 23 % na 4,94 Kč/kg), celeru (o 19 % na 10,00 Kč/kg) a česneku (o 13 % na 57,21 Kč/kg). Nárůst dovozních cen byl zaznamenán u šalotky (o 65 % na 28,45 Kč/kg), růžičkové kapusty (o 44 % na 21,83 Kč/kg), celeru (o 20 % na 20,29 Kč/kg) a fenyklu (o 20 % na 31,81 Kč/kg).

Největší objem zeleniny byl v roce 2017 dovezen již druhým rokem po sobě z Nizozemska. Nizozemsko se na celkovém importu podílelo 19 %. V roce 2017 se zvýšily dodávky zeleniny z této destinace proti předchozímu roku o 4 % na 120,3 tis. t. V nizozemském dovozu převažovala mrkev (25 %, tj. 29,8 tis. t), rajčata (20 %, tj. 23,8 tis. t),

cibule (11 %, tj. 12,9 tis. t) a zelí (11 %, tj. 12,9 tis. t). Druhým nejvýznamnějším dodavatelem zeleniny bylo Španělsko se 119,8 tis. t (tj. 19 % podíl na celkovém dovozu), ze kterého se dovážely zejména salátové okurky (27 %, tj. 32,7 tis. t), rajčata (18 %, tj. 21,1 tis. t), melouny (15 %, tj. 17,6 tis. t) a papriky (13 %, tj. 16,1 tis. t). Třetí místo si v roce 2017 udrželo Polsko (15 %) s dodávkami hlávkového zelí (20 %, tj. 19,2 tis. t), cibule (19 %, tj. 17,8 tis. t), kedlubny (10 %, tj. 9,2 tis. t) a skupiny řepa a ředkvičky (10 %, tj. 9,1 tis. t). Jeho objem dovozu se meziročně zvýšil o 7 % na 95,4 tis. t. Čtvrté místo zaujímal Německo (13 %, tj. 85,4 tis. t), které dodávalo v roce 2017 převážně cibuli (30 %, tj. 25,7 tis. t), melouny (10 %, tj. 8,1 tis. t), okurky nakládačky (7 %, tj. 6,1 tis. t) a rajčata (7 %, tj. 6,1 tis. t). Dalším významným dodavatelem byla Itálie (9 %, tj. 60,5 tis. t), ze které se dovážely melouny (38 %, tj. 18,5 tis. t), kedlubny (11 %, tj. 5,2 tis. t), mrkev (9 %, tj. 4,6 tis. t) a skupina kvěťáky a brokolice (9 %, tj. 4,2 tis. t).

V roce 2017 se do České republiky opětovně nejvíce dovážela rajčata, melouny, cibule, salátové okurky, mrkev a sladká paprika. Dovoz rajčat činil 15 % celkového importu zeleniny (meziroční pokles o 7 %, tj. 93,0 tis. t), melounů 14 % (-6 %, tj. 90,4 tis. t), cibule 12 % (-12 %, tj. 77,1 tis. t), salátových okurek 9 % (-5 %, tj. 59,6 tis. t), mrkve 9 % (+10 %, tj. 54,5 tis. t) a sladké papriky 8 % (-1 %, tj. 50,3 tis. t).

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR v roce 2017 poklesl o 6 % na 99,3 tis. t zeleniny v celkové hodnotě 1,8 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce vyvážela mrkev (14 % celkového exportu a reexportu zeleniny, tj. 14,0 tis. t), cibule (11 %, tj. 10,7 tis. t), okurky nakládačky (11 %, tj. 10,5 tis. t) a rajčata (9 %, tj. 9,1 tis. t). Na Slovensko směřovalo 68 % (67,4 tis. t) s převahou dodávek cibule, mrkve, rajčat a melounů.

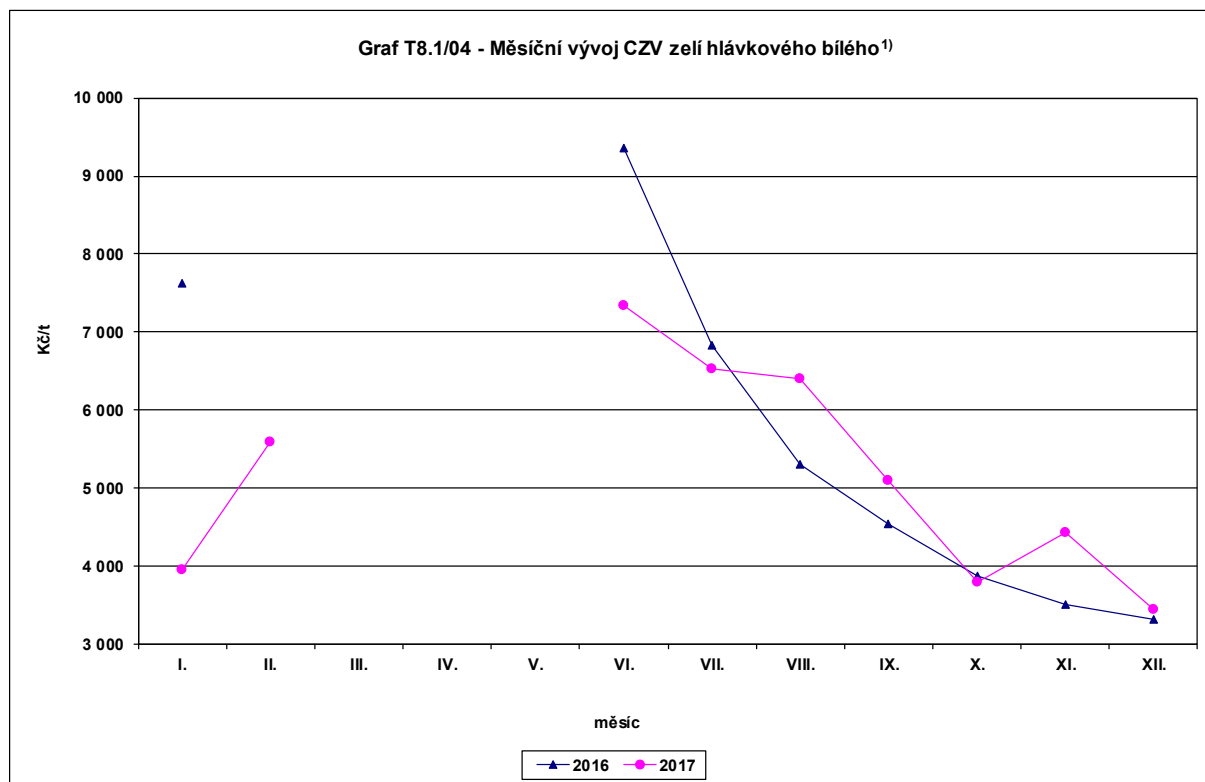
Celková množstevní záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou ve výši 543,0 tis. t se v roce 2017 meziročně mírně zhoršila o 0,3 %, ve finančním vyjádření se také zhoršila o 2,6 % na 9,6 mld. Kč.

Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2016 zvýšila. Proti předchozímu roku to bylo zvýšení o 2,5 kg/obyv./rok a dosáhla tak 87,3 kg/obyv./rok. Spotřeba se zvýšila u všech sledovaných druhů zeleniny vyjma čtyř druhů zeleniny. Větší pokles byl zaznamenán u hlávkového salátu (-0,3 kg na 2,0 kg/obyv./rok), kvěťáku (-0,3 kg na 2,3 kg/obyv./rok), mírnější pokles u kedlubny (-0,1 kg na 2,1 kg/obyv./rok) a salátových okurek (-0,1 kg na 6,4 kg/obyv./rok). K nárůstu spotřeby došlo u zbytku sledovaných druhů zeleniny. Významnější nárůst spotřeby byl zaznamenán u rajčat (+0,6 kg na 11,8 kg/obyv./rok), okurek nakládaček (+0,5 kg na 3,0 kg/obyv./rok), bílého a červeného zelí (+0,5 kg na 7,9 kg/obyv./rok). U mrkve, petržele, cibule, paprik a melounů se spotřeba shodně zvýšila o 0,2 kg. V roce 2017 se podle odhadu MZe a ÚZEI očekává zvýšení spotřeby čerstvé zeleniny na 89,2 kg/obyv./rok.

Míra soběstačnosti ČR v produkci zeleniny se v roce 2017 zvýšila o 0,9 p. b. na 36,4 % vzhledem k vyšší domácí produkci.

Průměrné roční CZV zeleniny v roce 2017 v porovnání s rokem 2016 poklesly, index CZV 2017/16 činil 91,8. Nejvýraznější pokles ceny nastal u cibule suché (o 28 % na 5 654 Kč/t) a mrkve bez natě (o 12 % na 6 701 Kč/t). Méně výrazně se cena snížila u česneku (o 9 % na 116 935 Kč/t), rajčat (o 8 % na 22 699 Kč/t), dále pak u hlávkového salátu (o 4 % na 30 573 Kč/t), hlávkového zelí červeného (o 3 % na 7 405 Kč/t) a hlávkového zelí bílého (o 3 % na 4 909 Kč/t). Meziročně se výrazněji zvýšila CZV u kapusty hlávkové (o 20 % na 10 178 Kč/t), papriky (o 20 % na 23 590 Kč/t) a petržele bez natě (o 8 % na 17 832 Kč/t). Mírnější zvýšení CZV bylo zaznamenáno u salátových okurek (o 5 % na 21 424 Kč/t), celeru bez natě (o 5 % na 9 247 Kč/t), kedlubny (o 3 % na 23 527 Kč/t) a kvěťáku (o 2 % na 15 686 Kč/t).

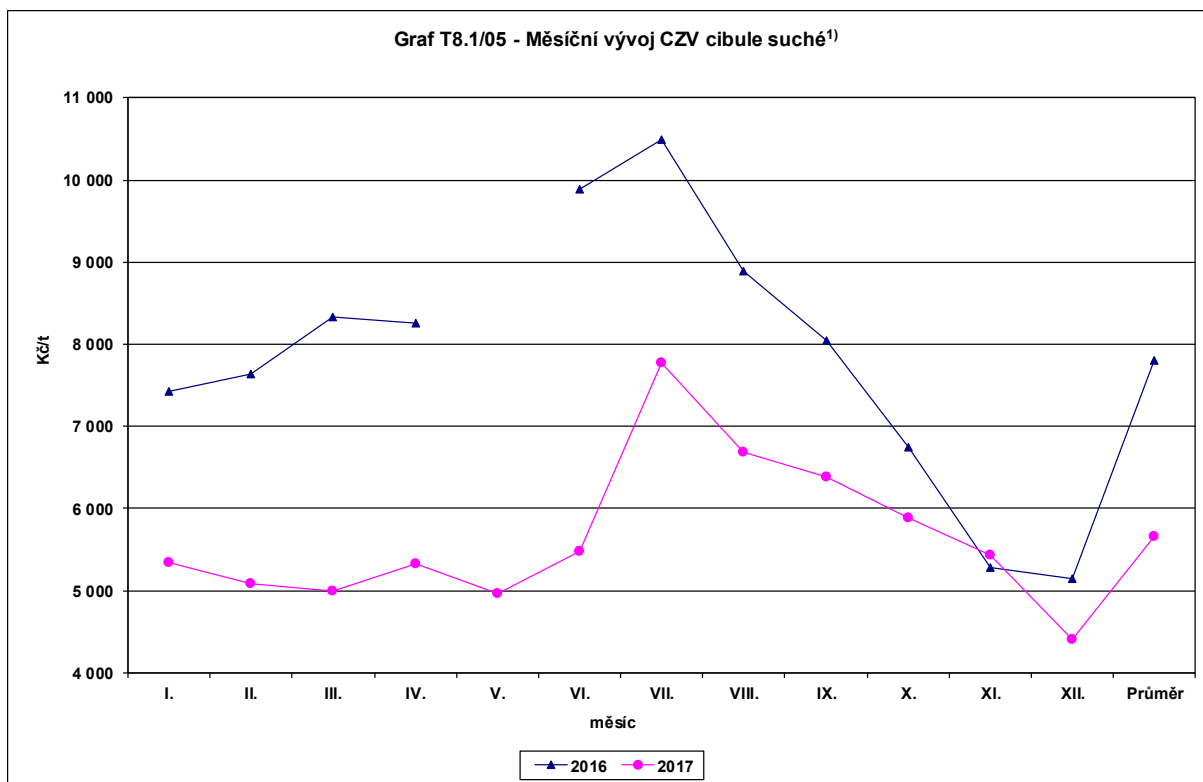
Následující grafy znázorňují vývoj měsíčních CZV u hlávkového zelí bílého a cibule suché v roce 2016 a 2017.

1) Údaje za únor až květen 2016 a 2017 nejsou k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

1) Údaj za květen 2016 není k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny zeleniny se v roce 2017 snížily téměř u všech sledovaných druhů, index SC 2017/16 byl 99,7. Největší snížení cen nastalo u mrkve (o 19 % na 15,24 Kč/kg), celeru (o 18 % na 23,69 Kč/kg) a cibule (o 15 % na 13,12 Kč/kg). Ceny poklesly dále pak u květáku (o 8 % na 33,86 Kč/kg), bílého hlávkového zelí (o 7 % na 12,55 Kč/kg), česneku (o 5 % na 121,28 Kč/kg) a papriky (o 3 % na 63,06 Kč/kg). Zvýšení průměrné roční spotřebitelské ceny bylo vykázáno u rajčat (o 10 % na 44,94 Kč/kg), brokolice (o 9 % na 26,56 Kč/kg), ledového salátu (o 8 % na 21,91 Kč/kg), melounů (o 7 % na 29,02 Kč/kg) a salátových okurek (o 3 % na 41,90 Kč/kg).

V roce 2017 mohli pěstitelé zeleniny čerpat podpory ze zdrojů EU a z národních prostředků. V I. pilíři Společné zemědělské politiky (Přímé platby) mohli pěstitelé využít jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy (SAPS) se sazbou ve výši 3 377,73 Kč/ha z. p., dále platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí ve výši 1 853,35 Kč/ha (greening) a platbu pro mladé zemědělce 844,43 Kč/ha. V rámci přechodné vnitrostátní podpory mohli zelináři požádat o platbu na zemědělskou půdu ve výši 159,25 Kč/ha. V rámci dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) mohli pěstitelé zažádat o podporu na zeleninu s vysokou pracností se sazbou 4 083,80 Kč/ha a na zeleninu s velmi vysokou pracností se sazbou 11 462,28 Kč/ha. V rámci podpory produkce zeleniny s vysokou pracností si podali pěstitelé 132 žádostí celkem na výměru 3 238 ha v hodnotě 13,2

mil. Kč, na podporu produkce zeleniny s velmi vysokou pracností bylo podáno 299 žádostí na výměru 7 242 ha v hodnotě 83,0 mil. Kč.

Ve II. pilíři Společné zemědělské politiky v roce 2017 v rámci PRV 2014–2020 si pěstitelé v rámci Opatření č. 10 – Agroenvironmentální a klimatické opatření (NV č. 75/2015 Sb.) mohli zažádat o podporu na integrovanou produkci zeleniny se sazbou 426 €/ha (tj. 11 510,95 Kč/ha pro rok 2017) na standardní orné půdě. V roce 2017 bylo proplaceno 87 žádostí na 6 765 hektarů v hodnotě 77,8 mil. Kč¹⁶³.

V rámci PRV 2014–2020 Opatření č. 11 – Ekologické zemědělství (NV č. 76/2015 Sb.) platí pro přechodné období na ekologickou produkci sazba 536 €/ha a pro udržení ekologické produkce sazba 466 €/ha (tj. 14 483,26 Kč/ha a 12 591,79 Kč/ha pro rok 2017). V roce 2017 bylo proplaceno 122 žádostí na 2 463 ha v hodnotě 32,5 mil. Kč.

Finanční podpory v rámci SOT (tj. podpora organizací producentů ovoce a zeleniny a předběžně uznaná seskupení producentů ovoce a zeleniny) a údaje týkající se školního programu „Ovoce a zelenina do škol“ jsou uvedeny v kap. 8.1.6.

Z národních dotací MZe bylo zelinářům v roce 2017 vyplaceno v rámci dotačního programu biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin 0,6 mil. Kč, na podporu testování množitelského materiálu 0,04 mil. Kč a na podporu tvorby rostlinných genotypů 15,0 mil. Kč. Na pořádání seminářů, školení a výstav byly dále poskytnuty dotace ve výši 1,2 mil. Kč.

8.1.8 Réva vinná – víno

Plocha osázených vinic byla v roce 2017 ve výši 17 903,3 ha. Další okamžitě využitelná plocha pro výsadbu činila 158,5 ha a plocha, kterou mohou pěstitelé využít na základě žádosti a následného správního řízení, činila 422,9 ha (právo na opětovnou výsadbu 252,5 ha a vykloučená plocha vinic 170,4 ha).

Z hlediska velikosti vinic dle osázené plochy bylo ke konci roku 2017 v ČR 76 % plochy vinic větší než 5 ha, 10 % v rozmezí 1 až 5 ha, 3 % plochy vinic od 0,5 do 1 ha, 4 % o velikosti 0,2 až 0,5 ha a zbývajících 1 261,3 ha byly vinice o výměře do 0,2 ha.

V roce 2017 došlo ve srovnání s rokem předchozím ke změnám ve věkové struktuře vinic, která byla tvořena z 8 % mladými neplodnými výsadbami ve stáří do 4 let, v plné plodnosti jsou necelé dvě třetiny ploch vinic a podíl vinic starších 30 let činil 31 % celkové rozlohy vinic. Podíl mladých výsadeb se zvýšil o 1 % vlivem podpor na restrukturalizaci a přeměnu vinic.

Odrůdová skladba registrovaných vinic je dlouhodobě stabilní. Téměř dvě třetiny ploch vinic (64,3 %) byly v roce 2017 osázeny moštovými bílými odrůdami a více než jedna třetina

163 Jedná se o sumu proplacených dotací ze všech schválených žádostí z roku 2017 a dříve.

(35,7 %) moštovými odrůdami modrými. Zanedbatelný podíl připadl na stolní a podnožové odrůdy. Z hlediska odrůdové skladby zaujímal největší výměru i v roce 2017 z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 620 ha), Müller Thurgau (1 514 ha), Ryzlink rýnský (1 312 ha) a Ryzlink vlašský (1 187 ha), z červených odrůd Frankovka (1 101 ha) a Svatovavřínecké (1 085 ha).

Počasí v době vegetace révy vinné v roce 2017 bylo z hlediska teploty nadprůměrné a srážkově podprůměrné. Chladnější období trvající do poloviny února bylo vystřídáno nadprůměrnými teplotami, které urychlily rašení révy vinné. Významným výkyvem byly jarní mrazíky, které se v loňském roce objevily ve dvou vlnách, a to 21. 4. a 10. 5. a které tak poškodily letorosty na mnoha lokalitách. Přínosné byly pro vegetaci i nadprůměrné teploty od poloviny května do druhé poloviny září, které měly vliv na vyzrávání hroznů. Ve většině sledovaných vinic se projevil nedostatek srážek, kterých za celou dobu vegetace spadlo jen 350 až 500 mm dle lokality. Ke zlepšení vláhových poměrů došlo až v polovině září. Mrazy na počátku prosince umožnily vinohradníkům provést sběr hroznů na výrobu ledového vína.

Výskyt padlí révy byl slabší než v předchozím roce díky silným mrazům na počátku roku. Přesto v některých oblastech tento patogen přežil a příznivé podmínky pro jeho šíření trvaly od konce května až do poloviny června. Výskyt šedé hniloby na hroznech byl různorodý dle lokality, ale na hmyzem poškozených bobulích byl zaznamenán silný výskyt octové hniloby.

Na základě údajů ČSÚ se v roce 2017 v ČR sklídilo z plochy 15,8 tis. ha plodných vinic celkem 79,8 tis. t moštových hroznů při průměrném hektarovém výnosu 5,05 t/ha. V porovnání s předchozím rokem byla tato produkce moštových hroznů vyšší o 5,03 %. Průměrná cena čerstvých moštových hroznů byla podle údajů ČSÚ ve výši 19 799 Kč/t.

V roce 2017 provedl Svaz vinařů ČR (SV ČR) výběrové šetření o sklizni moštových hroznů ve 148 členských podnicích s celkovou plochou 5 883 ha plodných vinic (více než třetina plochy plodných vinic ČR) rozmístěných ve všech vinařských podoblastech ČR, které zahrnovaly jednak všechny formy vlastnictví a jednak všechny velikostní skupiny. Na základě tohoto šetření se průměrný hektarový výnos moštových hroznů v roce 2017 pohyboval okolo 5,2 t/ha, což je meziroční nárůst o 0,2 t/ha (o 4 %) a o 0,1 t/ha více, než je desetiletý průměr. Průměrný hektarový výnos bílých hroznů dosáhl 5,1 t/ha a modrých 5,5 t/ha. Došlo tak k návratu stavu, kdy se modrých hroznů sklízelo z jednotky plochy více než hroznů bílých.

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2017 v ČR tvořil 32,7 %. Na výrobu růžového vína byla užita třetina sklizených modrých hroznů, tj. necelých 11 % celkové produkce moštových hroznů. Podíl červeného vína na tuzemské produkci činil přibližně 22 %.

Průměrná cukernatost moštových hroznů se v roce 2017 pohybovala okolo 20,9 °NM (stejně jako v předcházejícím roce a o 0,5 °NM více v porovnání s desetiletým průměrem).

Ve vinařské oblasti Čechy, která se podílí na celkové výměře vinic ČR necelými 4 %, činil podle údajů SV ČR průměrný hektarový výnos moštových hroznů pouze 4,0 t/ha. Cukernatost hroznů byla o 1,3 °NM nižší než v oblasti Morava a dosáhla v průměru 19,6 °NM. Modré moštové hrozny se na sklizni ve vinařské oblasti Čechy podílely 46 %. Výsledky za vinařskou oblast Morava jsou prakticky totožné s celorepublikovými údaji.

Podle provedeného šetření SV ČR se pohybovala průměrná CZV moštových hroznů okolo 19,50 Kč/kg (meziročně více o 1,00 Kč/kg). Průměrná cena bílých hroznů činila 20,30 Kč/kg a hroznů modrých 18,10 Kč/kg. Cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými ve výši 2,20 Kč/kg byl stejně jako v předchozím roce ve prospěch hroznů bílých.

Hodnota sklizených moštových hroznů dosáhla téměř 1,7 mld. Kč (meziroční nárůst o 0,2 mld. Kč). Na základě průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů byl rok 2017 ve vinohradnictví ČR ztrátový. Ztráta činila přibližně 0,70 Kč/kg hroznů, tedy 3 640 tis. Kč/ha.

Ze sklizně moštových hroznů v roce 2017 bude vyrobeno cca 635 tis. hl vína, což je více než jedna čtvrtina roční spotřeby vína v ČR.

Nedostatek domácí výroby vína byl i v roce 2017 řešen vysokým dovozem, který činil 1 608 tis. hl vína, tj. o 14 % více než v roce předchozím, v hodnotě 5,1 mld. Kč. Import bílého vína byl ve výši 900 tis. hl, tj. 56 % celkového dovozu, za 2,13 mld. Kč, z toho podíl bílého vína sudového činil 70 %. Červeného vína bylo dodáno 568 tis. hl, tj. 35 % celkového realizovaného importu, v hodnotě 2,1 mil. Kč. U vína červeného byl dovoz vína lahvového a sudového více méně vyrovnaný. V roce 2017 byla největším dodavatelem vína do ČR Itálie, ačkoliv dovezeno bylo o 79 tis. hl. vína méně než v roce předchozím. Dodávky italského vína dosáhly 371 tis. hl vína, tj. 23 % celkového dovozu, za 1 060,6 mil. Kč. Na druhém místě bylo Španělsko s množstvím dodávek 339 tis. hl (meziroční pokles o pětinu) za 616,8 mil. Kč. Další významné dovozy vína byly realizovány z Maďarska (222 tis. hl) a Slovenska (205 tis. hl).

V roce 2017 se vývoz a reexport vína z ČR mírně zvýšil. Export činil 107 tis. hl za 606,1 mil. Kč. Bílého vína bylo vyvezeno přibližně stejně jako v roce minulém (43,2 tis. hl v hodnotě 213,3 mil. Kč) a export červeného vína se po poklesu v minulém roce mírně zvýšil (53,3 tis. hl v hodnotě 307,3 mil. Kč). Z více než 80 % tvořilo export vína víno lahvové, a to jak u vína bílého, tak i červeného. Největším odběratelem bylo tradičně Slovensko, které nakoupilo 59 tis. hl (55 % celkového exportu vína) v hodnotě 282,1 mil. Kč.

Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2017 v množstevním i finančním vyjádření mírně zlepšila na 1 501 tis. hl ve výši 4,4 mld. Kč.

Podle ČSÚ se celková průměrná spotřeba vína v roce 2016 proti předchozímu roku meziročně zvýšila o 0,7 l/obyv./rok na 19,6 l/obyv./rok. ÚZEI odhaduje, že v roce 2017 se spotřeba vína ještě zvýší.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	Meziroční index
Plocha plodných vinic ²⁾	tis. ha	15,7	15,8	15,8	15,8	15,8	100,0
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	4,77	4,03	5,73	4,80	5,05	105,2
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	920	850	705	920	731	79,5
Domácí výroba ³⁾	tis. hl	650	536	819	617	635	102,9
Dovoz suroviny a vína ⁴⁾	tis. hl	1 594	1 639	1 594	1 405	1 608	114,4
Celková nabídka	tis. hl	3 164	3 025	3 118	2 942	2 974	101,1
Spotřeba	tis. hl	2 067	2 125	2 091	2 150	2 073	96,4
Vývoz vína ⁴⁾	tis. hl	247	195	107	61	107	175,4
Konečná zásoba k 31. 7. ^{5), 6)}	tis. hl	850	705	920	731	794	108,6
Soběstačnost	%	31,4	25,2	39,2	28,7	30,6	106,7
Rentabilita bez dotací ^{7), 8)}	%	0,0	-6,0	14,0	-11,0	2,0	-13,0

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Domácí výroba podle SVČR.

4) Pro vinařský rok 2017/18 dovoz a vývoz odhad ÚZEI.

5) Pro vinařský rok 2016/17 zásoba podle ÚKZÚZ.

6) Pro vinařský rok 2017/18 konečná zásoba odhad ÚZEI.

7) Podle SVČR.

8) Meziroční index u soběstačnosti a rentability je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; SV ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: I. Součková, K. Kličková (ÚZEI)

Rozvoj vinohradnictví a vinařství v ČR podporuje Vinařský fond. Příjmy Vinařského fondu tvoří především odvody za víno poprvé uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), dále penále, úroky a dotace z rozpočtu krajů, finanční podpora státu aj. V roce 2017 získal Vinařský fond finanční prostředky ve výši 76,9 mil. Kč, z toho činila podpora státu 51,6 % a odvody za víno 32,8 %. Výdaje Vinařského fondu v částce 52,8 mil. Kč byly určeny především na propagaci vína, z toho 42,6 % na komunikační kampaň.

Vinohradníci a vinaři čerpali v roce 2017 podpory jak z národních zdrojů, tak i z prostředků EU. Z přímých plateb to byla platba SAPS, která v roce 2017 činila 3 377,73 Kč na 1 ha užívané zemědělské půdy, dále přechodná vnitrostátní podpora (PVP) 159,25 Kč/ha, platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening), která byla pro rok 2017 stanovena na 1 853,35 Kč/ha a přímá platba pro mladé a začínající zemědělce do 40 let a jejíž sazba byla pro rok 2017 stanovena ve výši 844,43 Kč/ha.

Také v roce 2017 bylo možné podle zákona o zemědělství poskytnout dotace z národních programů. Vinohradníkům byla v roce 2017 vyplacena podpora 6,12 mil. Kč na zavlažování vinic na základě 12 žádostí pro 85 ha. Na podporu budování prostorových izolátů množitelského materiálu révy vinné se zaměřením na ochranu proti šíření hospodářsky závažných virových chorob a na testování množitelského materiálu révy vinné s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR v roce 2017 nebyly vyplaceny žádné podpory. Finanční prostředky obdrželi dále 2 žadatelé na podporu šlechtění révy vinné v částce 6,6 mil. Kč. V rámci opatření vydání publikací doporučených odrůd a souvisejících

informací. Poskytovaných pěstitelům zdarma, byla poskytnuta podpora na 1 projekt v celkové výši 197,6 tis. Kč. Na podporu evropské integrace nevládních organizací (SV ČR) bylo čerpáno 92 tis. Kč a na 1 projekt na podporu zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu 658 tis. Kč. Celkem obdrželi v roce 2017 vinohradníci a vinaři národní dotace ve výši 13,7 mil. Kč.

Z programu SOT s vínem se podpory v roce 2017 poskytovaly dle NV č. 142/2014 Sb. Na restrukturalizaci a přeměnu vinic bylo v roce 2017 podáno 125 žádostí na 287,3 ha ve výši 111 448 tis. Kč. Z toho bylo v tomto roce 118 žádostí schváleno. Ve finančním roce 2016/17 obdrželi vinohradníci na podopatření „Změna odrůdové skladby vinice“ celkem 105 046 tis. Kč pro výměru 273,1 ha vinic a na podopatření „Technika zlepšující obhospodařování vinic“ pro 14,3 ha vinic 6 401 tis. Kč. V rámci podopatření „Přesun vinice do svahu“ nebyla vyplacena žádná částka. U opatření Investice v rámci SOT s vínem bylo v kalendářním roce 2017 podáno 131 žádostí, ze kterých bylo vyplaceno 97 žádostí v celkové částce 28 981 tis. Kč. Vyplacené žádosti zahrnovaly 11 žádostí ve výši 6 727 tis. Kč v rámci podopatření „Cross-flow filtr na víno“, 59 žádostí ve výši 13 873 tis. Kč v rámci podopatření „Dřevěný sud nebo uzavřená dřevěná nádoba na výrobu vína o objemu nejméně 600 litrů“ a 27 žádostí ve výši 7 258 tis. Kč v rámci podopatření „Speciální kvasná nádoba s aktivním potápěním matolinového klobouku“.

V rámci PRV na období 2014–2020 je pěstování révy vinné podporováno AEKO, podopatřením integrovaná produkce révy vinné s tituly základní a nadstavbová ochrana vinic a dále také opatřením EZ. U obou opatření je podmínkou pro přiznání uzavření závazku na 5 let. Obě podpory jsou financovány ze 75 % z prostředků EU a z 25 % kofinancováním ze strany ČR.

U operace „Integrovaná produkce révy vinné – základní ochrana vinic“ byla sazba přímé podpory stanovena na 8 727,78 Kč/ha. Na tento dotační titul v roce 2017 bylo podáno 167 žádostí, požadovaná dotace činila 21 675 tis. Kč pro 2 483,52 ha vinic, vyplaceno bylo 174 žádostí včetně žádostí podaných v letech předchozích ve výši 21 979 tis. Kč. U operace „Integrovaná produkce révy vinné – nadstavbová ochrana vinic“ činila sazba 18 239,18 Kč/ha. Na tento titul bylo v roce 2017 podáno 498 žádostí pro 9 257 ha na částku 166 632 tis. Kč. Počet všech vyplacených žádostí činil 465 a vinohradníci obdrželi dotaci 149 360 tis. Kč. Celkem tak obdrželi vinohradníci na integrovanou produkci révy vinné přímou podporu ve výši 171 339 tis. Kč.

V operaci „Ekologické zemědělství – podpora přechodu na EZ“ byla stanovena sazba 24 318,90 Kč/ha. V rámci této operace bylo v roce 2017 podáno 36 žádostí o dotaci pro 115,16 ha vinic v částce 2 800 tis. Kč. Vyplaceno bylo 29 žádostí o přímé podpory v částce 2 771 tis. Kč (včetně žádostí podaných v předchozích letech). V rámci operace „Ekologické zemědělství s kulturou vinice v režimu certifikovaném EZ“ bylo v roce 2017 podáno 66 žádostí o dotaci na výměru 710,47 ha ve výši 16 221 tis. Kč. Sazba podpory byla

stanovena na 22 832,75 Kč/ha. Vyplaceno bylo v rámci přímé podpory 60 žádostí ve výši 14 277 tis. Kč.

8.1.9 Okrasná produkce – květinářství a školkařství

Okrasné zahradnictví, které zahrnuje květiny a okrasné rostliny, školkařství okrasné a ovocné, je významnou nepotravinářskou složkou rostlinné výroby v ČR. V roce 2017 se podle ČSÚ podílel tento sektor 5,6 % na tuzemské rostlinné produkci a 3,2 % na celkové zemědělské produkci. Produkce tohoto sektoru v roce 2017 meziročně vzrostla o 11 % a činila 4,1 mld. Kč.

Plochy okrasných rostlin a školek meziročně výrazně poklesly o 31,7 % na 1 714 ha. Výměra květin a okrasných rostlin se snižovala dále i v roce 2017 a jejich pěstování bylo realizováno v ČR pouze již jen na 205 ha, což je meziroční snížení téměř o čtvrtinu proti roku předchozímu. Výměra okrasných a ovocných školek se proti roku předchozímu snížila o třetinu na 1 509 ha.

Květinářství

Produkce květinářství v roce 2017 finančně vzrostla oproti minulému roku o 3,7 % na 2,3 mld. Kč. Příčinou růstu je zejména intenzifikace výroby včetně implementace moderních technologií. V české květinářské produkci lze v posledních letech pozorovat rostoucí trend zejména v pěstování záhonových a hrnkových rostlin a v produkci řezaných květin. V roce 2017 se záhonová produkce podílela 53,3 % na celkovém objemu tuzemské květinářské produkce a činila 1,2 mld. Kč, tj. v meziročním srovnání nárůst o 7,3 %, hrnkové rostliny 780 mil. Kč, tj. meziroční nárůst o 2,6 %, produkce čerstvě řezaných květin se zvýšila proti předcházejícímu roku o 10,0 % na 99,0 mil. Kč, řezaná zeleň o 3,4 % na 92,0 mil. Kč a cibuloviny po meziročním nárůstu o 50 % částkou 3,0 mil. Kč. Produkce osiv v meziročním srovnání stagnovala (33 mil. Kč) a produkce sušených květin se v roce 2017 výrazně snížila o 40,8 % na 45,0 mil. Kč.

Prodej květin v meziročním srovnání v roce 2017 vzrostl o 2,7 % na 1 121 Kč/os./rok. Struktura spotřeby květin je v posledních letech poměrně stabilní. V roce 2017 pokračovala rostoucí poptávka téměř po všech květinách. Byl zaznamenán zejména nárůst zájmu o sušené květiny, jejichž spotřeba vyjádřená ve spotřebitelských cenách, se proti předchozímu roku zvýšila o 47,6 % na 691,0 mil. Kč. Vyšší byla i spotřebitelská poptávka po záhonových rostlinách (nárůst o 7,9 % na 3,3 mld. Kč), řezaných květinách (zvýšení o 2,7 % na 3,5 mld. Kč) a hrnkových rostlinách (meziroční nárůst o 2,1 % na 3,4 mld. Kč). Naopak po téměř čtyřnásobném meziročním nárůstu spotřeby řezané zeleně v roce 2016 došlo v roce 2017 k poklesu zájmu spotřebitelů o 55,9 % na 254,0 mil. Kč. Na stejné úrovni ve srovnání s předchozím rokem zůstala spotřeba cibulovin (478,0 mil. Kč) a o 25,9 % byla v roce 2017

vyšší spotřeba osiv (68,0 mil. Kč). Celkem tak činila v roce 2017 spotřeba květin, sadby a osiv ve spotřebitelských cenách 11,7 mld. Kč, což je o 2,8 více než v roce minulém.

Spotřebitelské ceny sledovaných řezaných květin v ČR meziročně vzrostly u všech sledovaných druhů. Průměrná roční spotřebitelská cena karafiátu velkokvětého činila 22,05 Kč/ks, růže velkokvěté 61,16 Kč/ks, gerbery velkokvěté 39,18 Kč/ks, chryzantémy 43,51 Kč/ks a hrnkové květiny Saintpaulia (africká fialka) 67,05 Kč/ks.

Zahraniční obchod s květinami v ČR byl i v roce 2017 pasivní. Podle předběžných údajů se v roce 2017 dovezly do ČR květiny v hodnotě 3,9 mld. Kč, tj. přibližně ve stejné výši jako v roce předchozím, naopak o 4,4 % se snížil export květin na 628 mil. Kč. Pasivní saldo bylo v roce 2017 tak ve výši 3,3 mld. Kč. Hlavní dovážanou komoditou do ČR byly čerstvé řezané květiny. Mezi hlavní dodavatele květin ve všech skupinách patří Nizozemsko (66% podíl na celkové hodnotě dovozu), následuje Německo, Dánsko a Itálie a Polsko, u čerstvě řezaných květin pak Nizozemsko, Kolumbie a Keňa. Vývoz květin z ČR byl realizován především na Slovensko, do Německa, Polska a Rakouska.

T8.1/12 - Bilance zahraničního obchodu s květinami

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	2 899	3 005	3 624	3 875	3 928	101,4
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	802	654	583	657	628	95,6
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-2 097	-2 351	-3 041	-3 218	-3 300	102,5

1) Za rok 2017 nejsou údaje definitivní.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR.

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

Okrasné školkařství

Produkce školkařských výpěstků okrasných druhů v ČR stagnuje. Tento obor zažívá v současnosti mírný propad. Dochází ke snižování plochy fóliovníků a skleníků z důvodu, že přestarlé stavby jsou likvidovány. Výrazně se v posledních letech mění struktura pěstovaného sortimentu. Zatímco dříve byly okrasné školky zaměřeny na množení velmi širokého počtu kultivarů v menším počtu jednotlivých partií, nyní je tomu naopak. Výměra ploch okrasných školkařských výpěstků v roce 2017 činila 1 125 ha a výměra pro produkci dřevin v kontejnerech 270 ha.

Bilance zahraničního obchodu ČR se školkařskými výpěstky okrasných druhů je dlouhodobě pasivní a v roce 2017 byla ve výši 513 mil. Kč. Dovoz produktů okrasného školkařství do ČR se od roku 2015 mírně snižuje. V roce 2017 byly importovány školkařské výpěstky okrasných druhů v hodnotě 716 mil. Kč. Jejich nejvýznamnějšími dodavateli bylo Nizozemsko a Německo, dále pak Itálie, Slovensko a Maďarsko. Naopak roste vývoz školkařských výpěstků z ČR, který v roce 2017 dosáhl 203 mil. Kč a byl realizován především na Slovensko, dále do Německa, Polska a Rumunska.

T8.1/13 - Balance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – okrasné školkařství

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	681	731	777	729	716	98,2
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	182	220	179	194	203	104,6
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-499	-511	-598	-535	-513	95,9

1) Za rok 2017 nejsou údaje definitivní.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

Ovocné školkařství

Školkařství ovocných druhů je stabilizovaným sektorem rostlinné produkce, která kolísá podle poptávky ovocnářského sektoru a malospotřebitelů. Produkce se v letech 2013 až 2017 pohybovala v rozmezí 9,9 až 14,1 mil. ks včetně sadby jahodníku. Roste především zájem o výpěstky kontejnerované a určené pro malospotřebitele, zejména o malé ovocné druhy jako jsou maliník, ostružiník, rybíz, angrešt a další. Nejvíce se v roce 2017 vyprodukovalo jahodníku (8,5 mil. ks, tj. 60 % celkové školkařské výroby), s velkým odstupem pak byla školkařská produkce jabloní (1,6 mil. ks), brusnice (1,4 mil. ks), maliníku (361,1 tis. ks), angreštu (287,1 tis. ks), slivoní (339,4 tis. ks), hrušní (315,7 tis. ks), červeného rybízu (247,9 tis. ks), rybízu černého (184,6 tis. ks), meruňky (161,2 tis. ks), třešně (159,0 tis. ks), višně (124,7 tis. ks) a ořešáku vlašského (109,9 tis. ks).

Saldo zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky ovocných druhů (bez sadby jahodníku) se až do roku 2014 včetně pohybovalo v záporných hodnotách. Od roku 2015 dosahuje kladné hodnoty, a to především díky poklesu dovozu do ČR. V roce 2017 import vzrostl proti předchozímu roku o 4,6 % na 54,7 mil. Kč, současně se i zvýšil meziročně vývoz na 62,7 mil. Kč. Saldo zahraničního obchodu bylo ve výši 8,0 mil. Kč a bylo tak meziročně vyšší o 86 %. Tradičními dodavateli jsou Nizozemsko, Polsko, Německo a Maďarsko, export byl realizován především do Itálie, Francie, Rakouska a na Slovensko.

T8.1/14 - Balance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – ovocné školkařství

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	44,9	64,3	41,1	52,3	54,7	104,6
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	11,6	60,1	66,4	56,6	62,7	110,8
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-33,3	-4,2	25,3	4,3	8,0	186,0

1) Za rok 2017 nejsou údaje definitivní.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

8.1.10 Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)

Pěstební plochy LAKR mají již třetím rokem rostoucí trend. V roce 2017 se jejich plocha meziročně výrazně zvýšila o 41 % na 7 457 ha. Produkce dosáhla 6,7 tis. t (tj. meziroční nárůst o 66 %) a průměrný hektarový výnos byl ve výši 0,90 t/ha (tj. meziroční zvýšení o 17 %).

Léčivé rostliny se v roce 2017 pěstovaly na výměře 3 052 ha, tj. v meziročním srovnání nárůst o 16 %. Kořeninové zaujímaly plochu 4 405 tis. ha, tj. zvýšení proti předchozímu roku o 66 %. Z toho na 94 % plochy (4 125 ha) byl pěstován kmín kořený. Kromě kmínu patřil i v roce 2017 mezi významné komodity ostropestřec mariánský. Mezi nejdůležitější maloplošně pěstované LAKR patří fenykl obecný, jitrocel kopinatý, koriandr setý a heřmánek lékařský, který má dlouholetou tradici v pěstování v západních a středních Čechách.

Použití a obliba zeleného koření, tj. čerstvě řezaných natí některých druhů LAKR, v ČR i nadále stoupá. Na základě rostoucí poptávky se plochy pro jeho pěstování rozšiřují. K nejvíce pěstovaným druhům patří především kopr vonný, máta peprná, meduňka lékařská, libeček lékařský, šalvěj lékařská, majoránka zahradní, bazalka pravá, dobromysl obecná, saturejka zahradní, tymián obecný a koriandr setý. Tyto druhy jsou současně pěstovány jako hrnkové či kontejnerové živé rostliny, především v podnicích okrasného zahradnictví.

Bilance zahraničního obchodu LAKR byla v roce 2017 záporná v objemovém i finančním vyjádření a činila 9 841 t, což je o 5 % více než v roce minulém a 780,1 mil. Kč (meziroční zlepšení o 27 %).

Dovoz koření do ČR pokračoval i v roce 2017 v rostoucí tendenci. Bylo dovezeno 10,6 tis. t koření (tj. meziroční nárůst o 2,5 %). Hlavními dováženými komoditami byla paprika, zázvor a pepř. Mezi tradiční dodavatele patřila opět Čína, Španělsko, Polsko a Vietnam.

Vyvezeno bylo v roce 2017 z ČR 3,3 tis. t koření, tj. meziročně o 7,7 % více než v roce 2016. Významnou exportní komoditou je kmín, který se v posledních třech letech podílí na realizovaném vývozu více téměř 35 %. Hlavními odběrateli koření zůstalo Slovensko, Německo, Maďarsko a Polsko.

Výsledná bilance zahraničního obchodu s kořením vykazuje dlouhodobě záporné saldo a v roce 2017 činila v množstevním vyjádření 7,4 tis. t (stejně jako v roce předchozím), ve finančním 585,6 mil. Kč (tj. meziroční zlepšení o 30 %).

U zahraničního obchodu ČR s léčivými rostlinami pro voňavkářství a farmacii převažuje dovoz. Dodávky pro farmaceutické a kosmetické zpracování v roce 2017 činily 4,1 tis. t (tj. meziroční navýšení o téměř 9 %). Hlavním dodavatelem bylo tradičně Polsko, dále Německo a Slovensko, navíc se v roce 2017 přidalo i Chorvatsko. Vyvezeno bylo 1,6 tis. t léčivých rostlin (meziroční zhoršení o 8 %). Důvodem tohoto nižšího exportu je odstup výhradního odběratele tuzemské makoviny na Slovensku od výkupu. Celková bilance zahraničního obchodu s rostlinami pro voňavkářství a farmacii byla v roce 2017, stejně jako v letech předcházejících, záporná a dosáhla v množstevním vyjádření 2,5 tis. t (meziroční zhoršení o 22 %), ve finančním 194,5 mil. Kč (meziroční zlepšení o 18 %).

S dlouhodobě pozitivní bilancí zahraničního obchodu je českou významnou exportní komoditou kmín, kterého bylo v roce 2017 vyvezeno 1 108 t za 59,7 mil. Kč. Průměrná

spotřebitelská cena kmínu v roce 2017 činila 41,68 Kč/kg a byla v porovnání s rokem předchozím o 8,7 % vyšší. Je dodáván do již tradičních destinací (Slovensko, Polsko, Německo, Maďarsko a Rumunsko). Současně je také kmín do ČR dovážen především z Polska, Egypta, Slovenska a Finska.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso

Mléko

Po období globálně nízkých cen v odvětví v letech 2015 a 2016 došlo ve druhé polovině roku 2016 k oživení cen a světový trh s mlékem zaznamenal v roce 2017 rychlejší růst produkce než v předchozích letech. Nákup mléka v pěti nejvýznamnějších exportních zemích se v celkovém součtu meziročně zvýšil o 4,3 mil. t, zatímco v roce 2016 činil růst jen 0,2 mil. t. Nákup se zvýšil zejména na severní polokouli, zatímco na jižní polokouli měl různorodý vývoj a v součtu spíše stagnoval. Nejvíce k růstu nákupu přispěly EU (2,7 mil. t, tj. 1,8 %), USA (1,4 mil. t, tj. 1,4 %) a Nový Zéland (0,3 mil. t, tj. 1,4 %). Naopak Austrálie i Argentina patřily k zemím s poklesem nákupu (o 0,05 mil. t, tj. o 0,5 % v každé ze jmenovaných zemí). V roce 2016 dosáhla světová produkce mléka podle předběžných údajů IDF celkem 826 mil. t.

Současně vzrostla poptávka z Číny, která meziročně zvýšila dovoz všech hlavních komoditních mlékárenských výrobků a dovoz podpořilo i Mexiko a Alžírsko, které poptávaly více sušeného odstředěného, resp. plnotučného mléka. Vzrostl též dovoz sýrů do Japonska. Naopak Rusko, druhý nejvýznamnější světový dovozce, svou poptávku nezvýšilo.

Světový obchod podléhal nevyrovnané tukové bilanci. Přehlas poptávky po másle a sýrech vedl k extrémnímu růstu cen másla, zatímco mléčných bílkovin se na trhu vytvořil přebytek a ceny komoditních výrobků na bázi bílkovin výrazně klesly.

Průměrná cena másla FOB západoevropské přístavy dosáhla 5 454 USD/t (118,18 Kč/kg), což je o 62 % více než v předchozím roce. Současně bylo v září dosaženo jejího historického maxima 6 775 USD/t (146,80 Kč/kg), ale v dalších měsících roku znatelně klesla. Průměrná cena sušeného plnotučného mléka (SPM) se zřejmě pod vlivem tukové složky meziročně zvýšila o 23 % na 3 053 USD/t (66,15 Kč/kg). Naopak průměrná cena sušeného odstředěného mléka (SOM) zůstala na nízké úrovni předchozího roku ve výši 1 938 USD/t (41,98 Kč/kg), od poloviny do konce roku měla klesající trend a v prosinci se dostala na historické minimum 1 650 USD/t (35,75 Kč/kg).

V EU bylo dosaženo rekordního nákupu mléka ve výši 154,8 mil. t, což je meziroční růst o 2,7 mil. t a v denním průměru o 2,1 %. Nákup se s růstem CZV mléka v průběhu roku zvyšoval. Zatímco v prvním čtvrtletí byl ještě pod úrovní předchozího roku, v poslední čtvrtině roku dosáhl meziroční růst již 4,8 %. Vysoký nárůst nákupu v poslední části roku

2017 souvisel mimo cenového podnětu též se sníženým nákupem po uplatnění programu na redukci produkce koncem roku 2016 a též s dobrou kvalitou krmiv vlivem mírné zimy. Vzrůst nákupu nastal ve velké části EU, ale zhruba čtvrtina zemí, mezi nimi i produkčně významné země, meziročně nákup snížila. Celkem 79 % přírůstku objemu pocházelo ze čtyř zemí. Irsko navýšilo nákup o 0,63 mil. t (23 % přírůstku EU) a příspěvek Spojeného Království činil 0,59 mil. t (22 % přírůstku EU). Nárůst nákupu v Polsku a Itálii dosáhl 0,51 mil. t, resp. 0,41 mil. t (19 %, resp. 15 % přírůstku EU). Naopak výraznější pokles nakoupeného množství nastal v Německu, Švédsku, Finsku, Nizozemsku, Maďarsku a v Chorvatsku v rozmezí mezi 0,06 mil. t až 0,01 mil. t. Největší procentní růst byl zaznamenán v Irsku (9,2 %) a v Rumunsku (7,9 %). Na nevyrované tukové bilanci EU měla podíl i změna podílu složek v mléce. Průměrný obsah tukové složky meziročně klesl o dvě setiny na 4,05 %, zatímco podíl bílkoviny se o dvě setiny zvýšil na dlouhodobě rekordních 3,38 %.

Vývozy EU do třetích zemí se s výjimkou másla sice zvýšily, ale přesto nebyl přírůstek výroby mléka vyvezen a v EU zůstaly vysoké zásoby SOM. Podle zdroje AMI bylo ve výrobcích v přepočtu na mléčný ekvivalent vyvezeno o 1,3 mil. t mléka více než v roce 2016, což je méně než polovina přírůstku nákupu. Vývoz SOM vzrostl o 36 % a celkovou hodnotou 779 tis. t dosáhl nového ročního maxima. Od počátku současného desetiletí se více než zdvojnásobil. Největším odběratelem byly Alžírsko, Čína a Indonésie. Rekordní hodnoty dosáhl též vývoz sýrů, který se zvýšil o 3,7 % na 830 tis. t. Téměř pětina vývozu sýrů směřovala do USA, které jsou v současném období nejvýznamnějším cílovým trhem. Velké uplatnění našly sýry rovněž v Japonsku. Vývoz dalších komoditních výrobků se zvýšil již mírněji. Vývoz SPM dosáhl 393 tis. t (o 3,1 % více), kondenzovaných mlék bylo vyvezeno 319 tis. t (o 13 % více) a syrovátky 585 tis. t (o 2 % více). Naopak vývoz másla a máselných olejů v ekvivalentu másla klesl meziročně na 175 tis. t (o 18 %) a byl nejnižší během uplynulých čtyř let. Dovozy do EU byly meziročně nižší. Ačkoliv EU pocítila nedostatek másla, jeho dovoz byl v souvislosti s celosvětovou situací obtížný a klesl o 30 % na 16 tis. t. Tím se dostal na dlouhodobé minimum (na přelomu tisíciletí činily roční dovozy másla zhruba 100 tis. t.). Dovozy sýrů klesl o 17 % na 59 tis. t a byl historicky nejnižší. Dovozy ostatních komoditních výrobků byl marginální a vesměs též meziročně nižší.

Nedostatek tukové složky a nadbytek bílkovin v mléce se projevil obdobně jako na světovém trhu i v EU. K odlehčení převisu nabídky bílkoviny byly využity nástroje společné organizace trhu. V průběhu roku byly aktivně využívány mechanismy řízení trhu formou veřejné intervence a soukromého skladování SOM. Období veřejné intervence SOM pokračovalo z předchozího roku do 30. 9. 2017. Zásoby SOM na intervenčních skladech se z hodnoty 350 tis. t na konci předchozího roku zvýšily na 378 tis. t v prosinci roku 2017. Zásoby SOM podpořené formou soukromého skladování však z 68 tis. t na konci předchozího roku průběžně klesaly až na 2,2 tis. t na konci prosince 2017. Máslo se pouze vyskladňovalo a skladování nového množství nebylo podpořeno. Z počátečních zásob 25 tis. t na počátku

roku kleslo naskladněné množství již koncem května na minimální úroveň ve výši 0,2 tis. t. Zásoby sýrů podpořené formou soukromého skladování se pohybovaly koncem roku okolo 10 tis. t. Mechanismy SOT poněkud zmírnily nevyváženou tukovou bilanci, přesto však neodstranily nerovnováhu složek na trhu.

Průměrná CZV mléka se zvýšila ve všech zemích EU vyjma Kypru a Řecka. Nejvíce meziročně vzrostla v pobaltských zemích (od 38 % do 41 %) a dále v Nizozemsku (o 34 %), Belgii a v ČR (o 31 %). Naopak malá progresa nastala ve Finsku, Chorvatsku a Španělsku (od 1 % do 6 %). Průměrná CZV mléka s obsahem 3,7 % tuku dosáhla ve Francii 32,37 €/100 kg (8,52 Kč/l), v Nizozemsku 36,32 €/100 kg (9,56 Kč/l), v Polsku 31,53 €/100 kg (8,30 Kč/l). V Německu dosáhla průměrná cena s obsahem tuku 4 % předběžně 36,00 €/100 kg (9,48 Kč/l). Průměrná roční CZV mléka v EU dosáhla podle EK 34,85 €/100 kg, což je meziroční vzrůst o 6,39 €/kg (22,4 %). Průměrná CZV mléka v EU 15 činila 35,85 €/100 kg, zatímco v EU 13 dosáhla 31,80 €/100 kg.

V ČR se vlivem výrazného růstu CZV mléka zlepšila ekonomika jeho výroby. Přesto stavy dojníc klesly, ale vlivem růstu užitkovosti se výroba mléka mírně zvýšila. Celková výroba mléka dosáhla 2 998,3 mil. l, tj. o 0,5 % více než v předchozím roce. Průměrné stavy dojníc klesly o 1,5 % na 364,6 tis. ks, zatímco mléčná užitkovost se zvýšila o 2,0 % na 8 222,5 l na dojnici.

V plemenné struktuře stáda dojených krav pokračoval pozvolný posun směrem k holštýnskému plemeni. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2016/17 (říjen-září) sledováno celkem 96,0 % stavů dojených krav. Z celkového počtu 288 tis. krav s ukončenou normovanou laktací bylo 57,9 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 35,8 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 6,2 %. Dominantní část v této kategorii tvořily kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen (zhruba 76,0 %), z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbéliard v počtu pouze 2 065 ks.

Mimořádné podpory z prostředků EK i z národních zdrojů spuštěné při poklesu cen v roce 2016 dobíhaly v průběhu roku 2017. Využitím mechanismů SOT, které umožňují zavést mimořádná opatření na podporu sektoru, byly vyplaceny mimořádné podpory chovatelům dojníc na základě nařízení vlády č. 365/2016 Sb., které stanovilo mimořádnou podporu na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby (tzv. druhý balíček podpor). Sazba na dojnice byla stanovena ve výši 920,12 Kč/dojnici, případně ve zvýšené sazbě 1 092,14 Kč/dojnici pro chovatele s méně než 50 dojnicemi. Z 1 533 žádostí na dojnice a 170 žádostí na dojnice a prasnice, schválených v roce 2016, bylo v roce 2017 vyplaceno 1 093 a 99 žádostí ve výši 201,1 mil. Kč, z toho polovina pocházela z prostředků EU a polovina z národních zdrojů. Výplata pokryla 198 878 VDJ.

V rámci poskytování podpory na snížení produkce mléka podle nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1612 byla výše podpory na 100 kg mléka nedodaného na trh stanovena ve výši 3,78 Kč na 1 kg mléka, tj. 14 €/100 kg mléka s přepočtovým kurzem 27,022 Kč/€. Přiznání podpor proběhlo ve dvou kolech, z toho v prvním byla požadovaná množství akceptována v plné výši, avšak ve druhém kole byly množstevní nároky kráceny tak, aby byl dodržen finanční limit pro uvedené opatření. Celkem bylo ve dvou kolech podáno 197 žádostí o podporu, z toho podmínky pro vyplacení byly splněny u 195 žádostí, v jejichž rámci bylo vyplaceno 32,3 mil. Kč. Snížení produkce činilo 9,1 tis. t mléka. Prostředky pocházely ze zdrojů EK.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka a ekonomika chovu dojníc (mléka)

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	372,7	370,7	368,2	370,2	364,6	98,5
Průměrná roční užitkovost	l/ks	7 443,4	7 704,8	8 001,3	8 061,3	8 222,5	102,0
Výroba	mil. l	2 774,5	2 856,3	2 946,3	2 984,3	2 998,3	100,5
Tržní produkce	mil. l	2 665,5	2 753,2	2 843,6	2 885,2	2 897,5	100,4
Bilance							
Počáteční zásoba	mil. l	61,6	62,9	100,4	90,9	73,6	81,0
Nákup mléka	mil. l	2 319,5	2 350,7	2 434,7	2 458,6	2 478,1	100,8
Dovoz	mil. l	879,5	935,5	953,3	1 033,3	1 000,5	96,8
Celková nabídka	mil. l	3 260,6	3 349,1	3 488,4	3 582,8	3 552,2	99,1
Domácí spotřeba	mil. l	2 156,0	2 179,0	2 238,1	2 266,1	2 256,8	99,6
Vývoz ²⁾	mil. l	1 041,7	1 069,7	1 159,4	1 208,3	1 211,7	100,3
Intervenční nákup ³⁾	mil. l	0,0	0,0	0,0	34,8	0,0	.
Celková poptávka	mil. l	3 197,7	3 248,7	3 397,5	3 474,4	3 468,5	99,8
Konečná zásoba	mil. l	62,9	100,4	90,9	73,6	83,7	113,7
Soběstačnost ⁴⁾	%	128,7	131,1	131,6	131,7	132,9	100,9
Ekonomika mléka (náklady, užitkovost a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZE)							
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/dojnici	68 459	69 463	70 237	70 718	72 364	102,3
Průměrná roční užitkovost	l/dojnici	7 504	7 792	8 080	8 136	8 299	102,0
Náklady jednotkové ⁶⁾	Kč/l	8,58	8,38	8,17	8,17	8,20	100,3
Realizační cena mléka	Kč/l	8,67	9,57	7,83	6,73	8,53	126,7
Podpory přímé - platba na krávy chované v systému s TPM (do r. 2014 dle čl. 68 nařízení Rady 73/2009, od r. 2015 VCS); PVP; I. a II. baliček; PRV - Opatření 14.1.1-14.1.3 (váž. průměr); MZe - dot. tit. 19.A, dot. tit. 20.A-welfare; zelená nafta, pojištění							
	Kč/dojnici	1 685	2 900	3 840	8 320	7 960	95,7
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - dot. tit. S.1.1.2 (sucho 2015))	Kč/dojnici	5 341	4 525	5 664	6 310	5 353	84,8
Podpory celkem	Kč/dojnici	7 026	7 425	9 504	14 630	13 313	91,0
Podpory jednotkové přímé	Kč/l	0,22	0,37	0,48	1,02	0,96	93,8
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/l	0,71	0,58	0,70	0,78	0,65	83,2
Podpory jednotkové celkem	Kč/l	0,94	0,95	1,18	1,80	1,60	89,2
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	1,10	14,18	-4,22	-17,59	4,08	21,7
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	3,7	18,6	1,6	-5,1	15,8	20,9
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	9,4	21,1	4,4	-8,1	12,0	20,0
Souhrnná rentabilita celkem ⁴⁾	%	12,0	25,6	10,2	4,4	23,7	19,2
CZV ČR ⁷⁾	Kč/l	8,51	9,37	7,66	6,70	8,55	127,6
CZV EU ⁸⁾	Kč/l	10,65	10,47	8,07	7,05	9,59	136,0

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady na dojnici a rok vč. vratky zelené nafty a po odpočtu chlévské mrvy.

6) Jednotkové náklady na litr mléka (po odpočtu nákladů na tele).

7) Údaj z rezortní statistiky Mlék (MZe) 6-12

8) CZV Německo - cena za přirozený obsah složek.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Statistika Mlék (MZe) 6-12;

ZMP; ZMB; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), Z. Veselá (MZe)

V souladu se strategií podpory živočišné výroby byla zachována přímá podpora producentům mléka. Podle nařízení EP a Rady (ES) č. 1307/2013, které umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve

znění pozdějších předpisů, stanovena pro rok 2017 platba ve výši 3 597,20 Kč na krávu s tržní produkcí mléka jako dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS). Platba byla diferencována podle podílu příjmů za mléko na celkových příjmech podniku v plné, poloviční či nulové sazbě. V roce 2017 bylo podáno celkem 1 823 žádostí, s celkovým nárokem 361 419 VDJ dojníc a 1 306,2 mil. Kč. Do konce roku 2017 bylo vyplaceno z nároku za rok 2017 celkem 727,7 mil. Kč. K tomu bylo od 1. 12. 2016 do 30. 6. 2017 vyplaceno 1 878 žádostí na 369 041 VDJ dojníc z nároku za rok 2016 ve výši 1 337,6 mil. Kč.

Chovatelé, kteří se účastnili v rámci PRV Opatření na zlepšení dobrých životních podmínek zvířat obdrželi v roce 2017 kompenzační platbu za zvýšené náklady v chovech dojníc v celkové částce 601,5 mil. Kč. Podmínky pro poskytnutí platby jsou stanoveny NV č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat.

Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy, prostřednictvím přechodných vnitrostátních podpor na zemědělskou půdu a v podobě přechodných vnitrostátních podpor na chov přežvýkavců se sazbou 85,65 Kč/VDJ. V roce 2017 bylo podáno celkem 8 592 žádostí (včetně žádostí na ostatní přežvýkavce), s celkovým nárokem 978 084 VDJ dojníc. Do konce roku 2017 nebyly platby z nároku za rok 2017 uhrazeny, od 1. 12. 2016 do 30. 6. 2017 však bylo vyplaceno 8 378 žádostí v hodnotě 93 254,0 tis. Kč z nároku za rok 2016.

Současné byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor. Významnou finanční dotaci představoval dotační titul 19 „Podpora producentům a zpracovatelům mléka na částečnou úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ“ (max. výše do 80 tis. Kč na příjemce) v rámci „Zásad“. Další významnou finanční dotaci obdrželi chovatelé dojníc prostřednictvím dotačního titulu 20 „Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat“ v rámci „Zásad“. Obě zmíněné dotace byly poskytovány na základě pokynů Evropské unie ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech na období 2014 až 2020, část I kapitola 3.4 bod 71. Další dotační tituly i vyplacené finanční částky jsou uvedeny v kap. 2.2.

V rámci mechanismů SOT k podpoře stability a odbytu mlékárenských výrobků bylo podpořeno soukromé skladování 2,5 tis. t SOM částkou 6,2 mil. Kč.

Dále byly vyplaceny finanční náhrady v rámci „Programu spotřeby mléka“.

Programu se ve školním roce 2016/17 zúčastnilo 7 dodavatelských podniků, kterým bylo v roce 2017 vyplaceno 56,1 mil. Kč, z toho 44,7 mil. Kč z národních zdrojů. Ve školním roce 2017/18 je do školního projektu „Mléko do škol“ zapojeno 11 dodavatelských podniků a 3 862 základních a středních škol s 920 tis. žáky. Roční limit na produkty a jednoho žáka je stanoven na 307,50 Kč a limit na doprovodná vzdělávací opatření činí 45,00 Kč na jednoho žáka.

Tržní produkce mléka dosáhla podle dopočtových údajů ČSÚ celkem 2 897,5 mil. l, což je meziročně o 0,4 % více. Z celkové výroby mléka dosáhla tržní produkce 96,6 %.

Po ukončení kvót v roce 2015 byla evidence prodeje mléka ze zemědělského podniku zachována formou monitoringu. Dodávky k dalšímu zpracování byly podchyceny formou hlášení prvního kupujícího subjektu, tj. zpracovatele nebo odbytové organizace. Přímý prodej byl podchycen hlášením prvovýrobce mléka. V kalendářním roce 2017 dosáhlo celkové množství dodaného mléka k dalšímu zpracování (v ČR i zahraničí) celkem 2 983 943,4 t a přímý prodej spotřebitelům dosáhl 15 392,8 t. Zatímco dodávky ke zpracování i celkový prodej ze zemědělského podniku se meziročně zvýšily jen mírně (byly o 0,8 % vyšší), přímý prodej se obdobně jako v předchozích letech zvyšoval rychleji (meziročně o 4,7 %). K 31. 12. 2017 bylo evidováno 1 563 producentů dodávajících prvnímu kupujícímu a 401 producentů přímého prodeje.

Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování, dosáhl podle SZIF v přepočtu 2 905,5 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle ČSÚ jen 2 478,1 mil. l, neboť zbývajících množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Nákup mléka tuzemskými mlékárnami od domácích výrobců se zvýšil o 0,8 % (19,4 mil. l). Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí. Celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobci a zpracovateli dosáhl 22,7 % domácí tržní produkce.

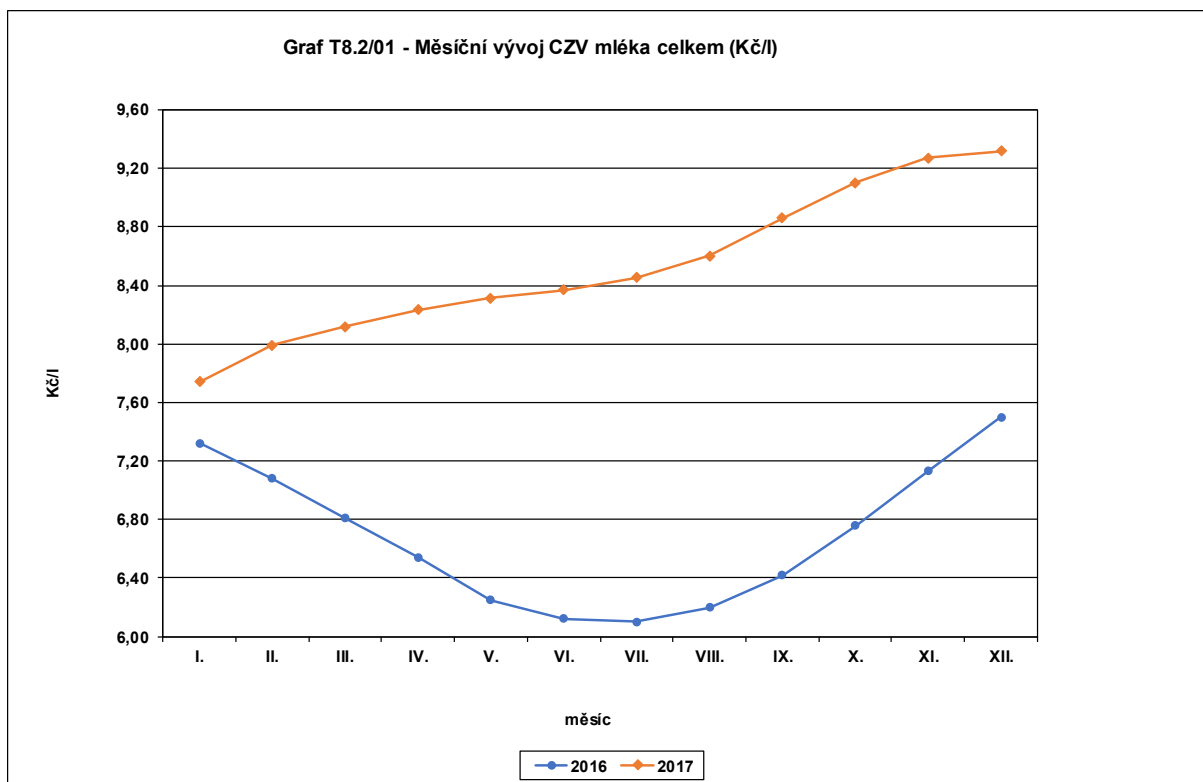
V organizaci prodeje syrového mléka bylo k 31. 12. 2017 registrováno celkem 75 prvních kupujících mléka. Z registrovaného počtu prvních kupujících bylo 46 mlékáren. Zbytek činila odbytová družstva. Prostřednictvím odbytových družstev bylo prodáno 1 727 tis. t mléka, tj. 57,9 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Část odbytových družstev jsou současně uznanými organizacemi producentů. Největší objem prodeje zprostředkovala družstva Mlékařské hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo v celkové výši 1 105,8 tis. t mléka, tj. 37,1 % objemu ke zpracování. V souladu s nařízením EP a Rady (EU) č. 261/2012 ze dne 14. března 2012 působilo k 31. 12. 2017 v ČR 19 uznaných organizací producentů mléka. Prostřednictvím uznaných organizací producentů bylo prodáno 1 908 tis. t mléka, tj. 63,9 % množství dodaného k dalšímu zpracování.

Ve zpracovatelském průmyslu bylo vyrobeno vyšší množství konzumních mlék, sýrů, a SPM, zatímco výrazně klesla výroba zakysaných výrobků (bez jogurtů) a též výroba másla, smetan a SOM. Pokles výroby másla souvisel zřejmě se zvýšenou výrobou sýrů a pokles výroby SOM patrně odrážel vysoký stav zásob této komodity v EU. Celkem bylo vyrobeno 20,0 tis. t SOM, tj. meziročně o 4,7 tis. t (9,1 %) méně. Výroba sýrů a tvarohů činila 148,4 tis. t, což je meziročně o 3,1 % více. Konzumních mlék bylo vyrobeno 632 mil. l (tj. meziročně o 6,8 % více) a SPM 13,9 tis. t (o 7,1 %). Máslo se vyrobilo 36,1 tis. t, meziročně o 4,6 % méně. Stavby zásob SOM koncem roku zůstaly stejné jako v předchozím roce

(2,7 tis. t), zatímco zásoby másla a sýrů byly mírně vyšší (1,7 tis. t, resp. 4,6 tis. t). Průměrné CPV většiny sledovaných mlékárenských výrobků vzrostly v rozmezí mezi 3,8 % (mléko čerstvé polotučné) a zhruba 21,0 % (mléko polotučné trvanlivé a sýry eidamského typu s tučností mezi 20 % a 30 %). V důsledku nedostatku másla na trhu se však nejvýrazněji meziročně zvýšila CPV másla. Podle výkazu Mlék (MZe) 6-12 dosáhla průměrná roční CPV másla ve spotřebitelském balení 136,95 Kč/kg, což je meziroční vzrůst o 39,33 Kč/kg a 40,3 %. CPV ochucených jogurtů a odtučněných tvarohů zůstala téměř na úrovni předchozího roku a mírný pokles CPV nastal u bílých jogurtů (o 4,3 %).

Saldo zahraničního obchodu v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhlo 211,2 mil. l a ve srovnání s předchozím rokem vzrostlo o 20,7 %. Na růstu objemu vývozu se podílel zejména vývoz sýrů a suroviny. Meziročně bylo vyvezeno o 2,6 tis. t (5,7 %) sýrů a o 37 tis. t (5,8 %) syrového mléka více. Ze sledovaných výrobků se ještě zvýšil vývoz kondenzovaných mlék. Dovoz většiny výrobků naopak klesl, jen se zvýšily dovozy jogurtů a syrovátky. Výraznější pokles dovozu nastal zejména u syrového mléka. Celková domácí spotřeba mléka a mlékárenských výrobků bez másla v hodnotě mléka mírně klesla. Podíl dovozu mléka a mlékárenských výrobků na spotřebě v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhl 44,3 %.

CZV mléka podle rezortní statistiky MZe po celý rok vzrůstala a z počáteční lednové hodnoty 7,74 Kč/l se v prosinci dostala až na úroveň 9,32 Kč/l. Průměrná CZV se meziročně zvýšila o 27,6 % na 8,55 Kč/l. Náklady na výrobu mléka se přitom podle odhadu zvýšily jen mírně. Výroba vlastních krmiv byla meziročně mírně dražší, ale náklady na nakupovaná krmiva o něco klesly. Růst ostatních nákladových položek se pohyboval mezi 0,1 % až 5,5 %, některé položky ovšem stagnovaly. Podíl vlastních a nakupovaných krmiv na celkových nákladech na výrobu mléka se odhaduje ve výši 39,5 %. Zejména vlivem výrazného růstu CZV mléka byla rentabilita výroby mléka kladná i bez započtení přímých plateb a dosáhla podle odhadu ÚZEI 4,1 %. Zachování podpor vázaných na dojnice a přežvýkavce i doplatky mimořádných podpor vedly k dalšímu zlepšení ekonomických výsledků a při započtení nepřímých podpor byla dosažena podle ÚZEI souhrnná rentabilita výroby mléka ve výši 23,7 %.

Pramen: Mlék (MZe) 6-12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

Trh s hovězím a telecím masem v EU zaznamenal v roce 2017 nepatrný pokles stavů skotu a s tím související stagnaci produkce a spotřeby hovězího masa. Meziročně nižší produkce byla způsobena rovněž oživením ekonomiky v odvětví mléka a s tím souvisejícím poklesem porážek jatečných krav. Nižší nabídka na trhu způsobila růst cen všech kategorií skotu, přičemž nejvýrazněji se zvýšila cena jatečných krav. Navzdory nižší produkci došlo ke zvýšení exportu, a to především na Filipíny, do Hongkongu, Turecka, ale také do Ruska. Vzhledem k tomu, že dovoz oproti vývozu meziročně klesl, došlo ke zlepšení aktivního salda obchodní bilance.

Stavy skotu celkem v EU se po třech letech růstu v roce 2017 meziročně mírně snížily. Podle předběžných údajů Eurostatu bylo k prosinci roku 2017 v Unii chováno celkem 88,4 mil. ks skotu, což představovalo meziroční pokles o 0,8 % (tj. o 728 tis. ks). Tento vývoj je dán poklesem stavů všech kategorií skotu, přičemž nejvýrazněji se snížil počet kusů mladého skotu (o 1,6 %) a mléčných krav (o 1,0 %). Základní stádo krav celkem, jehož počty se od roku 2012 pravidelně zvyšovaly, dosáhlo v roce 2017 počtu 35,6 mil. ks (meziroční pokles o 0,8 %). Hlavní podíl na tomto vývoji měly stavy mléčných krav, které se meziročně snížily na 23,3 mil. ks, zatímco počty krav bez tržní produkce mléka v roce 2017 klesly o 0,5 % na 12,3 mil. ks. Podíl dojnic na celkovém počtu krav v EU se tak nepatrně snížil z 65,6 % v roce 2016 na 65,5 % v roce 2017.

V jednotlivých zemích EU byl vývoj počtu chovaného skotu rozdílný. Výrazněji klesly stavy skotu v EU 15, a to hlavně v Nizozemsku (-6,1 %), Belgii (-4,6 %), Francii (-2,2 %), Lucembursku (-2,1 %), Německu (-1,5 %), Finsku (-1,4 %) a Rakousku (-0,6 %). Nárůst naproti tomu zaznamenalo Španělsko (2,4 %), Portugalsko (2,1 %) a v menší míře také Irsko a Švédsko (shodně o 0,9 %). Z NČZ redukovalo své stádo skotu především Bulharsko (-3,1 %), Rumunsko (-2,9 %), Litva (-2,7 %), Slovinsko (-1,9 %) a Lotyšsko (-1,6 %). Naopak k růstu počtu kusů skotu došlo na Kypru (6,0 %), v Maďarsku (2,1 %), ČR (2,0 %), Chorvatsku (1,7 %) a v Polsku (1,1 %).

Počet krav bez tržní produkce mléka se v EU 15 v roce 2017 meziročně snížil o 1,1 % na 10,9 mil. ks. Nejvýraznější pokles stavů v tomto regionu byl zaznamenán v Nizozemsku (-17,1 %), Belgii (-8,4 %), Lucembursku (-5,4 %) a Rakousku (-4,5 %). Ke zvýšení došlo naopak ve Švédsku (6,0 %), Řecku (4,4 %) a Španělsku (2,5 %). Z NČZ vzrostl počet krav BTM především v Bulharsku (12,4 %), Chorvatsku (10,0 %), Maďarsku (9,4 %), Lotyšsku (8,8 %), Polsku (8,2 %), ČR (6,4 %) a Estonsku (6,1 %). Ke snížení došlo v rámci NČZ pouze ve Slovinsku (-5,7 %).

Meziroční pokles počtu poražených zvířat, který byl nejvýraznější v souvislosti s oživením ekonomiky v odvětví mléka v EU u kategorie krav (o 3,5 %), se v roce 2017 podílel na meziročním snížení produkce hovězího a telecího masa. Podle předběžných údajů Eurostatu meziročně velmi nepatrně klesla výroba v Unii o 0,1 % na 7 794 tis. t, přičemž v EU 15 bylo snížení výraznější (o 0,8 %). Naproti tomu v NČZ se produkce hovězího a telecího masa naopak zvýšila, a to ve srovnání s předchozím rokem o 6,0 %. Meziročně nižší produkce byla evidována v kategorii krav (-3,3 %), mladého skotu (-3,3 %) a telat (-0,4 %), vyšší naopak u jalovic (7,1 %) a volů (1,5 %), býci zaznamenali stagnaci. V jednotlivých regionech EU byl vývoj produkce hovězího a telecího masa rozdílný. Zatímco v některých producenty významných zemích došlo k jejímu snížení, v jiných se výroba naopak zvýšila. Meziročně nižší výroba hovězího a telecího masa byla zaznamenána zejména v Itálii (-6,6 %), ČR (-5,9 %), Lotyšsku (-5,2 %) a Chorvatsku (-5,0 %), z EU 15 kromě Itálie také v Dánsku (-4,2 %), Německu (-2,2 %), Velké Británii (-1,4 %) a Francii (-1,3 %). Naopak k posílení výroby došlo v roce 2017 např. v Bulharsku (11,6 %), Polsku (11,4 %), Řecku (9,9 %) a na Kypru (7,8 %).

Spotřeba hovězího masa včetně telecího v roce 2017 v EU 28 podle odhadu EK zaznamenala mírné meziroční snížení o 0,4 %. V průměru Unie dosahovala 10,8 kg/obyv./rok. Míra soběstačnosti v hovězím masu v EU 28 v roce 2017, podle předběžných údajů, meziročně vzrostla o 1 p. b. na 103 %.

Bilance zahraničního obchodu s hovězím masem včetně živého skotu v EU byla v roce 2017 v hmotnostním vyjádření opět kladná. Ve srovnání s rokem 2016 bylo evidováno její zlepšení o 94,3 tis. t (tj. o 25,7 %) na 462,0 tis. t. K tomuto vývoji došlo díky

meziročnímu posílení vývozu do třetích zemí (o 9,5 %) při současném poklesu dovozu (meziročně o 8,3 %).

V roce 2017 meziročně zvýšila EU vývoz hovězího a telecího masa včetně živého skotu o 9,5 % na 768,2 tis. t. Nejvýznamnějším obchodním partnerem bylo již třetím rokem Turecko, které zaznamenalo další růst importu především živého skotu z EU. Celkem sem bylo z EU vyvezeno 97,2 tis. t hovězího masa včetně živého skotu, což představuje téměř 37% meziroční zvýšení. Na druhém místě zůstává Hongkong, který v roce 2017 opět významně zvýšil import hovězího masa (převážně drobů) z EU, a to o 55,6 % na 90,9 tis. t. V nárůstu objemu dovezeného hovězího masa včetně živého skotu pokračoval i nadále Izrael, který zvýšil svůj import meziročně o 6,2 % na 44,2 tis. t, a předstihl tak Libanon, který naopak ve srovnání s předchozím rokem ztratil. K velice výraznému růstu došlo u exportu na Filipíny, kam bylo vyvezeno 38,5 tis. t (o 58,6 % více než v předchozím roce) a také do Ruska, které navzdory embargu importovalo o 40,8 % převážně živých zvířat více. Z dalších důležitých odbytišť posílil meziročně vývoz hovězího masa také do Ghany (o 12,5 %), na Pobřeží slonoviny (o 5,4 %), do Švýcarska (o 7,6 %) a Alžírsku (o 5,8 %). Naopak pokles exportu nastal v roce 2017 kromě výše zmíněného Libanonu (meziročně o 11,6 %) také do Bosny a Hercegoviny (-10,8 %), Libye (-8,0 %), Vietnamu (-36,3 %), Norska (-29,5 %), Egypta (-3,9 %) a Angoly (-17,6 %).

Import hovězího masa včetně živého skotu do EU se, na rozdíl od exportu, snížil. EU dovezla v roce 2017 celkem 306,2 tis. t hovězího masa, což představovalo meziroční pokles o 8,3 %, který způsobilo převážně omezení dovozu největšího dodavatele Brazílie, jehož dovoz se ve srovnání s předchozím rokem snížil o 17,7 % a dosáhl 115,4 tis. t. Podíl Brazílie na celkovém importu hovězího masa do EU se tak snížil z 42,1 % na 37,7 %. K poklesu dovozu došlo i u dalších pro EU významných obchodních partnerů, a to Austrálie (-21,0 %), Nového Zélandu (-18,1 %), Botswany (-17,5 %), Namibie (-27,9 %) a Švýcarska (-6,6 %). Naopak ke zvýšení dodávek došlo u druhého a třetího nejvýznamnějšího dodavatele Uruguaye a Argentiny. Import hovězího masa z Uruguaye se proti předchozímu roku zvýšil o 2,4 % na 58,0 tis. t. Ještě výrazněji vzrostl dovoz hovězího masa z Argentiny, který dosáhl 49,9 tis. t, což představuje meziroční zvýšení o 14,6 %. Objem dodávek narostl také ze Spojených států (o 5,4 %) a Paraguaye (o 16,3 %).

Nárůst objemu vyvezeného hovězího masa a živého skotu do třetích zemí spolu s nižší produkcí a nižším importem způsobil omezení nabídky hovězího masa na domácím trhu EU a s tím související růst cen všech kategorií skotu. Podle údajů Evropské komise se průměrná cena zemědělských výrobců jatečných býků R3¹⁶⁴ ve srovnání s rokem 2016 zvýšila o 3,1 % na 379,71 €/100 kg j. hm. Výrazněji vzrostla cena jatečných krav O3¹⁶⁵, a to meziročně

164 *Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.*

165 *Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.*

o 7,2 % na 290,83 €/100 kg j. hm. Nejméně prudký byl růst CZV jatečných jalovic R3¹⁶⁶, a to o 1,7 % na 386,56 €/100 kg j. hm. Zvýšení cen jatečných býků bylo v roce 2017 evidováno hlavně v Lucembursku (o 20,9 %), Rumunsku (o 11,5 %), na Maltě (o 9,0 %) a v Estonsku (o 7,4 %). Ke stagnaci došlo v Dánsku, na Slovensku a ve Velké Británii. Naproti tomu snížení CZV bylo evidováno pouze ve Švédsku (-2,2 %) a v Řecku (-0,8 %). Přesto, že cena jatečných býků ve Švédsku klesla ze všech zemí nejvíce, je s hodnotou 460,84 €/100 kg j. hm. nejvyšší v celé EU. Naopak nejnižší byla CZV jatečných býků v roce 2017 v Lotyšsku (248,27 €/100 kg j. hm.).

V ČR byl v roce 2017 trh s hovězím a telecím masem ovlivněn zejména vývojem této komodity na trhu EU. Odvětví chovu skotu v ČR bylo v roce 2017 charakterizováno nepatrným růstem stavů, snížením celkové produkce hovězího a telecího masa, poklesem porážek a růstem spotřeby. Zároveň došlo ke zhoršení aktivní bilance zahraničního obchodu vlivem nárůstu dovozu při poklesu vývozu.

Chov skotu spojený s produkcí masa byl v ČR podporován ze zdrojů EU prostřednictvím přímých plateb zaměřených na citlivé komodity a současně také z národních zdrojů formou přechodných vnitrostátních podpor. Zvláštní podpory na citlivé komodity vyplácené do roku 2014 podle čl. 68 ze zdrojů EU jsou od roku 2015 poskytovány chovatelům skotu na základě nové SZP prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci. Jedná se o platbu na VDJ masného telete narozeného v období 1. 4. 2016 do 31. 3. 2017, jehož matkou je kráva chovaná v systému BTPM a otcem býk masného plemene evidovaný v registru plemenů. Částka pro rok 2017 na 1 VDJ masného telete¹⁶⁷ byla určena ve výši 8 560,25 Kč (v roce 2016 to bylo 9 312,99 Kč/VDJ). Na SZIF bylo o tuto podporu v roce 2017 doručeno celkem 6,0 tis. žádostí na 73,7 tis. VDJ telat v požadované sumě 630,8 mil. Kč (viz kap. 2.2).

V roce 2017 byly na podporu chovu skotu, obdobně jako v roce předchozím, poskytovány dva typy PVP. První subvence byla cílena v rámci tzv. plateb oddělených od produkce (decoupling) na chov přežvýkavců (tj. skotu, ovcí a koz). Tato dotace byla pro rok 2017 stanovena v částce 85,65 Kč/VDJ. Na SZIF byly v rámci této podpory podány žádosti o výplatu na 978,1 tis. VDJ přežvýkavců. Druhá forma PVP je směřována v rámci subvencí vázaných na produkci (coupling) na chov krav bez tržní produkce mléka. Sazba pro rok 2017 na 1 VDJ krávy BTPM byla stanovena v částce 100,93 Kč. Na rok 2017 bylo na SZIF podáno o tuto platbu celkem 7,2 tis. žádostí na 216,7 tis. VDJ krav BTPM.

Produkce hovězího a telecího masa v ČR určená pro vnitřní trh je dlouhodobě zajišťována převážně jedinci dojených a kombinovaných plemen, event. jejich kříženci.

166 *Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.*

167 *Přepočítací koeficient na VDJ telete = 0,40.*

Ačkoli se stavy specializovaných masných plemen skotu u nás dlouhodobě zvyšují, jejich podíl na tuzemské produkci hovězího a telecího masa výrazně neroste, neboť většina těchto zvířat je úspěšně exportována především do ostatních evropských zemí za účelem dalšího chovu, výkrmu nebo porážky.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2017 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18,5 tis. podniků a ve srovnání s předchozím rokem se jejich počet snížil o 43 podniků. Nejvýrazněji klesl počet malých podniků s 1 až 10 ks skotu (o 230) a o pouhé 3 podniky se snížil počet velkochovů s koncentrací zvířat nad 1 tis. ks. U ostatních kategorií došlo naopak k meziročnímu zvýšení, které bylo nejvýraznější u podniků s 11 až 50 kusy zvířat (nárůst o 146 podniků). Zdaleka nejvyšší je počet malých chovatelů s méně než 10 ks zvířat (10,1 tis.), ale je v nich chováno pouze 2,2 % stavů skotu v ČR. Největší podíl (tj. 45,3 %) z celkové populace skotu v ČR byl v roce 2017 chován v 428 podnicích s počtem zvířat nad 1 tis. ks. Tento podíl se v meziročním srovnání snížil o 0,4 %. V rámci jednotlivých krajů ČR je více než 46 % chovaného skotu soustředěno v krajích Jihočeském, Středočeském, Moravskoslezském a v Kraji Vysočina. Tento podíl se meziročně nezměnil. Průměrný počet kusů skotu připadajícího na podnik zůstal stejný jako v předchozím roce, dosáhl 89 ks. Podniků zabývajících se výkrmem býků bylo v roce 2017 evidováno celkem 11,4 tis. a proti roku 2016 se jejich počet podle IZR snížil o 62. Více než polovina (55 %) chovaných býků byla vykrmována celkem v 966 podnicích s koncentrací zvířat v rozmezí 51–500 ks. V roce 2017 bylo chovatelů krav BTPM evidováno 8,3 tis., z toho 59,5 % chovalo v průměru méně než 4 krávy. Ve srovnání s rokem 2016 přibýlo celkem 164 podniků zabývajících se chovem krav bez tržní produkce mléka.

Stavy skotu celkem v České republice podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat ČSÚ k 1. 4. 2017 v meziročním srovnání nepatrně vzrostly o 0,4 % (tj. o 5,6 tis. ks) a dosáhly 1 421,2 tis. ks, z toho stavy krav se zvýšily o 0,4 % (tj. o 2,2 tis. ks) na 585,9 tis. ks. Nejvýraznější růst byl zaznamenán u kategorie jalovice jatečné ve věku nad 2 roky (meziročně o 33,6 %). Zvýšily se také stavy býků (vč. volů) od 1 do 2 let (o 6,5 %), býků (vč. volů) nad 2 roky (o 4,5 %) a krav bez tržní produkce mléka (o 2,3 %). Naopak k úbytku stavů došlo ve srovnání s předchozím rokem u kategorie skot do 1 roku (-0,5 %), plemenní býci od 1 do 2 let (-1,4 %), plemenné jalovice od 1 do 2 let (-0,8 %), plemenné jalovice nad 2 roky (-2,3 %) a krávy dojené (-0,7 %). Meziroční nárůst stavů skotu byl v roce 2017 evidován ve všech krajích ČR kromě Jihomoravského (-0,1 %), Plzeňského (-0,3 %), Libereckého (-2,2 %), Královéhradeckého (-2,8 %) a Kraje Vysočina (-0,3 %). Nejvíce se zvýšil počet kusů chovaného skotu v Ústeckém kraji (o 3,5 %). Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 28 se ČR v roce 2017 podílela 1,6 %.

Průměrné stavy krav celkem se v roce 2017 proti roku 2016 zvýšily o 1,0 % na 574,4 tis. ks (ve srovnání s 568,6 tis. ks v roce 2016) vlivem růstu průměrných stavů krav

BTPM, jejichž počet se meziročně zvýšil o 5,5 % na 209,8 tis. ks. Naproti tomu průměrné stavy dojených krav se o 1,8 % snížily na 364,6 tis. ks. Nejvíce se zvýšil počet kusů krav v krajích Ústeckém a Karlovarském (meziročně shodně o 3,8 %), zatímco největší pokles zaznamenal kraj Zlínský (meziročně o 2,5 %).

Podíl krav celkem chovaných v ČR z celkových stavů krav EU se v roce 2017 opět zvýšil na hodnotu roku 2015, a to 1,6 % (proti 1,3 % v roce 2016). Obdobně se zvýšil podíl krav chovaných v systému bez tržní produkce mléka na stavech krav této kategorie v Unii (z 1,5 % na 1,7 %). V rámci NČZ je v ČR chováno největší stádo těchto krav s podílem v roce 2017 dosahujícím 22 % (stejným jako v roce 2016).

Produkce hovězího masa včetně telecího v ČR je ovlivněna nejen relací mezi nabídkou a poptávkou na tuzemském trhu, ale značný vliv na její vývoj mají rovněž prodeje živého skotu do ostatních zemí. V meziročním srovnání se výroba v ČR snížila o 4,4 % (tj. o 4,2 tis. t j. hm.) na 89,5 tis. t j. hm. (tj. 165,7 tis. t ž. hm.). Průměrná roční produkce jatečného skotu na krávu v roce 2017 v meziročním srovnání klesla o 5,6 % (tj. o 17 kg) na 288 kg ž. hm. právě v důsledku zmíněného snížení výroby. Navíc je dlouhodobě negativně ovlivněna velkým objemem vývozu telat a mladého skotu. Z hlediska jednotlivých krajů ČR mají největší produkci jatečného skotu na krávu tradičně kraje Jihomoravský a Královéhradecký (376 kg ž. hm., resp. 321 kg ž. hm.), nejnižší naopak Karlovarský a Moravskoslezský (206 kg ž. hm., resp. 222 kg ž. hm.). Podíl produkce hovězího masa včetně telecího ČR z celkové hrubé produkce EU je již několik let konstantní a také v roce 2017 dosahoval 0,9 %.

V roce 2017 podle údajů SVS ČR klesly v meziročním srovnání porážky jatečného skotu celkem o 5,9 % (tj. o 15,3 tis. ks) na 245,2 tis. ks. Ve srovnání s rokem 2016 se snížily především porážky býků a volů o 7,5 % (7,8 tis. ks) na 96,5 tis. ks, ale také krav o 6,3 % (7,5 tis. ks) na 111,8 tis. ks a telat o 5,5 % (0,6 tis. ks) na 10,2 tis. ks. Naproti tomu se v meziročním srovnání zvýšil počet poražených jalovic (o 2,3 %) na 26,7 tis. ks. Na celkových porážkách skotu v ČR se podílely v roce 2017 tradičně nejvýznamněji jatečné krávy, jejichž podíl proti předchozímu roku nepatrně klesl ze 45,8 % na 45,6 %. O něco výrazněji se snížil podíl jatečných býků a volů, a to o 0,7 p. b. na 39,4 %. Podíl jatečných jalovic a jatečných telat byl tradičně nižší, avšak ve srovnání s rokem 2016 vzrostl u jatečných jalovic z 10,0 % na 10,9 % a podíl jatečných telat stagnoval na 4,2 %. V roce 2017 se průměrná porážková hmotnost skotu podle údajů ČSÚ opět meziročně zvýšila, i když v tomto roce pouze nepatrně o 0,6 kg (tj. o 0,1 %) na 558,1 kg ž. hm., z toho u jatečných býků vzrostla o 1,9 kg (tj. 0,3 %) na 660,0 kg ž. hm.

V roce 2017 vyrobil masný zpracovatelský průmysl 67,7 tis. t j. hm. hovězího a telecího masa, což představovalo ve srovnání s rokem 2016 nižší produkci o 5,9 % (4,2 tis. t), především díky nižšímu počtu porážek. Výroba meziročně klesla ve většině krajů ČR, kromě Středočeského, Ústeckého a Jihomoravského (zvýšení o 20,8 %, resp. 0,5 %, resp. 3,7 %). Největší procentické snížení produkce bylo evidováno v krajích Plzeňském a Karlovarském,

a to o 22,1 %, resp. 13,7 %. V objemovém vyjádření se pak snížila výroba hovězího masa zejména v krajích Plzeňském (o 1,9 tis. t j. hm.), Pardubickém (o 1,0 tis. t j. hm.) a v Kraji Vysočina (o 0,9 tis. t j. hm.).

Celková bilanční spotřeba hovězího a telecího masa v ČR se v roce 2017 proti roku 2016 zvýšila o 3,2 % (o 2,3 tis. t) na 73,6 tis. t j. hm. Průměrná spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele za rok se v roce 2017 ve srovnání s rokem 2016 zvýšila o 2,3 % (o 0,2 kg/rok) a dosáhla odhadovaných 8,8 kg/rok. Zatímco spotřeba telecího masa stagnovala na 0,1 kg/obyv./rok, spotřeba hovězího masa se zvýšila o 0,2 kg na 8,7 kg/obyv./rok. Odvětví hovězího masa se v ČR dlouhodobě řadí spolu s odvětvím mléka k těm sektorům zemědělské produkce, kde celková výroba převyšuje domácí spotřebu a míra soběstačnosti dlouhodobě výrazně převyšuje 100 %. Pro udržení bilanční rovnováhy je nutno přebytek produkce exportovat. V roce 2017 se míra soběstačnosti v komoditě hovězí a telecí maso vlivem nižší produkce a vyšší domácí poptávky meziročně snížila o 9,7 p. b. a dosáhla 121,5 %.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a ekonomika výkrmu skotu

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017 ²⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 352,8	1 373,6	1 407,1	1 415,7	1 421,2	100,4
z toho - krávy celkem	tis. ks	551,9	564,0	580,1	583,7	585,9	100,4
z toho - krávy BTM	tis. ks	184,6	191,3	204,0	211,2	216,1	102,3
Průměrný přírůstek býčí výkrm	kg/ks/den	0,946	0,961	0,972	0,984	0,991	100,8
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	3,7	4,7	4,8	4,1	3,4	82,9
Výroba	tis. t j. hm.	88,6	91,6	94,3	93,6	89,5	95,6
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	22,9	23,9	29,0	36,6	42,2	115,3
Celková nabídka	tis. t j. hm.	115,2	120,2	128,1	134,3	135,1	100,6
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	60,5	65,3	67,1	71,3	73,6	103,2
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	50,0	50,2	56,9	59,6	58,7	98,5
Celková poptávka	tis. t j. hm.	110,5	115,5	124,0	130,9	132,3	101,1
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	4,7	4,8	4,1	3,4	2,8	81,0
Soběstačnost ⁴⁾	%	146,4	140,2	140,5	131,3	121,5	-9,7
Ekonomika výkrmu skotu (náklady, přírůstky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady jednotkové výkrmu býků	Kč/kg ž. hm.	58,79	60,04	60,55	62,04	63,50	102,3
Realizační cena výkrmu skotu	Kč/kg ž. hm.	43,98	45,87	47,36	47,18	48,68	103,2
Podpory přímé - PVP, zelená nafta, pojištění	Kč/ks	152	127	138	579	547	94,5
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - dot. tit. S.1.1.2 (sucho 2015))	Kč/ks	7 516	6 549	7 658	7 407	6 294	85,0
Podpory celkem	Kč/ks	7 669	6 676	7 796	7 986	6 841	85,7
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	0,24	0,20	0,22	0,93	0,88	94,5
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	11,91	10,34	12,27	11,94	10,14	85,0
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	12,16	10,54	12,49	12,87	11,02	85,7
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-25,20	-23,60	-21,80	-23,96	-23,34	0,6
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	-24,78	-23,27	-21,43	-22,45	-21,95	0,5
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	-4,93	-6,38	-1,53	-4,72	-7,37	-2,7
Souhrnná rentabilita celkem ⁴⁾	%	-4,52	-6,05	-1,17	-3,21	-5,98	-2,8
Cena EU jateční býci ⁵⁾	€/100 kg j. hm.	381,26	367,62	377,24	368,46	379,71	103,1
Cena ČR jateční býci ⁵⁾	€/100 kg j. hm.	325,86	316,55	326,81	326,07	337,02	103,4

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

V zahraničním obchodě pokračoval v roce 2017 obdobný vývoj jako v předchozích letech. Saldo zahraničního obchodu s živým skotem včetně hovězího a telecího masa bylo opět výrazně aktivní. V objemovém vyjádření došlo v roce 2017 k jeho meziročnímu zhoršení o 6,5 tis. t a saldo tak dosáhlo 16,5 tis. t j. hm., ve finančním vyjádření zaznamenalo zhoršení

o 527,9 mil. Kč na 1 792,2 mil. Kč. Hlavním důvodem byl fakt, že dovoz živého skotu včetně hovězího masa se, na rozdíl od vývozu, meziročně zvýšil. Podíl dovozu na domácí spotřebě se meziročně zvýšil z 51,3 % v roce 2016 na 57,3 % v roce 2017, neboť import rostl opět výrazněji než spotřeba.

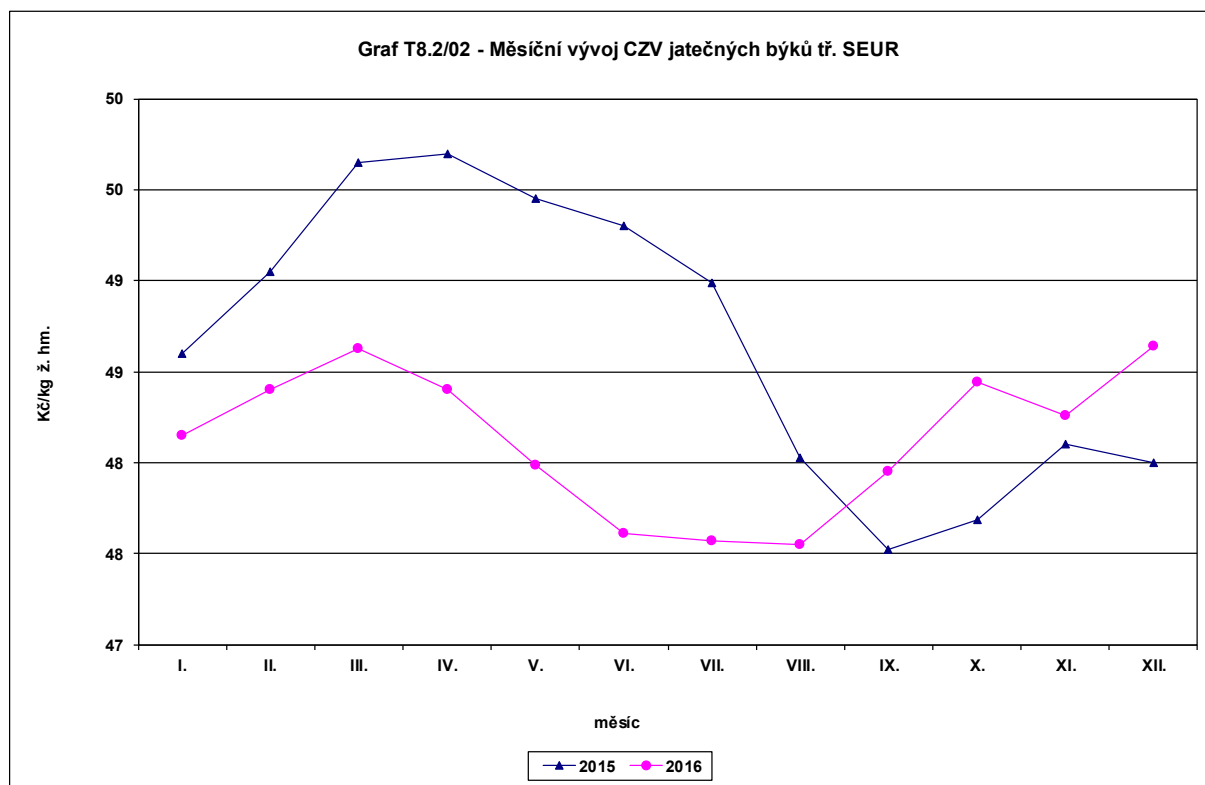
Hovězí maso se do ČR dováželo z 88 % převážně chlazené a pocházelo především ze členských zemí EU. Meziročně se jeho import opět zvýšil, a to v roce 2017 o 18,5 %. Nejvýznamnější dodavatelé se ve srovnání s rokem 2016 nezměnili, neboť více než 82 % masa bylo opět nakoupeno převážně v Polsku (12,4 tis. t), Německu (6,6 tis. t), Nizozemsku (6,6 tis. t), Rakousku (4,0 tis. t), Irsku (1,8 tis. t) a na Slovensku (1,8 tis. t). Dovozy ze třetích zemí nejsou pro ČR nijak významné, v roce 2017 navíc zastavily svůj několikaletý růst a ve srovnání s rokem 2016 se jejich podíl snížil na pouhých 6,7 % (2,7 tis. t). V roce 2017 pocházely především z Austrálie, Argentiny a Brazílie. Na rozdíl od hovězího masa se v roce 2017 meziročně snížil dovoz živého skotu do ČR, a to velmi výrazně o 8,5 tis. ks a o 191,2 mil. Kč. Import byl realizován převážně v kategorii krav na porážku (2 426 ks). Téměř 70 % dovezeného skotu pocházelo ze Slovenska.

V roce 2017 došlo k meziročnímu mírnému snížení celkového exportu (živý skot včetně hovězího masa) o 0,9 tis. t na 58,7 tis. t v přepočtu na j. hm. V hodnotovém vyjádření klesly příjmy z exportu meziročně o 2,2 %, tj. o 146,8 mil. Kč a dosáhly 6,4 mld. Kč. Tradičně převažoval vývoz živých zvířat, jehož podíl z celkového vývozu dosahoval téměř 90 %. V roce 2017 exportovala ČR celkem 246,0 tis. ks živého skotu, což představovalo proti předchozímu roku snížení o 4,1 %, tj. o 10,6 tis. ks. Příčinou poklesu byla omezená poptávka největšího odběratele Rakouska, kam bylo vyvezeno o 15,7 tis. ks zvířat méně než v předchozím roce. Nižší byl také vývoz do Turecka, a to ve srovnání s rokem 2016 o 5,5 tis. ks. O 4,5 tis. ks naopak narostl vývoz do Maďarska a o 8,7 tis. ks do Polska (4. a 5. největší odběratel živého skotu z ČR). V roce 2017 byl vyvážen především zástavový a užitkový skot (91,5 tis. ks), jatečný skot (80,4 tis. ks) a dále telata (74,0 tis. ks). Nejvýznamnějšími odběrateli byly především členské státy EU s 88% podílem na celkovém vývozu skotu. Tradičně směřoval export především do Rakouska a Německa, ale nově také do Maďarska a Polska. Z nečlenských zemí bylo nejvýznamnějším obchodním partnerem opět Turecko, jehož podíl na celkovém exportu živého skotu ČR však klesl z 12,0 % v roce 2016 na 10,3 % v roce 2017. Hovězí maso, jehož export se v roce 2017 meziročně nezměnil a dosáhl opět 11,1 tis. t j. hm., směřovalo z 81,0 % do třech zemí (na Slovensko, do Nizozemska a Polska). Podíl vývozu živého skotu včetně hovězího a telecího masa na domácí produkci v roce 2017 meziročně vzrostl o 1,9 p. b. na 65,6 %.

Po snížení v předchozím roce došlo v roce 2017 v ČR opět k růstu cen jatečného skotu. CZV jatečného skotu celkem se meziročně zvýšila o 1,4 % na 38,74 Kč/kg ž. hm., přičemž k růstu cen došlo u všech kategorií jatečných zvířat. Ve srovnání s rokem 2016 se zvýšila především CZV jatečných krav tř. EUR, a to o 3,4 % na 35,99 Kč/kg ž. hm. a CZV jatečných

jalovic tř. SEUR o 2,5 % na 38,34 Kč/kg ž. hm. Cena zemědělských výrobců jatečných býků tř. SEUR vzrostla o 1,1 % na 48,67 Kč/kg ž. hm.

Cena průmyslových výrobců výsekového hovězího masa se v meziročním srovnání zvýšila o 2,6 % na 127,34 Kč/kg. Výrazně vzrostla v porovnání s rokem 2016 spotřebitelská cena hovězího masa (index 105,3).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI)

Výkrm skotu v ČR vykazuje dlouhodobě ztrátu a nákladová rentabilita (tj. bez započtení přímých plateb) proto dosahuje dlouhodobě záporné hodnoty. Podpory, které jsou do chovu skotu směřovány, však do určité míry ekonomiku produkce hovězího masa chovatelům zlepšují. V roce 2017 došlo podle předběžných údajů ÚZEI ve srovnání s rokem 2016 ke zhoršení nákladové rentability v důsledku dalšího růstu nákladů. Odhadované náklady na výkrm jatečných býků při průměrném denním přírůstku 0,991 kg/ks v roce 2017 dosahovaly 63,50 Kč/kg ž. hm., což představovalo ve srovnání s rokem 2016 jejich nárůst o 1,46 Kč/kg ž. hm. Hlavním důvodem byl především nárůst nákladů vlastních krmiv (o 4,8 %) a také pracovních nákladů (o 5,5 %). Ke zvýšení došlo také u ostatních přímých nákladů (o 1,5 %), nákladů pomocných činností (o 1,8 %) a mírně také režie (o 0,7 %). Naopak náklady nakupovaných krmiv se ve srovnání s rokem 2016 snížily o 1,2 %. Náklady na kilogram přírůstku skotu ve výkrmu byly v roce 2017 také vyšší, podle odhadu meziročně vzrostly o 2,4 % (o 1,3 Kč/kg) a dosáhly 55,82 Kč/kg ž. hm.

Výše nákladů dosažených na kilogram živé hmotnosti vykrmovaného zvířete převyšovala v roce 2017 realizační cenu výkrmu skotu zjištěnou šetřením ÚZEI o 14,82 Kč/kg ž. hm, což je srovnatelné s rokem 2016 (převýšení o 14,86 Kč/kg ž. hm).

Nákladová rentabilita (tj. bez započtení podpor) se v roce 2017 meziročně mírně zlepšila, a to o 0,6 p. b. a dosáhla 23,3 %. Při započtení přímých podpor vyplácených do chovu skotu (PVP, zelená nafta, pojištění) se souhrnná rentabilita meziročně mírně zlepšila o 0,5 % na 22,0 %. Naproti tomu souhrnná rentabilita po započtení nepřímých podpor (podpory na plochu krmiv) se ve srovnání s předchozím rokem zhoršila, a to o 2,7 p. b. na 7,4 %.

8.2.2 Prasata – vepřové maso

EU reprezentuje jednoho z předních producentů vepřového masa ve světě hned za Čínou a USA. Zároveň významně ovlivňuje globální trh s vepřovým masem, neboť představuje u této komodity největšího exportéra před USA a Kanadou. Všechny změny, které nastanou v odvětví vepřového masa na světovém trhu, se proto odrážejí bezprostředně ve vnitřním trhu jednotlivých členských zemí Unie.

Nízké ceny zemědělských výrobců za jatečná prasata, které byly na trhu EU v roce 2015 a 2016 v důsledku převisu nabídky nad poptávkou, výrazně zhoršily rentabilitu produkce vepřového masa téměř ve všech členských zemích. EK se proto rozhodla podpořit chov prasat formou mimořádného opatření nazvaného I. a II. balíček¹⁶⁸. Část finančních prostředků ze II. balíčku byla některým chovatelům doplácena ještě v roce 2017.

V roce 2017 byl trh s vepřovým masem v EU podle předběžných údajů EK charakterizován mírným meziročním nárůstem stavů prasat celkem a prasnic, poklesem porážek i produkce, oslabením spotřeby a exportu, ale mírným navýšením importu. V meziročním porovnání došlo na evropském trhu k výraznému oživení ceny jatečných prasat, a tím i zlepšení rentability výroby.

Stavy prasat celkem v EU podle údajů Eurostatu ke konci prosince roku 2017 meziročně vzrostly o 2,0 % (o 2,9 mil. ks) na 150,1 mil. ks. V EU 15 dosáhl jejich přírůstek 1,9 %, tj. 1,9 mil. ks na 101,9 mil. ks, zatímco v NČZ došlo k výraznějšímu nárůstu stavů zvířat, a to o 2,6 % (o 1,1 mil. ks) na 42,0 mil. ks. V jednotlivých regionech Unie však byl vývoj rozdílný, když v 15 členských zemích se počty prasat celkem meziročně zvýšily, kdežto ve 13 zemích naopak došlo k jejich úbytku. U nejvýznamnějších producentů došlo k rozšíření stavů prasat zejména v Polsku (o 7,1 %), v Dánsku (o 4,5 %), Nizozemsku (3,5 %), v ČR (o 3,5 %), ve Španělsku (o 3,1 %), Francii (o 2,4 %), Velké Británii (o 2,0 %) a velmi mírný

168 Vyhlášená dvě mimořádná opatření ke stabilizaci trhu na základě nařízení Komise (EU) č. 1308/2013 o SOT: 1. Dočasná mimořádná podpora pro zemědělce v odvětví živočišné výroby v souvislosti s nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/1853 ze dne 15. 10. 2015 – I. balíček. 2. Mimořádná podpora na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby v souvislosti s nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1613 ze dne 8. 9. 2016 – II. balíček.

přírůstek byl zaznamenán také v Německu (o 0,6 %). Naproti tomu v ostatních členských zemích byl evidován úbytek zvířat, zejména v Lotyšsku (o 7,4 %), v Rumunsku (o 5,7 %), Litvě (o 4,7 %), Chorvatsku (o 4,3 %), ale i v Maďarsku (o 1,3 %) a Belgii (o 1,1 %).

Stavy prasnic v EU se ke konci roku 2017, po několikaletém poklesu, zvýšily především jako důsledek zlepšující se rentability odchovaných selat. V meziročním porovnání se unijní populace základního stáda prasnic zvýšila o 1,4 % (tj. o 165 tis. ks) na 12,2 mil. ks, z toho v EU 15 vzrostl jejich počet výrazněji (o 2,0 %) a dosáhl 10,2 mil. ks. V NČZ se naproti tomu počty prasnic v roce 2017 téměř nezměnily a zůstaly na 2,0 mil. ks. Největší podíl na přírůstku chovů měly Slovensko (12,7 %), Polsko (5,8 %), Nizozemsko (4,3 %), Belgie (5,6 %), ČR (2,8 %), Španělsko (2,6 %) a Rakousko (1,2 %). Pokles chovných prasnic byl naopak hlášen v Rumunsku (-5,3 %), Maďarsku (-2,0 %), Bulharsku (-3,8 %), Belgii (-1,5 %) a stagnace stavů byla evidována v Německu a ve Francii.

Po třech letech růstu zaznamenala výroba vepřového masa v EU v roce 2017 v porovnání s předchozím rokem, podle předběžných údajů Eurostatu, pokles, přestože ceny jatečných prasat naopak vzrostly. V roce 2017 bylo v Unii vyrobeno celkem 23,3 mil. t vepřového masa, což představovalo v meziročním porovnání snížení o 1,0 %, tj. o 244,1 tis. t. V EU 15 klesla produkce nepatrně (o 0,3 %) na 15 mil. t, zatímco v nových členských zemích se snížila o 2,3 % na 8,3 mil. t. V jednotlivých regionech EU však byl vývoj rozdílný, neboť celkem v 18 členských zemích došlo proti roku 2016 k redukci výroby (mezi nimi byla i ČR), naproti tomu její vyšší přírůstek byl zaznamenán v 9 členských zemích. Z významných producentů EU 15 meziročně výroba klesla např. v Itálii (-5,0 %), Velké Británii (-2,4 %), v Německu (2,2 %), Belgii (-1,5 %), v Dánsku (-1,4 %) a ve Francii (-1,3 %). Její stagnace byla zaznamenána pouze v Nizozemsku, naproti tomu ke zvýšení došlo především v Bulharsku (o 8,0 %), Irsku (o 4,1 %), ve Španělsku (o 1,6 %), v Polsku (o 1,4 %) a v Maďarsku (o 0,7 %).

V roce 2017 bylo v EU poraženo celkem 254,7 mil. ks jatečných prasat, což představovalo v meziročním porovnání úbytek o 1,4 % (tj. o 3,7 mil. ks). Nejvýrazněji se v porovnání se stejným obdobím roku 2016 snížily porážky ve II. čtvrtletí (o 3,6 %), zatímco ve IV. čtvrtletí se téměř nezměnily (snížení jen o 0,2 %). Více než 42 % z celkového počtu poražených jatečných prasat připadlo na Německo (59,3 mil. ks) a Španělsko (49,1 mil. ks). Průměrná porážková hmotnost v EU se v roce 2017 proti roku 2016 téměř nezměnila a dosáhla 92 kg j. hm.

Celková spotřeba vepřového masa v EU v roce 2017 podle předběžných údajů v meziročním srovnání mírně oslabila o 1,3 % a představovala necelých 21 mil. t. Jedním z důvodů tohoto vývoje bylo i posílení cen, ke kterému v meziročním porovnání došlo ve většině zemí Unie. Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2017 podle odhadu EK dosáhla 40,9 kg/rok, což reprezentovalo meziroční pokles přibližně o 0,1 kg. Na celkové konzumaci masa v Unii se vepřové maso podílelo necelými 48 %, což reprezentuje nejvíce ze

všech druhů masa. Míra soběstačnosti v průměru EU v roce 2017 podle odhadu EK dosáhla 112 % a byla o 1 p. b. nižší než v roce 2016.

Po rekordním exportu EU vepřového masa v roce 2016 došlo v roce 2017 k útlumu. V roce 2017 omezila EU meziročně vývozy na globální trh téměř o 8 % na 3,8 mil. t. Hlavním důvodem byl o 25 % nižší objem prodaného masa na čínský trh, kde v důsledku restrukturalizace chovů v letech 2014–2016 a ozdravování zvířat došlo v roce 2017 k navýšení produkce. Kromě toho vlivem nárůstu ceny vepřového masa v Unii docházelo ke zhoršení konkurenční pozice evropských vývozců vůči USA a Kanadě, které se začaly více prosazovat právě v Číně. Přesto však i v roce 2017 představovala Čína pro EU nejvýznamnějšího odběratele, kam směřovalo téměř 37 % unijního exportu, tj. 1,4 mil. t.

Částečný výpadek poptávky Číny se členské země snažily kompenzovat posílením exportu do ostatních regionů nacházejících se zejména v oblasti jihovýchodní Asie. Meziročně tím vzrostly prodeje vepřového masa z EU do Japonska, Hongkongu, Jižní Koreje a Filipín. Vývoz do těchto destinací stoupl meziročně o 4,7 % na 1,3 mil. t a představoval podíl 34,7 % na exportu vepřového masa z EU. Rovněž prodeje na trh USA se v roce 2017 proti předchozímu roku zvýšily, a to o 33 % na 155 tis. t.

V rámci členských zemí zaujalo ve vývozu vepřového masa do třetích zemí první místo opět Německo s 23% podílem na celkovém exportu Unie. Meziročně však německý export na globální trh oslabil o 17 %, a to zejména z důvodů nižších prodejů do Číny (pokles o 41 %). Druhým významným evropským vývozcem v pořadí bylo opět Španělsko, jehož export se meziročně nezměnil a představoval 20% podíl na unijním vývozu. K dalším významným vývozcům v pořadí patřily Dánsko a Nizozemsko, které omezily v roce 2017 prodej vepřového masa na světový trh o 13,0 %, resp. o 6,0 %. Export na globální trh navýšily v roce 2017 meziročně pouze Velká Británie a Itálie (o 3,2 %, resp. 2,1 %). Z celkového objemu vyprodukovaného vepřového masa v EU dosahoval podíl exportu 16,4 %, když proti roku 2016 klesl o 1,4 p. b.

Dovoz vepřového masa do EU byl ve srovnání s vývozem tradičně takřka zanedbatelný, ačkoli meziročně stoupl téměř o 11,0 % na 36,4 tis. t. Nejvýznamnějším dodavatelem zůstalo Švýcarsko, odkud bylo importováno 22,9 tis. t, tj. o 2,9 % více než v roce 2016. Podíl na celkovém importu Unie z této destinace dosáhl 63 %.

Ceny vepřového masa v EU v roce 2017 pokračovaly v růstu nastartovaném ve druhé polovině roku 2016. Reagovaly tak na oslabení produkce většiny členských zemí, ale i na nárůst ceny na světovém trhu, zejména pak v USA a Kanadě. V EU od ledna do září 2017 převyšovaly průměrné měsíční CZV jatečných prasat tř. E úroveň cen předchozího roku. Od října do prosince 2017 však začaly prudce klesat. Hlavním důvodem bylo oslabování cen vepřového masa na světovém trhu, přesto však byla průměrná CZV jatečných prasat tř. E v Unii v roce 2017 vyšší o 10,1 % (tj. o 14,72 €/100 kg j. hm) než v roce 2016 a dosáhla 160,7 €/100 kg j. hm. Převýšila tak o 3,1 % svou úroveň i průměrnou cenu let 2013–2017.

K nárůstu ceny došlo v roce 2017 téměř ve všech členských zemích, z toho výrazněji v NČZ, např. v Bulharsku (o 17,8 %), Rumunsku (o 16,4 %), v Maďarsku (o 10,9 %), v ČR (o 10,5 %) a v Polsku (o 10,4 %). U významných producentů EU 15 pak posílila cena především v Nizozemsku a Španělsku (shodně o 11,0 %), v Rakousku (o 10,4 %), v Belgii (o 9,9 %), v Německu (o 9,3 %) a ve Francii (o 7,2 %). Naproti tomu k jejímu oslabení došlo pouze ve Švédsku (-2,3 %), Maltě (-0,9 %) a v Itálii (-0,5 %). Nejnížší cena jatečných prasat tř. E byla v rámci EU vykázána v Belgii, kde mírně převyšovala hranici 141 €/100 kg j. hm., naproti tomu nejvyšší byla tradičně na Maltě (218 €/100 kg j. hm.). CZV zástavových selat v roce 2017 vykázala obdobný trend jako cena jatečných zvířat, ale posílila výrazněji. V průměru EU se zvýšila o 20,8 % na 50,83 € za sele. Její nejvýraznější nárůst byl evidován v Maďarsku (o 39,3 %), Polsku (o 27,5 %), v ČR (o 24,7 %) a v Nizozemsku (o 22,3 %), méně pak meziročně stoupla v Dánsku (o 9,2 %).

Trh s vepřovým masem v České republice byl v roce 2017 silně ovlivněn vývojem tohoto odvětví v celé EU. Pokles produkce v Unii provázený nárůstem cen vepřového masa se promítl do oživení CZV jatečných prasat v ČR a pozitivně ovlivňoval u tuzemských chovů jejich rentabilitu. Vývoj v komoditě vepřové maso v naší zemi byl v roce 2017 charakterizován dalším oslabením stavů prasat i prasnic, poklesem celkové výroby, snížením porážek a pokračujícím růstem dovozů masa, který se promítl v dalším zhoršení bilance zahraničního obchodu.

Nepříznivá ekonomická situace chovatelů prasat v letech 2015 a 2016 byla řešena EK prostřednictvím SOT kdy chovatelé prasnic v členských zemích obdrželi finanční podporu ze zdrojů EU v podobě I.¹⁶⁹ a II.¹⁷⁰ balíčku. Navíc k této částce mohl každý členský stát doplnit finanční příspěvek z vlastních zdrojů až do výše 100 %, což ČR plně využila a chov prasat z národních zdrojů podpořila. Podpora v rámci I. balíčku byla vyplacena chovatelům v plné výši již v roce 2016. V rámci II. balíčku byla do konce roku 2016 vyplaceno chovatelům na 38,7 tis. ks prasnic 93,3 mil. Kč a doplatek byl realizován v roce 2017. Kromě toho byla chovatelům prasat v roce 2017, obdobně jako ostatním chovatelům hospodářských zvířat, vyplacena vratka spotřební daně motorové nafty. Chovatelé, kteří se účastnili v rámci PRV 2014–2020 Opatření na zlepšení dobrých životních podmínek zvířat, obdrželi v roce 2017 kompenzační platbu za zvýšené náklady v chovech selat, prasniček a prasnic v celkové částce

169 Na základě NK (EU) č. 2015/1853; NV č. 366/2015 Sb. byla stanovena mimořádná jednorázová podpora pro chovatele prasnic a dojníc (I. balíček), která měla kompenzovat nízké výkupní ceny mléka a vepřového masa. Celková suma pro prasnice představovala 301,6 mil. Kč. Podmínka pro žadatele byla chovat nejméně 3 prasnice.

170 Na základě nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1613 schválila vláda ČR NV č. 365/2016 Sb. mimořádnou podporu na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby (II. balíček). Podpora byla poskytována podle počtu kusů zvířat evidovaných v Integrovaném registru zvířat (IZR). Základním kritériem pro její získání je počet alespoň 3 ks prasnic evidovaných v IZR k 30. 9. 2016.

165,4 mil. Kč¹⁷¹. V roce 2017 byly do odvětví chovu prasat opět cíleny podpory z národních zdrojů¹⁷² (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. Obdobně jako v předchozích letech byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹⁷³, která v roce 2017 představovala celkovou částku 714,0 mil. Kč, což bylo o 85,4 mil. Kč méně než v roce 2016. Z této sumy byl největší podíl čerpán pro selata (75,6 %, tj. 540 mil. Kč) a zbylá částka byla vyplacena chovatelům prasnic, prasniček a kanečků.

Stavy prasat celkem podle Soupisu hospodářských zvířat ČSÚ k 1. 4. 2017 se v České republice meziročně snížily o 7,4 % (tj. o 119,2 tis. ks) na 1,5 mil. ks, a to především u selat a prasat na výkrm (o 12,6 %, resp. 12,2 %). Stavy chovných prasat stagnovaly, když počet prasnic klesl (o 6,2 %) na 91,1 tis. ks, zatímco počet chovaných prasniček meziročně mírně vzrostl (o 1,9 %) na 43,4 tis. ks. V rámci jednotlivých krajů se zvýšily k počátku dubna 2017 meziročně stavy prasat celkem pouze v kraji Moravskoslezském a Pardubickém (o 18,7 %, resp. 2,4 %), naopak jejich úbytek byl evidován v ostatních regionech, zejména v kraji Jihočeském (-15,1 %), Plzeňském (-13,3 %) a Královéhradeckém (-12,9 %). Stavy prasnic zaznamenaly nárůst pouze ve třech krajích, a to Moravskoslezském (25,5 %), Zlínském (1,1 %) a velmi mírně v Ústeckém (0,7 %), naproti tomu k jejich výraznému úbytku došlo v kraji Karlovarském (-21,2 %), Plzeňském (-12,2 %) a Královéhradeckém (-11,9 %). Ke konci roku 2017 (k 31. 12.) se však počty prasat celkem proti stejnému období 2016 zvýšily o 3,5 % (o 52,4 tis. ks.) na 1,5 mil. ks. K jejich přírůstku došlo především u selat (o 14,9 %) a u prasnic (o 3,6 %), zatímco počet prasniček se snížil o 1,9 %, a stavy prasat na výkrm stagnovaly.

V ČR se v roce 2017 počet subjektů chovajících prasata meziročně téměř nezměnil (ubyly pouze 2 chovy), ale počet chovatelů prasnic se mírně snížil. Podle údajů ČMSCH bylo k 31. 12. 2017 v zemi evidováno celkem 2 599 subjektů zabývajících se chovem prasat s průměrným počtem 630 zvířat na podnik (meziroční nárůst o 30 ks). V roce 2017 došlo k redukci chovů zejména v kategorii chovatelů s počty zvířat od 100 do 500 ks (pokles o 30 podniků).

Již několik let po sobě dochází v ČR ke koncentraci zvířat ve velkých podnicích s chovy nad 2 tis. ks prasat. Podle ČMSCH bylo v roce 2017 evidováno celkem 156 těchto subjektů, tj. o 4,7 % (o 8) více než v roce 2016. V těchto velkých podnicích bylo soustředováno v roce

171 PRV - Opatření 14 Dobré životní podmínky zvířat – kompenzační platba ze zdrojů EU na VDJ. Podmínky pro poskytnutí platby jsou stanoveny NV č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat.

172 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2017 na základě § 2a, § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

173 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.a) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasnic, 8.F.b) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasat.

2017 celkem 86 % prasat z celkového počtu v ČR, zatímco v roce 2016 to bylo 84 %. V chovu prasnic opět meziročně ubyli zejména drobní producenti (pokles o 21 podniků) se stády do 100 ks jedinců. Celkem bylo v ČR v roce 2017 evidováno 1 656 chovatelů prasnic (ubylo 16 chovů) s průměrným počtem 59 ks jedinců na subjekt, což představovalo velmi mírné zvýšení koncentrace o 1 ks.

V odvětví chovu prasnic dochází dlouhodobě k trvalému zlepšování reprodukčních ukazatelů, tím se ČR přibližuje některým chovatelsky vyspělým evropským zemím jako jsou např. Německo a Belgie. V roce 2017 se v českých chovech zvýšil v meziročním porovnání ukazatel počtu narozených selat na prasnici za rok o 3,7 % (o 1,1 selete) na 31,2 ks. Také v počtu odchovaných selat došlo proti roku 2016 ke zlepšení o 3,6 % (o 1,0 sele) na 27,9 ks/rok. Naopak byly vykazány mírně vyšší úhyny selat o 0,2 p. b., které v roce 2017 dosáhly z počtu narozených 10,8 %.

Snížení průměrného stavu základního stáda prasnic (meziročně o 2,1 % na 103,0 tis. ks) v důsledku několika let nepříznivého vývoje ekonomiky odvětví se díky zlepšujícím se reprodukčním ukazatelům neprojevilo v porovnání s rokem 2016 v poklesu počtu narozených a odchovaných selat. V roce 2017 bylo v ČR narozeno celkem 3,2 mil. selat, což představovalo v porovnání s předchozím rokem zvýšení o 1,6 %, (o 51 tis. ks). Obdobně se meziročně zvýšil také počet odchovaných selat celkem (o 1,4 %, tj. o 40,4 tis. ks) na 2,9 mil. ks.

Celková výroba vepřového masa v ČR zaznamenala v roce 2017 proti roku 2016 pokles o 5,2 % na 233,1 tis. t j. hm. (296,0 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa v EU 28 se v meziročním porovnání prakticky nezměnil a dosahoval téměř 1,0 %.

Český masný zpracovatelský průmysl v roce 2017 vyrobil celkem 211,0 tis. t j. hm. vepřového masa (při započtení dovezených jatečných prasat), což představovalo proti roku 2016 méně o 4,2 % (tj. o 9,3 tis. t j. hm.). Zároveň s produkcí klesla meziročně také celková nabídka jatečných prasat. Podle údajů Státní veterinární správy bylo v roce 2017 v České republice poraženo celkem 2,37 mil. ks prasat, což bylo o 3,6 % (tj. o 89 tis. ks) méně než v roce 2016. Porážky jatečných prasat z toho klesly o 3,4 % na 2,3 mil. ks. Příznivé však bylo, že se snížil počet poražených prasnic, a to o 12,5 % na 52 tis. ks. Hlavním důvodem bylo zlepšení ekonomiky produkce selat. Průměrná porážková hmotnost podle ČSÚ meziročně klesla jen nepatrně (o 0,7 %) a dosáhla 118,2 kg/ž. hm. (tj. v jat. hmotnosti 90,3 kg).

Ačkoli ceny vepřového masa vzrostly, jeho celková spotřeba se v roce 2017 velmi mírně snížila o 0,9 % (o 4,2 tis. t j. hm.) a dosáhla 442,1 tis. j. hm. Ve výrobě vepřového masa není ČR dlouhodobě soběstačná a tento ukazatel se stále zhoršuje. Po určitém zlepšení v roce 2016 se míra soběstačnosti v roce 2017 vlivem nižší produkce opět snížila, a to o 2,4 p. b. na 52,7 %. Nacházela se tak stále hluboko nejen pod průměrem EU (113 %), ale i pod úrovní sousedních zemí Polska (97 %), Rakouska (113 %) i Německa (132 %), nižší údaj vykazuje např. Slovensko.

Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2016 dosáhla 42,8 kg/rok, podle odhadu ÚZEI se v roce 2017 nezměnila. Tento objem zhruba odpovídá průměrné spotřebě EU, je však vyšší než např. v Maďarsku, Nizozemsku a Francii, ale nižší než např. v Rakousku, Polsku a Německu, kde převyšuje 50 kg/obyv./rok.

T8.2/03 - Bilance výroby a spotřeby vepřového masa¹⁾ a ekonomika výkrmu prasat

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017 ²⁾	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	1 586,6	1 617,1	1 559,6	1 609,9	1 490,8	92,6
Stavy prasnic	tis. ks	102,4	103,0	96,3	97,1	91,1	93,8
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,824	0,844	0,868	0,882	0,882	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	10,3	10,6	9,3	9,3	9,4	101,1
Výroba	tis. t j. hm.	241,4	245,9	243,8	246,0	233,1	94,8
Dovoz³⁾	tis. t j. hm.	249,8	255,7	274,4	271,0	272,1	100,4
Celková nabídka	tis. t j. hm.	501,5	512,2	527,5	526,3	514,6	97,8
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	423,8	429,9	450,8	446,3	442,1	99,1
Vývoz³⁾	tis. t j. hm.	67,1	73,0	67,4	70,7	63,7	90,1
Celková poptávka	tis. t j. hm.	490,9	502,9	518,2	517,0	505,8	97,8
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	10,6	9,3	9,3	9,4	8,8	93,6
Soběstačnost⁴⁾	%	57,0	57,2	54,1	55,1	52,7	-2,4
Ekonomika výkrmu prasat (náklady a ceny jatečných prasat z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady výkrm prasat	Kč/kg ž. hm.	36,41	34,87	34,43	33,35	33,90	101,7
Realizační cena výkrmu prasat	Kč/kg ž. hm.	33,67	32,92	28,86	29,35	32,43	110,5
Podpory přímé - I. a II. balíček; PRV - Opatření 14.1.4-14.1.5 (welfare); MZe - dot. tit. 8; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	139	233	318	492	353	71,7
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	129	110	118	108	111	103,1
Podpory celkem	Kč/ks	268	343	436	600	464	77,4
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	1,22	2,03	2,78	4,22	3,03	71,7
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	1,14	0,96	1,03	0,93	0,95	103,1
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	2,36	2,99	3,81	5,15	3,98	77,4
Nákladová rentabilita⁴⁾	%	-7,52	-5,61	-16,17	-11,99	-4,35	7,6
Souhrnná rentabilita s přímými podporami⁴⁾	%	-4,16	0,22	-8,09	0,67	4,58	3,9
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami⁴⁾	%	-4,40	-2,85	-13,16	-9,22	-1,54	7,7
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami⁴⁾	%	-1,04	2,97	-5,09	3,45	7,40	4,0
Cena EU prasata tř. E⁶⁾	€/100 kg j. hm.	175,48	156,60	139,57	145,96	160,68	110,1
Cena ČR prasata tř. E⁶⁾	€/100 kg j. hm.	173,19	158,49	140,93	145,98	161,13	110,5

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost roky 2012–2013 = 0,778, roky 2014–2017 = 0,7868.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz vepřového masa včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu kejdy, rok 2017 odhad.

6) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ^{CR} SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), L. Vališ (MZe)

Pasivní bilance zahraničního obchodu ve vepřovém mase charakterizuje dlouhodobě nízkou konkurenceschopnost tohoto odvětví. V roce 2017 vykazovalo celkové saldo ve vepřovém mase včetně živých prasat mírné zhoršení (o 8,1 tis. t j. hm. a o 1,3 mld. Kč), což byl v rámci zemědělských komodit opět nejhorší výsledek. Ve finančním vyjádření dosáhlo (maso včetně živých prasat) -12 765 mil. Kč a v objemovém vyjádření představovalo -208,3 tis. t j. hm. Hlavní podíl na tomto vývoji měla trvale se prohlubující pasivní bilance zahraničního obchodu s vepřovým masem, naproti tomu bilance obchodu se živými prasaty byla v roce 2017 již čtvrtým rokem po sobě aktivní jak v hmotnostním, tak i ve finančním vyjádření.

V roce 2017 bylo do ČR dovezeno celkem 266,1 tis. ks živých prasat v hodnotě 463,2 mil. Kč, což bylo proti předchozímu roku méně o 6,0 % (o 14,5 tis. ks). Hlavním

důvodem byl především nižší import jatečných prasat (o 10,8 tis. ks) i selat (o 5,6 tis. ks). Nakoupená prasata pocházela především z členských zemí EU. Hlavní podíl (93,0 %) z importu představovala zástavová selata, která pocházela téměř výhradně ze třech zemí (Německo, Dánsko a Nizozemsko). Další kategorii, která se v roce 2017 významněji podílela na importu do ČR, představovala jatečná prasata. Jejich předním dodavatelem bylo Německo, odkud pocházelo 73 % zvířat, a dále Slovensko s podílem 23 %. Na celkových porážkách prasat v ČR se import jatečných zvířat podílel méně než 0,5 % (v roce 2016 to bylo 1,0 %). Ostatní prasata (čistokrevná, plemenná, reprodukční) se na dovozu podílela 2,0 % a pocházela především z Dánska.

V roce 2017 se objem vepřového masa nakoupený v zahraničí meziročně zvýšil jen mírně (o 0,8 %) a dosáhl 266,3 tis. t v celkové hodnotě 15,6 mld. Kč. Předním dodavatelem bylo tradičně Německo, odkud bylo importováno 33,0 % (tj. 88 tis. t) vepřového masa v hodnotě 5,3 mld. Kč. Druhého nejvýznamnějšího dovozce pro ČR představuje od roku 2013 Španělsko. Tato jižní země se podílela v roce 2017 na celkovém importu vepřového masa do tuzemska 20,8 % (tj. 55 tis. t za 3,5 mld. Kč). Dále se v roce 2017 na dovozu významněji podílely ještě další tři země, a to Belgie, Polsko a Nizozemsko (souhrnně 28 % nákupu). Import vepřového masa ze třetích zemí byl opět nevýznamný, neboť představoval 0,2 % a pocházel především z Chile.

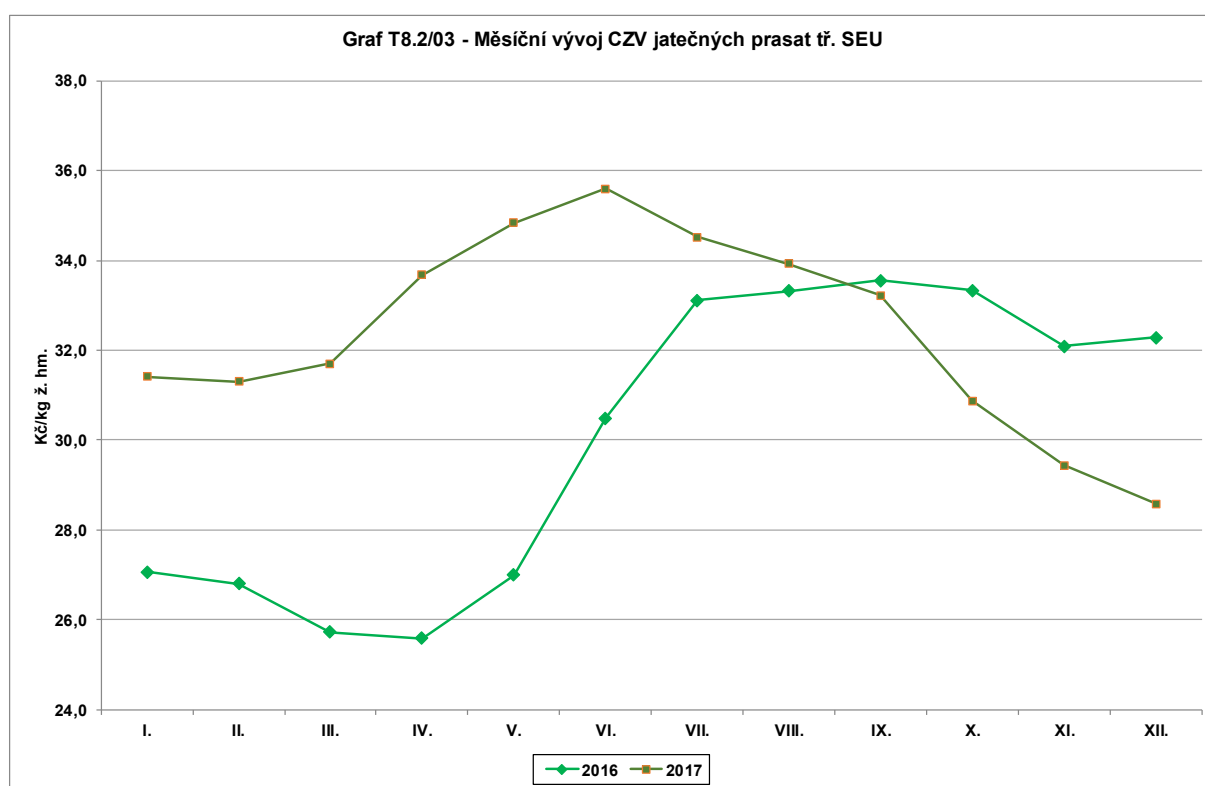
ČR vyvezla v roce 2017 celkem 368,9 tis. ks živých prasat za 1,2 mld. Kč. Proti roku 2016 omezila export o 12,4 % (52 tis. ks) na 427,4 tis. ks (ve finančním vyjádření o 58 mil. Kč). Nejvýznamněji se na něm podílela jatečná zvířata (téměř 69 %) a selata (podíl 24 %). Hlavními odběrateli bylo Slovensko, Německo a Maďarsko, kam bylo prodáno 353,4 tis. ks zvířat (celkem 83% podíl).

Export vepřového masa v roce 2017 v objemovém vyjádření meziročně klesl o 5,3 % (o 2,1 tis. t) na 37,2 tis. t. Ve finančním vyjádření došlo naopak vlivem navýšení cen k jeho zlepšení o 58 mil. Kč na 2,0 mld. Kč. Exportováno bylo především čerstvé chlazené maso (podíl 84 %). Nejvýznamnějšího odběratele pro ČR představovalo tradičně Slovensko, kam bylo prodáno více než 76 % z celkového vývozu vepřového masa, z dalších zemí pak ještě Německo, Dánsko a Maďarsko.

Ceny zemědělských výrobců jatečných prasat se v roce 2017 meziročně zvýšily. Reagovaly tak, obdobně jako v předešlých letech, na vývoj cen vepřového masa na trhu EU, který byl ovlivněn nižší nabídkou a příznivým vývojem cen na globálním trhu. V ČR tak pokračoval v roce 2017 růst cen nastartovaný v roce 2016. CZV jatečných prasat tř. SEU se v období od ledna do srpna 2017 nacházely nad úrovní cen roku 2016 (navýšení o 16,7 %), od září do prosince však v meziročním porovnání klesaly pod úroveň cen stejného období

roku 2016. Průměrná CZV cena jatečných prasat tř. SEU¹⁷⁴ za rok 2017, podle údajů TIS^{ČR} SZIF, však byla meziročně vyšší o 8,0 % (tj. o 2,40 Kč) a dosáhla 32,39 Kč/kg ž. hm. (42,11 Kč/kg j. hm.). CZV jatečných prasat celkem meziročně vzrostla o 8,7 % na 31,76 Kč/kg ž. hm. (tj. na 41,29 Kč/kg j. hm.). V porovnání s pětiletým průměrem (2013–2017) byly v roce 2017 ceny jatečných prasat tř. SEU v ČR vyšší o 1,3 % (tj. o 0,42 Kč/kg ž. hm.).

Cena průmyslových výrobců vepřového výsekového masa meziročně rostla a reagovala tak na vývoj CZV jatečných prasat. Průměrná CPV vepřového výsekového masa, podle TIS^{ČR} SZIF, v roce 2017 dosáhla 62,66 Kč/kg, což představovalo proti roku 2016 navýšení o 9,3 % (o 5,32 Kč/kg)¹⁷⁵. Spotřebitelské ceny vepřového masa kopírovaly vývoj cen průmyslových výrobců a meziročně se podle ČSÚ zvýšily (index 109,4).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Ekonomika chovu prasat byla v roce 2017 ovlivněna především značným nárůstem CZV jatečných prasat při současném mírném nárůstu odhadovaných nákladů (meziročně o 1,7 %, tj. o 0,55 Kč/kg ž. hm.). Ceny některých vstupů se však meziročně snížily, a to zejména v případě krmných směsí, zatímco u krmných obilovin ceny spíše stagnovaly. Krmné směsi, které představují nejvýznamnější nákladovou položku, byly v roce 2017 podle šetření

¹⁷⁴ V rámci klasifikační stupnice SEUROP.

¹⁷⁵ Propočet průměrné ceny na roční skladbu 2016.

ČSÚ ve srovnání s rokem 2016 levnější, a to v rozmezí od 3,7 do 4,1 %. Růst CZV zástavových selat na trhu EU se promítl rovněž do ceny selat v ČR, kdy jejich cena podle ČSÚ meziročně značně posílila o 20,3 % (o 10,46 Kč/kg ž. hm.) na 62,02 Kč/kg ž. hm.

Podle Výběrového šetření ÚZEI o nákladech respondentů s podvojným účetnictvím dosahované realizační ceny jatečných prasat (32,43 Kč/kg ž. hm.) však, i přes jejich výraznější vzestup, nestačily pokrýt v plné výši náklady a výkrm byl bez započtení podpor opět ztrátový. Podle odhadu ÚZEI vykázaly v roce 2017 podniky s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat ve výši 33,90 Kč/kg ž. hm. V porovnání s rokem 2016 došlo k jejich mírnému zvýšení o 1,7 %, tj. o 0,55 Kč/kg ž. hm. Odhadované náklady na krmiva se v roce 2017 podílely na celkových nákladech výkrmu prasat 52,9 %, zatímco v roce 2016 to bylo 53,3 %. V meziročním porovnání však došlo k jejich navýšení, a to z 17,79 Kč na 18,01 Kč/kg ž. hm., tj. o 1,2 %, tj. o 0,22 Kč/kg. Z ostatních nákladových položek došlo v roce 2017 k výraznějšímu zvýšení pracovních nákladů (o 5,3 %, tj. o 0,23 Kč/kg) a ostatních přímých nákladů a služeb o 4,7 % (tj. 0,20 Kč/kg ž. hm.). Podle odhadu ÚZEI se průměrný denní přírůstek prasat ve výkrmu v roce 2017 meziročně nezměnil a zůstal na 0,882 kg/ks/KD.

Nákladová rentabilita výkrmu prasat byla v roce 2017 opět v červených číslech, kdy podle odhadu dosáhla -4,35 %. V porovnání s rokem 2016 však došlo k jejímu značnému zlepšení (o 7,6 p. b.), neboť ceny vzrostly výrazněji než náklady. Přímé podpory směřované do odvětví představovaly částku 3,03 Kč/kg ž. hm. a díky nim se rentabilita zlepšila a dostala se do kladných čísel (4,58 %). Nepřímé podpory, kam se řadily krmiva vlastní, reprezentovaly částku 0,95 Kč/kg ž. hm. a rovněž kladně ovlivnily rentabilitu výkrmu. Celkové podpory směřující do odvětví chovu prasat (tj. přímé a nepřímé) v roce 2017 dosáhly 3,98 Kč/kg a souhrnná rentabilita díky nim dosáhla 7,4 %, což představovalo meziroční zlepšení tohoto ukazatele o 4,0 p. b. a výkrm prasat se podle předběžných údajů tak stal ziskovým.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Drůbeží maso

Světová produkce kuřecího masa se podle odhadu USDA zvýšila v roce 2017 meziročně o 1,2 % na celkových 90,2 mil. t j. hm.¹⁷⁶. Největším producentem, s 21% podílem, zůstaly Spojené státy americké, které navýšily svou produkci o 1,8 % na 18,6 mil. t j. hm., dále Brazílie, s 15% podílem, navýšila svou produkci o 2,6 % na 13,3 mil. t j. hm, třetími nejvýznamnějšími producenty kuřecího masa byly v tomto roce shodně EU a Čína s podílem 13 %. Čína omezila dovoz jednodenních kuřat v důsledku výskytu ptačí chřipky ve Spojených státech amerických a EU, což se projevilo na značném úbytku čínské produkce kuřecího

176 Pouze kuřecí maso, vyjma pařátů. Od roku 2015 vyjma Bahrajnu, Gruzie, Íránu, Jamajky a Moldávie, od roku 2016 navíc i Venezuely. Krůtí maso USDA nezveřejňuje.

masa. Čína vyprodukovala 11,6 mil. t j. hm., což znamená meziroční pokles o 5,7 %. Kromě Spojených států amerických, Brazílie, EU (v součtu 28 členských států) a Číny nevyprodukovala žádná země více než 5 mil. t j. hm. Všechny země (včetně jednotlivých států EU 28 podle údajů Evropské komise) s produkcí nad 1 mil. t j. hm. kromě Číny zaznamenaly v roce 2017 meziroční nárůst. Z těchto zemí některé významně obchodují s EU. Kromě Brazílie je významným dovozcem do EU Thajsko, kde produkce vzrostla o 6,7 % na 1,9 mil. t j. hm., a naopak mezi odběrateli Jihoafrická republika, kde produkce vzrostla o 2,0 % na 1,3 mil. t j. hm., a Filipíny, kde vzrostla o 3,3 % na 1,3 mil. t j. hm. Celkový roční objem dovozu kuřecího masa ve světě činil 9,1 mil. t, tj. 1,0 % z celkové produkce, a meziročně tak narostl o 1,2 %. Největší objem dovozu byl do Japonska, které dovezlo 1,0 mil. t, následovala Saúdská Arábie s 0,8 mil. t, Mexiko s 0,8 mil. t, EU dovezla 0,7 mil. t, Irák 0,6 mil. t a Jihoafrická republika 0,5 mil. t. Celkový roční objem vývozu činil 11,1 mil. t, tj. 12,3 % z celkové produkce, a meziročně tak vzrostl o 3,7 %. Mezi hlavní vývozce se nadále řadily Brazílie, se 4,0 mil. t, Spojené státy americké, s 3,1 mil. t, a EU, s 1,3 mil. t, podíl těchto tří uskupení na celkovém vývozu činil 78,1 %. Podíl vývozu na vlastní produkci dosáhl u Thajska 41 %, Běloruska 34 %, Ukrajiny 31 % a Brazílie 30 %. Naopak k zemím s vysokým podílem dovozu na spotřebě lze zařadit např. Spojené arabské emiráty (99 %), Irák (76 %) nebo Saúdskou Arábii (52 %).

EU 28 vyprodukovala v roce 2017 přibližně 14,4 mil. t j. hm. drůbežího masa, z toho 80 % tvořilo maso kuřecí a 14 % maso krůtí (Eurostat). Meziročně se tak produkce masa drůbežího zvýšila o 0,7 %, kde nárůst byl tažen zejména Spojeným královstvím, kde produkce vzrostla o 13,7 %. Největším producentem zůstalo Polsko, které vyprodukovalo 2,3 mil. t, tj. meziročně o 3,3 % více. Důležitým obchodním partnerem pro Česko byly, kromě již zmíněného Polska, také Slovensko, které vyrobilo odhadem podle údajů Evropské komise 74,4 tis. t j. hm, a Německo, které vyrobilo 1,5 mil. t j. hm. Dovezeno bylo do EU 28 celkem 0,8 mil. t j. hm., což je meziročně o 10,5 % menší objem (měřeno v tunách) dovozu. Vyvezeno bylo z EU 28 celkem 1,7 mil. t j. hm., což je meziročně o 2,9 % větší objem (dle údajů Evropské komise). Po odečtení vývozu od dovozu a přičtení produkce vychází odhad spotřeby drůbežího masa v EU 28 celkem 13,6 mil. t j. hm., což představuje soběstačnost 106,3 %. Ze zmíněného celkového objemu dovozu do EU 28 dovezla Brazílie 49,7 %, Thajsko 32,9 %, Ukrajina 9,9 %, Chile 3,1 %, Čína 2,4 %, přičemž podíl ostatních zemí byl již menší než 1 %. Trh EU 28 s drůbežím masem byl i v roce 2017 chráněn širokým spektrem celních opatření. Jedním z nich byla např. tarifní kvóta na nedělené kuřecí maso do ročního dovezeného objemu 6 249 t (po jejím naplnění dovozce např. za nedělené zmrazené kuřecí maso platí clo 325 €/t dovezeného masa, pokud nemá jiné speciální zvýhodnění – viz např. nulové clo vůči Ukrajině do celkového objemu až 36,8 tis. t drůbežího masa). Z celkového vývozu EU 28 směřovalo 9,8 % na Ukrajinu, 8,9 % do Hongkongu, 8,1 % do Ghany, 7,7 % na Filipíny, 6,4 % do Beninu, 5,9 % do Saúdské Arábie, 4,6 % do Jihoafrické republiky

(pokles o 0,2 mil. t j. hm.), 3,7 % do Demokratické republiky Kongo, 3,2 % do Vietnamu, 2,9 % do Gabonu, 2,0 % do Makedonie, 1,9 % do Švýcarska atd. V rámci obchodu mezi zeměmi EU 28 bylo zemí s největším dovozem drůbežího masa Německo, které dovezlo 646,3 tis. t j. hm. (nejvíce z Nizozemska 362,2 tis. t j. hm. a z Polska 169,8 tis. t j. hm.). Největším intra-unijním vývozcem bylo Nizozemsko, které do jiných členských států vyvezlo 1 090,7 tis. t j. hm., nebo též Polsko, které takto vyvezlo 832,9 tis. t j. hm. Cena průmyslových výrobců jatečných kuřat v EU 28 podle údajů Evropské komise vzrostla o 4,73 € na 182,43 €/100 kg (47,90 Kč/kg). V Polsku cena vzrostla o 5,92 € na 124,69 €/100 kg (32,50 Kč/kg) (což je po Irsku druhá nejnížší cena ze všech zemí EU 28), na Slovensku klesla o 5,66 € na 150,62 €/100 kg (39,80 Kč/kg) a v Německu vzrostla o 3,24 € na 269,18 €/100 kg (70,80 Kč/kg) (což je vůbec nejvyšší cena ze všech zemí EU 28). Trh s drůbežím masem a celé odvětví jako takové bylo koncem roku 2016 a v roce 2017 poznamenáno výskyty vysoce patogenní ptačí chřipky u drůbeže, kterých bylo v EU 28 v roce 2017 celkem 826 (dle údajů Evropské komise).

V Česku byl v roce 2017 trh s drůbežím masem charakterizován meziročním nárůstem stavů drůbeže, stejně tak i výroby drůbežího masa, a poklesem dovozu i vývozu (v součtu živé drůbeže a drůbežího masa) (tab. T8.2/04).

V roce 2017 byly do odvětví chovu drůbeže opět cíleny podpory z národních zdrojů¹⁷⁷ (nákazový fond, podpora na zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat, na udržování plemen česká slepice zlatá kropenatá a česká husa, na kontrolu užitkovosti a dědičnosti, na testování rodičů a hybridního potomstva pro šlechtění a udržování genofondu, na speciální poradenství a na evropskou integraci nevládních organizací). Obdobně jako v předchozích letech byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹⁷⁸, v roce 2017 o celkové částce 388,2 mil. Kč, což bylo o 7,5 mil. Kč méně než v roce 2016 (údaje MZe). Nově byla vyplacena podpora na zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže¹⁷⁹.

Podle ČSÚ se stavy drůbeže v zemědělském sektoru v ČR v roce 2017 zvýšily o 0,8 % na 21,5 mil. ks, z toho stavy kuřat na výkrm poklesly o 4,3 % na 10,9 mil. ks, stavy kuřat na chov klesly o 4,0 % na 2,6 mil. ks, stavy slepic vzrostly o 11,8 % na 6,8 mil. ks, stavy kohoutů vzrostly o 22,6 % na 260,6 tis. ks, stavy kachen vzrostly o 10,4 % na 549,7 tis. ks, stavy krůt poklesly o 9,3 % na 339,7 tis. ks a stavy hus poklesly o 7,9 % na 18,1 tis. ks.

177 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2017 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

178 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů drůbeže, Kategorie B (výkrm Kura domácího na podestýlce a chov a výkrm kachen, krůt a hus na podestýlce nebo roštech).

179 Dotační program 20. Kategorie B) Zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže.

Celková produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2017 dle údajů publikovaných ČSÚ zvýšila o 6,0 % na 192,9 tis. t j. hm. (257,3 tis. t ž. hm.). Z toho tržní produkce činila 189,7 tis. t j. hm. (252,9 tis. t ž. hm.).

Do ČR bylo podle celní statistiky v roce 2017 dovezeno 137,3 tis. t j. hm. živé drůbeže a drůbežího masa, což znamenalo meziroční úbytek o 3,8 %. Z toho živé drůbeže 5,4 tis. t j. hm. (7,4 tis. t ž. hm.), tj. meziročně o 11,5 % méně, a 132,0 tis. t j. hm. drůbežího masa, což je meziročně o 3,5 % méně. Dovezená živá drůbež čítala 23,4 mil. ks, to znamená meziročně o 9,0 % méně. Počtem kusů živé drůbeže bylo dovezeno nejvíce z Německa (10,5 mil., z toho 96 % jednodenní drůbeže), a co do hmotnosti ze Slovenska (5,4 mil. ks, 7,2 tis. t ž. hm.). Výrazný podíl měly též Dánsko (3,4 mil. ks, 169,5 t ž. hm.) a Maďarsko (2,2 mil. ks, 256,7 t ž. hm.). Drůbežího masa dovezlo do ČR nejvíce Polsko (94,4 tis. t j. hm.), Německo (12,1 tis. t j. hm.), Maďarsko (8,3 tis. t j. hm.), Nizozemsko (4,3 tis. t j. hm.), Brazílie (3,5 tis. t j. hm.), Slovensko (2,6 tis. t j. hm.), Francie (2,2 tis. t j. hm.), Ukrajina (1,8 tis. t j. hm.) a Itálie (1,0 tis. t j. hm.). Podíl masa čerstvého nebo chlazeného na dovozu byl 58 % a podíl masa z kuřat na dovozu 80 %.

Z ČR se vyvezlo 75,0 tis. t j. hm. živé drůbeže a drůbežího masa, tedy meziročně o 3,2 % méně. Z toho živé drůbeže 38,1 tis. t j. hm. (52,9 tis. t ž. hm.), tj. meziročně o 1,1 % více, a 36,9 tis. t j. hm. drůbežího masa, tj. meziročně o 7,2 % méně. Vyvezená živá drůbež čítala celkem 119,7 mil. ks, to znamená meziročně o 2,8 % více. Počtem kusů živé drůbeže bylo vyvezeno nejvíce na Slovensko (56,1 mil. ks, z toho 91 % jednodenní drůbeže), a co do hmotnosti do Německa (10,2 mil. ks, 20,4 tis. t ž. hm.). Výrazný podíl mělo též Rumunsko (21,6 mil. ks, 1,0 tis. t ž. hm.) a Polsko (21,5 mil. ks, 16,6 tis. t ž. hm.). Drůbežího masa bylo vyvezeno nejvíce na Slovensko (24,5 tis. t j. hm.) a dalších 12,9 tis. t j. hm. směřovalo do jiných zemí EU 28. Z celkového vývozu drůbežího masa z ČR tvořilo 39 % maso čerstvé nebo chlazené a 90 % tvořilo maso kuřecí.

Saldo obchodu ČR s živou drůbeží bylo v roce 2017 o 28 mil. Kč méně aktivní, činilo 1,4 mld. Kč, a saldo obchodu s drůbežím masem bylo meziročně o 45 mil. Kč méně pasivní, činilo -4,7 mld. Kč.

Domácí spotřeba v ČR v roce 2017 meziročně vzrostla o 4,6 % na 257,0 tis. t j. hm., spotřeba na obyvatele se zvýšila o 3,7 % na 27,8 kg/obyv./rok a míra soběstačnosti vzrostla o 1,0 p. b. na 75,1 %¹⁸⁰.

180 Výpočty ÚZEI na základě údajů uvedených v tab. T8.2/04.

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežího masa a ekonomika výkrmu kuřat

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem	tis. ks	23 265,4	21 463,8	22 508,0	21 314,0	21 494,3	100,8
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	5,6	5,3	5,0	4,6	6,1	132,6
Výroba ²⁾	tis. t j. hm.	173,9	185,4	189,1	182,0	192,9	106,0
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	114,2	118,6	136,1	142,8	137,3	96,2
Celková nabídka	tis. t j. hm.	293,7	309,3	330,1	329,4	336,4	102,1
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	220,9	234,3	251,4	245,8	257,0	104,6
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	67,5	70,0	74,2	77,5	75,0	96,8
Celková poptávka	tis. t j. hm.	288,4	304,3	325,5	323,3	332,0	102,7
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	5,3	5,0	4,6	6,1	4,4	71,6
Soběstačnost ⁴⁾	%	78,7	79,1	75,2	74,0	75,1	1,0
Ekonomika výkrmu kuřat (náklady, přírůstky, počty vylíhnutých kuřat a realizační ceny z výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/1000 KD	1 157	1 035	1 091	1 011	1 017	100,6
Užitkovost - přírůstek výkrmu brojlerů	kg/1000 KD	50,23	46,92	48,91	51,51	51,51	100,0
Náklady na vykrmaný kus (nar. kuře+výkrm)	Kč/ks	53,31	50,97	50,94	46,12	46,34	100,5
Finální hmotnost vykrmaného kusu	kg/ks	1,98	1,98	1,95	1,97	1,97	100,0
Počet dnů ve výkrmu	KD	39,4	42,1	39,9	38,3	38,3	100,0
Náklady jednotkové	Kč/kg ž. hm.	26,97	25,80	26,13	23,41	23,52	100,4
Realizační cena výkrmu kuřat	Kč/kg ž. hm.	23,43	22,94	22,79	22,04	23,23	105,4
Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	1,46	2,55	3,07	3,32	3,62	109,0
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	3,00	2,53	3,00	1,08	1,25	116,4
Podpory celkem	Kč/ks	4,45	5,08	6,07	4,40	4,87	110,8
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	0,74	1,29	1,57	1,69	1,84	109,0
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	1,52	1,28	1,54	0,55	0,64	116,4
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	2,25	2,57	3,11	2,23	2,47	110,8
Nákladová rentabilita	%	-13,1	-11,1	-12,8	-5,9	-1,2	4,7
Souhrnná rentabilita s přímými podporami	%	-10,4	-6,0	-6,8	1,3	6,6	5,3
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami	%	-7,5	-6,1	-6,9	-3,6	1,5	5,0
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami	%	-4,8	-1,1	-0,9	3,7	9,3	5,7
CZV SRN jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,94	0,94	0,88	0,84	0,84	100,0
CZV ČR jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,95	0,87	0,97	0,87	0,88	101,1

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby, soběstačnosti a rentabilit.

2) Celková výroba zahrnuje tržní výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

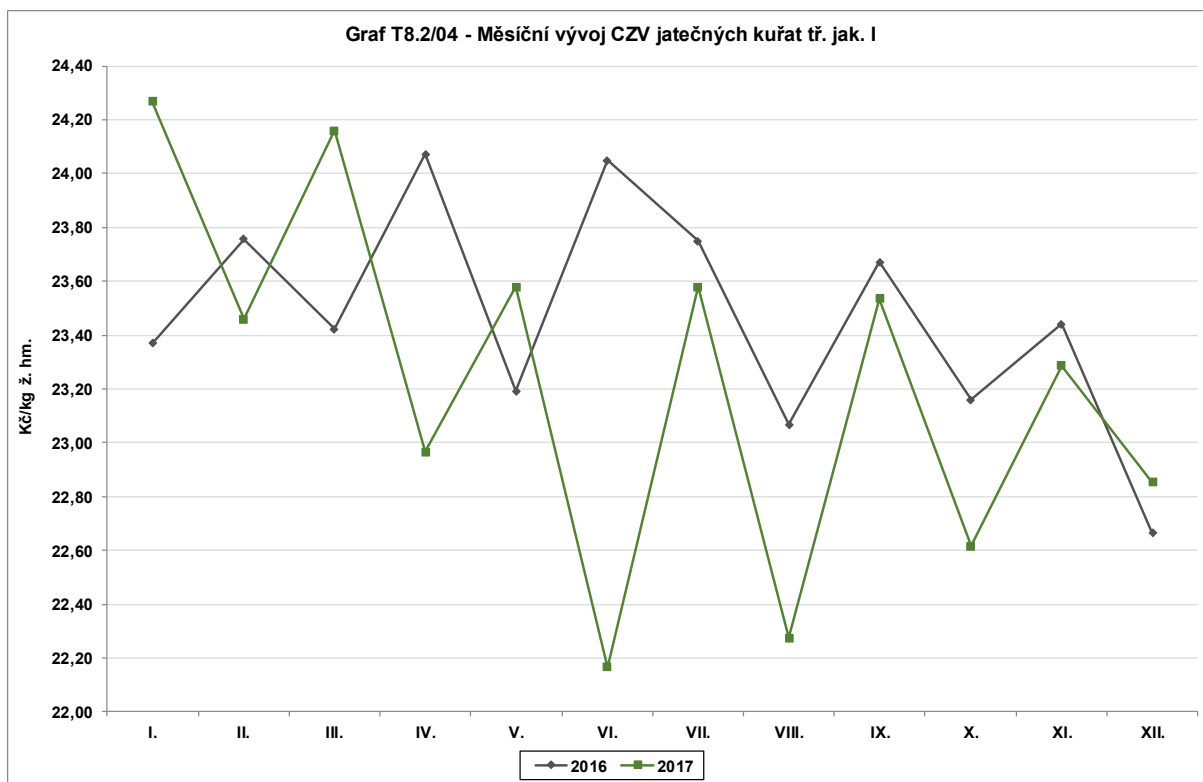
4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežího trusu, rok 2017 odhad.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, Ceny zemědělských výrobců, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Celní statistika; výpočty ÚZEI a MZe; AMI; ČNB

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), L. Josrová (MZe)

Nákladová rentabilita produkce drůbežího masa se na základě odhadu ÚZEI meziročně zvýšila o 4,7 p. b. na -1,2 % a souhrnná rentabilita s přímými i nepřímými podporami se meziročně zvýšila o 5,7 p. b. na 9,3 %.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Ptačí chřipka, která se v ČR objevila koncem roku 2016, si v roce 2017 vyžádala řízenou likvidaci 98 tisíc kusů drůbeže a na náhrady škod bylo MZe vyčleněno 31,3 mil. Kč (pramen: zpravodajství České televize). Poslední ohnisko výskytu bylo vyhlášeno 22. března 2017 a 23. června 2017 byl Česku udělen statut země prosté ptačí chřipky (pramen: SZIF podle SVS).

Vejce

Podle odhadu Evropské komise se celková produkce vajec v zemích EU mírně zvýšila o 0,8 % na 7 762 tis. t. Na růstu produkce vajec se podílela zejména konzumní vejce, jichž bylo vyprodukováno o 3,1 % více. Produkce násadových vajec zaznamenala mírný růst o 0,1 %. Celková spotřeba vajec se zvýšila o 0,7 % a EU nepatrně posílila svou domácí soběstačnost na 105,0 % (o 0,1 p. b.).

Objem dovezených vajec do EU se ve srovnání s předchozím rokem zvýšil. V roce 2017 bylo podle předběžných údajů EK dovezeno 22,3 tis. t vajec v přepočtu na váhový ekvivalent. Meziročně tak dovoz stoupl o 27,4 %. Struktura dovozu dle zemí se meziročně mění. Největším dovozcem vajec do EU byly v roce 2017 USA, jejíž objem dovozu do EU se zvýšil více než dvakrát a činil 52,9 % celkového dovozu. Dovoz vajec z Ukrajiny se naopak meziročně snížil téměř dvakrát a činil tak 13,5 % celkového objemu dovozu. Významným dovozcem stále zůstává Argentina (13,4 % celkového objemu dovozu).

Vývoz vajec z EU v porovnání s rokem 2016 podle předběžných údajů poklesl o 15,1 % a dosáhl 209,5 mil. t. Posílil význam hlavních destinací – Japonska a Švýcarska, do kterých bylo vyvezeno 25 % a 19 % vyvezeného množství. Z dalších destinací vynikly Izrael a Thajsko, kam bylo vyvezeno 10 % celkového množství.

Průměrná tržní cena vajec na reprezentativních trzích EU¹⁸¹ podle předběžných údajů Evropské komise meziročně vzrostla o 23,9 % a dosáhla 140,94 €/100 kg (tj. 2,13 Kč/ks¹⁸²). Ve většině zemí významný cenový růst na trhu vajec začal v říjnu 2017 v důsledku tzv. „kauzy fipronil“. Výrazný meziroční nárůst ceny vykázalo Německo (o 44,9 %), Belgie (o 41,5 %), Nizozemsko (o 38,6 %), Španělsko (o 37,7 %), Česká republika (o 36,0 %), Maďarsko (o 33,0 %) a Slovensko (o 31,8 %). Meziroční pokles ceny vajec byl zaznamenán v Řecku (o 7,5 %), Velké Británii (o 7,3 %), Švédsku (o 5,2 %), Finsku (o 4,4 %), Chorvatsku (1,4 %), Irsku (o 0,9 %). V rámci sledovaných zemí byla zaznamenána nejvyšší cena ve Švédsku (191,30 €/100 kg, tj. 2,89 Kč/ks) a nejnižší cena ve Velké Británii (104,41 €/100 kg, tj. 1,58 Kč/ks). Cena v ČR vykázaná ve stejném přehledu EK dosáhla 130,25 €/100 kg (tj. 1,97 Kč/ks). Ačkoliv v korunách cena meziročně vzrostla o 17,4 %, v přepočtu na evropskou měnu byl nárůst ceny výraznější (činil 36,02 %).

Cenová situace na evropském trhu vajec byla v roce 2017 ovlivněna vypuklou ptačí chřipkou na začátku roku a „kauzou fipronil“¹⁸³, která de datuje od srpna. Nákaza se projevila na trhu v Belgii, Nizozemsku a Německu. V důsledku zmíněných událostí byly ceny v roce 2017 o 12,9 % vyšší než průměr let 2013–2016. Určitý převis na straně poptávky, vyvolaný očekáváním poklesu stavu nosnic kvůli ptačí chřipce a kontaminaci chovu fipronilem, tlačil ceny vajec nahoru. Navíc je spotřeba vajec v EU na stále úrovni, neboť spotřebitelé vnímají vejce jako proteinovou alternativu červenému masu.

V roce 2017 byl trh s vejci v ČR charakterizován meziročním růstem průměrných početních stavů nosnic, výroby, vývozu, spotřeby a ceny vajec a poklesem dovozu (tab. T8.2/05).

V ČR bylo v roce 2017 v průměru evidováno 9,3 mil. ks nosnic v užitkových chovech, což představuje meziroční růst o 360,0 tis. ks (4,0 %). Z toho tvořily 51,2 % nosnice v zemědělském sektoru, jejichž průměrné stavy za rok 2017 vzrostly o 9,5 % a zbytek představovaly nosnice v domácích hospodářstvích, jejichž průměrné stavy meziročně v průměru klesly o 1,2 %.

181 Vážený průměr cen členských států průměru hmotnostních kategorií L (47,5–57,5 g) a M (57,5–67,5 g).

182 Přepočet pomocí kurzu ČNB 1 € = 26,33 Kč.

183 Fipronil je pesticid s vysoce toxickou účinnou látkou, který byl vyvinut v 80. letech 20. století a na trhu je od roku 1993. V srpnu 2017 bylo kvůli výskytu fipronilu staženo z belgického, německého a nizozemského trhu několik milionů kontaminovaných slepičích vajec. Fipronil byl v témže měsíci objeven i ve vejcích na Slovensku. Jako jedna z příčin byla uváděna použitá dezinfekce belgického dodavatele, který ji dodal s přidanou látkou fipronil dotčené drůbežárně.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 284,1 mil. ks (v přepočtu 131,3 tis. t), tj. přibližně 86,2 % celkové výroby vajec, která činí 152,4 tis. t. Celková výroba vajec představuje součet produkce konzumních vajec v zemědělském sektoru a domácích hospodářstvích, doplněný o produkci násadových vajec. Celková výroba vajec v roce 2017 meziročně vzrostla o 9,3 tis. t (o 6,6 %). Výroba konzumních vajec v zemědělském sektoru se meziročně zvýšila o 155,6 mil. ks (11,9 %) na 1 468,9 mil. ks (84,4 tis. t), v domácích hospodářstvích pak dosáhla 815,1 mil. ks (46,8 tis. t), což je meziročně o 32,7 mil. ks (o 3,9 %) méně. Násadových vajec bylo podle odhadu ÚZEI vyrobeno přibližně 367,2 mil. ks (21,2 tis. t). Průměrná roční snáška vajec na slepici v zemědělském sektoru dosáhla 309,0 ks, v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ poklesla oproti roku 2016 na 180 ks vajec/nosnici/rok (o 2,7 %).

Dovoz vajec a vaječných hmot do ČR se v roce 2017 snížil o 6,8 tis. t (o 14,3 %) a dosáhl celkem 40,9 tis. t, z toho 476,2 mil. ks (27,3 tis. t) vajec ve skořápce a 13,6 tis. t vaječných hmot. Oproti minulému roku se snížil dovoz vajec ve skořápce o 20,2 %, dovoz vaječných hmot se zvýšil o 0,7 %. Z dovezených vajec ve skořápce bylo 87,7 % vajec konzumních, jejichž dovezený počet meziročně poklesl o 23,4 %, a objem dovezených vajec násadových se naopak zvýšil o 11,4 % na 64,7 mil. ks.

Nejvýznamnějším dovozcem konzumních vajec bylo stejně jako v předchozím roce Polsko, které dovezlo do ČR 218,9 mil. ks (12,8 tis. t) vajec konzumních, meziročně však o 73,7 mil. ks méně. Podíl Polska na celkovém dovozu konzumních vajec tak činil 53,2 %. Dalšími dovozními zeměmi konzumních vajec bylo Lotyšsko (22,2 %), Německo (9,6 %) a Slovensko (5,7 %).

Dovoz vaječných hmot celkem, tj. sušených a tekutých, se v objemovém vyjádření v roce 2017 meziročně zvýšil na 13,6 tis. t. Z toho sušené hmoty činily 3,3 tis. t. Z Polska, které je největším dovozcem vaječných hmot, pocházelo 5,9 tis. t hmot, což činí 43,1 % celkového objemu dovezených do ČR vaječných hmot. Meziročně se však dovoz z této země snížil o 30,2 %. S velkým odstupem v dovozu následuje Lotyšsko (11,9 %), Nizozemsko (9,3 %) a Německo (7,4 %).

Dovoz násadových vajec do ČR se meziročně zvýšil o 11,4 % na 64,7 mil. ks (3,4 tis. t). Na dovozu násadových vajec do ČR se významně podílelo Slovensko, které dovezlo do ČR 56,1 mil. ks, tj. 86,6 % celkového objemu dovezených násadových vajec. Dalšími dovozci jsou Francie (4,0 %), Nizozemsko (1,9 %) a Německo (1,8 %).

Vývoz vajec a vaječných hmot meziročně stoupl o 6,8 % a dosáhl 23,6 tis. t, (tj. 367,1 mil. ks v ekvivalentu skořápkových vajec). Na zvýšení vyvezeného množství vajec se podílela skořápková vejce růstem o 3,2 % a vaječné hmoty růstem o 18,9 % ve srovnání s předchozím rokem. Vajec ve skořápce bylo vyvezeno 310,9 mil. ks (19,2 tis. t), z toho vajec konzumních bylo 151,2 mil. ks (9,2 tis. t). Vývoz vaječných hmot dosáhl 4,4 tis. t, z toho sušené hmoty tvořily zhruba čtvrtinu množství.

Nejvýznamnější vývozní destinací pro konzumní vejce bylo Slovensko (58,6 mil. ks) a Německo (43,4 mil. ks). Do obou jmenovaných destinací bylo vyvezeno 67,6 % celkového množství konzumních vajec. Dalšími vývozními zeměmi byly s odstupem Polsko, Rakousko a další země. Více než polovina násadových vajec směřovala do Ruska (66,7 %), další destinace (Polsko, Maďarsko, Irák a řada dalších) měly výrazný odstup. Vaječné hmoty se vyvážely nejvíce na Slovensko (93,0 %).

Podíl vývozu vajec včetně vaječných hmot na domácí produkci dosáhl stejně jako v předchozím roce 15,5 %.

Celkové saldo zahraničního obchodu s vejci se meziročně zlepšilo o 8,3 tis. t (32,5 %) ve srovnání s rokem předchozím. V roce 2017 činilo -165,3 mil. ks u skořápkových vajec, -9,2 tis. t u vaječných hmot, a celkově -17,3 tis. t. ČR měla v roce 2017 kladnou obchodní bilanci u vajec násadových, která se však meziročně zhoršila o 3,8 mil. ks a činila 95,0 mil. ks.

Domácí spotřeba vajec určených ke konzumaci (konzumní vejce a vaječné hmoty) dosáhla 155,3 tis. t (2 725,6 mil. ks). Spotřeba konzumních vajec na obyvatele se proti předchozímu roku nezměnila a dosáhla hodnoty 13,8 kg/obyv./rok (tj. 240,1 ks/obyv./rok). Míra soběstačnosti se meziročně mírně zvýšila o 5,0 p. b. na 89,8 %.

V roce 2017 byly do odvětví chovu drůbeže cíleny podpory z národních zdrojů¹⁸⁴ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. V rámci Nákazového fondu byla vyplacena podpora na ozdravování chovů¹⁸⁵, která v roce 2017 představovala celkovou částku 97,73 mil. Kč, což bylo o 30,65 mil. Kč více než v roce 2016. Z této částky bylo čerpáno pro nosnice kategorie A (odchov a chov na podestýlce) 41,3 % (40,36 mil. Kč) a zbylá částka byla čerpána pro chov nosnic kategorie C (odchov a chov v klecích, voliérách, na roštích).

184 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2017 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

185 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti: 8.F.c.a - Nosnice – podestýlka, 8.F.c.c. – Nosnice – klece, voliéry, rošty.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾	Meziroční index
Průměrný stav slepic	tis. ks	8 752,2	9 160,0	8 899,0	8 923,0	9 283,0	104,0
Průměrná roční užitkovost ²⁾	ks/nosnici	308,1	299,3	301,1	302,6	309,0	102,1
Bilance³⁾							
Výroba ⁴⁾	tis. t	141,9	147,2	142,9	143,0	152,4	106,6
z toho domácí hospodářství	tis. t	53,2	54,2	53,4	48,7	46,8	96,1
Dovoz ⁵⁾	tis. t	33,7	38,5	47,2	47,7	40,9	85,7
Celková nabídka	tis. t	175,6	185,7	190,1	190,7	193,3	101,4
Domácí spotřeba	tis. t	153,2	166,8	170,5	168,6	169,7	100,7
Vývoz ⁵⁾	tis. t	22,4	18,9	19,6	22,1	23,6	106,8
Celková poptávka	tis. t	175,6	185,7	190,1	190,7	193,3	101,4
Soběstačnost ⁶⁾	%	92,6	88,2	83,8	84,8	89,8	5,0
Ekonomika vajec (náklady, snášky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady na nosníky ⁷⁾	Kč/1000 KD	1 440	1 384	1 371	1 351	1 365	101,0
Užitkovost - snáška - přepočet na rok	vajec/nosnici/rok	299	290	308	327	327	100,0
Náklady jednotkové - na vejce vč. amortizace	Kč/vejce	2,09	2,08	1,97	1,84	1,85	100,8
Realizační cena vajec	Kč/vejce	1,78	1,95	1,88	1,48	2,06	139,1
Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/nosnici	6,78	12,29	13,96	15,86	26,17	165,0
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/nosnici	21,18	17,20	7,31	9,34	10,86	116,2
Podpory celkem	Kč/nosnici	27,96	29,49	21,27	25,20	37,03	146,9
Podpory jednotkové přímé na vejce	Kč/vejce	0,02	0,04	0,05	0,05	0,08	165,0
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva na vejce	Kč/vejce	0,07	0,06	0,02	0,03	0,03	116,2
Podpory jednotkové celkem na vejce	Kč/vejce	0,09	0,10	0,07	0,08	0,11	146,9
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	-14,79	-6,25	-4,42	-19,56	11,01	30,6
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁶⁾	%	-13,70	-4,21	-2,12	-16,92	15,33	32,2
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁶⁾	%	-11,39	-3,40	-3,21	-18,00	12,80	30,8
Souhrnná rentabilita celkem ⁶⁾	%	-10,30	-1,36	-0,91	-15,36	17,13	32,5
Cena EU vejce L a M	€/100 kg	129,05	127,61	129,59	113,71	140,94	123,9
Cena ČR vejce L a M	€/100 kg	105,02	104,37	108,11	95,76	130,25	136,0

1) Odhad.

2) Užitkovost pouze za zemědělský sektor.

3) Bilance se vztahuje ke konzumním, násadovým vejcím a vaječným hmotám.

4) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba uváděna pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).

5) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec a vaječných hmot.

Konverzní koeficienty pro přepočet kg na kusy vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

6) Meziroční index je výjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežního trusu, rok 2017 odhad.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže; ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců;

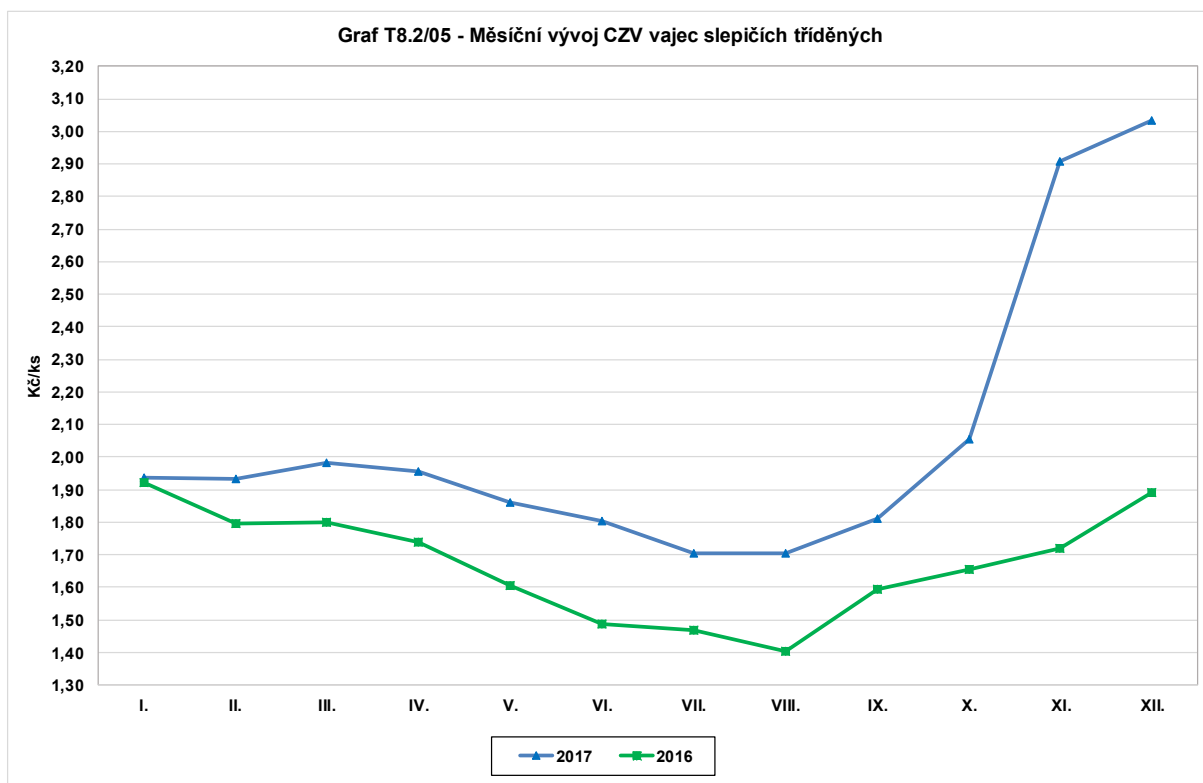
Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe.

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), L.Josrová (MZe)

V roce 2017 došlo meziročně ke zlepšení rentability produkce vajec v ČR. Nákladová rentabilita (bez zahrnutí podpor) se zvýšila o 30,6 p. b. na 11,01 %, souhrnná rentabilita s přímými podporami o 32,2 p. b. na 15,33 %, souhrnná rentabilita (včetně přímých a nepřímých podpor) vzrostla o 32,5 % a činila 17,13 %. Nákladová rentabilita produkce vajec se v roce 2017 zvýšila hlavně kvůli jejich vyšším cenám. Ke zvýšení souhrnné rentability včetně podpor v roce 2017 přispělo i výrazné zvýšení vyplacené částky podpor v rámci Nákladového fondu. Celkové náklady na výrobu vajec v roce 2017 se odhadují ve výši 1,85 Kč/ks, tj. o 0,8 % vyšší než v předchozím roce.

Průměrná roční CZV tříděných vajec dosáhla 2,06 Kč/ks, což je meziroční nárůst o 0,39 Kč/ks (23,4 %). Spotřebitelské ceny vajec slepičích čerstvých se také zvýšily a jejich průměrná roční hodnota 3,62 Kč/ks byla o 0,77 Kč/ks (27,0 %) vyšší než v předchozím roce. Jedním z faktorů, který působil na růst cen v roce 2017, byla ptačí chřipka na začátku roku a kontaminace chovů toxickou látkou fipronil.

Ceny krmných směsí pro nosnice stejně jako v minulém roce poklesly, jejich průměrná roční cena činila 5 781 Kč/t, což je o 8,4 % méně než v předchozím roce.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso

Stavy ovcí se ve větší části nejvýznamnějších produkčních zemí EU udržely nebo mírně klesly, zatímco růst stavů u významných producentů byl sice ojedinělý, zato však výrazný. Největší producent v Unii, Spojené království, vykázal podle Eurostatu růst stavů o 0,7 mil. ks, tj. o 3,1 %. Ve Španělsku, které je druhým nejvýznamnějším producentem v EU, se stavy udržely, ale v Rumunsku, Řecku a ve Francii klesly stavy celkem o 0,6 mil. ks. Vysoký procentní růst stavů v Irsku (o 13,5 %), Rakousku (o 6,1 %), Lotyšsku (o 5,2 %) a v některých dalších zemích byl z hlediska počtu málo významný. Procentní poklesy stavů se pohybovaly od 1 % (v Itálii, Portugalsku, Rumunsku a na Slovensku) do 3,9 % (ve Francii). Hrubá domácí produkce skopového a kozího masa v EU se podle bilančního odhadu EK zvýšila o 14,0 tis. t (1,5 %) a dosáhla 928,0 tis. t. Z toho porážky se meziročně zvýšily přibližně o 16,0 tis. t a dosáhly 878 tis. t, zatímco vývoz zvířat v přepočtu na jatečnou

hmotnost klesl o 2,0 tis. t. Vývoz skopového masa se podle EK meziročně zvýšil o 15 tis. t (o 79,0 %) a dosáhl 34 tis. t. Spolu s živými zvířaty bylo podle bilance EK vyvezeno v přepočtu 84,0 tis. t j. hm., což představuje 9,1 % hrubé produkce. Nejvýznamnějšími vývozními destinacemi byly Libye, Jordánsko a Hong Kong. Dovoz skopového a kozího masa do EU odhaduje EK na 173,0 tis. t j. hm., což je o 14,8 % méně než v roce 2016. Dovezené maso pocházelo dominantně z Nového Zélandu (83,2 % dovezeného množství) a dále z Austrálie (10,9 % dovozu) a z dalších méně významných destinací. Dovoz živých zvířat nebyl vykázán. Spotřeba skopového a kozího masa v EU celkem podle odhadu EK klesla o 2,9 % na 1 016 tis. t j. hm. Vzhledem k růstu hrubé domácí produkce a poklesu domácí spotřeby se zvýšila soběstačnost EU v produkci skopového a kozího masa o 4 p. b. a dosáhla 91 %. Průměrná spotřeba skopového a kozího masa na osobu vyjádřená ve váze maloobchodu dosáhla v EU 1,7 kg.

CZV těžkých jehňat za sledované země EU se podle Agrarmarkt Austria (AMA) zvýšila v průměru o 1,0 % na 4,99 €/kg (131,40 Kč/kg). Naopak CZV lehkých jatečných jehňat za sledované země EU klesla v průměru o 4,8 % na 5,56 €/kg j. hm. (tj. 146,40 Kč/kg). V cenách nepanoval jednoznačný trend, v některých produkčních zemích byly ceny meziročně vyšší a v některých naopak nižší. Nejvyšší průměrná CZV těžkých jehňat ze sledovaných zemí byla vykázána ve Francii (6,19 €/kg, tj. 163,00 Kč/kg) a nejnižší v Rumunsku (2,12 €/kg, tj. 55,80 Kč/kg), kde byl zaznamenán největší, 4,5% pokles CZV těžkých jehňat. U lehkých jehňat byla ve sledovaných zemích dosažena nejvyšší průměrná CZV v Chorvatsku (6,34 €/kg, tj. 166,90 Kč/kg) a nejnižší v Portugalsku (4,50 €/kg, tj. 118,50 Kč/kg).

V České republice stavy ovcí mírně klesly, ale základní stádo se nepatrně rozšířilo. Základní stádo koz i stavy koz celkem meziročně vzrostly. K 1. 4. 2017 bylo v ČR evidováno 130,3 tis. ks bahnic, což je meziroční vzrůst základního stáda o 0,6 %. Celkové stavy ovcí a beranů ke stejnému datu dosáhly 217,1 tis. ks, tj. o 0,6 % méně než v předchozím roce. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2017 evidováno 28,2 tis. ks, což je o 6,1 % více než v předchozím roce.

T8.2/06 - Bilance výroby a spotřeby skopového a koziho masa¹⁾

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	ks	220 521	225 397	231 694	218 493	217 141	99,4
Stavy koz celkem	ks	24 042	24 348	26 765	26 548	28 174	106,1
Výroba	tis. t j. hm.	3,32	3,49	3,55	3,87	4,00	103,4
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	3,14	3,30	3,37	3,69	3,70	100,3
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,39	0,34	0,46	0,49	0,41	83,7
Celková nabídka	tis. t j. hm.	3,71	3,83	4,01	4,36	4,41	101,1
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	3,61	3,65	3,81	4,13	3,91	94,7
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,10	0,18	0,20	0,23	0,50	217,4
Celková poptávka	tis. t j. hm.	3,71	3,83	4,01	4,36	4,41	101,1
Míra soběstačnosti ⁴⁾	%	92,0	95,6	93,2	93,7	102,3	8,6

1) Koefficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Svaz chovatelů ovcí a koz

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Počet poražených ovcí celkem se podle odhadu meziročně zvýšil. Celkové porážky ovcí včetně odhadu domácích porážek dosáhly podle výkazu ČSÚ 162,3 tis. ks, z toho 129,9 tis. ks jehňat. Z uvedených počtů bylo podle údajů ČSÚ na jatkách poraženo 12,3 tis. ks ovcí (včetně 9,9 tis. ks jehňat), tzn. 7,6 % celkově poražených kusů ovcí včetně jehňat. Průměrná porážková hmotnost jehňat na jatkách se meziročně zvýšila o 0,9 kg na 31,7 kg ž. hm./ks, Průměrná porážková hmotnost jehňat při zohlednění domácích porážek však činila podle odhadu MZe pouze 26,6 kg ž. hm. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle odhadu ČSÚ 30,5 tis. ks. Počet poražených koz na jatkách činil 548 ks. Celková domácí výroba skopového a koziho masa se zvýšila o 3,4 %. Přírůstek produkce spolu s poklesem domácí spotřeby vedl ke zvýšení míry soběstačnosti nad hranici 100 %. Průměrná CZV jatečných jehňat v ČR dosáhla 50,0 Kč/kg ž. hm., což je o 0,37 Kč méně, než bylo vykázáno v předchozím roce. Průměrná cena dovezeného skopového a koziho masa dosáhla podle dat ČSÚ 206,50 Kč/kg. Cenový vývoj v ČR se odvíjí zejména od podmínek na neformálním trhu a jen malá část produkce je ovlivněna cenovým vývojem na evropském trhu.

V zahraničním obchodě pokračoval znatelný růst vývozu živých ovcí. Bylo vyvezeno 10 938 ks živých ovcí, což je meziroční nárůst o 71,8 % a tato položka činila v přepočtu zhruba polovinu celkového vývozu komodity. Převážná část vývozu živých ovcí směřovala do Nizozemska. Na další země, kterými byly Rakousko, Maďarsko, Ukrajina a jiné země, připadalo celkem zhruba 11 % vývozu. Vývoz skopového masa dosáhl 0,16 tis. t a nejvýznamnějšími destinacemi bylo Německo a Slovensko, kam směřovalo 51,3 %, resp. 42,1 % vyvezeného množství skopového masa. Vývoz koziho masa nebyl vykázán a vývoz živých koz se blížil nulové hranici.

V dovozu jednoznačně dominovalo skopové maso nad živými ovci. Nejvýraznějším dovozcem zůstal Nový Zéland, odkud pocházelo 36,0 % dovezeného množství. Největší část byla dovezena tradičně z Německa a v roce 2017 i z Nizozemska. Na zbytku dovozu

skopového masa se podílelo 12 zemí z Evropy i ze zámoří a jejich celkový podíl na dovozu skopového masa nepřesáhl 10 %. Dovoz koziho masa byl marginální a dovoz živých ovcí nebyl vykázán.

Chov ovcí a koz je podporován prostřednictvím dobrovolných podpor vázaných na produkci (VCS) i v rámci systému přechodných vnitrostátních podpor. V souladu s nařízením EP a Rady (ES) č. 1307/2013, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanovena pro rok 2017 platba ve výši 3 402,87 Kč/VDJ na chov bahnice nebo chov kozy jako platba na citlivou komoditu. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2017 činila 85,65 Kč/VDJ a sazba přechodné vnitrostátní podpory směřovaná na chov ovcí a koz byla stanovena ve výši 50,43 Kč/VDJ. Přepočítacím koeficientem 0,15 připadlo na oprávněnou bahnici a kozu v součtu celkem 530,84 Kč. Podpora chovatelů ovcí a koz pokračovala i v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (viz kap. 2). Motivací pro cílení podpor na chov ovcí a koz je jejich šetrný způsob hospodaření v krajině. Zejména v podhorských a horských oblastech nevhodných pro chov skotu je chov ovcí a koz jednou z mála hospodářských alternativ.

V chovech v ČR převažují ovce s kombinovanou užitkovostí, která se na celkových stavech podílela 51 %. Masných plemen bylo chováno 32,6 % a zbytek představovala plodná a dojná plemena. Zpracování ovčího a koziho mléka probíhá přímo v místech chovů ovcí a koz. Nadále je zřejmá spotřebitelská obliba ovčích a kozích sýrů a tyto výrobky se mimo prodeje ze dvora a dalších doplňkových forem prodeje objevují i v nabídce řetězcových prodejen.

8.2.5 Rybářství

V České republice náleží rybářství k dlouhodobě k úspěšným odvětvím zemědělství. Toto odvětví je zaměřeno především na chov, zušlechťování, ochranu a lov ryb, popřípadě i jiných vodních organismů a lze jej rozdělit na produkční a rekreační rybářství. Produkční rybářství je charakterizováno jako systematická, cílevědomá a odborná péče o obsádky ryb a jejich ochrana při využití reprodukce a zlepšování potravních podmínek. Pod pojmem produkční rybářství se v ČR rozumí kromě převažujícího rybníkářství také chov lososovitých druhů ryb, chov ryb ve speciálních rybochovných zařízeních a v plovoucích klecích k zajištění produkce ryb a rybiho masa a dále také chov rybí násady.

Produkční i rekreační rybářství jsou v České republice řízeny zákonem č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) a jeho prováděcí vyhláškou č. 197/2004 Sb. Rekreační rybářství v sobě zahrnuje výkon rybářského práva v rybářských

revírech České republiky. Hospodaření v rybářských revírech spočívá v obhospodařování říčních systémů a vodních útvarů takovým způsobem, aby byla zachována stabilní, druhově a věkově různorodá rybí společenstva. V České republice je vyhlášeno více než 2 tis. rybářských revírů reprezentujících výměru téměř 42 tis. ha, přičemž rekreačním rybolovem se zabývá zhruba 350 tis. rybářů. Rybářské revíry jsou rozděleny na mimopstruhové a na pstruhové. Jejich největšími uživateli jsou Český rybářský svaz, z. s., a Moravský rybářský svaz, z. s. V ČR existuje přibližně 24 tis. rybníků a vodních nádrží o celkové ploše přibližně 52 tis. ha, z toho na více než 41 tis. ha je provozován chov a produkce ryb. Rybníky navíc plní celou řadu dalších významných mimoprodukčních funkcí, jako je např. protipovodňová ochrana a retence vody, dočišťování povrchových vod, zlepšování vláhové bilance v krajině, ekologickou funkci a další.

V roce 2017 bylo v ČR vyprodukováno 21,7 tis. t ž. hm. tržních ryb, což představovalo ve srovnání s rokem 2016 nárůst o 3,3 %, (o 0,7 tis. t). Výlov z rybníků dosahoval z celkové výroby 20,8 tis. t ž. hm. ryb. Ze speciálních zařízení (převážně průtočných systémů s chovem lososovitých ryb) bylo získáno 904 t ž. hm. ryb a 14 t bylo vyloveno z přehrad. Druhové zastoupení tržních ryb je u nás dlouhodobě stabilní a výrazněji se proti předchozím letům nemění, neboť tradičně dominuje produkce kapra. V roce 2017 dosáhl jeho výlov 18,5 tis. t ž. hm., což v meziročním srovnání představovalo mírné zvýšení o 0,6 %. Na celkovém objemu produkováných ryb se podílel kapr 85,1 %, lososovité ryby zaujímaly 3,6 %, býložravé ryby 5,7 %, výlov lina činil 0,7 % a dravé ryby představovaly 1,3 % z celkového výlovu. Výlov ryb na udici dosáhl v roce 2017 podle Rybářského sdružení ČR 3,6 tis. t ž. hm., což byl podobný objem jako v roce 2016. Téměř ze 78 % (2,8 tis. t ž. hm.) se na něm podílel kapr, z ostatních druhů ryb převažoval cejn velký, štika a sumec (celkem 0,5 tis. t ž. hm.).

Na tuzemský trh bylo v roce 2017 dodáno 8 215 t živých ryb, což představovalo proti roku 2016 mírné snížení o 0,5 % (o 37 t). Naproti tomu objem zpracovaných ryb se meziročně zvýšil o 31,6 % na úrovni 2,5 tis. t v živé hmotnosti a reprezentoval téměř 11,4% podíl z objemu vylovených tržních ryb.

Český trh nadále preferoval dodávky ve formě živých ryb, které v posledních třech letech představovaly 38–45 % produkce získané chovem. Podíl zpracovaných ryb na výrobky z celkového objemu vyprodukováných sladkovodních tržních ryb dosahoval 10–12 %.

T8.2/07 - Produkce ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Produkce	19,4	20,1	20,2	21,0	21,7	103,3
Výlov na udici	3,8	3,8	3,8	3,5	3,6	102,9
v tom - vývoz¹⁾	9,6	9,4	10,8	11,9	12,2	102,5
- zpracování	2,4	2,1	1,9	2,5	2,5	100,0
Spotřeba na osobu v kg/rok²⁾	1,40	1,34	1,39	1,30	1,30	100,0

1) Vývoz zahrnuje pouze živé sladkovodní ryby. Rok 2017 předběžně.

2) Spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok. Rok 2017 kvalifikovaný odhad RS ČR.

Pramen: Rybářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

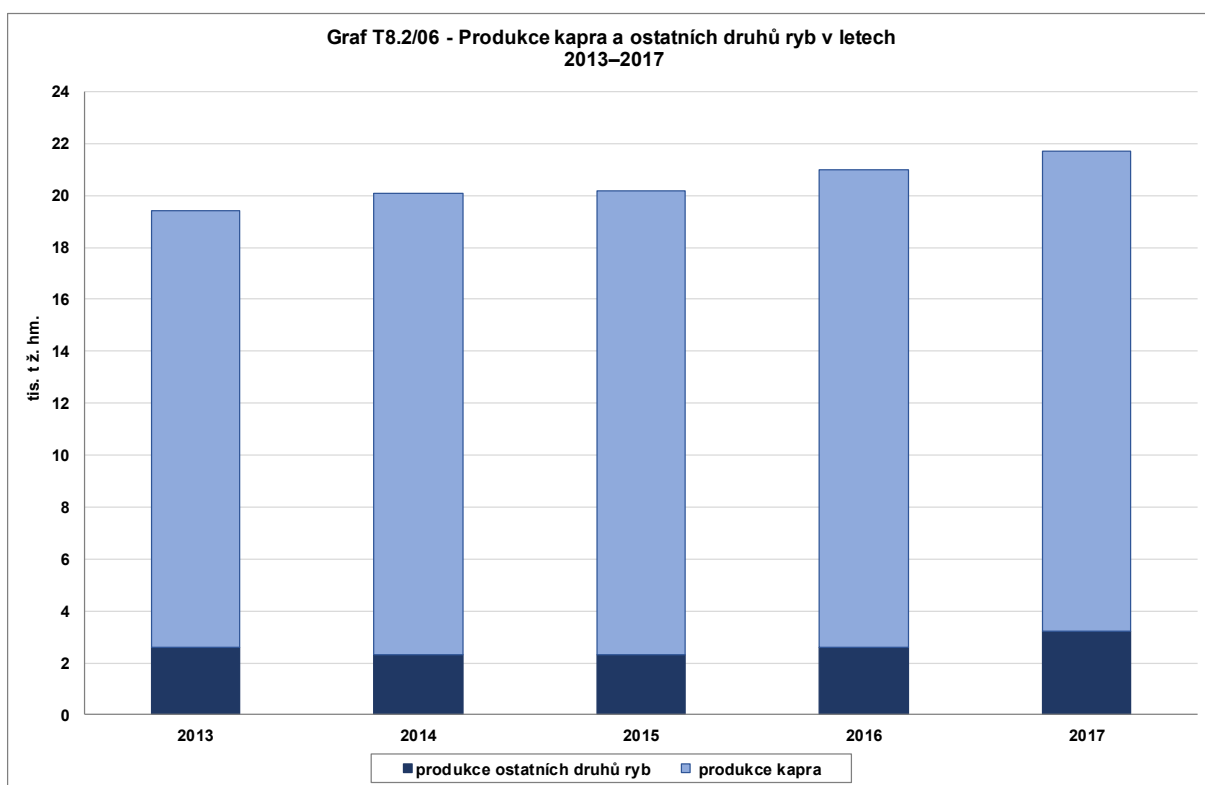
Tuzemská spotřeba ryb podle ČSÚ, zahrnující sladkovodní i mořské ryby, v roce 2016 meziročně klesla o 7,3 % na 5,1 kg/obyv./rok, z toho sladkovodní ryby se na ní podílely více než čtvrtinou. Pro rok 2017 se odhaduje, že celková spotřeba ryb v ČR stagnovala na 5,2 kg/obyv./rok. Spotřeba sladkovodních ryb podle odhadu Rybářského sdružení ČR dosahovala v roce 2017 na obyvatele 1,30 kg/rok a v porovnání s rokem 2016 se nezměnila.

CZV kapra tř. I v roce 2017 se podle ČSÚ v porovnání s rokem 2016 zvýšila o 2,0 % (o 0,97 Kč/kg) na 50,41 Kč/kg ž. hm. Rovněž cena zemědělských výrobců živého pstruha zaznamenala meziročně nárůst o 3,8 % (o 4,00 Kč/kg) a dosáhla 110,11 Kč/kg ž. hm. Zároveň došlo také meziročně k nárůstu spotřebitelské ceny kapra (chlazený, mražený) o 8,53 Kč na 176,78 Kč/kg. Pstruh byl v roce 2017 naproti tomu prodáván konzumentům za cenu 198,82 Kč/kg, což bylo o 1,72 Kč méně než v roce 2016.

V roce 2017 bylo z ČR vyvezeno celkem 21,2 tis. t ryb v hodnotě 2,72 mld. Kč, což představovalo v meziročním srovnání nárůst o 0,7 tis. t a o 72,7 mil. Kč. V uvedených údajích vývozu jsou zahrnuty sladkovodní ryby (živé, čerstvé, chlazené, zmrazené, filé – položky 0301, 0302, 0303 a 0304), ale nejsou zahrnuty akvarijní a okrasné ryby. Vývoz pouze živých sladkovodních ryb se meziročně mírně zvýšil o 0,3 tis. t na 12,2 tis. t ž. hm. Hlavní exportovanou rybu představoval tradičně živý kapr, jehož bylo v roce 2017 na zahraniční trhy dodáno 12,1 tis. t ž. hm. v celkové hodnotě 641,6 mil. Kč. Meziročně se jeho vývoz nepatrně zvýšil v objemovém vyjádření o 2,1 % (tj. o 0,2 tis. t), v hodnotovém pak vzrostl o 3,3 % (o 20,0 mil. Kč) a směřoval zejména do zemí EU. Předním odběratelem této naší nejvýznamnější sladkovodní ryby bylo již třetím rokem po sobě Polsko, kam bylo prodáno 4,7 tis. t, což reprezentovalo 38% podíl z celkového vývozu živého kapra. K dalším významným odběratelům se v roce 2017 řadilo Německo (s 22% podílem) a Slovensko (podíl 13 %). Dalšími odběrateli živého kapra v pořadí byla Francie a Rakousko (podíl 10 %, resp. 9 %). S výjimkou Německa (pokles o 7,0 % na 2,7 tis. t) byl v roce 2017 do všech uvedených zemí zaznamenán meziroční nárůst vývozu, z toho nejvyšší na Slovensko (o 16 % na 1,5 tis. t). Průměrná jednotková vývozní cena kapra meziročně vzrostla o 0,58 Kč/kg na 52,91 Kč/kg ž. hm. Zmrazeného kapra bylo exportováno celkem 62,2 t za 6,0 mil. Kč, z toho 70 % objemu

putovalo na Slovensko. Kromě kapra byl v roce 2017 ještě z ČR exportován pstruh (70 t), který se však na vývozu živých sladkovodních ryb podílel zanedbatelným procentem (do 0,6 %) za cenu 108,27 Kč/kg ž. hm.

Dovoz pouze živých ryb do ČR v roce 2017 dosahoval u sledovaných druhů (tj. kaprů, pstruhů a úhořů) objem 2,2 tis. t ž. hm. v hodnotě 138 mil. Kč, proti roku 2016 došlo k jeho mírnému zvýšení o 3,8 %, (o 70 t ž. hm.). Významný objem z celkového dovozu živých ryb představovali v roce 2017 živí kapři. Jejich podíl na dovozu dosáhl 61 % a meziročně se zvýšil o 10 p. b. na 1 440 t ž. hm. Nejvýznamnějším dodavatelem kaprů na český trh bylo především Maďarsko, odkud bylo importováno 1 261 t za jednotkovou hodnotu 48,88 Kč/kg ž. hm. Dalšími dodavateli bylo Slovensko a Polsko, jejichž souhrnný podíl na celkovém dovozu kapra mírně převyšoval 7,0 %. Průměrná dovozní cena živého kapra v roce 2017 dosáhla 49,47 Kč/kg ž. hm. a byla o 0,86 Kč/kg vyšší než v roce 2016. Zanedbatelný podíl (39 %) z celkového dovozu živých ryb představovali v roce 2017 také živí pstruzi. Dovoz tohoto druhu ryby se meziročně významně snížil (o 11 p. b.) na 870 t. Hlavním dodavatelem živých pstruhů na český trh byla Itálie (726 t), následovalo Slovensko (133 t) a Polsko (10 t). Průměrná dovozní cena živého pstruha dosáhla 75,52 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně o 0,57 Kč/kg vyšší.

Pramen: Rybářské sdružení ČR

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Produkční rybářství je v ČR podporováno z národních zdrojů a rovněž ze zdrojů EU. V současné době jsou do tohoto odvětví směřovány především následující podpory:

- Národní resortní podpory poskytované v rámci dotačních programů stanovených v “Zásadách” na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, týkající se akvakultury a sladkovodního rybolovu (např. Kontrola užitečnosti, Speciální poradenství pro živočišnou výrobu, Školní závody, Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků, Podpora mimoprodukčních funkcí rybářských revízů, Genetické zdroje). V rámci podpory mimoprodukční funkce rybníků bylo v roce 2017 vyplaceno 60 žadatelům celkem 84,0 mil. Kč a v případě podpory mimoprodukčních funkcí rybářských revírů bylo 40 žadatelům vyplaceno 15,0 mil. Kč.
- Operační program Rybářství pokračuje v dalším sedmiletém období 2014–2020. Jeho globální cíl je zaměřen na udržitelnou a konkurenceschopnou akvakulturu založenou na inovacích, konkurenceschopnosti a účinnějším využití zdrojů. Je zároveň orientován na rozvoj udržitelného chovu ryb v České republice a dále na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků (péče o krajinu, retence vody, rybářská turistika apod.). Velká pozornost je zároveň věnována zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagaci akvakultury, ale i podpoře konzumace sladkovodních ryb v ČR. Nově se zaměřuje na podporu začínajících rybářů. Hlavním zdrojem investic na úrovni EU je pro členské země Evropský námořní a rybářský fond (ENRF)¹⁸⁶. Na celé programové období byla ČR vyčleněna z ENRF částka 31,11 mil. €, výše spolufinancování ze státního rozpočtu ČR reprezentuje 25 % a celkový objem finančních prostředků na období let 2014–2020 dosáhne 37,9 mil. €. V roce 2017 bylo v rámci tohoto Programu vyplaceno žadatelům 85 mil. Kč, z toho největší finanční objem (81 mil. Kč) směřoval do Priority 2 (viz podrobněji kap. 2.1.).

8.2.6 Včelařství

V České republice se včelařství řadí k významným odvětvím živočišné výroby. Přínos chovu včely medonosné spočívá především v opylovací činnosti, neboť v hospodářsky využívané krajině má opylení zemědělských entomofilních plodin zásadní význam především pro zajištění rostlinné produkce a ve vztahu k přírodním ekosystémům je rovněž zárukou biodiverzity krajiny. Včelařství je významným zdrojem biologicky hodnotných potravin (medu), farmakologicky významných antimikrobiálních látek (propolisu), látek biostimulujících imunitní systém (pylu), mateří kašičky, jedu a vosku. Včely mohou sloužit také k indikaci a monitorování stavu životního prostředí vzhledem k velké citlivosti na některé škodliviny jako je arzen, pesticidy nebo radiace. K silným stránkám českého včelařství patří jednak struktura chovatelů z hlediska počtu chovaných včelstev (dlouhodobě převažují malochovatelé), ale i poměrně rovnoměrné rozložení stanovišť včelstev na celém

186 ENRF Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund). ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

našem území. Slabou stránkou je naproti tomu již několik let převažující vyšší věková struktura včelařů.

V České republice bylo dle údajů Ústřední evidence včel (IZR) ke konci roku 2017 evidováno 61,2 tis. včelařů, kteří chovali celkem 670,5 tis. včelstev. V meziročním porovnání stoupl počet včelařů o 1,7 %, tj. téměř 1,0 tis., naproti tomu počet chovaných včelstev se snížil o 3,7 %, tj. o více než o 24 tis. Česká republika patří dlouhodobě mezi státy s nejvyšší organizovaností chovatelů včel na světě. Členů Českého svazu včelařů (ČSV)¹⁸⁷ z celkového počtu v roce 2017 bylo 90 % (55,1 tis.) s podílem z celkového počtu chovaných včelstev 95 % (tj. 638 tis.).

Pro chov včel v České republice je typické, že dlouhodobě převažují zájmoví chovatelé, kterých bylo v roce 2017 evidováno celkem 41,0 tis. Jejich počet se proti roku 2016 zvýšil o 1,6 %, tj. o 668. Právě díky této převažující struktuře malých včelařů s chovy do 15 včelstev je optimálním způsobem zajišťováno rovnoměrné opylování flory a současně poskytuje ideální předpoklady pro produkci regionálních potravin a možnosti regionální nabídky včelích produktů na celém území ČR. Zároveň je tato struktura cennou zárukou stability oboru jako celku s nejvíce flexibilním chováním podmíněným zvýšenou odolností vůči změnám v ekonomických podmínkách trhu, které menší včelařské jednotky bez přímé ekonomické závislosti na oboru mohou lépe překonávat. Důležitá je i současná existence větších včelařských provozů v ČR se včelstvy nad 150. V meziročním porovnání počet těchto profesionálních chovatelů v roce 2017 klesl o 6,4 %, tj. o 7 na 102 včelařů. Rovněž se snížil proti roku 2016 počet velkých včelařů s chovy od 101 do 150 včelstev, a to o 18,4 % na 129.

Rok 2017 nebyl v odvětví včelařství zcela příznivým obdobím, produkci medu ovlivnily v hlavním snůškovém období nepříznivé povětrnostní podmínky (jarní mrazy a suché a chladné počasí). Rovněž z hlediska produkce medovicových a květových medů nebyl tento rok příliš příznivý.

Produkce medu v roce 2017 v porovnání s rokem 2016 z těchto důvodů klesla o více než 7 % (tj. o 741 t) a dosáhla 9,4 tis. t. Její podíl z celkové produkce EU dosahuje dlouhodobě méně než 4,0 %. Ve srovnání s pětiletým průměrem let 2013–2017 byla přesto snůška medu v České republice v roce 2017 vyšší o 6,6 % (o 0,6 tis. t). Průměrný výnos medu na včelstvo se v roce 2017 nacházel pod úrovní předchozího roku (pokles o 3,8 %, tj. o 0,6 kg) a byl vyšší než pětiletý průměr o 2,2 % (o 0,3 kg).

187 Český svaz včelařů, z. s. je zapsaný spolek (v souladu se zák. č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník) a je jediným spolkem působícím v oboru včelařství s celostátní působností a pokrytím celého území České republiky. Je tvořen Základními organizacemi ČSV a Okresními organizacemi ČSV (v postavení pobočných spolků s plnou a neomezenou právní subjektivitou) a Krajskými koordinačními výbory ČSV.

Více než tři čtvrtiny z celkového objemu medu vyprodukovaném v ČR je včelaři nabízeno přímo spotřebitelům formou „prodeje ze dvora“¹⁸⁸. Část objemu medu je také včelaři prodávána do výkupních organizací, které jej dále balí a dodávají do obchodní sítě nebo jej exportují. Podle dostupných informací¹⁸⁹ bylo v roce 2017 od včelařů, členů ČSV, takto vykoupeno 11,3 % (1,1 tis. t) z celkové snůšky medu, což představovalo v meziročním srovnání nárůst o 8,5 %, tj. o 83 t.

T8.2/08 - Stavby včelstev, produkce a výnos medu v ČR

Ukazatel	MJ	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	553 040	603 392	596 313	662 253	638 004	96,3
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	11,32	11,95	11,27	12,12	11,02	90,9
Produkce medu	t	8 063	7 163	9 228	10 113	9 372	92,7
Výnos medu na včelstvo	kg/rok	14,58	11,87	15,48	15,27	14,69	96,2
Výroba vosku	t	278	254	288	293	301	103,0

Pramen: Český svaz včelařů

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Roční spotřeba medu na obyvatele v ČR v roce 2016 dosáhla 0,9 kg, což představovalo meziroční snížení o 10 %. Pro rok 2017 se odhadovala spíše její stagnace. Úroveň tuzemské spotřeby odpovídá přibližně průměru EU, ale ve srovnání s některými evropskými zeměmi (např. Německo, Rakousko a Řecko) je stále relativně nízká.

Bilance zahraničního obchodu s medem se v posledních letech zhoršuje. V roce 2017 byla již čtvrtým rokem po sobě pasivní, v objemovém vyjádření se její schodek meziročně výrazně prohloubil o 1 335 t na -1 498 t a ve finančním vyjádření došlo k výraznému zhoršení o 65,3 mil. Kč na -66,4 mil. Kč. Příčinou tohoto vývoje bylo výrazné zvýšení dovozu levného medu zejména z Ukrajiny.

V roce 2017 bylo do ČR dovezeno celkem 3 235,8 t medu v hodnotě 218,9 mil. Kč. V meziročním porovnání došlo k nárůstu importu hmotnostně o 70,9 % (o 1 342 t) a ve finančním vyjádření o 40,7 %, tj. o 63,2 mil. Kč. Téměř dvě třetiny dovezeného medu (63 %) pocházely ze třetích zemí, především z Ukrajiny, Uruguaye, Chile, Moldavska, Chile, Číny a Mexika. Z členských zemí EU, odkud pocházelo 27 %, reprezentovaly nejvýznamnější dodavatele Slovensko, Německo, Itálie, Španělsko a Bulharsko. Předním dodavatelem medu na český trh byla v roce 2017, obdobně jako v předchozích letech, Ukrajina, odkud pocházelo 29 % dovezeného medu (942 t) v hodnotě 44,11 Kč/kg. Ukrajinský import do ČR se meziročně zvýšil o 461 t, zatímco jeho jednotková hodnota klesla o 10,53 Kč/kg. Druhým v pořadí významným dodavatelem v roce 2017 zůstalo Slovensko s 389 t (za 77,58 Kč/kg), když zvýšilo meziročně prodej do ČR o 52 %. Dalšími významnými dovozci v pořadí byly Uruguay s 298 t, Moldavsko s 227 t, Chile s 215 t a Německo se 195 t.

188 Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

189 Výkazy o včelařství v ČR za roky 2016 a 2017.

Průměrná dovozní cena medu v roce 2017 se meziročně výrazně snížila o 17,7 % (o 14,53 Kč/kg) na 67,64 Kč/kg. Nejdražší med v rámci významnějších a tradičních dodavatelů pocházel ze Španělska za 118,77 Kč/kg a z Německa za 118,36 Kč/kg (meziroční pokles o 5,75, resp. 32,53 Kč/kg). Naproti tomu nepatrně vzrostla v roce 2017 proti roku 2016 cena importovaného medu ze Slovenska o 0,68 Kč na 77,58 Kč/kg.

Česká republika v roce 2017 vyvezla 1 737 t medu v celkové hodnotě 152,4 mil. Kč, což představovalo téměř stejný objem jako v roce 2016, ve finančním vyjádření však došlo k mírnému snížení o 1,2 % a 2,0 mil. Kč. Hlavními odběrateli českého medu byly zejména země EU – Německo, Slovensko, Francie a Velká Británie (v roce 2017 zaujímaly dohromady 97% podíl). Export do Německa posílil (o 18,3 % na 650,8 t), zatímco na Slovensko meziročně mírně oslabil (o 1,3 % na 541 t), do Francie se snížil o 19,1 % na 261 t a do Velké Británie výrazně oslabil o 83 % na 230 t.

Průměrná vývozní cena medu převyšovala dovozní o 20,06 Kč/kg a v roce 2017 dosáhla 87,70 Kč/kg. Proti roku 2016 však došlo ke snížení exportní ceny o 1,51 Kč/kg. Vývozní cena českého medu klesla prakticky ve všech z uvedených významných exportních zemích v rozmezí od 4,51 do 8,72 Kč/kg, vyjma Německa (nárůst o 1,64 Kč/kg) na 90,73 Kč/kg. Cena medu exportovaného na Slovensko a do Francie v roce 2017 dosáhla 91,76 Kč/kg, resp. 68,63 Kč/kg.

Včelařství je v České republice dlouhodobě podporováno jednak prostřednictvím národních podpor, ale také ze zdrojů EU formou tříletých včelařských programů. Na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, byla v roce 2017 poskytnuta chovatelům včel národní dotace 1.D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin. V rámci této podpory byla na 635,8 tis. včelstev vyplacena částka 104,3 mil. Kč, což představovalo skutečně poukázanou subvenci na včelstvo v hodnotě 156 Kč (v roce 2016 to bylo 151 Kč). Podpořeno tak bylo 94,8 % z celkového počtu chovaných včelstev.

Další tříletý Český včelařský program byl schválen EU na období 2017–2019 v roce 2016 a nové programové období začalo již 1. září 2016. Dotace z tohoto programu byly poskytovány chovatelům včel SZIF prostřednictvím ČSV, z. s., a týkaly se 5 různých opatření. Financování bylo zajištěno z 50 % z prostředků EU a z 50 % z národního rozpočtu ČR. K hlavním cílům tohoto včelařského programu patří zajištění stavů včelstev pro dostatečné opylení zemědělských kultur a planě rostoucích rostlin, získání nejen nových včelařů, ale zároveň zvýšení počtů včelstev stávajících chovatelů jako součást rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství. Dále je program zaměřen na zlepšení zdravotního stavu včelstev, na zvýšení počtu větších včelařských provozů s počtem včelstev nad 20 a zvláště pak na zvýšení počtů profesionálních včelařů, chovajících více než 150 včelstev.

T8.2/09 - Přehled čerpání tříletého programu dotací podle opatření (v tis. Kč)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Technická pomoc	35 629	34 307	26 877	31 264	35 882	114,8
Boj proti varroáze	18 932	17 238	27 513	23 263	25 574	109,9
Racionalizace kočování	3 867	2 259	2 159	2 320	2 082	89,7
Obnova včelstev	7 286	9 465	7 414	5 394	3 532	65,5
Rozbory medu	494	678	712	693	507	73,2
Celkem čerpáno	66 209	63 947	64 675	62 934	67 577	107,4
Možnost čerpání	66 212	63 947	64 675	62 934	67 577	107,4
Čerpání v %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	x

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Pro rok 2017 byla ČR určena pro tříletý Český včelařský program finanční částka v rámci dotace na opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh v souladu s prováděcím rozhodnutím Evropské komise ve výši 67,5 mil. Kč¹⁹⁰. Objem přidělených finančních prostředků se v porovnání s rokem 2016 zvýšil o 7,4 %, tj. o 4,6 mil. Kč. Přidělená suma pak byla čerpána českými včelaři v plné výši, z toho největší podíl (53,1 %) připadl na technickou pomoc a dále na podporu likvidace onemocnění včel varroázou (podíl 37,8 %)¹⁹¹. Méně bylo čerpáno obnovu včelstev (5,2 %), racionalizace kočování včelstev (3,1 %) a rozbory medu (0,8 %). Celkem byla v rámci obou podpor (národní dotace včetně tříletého včelařského programu) vyplacena částka v průměru na jedno včelstvo 252 Kč.

Včelařství je rovněž podporováno také prostřednictvím státní dotační politiky směrem k nestátním neziskovým organizacím. Včelařským spolkům jsou poskytovány finanční prostředky podle „Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními organizacemi státní správy“, a to na základě předloženého projektu, který je v rámci výběrového řízení posuzován.

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Podle ČSÚ průmyslová produkce v ČR vzrostla v roce 2017 meziročně o 5,7 %. V porovnání s rokem 2016 tempo růstu bylo výraznější. Stejně jako v předcházejících letech

190 Podle § 9 nařízení vlády č. 197/2005 Sb., v platném znění, zveřejňuje SZIF finanční částku určenou v roce 2017 na dotace na včelařská opatření. Podle prováděcího rozhodnutí Komise (EU) 2016/1102 ze dne 5. července 2016 a v souladu s čl. 55 odst. 2 nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 činí v roce 2017 příspěvek Unie na provádění opatření na podporu včelařství v rámci Českého včelařského programu částku 1 250 510 €. Celková výše finančních prostředků, kterou je možno na včelařská opatření využít tak činí 67 580 061 Kč a je hrazená z 50 % z rozpočtu ČR a z 50 % z rozpočtu EU. Pro stanovení celkové finanční částky v Kč byl v souladu s čl. 34 odst. 1 nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 907/2014 užít směnný kurz ECB ze dne 30. 12. 2016 ve výši 27,021 Kč/€.

191 V důsledku nadměrného zájmu chovatelů včel přesáhl objem uznaných nároků na dotaci celkovou výši přidělených finančních prostředků. Bylo proto nutno pro opatření Technická pomoc (s výjimkou dotací na vedení včelařských kroužků pro děti a mládež) a Racionalizace kočování krátit jednotlivé částky poskytované dotace v souladu s platnými právními předpisy koeficientem 0,4359.

k meziročnímu růstu průmyslové produkce nejvíce přispělo odvětví výroby motorových vozidel, přívěsů a návěsů (příspěvek +1,8 p. b., růst o 9,1 %).

Meziroční index průmyslové produkce za průmysl celkem dosáhl v roce 2017 hodnoty 105,7, z toho za zpracovatelský průmysl celkem se tento index dostal na úroveň 106,0 a ve výrobě potravinářských výrobků jen na 100,8 a u výroby nápojů na 102,3.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) v b. c. v ČR ve sledovaném roce 2017 za obě hodnocené výroby, tj. potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a nápojů (CZ-NACE 11) celkem, u podniků s 50 a více zaměstnanci, meziročně vzrostly o 4,0 %, z toho u potravinářských výrobků o 4,9 %, zatímco u výroby nápojů jen o 0,8 %. Potravinářství se tak zařadilo k těm odvětvím zpracovatelského průmyslu, která podpořila jeho růst.

Objem tržeb u obou hodnocených potravinářských odvětví za rok 2017 dosáhl 252,6 mld. Kč (za výrobu potravinářských výrobků bylo vykázáno 197,0 mld. Kč a za výrobu nápojů 55,6 mld. Kč). Příznivá situace ve vývoji sledovaných odvětví byla způsobena změnou struktury produkce a zvýšením nabídky produktů požadovaných spotřebitelem a je v kontextu s cenovým vývojem.

Ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu v hodnoceném roce 2017 meziročně vzrostly o 2,3 %, ale u potravinářských výrobků, nápojů a tabáku až o 2,6 %. Ceny u skupiny potravinářských výrobků a souvisejících služeb a prací se zvedly dokonce o 3,1 %. Z toho u mléčných výrobků a zmrzliny ještě markantněji, a to o 10,2 %.

Jednotlivé potravinářské výrobní obory, resp. jejich skupiny (podle třímístného třídění CZ-NACE 10), reprezentované soubory podniků s 50 a více zaměstnanci, se v roce 2017 vyvíjely tak, jak je uvedeno v tab. T8.3/01 – ekonomické ukazatele jsou uváděny v b. c.

Výroba masa a masných výrobků i v hodnoceném roce 2017 zůstala klíčovým oborem v potravinářské výrobní struktuře. Podíl tržeb za prodej VV a S tato výroba meziročně zvýšila (růst o 5,8 p. b.), i když se v roce 2017 snížila výroba hovězího masa (-5,9 %) i vepřového masa (-4,2 %). Podařilo se však udržet rostoucí trend u drůbežího masa (+1,5 %). Zásadní vliv na objem tržeb za prodej V a S však měl cenový vývoj, s růstem o 3,5 %. Výrazně pak vzrostla účetní přidaná hodnota oboru a zejména výkony zahrnující i obchodní marži. Vepřové maso při schodku zahraničního obchodu se dále dováželo hlavně z Německa, Španělska, Polska a Belgie. Naopak největším odběratelem bylo Slovensko.

Zpracování ryb vykazuje v posledních letech stabilní podíl 0,7 % v rámci potravinářské výrobní struktury a představuje minoritní obor. I když se sortiment tržních ryb rozšiřuje, stále ve spotřebě přetrvává sezonnost, typická především pro období vánočních svátků. Zpracování ryb bylo i v roce 2017 úzce spojeno s jejich produkcí, zejména v regionech s rybničním hospodářstvím. Hlavní chovanou rybou v ČR je stále kapr. Mořské ryby jsou významnou komoditou ve struktuře agrárního dovozu.

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor jako obor mírně meziročně oslabilo svou pozici. V hodnoceném roce 2017 podíl oboru na výrobní struktuře odvětví měřeno tržbami za prodej VV a S zůstal na 2,5 %. Produkce pro zpracování byla ovlivněna slabou sklizní ovoce, zejména jablek, takže je stále do značné míry surovinová báze zpracovatelů zajišťována z dovozu, ať již v čerstvém stavu, tak ve formě polotovarů. Při meziročním snížení výkonové spotřeby se udržel objem přidané hodnoty oboru i při poklesu cen zpracovaného a konzervovaného ovoce a zeleniny.

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů ve sledovaném roce 2017 oproti minulému období již nepokračovala v růstu výkonnosti (měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v oborové struktuře) a svou pozici oslabilo o 0,4 p. b. V tomto kontextu také poklesla meziročně její účetní přidaná hodnota při téměř nezměněné úrovni cen. Vedle výroby rostlinných a živočišných tuků a olejů využívali zpracovatelé olejin své kapacity pro výrobu methylesteru řepkového oleje či pro výrobu kosmetiky.

Výroba mléčných výrobků dosáhla meziročně posílení své pozice, měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v oborové struktuře – při růstu o 1,0 p. b. Tento vývoj byl podpořen i cenovým vývojem, zejména u výrobků náročných na mléčný tuk – máslo, smetana. Při poměrně značném růstu výkonové spotřeby daném objemem i cenou mléka ke zpracování, v oboru mírně vzrostla i účetní přidaná hodnota, zejména výkony zahrnující i obchodní marži při změně sortimentní skladbě tuzemské produkce.

Výroba mlýnských a škrobářských výrobků, v níž výrazně dominuje mlýnská výroba s podílem zhruba 76 % (měřeno tržbami za VV a S), v hodnoceném roce 2017 zvýšila svou výkonnost, měřeno uvedeným ukazatelem, nikoliv však efektivnost (měřeno účetní přidanou hodnotou). Především u škrobářské výroby byla vytvořena nízká účetní přidaná hodnota kvůli nízké produkci brambor pro výrobu škrobu a poklesu cen výrobců.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků v hodnoceném roce 2017 meziročně ve své výkonnosti oslabilo (měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v rámci oborové struktury, který se zmenšil o 0,3 p. b.), a to při mírném růstu cen průmyslových výrobců pečiva a cukrářských výrobků. Svou roli ve sledovaném roce sehrála změna skladby produkce. Výrobci se orientují více i na místní trhy a podle regionálních zvyklostí produkci diferencují. Rozšiřuje se sortiment balených výrobků. Kvůli růstu výkonové spotřeby a vyšším nákladům na balení indikátor účetní přidané hodnoty poklesl.

Výroba ostatních potravinářských výrobků zahrnuje výrobu především na bázi rostlinné produkce – cukru, kakaa, čokolády a cukrovinek, zpracování čaje a kávy a další výrobu především vyšší fáze zpracování (hotové pokrmy, homogenizované a dietní potraviny aj.). Tato skupina svou výkonnost, měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v hodnoceném roce v oborové struktuře udržela. Tohoto výsledku bylo dosaženo při meziročním růstu zmíněného indikátoru o 3,5 %. V této skupině výrob dosáhla výrazné dynamiky výroba hotových pokrmů a výroba ostatních potravin j. n. (polévky, obložené chleby aj.), zpracování

čaje a kávy a výroba koření a aromat. Vyšší objem účetní přidané hodnoty při meziročním zvýšení výkonové spotřeby a současně při mírném cenovém růstu výrobců nebyl zaznamenán.

Výroba průmyslových krmiv s podílem tržeb za prodej VV a S v oborové struktuře ve výši 8,0 % v roce 2017 mírně posílila. Zlepšila se i tvorba účetní přidané hodnoty a výkonů zahrnujících obchodní marži. Celkově se vlivem trvalého poklesu stavů hospodářských zvířat redukuje i potřeba krmiv a omezuje prostor pro podnikání.

Výroba nápojů (CZ-NACE 11) jako celek zaznamenala meziročně snížení podílu v oborové struktuře (měřeno tržbami za prodej VV a S) o 0,7 p. b., a to i při udržení objemu tohoto ukazatele v hodnoceném roce 2017. Účetní přidaná hodnota jako ukazatel efektivnosti se vyvíjela příznivě při nepatrném cenovém růstu výrobků. Situaci u jednotlivých výrob této skupiny lze charakterizovat takto:

u piva pokračoval trend v udržení vysokého výstavu piva společně s růstem exportu a rozšiřováním cestovního ruchu při vzrůstající oblibě piva v plechovkách a v PET lahvích konzumovaných doma a piv speciálních, což bylo umožněno i rostoucím počtem minipivovarů (počet jednotek ve sledovaném roce činil zhruba 400), i když na celkovém výstavu a spotřebě piva se tito výrobci příliš nepodílejí (cca 2 %);

u destilátů a lihovin se meziročně zvýšily tržby za prodej VV a S a poptávka se více orientovala na zahraniční sortiment (whisky) a tradiční značky, jako důsledek dřívější metanolové aféry a rostoucí kupní síly;

u vína se v hodnoceném roce, pro tuto komoditu vcelku ne příliš příznivém, projevil meziroční pokles tržeb za prodej VV a S, avšak v souvislosti se snížením výkonové spotřeby se zlepšila tvorba účetní přidané hodnoty, což je z hlediska efektivnosti pozitivní výsledek;

u nealkoholických nápojů a stáčení minerálních vod a pitné vody do lahví se situace na trhu a konzumace vyvíjela v závislosti na počasí; spotřebitelský zájem se často soustředil na vody z tradičních minerálních pramenů, které vykazují charakteristiky podporující zdraví konzumentů.

Oborovou a výrobní strukturu potravinářského sektoru v roce 2017 v meziročním srovnání s rokem 2016 uvádí tab. T8.3/01. Celkový objem tržeb za prodej VV a S za rok 2017 za výrobu potravin a výrobu nápojů činil 252,6 mld. Kč (100 %).

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2016 ¹⁾	2017	rozdíl ²⁾
Zpracování masa a výroba masných výrobků	18,1	18,4	0,3
Zpracování a konzervování ryb	0,7	0,7	0,0
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	2,6	2,5	-0,1
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	5,3	4,9	-0,4
Výroba mléčných výrobků	15,0	16,0	1,0
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	2,5	2,6	0,1
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	9,2	8,9	-0,3
Výroba ostatních potravinářských výrobků	16,0	16,0	0,0
Výroba průmyslových krmiv	7,9	8,0	0,1
Výroba nápojů	22,7	22,0	-0,7
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100,0	100,0	x

1) Údaje za rok 2016 byly zpřesněny.

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ - CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; oborové údaje vlastní výpočty (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Největší propad v oborové struktuře, měřeno podílem tržeb za prodej VV a S, zaznamenala v kategorii 50 a více zaměstnanců výroba nápojů. Týkalo se to především výroby vína. Naopak nejvíce posílila výroba mléčných výrobků v důsledku nárůstu cen mléčných výrobků.

8.4 Obnovitelné zdroje energie

V roce 2017 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu bioplynových stanic zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ¹⁹² č. 11/2016 ze dne 22. prosince 2016, kterým se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie.

Ve stejném roce ČR obdržela od EK dílčí rozhodnutí k notifikovanému systému národních provozních podpor pro OZE SA.45768 (2016/N) pro KVET 2016+. Stav všech notifikací k veřejné podpoře podporovaných zdrojů k 31. 12. 2017:

1. Státní podpora pro výrobu tepla z bioplynu SA.43451, pro zdroje uvedené do provozu od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020; datum obdržení 22. 8. 2016;

2. Státní podpora SA.35177 (2014/NN) – Česká republika: Podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie pro zdroje uvedené do provozu od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2015; datum obdržení 11. 4. 2016;

3. Státní podpora pro malé vodní zdroje do 10 MW SA.43182, uvedené do provozu od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020; datum obdržení 25. 9. 2015;

¹⁹² Energetický regulační úřad.

4. Státní podpora SA.40171 Podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie pro zdroje uvedené do provozu od 1. 1. 2006 do 31. 12. 2012; datum obdržení 11. 12. 2014;

5. Státní podpora SA.45768 Podpora kombinované výroby elektřiny a tepla pro zdroje uvedené do provozu od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020; datum obdržení 7. 3. 2017;

6. SA.38701 (2014/NN) Teplo z OZE + KVET 2013–2015 – Nevydáno (od 2013 – odštěpeno z SA.35177);

7. SA.35178 (2015/NN) Elektřina z druhotných zdrojů – Nevydáno (od 2013 – odštěpeno z SA.35177).

Na základě získaných rozhodnutí k notifikacím ČR zavedla nová opatření:

- Revize provozních podpor, které se budou provádět po 10 letech od zahájení provozu, a to zejména ve vztahu k získaným investičním podporám z důvodu možné nadměrné kompenzace (limit vnitřního výnosového procenta – IRR¹⁹³ pro BPS byl stanoven 10,6 %);
- Pro nové BPS v provozu od 1. 1. 2017 se zavádí v případě poskytnuté investiční podpory redukční vzorec provozní podpory.

Systém podpory původně platný od 1. 1. 2013 dále stanovoval následující:

- Elektřinu v režimu výkupních cen vykupuje povinně vykupující;
- Zelený bonus hradí OTE a.s. (Operátor trhu s energiemi a.s.);
- Cenu silové elektřiny hradí zvolený obchodník s elektřinou;
- Zelený bonus v režimu povinného výkupu opět hradí OTE a.s.;
- Rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem hradí povinně vykupující;
- Zavádí se tzv. hodinový zelený bonus¹⁹⁴.

Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezila podporu pro nové výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výroby elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovil provozní podporu elektřiny pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření

¹⁹³ Vnitřní výnosové procento.

¹⁹⁴ Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 140/2009 Sb. o způsobu regulace cen v energetice.

a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. 1. 2014.

Zákon č. 131/2015 Sb. zavedl následující změny:

- V čele ERÚ stojí rada s předsedou;
- Rozšíření pravomocí ERÚ, poskytování informací, kontrolní činnost;
- Změna platby příspěvku podporovaným obnovitelným zdrojům energií u spotřebitele;
- Nově zavedená podpora pro BPS na úrovni tepla (provozní podpora užitečného tepla dle §24 zákona č. 131/2015 Sb., BPS do el. výkonu 500 kW při splnění minimální účinnosti, vstupní substráty musí tvořit z více než 70 % odpady, statková hnojiva a/nebo vedlejší živočišné produkty);
- Zrušeno osvobození od daně z elektřiny, povinnost registrovat se k dani a platit za ostatní spotřebu daň ve výši 28,30 Kč/MWh;
- Zavedení povinnosti měření technologické spotřeby elektřiny z OZE;
- Konec podpory decentrální výroby;
- Pro provoz zdrojů do 10 kW není požadována licence výrobce elektřiny.

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2015–2016¹⁹⁵ ukazuje tab. T8.4/01. Celkový podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích (PEZ) činil dle MPO 10,6 % v roce 2016. Tento odhad se vztahuje k energii obsažené v použitém palivu (nezohledňuje účinnost zařízení).

Podle statistik MPO podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2016 na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 11,3 %. Podíl obnovitelné energie na konečné spotřebě energie podle metodiky Eurostat – SHARES v roce 2016 činil přibližně 15 %.

T8.4/01 - Celková energie z OZE a její podíl na PEZ¹⁾ v ČR v letech 2015–2016

Zdroje obnovitelné energie	2015			2016			Meziroční index (OZE)
	obnovitelná energie celkem (TJ)	podíl na OZE (%)	podíl na PEZ (%)	obnovitelná energie celkem (TJ)	podíl na OZE (%)	podíl na PEZ (%)	
Biomasa (mimo domácnosti)	46 922,5	25,6	2,7	47 269,2	25,6	2,7	100,7
Biomasa (domácnosti)	73 398,5	40,2	4,2	74 394,5	40,3	4,3	101,4
Vodní elektrárny	6 461,3	3,5	0,4	7 201,8	3,9	0,4	111,5
Bioplyn	25 663,8	14,0	1,5	25 160,2	13,6	1,4	98,0
Biologicky rozložitelná část TKO²⁾	3 341,6	1,8	0,2	3 581,2	1,9	0,2	107,2
Kapalná biopaliva	12 435,7	6,8	0,7	12 476,5	6,8	0,7	100,3
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	3 809,8	2,1	0,2	4 441,8	2,4	0,3	116,6
Solární termální systémy	741,8	0,4	0,0	787,3	0,4	0,1	106,1
Větrné elektrárny	2 061,4	1,1	0,1	1 789,1	1,0	0,1	86,8
Fotovoltaické systémy	8 149,8	4,5	0,5	7 673,2	4,2	0,4	94,2
Celkem	182 986,1	100,0	10,5	184 774,8	100,0	10,6	101,0

1) PEZ = primární energetické zdroje.

2) TKO = tuhý komunální odpad.

Pramen: OZE v roce 2014; Výsledky statistického zjišťování; MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

195 Poslední dostupné údaje jsou za rok 2016.

Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, tento podíl se meziročně opět zvýšil z 65,8 % v roce 2015 na 65,9 % v roce následujícím. Je to způsobeno především růstem podílu biomasy v domácnostech na 40,3 % v roce 2016. Podíl biomasy mimo domácnosti stagnoval na 25,6 % celkové energie z obnovitelných zdrojů. U vodních elektráren došlo k mírnému nárůstu podílu jimi vyrobené energie, stejně jako u BRKO¹⁹⁶, zatímco u bioplynu podíl výroby mírně poklesl. Podíl vyrobené energie u kapalných biopaliv v roce 2016 stagnoval. Mírný nárůst rovněž zaznamenala výroba energie z tepelných čerpadel. Mírně poklesla výroba fotovoltaických systémů. Zbývající podíly ostatních druhů obnovitelné energie na celkové energii z obnovitelných zdrojů se udržují víceméně na stejné úrovni.

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání pevné biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulóзовých výluhů) a v malé míře i rostlinné hmoty, a to jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

Pro výrobu elektrické i tepelné energie je dále využíván bioplyn vyrobený v bioplynových stanicích.

Výroba elektřiny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2016 jen malého podílu 0,17 % na elektřině vyrobené z OZE, v případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,02 %.

T8.4/02 - Výroba energie spalováním biomasy mimo domácnosti v roce 2016

Typ biomasy	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
	výroba elektřiny (GWh)	dodávka do sítě (GWh)	spotřeba paliva (tis. t)	hrubá výroba tepla (TJ)	prodej tepla (TJ)	spotřeba paliva (tis. t)
Palivové dřevo	0,2	0,1	0,2	638,3	0,0	59,6
rok 2015	0,3	0,1	0,3	477,7	0,0	43,4
Odpad, štěpka	1 053,5	803,2	1 029,5	12 946,2	4 019,6	1 537,5
rok 2015	1 064,8	815,3	990,7	12 313,6	3 895,8	1 492,2
Celulóзовé výluhy	666,4	140,8	356,9	8 462,7	673,6	1 066,3
rok 2015	687,8	126,7	357,4	7 962,9	603,0	1 073,3
Rostlinné materiály	106,6	95,2	98,8	744,2	436,5	64,3
rok 2015	100,0	93,0	90,6	654,4	399,8	58,8
Brikety a pelety	237,6	190,8	157,8	898,9	646,3	64,7
rok 2015	236,5	190,4	163,8	801,1	573,6	58,3
Ostatní biomasa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
rok 2015	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapalná biopaliva	3,4	2,3	0,7	5,6	2,0	0,2
rok 2015	2,1	1,1	0,4	5,1	1,6	0,2
Biomasa celkem	2 067,7	1 232,3	1 643,9	23 696,0	5 778,0	2 792,5
rok 2015	2 091,5	1 226,6	1 603,2	22 214,8	5 473,9	2 726,2

Pramen: Statistika MPO

Zpracoval: Z. Nešňal (ÚZEI)

V roce 2016 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 2 067,7 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční pokles o 1,1 %) a bylo na to spotřebováno celkem 1 643,9 tis. t biomasy, z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné materiály představovaly 98,8 tis. t (tj. 6,0 %).

Výroba tepelné energie spalováním biomasy (mimo domácnosti) v roce 2016 dosáhla 23 696,0 TJ (meziroční nárůst o 7 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (2 793 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů 64 tis. t (meziroční nárůst o 9,4 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (1 537,5 tis. t, podíl 55 % na celkové spotřebě paliva) a celulózové výluhy (1 066,3 tis. t, podíl 38 % na celkové spotřebě paliva).

Pro domácnosti odhaduje MPO v roce 2016 množství získaného tepla ze spotřebované biomasy na výrobu tepla 55 795,5 TJ (meziročně nárůst o 1,4 %). Pelety, brikety a rostlinné materiály představují zatím pouze menší část této spotřeby, nicméně i jejich spotřeba stále roste.

Energeticky využívaný bioplyn vzniká při anaerobní fermentaci jednak v komunálních a průmyslových čistírnách odpadních vod jako skládkový plyn, tak i při fermentaci zemědělských odpadů a produktů. Vyrobená energie je využívána jak pro výrobu tepelné energie (především pro vlastní potřebu provozů, např. čistíren odpadních vod), tak i pro výrobu elektrické energie, především v případě zemědělských bioplynových stanic, jejichž počet se v posledních letech výrazně nemění.

Podle statistik MPO bylo v roce 2016 k energetickým účelům využito celkem 1 295,5 mil. m³ bioplynu, což je více než v roce předchozím (1 294,5 mil. m³, meziroční nárůst o 0,1 %), přičemž výroba nejvíce vzrostla v kategorii průmyslové ČOV (o 12,4 %). Produkce bioplynových stanic a komunálních ČOV mírně vzrůstá. Celkem bylo do statistiky výroby bioplynu pro energetické účely zahrnuto 581 bioplynových stanic. Hlavní podíl bioplynu (90 %) byl vyroben v bioplynových stanicích.

V celkem 439 bioplynových stanicích (meziroční pokles o 3 stanice, tj. 0,7 %, s minimálně 559 zařízeními na výrobu elektrické energie o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 368 MW) bylo v roce 2016 vyrobeno 2 589,0 GWh (z toho dodáno do sítě 2 170,5 GWh, tj. 83,8 %). Dále bylo v těchto stanicích vyrobeno celkem 4 884 700,7 GJ tepla, vlastní spotřeba včetně ztrát dosáhla 4 381 596,2 GJ (tj. 89,7 %).

Rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům v roce 2016 stagnoval. Celkově bylo dosaženo podílu bioplynu 14,0 % na energii OZE.

8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

Užití biopaliv, jejich přimíchávání k minerálním pohonným hmotám, je v ČR v současné době určováno právními předpisy. Tato povinnost byla poprvé zavedena v září 2007

pro přidavek FAME v motorové naftě (2 % objemová), od roku 2008 i pro přidavek bioetanolu do benzínu. Na konci roku 2015 byly schváleny novely zákona o ochraně ovzduší a zároveň novely zákona o spotřebních daních v oblasti nakládání a zdaňování čistých biopaliv (FAME B100, rostlinné oleje) a směsných paliv (SMN B30, E85, E95).

Změna podle zákona o ochraně ovzduší mění způsob plnění povinnosti uvádět na trh minimální množství biopaliv pro dopravní účely. Do výpočtu množství dodaných biopaliv už nelze zahrnovat čistá biopaliva (FAME B100, rostlinné oleje), ani biopaliva obsažená ve vysokoprocenních směsích (SMN B30, E85, E95). Zákon o ochraně ovzduší ukládá povinnost přimíchávat udržitelná certifikovaná biopaliva do motorových benzinů a motorové nafty a současně snížit emise GHG nahrazením části energie obsažené v motorovém benzínu a motorové naftě energií obsaženou v biopalivech. V listopadu 2016 byl schválen pozměňovací návrh zákona o ochraně ovzduší, který upravuje povinnost snižování emisí GHG z pohonných hmot o 3,5 % místo 4 % do 31. 12. 2017 (tab. T8.4/03). Reálně se již v roce 2014 obchodovalo s biopalivy s úsporou skleníkových plynů 50 %. V roce 2015 se prodávala biopaliva s úsporou 60 %, což odpovídá emisnímu faktoru 33,52 g CO_{2eq}¹⁹⁷/MJ. Snížení emisí GHG z dodaných pohonných hmot v roce 2017 zjištěných z výběrového šetření VÚZT&SVB Praha se u jednotlivých distributorů pohybovalo od 3,5 % do 3,9 %. Zákonem stanovená povinnost pro rok 2017 je 3,5 % (tab. T8.4/03).

T8.4/03 - Vývoj minimálních podílů biopaliv v ČR v objemových procentech (V/V)

a v procentech energetického obsahu (e. o.) včetně kritérií udržitelnosti a snižování emisí GHG

	2011–2013		2014–2016		2017–2019		do 31. 12. 2020	
	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.
Podíl FAME v motorové naftě	6,0	5,5	6,0	5,5	6,0	5,5	6 (6,7)	5,5 (6,17)
Podíl etanolu v motorových benzinech	4,1	2,7	4,1	2,7	4,1	2,7	4,1 (9,7)	2,7 (6,6)
Podíl biosložky v pohonných hmotách celkem	-	4,2	-	4,2	-	4,2		4,2 (6,36)
Kritéria udržitelnosti biopaliv - úspora emisí GHG (%)	min. 35 (48)				min. 50 ¹⁾ (74)		min. 60	
Snížení emisí GHG ²⁾ (%)	1,5				2,0		3,5	6,0

1) V případě biopaliv vyrobených ve stacionárním zdroji uvedeném do provozu 1. 1. 2017 nebo později.

2) Vztaheno na součet všech pohonných hmot (motorová nafta a motorové benziny).

Pramen: VÚZT – SVB

Zpracoval: Z. Nešňal (ÚZEI)

Program podpory biopaliv pro dopravní účely pro období let 2015–2020, který navazuje na předchozí program platný do 30. 6. 2015, byl po úpravách sazeb na biopaliva a směsná paliva EK přijat. Od 1. 1. 2016 se na čistá biopaliva a směsná paliva začaly uplatňovat sazby daně o něco vyšší, než byly původně navrhované. Od 1. 7. 2017 se na zmíněné pohonné hmoty opět začaly uplatňovat původně navrhované sazby daně. V kombinaci s nízkými cenami motorové nafty a tímto zdaněním byla i v průběhu roku 2017 čistá biopaliva i směsná paliva téměř neprodejná a uplatnilo se přimíchávání certifikovaných biopaliv do motorové nafty a benzínu.

197 CO_{2eq} ekvivalent oxidu uhličitého.

Uvedené právní předpisy zahrnují povinnost zajištění minimálního obsahu biopaliv a povinnost snižování emisí CO_{2eq} z pohonných hmot v jejich úplném životním cyklu tak, aby se dosáhlo ve srovnání se základní hodnotou produkce emisí CO_{2eq} pro referenční palivo snížení o 2 % do 31. 12. 2016, o 3,5 % do 31. 12. 2019 a o 6 % do 31. 12. 2020. Nařízení vlády č. 351/2012 Sb. z 3. 10. 2012 o kritériích udržitelnosti biopaliv stanovuje také vyšší úspór emisí CO_{2eq} při jejich používání oproti emisím CO_{2eq} referenčního fosilního paliva, které musí činit nejméně:

- 35 % do 31. 12. 2016
- 50 % od 1. 1. 2017
- 60 % od 1. 1. 2018 v případě biopaliv vyrobených ve stacionárním zdroji, uvedeném do provozu 1. 1. 2017 nebo později.

Podíl energetického obsahu biopaliv a obnovitelné elektřiny v dopravě na celkové spotřebě má dosáhnout 5,7 % v letech 2014–2016, 8,0 % v letech 2017–2019 a 10,0 % do roku 2020.

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použita surovina pro výrobu bioetanolu. Stejně jako v roce 2016 výrobu v roce 2017 zajišťovaly jen závody Tereos TTD, a. s., Dobrovice a Ethanol Energy, a. s., Vrdu.

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR v roce 2017

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použita surovina
		hl	t	
Tereos TTD, a. s., Dobrovice	říjen 2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
PLP, a. s. (lihovar Trmice)	listopad 2007	1 000 000	79 000	obiloviny, kukuřice
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrdu)	říjen 2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
Korfil, a. s. (lihovar Hustopeče)	srpen 2008	1 000 000	79 000	obiloviny
CELKEM		3 700 000	292 200	

Pramen: VÚZT – SVB; Svaz lihovarů ČR

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výrobu, dovoz, vývoz a hrubou spotřebu bioetanolu, dovoz bio-ETBE a hrubou spotřebu E85 ve vozidlech k takovému palivu určeným („flexi fuel vehicles“) v ČR v roce 2017 a pro porovnání v letech 2014 až 2016 uvádí tab. T8.4/05.

T8.4/05 - Bilance výroby, zahraničního obchodu a spotřeby bioetanolu (t)

	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Výroba	104 112	104 715	115 575	102 346	88,6
Dovoz	37 352	37 342	30 205	44 936	148,8
Vývoz	22 812	31 066	52 489	30 160	57,5
Hrubá spotřeba	119 042	119 548	85 819	116 526	135,8
Dovoz bio-ETBE	8 629	5 279	10 223	10 450	102,2
Spotřeba E85	22 585	11 707	3 644	3 705	101,7

Pramen: VÚZT – SVB

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), P. Jevič (VÚZT)

Tuzemská výroba bioetanolu ve výši cca 102 tis. t byla o 11,4 % nižší než v roce předešlém. Dovoz bioetanolu stoupl o 48,8 % oproti úrovni dovozu v roce 2016. Výrazně poklesl vývoz bioetanolu z ČR na cca 30 tis. t, což je o 42,5 % méně než v roce 2016. Hrubá spotřeba bioetanolu cca 117 tis. t stoupla o 35,8 % oproti úrovni hrubé spotřeby v roce 2016 a hrubá spotřeba paliva Ethanol E85 stoupla z 3,6 tis. t na cca 3,7 tis. t. Jmenovitá kapacita společnosti Tereos TTD, a.s., byla využita na 63,3 % a společnosti Ethanol Energy, a.s., na 94,8 %.

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2017 spotřebovalo 585,0 tis. t technické cukrovky a 168,0 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 66,56 t/ha a 6,84 t/ha zrna kukuřice dosáhla odpovídající sklizňová plocha u cukrovky 8,8 tis. ha a u kukuřice 24,6 tis. ha. Podíl plochy cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny dosáhl 13,3 %, v případě kukuřice na zrno se jednalo o podíl 28,6 %. Na výrobu 1 litru bioetanolu se tak spotřebovalo cca 9,1 kg cukrovky, resp. 2,5 kg zrna kukuřice.

Průměrná velkoobchodní cena benzínu BA 95N v roce 2017 činila 23,21 Kč/l (průměrná spotřební daň 12,84 Kč/l), paliva E85 20,20 Kč/l (průměrná spotřební daň 10,23 Kč/l do poloviny roku 2017 a ve druhé polovině tohoto roku 10,97 Kč/l).

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2017 ustálila na 340 tis. t. stejně jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2017 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly pouze společnosti Preol, a.s., Lovosice a Primagra, a.s., Milín. Společnost Temperator, s.r.o., Liberec zpracovávala odpadní živočišné tuky na FAME pouze pro jejich vývoz. Některé z ostatních provozů buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na dílčí činnosti jako je lisování řepky olejky, prodej řepkového oleje, obchod s řepkovým olejem a FAME, zpracování mastných kyselin na surové FAME a jejich prodej k zušlechtnění na FAME. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2017 dosáhlo 46 %.

Bilanci výroby FAME v ČR, vývoz, dovoz a hrubou spotřebu uvádí tab. T8.4/06.

T8.4/06 - Bilance výroby FAME a SMN30

Položka	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Výroba FAME celkem (t)	181 694	219 316	167 646	148 832	157 429	105,8
Výroba SMN30 celkem (tis. l)	124 125	157 404	135 106	86	85	98,8
Dovoz FAME (t)	85 511	118 278	175 839	151 338	137 315	90,7
Vývoz FAME (t)	43 216	35 221	67 623	40 822	18 196	44,6
Hrubá spotřeba (t)	228 084	300 413	277 268	258 876	276 186	106,7
Výrobní kapacity (t)	410 000	410 000	410 000	340 000	340 000	100,0

Pramen: VÚZT – SVB; MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výroba cca 157 tis. t FAME v roce 2017 převýšila výrobu o 5,8 % v roce 2016 a hrubá spotřeba FAME převýšila spotřebu o 6,7 % téhož roku. Dovoz FAME, který na rozdíl od roku

2016 nepřekročil tuzemskou výrobu, se snížil na 90,7 % úrovně roku 2016. Vývoz FAME 18,2 tis. t činil pouze 44,6 % vyvezeného FAME v roce 2016.

Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2017 spotřebovalo 376,2 tis. t řepkového zrna, což při průměrném výnosu 2,91 t/ha představuje plochu 129,3 tis. ha, resp. 33 % celkové sklizňové plochy řepky olejky v roce 2017.

Průměrná velkoobchodní cena nafty v roce 2017 byla 22,58 Kč/l (z toho činila spotřební daň 10,95 Kč/l), směsné nafty 23,02 Kč/l (spotřební daň 8,52 Kč/l), čisté bionafty B100 24,78 Kč/l (spotřební daň 2,19 Kč/l).

8.5 Geneticky modifikované plodiny

Problematika GMO a jejich produktů je součástí Společné zemědělské politiky EU a prochází velmi přísným schvalovacím procesem. Posuzují se případná rizika pro životní prostředí, zdraví lidí a zvířat.

V celosvětovém měřítku jsou GM plodiny významnou složkou zemědělské výroby, podíl ploch v EU v rámci světa je však zanedbatelný. Ve srovnání s jinými regiony světa EU přistupuje ke GM plodinám s vysokou mírou obezřetnosti, s principem předběžné opatrnosti. Proces uvádění GM plodin do životního prostředí je dlouhý, finančně a administrativně náročný. Postoje jednotlivých členských států EU na pěstování GM plodin jsou značně odlišné, převládá spíše negativní stanovisko, bez opory vědeckých stanovisek. ČR se řadí spíše k liberálním státům, které při nakládání s GMO vychází z vědeckých poznatků.

Na území EU, tedy i v ČR, je povolena pro účely pěstování pouze jedna GM plodina, kukuřice, která je označována také jako MON810 nebo „Bt kukuřice“. Jedná se o GM plodinu s vloženým genem z půdní bakterie *Bacillus thuringiensis* (odtud Bt-kukuřice), který kukuřici propůjčuje odolnost proti škodlivému zavíječi kukuřičnému. Jiná GM plodina nebyla v uplynulém období v EU schválena.

T8.5/01 - Produkční plochy Bt kukuřice v EU (ha)

Země	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁾	Meziroční index
EU celkem	131 463	148 658	143 016	117 166	136 337	131 263	96,3
z toho - Španělsko	116 307	136 962	131 538	107 749	129 081	124 227	96,2
- Portugalsko	7 700	8 202	8 542	8 017	7 069	7 036	99,5
- ČR	3 050	2 560	1 754	997	75	0	0,0
- Rumunsko	217	834	771	2,5	0	0	0,0
- Slovensko	189	100	411	400	112	0	0,0
- Polsko	4 000	0	0	0	0	0	0,0

1) Odhad kromě ČR, kde se jedná o konečný údaj.

Pramen: USDA FAS; MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), J. Suková (MZe)

V ČR se GM kukuřice pěstuje od roku 2005, kdy její plocha začínala na 150 ha. Rok 2017 je prvním rokem od roku 2005, kdy se v ČR žádná GM kukuřice nepěstovala. Je to dáno zejména administrativní náročností pěstování GM kukuřice (evidence, označování, nakládání

s produkcí) a nutností dodržovat pravidla koexistence (sousedství s běžnými plodinami), kde hraje významnou roli vhodnost pozemků. V neposlední řadě je příčinou i negativní medializace problematiky GMO.

T8.5/02 - Bt kukuřice v ČR

Rok	2013	2014	2015	2016	2017
Výměra (ha)	2 560	1 754	997	75	0
Meziroční index (%)	-	69	57	8	0
Počet pěstitelů	31	18	11	1	0
Meziroční index (%)	-	58	61	9	0

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI)

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

Průměrná cena zemědělských výrobců se meziročně zvýšila o 8,0 %, tj. výrazněji než průměrná cena vstupů do zemědělství (0,6 %). Výraznější nárůst byl přitom zaznamenán u hospodářských zvířat a živočišných výrobků (o 14,1 %) než u rostlinných výrobků (o 3,4 %). Ceny průmyslových výrobců potravin, výrobků, nápojů a tabáku byly vyšší o 2,6 % a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů dokonce o 5,2 %. V roce 2017 obrát českého agrárního zahraničního obchodu mírně poklesl. Hodnota vývozu se snížila o 2,2 % na 197,1 mld. Kč a hodnota na straně dovozu vzrostla o 1,6 % na 228,3 mld. Kč. Schodek bilance českého AZO se (na rozdíl od předchozích let) výrazněji prohloubil, a to o 35,4 % na 31,2 mld. Kč. Bilanční schodek v obchodu se členskými zeměmi EU se (po dvou letech jeho navyšování) navýšil o 8,6 mld. Kč, tj. na 15,7 mld. Kč, zatímco záporná bilance obchodu s třetími zeměmi se navýšila mírně o 2,8 % na 14,9 mld. Kč. V komoditním pohledu se projevila zejména změna aktivní bilance na pasivní bilanci v obchodě s „řepkovými semeny“. Došlo k prohloubení pasivní bilance s „vepřovým masem“, „máslem“ a „kávou“. Nárůst aktivní bilance zaznamenaly např. „mléko“, „přípravky používané k výživě zvířat“ a „slunečnicový olej“. Ceny výrobků a služeb běžně spotřebovávaných v zemědělství vzrostly s výjimkou krmiv (pokles o 1,8 %) a umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (pokles o 9,9 %). Cena energií a maziv byla vyšší o 5,1 %, veterinárních služeb o 4,4 % a služeb pro zemědělství o 3,6 %, osiv a sadby o 1,4 %, chemických prostředků a pesticidů o 1,2 %. Průměrná cena výrobků a služeb investičního charakteru vzrostla v roce 2017 oproti roku 2016 o 1,1 %.

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2017 došlo k meziročnímu zvýšení cen zemědělských výrobců o 8,0 % (tab. T9.1/01). Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se zvýšily o 2,6 %, zatímco spotřebitelské ceny se v průměru zvýšily o 5,2 %. Ceny vstupů do zemědělství se meziročně navýšily o 0,6 %.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy

Ukazatel	2016	2017
Ceny zemědělských výrobců včetně ryb	95,1	108,0
Ceny průmyslových výrobců potravin, výrobků, nápojů a tabáku¹⁾	98,0	102,6
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	99,1	105,2
Ceny vstupů do zemědělství	96,8	100,6

1) Podle CZ CPA 2017.

Pramen: ČSÚ - Indexy cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle CZ-CPA a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů.

Index cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100).

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Meziroční růst CZV v rostlinné výrobě v roce 2017 se navýšil o 3,4 % (tab. T9.1/02). Nejvýrazněji se zvýšila v rámci sledovaných komodit cena ovoce (o 39,4 %), zeleniny a květin (o 14,8 %). Mírně se zvýšily ceny u olejnin (o 3,6 %) a obilovin (o 1,4 %). U okopanin se ceny nezvýšily, došlo k poklesu u brambor (o 9,0 %) i cukrové řepy (o 5,6 %).

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2016	2017
Rostlinné výrobky celkem	96,9	103,4
z toho - obiloviny	90,4	101,4
- olejnin	99,5	103,6
- brambory celkem	112,8	91,0
- cukrová řepa	100,1	94,4
- ovoce	101,4	139,4
- zelenina a květiny	109,5	114,8

Pramen: ČSÚ: Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Během roku 2017 došlo k mírnému zvýšení cen hlavních obilovin na evropských burzách. Průměrné roční ceny na evropských burzách (meziročně vyšší cca o 9,0 %) odrážejí světový vývoj a v souvislosti s tím se chovají i CZV obilovin na tuzemském trhu, které meziročně vzrostly o 1,4 %.

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2016	2017	Meziroční index
Pšenice			
- Česká republika ¹⁾	136,99	145,08	105,91
- Německo ²⁾	152,56	164,92	108,10
- Francie ³⁾	159,97	168,70	105,46
Ječmen krmný			
- Česká republika ¹⁾	120,56	124,34	103,14
- Německo ²⁾	134,41	146,05	108,66
- Francie ⁴⁾	137,08	147,69	107,74
- Itálie ⁵⁾	150,08	170,12	113,35
Řepka olejná			
- Česká republika ¹⁾	374,63	401,62	107,20
- Německo ⁶⁾	374,65	382,30	102,04
- Francie ³⁾	373,95	381,00	101,89
Brambory konzumní			
- Česká republika ¹⁾	191,06	164,10	85,89
- EU 5 ⁷⁾	234,16	211,09	90,15

1) ČSÚ - CZV, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná cena německých burz.

3) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif v Paříži.

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Rouenu.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze v Bologni.

6) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburku, Europe "00", CIF, Oil World.

7) EU 5: Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie. Eurostat, za rok 2016 a 2017 přepočítací kurz ČNB.

Pramen: ČSÚ; ČNB; AML; AMA; NYSE Euronext (Matif); USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Eurostat

Zpracoval: H. Baudisová, M. Andrášková, D. Král (ÚZEI)

Ceny řepkového semene v EU od počátku roku 2017 výrazně klesaly na novou cenovou úroveň. Od května pak docházelo v důsledku poklesu poptávky ke kolísání ceny kolem nově dosažené cenové úrovně. Průměr ročních cen na evropských burzách byl meziročně o cca 2 % vyšší. Vývoj průměrné CZV v ČR skončil meziročně o 7 % výše než průměr roku 2016 a i oproti evropským burzám je CZV na vyšší úrovni o 5 %.

CZV konzumních brambor se na českém trhu v roce 2017 meziročně výrazně snížila, a to o 14,1 % na 164,1 €/t. V korunovém vyjádření pěstitelé realizovali produkci brambor konzumních v roce 2016 za 5 165 Kč/t a v roce 2017 za 4 321 Kč/t. Pokles ceny brambor v roce 2017 zaznamenali také pěstitelé ze skupiny zemí EU 5 (Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie). Podle předběžných odhadů se očekává snížení ceny o 9,9 % na 211,1 €/t (5 558 Kč/t).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2016	2017
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	92,9	114,1
z toho - mléko	85,3	125,7
- jatečný skot	98,8	102,3
- jatečná prasata	100,8	111,1
- drůbež	97,6	97,9
- vejce	92,2	120,1

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců (stejně období předchozího roku = 100)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2017 ve srovnání s rokem 2016 v lepší kondici, zaznamenala meziroční nárůst o 14,1 % (tab. T9.1/04). Nejvýraznější meziroční zvýšení ceny bylo zaznamenáno u mléka (o 25,7 %) a vajec (o 20,1 %). Nárůst ceny byl i u jatečných prasat (o 11,1 %). Mírný růst ceny byl dosažen u jatečného skotu (o 2,3 %). Pokles ceny byl zaznamenán u drůbeže (o 2,1 %).

Ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích EU 28 se držely od roku 2012 do roku 2016 s mírnými výkyvy na poměrně vysoké úrovni. V roce 2017 došlo v průměru EU v meziročním porovnání k nárůstu ceny jatečných býků, jatečných krav i jatečných jalovic. Hlavním důvodem byla stagnace produkce hovězího masa včetně telecího v Unii na úrovni roku 2016 při současném nárůstu exportu (o 18 %), zatímco dovoz se zvýšil jen nepatrně (o 3 %). Rovněž zlepšení ekonomiky v odvětví mléka v EU se promítlo do meziročního poklesu porážek jatečných krav a vedlo v kategorii skotu k nejvýraznějšímu nárůstu ceny (o 7,2 %) na 290,8 €/100 kg j. hm. V rámci členských zemí došlo v Polsku, Rumunsku, Německu, Maďarsku a Itálii ke zvýšení ceny jatečných krav O3 o více než 10 %. CZV mladých jatečných býků R3 v roce 2017 v průměru EU meziročně vzrostla o 3,1 % (o 11,25 €/100 kg j. hm.) na 379,7 €/100 kg j. hm. V roce 2017 se cena jatečných býků R3 zvýšila téměř ve všech členských zemích, z toho nejvýrazněji v Rumunsku (o 11,5 %). Z producentů významných regionů zaznamenala cena nárůst především v Polsku (5,7 %), Francii (5,4 %), Německu (4,1 %), Španělsku (3,5 %) a Irsku (2,1 %). Naproti tomu pouze v Řecku a Švédsku byl zaznamenán její meziroční pokles, a to o 0,8 %, resp. 2,2 %. Stagnace ceny byla evidována na Slovensku.

V porovnání s průměrem let 2012–2016 byla v roce 2017 unijní cena jatečných býků vyšší o 1,1 %.

CZV jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích EU zaznamenaly v roce 2017 další meziroční vzestup, a to o více než 10 % (tj. o 14,7 €/100 kg j. hm.). Vysoká unijní produkce vepřového masa v letech 2013 až 2015 měla negativní dopad na vývoj CZV jatečných prasat ve všech členských zemích. Zejména v roce 2015 došlo k jejich výraznému meziročnímu poklesu. V roce 2016 začaly ceny vlivem poklesu výroby oživovat a v roce 2017 v důsledku další redukce výroby (meziročně o 1,0 %) se ceny jatečných prasat znovu zvýšily. Příznivý vliv na jejich vývoj mělo zároveň i oživení cen vepřového masa na světovém trhu zejména v USA a Brazílii. Od ledna do června 2017 došlo v průměru EU 28 k nárůstu CZV jatečných prasat o 15,4 % až na 176,01 €/100 kg j. hm., do konce roku pak ceny pozvolna klesaly. K navýšení cen jatečných prasat tř. E došlo v roce 2017 u téměř všech členských zemí. Z nejvýznamnějších producentů EU 15 byl evidován téměř 11% meziroční nárůst ceny jatečných prasat především v Rakousku, Nizozemsku a ve Španělsku. V Belgii, Německu, Dánsku a Francii se CZV meziročně zvýšila v rozmezí od 7,2 do 9,9 %. Z NČZ posílila nejvýrazněji v Rumunsku, Bulharsku, na Slovensku, v Maďarsku, Chorvatsku a v ČR, a to v rozmezí od 10,0 do 17,8 %. Pouze ve třech členských zemích došlo v meziročním

srovnání k poklesu ceny jatečných prasat tř. E, a to v rozmezí od 0,5 do 8,4 % (Itálie, Malta a Švédsko). Ve srovnání s průměrem let 2012–2016 byla cena v roce 2017 vyšší o 1,8 %, tj. o 2,9 €/100 kg j. hm.

Cena zemědělských výrobců jatečných kuřat v ČR se v roce 2017 snížila o 1,0 % na 23,23 Kč/kg, CZV brojlerových krůt se snížila o 7,9 % na 32,61 Kč/kg a CZV jatečných kachen se snížila o 1,3 % na 29,22 Kč/kg. CPV krmné směsi pro brojlerů klesla o 1,4 % na 7 873 Kč/t.

Průměrná cena průmyslových výrobců kuřat „65 %“ v EU 28 meziročně vzrostla o 2,8 % na 182,43 €/100 kg (47,90 Kč/kg). Z vybraných reprezentativních zemí došlo v Dánsku k nárůstu CPV o 1,0 % a v Itálii o 11,6 %. Nejvyšší cena byla opět v Německu, kde vzrostla meziročně o 1,2 % na 269,18 €/100 kg. V Polsku byla cena druhá nejnižší z EU 28, po meziročním nárůstu o 5,0 % činila 124,69 €/100 kg.

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2016	2017	Meziroční index
Jateční býci v EU¹⁾	368,46	379,71	103,05
- Česká republika	326,07	337,02	103,36
- Německo	370,51	385,66	104,09
- Nizozemsko	314,70	324,09	102,98
- Rakousko	375,09	385,83	102,86
- Francie	360,97	380,32	105,36
Jatečná prasata tř. E v EU¹⁾	145,96	160,68	110,08
- Česká republika	145,78	161,13	110,53
- Německo	151,76	165,87	109,30
- Dánsko	136,75	148,68	108,72
- Polsko	144,96	160,06	110,42
- Rakousko	150,04	166,72	111,12
Jatečná kuřata²⁾	177,50	182,43	102,78
- Česká republika	178,09	181,31	101,81
- Německo	265,94	269,18	101,22
- Dánsko	239,18	241,67	101,04
- Itálie	184,52	205,82	111,55
Mléko³⁾			
- Česká republika	24,82	32,04	129,09
- Německo	26,80	36,41	135,86
- Nizozemsko	27,92	37,96	135,96
- Polsko	24,80	32,37	130,52

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 28. Jateční býci R3, jatečná prasata E.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 28 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko s přirozeným obsahem složek.

Pramen: Agrimer; EUROSTAT; AMI; EK

Zpracoval: M. Abrahamová, J. Pokorný, I. Bošková, H. Baudisová (ÚZEI)

CZV mléka v ČR v roce 2017 dle ČSÚ po celý rok vzrůstala a z počáteční lednové hodnoty 7,63 Kč/l se v prosinci dostala až na úroveň 9,31 Kč/l. Průměrná CZV v roce 2017 se meziročně zvýšila o 25,7 % na 8,44 Kč/l. Po přepočtu dosáhla CZV mléka 32,04 €/100 kg, tj. o 29,09 % více než v předchozím roce. Výrazný růst ceny mléka nastal i v dalších významných zemích. V Německu vzrostla CZV mléka o 35,86 % na 36,41 €/100 kg,

v Nizozemsku o 35,96 % €/100 kg na 37,96 €/100 kg. V Polsku byla průměrná cena mléka meziročně o 30,52 % vyšší a činila 32,37 €/100 kg.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním¹⁹⁸ zahraničním obchodě

Údaje o zahraničním obchodě získává ČSÚ spojováním dat ze dvou systémů. Prvním je Extrastat (obchod s třetími zeměmi) a druhým Intrastat (obchod s ostatními členy EU)¹⁹⁹. Součástí zpracování dat za Intrastat jsou i matematicko-statistické dopočty, kterými se kompenzuje ztráta informací za podprahové obchodní operace²⁰⁰.

Obrat českého AZO v roce 2017 meziročně nepatrně poklesl o 0,2 %, vzhledem ke zřetelnějšímu poklesu na straně exportu a pokračováním nárůstu na straně importu. Hodnota vývozu se snížila o 4,5 mld. Kč, tj. o 2,2 %, na 197,1 mld. Kč a hodnota dovozu vzrostla o 3,7 mld. Kč, tj. o 1,6 %, na 228,3 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2017 v důsledku výraznějšího poklesu na straně vývozu a nárůstu na straně dovozu meziročně prohloubila o 8,2 mld. Kč na 31,2 mld. Kč (což je nejhorší hodnota posledních pěti let). Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době snížil o 3,4 p. b. na 86,3 % a podíl schodku na vývozu vzrostl o 4,4 p. b. na 15,9 % (meziročně horší hodnoty, které vykazují zhoršení po tříletém zlepšujícím se trendu). V členění na obchod s EU a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční výrazné navýšení bilančního schodku (po dvou letech jeho navyšování) na 15,7 mld. Kč, tj. na 119,2 %, a ve druhém případě pak mírnější zvýšení schodku na 14,9 mld. Kč²⁰¹, tj. o 2,8 %. Zpravidla platí, že meziročně menší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s Uníí než mimo ni.

Zastoupení agrárních výrobků v celkovém českém zahraničním obchodu je trvale mírně vyšší na straně dovozu než vývozu. V roce 2017 činil jejich podíl v prvním případě 6,0 % a ve druhém případě 4,7 %, což v meziročním porovnání představuje pokles o 0,4 p. b. (vůči průměru předchozích pěti let se jedná o mírně nižší hodnoty). Meziročně se příliš nezměnila ani participace agrárního zboží v celkovém exportu a importu do/z Unie (kde mírně poklesla na 5,1 %, resp. na 7,9 %), ani do/z třetích zemích, kde je trvale výrazně nižší (a kde nepatrně poklesla na 2,4 %, resp. na 2,5 %).

198 Zdroj dat: statistika zahraničního obchodu v metodice přeshraničního pojetí. Agrární zboží je definováno kapitolami 01–24 celního sazebníku..

199 Povinnost vykazovat data pro Intrastat vzniká osobám (fyzickým i právnickým), pokud jsou registrovány či identifikovány k DPH v ČR, odeslaly zboží do jiného členského státu anebo přijaly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu (od roku 2009 je výše prahů stanovena na 8 mil. Kč pro odeslané a 8 mil. Kč pro přijaté zboží).

200 Dopčty jsou ČSÚ prováděny do úrovně 2-místných kódů celního sazebníku (tj. kapitol HS). Na podrobnější úrovni jsou k dispozici pouze data bez dopčtů.

201 Součet obchodu s EU 28 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi.

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	2016	2017	Meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	5,71	5,32	93,2
Agrární vývoz	5,07	4,68	92,3
Agrární dovoz	6,43	6,04	93,9

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Rostoucí měrou ovlivňují výsledky českého AZO tabákové výroby. Při nezahrnutí kapitoly HS 24 „tabák a tabákové výrobky“ mezi agrární zboží došlo v roce 2017 v meziročním porovnání na straně exportu k mírnému nárůstu hodnoty o 1,1 %, zatímco hodnota dovozu se snížila o 2,9 %. Záporná bilance je bez zahrnutí „tabáku a tabákových výrobků“ vyšší (41,0 mld. Kč) než s nimi a meziročně se zvýšila o 7,6 mld. Kč.

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Většina agrárního zboží je ČR exportována a importována na/z jednotného trhu EU. Podíl EU 28 na straně vývozu v roce 2017 činil 91,5 % a na straně dovozu 85,9 %, meziročně se tak v roce 2017 vůbec nezměnil podíl vývozu, podíl dovozu stoupl o 2,3 %. Podíl Unie na AZO ČR je výrazně vyšší než v rámci celkového českého obchodu (kde činil 83,7 % na straně vývozu a 65,7 % na straně dovozu).

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR na Slovensko (21,7 % v roce 2017), do Německa (19,4 %) a Polska (10,6 %). Dalšími významnými odběrateli v pořadí jsou Itálie, Rakousko a Maďarsko (stejně jako v roce 2016) a z třetích zemí pak nadále navzdory embargu Rusko (1,4 %). V roce 2017 se nicméně hodnota českého agrárního exportu na Slovensko a do Polska meziročně snížila (o 5,4, resp. o 13,6 %), zatímco do Německa nepatrně stoupla (o 3,4 %).

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází²⁰² zejména z Německa a Polska (v roce 2017 dohromady 38,5 %) a dále z Nizozemska, které se již v roce 2015 posunulo na třetí místo před Slovensko. Více než 5% podíl zaujímaly v roce 2017 ještě Španělsko a Itálie (meziročně si země prohodily pořadí). V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Čína, Turecko a USA (s podíly v rozmezí 1,3 % až 1,1 %). Brazílie v meziročním porovnání sestoupila (v pořadí hlavních dodavatelů v rámci třetích zemí) z 2. na 5. místo (s podílem 0,8 %).

Z některých uvedených zemí však hodnota dovozu v roce 2017 meziročně poklesla (z Brazílie výrazně, tj. o 30,6 % z Polska o 10,3 %, z Nizozemska a Slovenska jen nepatrně).

202 Dovoz je zveřejňován podle země původu, nikoliv země odeslání.

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2016	2017	meziroční index		2016	2017	meziroční index
Slovensko	45 300,5	42 836,7	94,6	Německo	46 703,8	49 679,5	106,4
Německo	37 013,6	38 271,5	103,4	Polsko	42 456,6	38 071,5	89,7
Polsko	24 181,1	20 898,4	86,4	Nizozemsko	16 198,6	16 000,8	98,8
Itálie	17 616,9	17 952,2	101,9	Slovensko	14 795,6	14 582,0	98,6
Rakousko	11 638,4	11 479,8	98,6	Španělsko	12 027,6	13 131,3	109,2
Maďarsko	9 553,1	9 280,5	97,1	Itálie	12 894,7	12 786,4	99,2
Belgie	3 915,9	5 249,3	134,1	Maďarsko	8 058,6	9 753,1	121,0
Spojené království	6 381,9	5 102,2	79,9	Rakousko	7 963,3	8 523,1	107,0
Nizozemsko	5 216,7	5 090,2	97,6	Francie	7 084,1	7 145,2	100,9
Francie	4 371,6	4 440,1	101,6	Belgie	6 133,1	6 873,5	112,1
Rumunsko	3 708,8	4 393,9	118,5	Spojené království	4 118,9	4 241,9	103,0
Bulharsko	3 836,6	3 052,7	79,6	Rumunsko	2 859,6	3 172,2	110,9
Rusko	2 558,2	2 683,9	104,9	Čína	2 924,9	2 979,5	101,9
Španělsko	2 204,4	2 198,9	99,8	Turecko	2 431,2	2 627,1	108,1
Chorvatsko	1 634,0	1 796,6	110,0	Spojené státy	2 298,5	2 411,6	104,9
Švédsko	1 436,7	1 395,8	97,2	Norsko	1 999,4	1 979,5	99,0
Slovinsko	736,9	1 354,2	183,8	Řecko	1 757,7	1 951,5	111,0
Turecko	1 343,5	1 238,1	92,2	Litva	711,2	1 865,5	262,3
Japonsko	1 123,9	1 230,9	109,5	Dánsko	1 862,2	1 863,9	100,1
Řecko	1 169,8	1 144,2	97,8	Brazílie	2 527,8	1 755,4	69,4
Švýcarsko	1 176,6	1 092,3	92,8	Irsko	1 527,9	1 518,4	99,4
Litva	1 081,8	1 065,1	98,5	Bulharsko	720,9	1 320,7	183,2
Vybrané země celkem	187 201,0	183 247,5	97,9	Vybrané země celkem	200 056,2	204 233,6	102,1
Podíl na celkovém agrárním vývozu	92,9	93,0	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	89,0	89,4	x

1) Dovoz podle země původu.

2) Země řazeny podle roku 2017.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

V meziročním porovnání se v roce 2017 zhoršila bilance českého agrárního obchodu zejména se Slovenskem (nárůst schodku o 2,3 mld. Kč), Maďarskem (změna aktiva na pasivum o téměř 2 mld. Kč) a dále se projevil nárůst schodku s Německem (o 1,7 mld. Kč) a pokles aktiva se Spojeným královstvím (o 1,4 mld. Kč). Naopak zlepšení bilance zaznamenal obchod s Polskem (pokles pasiva o 1,1 mld. Kč), Brazílií (snížení pasiva o 744,6 mil. Kč), Belgií (snížení pasiva o 593,1 mil. Kč), se Slovinskem (zvýšení aktiva o 561,3 mil. Kč). Bilanční změna se Slovenskem byla způsobena významnými meziročními změnami na straně dovozu u několika komodit (např. zvýšením dovozu slunečnicových semen, semen řepky, kávy a čokolády). V případě Maďarska došlo k významným meziročním změnám v obchodě s řadou komodit (dominoval však výrazně mnohonásobně navýšený dovoz lihovin).

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Komoditní skladbu českého agrárního vývozu a dovozu podle kapitol HS²⁰³ představuje tab. T9.2/03. V podrobnějším pohledu byly hlavními vyváženými komoditami z ČR v roce 2017 „cigarety“ (již s 11% podílem), „pšenice“, „řepkový olej (s nízkým obsahem kyseliny erukové)“, „pekařské výrobky“ (tj. pečivo, sušenky, oplatky apod.), „přípravky používané k výživě zvířat“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „nezahuštěné mléko a smetana“ (ve velké míře surové mléko), „potravinové přípravky jiné“ (HS 2106), „káva“, „pivo“, „živý skot“, „limonády“, „cukrovinky bez kakaa“, „sýry a tvaroh“, „cukr“, „semena řepky“, „slad“, „jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve“ (HS 1602), „výtažky a koncentráty z kávy (vč. přípravků na jejich bázi)“, „uzenky a salámy“, „pokrutiny“ (HS 2306), „živá drůbež“, „ječmen“, „zahuštěné mléko a smetana“ a „maso vepřové“. Jedná se o tytéž položky jako v roce 2016, ovšem se změnami v pořadí. Z výčtu je patrné, že v českém agrárním vývozu mají nadále vysoký podíl nezpracované komodity.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2017 patřily „vepřové maso“ (se 7% podílem, tj. hodnoty dovozu o 9,6 %), „pekařské výrobky“, „sýry a tvaroh“, „cigarety“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „potravinové přípravky jiné“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „maso a droby drůbeže“, „káva“, „vino“, „limonády“, „lihoviny“, „hovězí maso“, „sójové pokrutiny“, „výtažky a koncentráty z kávy“, „banány“, „citrusové plody“, „zelenina ostatní“, „rajčata“, „sladové výtažky“, „ovoce a ořechy“, „řepkový olej“, „máslo“, „semena řepky olejná“, „cukrovinky bez kakaa“, „omáčky, ochucovadla a hořčice“. Významnou komoditou v českém dovozu je obecně maso, v roce 2017 činil podíl 12,5 % na celkovém agrárním zahraničním dovozu.

V komoditním pohledu ovlivnila meziroční vývoj bilance českého AZO zejména změna aktivní bilance na pasivní bilanci v obchodě s „řepkovými semeny“, kdy se bilance prohloubila o 1,5 mld. Kč. Důvodem byl výrazný pokles vývozu do Německa a zároveň navýšení dovozu ze Slovenska. Dále došlo k prohloubení pasivní bilance s „vepřovým masem“. Rostoucí schodek dosáhl po meziročním navýšení o 11,3 % již 13,6 mld. Kč, tj. meziroční zhoršení bilance o 1,4 mld. Kč. Hodnota dovozu „vepřového masa“ se zvýšila zejména ze Španělska, Německa a Belgie. Pokles aktivní bilance byl zaznamenán u „řepkového oleje“ o 0,9 mld. Kč na 4,2 mld. Kč, „pšenice“ o 0,9 mld. Kč na 10,5 mld. Kč a „cigaret“ o 0,7 mld. Kč na 12,0 mld. Kč. U „řepkového oleje“ byl pokles způsoben zejména poklesem vývozu do Polska, Bulharska a Spojeného Království, u „pšenice“ poklesl vývoz hlavně do Německa. U „cigaret“ bylo zhoršení bilance způsobeno tím, že nebyly vyvezeny žádné cigarety do Iráku v porovnání s minulým rokem a snížením vývozu do Spojeného království. Významnější zhoršení záporné bilance zaznamenalo „máslo“ (o 0,6 mld. Kč),

203 HS – Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží.

„káva pražená“ (o 0,5 mld. Kč) a „výrobky pekařské“ (o 0,5 mld. Kč). Navýšení záporné bilance bylo způsobeno u všech třech skupin zejména zvýšením dovozu z Polska.

Dále navýšení záporné bilance zaznamenala také většina hlavních netto-dovozních²⁰⁴ komodit, mezi jinými „vino“, „sýry a tvaroh“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“ a „jablka“. U hlavních netto-vývozních²⁰⁵ komodit se zvýšila výrazněji kladná bilance u „mléka“ (nárůst vývozu do Německa), „přípravků používaných k výživě zvířat“ (nárůst vývozu do Německa) a „slunečnicového oleje“ (nárůst vývozu do Polska). Zhoršení kladné bilance pak nastalo mimo jiné např. u „piva“, „sladu“, „masných přípravků a konzerv“ a „minerálek“.

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

HS	Popis	Vývoz			Dovoz			Bilance		
		podíl na agrárním vývozu (%)		meziroční index	podíl na agrárním dovozu (%)		meziroční index	mil. Kč		meziroční rozdíl (mil. Kč)
		2016	2017		2016	2017		2016	2017	
01	Živá zvířata	4,56	4,48	98,25	0,87	0,71	81,61	7 241,2	7 161,9	-79,3
02	Maso a jedlé droby	3,00	2,97	99,00	11,86	12,47	105,14	-20 596,5	-22 696,2	-2 099,7
03	Ryby, koryši, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	1,94	2,08	107,22	2,42	2,52	104,13	-1 525,2	-1 672,7	-147,5
04	Mléko a mléč. výrobky, vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	8,70	10,18	117,01	6,65	7,20	108,27	2 609,5	3 777,7	1 168,2
05	Ostatní produkty živ. původu	0,50	0,60	120,00	0,88	0,89	101,14	-966,7	-840,8	125,9
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,34	0,36	105,88	1,99	1,99	100,00	-3 778,7	-3 853,2	-74,5
07	Zelenina, požitelné rostliny, kořeny a hlízy	1,67	1,55	92,81	6,30	6,15	97,62	-10 794,6	-11 009,7	-215,1
08	Ovoce a ořechy	2,22	2,11	95,05	7,99	8,12	101,63	-13 478,6	-14 402,6	-924,0
09	Káva, čaj, maté a koření	3,86	2,44	63,21	4,77	3,40	71,28	-2 949,4	-2 942,2	7,2
10	Obiloviny	8,09	8,15	100,74	1,57	1,52	96,82	12 769,9	12 547,8	-222,1
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	1,91	1,79	93,72	0,98	0,98	100,00	1 662,2	1 264,3	-397,9
12	Olejnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a picniny	3,50	3,80	108,57	2,65	3,23	121,89	1 082,2	67,8	-1 014,4
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,75	0,73	97,33	0,45	0,46	102,22	514,3	387,8	-126,5
14	Rostlinné pletací materiály	0,05	0,04	80,00	0,04	0,03	75,00	10,5	5,0	-5,5
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	6,84	5,17	75,58	5,53	4,25	76,85	1 366,1	424,4	-941,7
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	2,82	2,80	99,29	2,45	2,71	110,61	180,3	-688,2	-868,5
17	Cukr a cukrovinky	4,56	4,39	96,27	2,77	2,66	96,03	2 960,9	2 579,9	-381,0
18	Kakao a kakaové přípravky	4,49	3,38	75,28	5,52	4,40	79,71	-3 334,2	-3 444,0	-109,8
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; pečivo	6,88	7,23	105,09	6,12	6,39	104,41	124,3	-341,3	-465,6
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	1,79	1,88	105,03	3,75	3,96	105,60	-4 802,8	-5 348,3	-545,5
21	Různé potravinářské přípravky	6,72	7,57	112,65	7,03	7,18	102,13	-2 255,0	-1 516,7	738,3
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	7,94	8,11	102,14	6,87	7,26	105,68	569,0	-658,2	-1 227,2
23	Zbytky a odpady v potrav. průmyslu; připravené krmivo	6,35	7,01	110,39	5,71	6,16	107,88	-42,0	161,3	203,3
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	10,54	11,17	105,98	4,85	5,34	110,10	10 349,1	9 787,6	-561,5
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-23 084,3	-31 248,7	-8 164,4

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

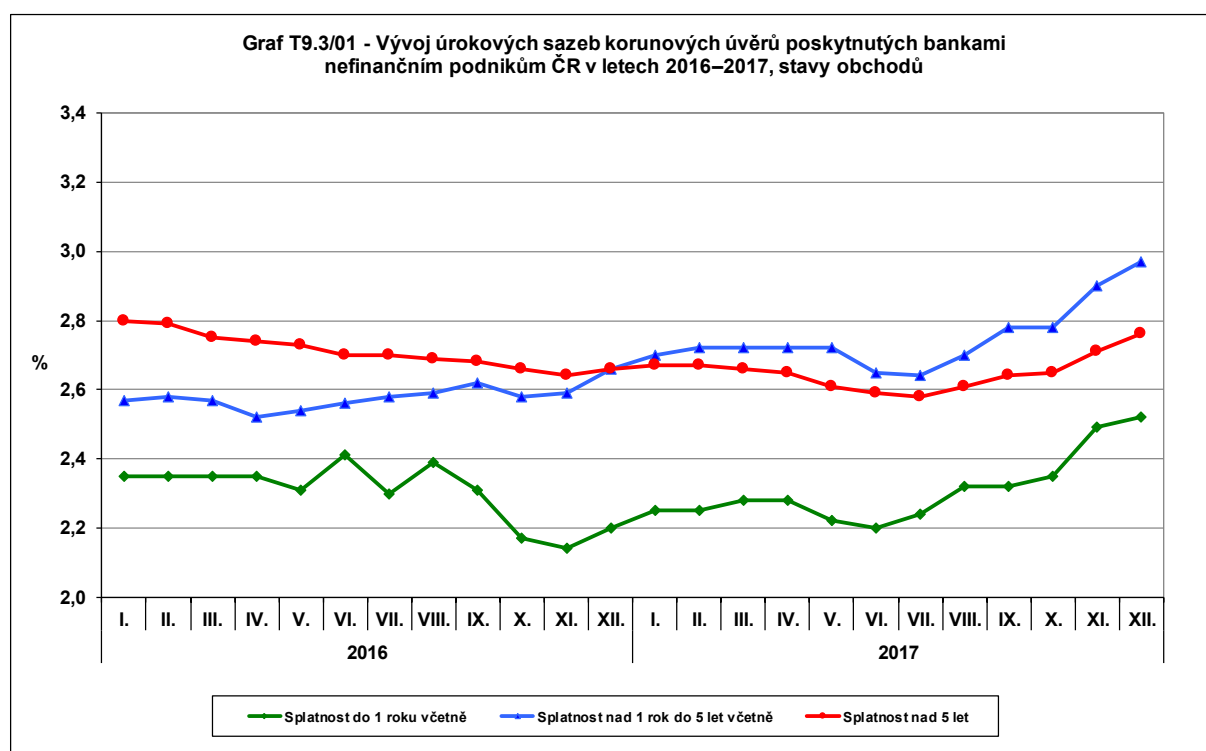
204 Netto-dovozní komodity jsou komodity, v jejichž obchodě vykazuje ČR zápornou bilanci.

205 Netto-vývozní komodity jsou komodity, v jejichž obchodě vykazuje ČR kladnou bilanci.

9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

V roce 2017 došlo po téměř pětiletém období nezměněného nastavení základních měnově politických nástrojů ČNB ke dvěma změnám. Ke 4. 8. 2017 byla zvýšena dvoutýdenní repo sazba z 0,05 % na 0,25 % a lombardní sazba z 0,25 % na 0,50 %. K dalšímu zvýšení došlo k 3. 11. 2017, a to v případě dvoutýdenní repo sazby na 0,50 % a v případě lombardní sazby na 1,00 %. V průběhu roku 2017, a to zejména v jeho druhém pololetí, došlo na peněžním trhu po devět let trvajícím poklesu tržních úrokových sazeb úvěrů k jejich růstu. Celková průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům činila za rok 2017²⁰⁶ 2,58 % a proti roku 2016 se nezměnila. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami nefinančním podnikům se vyvíjely v závislosti na délce splatnosti při celkově rostoucím trendu, přičemž sazby krátkodobých a střednědobých úvěrů rostly rychleji než sazby u dlouhodobých úvěrů. Celková průměrná úroková sazba ze zůstatků úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průběhu roku 2017 vzrostla z 2,54 % na 2,74 %. Průměrná úroková sazba ze zůstatků krátkodobých úvěrů se splatností do jednoho roku dosáhla v prosinci 2,52 %, u střednědobých úvěrů se splatností od jednoho roku do pěti let 2,97 % a u dlouhodobých úvěrů se splatností nad pět let potom 2,76 %. Vývoj úrokových sazeb po jednotlivých měsících v letech 2016 a 2017 je zachycen v grafu T9.3/01.

206 Průměr z měsíčních údajů stavů obchodů k 31. 1. až k 31. 12.

Vývoj úrokových sazeb korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a vývoj úrokových sazeb korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2015–2017 uvádí tab. T9.3/01. Na rozdíl od úrokových sazeb všech typů úvěrů, úrokové sazby vkladů, s výjimkou vkladů s výpovědní lhůtou, v roce 2017 meziročně poklesly a v případě úroků z vkladů nefinančních podniků celkem a vkladů s dohodnutou splatností do 2 let i celkem dosáhly záporných hodnot²⁰⁷.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2015	2016	2017
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	2,65	2,54	2,74
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	2,33	2,20	2,52
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	2,58	2,66	2,97
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	2,82	2,66	2,76
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	0,14	0,06	-0,01
z toho - jednodenní	0,08	0,04	0,03
- s dohodnutou splatností	0,61	0,30	-0,32
v tom - do 2 let	0,46	0,06	-0,52
- nad 2 roky	2,62	2,45	1,53
- s výpovědní lhůtou celkem	0,78	0,36	0,51

Pramen: ČNB
Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kap. 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Průměrná cena vstupů do zemědělství se v roce 2017 meziročně zvýšila o 0,6 %, na rozdíl od roku 2016, kdy poklesla o 3,2 %, viz tab. T9.3/02. Meziroční zvýšení ceny bylo zaznamenáno ve všech čtyřech čtvrtletích roku 2017, a to v rozmezí od 0,1 % (v 1. čtvrtletí) do 1,1 % (ve 4. čtvrtletí). Během roku 2017 se cena vstupů do zemědělství v 1. čtvrtletí mezičtvrtletně zvýšila o 1,4 %, dále ve 2. se zvýšila o 0,3 %, ve 3. se snížila o 1,0 % a ve 4. zvýšila o 0,5 %. Průměrné mezičtvrtletní tempo růstu tak činilo ve sledovaném roce 0,3 %.

207 Záporné hodnoty úrokových sazeb z vkladů byly vykázány pouze k datu 31. 12. 2017, v ostatních měsících byly vždy vykázány kladné hodnoty. Zdůvodněním pro tento výkyv jsou mimořádné krátkodobé operace bank na přelomu roku.

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozí roku = 100)

Název	Průměr 2016	Průměr 2017
VSTUPY CELKEM	96,8	100,6
Celkem výrobky a služby běžně spotř. v zem.	96,2	100,5
Osiva a sadba	103,8	101,4
z toho - pšenice ozimá	96,3	100,2
- ječmen jarní	100,6	96,8
- kukuřice	108,7	105,9
- řepka ozimá	103,5	98,7
Energie a maziva	91,3	105,1
Paliva na topení	101,9	102,9
Motorová paliva	89,5	107,5
Elektřina	93,8	97,9
Maziva	-	-
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	86,0	90,1
z toho - jednoduchá hnojiva	84,7	90,2
- směsi hnojiv	91,5	89,6
Chemické prostředky, pesticidy	101,6	101,2
z toho - fungicidy	99,3	104,1
- insekticidy	104,5	100,8
- herbicidy	101,7	100,0
Krmiva	95,0	98,2
Jednoduchá krmiva	91,4	102,0
Krmné směsi	96,5	96,8
Veterinární služby	100,1	104,4
Ostatní výdaje	99,9	101,1
z toho - voda, její úprava a rozvod	101,4	101,2
- skladování a podpůrné služby v dopravě	99,1	101,2
- telekomunikační služby	100,0	99,3
- neživotní pojištění	97,2	104,1
- právní a účetnické služby	100,4	101,0
Služby pro zemědělství	96,5	103,6
Celkem výrobky a služby přisp. do zem. investic	101,0	101,1
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	101,0	101,0
Budovy	101,1	101,7

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

V rámci vstupů celkem vzrostla v roce 2017 meziročně cena výrobků a služeb běžně spotřebovaných v zemědělství (o 0,5 %) i cena výrobků a služeb na zemědělské investice (o 1,1 %) (dle údajů ČSÚ). V rámci kategorie výrobků a služeb došlo v meziročním porovnání v roce 2017 ke zvýšení ceny především u skupiny energií a maziv (o 5,1 %), veterinárních služeb (o 4,4 %) a služeb pro zemědělství (o 3,6 %). Významnou výrobní položkou jsou krmiva, jejichž cena se snížila o 1,8 %, a též položka ostatní výdaje, jejichž cena naopak vzrostla o 1,1 %. Cena umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků prudce klesla (o 9,9 %), naopak cena osiv a sadby vzrostla (o 1,4 %) a vzrostla též cena chemických prostředků a pesticidů (o 1,2 %).

V podrobnějším pohledu na podskupiny lze v roce 2017 konstatovat v rámci kategorie energií a maziv meziroční nárůst ceny u motorových paliv (o 7,5 %) a paliv na topení (o

2,9 %), cena elektřiny naopak klesla (o 2,1 %). V rámci osiv a sadby se zvýšila cena pšenice a kukuřice a klesla cena ječmene a řepky. V rámci chemických prostředků a pesticidů vzrostla nejvíce cena fungicidů (o 4,1 %). V rámci krmiv se cena jednoduchých krmiv zvýšila (o 2,0 %) a cena krmných směsí naopak snížila (o 3,2 %). V rámci ostatních výdajů se v roce 2017 mírně snížila cena telekomunikačních služeb (o 0,7 %), jinak se ceny v kategorii ostatních výdajů zvýšily.

Průměrné mezičtvrtletní tempo změn cen vstupů do zemědělství během roku 2017 bylo v řádu desetin až jednotek procent a nepřesáhlo u žádné ze sledovaných skupin 7 %. Nejvýraznější tempo poklesu v podrobnějším pohledu na podskupiny bylo během sledovaného roku zaznamenáno u řepky ozimé (o 5,6 % ve 3. čtvrtletí vzhledem ke 2.) a růstu u pšenice ozimé (o 6,1 % ve 3. čtvrtletí vzhledem ke 2.). Cena energií a maziv v roce 2017 prošla výraznými výkyvy. V 1. čtvrtletí vzrostla o 3,4 % a následně ve 2. čtvrtletí roku klesla o 1,5 %, ve 3. čtvrtletí dále klesla o 2,6 % a ve 4. čtvrtletí vzrostla o 2,7 %. Kolísání bylo obzvlášť patrné u samotných motorových paliv. Cena skupiny umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků mezičtvrtletně v prvních dvou čtvrtletích vzrostla a ve druhých dvou klesla. U chemických prostředků a pesticidů cena v případě fungicidů vzrostla ve všech čtyřech obdobích, insekticidů v 1. a 3. čtvrtletí a herbicidů pouze ve čtvrtletí 3. Ceny krmiv doznaly jen mírných výkyvů a celkově za celý rok průměrné tempo růstu dosáhlo 0,2 %, přesto ale v průměru za celý rok zůstala cena nižší než v roce 2016. Cena jednoduchých krmiv v průběhu roku 2017 spíše rostla, kdežto cena krmných směsí spíše klesala, což se projevilo i na ceně celoroční průměrné, která byla u jednoduchých krmiv vyšší a u krmných směsí naopak nižší. O cenách ve skupině „ostatní výdaje“ lze říci, že v průběhu roku stagnovaly či mírně rostly.

V porovnání s rokem 2010 byla průměrná cena vstupů do zemědělství celkem vyšší o 9,4 %, z toho výroby a služby běžné spotřeby o 8,9 % a zemědělské investice o 12,5 %. Nejvýraznější nárůst ceny (ze všech skupin, případně i jejich podskupin) je patrný u vody, její úpravy a rozvodu (o 33,1 %) u osiv a sadby (o 23,6 %), služeb do zemědělství (o 18,0 %), strojů a ostatního zařízení (o 16,5 %), krmiv (o 16,0 %) a insekticidů (o 15,9 %). Růst ceny vykazala též paliva na topení (o 11,4 %), naopak cena motorových paliv za sedmileté období klesla o 1,8 % a elektřiny o 13,3 %. Jinak lze konstatovat výrazný pokles ceny také u telekomunikačních služeb (o 22,9 %) a jedinou zbývající položkou, u níž došlo od roku 2010 k poklesu ceny, byly směsi hnojiv (o 0,8 %).

Průměrné roční ceny osiv a hnojiv uvádí tab. T9.3/03. Případné rozdíly mezi hodnotami meziročních indexů v této tabulce a indexy cen v tab. T9.3/02 jsou důsledkem odlišné metodiky jejich výpočtu. Odlišná je rovněž struktura tabulek a uváděné položky.

Ceny osiv, pšenice a kukuřice zaznamenaly dle tab. T9.3/03 v roce 2017 meziroční nárůst. Osivo ječmene a sadba brambor naopak pokles ceny. Ceny dusíkatých, draselných i kombinovaných hnojiv poměrně prudce poklesly s výjimkou Amofosu, jehož cena se po

minulém propadu v roce 2016 v roce 2017 téměř nezměnila. Největší cenový propad mezi sledovanými průmyslovými hnojivy nastal u ledku amonného s vápencem (o 15,7 %), jehož cena se výrazně propadla i v roce 2016 (o 19,0 %).

Co se týče pohonných hmot, průměrná cena ropy v roce 2017 podle predikce Světové banky vzrostla o 23,8 % na 53,0 USD/barel. Tento nárůst nastartovalo ujednání producentů ropy v i vně organizace OPEC o redukci výroby pro období první poloviny roku 2017 (pramen: OECD/FAO).

T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, hnojiv a krmiv prodaných zemědělské prvovýrobě (Kč/t)

Ukazatel	MJ	2016	2017	Meziroční index
Osiva				
Pšenice ozimá	t	8 991	9 631	107,1
Ječmen jarní	t	10 830	10 356	95,6
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 334	2 614	112,0
Pozdní konzumní brambory	t	11 063	10 438	94,4
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem	t	5 510	4 643	84,3
- ledek vápenatý 15%	t	7 329	6 421	87,6
- síran amonný 21%	t	4 868	4 596	94,4
- DAM 390	t	5 219	4 571	87,6
- močovina	t	7 921	7 418	93,7
Draselná - draselná sůl gran. 60%	t	8 746	8 066	92,2
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	t	9 216	7 972	86,5
- Amofos	t	10 498	10 474	99,8

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

V meziročním srovnání 2016–2017 vykazují výsledky roku 2017 podle souhrnných ukazatelů SZÚ převážně mírný pokles. Avšak ve srovnání výsledků odvětví za posledních pět let patřil rok 2017 k úspěšnějším. Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchod z faktorů v přepočtu na AWU dosáhla hodnoty 549 tis. Kč/AWU, což je téměř stejná hodnota jako v roce předchozím. V meziročním porovnání došlo v roce 2017 k lehkému zvýšení nákladové náročnosti zemědělství na produkci o 1,3 p. b., dále ke snížení podílu hrubé přidané hodnoty na produkci o 1,3 p. b., k poklesu podílu čisté předané hodnoty na produkci a konečně k stagnaci podílu důchodu z faktorů na produkci. Podíl podpor na důchodu z faktorů meziročně vzrostl o více než 3 p. b., což dokazuje snížení efektivnosti produkce. Odhady Zemědělské účetní datové sítě FADN za rok 2017 informují o mírném nárůstu ČPH/AWU o 0,6 % s rozdílným vývojem v různých velikostních kategoriích a specializacích podle toho, kde je zastoupena produkce mléka. V roce 2017 došlo k meziročnímu zvýšení průměrné ceny zemědělských výrobců mléka o 25,7 %, což ovlivnilo především podniky s chovem dojníc. V rostlinné výrobě naopak došlo vlivem nepříznivého průběhu počasí k výrazným poklesům výnosů obilovin a olejnin, a tedy k zasažení podniků s polní výrobou. Model pro rok 2017 odhaduje zvýšení ČPH/AWU u největších podniků se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou, a dále u podniků specializovaných na produkci mléka. Naopak u malých a středních podniků hospodařících mimo LFA a specializovaných

na polní výrobu došlo ke zhoršení ekonomické situace. Z hlediska investování v zemědělství dochází k průběžnému zvyšování objemu investic do nákupu půdy, což se projevuje průběžným mírným poklesem podílu připachtované zemědělské půdy na celkové výměře využívané zemědělské půdy. Po krátkodobém poklesu investiční aktivity vlivem přechodu na nový PRV se od roku 2017 očekává opětovné oživení investiční aktivity zemědělských podniků, která je podporována jak nabídkou komplexních služeb finančních ústavů, tak dotačními tituly PGRLF, PRV a národními podporami. Meziročně došlo ke zlepšení ekonomické situace i potravinářského průmyslu. Účetní přidaná hodnota u subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 vzrostla o 4,5 %, tj. o 2,5 mld. Kč a u podnikatelských subjektů Výroby nápojů CZ-NACE 11 více, tj. o 9 %, resp. o 1,9 mld. Kč v roce 2017.

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Souhrnný zemědělský účet (SZÚ) je hlavní nástroj pro sledování ekonomiky odvětví zemědělství, který je srovnatelný pro celou EU. Z výsledků SZÚ vyplývá, že ekonomické výsledky českého zemědělství za rok 2017 lze meziročně hodnotit jako stagnující. V meziročním srovnání 2016–2017 vykazují výsledky roku 2017 podle souhrnných ukazatelů SZÚ (tab. T10.1/01) převážně mírný pokles, avšak ve srovnání výsledků odvětví za posledních 5 let (2013–2017) patřil rok 2017 k úspěšnějším (graf T10.1/01).

Významné meziroční změny SZÚ v základních běžných cenách (tj. v běžných cenách včetně podpor vázaných s produkcí) představují stejný výsledek zemědělského odvětví (133 mld. Kč) jako v roce minulém i přes odlišné výsledky dílčích kategorií. Větší a celkově pozitivní změna nastala v rostlinné produkci (RV), kde došlo k poklesu ze 79,8 mld. Kč na 73,7 mld. Kč a zároveň k nárůstu výsledků živočišné výroby (ŽV) ze 45,5 mld. Kč na 51,4 mld. Kč. Přes stejné hodnoty produkce zemědělského odvětví došlo k poklesu souhrnného ukazatele – podnikatelského důchodu (DU2), a to především vlivem zvýšení mezispotřeby (MSP) o 2 mld. Kč a s tím souvisejícím poklesem hrubé přidané hodnoty (HPH). Rovněž čistá přidaná hodnota (ČPH) poklesla zhruba o stejnou částku. Důchod z faktorů byl na stejné úrovni jako v roce 2016. Hodnota podnikatelského důchodu (DU2) tedy dosáhla 21,3 mld. Kč, což je třetí nejvyšší výsledek za posledních 5 let. Tento výsledek byl dosažen také v důsledku meziročního navýšení podpor do sektoru o 1,8 mld. Kč na 32,5 mld. Kč.

Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchodu z faktorů v přepočtu na AWU (roční pracovní jednotka při 100% pracovním vytížení) dosáhla hodnoty 549 tis. Kč/AWU, což je téměř stejná hodnota, jako v roce předchozím.

T10.1/01 - Struktura a výpočet hlavních ukazatelů SZÚ (mld. Kč)

Ozn.	Ukazatel	Základní běžné ceny				
		2013	2014	2015	2016 ¹⁾	2017 ²⁾
RV	ROSTLINNÁ PRODUKCE	75,9	79,5	74,8	79,8	73,7
ŽV	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE	46,9	51,5	46,4	45,5	51,4
PZO	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	128,2	137,0	128,5	133,0	133,0
MSP	MEZISPOTŘEBA CELKEM	91,2	96,1	89,7	87,3	89,1
HPH	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (PZO-MSP)	37,1	40,9	38,8	45,6	43,9
SFK	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	15,6	16,4	16,9	17,7	17,8
ČPH	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (HPH-SFK)	21,5	24,5	21,9	27,9	26,1
NZA	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	25,5	26,3	26,7	27,4	28,3
DAN	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1,1	1,2	1,3	1,2	1,2
DOT	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	27,5	33,0	29,8	30,7	32,5
DU1	DŮCHOD Z FAKTORŮ (ČPH-DAN+DOT)	47,8	56,3	50,5	57,4	57,4
PŘE	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK (DU1-NZA)	22,3	30,0	23,7	29,9	29,1
PAN	PACHTOVNÉ A OST. NÁJEMNÉ	5,0	5,8	6,1	6,7	7,0
NUR	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1,6	1,3	1,3	1,3	1,4
VUR	VÝNOSOVÉ ÚROKY	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5
DU2	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (DU1-NZA-PAN-NUR+VUR)	16,2	23,4	17,0	22,5	21,3
	Počet pracovníků v zemědělství - AWU ³⁾ (tis. osob)	105,1	104,9	104,8	104,5	104,5
	Důchod z faktorů na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	455,15	537,01	481,64	549,16	549,22

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) AWU - Annual Working Unit.

Pramen: ČSÚ - SZÚ

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Foltýn (ÚZEI)

Pokud jde o podílové ukazatele vztažené k celkové produkci odvětví (PZO viz tab. T10.1/02), v meziročním porovnání došlo v roce 2017 k mírnému zvýšení nákladové náročnosti na produkci (podíl MSP/PZO) o 1,3 p. b., dále ke snížení podílu hrubé i čisté přidané hodnoty na produkci (podíl HPH/PZO, resp. ČPH/PZO) o 1,3 p. b., resp. (o 1,4 p. b., a konečně ke stagnaci podílu důchodu z faktorů na produkci (podíl DU1/PZO). Podíl podpor na důchodu z faktorů (podíl DOT/DU1) meziročně vzrostl o více než 3 p. b., což signalizuje snížení efektivnosti produkce.

V pětiletém srovnání vychází rok 2017 převážně pozitivně. Podíl mezispotřeby na produkci byl v tomto roce druhý nejnižší za posledních pět let, avšak podíly HPH a ČPH na produkci dosáhly naopak na druhou nejvyšší hodnotu. Nejnižší za posledních 5 let byl podíl rostlinné výroby na PZO (55,41 %) a naopak nejvyšší byl zaznamenán podíl živočišné výroby na PZO (38,66 %).

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016 ¹⁾	2017 ²⁾
Produkce zemědělského odvětví (PZO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PZO	59,15	57,98	58,21	60,02	55,41
Podíl živočišné produkce na PZO	36,57	37,62	36,14	34,22	38,66
Podíl mezispotřeby na PZO	71,10	70,14	69,79	65,68	67,01
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	28,90	29,86	30,21	34,32	33,01
Podíl odpisů na PZO	12,15	11,97	13,15	13,35	13,37
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	16,75	17,88	17,06	21,02	19,63
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	19,92	19,21	20,81	20,64	21,25
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	21,45	24,07	23,20	23,07	24,47
Podíl důchodu z faktorů na PZO	37,30	41,11	39,28	43,16	43,17
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	57,50	58,55	59,07	53,45	56,68

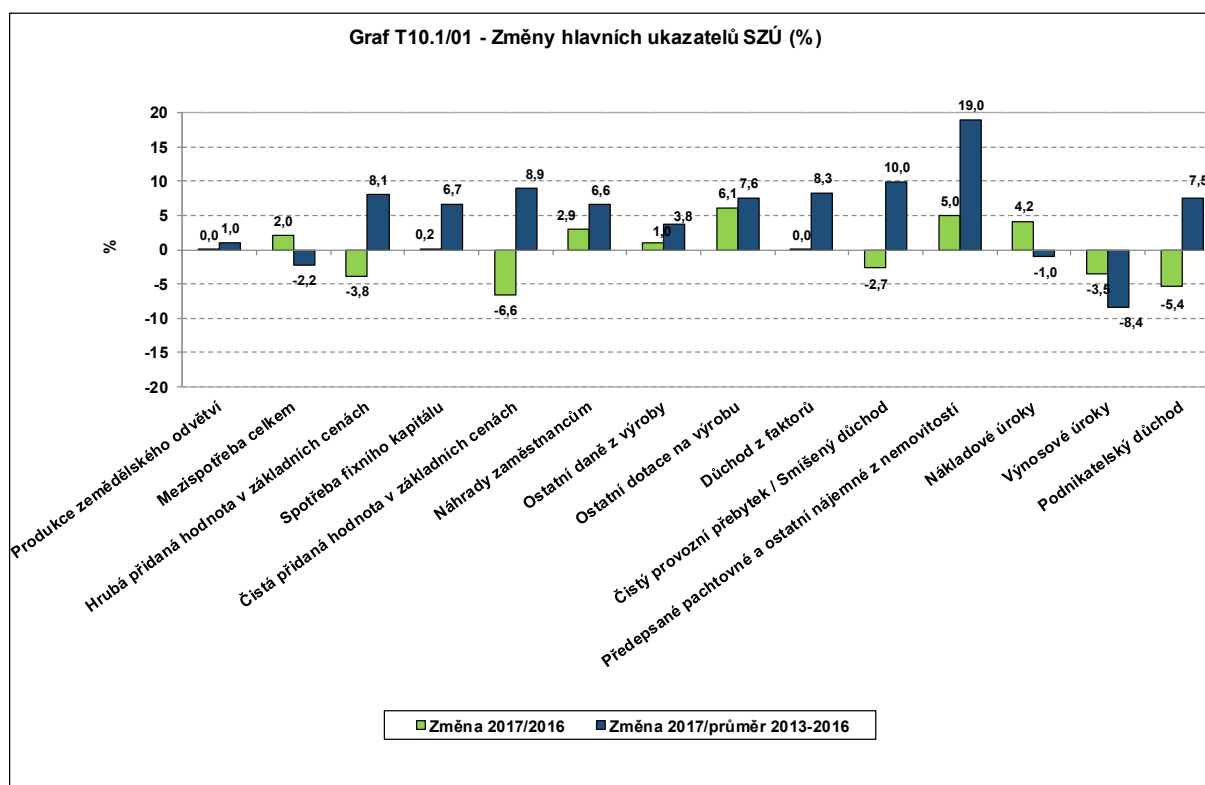
1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

Pramen: výpočty ÚZEI

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Foltýn (ÚZEI)

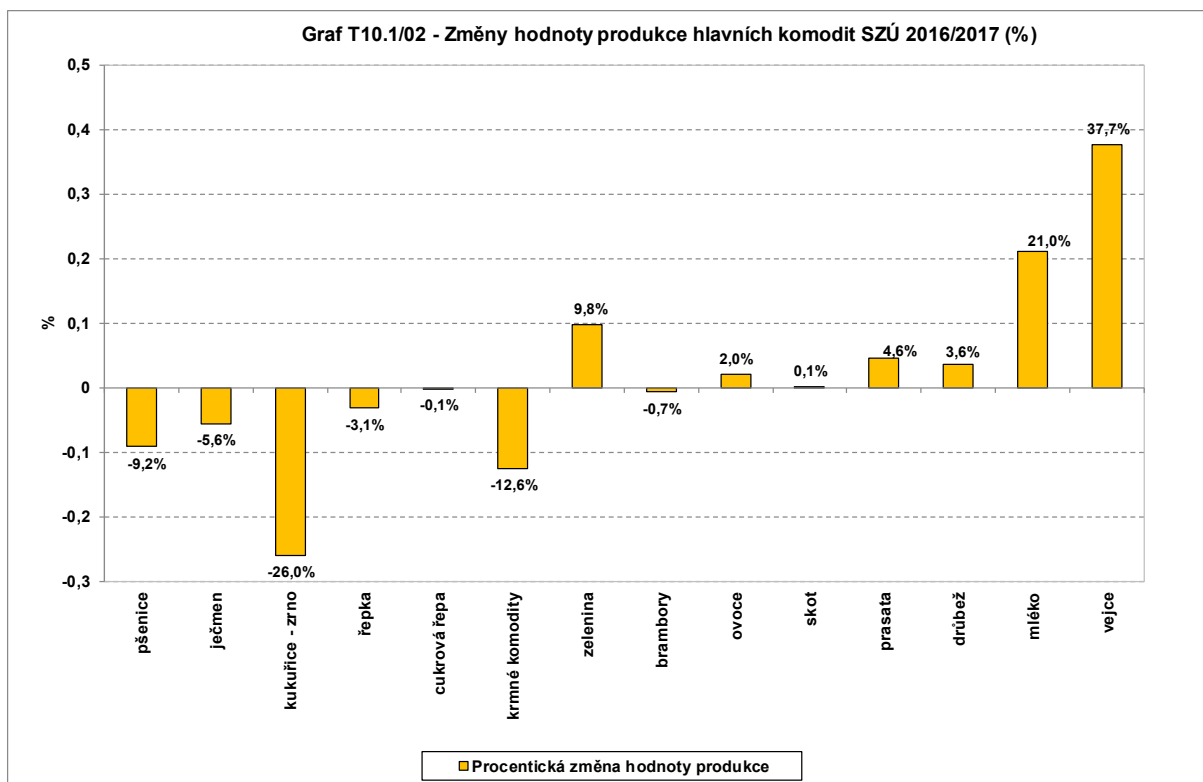
Príslušné zmeny ekonomických výsledků odvětví zemědělství za období 2016/2017 ilustrují grafy T10.1/01 a T10.1/02.

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Foltýn (ÚZEI)

Z grafu T10.1/02 je patrné, jak k celkovým změnám produkce zemědělství v hodnotovém vyjádření přispěly změny jednotlivých zemědělských komodit.

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka, I. Foltýn (ÚZEI)

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Kapitola obsahuje hodnocení celopodnikových ekonomických výsledků zemědělských podniků tříděných podle ekonomické velikosti, výrobního zaměření a oblastí LFA. Strukturální charakteristiky a vývoj ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků vycházejí z výběrového šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN ČR za roky 2015 a 2016. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků vychází z definitivních vážených dat²⁰⁸ standardního výstupu FADN

208 Výchozí bázi systému vážení dat FADN tvoří údaje ze Strukturálního šetření v zemědělství, které organizuje Eurostat prostřednictvím národních statistických úřadů ve všech členských státech EU. Každý zemědělský podnik tohoto šetření je podle klasifikace EU zařazen do výrobního zaměření a ekonomické velikosti. Podniky z výběrového souboru FADN jsou klasifikovány obdobným systémem, a proto lze každému podniku v souboru FADN přidělit tzv. váhový faktor vyjadřující počet podniků, které tento podnik reprezentuje.

EU²⁰⁹. Zemědělské podniky jsou do kategorií výrobního zaměření a ekonomické velikosti řazeny podle standardní produkce (SP)²¹⁰ za rok 2010.

Kromě definitivních výsledků za roky 2015 a 2016 jsou ve Zprávě o stavu zemědělství ČR prezentovány také odhady roku 2017²¹¹. Definitivní strukturální a ekonomické výsledky za rok 2017 budou podrobně hodnoceny ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2018.

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU).

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků je uveden v příl. tab. 10.2/01–03. Hodnoty „Celkem“ podle metodiky FADN ČR nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tato kategorie podniků je uvedena v příl. tab. 10.2/02 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodaří na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

Kategorie právnických a fyzických osob jsou nově nahrazeny tříděním podle ekonomické velikosti. Jedná se o přesnější a jemnější třídění. Syntetickým ekonomickým ukazatelem v rámci EU, který vyjadřuje souhrnný vliv produkce, efektivnosti využití vstupů a úrovně provozních dotací na ekonomickou situaci zemědělských podniků, je čistá přidaná hodnota na pracovníka (ČPH/AWU)²¹². Tento ukazatel je nejdůležitějším ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků a umožňuje porovnat podniky různého výrobního

209 Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Metodika standardního výstupu do značné míry koresponduje s postupy účtování v ČR, avšak do hodnocení hospodářských výsledků podniků zahrnuje pouze jejich zemědělskou činnost včetně lesnické výroby a agroturistiky. Do ukazatelů produkce i nákladů se započítává vnitropodniková spotřeba vlastního meziprojektu, dotace investiční povahy jsou započteny do důchodu ze zemědělské činnosti.

210 Standardní produkci (SP) se rozumí hodnota produkce odpovídající průměrné situaci v daném regionu pro každé zemědělské produkční odvětví. Celková SP podniku odpovídá součtu hodnot získaných za každé produkční odvětví vynásobením standardní produkci připadající na jednotku počtem odpovídajících jednotek. Hodnoty SP se v produkčních odvětvích rostlinné výroby určují na základě plochy v hektarech. Hodnoty SP se v živočišné výrobě určují na jeden kus hospodářského zvířete s výjimkou drůbeže, u níž se určují na 100 kusů, a včel, u nichž se určují na jedno včelstvo.

211 Odhady jsou uvedeny za kategorie podniků podle výrobního zaměření a ekonomické velikosti a jsou zpracovány pomocí matematického modelu se zadáním aktuálně známých proměnných k březnu 2018. K odhadu hospodářských výsledků pro rok 2017 byla využita datová základna FADN ČR s údaji za účetní rok 2016. Za účelem odhadu ekonomických ukazatelů byla databáze FADN přepočtena pomocí složených indexů, které zohledňují předpokládaný cenový a množství vývoj u jednotlivých komodit a nákladových položek. Ve výpočtu se dále uvažuje s dopočetem dotací na základě aktuálních informací v době výpočtu s použitím sazeb stanovených pro rok 2017 a naturálních hodnot (ha, DJ) roku 2016. Meziroční změny jsou zpracovány na základě vstupních informací z ČSÚ, MZe, SZIF, ÚZEI a FADN.

212 ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky). AWU (Annual Work Unit, roční pracovní jednotka) = 2 000 hodin práce za rok.

zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu).

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají většinou zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin (tab. T10.2/01). V roce 2017 došlo v porovnání s rokem 2016 k nárůstu cen obilovin (o 1,4 %) a průmyslových plodin (o 2 %), což jsou klíčové produkty rostlinné výroby. Ceny brambor naopak výrazně klesly (o 9 %). Rostlinná výroba však zaznamenala výrazný pokles výnosů obilovin (o 13 %), olejnin (o 15,7 %) a brambor (o 1,5 %), což způsobilo pokles hodnoty produkce podniků specializovaných na polní výrobu a pokles hodnoty produkce rostlinné výroby ve smíšených hospodářstvích.

Ceny zemědělských výrobců v živočišné výrobě byly v roce 2017 taženy nahoru díky příznivému cenovému vývoji v sektoru výroby mléka (o 25,7 %), chovu skotu (o 2,3 %), prasat (o 11,3 %) a produkce vajec (o 20,1 %). Právě výrazný meziroční nárůst cen mléka způsobil zlepšení produkce podniků specializovaných především na produkci mléka a zvýšení produkce živočišné výroby v podnicích se smíšenou výrobou, kde je soustředěn největší objem produkce mléka v ČR. V živočišné výrobě však došlo v roce 2017 k poklesu výroby jatečného skotu (o 4,4 %) a jatečných prasat (o 5,4 %), zlepšila se naopak průměrná roční doживost (o 2 %), výroba jatečné drůbeže (o 6 %) a průměrná snáška konzumních vajec (o 2,1 %).

Na výrobní náklady měly vliv ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství, které se meziročně (2016–17) zvýšily o 0,6 % vlivem zvýšení cen motorových paliv (o 7,5 %), osiva a sadby (o 1,4 %), chemických prostředků (o 1,2 %), veterinárních služeb (o 4,4 %) a služeb pro zemědělství (o 3,6 %). Snížily se naopak ceny krmiv (o 1,8 %), umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 9,9 %).

T10.2/01 - Vývoj cen, výnosů a užitkovosti hlavních skupin zemědělských komodit (předchozí období = 100)

Ukazatel	Index CZV		Reprezentant	Index výnosů (užitkovosti)	
	2016	2017		2016	2017
ZEMĚDĚLSKÁ VÝROBA CELKEM	95,1	108,1	x	x	x
ROSTLINNÁ VÝROBA CELKEM	96,9	103,4	x	x	x
Obiloviny	90,4	101,4	Index výnosu obilovin	107,4	87,0
Průmyslové plodiny	100,2	102,0	Index výnosu olejnin	103,4	84,3
Zelenina a zahradnické produkty	109,5	114,8	Index výnosu zelí	112,3	108,8
Brambory včetně sadby	112,8	91,0	Index výnosů brambor celkem	134,2	98,5
Ovoce	101,4	139,4	Index výnosu jabloní	83,2	82,5
Víno	109,3	101,2	Index výnosu vinných hroznů	83,8	105,0
ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA	92,9	114,1	x	x	x
Skot	98,8	102,3	Index výroby jatečného skotu (t ž. hm.)	99,2	95,6
Prasata a selata	100,8	111,3	Index výroby jatečných prasat (t ž. hm.)	104,4	94,6
Ovce	98,3	99,3	Index porážek ovcí (t ž. hm.)	99,0	105,9
Drůbež	97,6	97,9	Index výroby jatečné drůbeže (t ž. hm.)	96,1	106,0
Mléko	85,3	125,7	Index průměrné roční doживosti	100,8	102,0
Vejce	92,2	120,1	Index průměrné snášky konzumních vajec	100,5	102,1

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Definitivní údaje o sklizni, Porážky hospodářských zvířat
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky jsou podle objemu standardní produkce zařazeny do čtrnácti kategorií ekonomické velikosti. Pro rovnoměrnější rozdělení podniků do velikostních tříd byly některé třídy sloučeny. Tab. T10.2/02 uvádí vymezení tříd ekonomické velikosti pro podmínky ČR. Kategorie malých podniků reprezentuje podniky fyzických osob. Kategorie největších podniků zahrnuje podniky právnických osob. Střední a velké podniky reprezentují jak podniky fyzických osob, tak podniky právnických osob.

T10.2/02 - Vymezení tříd ekonomické velikosti podniků podle standardní produkce¹⁾

Třídy	Prahové hodnoty standardní produkce	Označení velikostních tříd
IV.-VI.	nejméně 8 000 €, méně než 50 000 €	malá
VII.-IX.	nejméně 50 000 €, méně než 500 000 €	střední
X.-XI.	nejméně 500 000 €, méně než 1 000 000 €	velká
XII.-XIV.	nejméně 1 000 000 €	největší

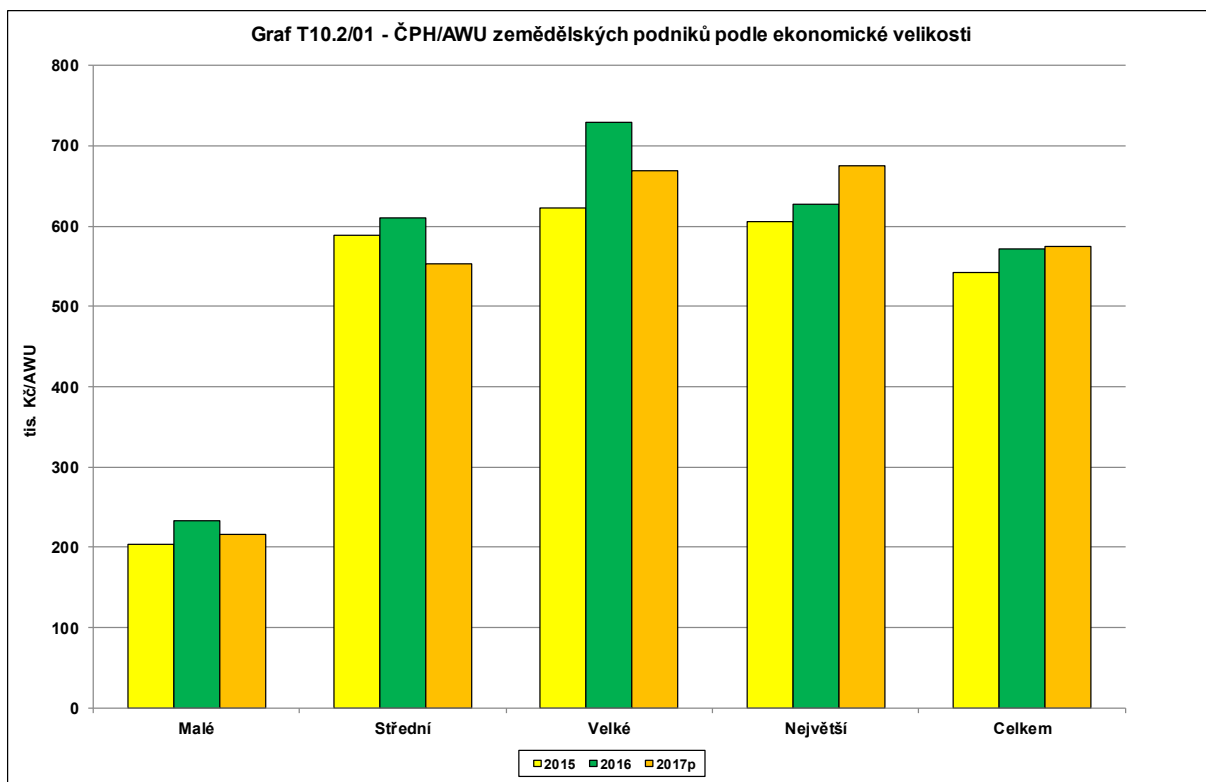
1) Podniky označené jako velmi malé (I.-III.) nejsou v databázi FADN CZ podchyceny.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

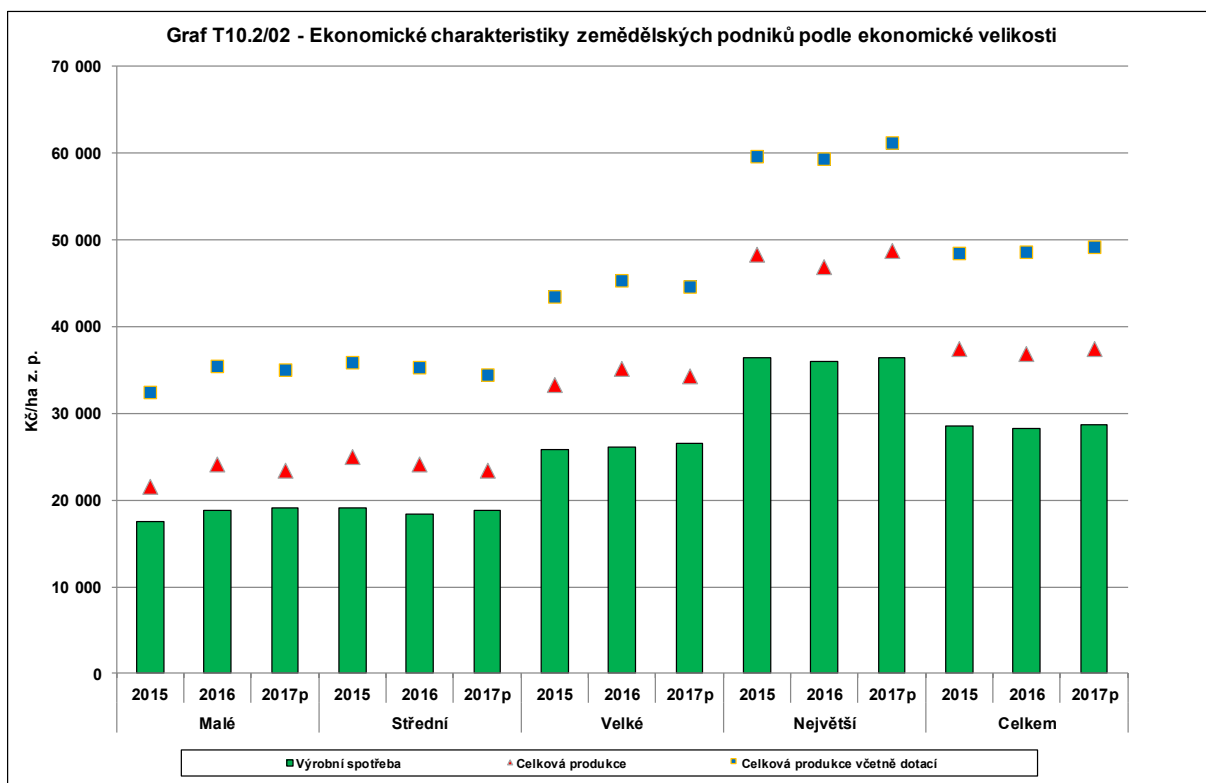
Graf T10.2/01 uvádí vývoj ČPH/AWU v letech 2015–2017 ve čtyřech velikostních kategoriích podniků a v ČR celkem. Zatímco v roce 2016 nastalo ve všech velikostních kategoriích zlepšení ekonomických výsledků zemědělských podniků vlivem příznivých výnosů v rostlinné výrobě, posunu výplaty části dotací a podpor do roku 2016 a navýšení podpor v podobě mimořádných dotačních titulů pro živočišnou výrobu (podpora chovatelů prasnic a dojnic kompenzující nízké výkupní ceny mléka a vepřového masa), v roce 2017 se ČPH/AWU vyvíjela odlišně u největších zemědělských podniků v porovnání s ostatními velikostními třídami v důsledku vyšších cen mléka.

Graf T10.2/02 obsahuje vývoj hlavních determinantů úrovně ČPH, tedy výkonové spotřeby, celkové produkce a celkové produkce s provozními podporami.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

p = prognóza

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Ke zlepšení ČPH/AWU v roce 2017 došlo jen v kategorii největších podniků, které však tvoří podstatnou část zemědělské produkce, což způsobilo mírné zlepšení ekonomické situace všech zemědělských podniků v ČR.

Celková produkce se ve standardním výstupu FADN skládá z produkce rostlinné výroby, produkce živočišné výroby a ostatní produkce²¹³. Rostlinná výroba tvoří největší podíl na celkové produkci (60,4 %). Produkce rostlinné výroby na hektar z. p. v roce 2016 byla na přibližně stejné úrovni jako v roce 2015 při zachování v podstatě stabilní struktury. Pokles produkce obilovin v důsledku meziročně nižších cen zemědělských výrobců v roce 2016 byl kompenzován výrazně vyšší produkcí krmných plodin v souvislosti s příznivým vývojem počasí. V roce 2017 se odhaduje pokles produkce rostlinné výroby v průměru o 7,5 % vlivem nižších výnosů obilovin, olejnin a brambor.

Živočišná výroba, která představuje necelých 30 % zemědělské produkce, se v roce 2016 meziročně snížila v přepočtu na hektar z. p. o 10 % zejména v důsledku poklesu ceny kravského mléka. Zasažení podniků specializovaných na produkci mléka a podniků se smíšenou výrobou poklesem cen mléka ovlivnilo i stabilitu celkové produkce podniků podle velikostních kategorií. Uvedená výrobní zaměření jsou reprezentována zejména středními a největšími podniky, u nichž došlo k propadu celkové produkce v porovnání s ostatními velikostními kategoriemi podniků (graf T10.2/02). Na nepříznivém vývoji živočišné výroby se v roce 2016 podílelo také snížení odvětví chovu prasat, což způsobilo pokles produkce vepřového masa o 17,9 %. V roce 2017 model předpokládá zvýšení živočišné produkce na hektar z. p. o 21,3 % vlivem příznivějšího cenového vývoje v chovu skotu, produkci mléka, chovu prasat a produkci vajec.

V roce 2016 se podíl ostatní produkce na celkové produkci zvýšil z 11,3 % (2015) na 12,6 %. Nejvíce se na ostatní produkci podílí prodej zemědělských služeb (24,6 %), následovaný ostatní produkcí související s rostlinnou výrobou (22,2 %). Výroba energie z obnovitelných zdrojů se na ostatní produkci podílí 11,4 %. Ostatní produkce je více zastoupena u podniků právnických osob. Hodnota ostatní produkce v roce 2016 meziročně vzrostla o 9,9 % na průměrnou úroveň 4 634 Kč/ha. Nárůst ostatní produkce je odhadován i za rok 2017 (o 2 %).

V roce 2017 model předpokládá zachování celkové produkce na hektar na úrovni roku 2016 s tím, že očekávané zvýšení produkce rostlinné výroby o 3,4 % bude kompenzováno zhoršením produkce živočišné výroby o 7,3 % v důsledku kombinace cenových vlivů a užitkovosti chovu skotu, prasat a drůbeže.

213 *Zpracování produktů rostlinné a živočišné výroby, služby pro cizí, agroturistika a výroba elektrické energie z obnovitelných zdrojů.*

Provozní dotace a podpory se v roce 2016 zvýšily v průměru o 6,8 % na 11 714 Kč/ha. V roce 2016 se na objemu podpor projevil vliv nových rozpočtových pravidel SZP pro období 2014–2020. Nejvýznamnější dotační titul – jednotná platba na plochu včetně plateb za ozelenění a dotací mladým zemědělcům – byla v roce 2016 na stejné úrovni jako v roce 2015. Příčinou zvýšení průměrné výše provozních dotací a podpor byly ostatní dotace (o 22,5 % na 3 491 Kč/ha), které jsou složeny hlavně z podpory obnovitelných zdrojů energie, přechodných vnitrostátních podpor, dobrovolných podpor vázaných na produkci a dočasných mimořádných podpor. Kromě zvýšení podpor na výrobu energie z obnovitelných zdrojů o 5,3 % v průměru na 1 515 Kč/ha byly vyplaceny dotace na zmírnění škod způsobených suchem a dočasné mimořádné podpory pro chovatele. Meziročně se zvýšila také hodnota environmentálních plateb o 6,9 % na 1 456 Kč/ha. Environmentální platby zahrnující agroenvironmentální opatření a platby Natura 2000 na zemědělské půdě jsou třetí nejvýznamnější položkou v celkových provozních podporách. Dotace na LFA se meziročně výrazně nezměnily.

V roce 2017 se předpokládá zachování provozních podpor na přibližně stejné úrovni roku 2016 v průměrné výši 11,7 tis. Kč/ha. Investiční dotace se v roce 2016 meziročně výrazně propadly, protože ještě nezačalo ve velké míře proplácení projektů z Programu rozvoje venkova. V roce 2017 se naopak očekává nárůst investičních dotací.

Výrobní spotřeba jako nákladová součást výpočtu ČPH se v roce 2016 meziročně nezměnila (pokles o 0,8 %). Výraznější zvýšení nákladů na výrobní spotřebu zaznamenaly malé podniky (o 7,3 % v roce 2016, o 1,7 % v roce 2017), zatímco výrobní spotřeba u středních, velkých a největších podniků stagnovala.

Na ČPH/AWU má vliv také vývoj počtu pracovních sil v zemědělství. V roce 2016 se projevil dlouhodobý trend poklesu počtu pracovních sil v zemědělství na ukazateli AWU/100 ha, který se snížil o 1,7 % na průměrnou úroveň 2,68 pracovníka. Poměr placených a neplacených pracovních sil se v posledních letech příliš nemění.

Souhrnně je tedy možné největší rozdíly mezi malými a velkými zemědělskými podniky spatřovat ve výši ČPH/AWU i na hektar, kdy malé podniky dosahují výrazně nižších hodnot než ostatní velikostní kategorie.²¹⁴ Příčinou mohou být především úspory z rozsahu výroby.

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU

10.2.2.1 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

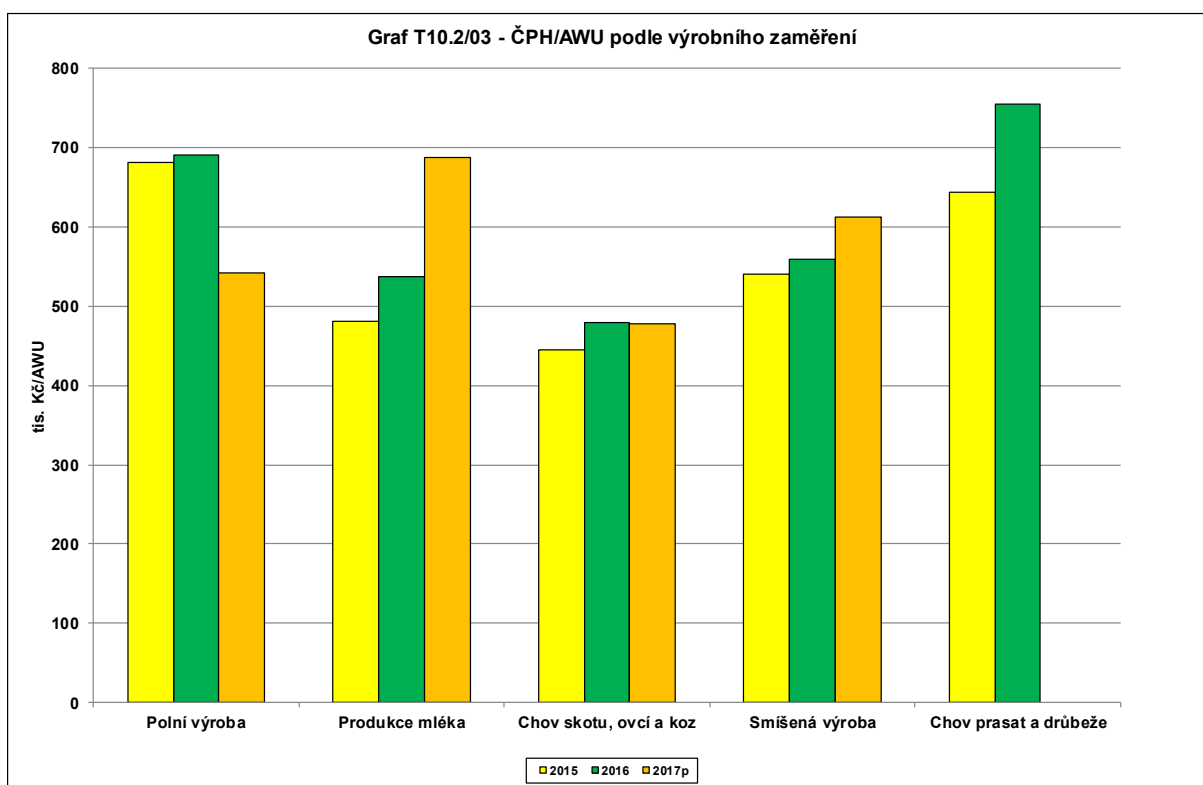
Zemědělské podniky jsou do kategorií výrobního zaměření řazeny podle standardní produkce (SP) za rok 2010. Klasifikační systém FADN umožňuje rozlišit čtyři úrovně

²¹⁴ Jde o účetní pohled na ekonomiku podniků, kdy nejsou uvažovány náklady příležitosti vlastních zdrojů (především půdy a práce).

výrobního zaměření (obecný typ, hlavní typ, speciální typ, další členění speciálního typu výrobního zaměření). Nejdůležitější a nejpoužívanější jsou první dvě rozlišovací úrovně. Jako hlavní výrobní zaměření pro analýzu vývoje ekonomické situace podniků byly vybrány následující hlavní typy: polní výroba, produkce mléka, chov skotu, ovcí a koz a ostatních zvířat zkrmujiících objemnou píci, smíšená výroba, chov prasat a drůbeže.

Výrobní zaměření do určité míry umožňuje vyhodnotit i regionální pohled na vývoj hospodaření zemědělských podniků. Podniky se specializovanou polní výrobou reprezentují produkčně intenzivní oblasti, zatímco podniky s převažujícím chovem skotu, ovcí a koz reprezentují spíše extenzivní hospodářství v horských oblastech LFA. Vzhledem k dostatečně robustní datové základně bylo možné provést odhady za rok 2017 pro všechna hlavní výrobní zaměření kromě chovů specializovaných na chov prasat a drůbeže. V ČR je však, na rozdíl od hlavních producentů vepřového masa v Evropě, ve specializovaných chovech pouze necelá polovina stavů prasat, zbytek je ve smíšených chovech s rostlinnou nebo jinou živočišnou výrobou.

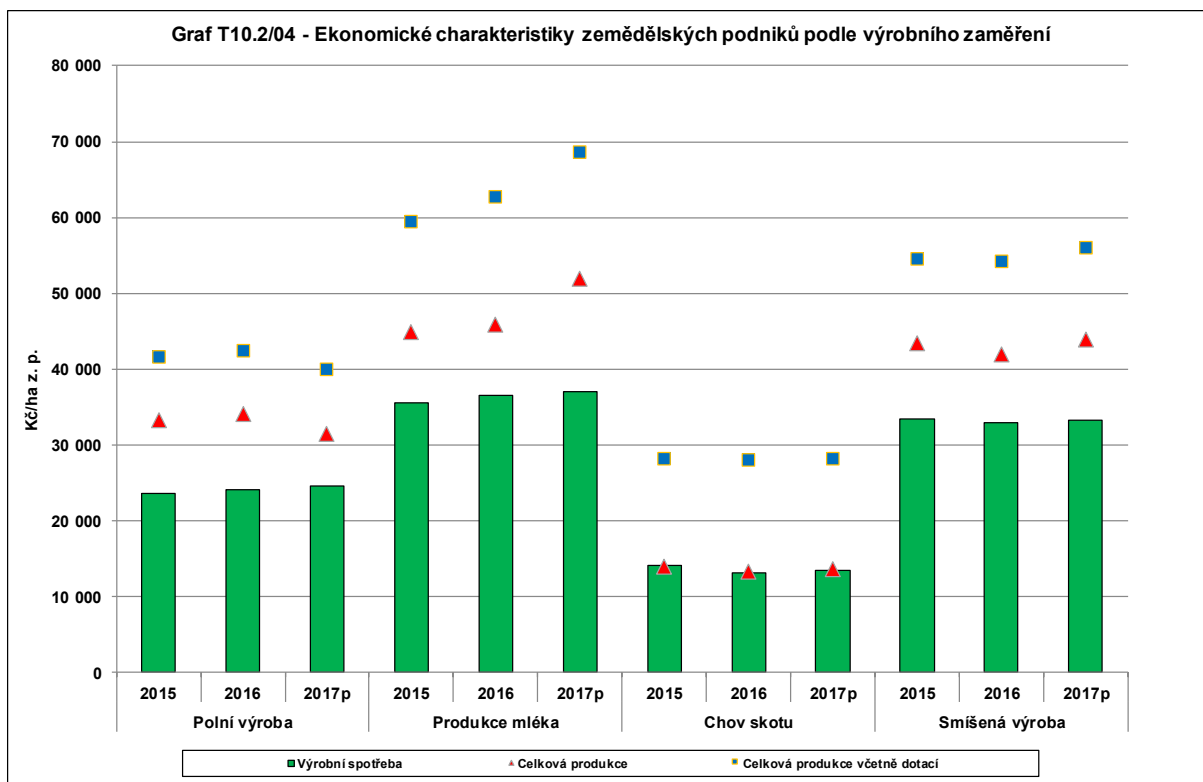
Ekonomické ukazatele hospodaření zemědělských podniků v třídění podle nejvýznamnějších kategorií výrobního zaměření uvádí příl. tab. 10.2/02. Úroveň a vývoj ČPH/AWU dokumentuje graf T10.2/03. Výkonová spotřeba, celková produkce bez a včetně podpor jsou uvedeny v grafu T10.2/04.

p = prognóza

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

p = prognóza

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Polní výroba

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v roce 2016 činila 187,2 ha, u podniků právnických osob byla 823,1 ha, podniky fyzických osob využívaly v průměru 88,3 ha. V období 2015–2016 se výměra z. p. v rámci celého výrobního zaměření zvýšila v průměru o 3,5 % v důsledku zvýšení průměrné výměry podniků právnických osob. Z hlediska vstupu pracovní síly došlo k průměrnému navýšení AWU/100 ha o 1,1 % na 1,99 pracovníků. Podniky specializované na polní výrobu jsou z hlediska celkové zemědělské produkce velmi významné – podílely se na celkové produkci z 29 % a na produkci rostlinné výroby ze 45 %.

V roce 2016 nedošlo k výrazné meziroční změně ČPH/AWU. Celková produkce se zvýšila o 2,4 % v důsledku vyšší produkce cukrovky, olejnin, proteinových, průmyslových a krmných plodin. Nadprůměrná úroda ovlivnila pokles cen zemědělských výrobců především obilovin, což způsobilo jen mírný nárůst produkce rostlinné výroby o 1,1 %. Na pozitivní vývoj produkce rostlinné výroby mělo v roce 2016 vliv příznivé počasí. V roce 2017 se však očekává výrazný, více než 20% pokles ČPH/AWU vlivem nižších výnosů klíčových polních plodin. Je však nutné uvést, že výnosy roku 2016 byl u většiny plodin nadprůměrné.

Výrobní spotřeba složená z přímých nákladů a ostatních věcných nákladů se v roce 2016 zvýšila o 2,1 %, přičemž vývoj ukazatele byl odlišný u právnických a fyzických osob.

Zatímco u podniků právnických osob poklesla výrobní spotřeba na hektar o 1,4 %, u podniků fyzických osob došlo k jejímu zvýšení o 7,6 %. V roce 2016 se zvýšily zejména přímé náklady (o 4,6 %) na nakupovaná osiva (o 1,7 %), prostředky ochrany rostlin (o 2,3 %) a náklady spojené se specifickými činnostmi ostatní produkce (o 18,3 %). Mírně se naopak snížily náklady na nakupovaná hnojiva (o 3,2 %), energie (o 0,9 %) a služby (o 3,3 %). Odpisy se v roce 2016 zvýšily jen mírně (o 1,6 %). Výraznější nárůst zaznamenaly náklady na externí faktory (o 7,3 %) vlivem zvýšení mzdových nákladů, pachtovného i nákladových úroků. V roce 2017 se očekává další zvýšení výrobní spotřeby na hektar, v průměru o 2 %, v důsledku vyšších cen energií, chemických prostředků, osiv a sadby, což společně s poklesem produkce rostlinné výroby nepříznivě ovlivnilo ČPH/AWU.

Provozní dotace a podpory na hektar se v roce 2016 meziročně zvýšily o 1,7 % na průměrnou hodnotu 8 349 Kč/ha. Příčinou bylo zvýšení ostatních dotací o 11,7 % na 1 845 Kč/ha, v nichž mají největší podíl podpory OZE a podpory vázané na plodiny. V roce 2017 se očekává 1% zvýšení provozních dotací a podpor na hektar zemědělské půdy na 8 432 Kč/ha, což částečně zmírní propad produkce rostlinné výroby.

Z hlediska ČPH/AWU byla v roce 2016 ekonomicky nejúspěšnější kategorií podniků se specializovanou polní výrobou kategorie velkých podniků s průměrnou výměrou využívané zemědělské půdy 725,63 ha a 1,62 AWU/100 ha převážně placené pracovní síly. Tyto podniky vytvořily v průměru ČPH ve výši 914 tis. Kč/AWU, respektive 14 775 Kč/ha. V přepočtu ČPH na hektar z. p. byly ještě úspěšnější největší podniky s průměrnou výměrou využívané zemědělské půdy 1 685,48 ha a vstupem pracovní síly 2,08 AWU/100 ha (ČPH 16 359 Kč/ha, 786,1 tis. Kč/AWU). Naopak relativně nejméně úspěšné podniky byly malé podniky specializované na polní výrobu s průměrnou výměrou obhospodařované zemědělské půdy 29,93 ha, 4,15 AWU/100 ha převážně neplacené pracovní síly. Malé podniky dosáhly ČPH 222,3 tis. Kč/AWU (9 228 Kč/ha). Příčinou rozdílu je intenzivnější produkce rostlinné výroby a nižší počet AWU/100 hektarů u větších podniků.

Produkce mléka

Převážná část podniků tohoto výrobního zaměření hospodaří v méně příznivých oblastech (86,4 % podniků v LFA). Na celkové hodnotě mléčné produkce ČR se podílejí 28,3 %, což naznačuje, že převážná část mléčné produkce je koncentrována ve smíšených hospodářstvích. Podíl ekologicky hospodařících podniků v roce 2016 činil 9,28 %, s převahou podniků fyzických osob.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy činila 371,36 ha s podílem 81,1 % využívané připachtované zemědělské půdy v roce 2016. Opět existují relativně významné rozdíly mezi průměrnou velikostí fyzických osob (94,4 ha) a právnických osob (1 024,1 ha). Vstup pracovní síly na 100 ha se v roce 2016 meziročně zvýšil jen o 0,6 % na průměrných 3,65 AWU. Ke zvýšení intenzity zapojení pracovních sil došlo u podniků fyzických osob

(o 1,9 % na 3,46 AWU/100 ha) v důsledku zvýšení intenzity živočišné výroby. U právnických osob byl počet AWU/100 ha na úrovni předchozího roku.

ČPH/AWU se ve sledovaném období zvyšovala. V roce 2016 byla příčinou příznivá úroda krmných plodin. V roce 2017 se již naplno projevila rostoucí cenová úroveň mléka po období krize na trhu s mlékem. Příznivý vývoj realizačních cen mléka v roce 2017 ovlivnil hodnotu produkce živočišné výroby, jež tvoří v rámci tohoto výrobního zaměření nejdůležitější část celkové produkce těchto podniků (53,9 %). Větší podíl má živočišná výroba u podniků fyzických osob, které v porovnání s právnickými osobami nemají tak diverzifikovanou ostatní produkci a mají menší rozsah rostlinné výroby. Mléko se na tvorbě produkce živočišné výroby v tomto výrobním zaměření podílí v průměru ze 76,5 % (2016). V roce 2016 produkce mléka ještě meziročně klesla o 6,4 %, produkce živočišné výroby na hektar se snížila o 4,6 %. Celková produkce na hektar se však vlivem příznivé úrody krmných plodin a vyšší ostatní produkce související s rostlinnou výrobou zvýšila o 12 %. V roce 2017 došlo vlivem příznivého cenového vývoje mléka a vyšší užitkovosti dojnic ke zvýšení produkce živočišné výroby o 27,3 % a ke zvýšení celkové produkce o 13,2 %, což zásadně ovlivnilo čistou přidanou hodnotu.

Výrobní spotřeba se v období 2016–2017 v přepočtu na hektar zvýšila o 2,7 % zejména vlivem vyšších nákladů na nakupovaná krmiva (o 6,2 %), vlastní krmiva (o 6 %) a nákladů spojených se specifickými činnostmi ostatní produkce (o 14,5 %). Snižily se naopak náklady na energie (o 4,4 %), služby (o 16,5 %) a ostatní věcné náklady (o 10,7 %). Vývoj nákladů na externí faktory byl především u podniků právnických osob ovlivněn zvýšením mzdových nákladů, mzdy rostly i u podniků fyzických osob. Vzrostly také náklady pachtovného a nákladové úroky. Pro rok 2017 je odhadován další nárůst výrobní spotřeby na hektar o 1,2 % jako důsledek zvýšení cen veterinárních služeb a energií.

Provozní dotace a podpory v porovnání s ostatními hlavními kategoriemi výrobního zaměření v roce 2016 meziročně vzrostly v průměru o 15,4 % na 16 795 Kč/ha. Rozhodující vliv na zvýšení provozních dotací a podpor měly ostatní dotace, které jsou nejvýznamnější skupinou dotací v rámci tohoto výrobního zaměření (47,6 % celkových provozních dotací a podpor). Zvýšení bylo způsobeno nárůstem podpor na obnovitelné zdroje energie o 18,1 % na 4 312 Kč/ha, což je nejvíce ze všech sledovaných výrobních zaměření. Na zvýšení ostatních dotací se podílely také dočasné mimořádné podpory v odvětví živočišné výroby, mimořádné podpory na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby a dotace na zmírnění škod způsobených suchem. V roce 2017 jsou provozní dotace u specializovaných mléčných farem odhadovány na přibližně stejné úrovni jako v roce 2016.

Z hlediska ČPH/AWU byly v roce 2016 ekonomicky nejúspěšnější největší podniky specializované na produkci mléka (559,9 tis. Kč/AWU) s průměrnou výměrou 1 404,5 ha a 3,67 AWU/100 ha. Jedná se o druhou nejpočetnější velikostní kategorii v rámci tohoto

výrobního zaměření. V průměrné užitkovosti však dosáhly největší podniky nadprůměrné roční dojivosti (7 732 l/ks), zatímco průměr v rámci výrobního zaměření byl 7 248 l/ks. Naopak relativně nejhorších výsledků dosáhly malé podniky s ČPH ve výši 250,2 tis. Kč/AWU, 30,82 ha využívané zemědělské půdy a 6,9 AWU/100 ha. Tato kategorie podniků zároveň dosahuje podprůměrnou roční dojivost (5 041 l/ks).

Chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci

Výrobní zaměření na chov skotu a malých přežvýkavců zkrmujičích objemnou píci je výrazně extenzivní. Ve výběrovém souboru FADN převažují podniky fyzických osob (80 %). V LFA oblastech hospodařilo v rámci výběrového souboru FADN 94,6 % zemědělských podniků s tímto výrobním zaměřením. Většina podniků hospodaří v režimu ekologického zemědělství (68,8 %). Více než tři čtvrtiny podniků (78,3 %) v souboru FADN se věnuje chovu masného skotu, 12,9 % podniků se zabývá chovem menších přežvýkavců. Necelých 10 % podniků se věnuje kombinovanému chovu skotu v podobě smíšeného chovu dojníc a krav bez tržní produkce mléka. Vzhledem k extenzivnímu způsobu hospodaření není podíl na celkové zemědělské produkci významný (5 %), nicméně podíl na celkovém počtu dobytčích jednotek byl 15 % v roce 2016.

Podniky v tomto výrobním zaměření hospodařily v roce 2016 na průměrné výměře 120,83 ha, přičemž rozdíl ve velikosti fyzických a právnických osob není tak výrazný jako u jiných výrobních zaměření – průměrná výměra fyzických osob byla 71,5 ha, průměrná výměra právnických osob byla 525,4 ha (2016). Intenzita chovu přežvýkavců je vyšší u podniků fyzických osob (0,53 DJ na hektar krmných plodin) proti právnickým osobám (0,43 DJ na hektar krmných plodin). V roce 2016 se průměrná intenzita chovu přežvýkavců meziročně nezměnila. Průměrně se však počet DJ na hektar krmných plodin pohybuje dlouhodobě na úrovni 0,48 DJ/ha. Stabilní intenzita chovu byla určující pro vývoj počtu AWU/100 ha, který se rovněž meziročně výrazně nezměnil (2,31 v roce 2016).

ČPH/AWU zaznamenala v roce 2016 zlepšení. Celková produkce na hektar se sice snížila o 5,3 % na 13 279 Kč/ha vlivem nižších cen zemědělských výrobců hovězího a telecího masa, ovcí a mléka, došlo však zároveň ke snížení nákladů a nárůstu provozních dotací a podpor. Živočišná výroba představuje téměř polovinu celkové produkce. Produkce rostlinné výroby má na celkové produkci třetinový podíl. Je zaměřena na produkci krmiv pro živočišnou výrobu, významnější část představuje také produkce obilovin. V roce 2016 se produkce rostlinné výroby snížila o 1,4 % zejména v důsledku nižších cen obilovin. Ostatní produkce je tvořena hlavně prodejem zemědělských služeb, což mají v portfoliu většinou podniky právnických osob. Odhady za rok 2017 uvádějí jen mírné zvýšení celkové produkce (o 2,8 %) vlivem vyšší produkce živočišné výroby.

V rámci daného výrobního zaměření došlo v roce 2016 ke snížení nákladů na hektar (výrobní spotřeba se snížila o 6,2 % na 13 241 Kč/ha), zejména přímých nákladů na vlastní

a nakupovaná krmiva a specifických nákladů spojených s ostatní produkcí. Ostatní věcné náklady se snížily o 4,3 % v důsledku nižších nákladů na energie a služby. Na celkové ekonomické výsledky však nepříznivě působilo zvýšení nákladů na mzdy (o 7,3 %, vlivem zvýšení mezd u podniků právnických osob) a pachtovné (o 7,3 %, zejména u podniků fyzických osob). V roce 2017 je odhadován mírný nárůst výrobní spotřeby na hektar o 1,6 %.

Provozní dotace a podpory jsou v méně příznivých oblastech tvořeny jednotnou platbou na plochu (včetně plateb za ozelenění a mladé zemědělce), environmentálními platbami v rámci podpory ekologického zemědělství a dotacemi na LFA. V průměru čerpaly podniky s extenzivním chovem skotu provozní dotace ve výši 14 726 Kč/ha (2016). Uvedený meziroční nárůst o 3,8 % byl způsoben hlavně zvýšením environmentálních plateb na hektar o 10,4 % na 4 979 Kč/ha. Podpory OZE tvoří v extenzivních chovech v průměru významný zdroj příjmů (89 Kč/ha v roce 2016), tvoří však významný zdroj příjmu podniků, které energii z obnovitelných zdrojů produkují. V roce 2017 se nepředpokládá výrazná změna provozních dotací a podpor, odhadovaná hodnota je v průměrné výši 14 540 Kč/ha.

Ekonomicky nejúspěšnější velikostní kategorií z hlediska ČPH/AWU i ČPH/ha v rámci tohoto výrobního zaměření jsou středně velké podniky s průměrnou výměrou 331,1 ha, 1,84 AWU/100 ha a intenzitou chovu přežvýkavců 0,46 DJ na hektar krmných plodin v roce 2016. Jejich ČPH/AWU ve výši 622,6 tis. Kč je více než 2,4násobná proti malým podnikům s průměrnou výměrou 43,34 ha, 3,58 AWU/100 ha a intenzitou chovu 0,5 DJ/ha krmných plodin (257,4 tis. Kč/AWU v roce 2016). V přepočtu na hektar je ČPH u středně velkých podniků 1,24× vyšší než u malých podniků. Příčinou rozdílů jsou kromě úspor z rozsahu výroby také vyšší celkové provozní dotace a podpory (15 148 Kč/ha) v porovnání s malými podniky (13 960 Kč/ha).

Smišená výroba

Zemědělské podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou tvoří velmi významný objem zemědělské produkce v ČR. V roce 2016 obhospodařovaly 40,5 % celkové výměry využívané zemědělské půdy v ČR a na celkové produkci se podílely 42,1 %, respektive necelou polovinou na produkci živočišné výroby. Více než polovina podniků v souboru FADN (54,9 %) hospodaří v méně příznivých oblastech LFA s pouze okrajovým zastoupením ekologických provozů (8,4 %).

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy je největší ze všech sledovaných výrobních zaměření – 335,48 ha na podnik (2016). Mezi podniky fyzických a právnických osob však existují výrazné rozdíly v průměrné výměře – u podniků fyzických osob 52,8 ha na podnik, u podniků právnických osob 1 441,6 ha na podnik. Celkový vstup pracovní síly se snížil o 3,3 % na 2,84 AWU/100 ha díky poklesu placené pracovní síly u podniků právnických osob, což souviselo s poklesem intenzity živočišné výroby.

V roce 2016 vzrostla ČPH/AWU u podniků se smíšenou výrobou o 3,5 % na 558,9 tis. Kč. Příčinou bylo snížení počtu AWU/100 ha a zvýšení provozních dotací a podpor. Celková produkce na hektar se snížila o 3,6 % na 41 930 Kč/ha v důsledku poklesu cen obilovin a mléka. Pro podniky se smíšenou výrobou jsou právě obiloviny a mléko klíčovými tržními produkty. Hodnotu produkce v živočišné výrobě také nepříznivě ovlivnila nižší produkce vepřového masa vlivem poklesu stavů. Rozměr ostatní produkce se ve smíšené výrobě zvýšil z 10 % na 12 %, k čemuž přispěly především podniky právnických osob, které rozšířily zpracování rostlinných produktů a nabídku zemědělských služeb. Odhad celkové produkce za rok 2017 počítá se 4,7% zvýšením celkové produkce, zejména díky vyšší produkci živočišné výroby, která odráží růst realizačních cen mléka.

Na meziroční změnu ČPH/AWU měla výrobní spotřeba pozitivní vliv, protože se snížila o 1,5 % na 32 986 Kč/ha v důsledku poklesu většiny klíčových přímých nákladů v rostlinné a živočišné výrobě, nákladů na údržbu budov a strojů a energie.

Průměrné provozní dotace a podpory se v roce 2016 zvýšily proti roku 2015 o 9,8 % na 12 245 Kč/ha. Jedná se o druhé nejvýraznější zvýšení provozních dotací po podnicích specializovaných na produkci mléka. Příčinou zvýšení průměrné výše provozních dotací a podpor byly vyšší ostatní dotace (o 27,3 % na 4 589 Kč/ha). V roce 2016 byla vyhlášena mimořádná opatření pro chovatele dojnic a prasnic s cílem kompenzovat ztráty způsobené krizí v sektorech chovu dojnic a prasat. Navíc byly zemědělcům vyplaceny kompenzace škod způsobených suchem v roce 2015. Na ostatní dotace měly vliv i rostoucí podpory výroby energie z obnovitelných zdrojů o 4,9 % (2 043 Kč/ha v roce 2016). Odhady za rok 2017 předpokládají zachování provozních dotací a podpor přibližně na úrovni roku 2016.

Z hlediska velikostních kategorií podniků se smíšenou výrobou byly v roce 2016 ekonomicky nejúspěšnější největší podniky podle ČPH/AWU (604,6 tis. Kč/AWU) i ČPH/ha (17 378 Kč/ha). Byly charakteristické průměrnou výměrou využívané zemědělské půdy 1 788,59 ha, 2,87 AWU/100 ha a intenzitou chovu přežvýkavců 1,09 DJ/ha krmných plodin v podobě dojnic a ostatního skotu. Naopak relativně nejhorší výsledky vykazovaly v roce 2016 malé podniky (ČPH 181,3 tis. Kč/AWU, 10 107 Kč/ha) s průměrnou výměrou 23,58 ha využívané zemědělské půdy, 5,58 AWU/100 ha a intenzitou chovu přežvýkavců 0,75 DJ/ha krmných plodin v podobě extenzivního chovu skotu.

Na rok 2017 model odhaduje zvýšení ČPH/AWU o 9,6 % na 612,7 tis. Kč. Pokles celkové produkce na hektar (o 7,5 %) by měl být kompenzován výrazně vyšší produkcí živočišné výroby (o 22,2 %).

Chov prasat a drůbeže

ČPH/AWU se v roce 2016 meziročně zvýšila o 17,1 % na 754,8 tis. Kč. Celková produkce klesla o 4,7 % v důsledku poklesu produkce vepřového masa, drůbežího masa a vajec. Zvýšila se naopak ostatní produkce, především nabídka zemědělských služeb a

produkce energie z obnovitelných zdrojů. Výrobní spotřeba se snížila o 5,9 % nižších nákladů na nakupovaná krmiva. Příznivě též působil pokles nákladů na údržbu budov a strojů, energie a služby. Zlepšení ČPH/AWU bylo dosaženo vyššími provozními dotacemi a podporami, hlavně ostatními dotacemi v podobě mimořádných opatření pro chovatele prasat s cílem kompenzovat ztráty způsobené krizí v sektoru.

10.2.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle oblastí LFA

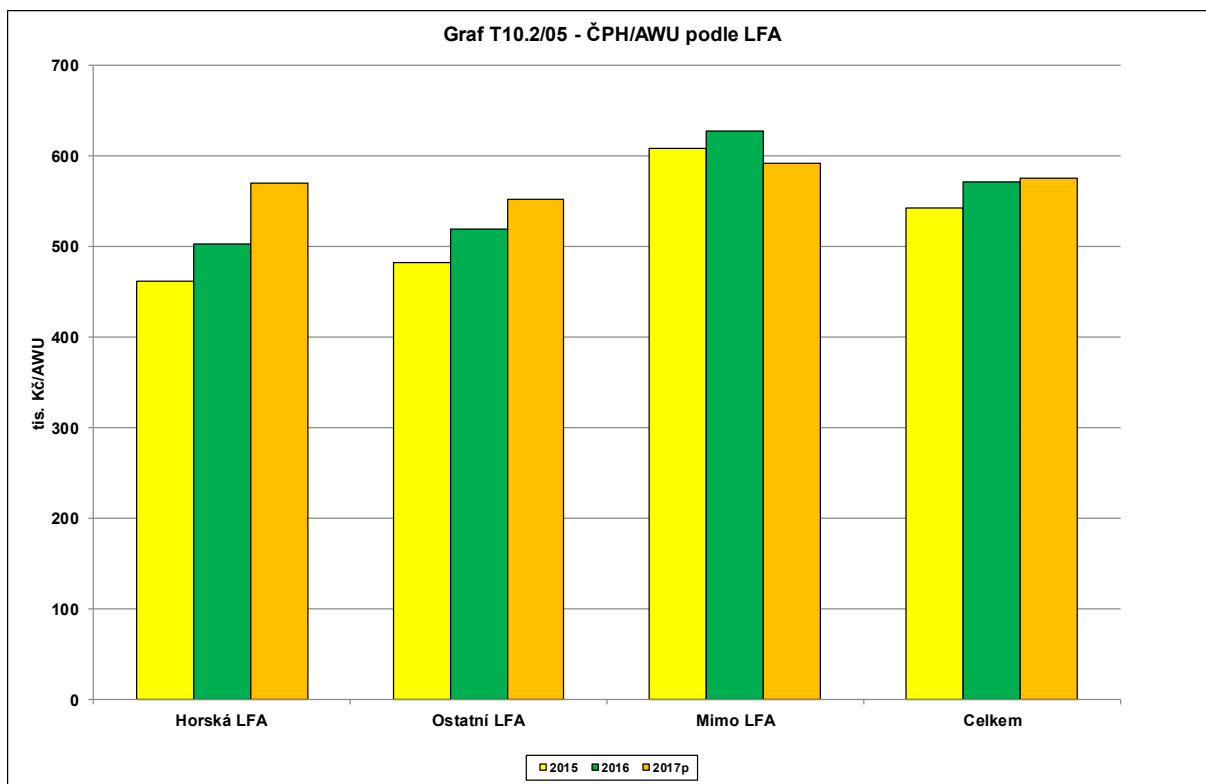
Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků k oblastem LFA. Podle vztahu k méně příznivým oblastem LFA jsou podniky klasifikovány následujícím způsobem:

- Horské oblasti LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA horská (H).
- Převažující ostatní LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA ostatní (O) a specifické (S), pokud H je menší než 50 %.
- Oblasti převážně mimo LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. mimo LFA (N).

Strukturální charakteristiky a průměrné hodnoty ČPH/AWU v podnicích podle vztahu k oblastem LFA uvádí graf T10.2/05. Výkonová spotřeba, celková produkce bez a včetně podpor jsou uvedeny v navazujícím grafu T10.2/06.

Podniky hospodařící převážně v *horských oblastech LFA* hospodařily v roce 2016 na průměrné výměře 185,76 ha využívané zemědělské půdy, tedy o 1,6 % větší než v předchozím roce. V horských oblastech LFA došlo v roce 2016 k poklesu AWU/100 ha o 2,1 % na 2,72 pracovníků při meziročně stabilní intenzitě chovu přežvýkavců na úrovni 0,6 DJ/ha krmných plodin.

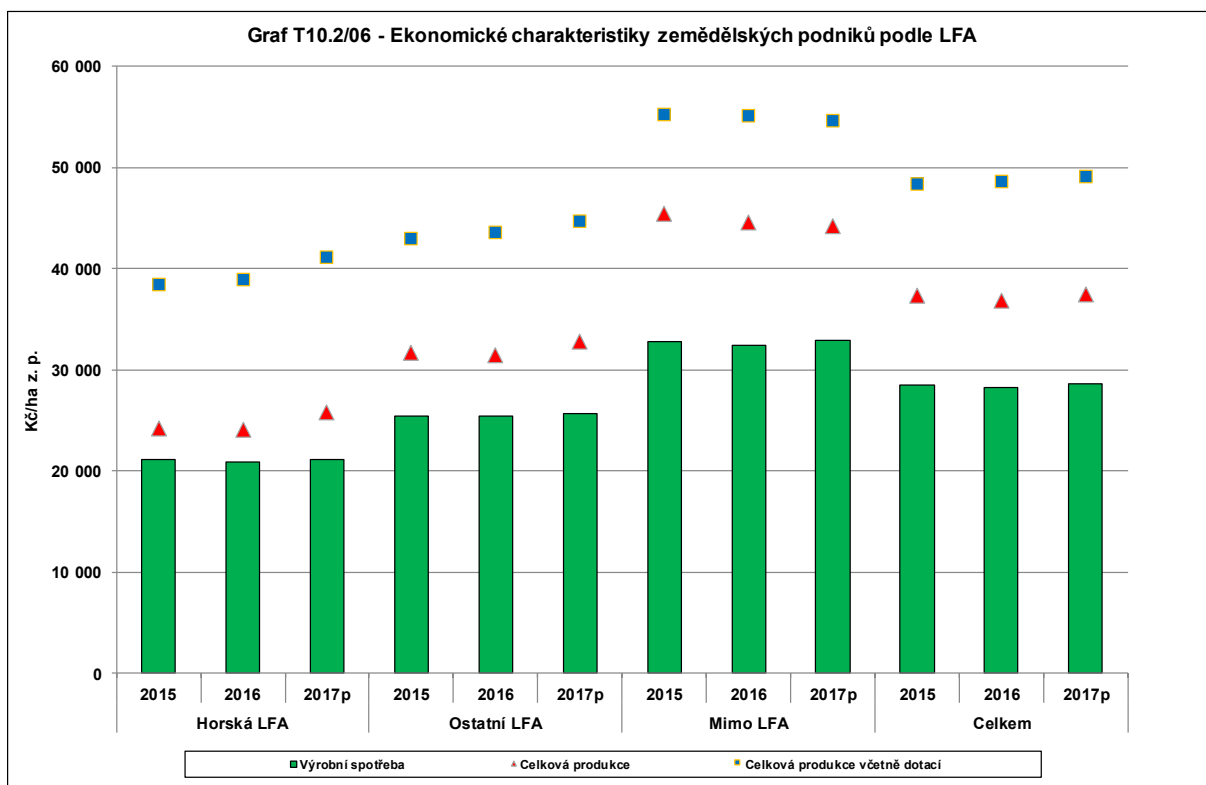
Příčinou zvýšení ČPH/AWU o 9 % na 503,1 tis. Kč byly vyšší provozní podpory a pokles AWU/100 ha. Celková produkce na hektar zůstala na úrovni roku 2015, přičemž snížení produkce živočišné výroby vlivem poklesu cen mléka bylo kompenzováno vyšší ostatní produkcí související s rostlinnou a živočišnou výrobou a poskytováním služeb. Produkce rostlinné výroby, která netvoří v horských oblastech hlavní zdroj příjmů zemědělských podniků, se proti roku 2015 nezměnila. Provozní podpory vzrostly vlivem nárůstu environmentálních plateb o 5,3 % na 3 682 Kč/ha a díky vyšším ostatním dotacím (o 20,7 %), zejména mimořádným podporám chovu skotu. Výrobní spotřeba na hektar byla v období 2015 až 2016 relativně stabilní (pokles jen o 1,5 %). V roce 2017 se očekává výraznější zlepšení ukazatele ČPH/AWU proti roku 2016 o 13,4 % v důsledku zvýšení hodnoty produkce živočišné výroby.

p = prognóza

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

p = prognóza

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky hospodařící v *ostatních oblastech LFA* využívaly v roce 2015 v průměru 204,3 ha zemědělské půdy na podnik. V roce 2016 se snížil počet AWU/100 ha o 1,5 % na 2,59 pracovníků, mírně se snížil podíl připachtované zemědělské půdy na 78,3 %, snížilo se zastoupení obilovin ve prospěch ostatních polních plodin a krmných plodin, intenzita chovu přežvýkavců se snížila o 1,7 % na 0,74 DJ. Příčinou zlepšení ČPH/AWU v roce 2016 o 7,6 % na 519,8 tis. Kč byla vyšší produkce rostlinné výroby (o 3,7 %) a ostatní produkce (o 23,4 %), které vyrovnaly výrazný propad živočišné výroby (o 11,6 %). Produkce rostlinné výroby se zlepšila díky vyšší produkci brambor a krmných plodin. Příčinou zlepšení ostatní produkce byla vyšší produkce z vedlejších výdělečných činností souvisejících s rostlinnou výrobou a službami. Výrobní spotřeba, stejně jako celkové náklady, zůstaly na úrovni roku 2015. Provozní podpory činily v průměru 12 155 Kč/ha (2016). Jejich zvýšení o 7,7 % nastalo důsledkem vyšších environmentálních plateb (o 6,9 % na 1 678 Kč/ha) a ostatních dotací (o 26,7 % na 3 579 Kč/ha) souvisejících s mimořádnými podporami v chovu dojníc a prasat. Odhad modelu na rok 2017 uvádí o 6,2 % vyšší úroveň ukazatele ČPH/AWU proti roku 2016 vlivem lepších cen hlavních produktů živočišné výroby.

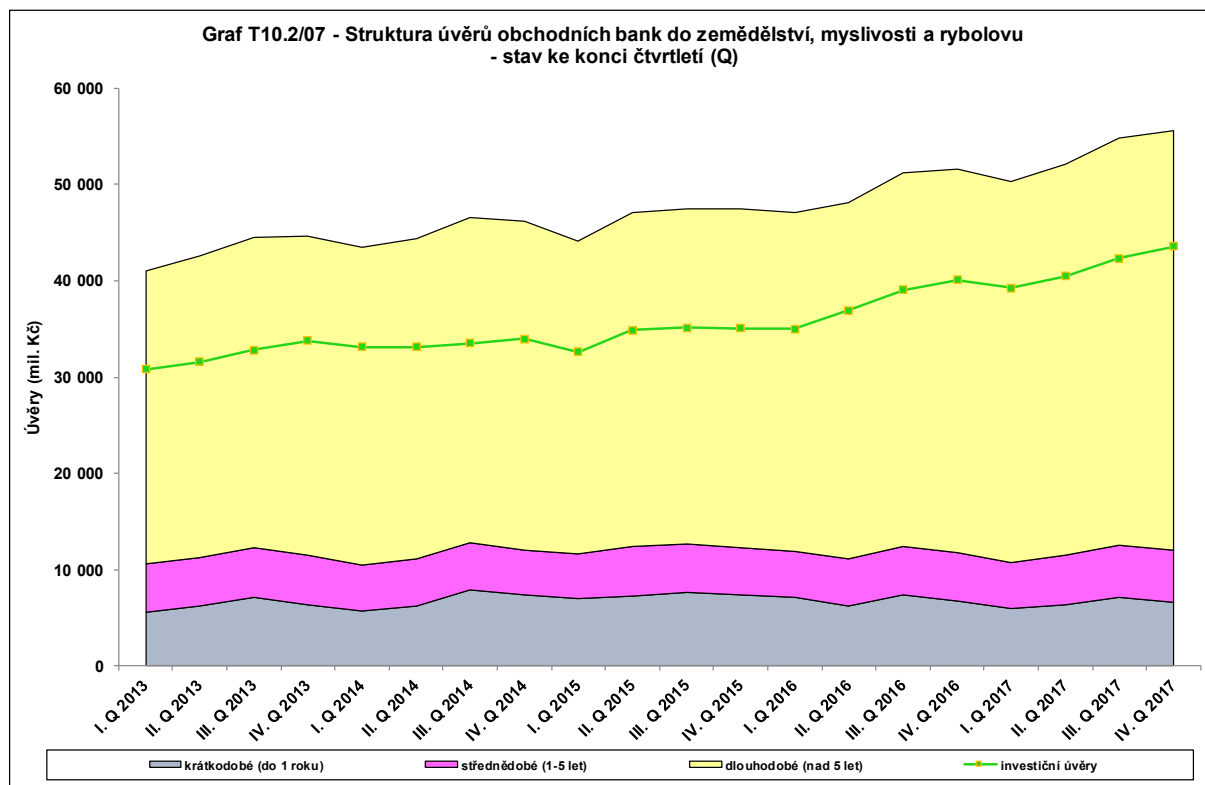
V *oblastech mimo LFA* výrazně převažuje rostlinná výroba nad živočišnou výrobou. Podniky hospodařily na průměrné výměře zhruba 200 ha beze změny proti roku 2015. K zásadním strukturálním změnám u těchto podniků nedošlo. Hlavní příčinou zlepšení ČPH/AWU (o 3,2 % na 627,8 tis. Kč v roce 2016) byly vyšší provozní podpory při meziročně stabilní celkové produkci a nákladech na hektar. Provozní podpory se zvýšily o 6,4 % na 10 445 Kč/ha v roce 2016. V oblastech mimo LFA jsou provozní dotace tvořeny z více než poloviny jednotnou platbou na plochu včetně plateb za ozelenění a mladého zemědělce. Nárůst provozních podpor je možné připsat vyšším ostatním dotacím (o 20,1 % na 3 585 Kč/ha), kdy se zvýšily podpory na výrobu energie z obnovitelných zdrojů a kdy byly poskytnuty dotace na zmírnění škod způsobených suchem. V roce 2017 se očekává zhoršení ukazatele ČPH/AWU proti roku 2016 o 5,6 % vlivem výrazně horší produkce rostlinné výroby, která byla ovlivněna nepříznivým počasím, respektive nižšími výnosy obilovin, olejnin a brambor.

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

Objem investic je závislý na dostupných vlastních zdrojích financování, objemu investičních podpor i na přístupu k bankovním úvěrům. Stavby úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu včetně výše investičních úvěrů ke konci čtvrtletí v letech 2013–2017 uvádí graf T10.2/07.

V letech 2013–2017 rostly stavy úvěrů do zemědělství, zejména dlouhodobých investičních úvěrů. Vývoj souvisel s příznivým vývojem podpor a ziskovosti zemědělství, klesajícími úrokovými sazbami z úvěrů a aktivní snahou bank o poskytnutí komplexních služeb spojených s financováním investic v zemědělství. Stavby krátkodobých a střednědobých

úvěrů se s určitými sezonními výkyvy pohybují v čase na relativně stabilní úrovni. Krátkodobé úvěry většinou slouží jako překlenovací úvěry pro financování pohledávek a zásob materiálu. Příznivé ekonomické výsledky podniků v uvedených letech byly částečně podpořeny investičními dotacemi (granty) v rámci osy I PRV, garancí úvěrů a také subvencováním části úroků z úvěrů a garancí úvěrů prostřednictvím PGRLF.

Pramen: ČNB

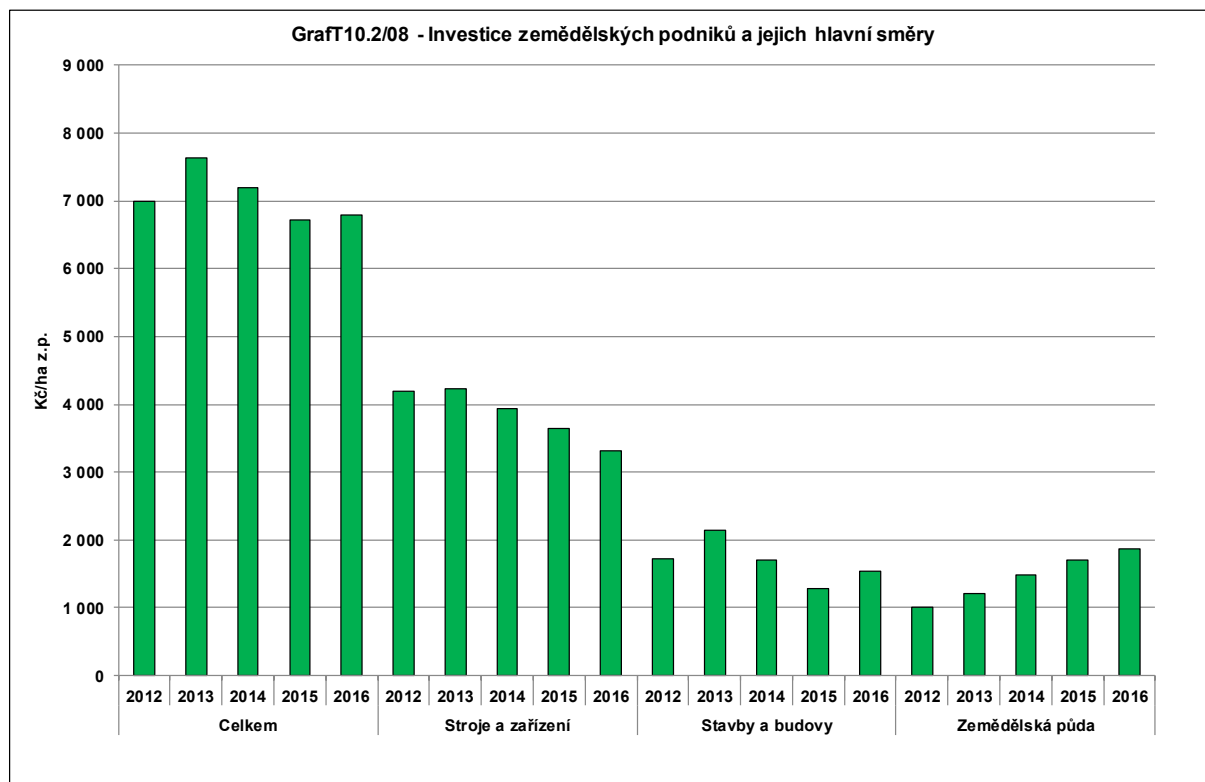
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Úvěrové financování dlouhodobě převažuje nad financováním leasingem. Důvodem je možnost spojení úvěrového financování s dotačními programy Evropské unie nebo PGRLF, s doprovodnými službami (např. pojištěním) a také rozšíření nabídky úvěrů i ze strany leasingových společností. V oblasti leasingu pokračoval přesun zájmu od finančního leasingu k operativnímu leasingu, kdy je stroj využíván po smluvně dohodnutou dobu nebo počet ujetých kilometrů a klient nenese rizika spojená s vlastnictvím stroje.

10.2.3.2 Investiční rozvoj podle kategorií zemědělských podniků

Podrobnější analýzu investiční činnosti a hlavních směrů investic jednotlivých kategorií zemědělských podniků v letech 2012–2016 je možné provést na základě dat FADN ČR. V následujícím přehledu jsou investice pojaty jako pořízení, rekonstrukce a modernizace bez

odpočtu prodejů majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez zohlednění úbytku aktiv²¹⁵.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

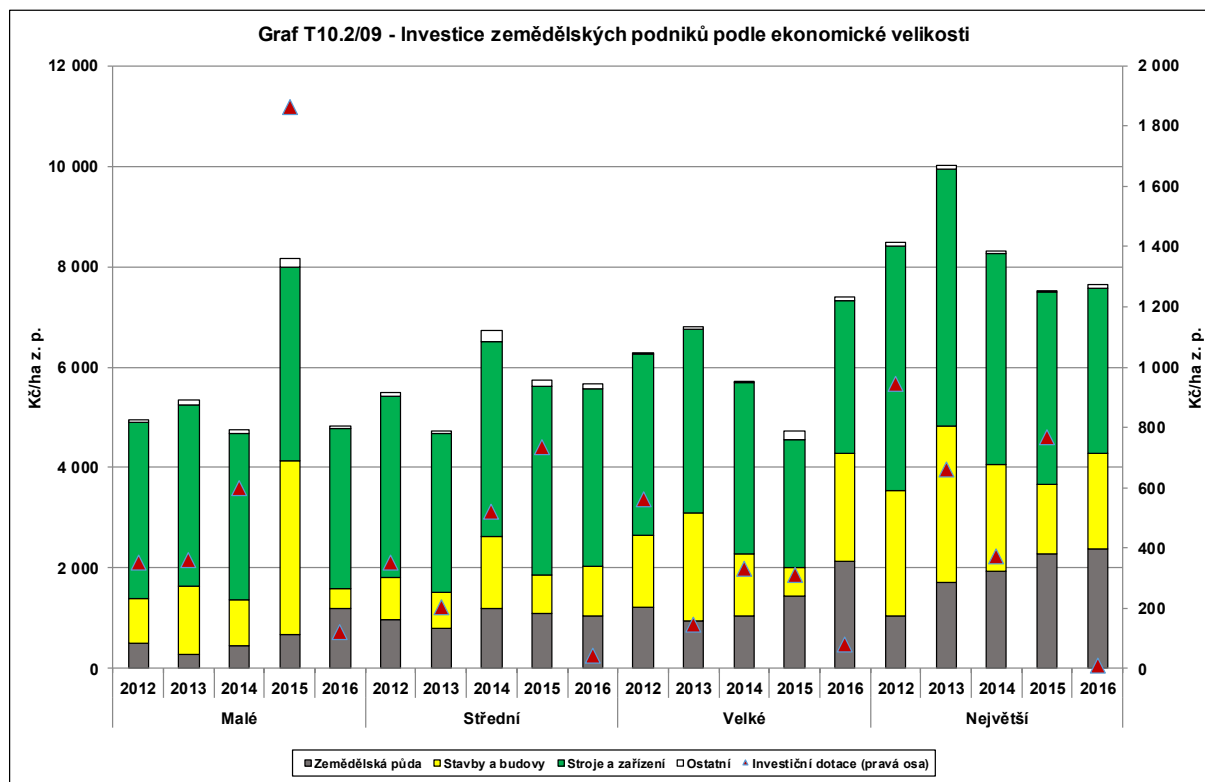
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V období 2012–2016 došlo k poklesu investic do strojů a zařízení, a naopak k nárůstu investic do zemědělské půdy. Investice do zemědělské půdy byly podporovány PGRLF v programu Podpora nákupu půdy, v režimu podpory „de minimis“ (od roku 2013) a programu Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru (od roku 2015). Program Podpora nákupu půdy v režimu „de minimis“ nabízí finanční prostředky určené pro snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů na nákup zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu. Program na snížení jistiny úvěru je určený jako další možnost podpory nákupu nestátní zemědělské půdy, v jehož rámci je poskytována přímá finanční podpora zemědělským prvovýrobcům na snížení jistiny úvěru na nákup půdy poskytnutého komerčním subjektem. Program podpory je určen pro zemědělské podnikatele, kteří působí v zemědělské prvovýrobě, a je poskytován v režimu „de minimis“. V rámci všech výše uvedených programů pro podporu nákupu půdy bylo již zemědělci nakoupeno téměř 95 tis. ha soukromé zemědělské půdy s příslibenou podporou PGRLF ve výši 1,4 mld. Kč, přičemž celkové

²¹⁵ Pro zajištění vyšší přesnosti výsledků v přepočtu na hektar byl soubor FADN ČR očištěn o podniky bez obhospodařované zemědělské půdy (podniky specializované na chov prasat a drůbeže).

nálklady na takto nakoupenou půdu jsou minimálně ve výši zprostředkovaných úvěrů v celkovém objemu více než 7 mld. Kč.

Objem investic a investičních úvěrů na hektar obhospodařované zemědělské půdy podle ekonomické velikosti zemědělských podniků uvádí graf T10.2/09.

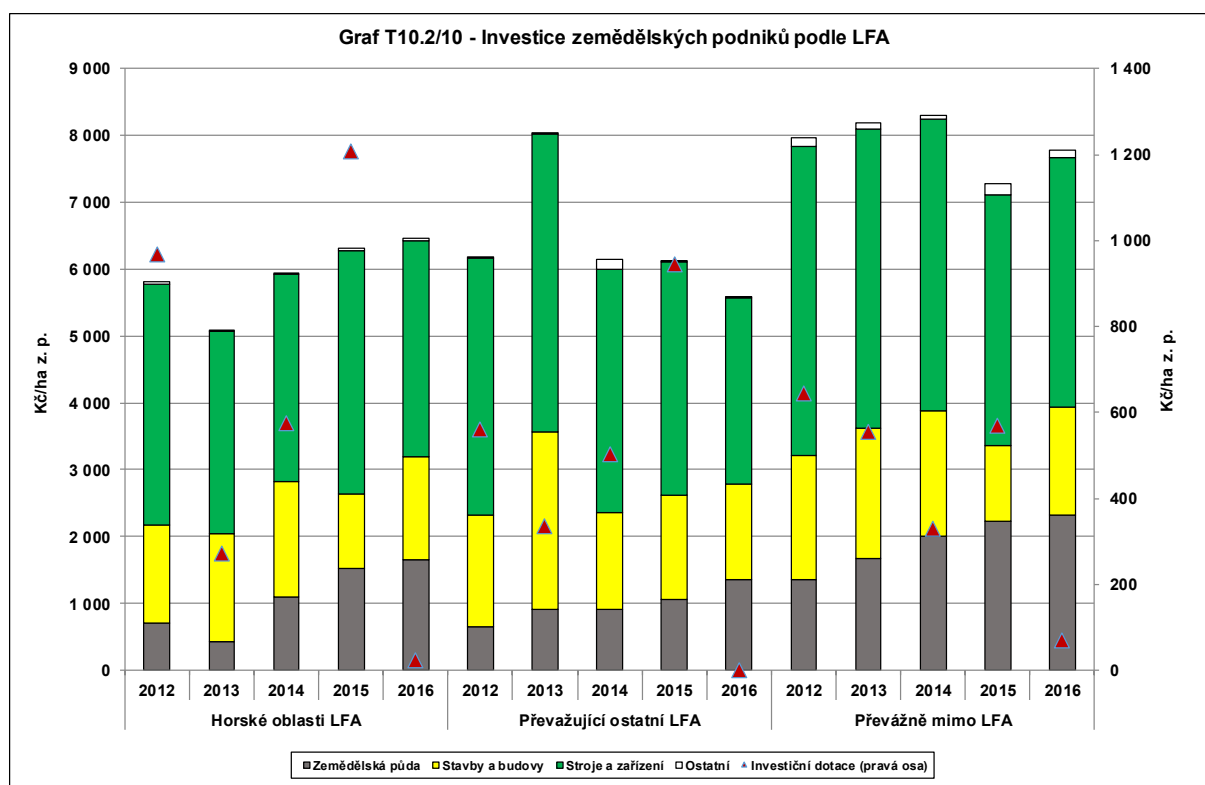

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Objem investic se vyvíjí odlišně podle velikosti podniku. Malé podniky investovaly více méně stabilně, s výjimkou roku 2015, kdy využily možnosti dočerpát podpory na relativně velké množství investic z Programu rozvoje venkova. Tomu odpovídá i velký objem investičních podpor v roce 2015. Malé podniky čerpaly největší roční průměrný objem investičních dotací ve výši 658 Kč/ha v období 2012–2016. Největší podniky investovaly nejvíce v roce 2013 v souvislosti s programy podpory živočišné výroby. Největší podniky také intenzivně investovaly do nákupu zemědělské půdy. Ve sledovaném období 2012–2016 čerpaly v průměru 551 Kč/ha investičních podpor za rok, což je druhý největší objem po malých podnicích. Naopak nejmenší průměrnou investiční podporu obdržely velké podniky, v přepočtu na rok 286 Kč/ha. Po období poklesu investic se v roce 2016 u velkých podniků investiční aktivita výrazně zvýšila vlivem pokračujícího nárůstu investic do zemědělské půdy a výrazného zvýšení investic do staveb a budov.

Investiční aktivitu a vývoj investičních dotací podle oblastí LFA obsahuje graf T10.2/10.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

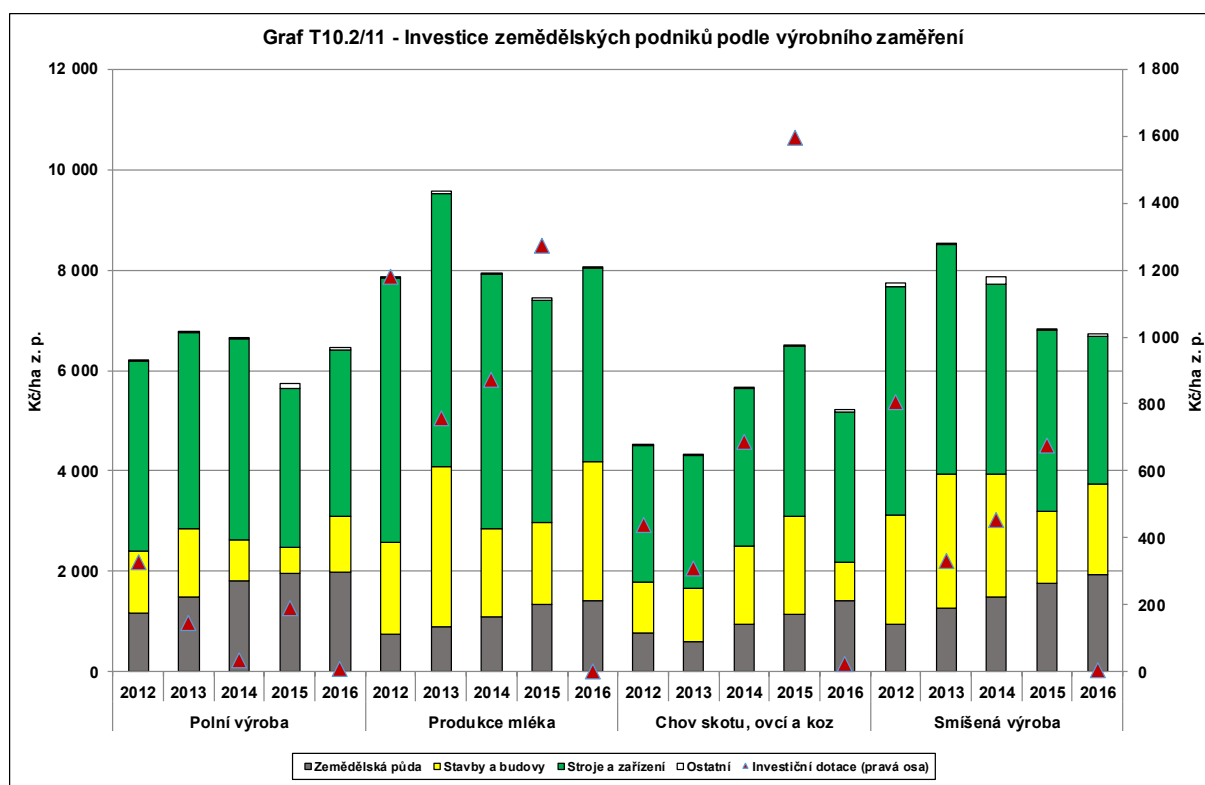
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V letech 2014–2016 zaznamenaly zemědělské podniky v *horských oblastech LFA* po výkyvu v investiční aktivitě v roce 2013 zvýšení objemu investic v přepočtu na hektar z. p. Příčinou byla větší orientace na investice do nákupu zemědělské půdy, strojů a zařízení. Investice byly do strojů a zařízení i do staveb a budov byly podpořeny větším objemem investičních dotací v roce 2015, kdy probíhala poslední kola PRV 2007–2013.

V *převažujících ostatních oblastech LFA* došlo naopak k mírnému poklesu investiční aktivity zemědělských podniků. Výrazněji klesly investice do budov, strojů a zařízení. Je však nutno uvést, že podniky v převažujících ostatních oblastech LFA modernizovaly budovy, stroje a zařízení během programového období, což potvrzuje zejména rok 2013. Investice do nákupu půdy v přepočtu na hektar využívané z. p. se meziročně zvýšily, což odpovídá mírnému poklesu připachtované zemědělské půdy.

Podniky hospodařící *převážně mimo LFA* celkový objem investic zvýšily v porovnání s rokem 2015. Investiční dotace však byly minimální, protože ještě nezačalo proplácení projektů z nového PRV 2014–2020 a zároveň již byly proplaceny projekty z předchozího programového období. Vyšší investice do nákupu zemědělské půdy se projeví v poklesu podílu připachtované zemědělské půdy.

Podrobnější pohled na investiční činnost zemědělských podniků podle jednotlivých kategorií jejich výrobního zaměření nabízí graf T10.2/11.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky *specializované na polní výrobu* investovaly v roce 2016 celkově více prostředků, což odpovídá vývoji v oblastech mimo LFA. U investic do budov se zastavil klesající trend, kdy významnější investice do budov, zejména skladovacích prostor, byly realizovány v letech 2012 a 2013. Meziročně vyšší investice do zemědělské půdy, která je pro podniky se specializovanou polní výrobou hlavním výrobním faktorem, ovlivnily pokles zastoupení připachtované z. p. na využívané výměře o 0,27 p. b. Podniky specializované na polní výrobu obdržely v průměru nejnižší investiční podpory v roční výši 142 Kč/ha v období 2012–2016 v porovnání s producenty mléka, chovateli skotu a smíšenou výrobou.

Specializované podniky s převažující *produkcí mléka* v roce 2016 meziročně zvýšily objem investic v důsledku vyšších investic do staveb, budov a zemědělské půdy. Chovatelé dojnic jsou nejvýznamnějšími příjemci investičních podpor s průměrnou roční výší podpor 817 Kč/ha v letech 2012–16.

Podniky zaměřené na extenzivní *chov skotu, ovčí a koz* v roce 2016 snížily objem investic především do staveb a budov. Extenzivní hospodářství nejsou tolik náročná na investice jako intenzivní chov dojeného skotu. Investiční podpory byly čerpány nejvíce na konci předchozího programového období, v letech 2014 a 2015. Průměrná roční výše investičních podpor v období 2012–2016 dosáhla 610 Kč/ha.

Podniky se *smíšenou výrobou*, které jsou reprezentovány především velkými podniky právnických osob, celkové investice v přepočtu na hektar z. p. v roce 2016 snížily, více prostředků investovaly do nemovitého majetku v podobě výstavby, oprav a údržby staveb

a budov a nákupu zemědělské půdy. Meziročně se snížil podíl připachtované zemědělské půdy o 1,72 p. b. Průměrná roční výše investičních podpor v období 2012–2016 činila 453 Kč/ha.

Specializované *chovy prasat a drůbeže* investují nejvíce do staveb a budov (v průměru 1,2 mil. Kč na podnik za rok) a do modernizace strojů a zařízení (v průměru 1 mil. Kč na podnik za rok). Investice do zemědělské půdy významné nejsou, protože většina takto specializovaných podniků hospodaří pouze na minimální výměře zemědělské půdy. V předcházejícím programovém období čerpaly podniky specializované na chov prasat a drůbeže dotace zejména z I. osy PRV, v menší míře také z PGRLF.

10.2.3.3 Podpora modernizace zemědělských podniků z PRV 2014–2020 v letech 2016 a 2017

Důležitou úlohu v investiční činnosti zemědělských podniků mají investiční podpory z Programu rozvoje venkova a z programů PGRLF. Detailní rozbor směrů investic za celé programové období 2007–2013 byl uveden v kap. 10.2.3.3 Zprávy o stavu zemědělství za rok 2015²¹⁶. V této kapitole je zpracován přehled proplacených projektů za roky 2016 a 2017 z opatření 4.1.1 Investice do zemědělských podniků, které cílí na modernizaci vybavení zemědělských provozů (tab. T10.2/03).

V rámci PRV 2014–2020 bylo v opatření 4.1.1 vyplaceno k 31. 12. 2017 celkem 1,736 mld. Kč. Proplaceno bylo 1 056 projektů. Stejně jako v PRV 2007–2013 byla většina investičních výdajů alokována do živočišné výroby. Do chovu dojníc a ostatního skotu směřovalo z PRV 2014–2020 ke konci roku 2017 přibližně 60 % celkové sumy investičních dotací, čtvrtina výdajů byla určena na podporu chovu prasat a drůbeže.

V rostlinné výrobě bylo nejvíce projektů podpořeno v oblasti pěstování vinné révy a ovoce. Z hlediska podílu na celkových dotacích však nejvíce investičních dotací směřovalo do modernizace pěstování zeleniny, vinná réva byla na druhém místě.

Díky nové podobě žádostí o dotaci bylo možné určit i četnosti pozitivních mimoprodukčních efektů investičních podpor. 472 projektů bylo zaměřeno na zlepšení životních podmínek zvířat (1,2 mld. Kč), 30 projektů cílilo na snížení emisí skleníkových plynů (27 mil. Kč), 86 projektů bylo zaměřeno na snížení emisí NH₃ (542,2 mil. Kč), 13 projektů by mělo vést ke snížení množství odpadů nebo odpadních vod (21,8 mil. Kč).

216 Zpracování souboru 4 790 schválených projektů z nejvýznamnějšího opatření osy I PRV 2007–2013 „I. 1. 1 – Modernizace zemědělských podniků“ za staré programové období (zahrnuta všechna kola výzev).

T10.2/03 - Směry investičních podpor z operace 4.1.1 PRV 2014–2020 za roky 2016 a 2017

Zaměření investičního projektu	Struktura podle počtu projektů ¹⁾	Struktura podle objemu dotace ¹⁾
ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA		
Dojnice	15,5%	33,7%
Ostatní skot	34,0%	27,5%
Prasata	4,5%	13,2%
Drůbež	3,6%	11,8%
Ovce	3,8%	1,1%
Kozy	0,7%	0,5%
Koně	3,8%	1,0%
Králíci	0,2%	0,6%
ROSTLINNÁ VÝROBA		
Ovoce	7,6%	3,9%
Zelenina bez brambor	2,5%	6,2%
Brambory	4,2%	4,3%
Cukrová řepa	3,5%	1,0%
Vinná réva	15,4%	4,9%
Chmel	2,0%	1,9%
Okrasné rostliny	1,4%	0,5%
LAKR	0,4%	0,2%
Houby	0,0%	0,0%
Obiloviny a olejniny	4,3%	3,0%
Proteinové plodiny	0,1%	0,1%

1) Podniky mohly označit současně více směrů investic v případě komplexních investic. Součet je více než 100 %.

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

V období 2015–2016 se ekonomická situace zemědělských podniků v ČR meziročně zlepšila. Příčinou byly vyšší hektarové výnosy polních plodin a vyšší provozní podpory v důsledku posunutí části přímých plateb za rok 2015 do roku 2016. Ceny mléka však byly ještě relativně nízké, krize na trhu s mlékem odeznívala až od konce roku 2016. Průměrná ČPH/AWU vzrostla v roce 2016 o 5,3 % na 571,8 tis. Kč. Odhady za rok 2017 informují o mírném nárůstu ČPH/AWU o 0,6 % s rozdílným vývojem podle velikostních kategorií a specializací, zejména kde je zastoupena produkce mléka. V roce 2017 došlo k meziročnímu zvýšení průměrné ceny zemědělských výrobců mléka o 25,7 %, což ovlivnilo především podniky s chovem dojníc. V rostlinné výrobě naopak došlo vlivem nepříznivého průběhu počasí k výrazným poklesům výnosů obilovin (o 13 %) a olejnin (o 15,7 %), a tedy k zasažení podniků s polní výrobou. Model pro rok 2017 odhaduje zvýšení ČPH/AWU u největších podniků se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou, reprezentovaných především družstvy a akciovými společnostmi, a dále u podniků specializovaných na produkci mléka. Naopak u malých a středních podniků hospodařících mimo LFA a specializovaných na polní výrobu došlo ke zhoršení ekonomické situace.

V období 2015–2016 se provozní dotace a podpory zvýšily. Průměrná výše provozních dotací a podpor byla v roce 2016 na úrovni 11 714 Kč/ha (meziroční nárůst o 6,8 %), v roce 2017 je předběžně odhadována na podobné úrovni. Kromě již uvedeného posunu části přímých plateb za rok 2015 do roku 2016 se na zvýšení podpor podílely ostatní dotace v podobě mimořádných dotací na zmírnění škod způsobených suchem, dočasných

mimořádných podpor pro zemědělce v odvětví živočišné výroby a mimořádných podpor na přizpůsobení pro producenty mléka a zemědělce v dalších odvětvích živočišné výroby. Zvýšily se také environmentální platby a podpory výroby energie z obnovitelných zdrojů. Kromě podniků specializovaných na chov prasat a drůbeže, které jsou na provozních dotacích závislé pouze okrajově, byl v roce 2016 v průměru nejnižší objem dotací dosažen u středně velkých podniků zaměřených na polní výrobu (průměrná výměra 72,75 ha na podnik, 1,6 AWU/100 ha) ve výši 7 629 Kč/ha. Naopak největší průměrný objem provozních dotací a podpor, 18 419 Kč/ha, čerpaly největší podniky specializované na produkci mléka s průměrnou výměrou 1 404,47 ha, 3,67 AWU/100 ha a 1,01 DJ na ha krmných plodin. Nejvýznamnější složkou provozních dotací (55 %) byly u těchto podniků ostatní dotace v podobě dotací na výrobu energie z obnovitelných zdrojů a mimořádných podpor během krize na trhu mléka.

Z hlediska kombinace výrobního zaměření a ekonomické velikosti, pro kterou jsou známa definitivní data za rok 2016, vykázaly nejvyšší hodnotu ČPH/AWU velké podniky s převažující polní výrobou (914 tis. Kč/AWU) s průměrnou výměrou využívané zemědělské půdy 725,63 ha a 1,62 AWU/100 ha. Naopak nejnižší hodnotu ČPH/AWU dosáhly malé podniky se smíšenou výrobou (181,3 tis. Kč/AWU) s průměrnou výměrou 23,6 ha, 5,58 AWU/100 ha a 0,75 DJ přežvýkavců na hektar krmných plodin. Rozdíly, byť ne tak výrazné, existují i v přepočtu ČPH na hektar.

V investování dochází k průběžnému zvyšování objemu investic do nákupu půdy, což se projevuje průběžným mírným poklesem podílu připachtované zemědělské půdy na celkové výměře využívané zemědělské půdy. Do modernizace budov, strojů a zařízení zemědělské podniky výrazněji investovaly v rámci PRV 2007–2013. Po krátkodobém poklesu investiční aktivity vlivem přechodu na nový PRV 2014–2020 se od roku 2017 očekává opětovné oživení investiční aktivity zemědělských podniků, která je podporována jak nabídkou komplexních služeb finančních ústavů, tak dotačními tituly PGRLF, PRV 2014-2020 a národními podporami.

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů

Vývoj tržeb, výkonové spotřeby a účetní přidané hodnoty

Objem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) podnikatelských subjektů potravinářského průmyslu²¹⁷ (CZ-NACE 10 a 11) se v roce 2017 meziročně zvýšil o 12,7 mld. Kč, což činí nárůst tohoto ukazatele o 4,4 %. V přechozím hodnoceném období

²¹⁷ Jde o soubor podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů všech velikostních kategorií.

(2015/2016) byl vykázán mírný pokles. Meziroční nárůst tržeb za prodej VV a S byl vyšší u Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 (tj. růst o 4,8 %, resp. o 11,1 mld. Kč) než u Výroby nápojů CZ-NACE 11 (nárůst o 2,6 %, tj. o 1,6 mld. Kč).

Objem výkonové spotřeby²¹⁸ se také meziročně zvýšil, a to především u Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) o 4,1 % (tj. o 9,7 mld. Kč). V případě Výroby nápojů (CZ-NACE 11) byl zaznamenán mírný nárůst pouze o 0,5 %, tj. o 225 mil. Kč. Celkově výkonová spotřeba Výroby potravinářských výrobků a nápojů meziročně vzrostla o 3,5 %, tj. o 9,9 mld. Kč.

V kontextu rychlejšího růstu tržeb za prodej VV a S v porovnání s výkonovou spotřebou došlo v roce 2017 rovněž k růstu účetní přidané hodnoty²¹⁹. Celkem za Výrobu potravinářských výrobků CZ-NACE 10 a Výrobu nápojů CZ-NACE 11 vzrostla o 4,4 mld. Kč, tj. o 5,7 %. Účetní přidaná hodnota u subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 vzrostla o 4,5 %, tj. o 2,5 mld. Kč a u podnikatelských subjektů Výroby nápojů CZ-NACE 11 více, tj. o 9 %, resp. o 1,9 mld. Kč. Podle výše výkonů za rok 2017 tvoří Výroba potravinářských výrobků 80% podíl z celkového potravinářského průmyslu.

Podle klíčových ekonomických ukazatelů je patrný růst či stabilní vývoj ekonomických ukazatelů, proto lze celkovou ekonomickou situaci subjektů potravinářského průmyslu vyhodnotit velmi dobrou.

Vývoj hrubého operačního přebytku celkem a na zaměstnance, osobních nákladů a aktivace

V tab. T10.3/01 je zachycen vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, Výroby nápojů CZ-NACE 11 a Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem, tzn. CZ-NACE 10 a 11 za subjekty všech velikostních kategorií.

V předchozím sledovaném období 2015/2016 došlo k nepatrnému nárůstu počtu zaměstnanců o 0,1 %, tj. o 138 osob ve Výrobě potravinářských výrobků a nápojů celkem. V hodnoceném roce 2017 počet pracovníků zůstal na téměř konstantní úrovni. Změna ve vývoji byla znatelnější u Výroby nápojů CZ-NACE 11 (o 3,1 %, tj. nárůst o 441 osob). Průměrný evidenční počet zaměstnanců Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 poklesl nepatrně, tj. pouze o 0,4 %.

218 V roce 2016 byly zavedeny nové účetní standardy, v rámci kterých došlo ke změnám v některých položkách účetních výkazů. Položka Výkonová spotřeba je kalkulována jako spotřeba materiálu a energie a náklady na služby.

219 Účetní přidaná hodnota představuje rozdíl výkonů a výkonové spotřeby. Od ledna 2016 došlo se zavedením nových účetních standardů k přesunu položek změna stavu zásob a aktivace z výnosové části na nákladovou (součást položky výkony).

Celkový objem osobních nákladů²²⁰ vzrostl výrazněji, celkem o 7,8 %. Ve Výrobě potravinářských výrobků CZ-NACE 10 došlo k jejich růstu o 2,5 mld. Kč (tj. o 7,9 %), u Výroby nápojů CZ-NACE 11 o 549 mil. Kč (tj. o 7,1 %).

Meziročně ve Výrobě potravinářských výrobků a nápojů celkem došlo k nárůstu hrubého operačního přebytku²²¹ o 3,6 %, tj. o 1,4 mld. Kč. Ve výrobě potravinářských výrobků nedošlo k žádné změně, celý nárůst se realizoval ve výrobě nápojů (o 10,1 %, resp. o 1,4 mld. Kč).

Při přepočtu hrubého operačního přebytku na zaměstnance došlo ke zvýšení tohoto indikátoru o 3,6 % za Výrobu potravinářských výrobků a nápojů celkem, u Výroby nápojů k nárůstu o 6,7 % a u Výroby potravinářských výrobků došlo pouze k nepatrnému zvýšení o 0,4 %.

Aktivace²²², tj. hodnota vyrobeného materiálu a zboží ve vlastní režii, vnitropodnikových služeb a nehmotného a hmotného investičního majetku vyrobeného ve vlastní režii, se u Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem (CZ-NACE 10+11) meziročně zvýšila o 2 %. U Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 došlo k jejímu nepatrnému nárůstu o 0,6 % na 4,2 mld. Kč. U Výroby nápojů (CZ-NACE 11) došlo v roce 2017 k výraznému nárůstu o 34,6 % na hodnotu 244 mil. Kč.

**T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů
(podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)**

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index
Tržby za prodej VV a S	mil. Kč	229 620	240 750	104,8	61 287	62 898	102,6	290 907	303 648	104,4
Výkony	mil. Kč	244 740	257 216	105,1	63 325	65 318	103,1	308 065	322 534	104,7
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	56 146	58 682	104,5	21 211	23 116	109,0	77 356	81 799	105,7
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	89 980	89 588	99,6	14 091	14 532	103,1	104 071	104 120	100,0
Prům. evid. počet osob přidělených agenturami	fyzické osoby	3 590	3 900	108,7	96	67	70,1	3 686	3 968	107,7
Účet. přid. hodnota/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	624	655	105,0	1 505	1 591	105,7	743	786	105,7
Tržby za prodej VV a S/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	2 552	2 687	105,3	4 349	4 328	99,5	2 795	2 916	104,3
Výkony na zaměstnance	tis. Kč	2 720	2 871	105,6	4 494	4 495	100,0	2 960	3 098	104,6
Osobní náklady	mil. Kč	32 106	34 646	107,9	7 717	8 266	107,1	39 823	42 912	107,8
Hrubý operační přebytek	mil. Kč	24 039	24 036	100,0	13 494	14 850	110,1	37 533	38 886	103,6
Hrubý operační přebytek/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	267	268	100,4	958	1 022	106,7	361	373	103,6
Aktivace	mil. Kč	-4 218	-4 244	100,6	-181	-244	134,6	-4 400	-4 488	102,0
Výkonová spotřeba	mil. Kč	235 862	245 579	104,1	46 719	46 944	100,5	282 581	292 523	103,5

1) Údaje za rok 2016 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2017 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

220 Osobní náklady obsahují mzdové náklady, včetně příjmů společníků a členů družstva ze závislé činnosti, odměny členům orgánů společnosti a družstva, náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění zákonné i ostatní a sociální náklady zákonné i ostatní, včetně sociálních nákladů fyzické osoby.

221 Hrubý operační přebytek = účetní přidaná hodnota – osobní náklady.

222 Hodnoty ukazatele aktivace jsou uváděny dle metodiky platné v roce 2016, tj. se záporným znaménkem.

Hlavní ekonomické ukazatele dle výrobních oborů²²³

Vývoj tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty na zaměstnance, výkonů na zaměstnance a výkonové spotřeby na zaměstnance podle jednotlivých oborů (u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků s 50 a více pracovníky) uvádí tab. T10.3/02. Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je zachycen v tab. T10.3/03.

Meziroční vývoj jednotlivých vybraných ukazatelů, tj. tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty, výkonů na zaměstnance, hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je v rámci struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci²²⁴ oborově značně rozdílný.

Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) patří mezi nosné obory Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 díky svému podílu na tržbách za prodej VV a S a dlouhodobě zaujímá první místo (podíl v roce 2017 činil 23,6 % z tržeb za prodej VV a S CZ-NACE 10 celkem). Osobní náklady vzrostly pomaleji (o 5,6 %) a přispěly k růstu hrubého operačního přebytku o 19,7 %. Meziročně došlo ke zlepšení ekonomické situace zpracovatelů masa. Tržby za prodej VV a S vzrostly o 5,8 % a došlo k nárůstu účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 11,6 %.

Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2) představuje minoritní obor s nejnižším podílem na tržbách za prodej VV a S v CZ-NACE 10 (0,9 %). Hrubý operační přebytek celkem meziročně vzrostl o 16,3 %, při jeho přepočtu na zaměstnance došlo rovněž k růstu o 18,6 %, a to i přes klesající počet zaměstnanců v tomto oboru v roce 2017 o 1,9 %. Meziročně je ale patrný růst osobních nákladů o 9,3 %. Oboru se dařilo mírně zvýšit své tržby za prodej VV a S o 1,6 %, výkonová spotřeba na zaměstnance rostla pomaleji, tj. o 0,4 %. Proto vzrostla i účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 14,1 %. Hodnoty u všech ukazatelů oboru CZ-NACE 10.2 dlouhodobě patří v rámci potravinářství mezi jedny z nejnižších.

Obor **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3)** zaznamenal pokles tržeb za prodej VV a S v rámci CZ-NACE 10, a to o 2,2 %. Na tržbách za prodej VV a S za Výrobu potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se podílí 3,2 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se však meziročně zvýšila o 7,6 %, a to kvůli poklesu zaměstnanců o

223 CZ-NACE 10.1 – Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků, CZ-NACE 10.2 – Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů, CZ-NACE 10.3 – Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny, CZ-NACE 10.4 – Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků, CZ-NACE 10.5 – Výroba mléčných výrobků, CZ-NACE 10.6 – Výroba mlýnských a škrobářských výrobků, CZ-NACE 10.7 – Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, CZ-NACE 10.8 – Výroba ostatních potravinářských výrobků, CZ-NACE 10.9 – Výroba průmyslových krmiv.

224 Výsledky za soubor s 50 a více zaměstnanci mají s ohledem na velikostní heterogennost tohoto souboru omezenou vypovídací schopnost. Jde o průměrný evidenční počet zaměstnanců (u souboru subjektů s 10 až 49 zaměstnanci nejsou podrobnější údaje, včetně jejich oborové struktury, sledovány).

6,4 %. V tomto kontextu došlo i k mírnému poklesu celkových osobních nákladů o 0,6 %. Hrubý operační přebytek vzrostl o 2,7 %, resp. o 9,8 % v přepočtu na zaměstnance.

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) vykázala největší pokles tržeb za prodej VV a S, a to o 4,3 %. Podíl oboru na celkových tržbách za VV a S Výroby potravinářských výrobků představoval 6,3 %. V oboru došlo k nárůstu výkonové spotřeby na zaměstnance o 2,7 %. V důsledku poklesu tržeb a růstu výkonové spotřeby došlo k i poklesu účetní přidané hodnoty na zaměstnance, a to o 14,2 % (jedná se opět o nejvyšší pokles). Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků vykázaly jeden z nejnižších hrubých operačních přebytků v jeho absolutní hodnotě s meziročním poklesem o 25,9 %. Při přepočtu na zaměstnance tento pokles činil 24,1 %, zejména v důsledku poklesu účetní přidané hodnoty a pomalejšího tempa nárůstu osobních nákladů.

Výroba mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) meziročně zaznamenala, oproti předchozímu období 2015/2016, nárůst tržeb za prodej VV a S o 10,5 %. Objemově obor vykazuje třetí nejvyšší tržby za prodej VV a S a na celkových tržbách za prodej VV a S CZ-NACE 10 se podílí 20,5 %. Rovněž došlo k nárůstu u výkonů na zaměstnance o 10,8 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance proto zaznamenala růst pouze o 1,8 %, ke které přispěl nárůst výkonové spotřeby na zaměstnance o 14,1 %. K růstu osobních nákladů o 7,5 % docházelo především v kontextu s vyššími průměrnými mzdami²²⁵, které vzrostly o 8,4 %, samotný počet zaměstnanců se nepatrně snížil o 0,1 %. Hrubý operační přebytek se meziročně snížil o 4,8 %, při přepočtu na zaměstnance o 4,7 %, a to v důsledku pomalejšího nárůstu účetní přidané hodnoty než osobních nákladů.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ-NACE 10.6) dosáhla nárůstu tržeb za prodej VV a S, tj. o 6,8 %. Na celkových tržbách za VV a S v rámci Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se obor podílí 3,3 %. Průměrné výkony na zaměstnance meziročně vzrostly o 8,1 % a výkonová spotřeba na zaměstnance se meziročně téměř nezměnila (nárůst o 0,8 %). Došlo k poklesu účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 12,1 % při současném zvýšení počtu zaměstnanců o 4,7 %. Hrubý operační přebytek poklesl o 20,0 %, při přepočtu na zaměstnance se jedná o pokles o 23,6 %.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) se na celkových tržbách za prodej VV a S podílí 11,5 %. Tržby za prodej VV a S meziročně vzrostly o 1,4 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se meziročně zvýšila o 1,7 %, výkonová spotřeba vzrostla o 9,4 %. Hodnocený obor vykazuje nejnižší hodnoty ukazatele účetní přidané hodnoty připadající na zaměstnance, resp. produktivity práce. Hrubý operační přebytek poklesl o 20,3 %, a to v důsledku pomalejšího tempa růstu přidané hodnoty než osobních nákladů (nárůst o 6,1 %).

225 Hrubá mzda bez ostatních osobních nákladů, která připadla v průměru na jednoho zaměstnance (vedeného v evidenčním počtu zaměstnanců) za jeden měsíc.

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8)²²⁶ se významně podílí na celkových tržbách za prodej VV a S Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, tj. 20,5 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance meziročně vzrostla o 6,9 % při poklesu výkonové spotřeby na zaměstnance o 1,2 %. Důsledkem toho je i růst hrubého operačního přebytku o 10,0 %.

Ve Výrobě průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) v rámci tržeb za prodej VV a S došlo k jejich nárůstu o 7,1 %. Výrobní obor se na celkových tržbách za prodej VV a S podílí 10,4 %. Výroba průmyslových krmiv dosahuje nejvyšší účetní přidané hodnoty přepočtené na zaměstnance mezi výrobními obory CZ-NACE 10. Meziročně došlo k jejímu nárůstu o 7,0 %. Hrubý operační přebytek vzrostl meziročně o 9,4 %.

V souhrnu oborem s největším meziročním růstem ukazatele tržby za prodej VV a S za Výrobu potravinářských výrobků je Výroba mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) o 10,5 %. Nejvíce se meziročně snížil tento ukazatel u Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. o 4,3 %. Nejvyšší růst účetní přidané hodnoty na zaměstnance, který odráží produktivitu práce, byl ve Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2), tj. o 14,1 %. Naopak nejvyšší meziroční snížení tohoto ukazatele bylo opět u oboru Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) o 14,2 %.

T10.3/02 - Vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, účetní přidané hodnoty a výkonů na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)			Výkony na zaměstnance (tis. Kč)			Výkonová spotřeba na zaměstnance (tis. Kč)		
	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index
10.1	43 916	46 459	105,8	505	564	111,6	2 452	2 776	113,2	2 294	2 453	106,9
10.2	1 693	1 720	101,6	587	670	114,1	2 785	2 866	102,9	2 172	2 180	100,4
10.3	6 422	6 278	97,8	614	660	107,6	2 445	2 600	106,4	1 995	2 016	101,1
10.4	12 887	12 329	95,7	1 631	1 399	85,8	15 697	15 229	97,0	13 948	14 318	102,7
10.5	36 453	40 298	110,5	811	826	101,8	4 589	5 087	110,8	3 864	4 410	114,1
10.6	6 065	6 478	106,8	1 017	894	87,9	2 886	3 120	108,1	2 490	2 511	100,8
10.7	22 288	22 596	101,4	475	483	101,7	1 054	1 164	110,4	726	794	109,4
10.8	38 944	40 316	103,5	942	1 007	106,9	3 297	3 361	102,0	2 727	2 695	98,8
10.9	19 167	20 531	107,1	1 321	1 414	107,0	5 388	5 590	103,8	4 539	4 605	101,4
10	187 835	197 006	104,9	687	725	105,6	2 767	3 001	108,5	2 338	2 493	106,6

1) Údaje za rok 2016 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2017 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

226 Tj. Výroby cukru, Výroby kakaa, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n.

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přebytek (mil. Kč)			Hrubý operační přebytek na zaměstnance (tis. Kč)			Osobní náklady (mil. Kč)		
	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index
10.1	2 603	3 115	119,7	153	186	121,6	5 984	6 320	105,6
10.2	133	155	116,3	217	258	118,6	226	247	109,3
10.3	623	640	102,7	242	265	109,8	960	954	99,4
10.4	923	683	74,1	1 112	844	75,9	431	449	104,2
10.5	3 054	2 907	95,2	385	367	95,3	3 381	3 634	107,5
10.6	1 122	898	80,0	566	432	76,4	895	958	107,1
10.7	3 097	2 469	79,7	153	127	83,1	6 512	6 907	106,1
10.8	5 449	5 995	110,0	466	500	107,3	5 564	6 079	109,3
10.9	2 733	2 990	109,4	776	814	104,9	1 921	2 204	114,7
10	19 737	19 852	100,6	297	302	101,7	25 874	27 753	107,3

1) Údaje za rok 2016 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2017 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Vývoj zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu u Výroby potravinářských výrobků, Výroby nápojů a potravinářského průmyslu celkem uvádí tab. T10.3/04. Vývoj zaměstnanosti podle oborů včetně vývoje průměrných mezd je uveden v tab. T10.3/05.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců²²⁷ u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a Výroby nápojů (CZ-NACE 11) s 0 a více pracovníky zůstal na konstantní úrovni. Počet zaměstnanců Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se meziročně mírně snížil o 0,4 %. Nárůst počtu pracovních sil je především patrný ve Výrobě nápojů CZ-NACE 11, tj. nárůst o 441 zaměstnanců, resp. 3,1 %.

Meziročně došlo k nárůstu průměrných mezd o 7,2 % (tj. o 1 636 Kč), v rámci Výroby potravinářských výrobků pak o 8,2 % (tj. o 1 748 Kč) a Výroby nápojů o 1,8 % (tj. o 604 Kč). Podstatně vyšší průměrnou mzdu (33 355 Kč) vykazuje Výroba nápojů (CZ-NACE 11). Tato průměrná mzda je o 10 380 Kč vyšší než mzda Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10).

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd u Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	89 980	89 588	99,6	14 091	14 532	103,1	104 071	104 120	100,0
Prům. mzda	Kč	21 227	22 975	108,2	32 751	33 355	101,8	22 788	24 424	107,2

1) Údaje za rok 2016 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2017 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

²²⁷ Do ukazatele se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou k zaměstnavateli v pracovním poměru.

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci se Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) vyznačuje nejvyšším počtem zaměstnaných osob v rámci CZ-NACE 10 (19 419). Zaměstnává 29,6 % veškerých zaměstnanců v potravinářském průmyslu. S celkovým počtem 16 736 pracovníků v roce 2017 zaujímá Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) druhé místo v rámci CZ-NACE 10 (tj. podíl 25,5 % z celkového počtu zaměstnanců CZ-NACE 10). Třetí nejvýznamnější místo, co se týče počtu zaměstnaných osob, představuje Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8). Pracuje zde 18,3 % osob.

Meziročně došlo k poklesu počtu zaměstnanců, a to celkem v šesti oborech, a to zejména u Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) o 1,6 %, tj. o 269 osob, u Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2) o 1,9 %, tj. o 12 osob, u Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3) o 6,4 %, tj. o 165 pracovníků, u Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuku (CZ-NACE 10.4) o 2,5 %, tj. o 20 pracovníků, ve Výrobě mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) o 0,1 %, tj. o 9 pracovníků, ve Výrobě pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) o 4,1 %, tj. o 826 osob.

Pouze u třech výrobních oborů došlo meziročně k růstu počtu pracovníků. U Výroby mlýnských a škrobářských výrobků (CZ-NACE 10.6) byl zaznamenán růst počtu zaměstnaných osob o 4,7 % (92 osob), jedná se o největší procentní nárůst v rámci sledovaných výrobních oborů. U Výroby ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8) je patrný růst o 2,6 % (300 osob), u Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) růst o 4,3 % (tj. 151 osob).

Nejvyšší úrovně průměrné mzdy bylo dosaženo u Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) při meziročním růstu o 8,0 % na 35 636 Kč. Nejvýraznější nárůst je zřejmý v oboru Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů o 10,7 % a u oboru Výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) o 9,9 %, tj. na 20 946 Kč. Tento obor obecně dosahuje nejnižší mzdy. Ve všech výrobních oborech došlo meziročně k nárůstu průměrné mzdy.

**T10.3/05 - Vývoj zaměstnanosti a mezd dle oborů
u Výroby potravinářských výrobků**

Výrobní obor	Prům. evid. počet zaměstnanců (fyzické osoby)			Průměrná mzda (Kč)		
	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	meziroční index
10.1	17 004	16 736	98,4	21 220	22 392	105,5
10.2	612	600	98,1	22 714	25 142	110,7
10.3	2 580	2 415	93,6	21 308	23 399	109,8
10.4	830	810	97,5	30 595	32 423	106,0
10.5	7 931	7 922	99,9	24 988	27 095	108,4
10.6	1 984	2 076	104,7	26 584	27 676	104,1
10.7	20 245	19 419	95,9	19 055	20 946	109,9
10.8	11 695	11 995	102,6	27 969	30 272	108,2
10.9	3 522	3 673	104,3	32 995	35 636	108,0
10	66 404	65 645	98,9	23 118	25 066	108,4

1) Údaje za rok 2016 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2017 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Podíl zaměstnanců podle jednotlivých výrobních oborů v rámci Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci (tab. T10.3/06) se v roce 2017 vzhledem k roku 2016 výrazně nezměnil. Nejvýznamnější výrobní skupinou z hlediska zaměstnanosti byla Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7), jejíž podíl meziročně poklesl (o 0,9 p. b. na 29,6 %). Druhou pozici si dlouhodobě udržuje obor Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) s podílem 25,5 % (pokles o 0,1 p. b.) na celkovém počtu pracovníků Výroby potravinářských výrobků. Nejmenší podíl tradičně patří Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2), tj. 0,9 % (meziročně nedošlo k žádné změně.) a Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. zastoupení 1,2 %.

Při souhrnném vyhodnocení meziročně došlo ke zlepšení ekonomické situace potravinářského průmyslu. Byl zaznamenán růst či stabilní vývoj všech hodnocených ukazatelů (vyjma poklesu pracovníků přidělenými agenturami ve Výrobě nápojů). V nosném oboru (masnému průmyslu) došlo ke zlepšení všech ekonomických ukazatelů. Přetrvává však nízká mzda, i když se meziročně zvýšila, a relativně nízká produktivita práce. Nejvýznamnějším zaměstnavateli v rámci Výroby potravinářských výrobků, Výrobě pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, se meziročně zvýšily všechny ukazatele, vyjma hrubého operačního přebytku, dále byl zaznamenán pokles počtu zaměstnaných osob. Obor dlouhodobě vykazuje nejnižší průměrnou mzdu i produktivitu práce. Meziročně došlo k významnému oslabení ekonomických výsledků tukového a olejového průmyslu, naopak došlo k výraznému posílení ekonomických ukazatelů u zpracovatelů ryb.

**T10.3/06 - Vývoj podílu počtu zaměstnanců ve Výrobě
potravinářských výrobků v oborové struktuře (%)**

Výrobní obor	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	Rozdíl (p. b.)
10.1	25,6	25,5	-0,1
10.2	0,9	0,9	0,0
10.3	3,9	3,7	-0,2
10.4	1,2	1,2	0,0
10.5	11,9	12,1	0,1
10.6	3,0	3,2	0,2
10.7	30,5	29,6	-0,9
10.8	17,6	18,3	0,7
10.9	5,3	5,6	0,3
10	100,0	100,0	0,0

1) Údaje za rok 2016 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2017 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

10.3.2.1 Podpory potravinářského průmyslu

Následující tab. T10.3/07–09 uvádí strukturu čerpaných dotací potravinářskými podniky ze zdrojů Ministerstva zemědělství a Ministerstva průmyslu a obchodu v oborovém členění.

Podle údajů tab. T10.3/07 byl v letech 2016 a 2017 nejvíce v rámci PRV podpořen masný průmysl s 59 proplacenými projekty a celkovou výší dotace 113 mil. Kč, následovaný výrobci nápojů, resp. vinařů se 45 projekty a podporou ve výši 41 mil. Kč.

**T10.3/07 - Výše dotace a počet podpořených
projektů z MZe (PRV)**

Výrobní obor	Počet podpořených projektů ¹⁾	Dotace (mil. Kč)
10.1	59	113
10.2	0	0
10.3	30	80
10.4	1	8
10.5	27	55
10.6	14	54
10.7	-	-
10.8	7	30
10.9	6	16
10	144	357
11	45	41
Nezařazeno	10	4

1) Jedná se o podpořené projekty v roce 2016 a 2017 celkem.

Pramen: MZe

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Národním dotacím MZe do potravinářského průmyslu v posledních dvou letech dominuje masný průmysl s 17 projekty a hodnotě 150 mil. Kč a mlékárenský průmysl se

sedmi projekty v celkové výši 131 mil. Kč. Meziročně je patrný mírný nárůst v počtu proplacených projektů (tab. T10.3/08).

T10.3/08 - Výše dotace a počet podpořených projektů ze zdrojů MZe (Národní dotace)

Výrobní obor	Počet proplacených projektů		Dotace (mil. Kč)	
	2016	2017	2016	2017
10.1	15	17	147	150
10.2	-	-	-	-
10.3	6	7	61	48
10.4	-	-	-	-
10.5	11	10	108	131
10.6	1	1	18	4
10.7	-	-	-	-
10.8	-	1	-	6
10.9	6	7	39	40
10	39	43	374	379
11	2	2	22	20

Pramen: MZe

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Žadateli o podporu v rámci MPO je pekárenský a cukrářský průmysl, kde v posledním roce bylo podpořeno sedm žádosti ve výši 11 mil. Kč a výrobci ostatních pekařských výrobků s osmi žádostmi a celkové dotaci 11 mil. Kč. Nejvíce byl podpořen nápojový průmysl s 11 projekty a 11 mil. Kč dotací.

T10.3/09 - Výše dotace a počet podpořených projektů z MPO (OP PI a OP PIK)

Výrobní obor	Počet proplacených projektů ¹⁾		Dotace (Kč)	
	2016	2017	2016	2017
10.1	-	-	-	-
10.2	-	-	-	-
10.3	-	-	-	-
10.4	-	-	-	-
10.5	-	4	-	11
10.6	-	1	-	2
10.7	7	7	20	11
10.8	7	8	30	11
10.9	-	2	-	7
10	17	25	65	47
11	12	11	28	11

1) V údajích za CZ-NACE 10 celkem jsou zahrnuty i proplacené projekty.

OP PI a OP PIK bez blíže specifikovaného CZ-NACE. Rok 2017 je předběžný.

Pramen: MPO

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

Kapitola zahrnuje i rámcové hodnocení postupu plnění Strategie MZe 2030 za období 2015 až 2017. V souladu s metodikou OECD pokračovalo v tomto období rozšířené sledování podpor tzv. obecných služeb (výzkum, školství ad.). V meziročním srovnání se celkové podpory agrárnímu sektoru zvýšily z 55,5 mld. Kč v roce 2016 na 59,0 mld. Kč v roce 2017, tj. o 6,2 %, zejména v důsledku výrazného (téměř 12%) zvýšení národních podpor ze zdrojů MZe. Významné jsou také podpory výroby energie v zemědělských BPS v roční výši 5,5 mld. Kč. Podpory samotným zemědělským podnikům se meziročně zvýšily o 5,7 % na 45,5 mld. Kč. Největší část veškerých podpor (zhruba 40 %) nadále představují přímé platby. Podíl podpor ze zdrojů EU se v důsledku výraznějšího zvyšování národních podpor meziročně snížil na 50,8 %. Z hlediska cílů politiky se nejvíce v roce 2017 investovalo do podpor příjmů podniků včetně plateb LFA (48,5 % veškerých podpor). Agrární politika se tak nadále významně podílí především na zachování a zlepšování důchodové situace zemědělských podniků. Veškeré přímé podpory těmto podnikům v roce 2017 dosahují téměř 13 tis. Kč/ha z. p., resp. převyšují 430 tis. Kč na 1 přepočítaného pracovníka (AWU). Vysoká úroveň provozních podpor se v roce 2017 promítá i do stále vysokého (21,3 mld. Kč) provozního přebytku odvětví. Nadále platí, že zaměření podpor se příliš neprojevuje ve zvyšování celkové efektivity odvětví. Podmínky poskytování podpor navíc dosud nepřinášejí dostatečné stimuly ke zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí, zaměstnanosti venkova a jeho komplexnímu rozvoji. To vše, s výjimkou výrazného zlepšování příjmové situace většiny podniků, signalizuje pouze velmi pozvolné, resp. v mnohých produkčních a jiných ukazatelích spíše protichůdné naplňování cílů a hlavních ukazatelů Strategie MZe 2030.

V roce 2016 byla vládou schválena Strategie MZe 2030, která vytváří rámec pro hodnocení dopadů agrární politiky a vývoje agrárního sektoru z hlediska dlouhodobých cílů, které jsou průběžně monitorovány a vyhodnocovány s využitím indikativních ukazatelů s cílovými hodnotami pro horizonty roků 2020, 2025 a 2030²²⁸. Od roku 2011 jsou také šířeji evidovány podpory tzv. obecných služeb, tj. podpory bez jejich alokace konkrétním jednotlivým podnikatelským subjektům. Jde např. o veškeré veřejné podpory školství a vzdělávání, rozvoje poradenství a informatiky až po náklady na kontrolní činnosti státních institucí v oblasti bezpečnosti potravin apod.

Souhrnné hodnocení agrární politiky se jako každoročně týká podpor agrárnímu sektoru účetně či věcně vztažených k roku 2017 a vyplacených k 31. 12. 2017, resp. k 30. 6. 2018 (předpoklad), v porovnání s rokem 2016. Zvláště jsou evidovány také přímé podpory výroby energie ze zemědělských BPS, které hradí spotřebitelé energie a které s celkovou výší přes 5,5 mld. Kč tvoří významnou součást celkových podpor odvětví.

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2016–2017 podle hlavních institucí a sektorů je uvedena v tab. T11/01. Celkové podpory se v roce 2017 meziročně zvýšily z 55,5 mld. Kč na 59,0 mld. Kč, tj. o 6,2 %. Nejvíce k této meziroční změně přispělo meziroční, téměř 12%, zvýšení národních podpor ze zdrojů MZe. Z celkových podpor se podpory pouze zemědělským podnikům zvýšily ze 43,0 mld. Kč na 45,5 mld. Kč,

228 Plnění indikativních ukazatelů Strategie MZe 2030 za období 2015–2017 ve vztahu k údajům výchozího období je souhrnně uvedeno v příl. tab. T11/03.

tj. o 5,7 %. Z celkových podpor činil podíl podpor zemědělským podnikům 77 %. Podíl podpor obecných služeb v roce 2017 dosahoval 17,9 %; podrobnější struktura těchto podpor je uvedena v příl. tab. 11/02. Na zbylých zhruba 5 % podpor se podílely podniky potravinářského, rybářského a lesnického sektoru, venkov a spotřebitelé potravin.

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle institucí (mil. Kč)

Druh výdaje	2016	2017 ^p	Meziroční index
1 Rezort MZe celkem	13 215	14 767	111,75
1.1 Výdaje MZe: dotace, nařízení vlády a ostatní	6 810	6 605	96,99
1.2 Výdaje z PGRLF	986	1 147	116,33
1.3 Výdaje ČR ze SZIF	3 623	5 132	141,65
1.4 Ostatní instituce rezortu MZe	1 796	1 883	104,84
2 Státní pozemkový úřad	1 236	1 139	92,15
3 Státní hmotné rezervy	239	261	109,21
4 GA ČR, TA ČR	208	246	118,27
5 Jiné rezorty	4 837	5 506	113,82
5.1 MŽP, SFŽP ČR	88	87	98,86
5.2 MPO, ČMZR	90	143	158,89
5.4 MD	67	11	16,42
5.5 MŠMT	3 312	2 924	88,27
5.5 MF (daňové úlevy, odpisy dluhů apod.)	1 280	2 341	182,89
6 Kraje	1 450	1 540	106,21
7 Spotřebitelé	5 167	5 545	107,32
8 EU	29 167	29 953	102,69
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce	55 520	58 956	106,19
- zemědělské podniky	43 027	45 483	105,71
- potravinářství	658	760	115,50
- lesnictví ¹⁾	43	199	462,79
- vodní hospodářství a rybářství ¹⁾	885	1 393	157,46
- venkov ¹⁾	6	188	3 133,33
- spotřebitelé	339	358	105,48
- obecné služby ²⁾	10 562	10 575	100,13
Podíl jednotlivých sektorů/druhů výdajů na celkových výdajích	100,00	100,00	Proc. body
- zemědělské podniky	77,50	77,15	-0,35
- potravinářství	1,19	1,29	0,10
- lesnictví	0,08	0,34	0,26
- vodní hospodářství a rybářství	1,59	2,36	0,77
- venkov	0,01	0,32	0,31
- spotřebitelé	0,61	0,61	0,00
- obecné služby	19,02	17,94	-1,09

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

1) Výdaje do uvedených sektorů z PRV, resp. OP Rybářství.

2) Obecné služby: veřejné výdaje na výzkum, vzdělávání, kontrolní činnosti apod., které nejsou přímo alokovány na jednotlivé podniky.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podpory podle hlavních směrů a zdrojů (ČR, EU) jsou uvedeny v tab. T11/02 a podrobněji v příl. tab. 11/01. Největší podíl podpor připadl také v roce 2017 na přímé platby (39,2 %). V důsledku podpor OZE se podíl přímých podpor trhu a cen v roce 2016 i 2017 pohyboval na úrovni 10,5 %. V důsledku navýšení národních podpor podíl zdrojů EU na celkových podporách do českého agrárního sektoru meziročně klesl na 50,8 % (o 1,7 p. b.).

T11/02 - Rekapitulace výdajů podle hlavních směrů podpor

Podpory (mil. Kč)	2016			2017 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	1 351	23 002	24 354	988	22 091	23 079
Program rozvoje venkova²⁾	2 044	5 664	7 708	3 766	7 334	11 100
OP Rybářství³⁾	1	3	5	21	64	85
Ostatní podpory	17 621	52	17 673	18 500	17	18 516
Organizace trhu a podpora cen	5 334	446	5 780	5 727	448	6 175
Celkem	26 352	29 167	55 520	29 003	29 954	58 956
Podpory (% z celku)	2015			2016 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	5,13	78,86	43,87	3,41	73,75	39,15
Program rozvoje venkova²⁾	7,76	19,42	13,88	12,99	24,48	18,83
OP Rybářství³⁾	0,00	0,01	0,01	0,07	0,21	0,14
Ostatní podpory	66,87	0,18	31,83	63,79	0,06	31,41
Organizace trhu a podpora cen	20,24	1,53	10,41	19,75	1,49	10,47
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl zdrojů EU na podporách			52,54			50,81

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

1) Přímé platby EU, PVP a komoditní podpory z národních podpor.

2) PRV 2014-2020 a PRV 2007-2013, včetně opatření HRDP z období 2008-2009, hrazené ze zdrojů PRV.

3) Čerpání finančních prostředků = předfinancované výdaje, tj. proplacené příjemcům.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Tab. T11/03 představuje strukturu podpor podle klasifikace EU a OECD. Podle klasifikace EU se největší část podpor nadále soustřeďuje v Pilíři I (přímé platby jako důchodové podpory, resp. podpory příjmů podniků). Podíl podpor v tomto pilíři včetně podpory cen v roce 2017 činil kolem 57 % celkových podpor. Pokračující orientace agrární politiky především na podporu příjmů a produkce dokumentuje v tab. T11/03 i rozdělení podpor zemědělským podnikům podle klasifikace OECD (podle tzv. implementačního kritéria, při uvažování i podpor OZE). Podpory příjmů a produkce (kategorie A, B1, B3, C, D, E) se ve sledovaných letech pohybovaly v rozmezí 82–86 % celkových podpor zemědělským podnikům a dokumentují nadále vysokou závislost podniků na těchto druzích podpor. Celková úroveň veškerých tzv. provozních podpor (celkové podpory bez kategorií B2, F1, F3 a G) se v obou letech sledovaného období pohybovala kolem 41 mld. Kč.

Míra (žádoucího) oddělení podpor od produkce, tj. podíl na produkci nevázaných a ostatních nekomoditních podpor (podpory kategorie E, F, G) na celkových podporách se v důsledku nárůstu národních podpor v roce 2017 meziročně snížila o 5 p. b. (na 52 %).

T11/03 - Podpory zemědělství podle klasifikace EU a OECD ¹⁾

Věcné zaměření	2016		2017 ^p	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Celkové podpory podle klasifikace EU (včetně OP rybářství)	55 520	100,0	58 956	100,0
Pilíř I	34 629	62,4	33 699	57,2
Pilíř II	10 335	18,6	14 686	24,9
Ostatní podpory	10 555	19,0	10 572	17,9
- z Pilíře II platby LFA a NATURA	2 534	4,6	2 247	3,8
Podpory zemědělství podle klasifikace OECD				
Celkem podpory zemědělství včetně obecných služeb	53 588	x	56 058	x
Celkem podpory zemědělským podnikům bez obecných služeb	43 027	100,0	45 483	100,0
A - Podpory založené na komoditních výstupech	6 908	16,1	7 249	15,9
A1 - Podpora tržních cen	5 167	12,0	5 545	12,2
A2 - Platby založené na výstupech	1 741	4,0	1 704	3,7
B - Platby založené na užití vstupů	3 772	8,8	7 547	16,6
B1 - Užití variabilních vstupů	1 221	2,8	2 284	5,0
B2 - Tvorba fixního kapitálu	1 161	2,7	3 927	8,6
B3 - Služby podnikům	1 390	3,2	1 336	2,9
C - Platby založené na aktuálním stavu PZTD²⁾, s požadovanou produkcí	7 752	18,0	6 996	15,4
C1 - Platby založené na aktuálním stavu TD	861	2,0	335	0,7
C2 - Platby založené na aktuálním stavu PZ	6 891	16,0	6 661	14,6
D - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s požadovanou produkcí	0	0,0	0	0,0
E - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s nepožadovanou produkcí	19 861	46,2	19 185	42,2
E1 - Platby s variabilními sazbami	0	0,0	0	0,0
E2 - Platby s pevnými sazbami	19 861	46,2	19 185	42,2
F - Platby založené na nekomoditních kritériích	4 702	10,9	4 471	9,8
F1 - Dlouhodobé odložení zdrojů	151	0,4	135	0,3
F2 - Specifické nekomoditní výstupy	3 337	7,8	4 213	9,3
F3 - Platby založené na ostatních nekomoditních kritériích	1 214	2,8	123	0,3
G - Ostatní platby	32	0,1	35	0,1
Obecné služby	10 562	x	10 575	x
Podíl (%) provozních podpor (celkem podpory bez B2, F1, F3 a G)		94,1		90,7
Podíl (%) podpor příjmů a produkce (A, B1, B3, C, D, E)		86,3		81,5
Podíl podpor nevázaných na produkci (E, F, G)		57,2		52,1

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

1) Bez výdajů spotřebitelů v důsledku vyšších domácích CZV proti CZV z dovážejících třetích zemí.

2) P = plocha; Z = zvířata; T = tržby; D = příjmy.

3) TSE = Total Support Estimate, PSE = Producer Support Estimate podle klasifikace OECD.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Tab. T11/04 představuje orientační rozdělení podpor agrárnímu sektoru ČR v členění podle dlouhodobých cílů agrární politiky. Již dlouhodobě nejvíce podpor připadá na podpory příjmů podniků (včetně plateb LFA), jejichž podíl se v roce 2017 pohyboval na úrovni 48,5 %, (meziroční pokles o zhruba 6 p. b.). Druhý největší podíl podpor se také v důsledku rozšíření evidence podpor obecných služeb týká rozvoje a stabilizace podnikatelské struktury včetně podpory zvyšování konkurenceschopnosti. Oba cíle společně v roce 2017 představovaly 21,7 % (18 % v roce 2016) celkových podpor. Pozitivní je stálý růst podílu podpor na zlepšování vztahu zemědělství a ostatních podniků agrárního sektoru k životnímu prostředí a venkovu až na 15,4 % v roce 2017. Podíl podpor OZE v obou sledovaných rocích přesahoval 9 % celkových podpor.

T11/04 - Rekapitulace podpor podle cílů zemědělské politiky

Cíle	2016		2017 ^p	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Rozvoj a stabilizace podnikatelské struktury	6 627	11,9	6 856	11,6
Restrukturalizace a modernizace výroby, zlepšení ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti podniků	3 379	6,1	5 937	10,1
Zlepšení ekonomické situace podniků (zvýšení, resp. udržení příjmu zemědělců, včetně plateb LFA)	30 124	54,3	28 571	48,5
Zlepšení vztahu zemědělství k životnímu prostředí	7 665	13,8	9 059	15,4
Rozšíření úlohy zemědělství jako producenta obnovitelných zdrojů energie	5 167	9,3	5 545	9,4
Přiměřené ceny zdravotně nezávadných potravin	2 551	4,6	2 800	4,7
Rozvoj venkova	6	0,0	188	0,3
Celkem	55 520	100,0	58 956	100,0

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Ze souhrnných údajů podpor do agrárního sektoru a z údajů plnění indikativních ukazatelů Strategie MZe 2030 (viz příl. tab. 11/03) je zřejmé, že zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami LFA orientována především na podporu příjmů podniků a po roce 2014 i na podporu zachování produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence byla v obou sledovaných rocích navíc zdůrazněna mimořádnými národními podporami a kompenzacemi.

Implementační plán Strategie resortu Ministerstva zemědělství na období 2017–2020 schválený vládou v listopadu 2017 ukládá v roce 2021 předložení souhrnné Zprávy o realizaci Strategie MZe 2030 za období 2016–2020, na základě které bude Strategie MZe 2030 aktualizována. Zároveň ukládá průběžný monitoring v rámci každoročně předkládaných zpráv o stavu jednotlivých oblastí resortu (v tomto případě Zprávy o stavu zemědělství) a dalších monitorovacích zpráv jednotlivých programů a hodnotících zpráv jednotlivých dílčích oblastí. V rámci tohoto průběžného monitoringu – z meziročních srovnání (viz předchozí kapitoly zprávy) a ze srovnání vývoje cílových ukazatelů Strategie 2030 v letech 2015–2017 v porovnání s indikativními hodnotami roku 2020 lze shrnout následující předběžné závěry:

- Podpory se nadále významně podílejí na podnikatelském důchodu sektoru zemědělství, který meziročně klesl o 1,2 mld. Kč na 21,3 mld. Kč, s nepatrným zvýšením důchodu z faktorů/AWU na 549,2 tis. Kč. V přepočtu na jeden ha z. p. (podle evidence LPIS) podpory podnikům v roce 2017 dosáhly 12,8 tis. Kč a v kalkulaci na jednoho přepočítaného pracovníka (AWU) převyšují 430 tis. Kč.
- Stoupá podíl dotací na výsledcích odvětví: např. podíl dotací na celkové produkci dosáhl v roce 2017 úrovně 24,5 %, což představuje proti roku 2013 zvýšení o 3 p. b. V roce 2017 činil podíl provozních dotací na ČPH podniků přes 75 %. Odvětví jako celek ani prakticky žádná kategorie zemědělských podniků by nebyly bez dané výše podpor dlouhodoběji výrazně rentabilní.

- Podobně jako v předchozích letech distribuce provozních podpor přispívá k vyrovnávání regionálních rozdílů v podmínkách hospodaření, avšak přesto existují kategorie podniků s podstatně vyšší úrovní ČPH/AWU, zapříčiněnou nejen tržními podmínkami a efektivností využití zdrojů, ale i alokací těchto podpor. Týká se to i podniků s BPS. Úroveň ČPH/AWU obecně klesá se snižováním velikosti podniků, zvyšováním podílu ŽV a zvyšováním podílu LFA (mimo velmi extenzivní faremní systémy). V roce 2016 např. malé podniky dosahovaly pouze necelé třetiny úrovně ČPH/AWU, což signalizuje trvalý nevyrovnanost příjmové a ekonomické situace podle velikosti podniků.
- Produktivita práce měřená celkovou produkcí na AWU se mírně zvyšuje (122 tis. Kč v roce 2013 na 127 tis. Kč v roce 2016 i v roce 2017). Celková účinnost faktorů i přes rostoucí investiční podpory však stále nedosahuje potřebné úrovně (např. podíl mezispotřeby na produkci dosahuje 67 %, což převyšuje podíly v řadě zemí EU).
- Přes zavedení přísnějších opatření DZES, opatření v rámci ozelenění přímých plateb a vyšší účast podniků v agroenvironmentálních programech pokračují problémy zejména s erozí půd a vodním režimem krajiny. Tyto problémy významně přispěly k negativním dopadům vývoje počasí (sucho v roce 2016). Podle údajů MŽP a ČZU stále dochází každoročně v důsledku vodní eroze ke značným ztrátám ornice (při značném rozptýlu v odhadech výše ztrát), přibývá půdy poškozené erozí, nadále dochází ke zhutňování půdy mimořádně těžkou mechanizací apod.
- Podmínky poskytování podpor spolu s podmínkami trhu práce nepůsobí zatím dostatečně na vytváření pracovních příležitostí na venkově. To souvisí s pokračujícím poklesem živočišné výroby a dalších odvětví náročnějších na množství a kvalitu práce. Pozitivní změny v tomto směru zatím nepřinášejí ani vyšší úroveň podpor vázaných na produkci tzv. citlivých komodit, ani podobně zaměřené národní podpory. Celkový počet pracovníků v odvětví trvale klesá i přes jejich zvýšenou potřebu v pracovních a sezónně náročnějších komoditách.
- Na komplexní rozvoj venkovských oblastí mají vliv i jiné politiky. Malou dostupností služeb a nedostatečným občanským vybavením jsou nejvíce postiženy malé obce do 500 obyvatel. Zemědělská politika by situaci mohla zmírnit či zlepšit větším důrazem podpor na malé a střední formy podnikání, zejména na rozvoj rodinných farem.

Strategie 2030 je koncipována jako otevřený živý dokument s průběžným monitoringem a vyhodnocováním s předpokladem aktualizace konkrétních prvků v případě identifikované potřeby na základě vývoje vnitřních i vnějších podmínek. Souhrnně lze konstatovat, že vývoj 2015–2017 signalizuje možné problémy v naplňování některých cílů a indikativních ukazatelů Strategie 2030 (viz navazující tabulkový přehled postupu plnění hlavních cílů Strategie 2030). Také s ohledem na přípravu nové politiky po roce 2020 se doporučuje, aby byla v roce 2019 zajištěna hlubší ex-post i ex-ante analýza a případná možná revize strategických cílů

a indikátorů a implementačních podmínek jejich dosahování. Východisko k těmto analýzám tvoří následující souhrnný pohled na postup průběžného plnění strategických cílů rezortu.

Č.	Strategický cíl	Postup plnění
A1	Zajištění potravinového zabezpečení při podstatném zlepšení dopadů zemědělství na přírodní zdroje	Produkce zemědělské biomasy jako celek v přiměřené míře převyšuje domácí poptávku (zejména obiloviny, olejniny, mléko, jatečný skot ad.). Přetrvává však strukturální nerovnováha, zejména pokud jde o produkci s vyšší přidanou hodnotou náročnější na lidskou práci a investice. Vysoká míra konkurence a typická volatilita agrárních trhů spolu se způsobem nastavení a nestejnou výší evropských a národních podpor, včetně mezi stanovených legislativou a finančním rozpočtem PRV pro podporu ekosystémových funkcí a tvorbu veřejných statků, přes dílčí výsledky dosud nevedou k společensky optimálnímu využití potenciálu zemědělství v oblasti ochrany přírodních zdrojů, utváření krajiny a dalších mimoprodukčních funkcí.
A2	Zvýšení efektivity a konkurenceschopnosti zemědělských podniků	Došlo k investičnímu rozvoji jako předpokladu zvyšování efektivity a konkurenceschopnosti podniků. Posun v efektivity odvětví je však stále nižší než ve vyspělejších zemích EU.
A3	Zajištění vyváženého ekonomického rozvoje a životaschopnosti zemědělských podniků, včetně snížení dopadů rizikovitosti podnikání v zemědělství	Rizikovitost v zemědělství se neustále v důsledku volatility cen a výkyvů počásí prohlubuje. Stát zasahuje podporami a kompenzacemi, avšak řešení rizik na úrovni soukromých aktivit se nerozvíjí a není ani státem ve formě poradenství silněji podporováno. Fond nepojistitelných rizik se nepodařilo dosud realizovat.
A4	Rozvoj využití zemědělské biomasy jako obnovitelného zdroje energie	Využití biomasy jako OZE se zatím rychle rozvíjí, zejména pokud jde o zemědělské BPS. Rozvoj jde však často na úkor řádného zacházení s půdou. Lze předpokládat, že nové podmínky podpor utlumí jejich další rozvoj v dosavadním pojetí.
A5	Zlepšení vztahů zemědělství k venkovu	Převažující velkovýrobní průmyslové zemědělství za současných podmínek v řadě případů nevytváří příznivé podmínky pro rozvoj venkova. V dalším období je potřeba věnovat podstatně větší pozornost lokálnímu podnikání na bázi malých a středních podniků především rodinného typu, stejně jako podpoře diverzifikace činností zemědělských podniků a jejich mimoprodukčních funkcí.
A6	Rozvoj a využití poznatků vědeckotechnologického vývoje ve prospěch reálné konkurenceschopnosti	Ve využití poznatků vědy a technologií, pokud nejsou implementovány přímo prostřednictvím vstupů, existují rezervy. Je nutno posilovat rozvoj AKIS a demonstračních podniků více typů.
A7	Snížení dopadů rizikovitosti podnikání v zemědělství	Ke stabilizaci zemědělských příjmů významně přispívají přímé platby a dále podpora diverzifikace činností zemědělských podniků (viz i cíl A3).
A8	Zvyšování ochrany půdy v době klimatické změny s ohledem na udržitelné hospodaření a na komplexní rozvoj a tvorbu krajiny	Přes (cross compliance), ozelenění přímých plateb a dobrovolná agroenvironmentální a klimatická opatření se kvalita půdy a její vodní režim zásadním způsobem nezlepšuje. Rovněž v krajinotvorných funkcích a přizpůsobení klimatickým změnám dosud nedochází k plnému společensky optimálnímu využití potenciálu zemědělství (viz také A1).
B1	Zajištění racionální míry potravinového zabezpečení z hlediska dostatečných zpracovatelských kapacit	Zpracovatelské kapacity z hlediska potravinového zabezpečení ČR jsou dostatečné, s výjimkou výroby rostlinných jedlých olejů a tuků. Problémem je efektivnost na jednotném trhu EU a působení tržních nedokonalostí v rámci potravinové vertikály.
B2	Ekologicky šetrný růst efektivity a produktivity českého potravinářství	Ekologicky šetrná produktivita zpracovatelů v ČR také díky zvyšovaným investičním podporám roste, avšak stále za produktivitou zejména okolních zemí EU 15 v průměru zaostává.
B3	Posilování významu potravinářství na domácím trhu a růst jeho exportní výkonnosti	V obou aspektech také v důsledku nenaplnění cíle B2 a tlaků obchodních řetězců k posilování významu českého potravinářství dosud nedochází.
B4	Zvýšení významu potravinářství v zaměstnanosti a rozvoji venkova	Význam lokálních a regionálních trhů, jejichž marketing stát podporuje, mírně každoročně roste a odtud roste i státem podporovaný rozvoj regionálních zpracovatelských kapacit a tzv. krátkých řetězců.
B5	Důraz na zvyšování bezpečnosti potravin a ochranu spotřebitelů	ČR patří v EU k zemím se špičkovými kontrolními institucemi na ochranu spotřebitelů.
C1	Zvýšení exportní výkonnosti zejména produktů s vyšší přidanou hodnotou a hledání nových odbytišť mimo EU	Uvedený cíl se také díky nižší výkonnosti českých producentů a jejich prohlubující se orientaci na vývoz výrobků s nízkou přidanou hodnotou nedaří plnit. Přislíben do budoucnosti může být aktivita zemědělských diplomatů ve vybraných třetích zemích.

P1 PŘEHLED LEGISLATIVNÍCH OPATŘENÍ VE VZTAHU K AGRÁRNÍMU SEKTORU

1.1 Přehled legislativních opatření přijatých od roku 1. 1. 2017 do 1. 3. 2018 a publikovaných ve Sbírce zákonů

1.1.1 Zákony

Zákon č. 26/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2017)

Zákon č. 60/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 18. 3. 2017)

Zákon č. 61/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 5. 2017)

Zákon č. 62/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 5. 2017)

Zákon č. 255/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2017)

Zákon č. 295/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů (zákon o oběhu osiva a sadby), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2017)

Zákon č. 299/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 12. 2017)

Zákon č. 302/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2017)

1.1.2 Nařízení vlády

Nařízení vlády č. 17/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 18/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 19/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 185/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění nařízení vlády č. 61/2016 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 36/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 29/2016 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů a o změně některých souvisejících nařízení vlády, a o změně některých souvisejících nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 47/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 49/2017 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol a o změně některých souvisejících nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 15. 3. 2017)

Nařízení vlády č. 312/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užívatelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 12. 2017)

Nařízení vlády č. 314/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 29/2016 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů, a další související nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2017)

Nařízení vlády č. 315/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2017)

Nařízení vlády č. 316/2017 Sb., o některých podmínkách k provádění společné organizace trhů v odvětví cukru

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 10. 2017)

Nařízení vlády č. 368/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 142/2014 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhů se zemědělskými produkty v oblasti vinohradnictví a vinařství, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 15. 11. 2017)

Nařízení vlády č. 425/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 15. 12. 2017)

Nařízení vlády č. 426/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2018)

Nařízení vlády č. 427/2017 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2018)

Nařízení vlády č. 27/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2018)

Nařízení vlády č. 28/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2018)

Nařízení vlády č. 29/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2018)

Nařízení vlády č. 34/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2018)

1.1.3 Vyhlášky

Vyhláška č. 38/2017 Sb., o způsobu výpočtu nároku na vrácení daně z minerálních olejů zaplacené v cenách některých minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě a způsobu a podmínkách vedení dokladů a evidence s nimi souvisejícími
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2017 do 30. 6. 2017)

Vyhláška č. 68/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 29/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 5. 2017)

Vyhláška č. 70/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 3. 2017)

Vyhláška č. 72/2017 Sb., o genetických zdrojích zvířat
(pozn.: účinnost předpisu od 18. 3. 2017)

Vyhláška č. 88/2017 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o vinohradnictví a vinařství
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2017)

Vyhláška č. 141/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 172/2015 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 6. 2017)

Vyhláška č. 176/2017 Sb., o způsobu výpočtu nároku na vrácení spotřební daně z minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě a při provádění hospodaření v lese
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2017)

Vyhláška č. 177/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2017)

Vyhláška č. 211/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 313/2014 Sb., o označování a pasech psů, koček a fretek v zájmovém chovu při jejich neobchodních přesunech
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2017)

Vyhláška č. 213/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 458/2003 Sb., kterou se provádí zákon o genetických zdrojích rostlin a mikroorganismů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2017)

Vyhláška č. 229/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 377/2013 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění vyhlášky č. 131/2014 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 8. 2017)

Vyhláška č. 237/2017 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 3. 9. 2017)

Vyhláška č. 239/2017 Sb., o technických požadavcích pro stavby pro plnění funkcí lesa
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2018)

Vyhláška č. 331/2017 Sb., o stanovení dalších odrůd ovocných druhů s úředně uznaným popisem, které se považují za zapsané do Státní odrůdové knihy
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2017)

Vyhláška č. 334/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2017)

Vyhláška č. 335/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd a zjišťování půdních vlastností lesních pozemků, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2017)

Vyhláška č. 336/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 197/2004 Sb., k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráží, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2017)

Vyhláška č. 356/2017 Sb., kterou se zrušuje vyhláška č. 2/2013 Sb., o obsahových náležitostech žádosti o povolení domácí porážky skotu mladšího 24 měsíců nebo jelenovitých z farmového chovu a obsahových náležitostech jejího ohlašování

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 11. 2017)

Vyhláška č. 389/2017 Sb., o stanovení výše paušálních částek nákladů veterinárních kontrol spojených s dovozem nebo vývozem

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2018)

Vyhláška č. 403/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 298/2014 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2018)

Vyhláška č. 419/2017 Sb., kterou se mění některé vyhlášky v souvislosti s úpravou služebních stejnokrojů zaměstnanců orgánů státní správy lesů, myslivosti a rybářství

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2018)

Vyhláška č. 428/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2018)

Vyhláška č. 445/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 128/2009 Sb., o přizpůsobení veterinárních a hygienických požadavků pro některé potravinářské podniky, v nichž se zachází se živočišnými produkty, ve znění vyhlášky č. 191/2013 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2018)

Vyhláška č. 448/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2018)

Vyhláška č. 449/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2018)

Vyhláška č. 3/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 378/2010 Sb., o stanovení druhového seznamu pěstovaných rostlin, ve znění vyhlášky č. 42/2014 Sb., a další související vyhlášky

(pozn.: účinnost předpisu od 24. 1. 2018)

Vyhláška č. 4/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 331/2004 Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření původce bakteriální kroužkovitosti bramboru a původce bakteriální hnědé hniloby, ve znění vyhlášky č. 328/2008 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 2. 2018)

Vyhláška č. 11/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 3. 2. 2018)

Vyhláška č. 17/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 206/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky

(pozn.: účinnost předpisu od 22. 2. 2018)

Vyhláška č. 18/2018 Sb., o veterinárních požadavcích na chov včel a včelstev a o opatřeních pro předcházení a zdolávání některých nákaz včel a o změně některých souvisejících vyhlášek

(pozn.: účinnost předpisu od 22. 2. 2018)

Vyhláška č. 19/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 22. 2. 2018)

Vyhláška č. 25/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 197/2004 Sb., k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2018)

1.2 Přípravované právní předpisy v roce 2017

V roce 2017 probíhaly legislativní práce na tvorbě právních předpisů vycházející především z usnesení vlády ze dne 14. prosince 2016 č. 1121 o Plánu legislativních prací vlády na rok 2017. Ministerstvo zemědělství předložilo, mimo legislativní úkoly obsažené v tomto usnesení, několik dalších návrhů právních předpisů k řešení některých aktuálních problémů z oblasti zemědělství a z důvodů implementace právních předpisů Evropské unie do našeho právního prostředí.

Mezi některé významné návrhy zákonů připravované v roce 2017 patří zejména:

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů

(pozn. termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2018),

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů
(pozn. termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2019),
- návrh nařízení vlády o podmínkách poskytování plateb pro horské oblasti a jiné oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními a o změně některých souvisejících nařízení vlády
(pozn. publikováno ve Sbírce zákonů pod č. 43/2018 Sb. s termínem nabytí účinnosti dnem 1. 4. 2018),
- návrh nařízení vlády o podmínkách poskytování plateb pro přechodně podporované oblasti s přírodními omezeními
(pozn. publikováno ve Sbírce zákonů pod č. 44/2018 Sb. s termínem nabytí účinnosti dnem 1. 4. 2018),
- návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor
(pozn. termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2018),
- návrh nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol a o změně některých souvisejících nařízení vlády
(pozn. termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2018).

K většině z výše uvedených návrhů zákonů byly v roce 2017 rovněž souběžně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů (návrhy nařízení vlády a návrhy vyhlášek).

P2 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU ZA ÚČETNÍ ROK 2015

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou komisí – Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetových stránkách EK (<http://ec.europa.eu/agriculture/rca/>).

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příloze tab. P2/01 a P2/02 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu prakticky všech ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou obdobné výsledky prezentovány Evropskou komisí i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků jednak podle jednotlivých kategorií výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví,

víno, ostatní trvalé kultury, mléko, chov skotu, chov prasat a drůbeže, smíšená výroba) a jednak podle tříd ekonomické velikosti zemědělských podniků²²⁹. Standardní výstup FADN obsahuje ukazatele popisující základní výrobní strukturu zemědělských podniků v naturálních ukazatelích (v ha, VDJ) a celou řadu ekonomických indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele hrubé zemědělské produkce v členění na jednotlivé komodity, dále ukazatele podnikových nákladů, podpor do zemědělství, salda podpor a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik jsou uvedeny pracovní síly celkem v přepočtu na AWU²³⁰ a neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU²³¹.

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P2/01.

Oficiální výsledky, tak jak jsou prezentované EK (příloha tab. P2/01), jsou přepočteny na průměrné podniky jednotlivých zemí prostřednictvím systému vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient, který reprezentuje určitý počet podniků téhož výrobního zaměření a velikostní skupiny korespondující s celkovým počtem podniků obdobného zaměření příslušné země. Hodnoty šetření FADN u jednotlivých podniků jsou násobeny tímto koeficientem a tím jsou dosaženy hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (za část, která je pokryta sítí FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech podniků dané země, reprezentovaných sítí FADN, vznikne výsledek za průměrný podnik dané země. Jedná se v podstatě o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých kategoriích výrobního zaměření (specializace) a velikostní třídy zemědělského podniku, tak jak jsou zjištěny Strukturálním šetřením v zemědělství (FSS). V ČR síť FADN reprezentuje všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS, jejichž ekonomická velikost přesahuje 8 tis. € (třída ekonomické velikosti IV.–XIV.), tj. 17 210 podniků, které celkově obhospodařují cca 3 500 tis. ha z. p.

Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 28 jsou uvedeny v příloze tab. P2/02 stejné ukazatele přepočtené na 1 ha obhospodařované z. p.

229 Ekonomická velikost – klasifikační systém EU definuje podle hodnoty celkové standardní produkce podniku celkem 14 tříd ekonomické velikosti.

230 AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

231 FWU – Roční pracovní jednotka neplacené (rodinné) práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. neplacené práce).

Obr. P2/01 – Odvození ukazatelů ekonomických výsledků podle metodiky FADN EU

Celková hrubá produkce (Total output)					Bilance provozních podpor a daní (Balance current subsidies & taxes)			
Celková hrubá rostlinná produkce (Output crops & crop products)		Celková hrubá živočišná produkce (Output livestock & livestock products)		Ostatní hrubá produkce (Other output)				
Mezispotřeba celkem (Intermediate consumption)			Hrubá přidaná hodnota (Gross Farm Income)					
Přímé náklady celkem (Specific costs)		Režijní náklady celkem (Farming overheads)						
			Odpisy (Depreciation)		Čistá přidaná hodnota (Farm Net Value Added)		Bilance investičních podpor a daní (Balance subsidies & taxes on investment)	
			Externí faktory celkem (External factors)			Důchod ze zemědělské činnosti (Family Farm Income)		
			Vyplacené mzdy (Wages)		Vyplacené pachtovné (Rent)			

Pramen: Farm Accountancy Data Network, Commission of the European Communities, 1984, s. 66, terminologie podle ÚZEI

Zpracoval: J. Hanibal a kol. (ÚZEI)

P3 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	–	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	–	Daňové zatížení podnikatelů v rezortu zemědělství
2.1/01	–	Předmět a výše plateb opatření v PRV 2014–2020
2.1/02	–	Předmět a výše podpor v rámci PRV 2007–2013
2.1/03	–	Předmět a výše plateb v HRDP
2.1/04	–	PRV 2014–2020 – Priority, prioritní oblasti (PO) a operace
2.2/01	–	Přímé platby v roce 2015 a předpoklad čerpání podpor v roce 2016 – přímé platby ke dni 31. 12. 2016
4.1/01	–	Aplikace průmyslových hnojiv
5.3/01	–	Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních průměrné zpravodajské domácnosti
5.4/01	–	Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží
6.1/01	–	Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2016
6.1/02	–	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2016
6.4/01	–	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
6.7/01	–	Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců
8.1/01	–	Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby
8.2/01	–	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	–	Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby
8.2/03	–	Porážky hospodářských zvířat
9.2/01	–	Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/02	–	Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/03	–	Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu
9.2/04	–	Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu
9.2/05	–	Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/06	–	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 15
9.2/07	–	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s NČZ
10.1/01	–	SZÚ – Celková produkce – rostlinná produkce v základních cenách
10.1/02	–	SZÚ – Celková produkce – živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/03	–	SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/04	–	SZÚ – Kapitálový účet v základních cenách
10.2/01	–	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/02	–	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/03	–	Výsledky hospodaření podniků podle LFA
11/01	–	Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor
11/02	–	Přehled podpor obecných služeb v zemědělství
11/03	–	Indikativní ukazatele Strategie MZe 2030 a jejich plnění
P2/01	–	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 – Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik
P2/02	–	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 – Standardní výstup přepočtený na 1 ha

1.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2011	1,62	0,74	0,020	2,31
2012	1,83	0,77	0,018	2,25
2013	1,88	0,79	0,015	2,22
2014	1,98	0,75	0,016	2,24
2015	1,75	0,71	0,015	2,17
2016	1,78	0,66	0,016	2,17
2017	1,78	0,65	0,015	2,15
Stálé ceny roku 2010				
2011	1,04	0,62	0,019	2,44
2012	1,11	0,63	0,017	2,32
2013	1,08	0,63	0,015	2,19
2014	1,18	0,58	0,013	2,15
2015	1,19	0,59	0,012	2,14
2016	1,27	0,63	0,012	2,20
2017	1,27	0,64	0,012	2,17

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ-NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ-NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ-NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

Pramen: ČSÚ - údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	226	265	427	397	535	134,8
Daň z příjmu právnických osob	2 091	3 394	4 498	3 173	3 083	97,2
Daň z příjmu FO a PO celkem	2 317	3 659	4 925	3 570	3 618	101,3
Daň z nemovitostí	1 083	1 145	1 205	1 144	1 153	100,8
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet ¹⁾)	375	2 426	-1 434	-3 522	-3 137	89,1
Daň spotřební - vrátka daně za zelenou naftu ²⁾	-1 282	-971	-1 217	-1 219	-2 282	187,2

1) Odpočet daně převyšoval v letech 2015 až 2017 daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: MF (do roku 2013); GŘŘ a MZe

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

2.1/01 - Předmět a výše plateb opatření v PRV 2014–2020 (část 1/2)

Opatření	Předmět a výše podpor (platné pro rok 2017)
Opatření 1 - Předávání znalostí a informační akce	Cílem opatření je posílit znalostní základnu a podpořit předávání znalostí v zemědělství, potravinářství a lesnictví. K jeho naplňování povede podpora celoživotního vzdělávání a odborné přípravy v odvětví zemědělství, potravinářství a lesnictví. 1.1.1 Vzdělávací akce 1.2.1 Informační akce.
Opatření 4 - Investice do hmotného majetku	Opatření je zaměřeno na zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních zemědělských podniků. Účelem je přispět k dosažení konkurenceschopného zemědělství, potravinářství a lesnictví a také přispět k dosažení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji. Opatření se dělí: 4.1.1 Investice do zemědělských podniků 4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů 4.3.1 Pozemkové úpravy 4.3.2 Lesnická infrastruktura.
Opatření 6 - Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti	Cílem opatření je napomoci generační obnově v zemědělství a současně usnadnit vstup dostatečně kvalifikovaných zemědělců do odvětví. 6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců 6.4.1 Investice do nezemědělských činností 6.4.2 Podpora agroturistiky 6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů.
Opatření 8 - Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů	Opatření je zaměřeno na ochranu životního prostředí a podporu účinného využívání zdrojů, podporu přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení. Jeho účelem je přispět k dosažení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků. Opatření se skládá z 9 operací: 8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů (sazba za preferované dřeviny 82 008,74 Kč/ha; sazba na ostatní dřeviny 56 744,10 Kč/ha) 8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích 8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách 8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi 8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin 8.5.2 Neproduktivní investice v lesích 8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin 8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství 8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven.
Opatření 10 - AEKO - Integrovaná produkce	Kompenzace pro podniky hospodařící podle pravidel integrovaného zemědělství. Výše podpory pro ovoce 10 916,48 Kč/ha, pro víno (základní ochrana vlnic) 8 727,78 Kč/ha, (nadstavbová ochrana vlnic) 18 239,18 Kč/ha, pro zeleninu 11 510,95 Kč/ha, pro jahodník 11 700,09 Kč/ha.
Opatření 10 - AEKO - Ošetřování travních porostů	Rozdělení a výše podpor: Obecná péče o louky a pastviny 2 594,02 Kč/ha Mezofilní a vlhkofilní louky - hnojené 4 485,49 Kč/ha Mezofilní a vlhkofilní louky - bez hnojení 4 998,89 Kč/ha Horské a suchomilné louky - hnojené 4 404,42 Kč/ha Horské a suchomilné louky - bez hnojení 4 593,57 Kč/ha Trvale podmaččené a rašelinné louky 18 698,53 Kč/ha Ochrana modrásků 4 674,63 Kč/ha Ochrana chrástala polního 5 350,16 Kč/ha Suché stepní trávníky a vřesoviště 9 538,41 Kč/ha Druhově bohaté pastviny 5 755,47 Kč/ha
Opatření 10 - AEKO - Zatravnňování orné půdy	Výše podpor: - zatravnění, běžnou směsí 8 376,51 Kč/ha; - zatravnění, druhově bohatou směsí 9 349,27 Kč/ha; - zatravnění, regionální směsí 10 808,40 Kč/ha; - zatravnění, podél vodního útvaru běžnou směsí 9 106,08 Kč/ha - zatravnění, podél vodního útvaru druhově bohatou směsí 10 403,09 Kč/ha - zatravnění, podél vodního útvaru regionální směsí 11 564,99 Kč/ha.
Opatření 10 - AEKO - Biopásy	Výše podpory: Biopásy krmné 18 104,07 Kč/ha; Nektarodárné biopásy 15 969,41 Kč/ha.
Opatření 10 - AEKO - Ochrana čejky chocholaté	Zachování ptačích lokalit 18 023,01 Kč/ha na oblasti hnízdění čejky chocholaté.
Opatření 10 - AEKO - Dráhy soustředěného odtoku	Sazba 15 131,76 Kč/ha.

Pramen: ÚZEI

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná

2.1/01 - Předmět a výše plateb opatření v PRV 2014–2020 (část 2/2)

Opatření	Předmět a výše podpor (platné pro rok 2017)
Opatření 11 - Ekologické zemědělství	Cílem opatření je podporovat systémy hospodaření šetrné k životnímu prostředí – posílit prevenci degradace půdy, zachovat a obnovit cenná stanoviště na zemědělské půdě z hlediska druhové různorodosti a zvýšit ekologickou stabilitu a estetickou hodnotu krajiny. Předmětem dotace je zemědělská půda obhospodařovaná v režimu: a) Podpora přechodu na EZ: trvalý travní porost 2 269,76 Kč/ha, omá půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 14 483,26 Kč/ha, omá půda-trávy na semeno 7 160,57 Kč/ha, omá půda-ostatní plodiny 6 620,15 Kč/ha, pěstování jahodníku 18 077,05 Kč/ha, travní porost 2 134,66 Kč/ha, úhor 918,71 Kč/ha, sad IS 22 292,33 Kč/ha, sad OS 11 456,90 Kč/ha, vinice 24 318,90 Kč/ha, jiná trvalá kultura 4 458,47 Kč/ha, chmelnice 24 318,90 Kč/ha. b) Podpora zachování EZ: trvalý travní porost 2 242,74 Kč/ha, omá půda, pěstování zeleniny nebo spec. bylin 12 591,79 Kč/ha, omá půda-trávy na semeno 4 863,78 Kč/ha, omá půda-ostatní plodiny 4 863,78 Kč/ha, pěstování jahodníku 15 753,24 Kč/ha, travní porost 1 864,45 Kč/ha, úhor 783,61 Kč/ha, sad IS 21 049,36 Kč/ha, sad OS 11 456,90 Kč/ha, vinice 22 832,75 Kč/ha, jiná trvalá kultura 4 458,47 Kč/ha, chmelnice 22 832,75 Kč/ha.
Opatření 12 - Natura 2000 a rámcová směrnice o vodě	Cílem opatření je pomoci zemědělcům při řešení specifického znevýhodnění vyplývajícího z implementace evropských směrnic pro soustavu Natura 2000. Výše podpory 2 323,81 Kč/ha.
Opatření 13 - Platby za přírodní znevýhodnění (LFA)	V rámci PRV 2014-2020 jsou použity tyto kategorie: - horské oblasti - H1 3 701,88 Kč/ha - horské oblasti - H2 3 485,71 Kč/ha - horské oblasti - H3 2 458,91 Kč/ha - horské oblasti - H4 2 972,31 Kč/ha - horské oblasti - H5 2 242,74 Kč/ha - ostatní oblasti - OA 2 215,72 Kč/ha - ostatní oblasti - OB 1 540,20 Kč/ha - oblast ovlivněná specifickým omezením S 2 242,74 Kč/ha.
Opatření 14 - Dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ)	Cílem opatření je zlepšení podmínek hospodářských zvířat - naplnění jejich přirozených potřeb, přispívá k zavádění inovativních postupů a technologií jejich chovu. Podpora v rámci tohoto opatření je cílena do sektoru dojeného skotu a do sektoru prasat. 14.1.1 Zvětšení lehacího prostoru v chovu dojnic 351,27 Kč/VDJ; 14.1.2 Zlepšení stájového prostředí v chovu dojnic 1 810,41 Kč/VDJ; 14.1.3 Zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy 1 702,32 Kč/VDJ; 14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasnic/prasnic 2 891,25/1 594,24 Kč/VDJ; 14.1.5 Zvětšení plochy pro odstavená selata 2 404,87 Kč/VDJ.
Opatření 16 - Spolupráce	Opatření je zaměřeno na posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství, rybářství a akvakultury. Jeho účelem je přispět k dosažení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví a přispět k dosažení udržitelného hospodaření s přírodními zdroji. 16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP 16.2.1 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií 16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů 16.3.1 Sdílení zařízení a strojů 16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů 16.6.1 Horizontální a vertikální spolupráce při udržitelném zajišťování biomasy pro výrobu energie a v průmyslových procesech.
Opatření 20 - Technická pomoc	Technická pomoc je dle článku 59 nařízení (EU) č. 1303/2013 určena pro řádné zajištění implementace Programu rozvoje venkova a k zabezpečení činnosti Celostátní sítě pro venkov. Budou se podporovat opatření v oblasti přípravy, řízení, monitorování, hodnocení, informování a komunikace, vytváření sítí, řešení stížností, kontroly a auditu a na podporu opatření ke snížení administrativní zátěže příjemců. 20.1 Podpora technické pomoci (mimo CSV) 20.2 Podpora pro zřízení a činnost CSV.

Pramen: ÚZEI

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná

2.1/02 - Předmět a výše podpor v rámci PRV 2007–2013

Opatření	Předmět a výše podpor
Osa I	
Modernizace zemědělských podniků (I.1.1)	Podpora zaměřena na investice zlepšující celkovou výkonnost zemědělských podniků za účelem zvýšení jejich konkurenceschopnosti. Podpora projektu se pohybuje mezi 100 tis. až 30 mil. Kč, max. 90 mil. Kč na žadatele na období 2007-2013. Podpora rychle rostoucích dřevin pro energetické účely, 40-60 % nákladů.
Investice do lesů (I.1.2)	Podpořené akce mají řešit existující problémy jako jsou: nízká úroveň investic v sektoru lesnictví a nevyhovující technické vybavení lesnických podniků. Také bude přispívat k vytvoření a ochraně malých firem, které vytvoří pracovní místa pro kvalifikovanou i nekvalifikovanou pracovní sílu na venkově. Technické vybavení pro lesnictví: podpora až 50 % nákladů, max. 30 mil. Kč na žadatele a období 2007-2013. Technické vybavení ve firmách: podpora až 50 % nákladů, max. 20 mil. Kč na žadatele a období 2007-2013. Infrastruktura v lesnictví: podpora 100 % výdajů, max. 60 mil. Kč na žadatele a období 2007-2013.
Předčasné ukončení zemědělské činnosti (I.3.3)	Roční podpora pro zemědělce staršího 55 let v případě, že odešel do předčasného důchodu a předal své hospodaření nově příchozímu pracovníkovi (začínající zemědělec).
Osa II	
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA) podle NV č. 75/2007 Sb. (II.1.1)	Platby v méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na travní porosty (Kč/ha): - horské oblasti - oblast A - 4 314,52 (2014), 3 799,70 (2015); - horské oblasti - oblast B - 3 682,45 (2014), 3 577,82 (2015); - ostatní oblasti - oblast A - 3 215,28 (2014), 2 523,89 (2015); - ostatní oblasti - oblast B - 2 583,21 (2014), 3 050,85 (2015); - specifické oblasti - 3 132,83 (2014), 2 302,01 (2015).
Ekologické zemědělství. NV č. 79/2007 Sb. (II.1.3)	Opatření je navrženo na podporu způsobu využití půdy v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí a krajiny. Výše podpor v Kč/ha: - orná půda - 4 259,56 (2014), 4 292,42 (2015); - travní porosty - 2 445,81 (2014), 2 464,68 (2015); - travní porosty (všechny pozemky v systému EZ) - 1 951,15 (2009), 1 966,20 (2015); - trvalé kultury - 23 331,37 / 14 015,31 (2014), 23 511,36 / 14 123,43 (2015); - zelenina a speciální byliny na orné půdě - 15 499,28 (2014), 15 618,85 (2015).
Ošetřování travních porostů. NV č. 79/2007 (II.1.3)	Výše podpor v PRV 2007-2013 v Kč/ha: - louky 2 061,08 (2014), 2 076,98 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 2 748,10 (2014), 2 769,30 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - nehnojené 3 187,80 (2014), 3 212,39 (2015); - horské a suchomilné louky - hnojené 3 297,72 (2014), 3 323,16 (2015); - horské a suchomilné louky - nehnojené 3 572,53 (2014), 3 600,09 (2015); - pastviny 3 077,87 (2014), 3 101,62 (2015); - druhově bohaté pastviny 4 644,29 (2014), 4 680,12 (2015); - suché stepní trávníky a vřesoviště 8 464,15 (2014), 8 525,44 (2015).
Zatrávňování orné půdy. NV č. 79/2007 (II.1.3)	Sazby podpor na titul zatrávňování orné půdy v Kč/ha: - zatrávňování orné půdy - 7 477,11 (2015), 7 296,21 (2016), 7 295,67 Kč/ha (2017); - zatrávňování orné půdy podél vodního útvaru - 8 169,44 (2015), 7 971,79 (2016), 7 971,20 Kč/ha (2017); - zatrávňování orné půdy regionální směsí - 9 618,35 (2014), 9 692,55 (2015); - zatrávňování o. p. regionální směsí podél vodního útvaru - 10 277,89 (2014), 10 357,18 (2015).
Pěstování mezipločin (II.1.3)	Sazba 2 858,02 Kč/ha (2014), resp. 2 880,07 Kč/ha (2015) na plochy o. p. oseté mezipločinou.
Biopásy (II.1.3)	Vytváření biopásů (směs uzeného osiva). Sazba 11 019,88 (2014), resp. 11 104,89 (2015) Kč/ha biopásu.
Integrované systémy pěstování (II.1.3)	Kompenzace podnikům, které hospodají podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby (Kč/ha): ovoce 11 954,24 (2014), 12 046,46 (2015), vinná réva 13 932,87 (2014), 14 040,35 (2015), zelenina 12 091,64 (2014), resp. 12 184,92 (2015).
Zalesňování zemědělské půdy (II.2.1)	Dotace na péči o lesní porost: 12 101,84 Kč/ha (2015), 11 809,05 Kč/ha (2016), 11 808,18 Kč/ha (2017). Náhrada za ukončení zemědělské výroby: za T nebo O 4 026,13 Kč/ha (2017), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 7 944,17 Kč/ha (2017), za T nebo O 4 026,43 Kč/ha (2016), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 7 944,76 Kč/ha (2016), za T nebo O 4 126,26 Kč/ha (2015), za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 141,74 Kč/ha (2015).
Platby v rámci Natura 2000 v lesích (II.2.2)	Podpora na zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu. Sazba 1 621,38 Kč/ha (2016), 1 621,26 Kč/ha (2017).
Lesnicko-environmentální platby (II.2.3)	Podpora na zvýšení podílu melioračních a zpevňujících dřevin je v rozmezí od 1 189,01 Kč/ha do 3 783,22 Kč/ha (2016), resp. od 1218,49 Kč/ha do 3 877,02 Kč/ha (2015), resp. od 1 188,92 Kč/ha do 3 782,94 Kč/ha (2017).
Osa III	
Diverzifikace činností nezemědělské povahy (III.1.1)	Projekty implementované v obcích do 2 000 obyvatel na území ČR. Min. výdaje projektu 50 000 Kč. Podle regionu a rozsahu projektu může být hrazena podpora v rozsahu od 40 do 60 % výdajů.
Podpora cestovního ruchu (III.1.3)	Ve vazbě na opatření 2.2 z programu SAPARD. Projekty implementované v obcích do 2 000 obyvatel na území ČR. Min. výdaje projektu 50 000 Kč.

Pramen: ÚZEI

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná

2.1/03 - Předmět a výše plateb v HRDP

Opatření	Předmět a výše podpor
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	„Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel pobírá dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.“
Lesnictví	a) Dotace na zalesnění zemědělské půdy založení lesního porostu: listnaté dřeviny 92 tis. Kč/ha, jehličnaté dřeviny 74 tis Kč/ha, roční dotace na následnou péči o takto vzniklý lesní porost 12 tis. Kč/ha a roční dotace ve formě náhrady za zalesněnou ornou půdu 8,6 a za zalesněné travní porosty 4,2 Kč/ha, náhrada jiná kultura než zemědělský podnikatel 5,8 Kč/ha. b) Dotace na založení porostu rychle rostoucích dřevin pouze v roce jeho výsadby, ve výši (tis. Kč/ha) 60 za výsadbu produkčního porostu, 75 za výsadbu reprodukčního porostu.

Pramen: ÚZEI

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná

2.1/04 - PRV 2014–2020 - Priority, prioritní oblasti (PO) a operace

1 - Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech	
	PO 1A - podpora inovací, spolupráce a rozvoje znalostní základny ve venkovských oblastech
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 16.1.1, 16.1.2, 16.2.1, 16.2.2, 16.3.1, 16.4.1, 16.6.1, 19.2.1
	PO 1B - posílení vazeb mezi zemědělstvím, produkcí potravin a lesnictvím v rámci výzkumu a podpory inovací, mimo jiné za účelem zlepšení řízení v oblasti životního prostředí a environmentálního profilu
	Přispívající operace: 16.1.1, 16.1.2, 16.2.1, 16.2.2, 16.3.1, 16.4.1, 16.6.1
	PO 1C - podpora celoživotního vzdělávání a odborné přípravy v odvětvích zemědělství a lesnictví
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1
2 - Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů	
	PO 2A - zvýšení hospodářské výkonnosti všech zemědělských podniků a usnadnění jejich restrukturalizace a modernizace, zejména s ohledem na zvýšení míry účasti a orientace na trhu, jakož i zemědělské diverzifikace
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 4.1.1, 4.3.1, 16.1.1, 16.2.1, 16.3.1
	PO 2B - usnadnění vstupu dostatečně kvalifikovaných zemědělců do odvětví zemědělství a zejména generační obměny v tomto odvětví
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 6.1.1
	PO 2C - zvýšení hospodářské výkonnosti všech lesnických podniků, zejména s ohledem na zvýšení míry účasti a orientace na trhu
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 4.3.2, 8.6.1, 8.6.2
3 - Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství	
	PO 3A - zlepšení konkurenceschopnosti prvovýrobci jejich lepším začleněním do zemědělsko-potravinářského řetězce prostřednictvím programů jakosti, zvýšení hodnoty zemědělských produktů, podpory na místních trzích a krátkých dodavatelských řetězců, seskupení a organizací producentů a meziodborových organizací
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 4.2.1, 14.1.1, 14.1.2, 14.1.3, 14.1.4, 14.1.5, 16.2.2., 16.4.1
4 - Obnova, ochrana a zlepšování ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví	
	PO 4A - obnova, zachování a posílení biologické rozmanitosti (včetně oblastí sítě Natura 2000, oblastí s přírodními či jinými zvláštními omezeními), zemědělství vysoké přírodní hodnoty i stavu evropské krajiny
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 10.1.1, 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5, 10.1.6, 10.1.7, 10.1.8, 11.1.1, 11.2.1, 12.1.1, 13.1.1, 13.1.2, 13.1.3, 15.1.1, 15.2.1
	PO 4B - lepší hospodaření s vodou, včetně nakládání s hnojivy a pesticidy
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 8.4.1, 8.4.2, 11.1.1, 11.2.1
	PO 4C - předcházení erozi půdy a lepší hospodaření s půdou
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 8.3.1, 8.4.1, 8.4.2, 8.5.1, 8.5.2, 8.5.3, 10.1.1, 10.1.2, 10.1.3, 10.1.5, 10.1.6, 10.1.7, 10.1.8, 11.1.1, 11.2.1, 15.1.1, 15.2.1
5 - Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu	
	PO 5A - efektivnější využívání vody v zemědělství
	Přispívající operace: 4.1.1
	PO 5B - efektivnější využívání energie v zemědělství a při zpracování potravin
	Přispívající operace: 4.1.1
	PO 5C - usnadnění dodávek a využívání energie z obnovitelných zdrojů, vedlejších produktů, odpadu, reziduí a jiných nepotravinářských surovin pro účely biologického hospodářství
	Přispívající operace: 4.1.1, 6.4.3, 16.6.1
	PO 5D - snižování emisí skleníkových plynů a amoniaku ze zemědělství
	Přispívající operace: 4.1.1, 6.4.3
	PO 5E - podpora ukládání a pohlcování uhlíku v zemědělství a lesnictví
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 8.1.1
6 - Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech se zaměřením na tyto oblasti	
	PO 6A - usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků a pracovních míst
	Přispívající operace: 6.4.1, 6.4.2
	PO 6B - posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech
	Přispívající operace: 19.2.1, 19.3.1

Pramen: ÚZEI

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná

2.2/01 - Přímé platby v roce 2016 a předpoklad čerpání podpor v roce 2017 - přímé platby ke dni 31. 12. 2017

Ukazatel	2016			2017 ^P			Meziroční index (výše plateb)
	vyplaceno			podané žádosti			
	počet	výměra, počet (ha/VDJ/t)	mil. Kč	počet žadatelů	výměra, počet (ha/VDJ/t)	mil. Kč	
Jednotná platba na plochu (SAPS)	29 570	3 541 714	12 155	29 905	3 546 080	11 978	98,3
Greening - ozelenění	29 489	3 535 795	6 718	29 905	3 546 080	6 572	97,8
Mladý zemědělec	3 930	73 999	64	4 288	84 364	71	110,9
Kompenzace finanční disciplíny ¹⁾	18 066	-	296	.	.	0	x
SAPS + greening + mladý zemědělec	x	x	19 233	x	x	18 621	96,8
VCS - brambory pro výrobu škrobu	275	5 147	82	307	5 944	82	100,0
- konzumní brambory	607	10 192	49	615	10 071	48	98,0
- chmel	115	4 947	84	117	5 123	82	97,6
- ovoce s velmi vysokou pracností	242	4 997	68	285	5 311	69	101,5
- ovoce s vysokou pracností	264	3 199	27	298	3 408	27	100,0
- zelenina s velmi vysokou pracností	286	7 128	84	299	7 237	83	98,8
- zelenina s vysokou pracností	109	2 742	13	132	3 236	13	100,0
- cukrová řepa	838	60 588	444	889	66 180	433	97,5
- bílkovinné plodiny	3 163	135 051	433	3 659	146 135	438	101,2
- masné tele	5 606	70 354	646	6 019	73 679	631	97,7
- krávy s TPM	1 878	369 041	1 338	1 823	361 419	1 306	97,6
- bahnice nebo kozy	2 700	20 517	71	2 893	21 656	74	104,2
VCS celkem	x	x	3 339	x	x	3 286	98,4
PP celkem	x	x	22 572	x	x	21 907	97,1
PVP - zemědělská půda	25 746	3 523 092	628	28 274	3 542 214	564	89,8
- krávy BTPM	6 335	205 101	25	7 223	216 670	22	88,0
- chov ovcí a koz	2 775	21 891	1	3 127	22 434	1	100,0
- chmel	123	5 502	27	116	5 440	24	88,9
- brambory pro výrobu škrobu	171	26 040	42	195	26 006	38	90,5
- přežvýkavci	8 738	977 644	93	8 592	978 084	84	90,3
PVP - celkem	x	x	816	x	x	733	89,8
Přímé platby úhrnem	x	x	23 388	x	x	22 640	96,8

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

1) V roce 2016 byly vráceny prostředky žadatelům, u kterých byla v roce 2015 uplatněna tzv. finanční disciplína.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

4.1/01 - Aplikace pŕumyslovŕých hnojiv (kg ň. ů./ha z. p.)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017
N	94,2	92,6	113,7	116,7	112,9
P ₂ O ₅	11,8	13,1	13,9	13,6	15,7
K ₂ O	7,0	11,7	9,5	10,8	9,6
Celkem	113,0	117,4	137,1	141,1	138,2

Pramen: MZe 2007–2017

Zpracoval: M. Mrnuřtík Koneňná (ŰZEI)

5.3/01 - Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních domácností (%)

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016
Vydání za potraviny, nápoje a tabák	22,8	23,0	23,2	22,9	22,7
v tom - potraviny a nealkoholické nápoje	20,0	20,2	20,3	20,0	19,8
- alkoholické nápoje a tabák	2,8	2,8	2,9	2,9	2,9
Odívání a obuv	4,7	4,7	4,9	5,0	5,1
Bydlení, voda, energie, paliva	22,1	22,2	21,5	21,1	20,8
v tom - nájemné	5,6	5,6	5,8	5,9	5,8
- běžná údržba	1,9	1,7	1,6	1,6	1,6
- vodné a stočné	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6
- ostatní služby	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
- elektrická energie	5,3	5,4	5,0	4,9	4,8
- plyn	3,8	3,9	3,4	3,3	3,3
- tepelná energie, paliva	3,2	3,3	3,3	3,0	2,9
Bytové vybavení, zařízení domácnosti	5,8	5,5	5,7	6,0	6,1
Zdraví	2,8	2,6	2,6	2,6	2,6
v tom - léčiva a zdravotnické prostředky	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8
- ambulantní zdravotní péče	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6
- ústavní zdravotní péče	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1
Doprava	10,7	11,0	10,5	10,5	11,0
v tom - nákup osobních dopravních prostředků	2,3	2,8	2,1	2,3	3,2
- provoz osobních dopravních prostředků	6,9	6,7	6,9	6,7	6,6
- dopravní služby	1,5	1,5	1,5	1,5	1,3
Pošty a telekomunikace	4,4	4,3	4,2	4,2	4,1
Rekreace a kultura	9,5	9,3	9,5	9,4	9,5
Vzdělávání	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5
Stravování a ubytování	5,3	5,2	5,3	5,6	5,7
v tom - stravovací služby	4,3	4,2	4,4	4,5	4,6
- ubytovací služby	1,0	1,0	0,9	1,1	1,1
Ostatní zboží a služby	11,2	11,6	12,0	12,1	11,9
Celkem spotřební vydání	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, 2013-2017

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Ukazatel	2013/12	2014/13	2015/14	2016/15	2017/16
Maso a masné výrobky	104,8	102,5	98,0	99,5	104,4
v tom - maso hovězí výsekové	103,9	100,3	99,7	101,0	105,3
- maso vepřové výsekové	106,5	101,6	94,2	99,9	109,4
- drůbež	104,9	102,8	97,1	96,9	99,0
- ostatní masa a vnitřnosti	104,6	101,4	99,6	99,8	100,9
- uzenářské zboží	104,3	103,0	99,6	100,2	105,6
- masové konzervy a ost. masné výrobky	102,1	104,9	100,9	99,4	98,3
Ryby a rybí výrobky	106,8	102,2	102,4	104,4	102,8
Mléko, mléčné výrobky, vejce	102,1	107,4	94,5	93,8	110,8
v tom - mléko čerstvé, trvanlivé	109,0	108,6	89,5	89,0	107,3
- mléko konzervované a sušené	103,6	105,7	98,9	97,6	100,5
- sýry	105,2	107,3	92,3	96,2	112,8
- jogurty	102,9	112,6	96,5	90,7	109,0
- ostatní mléčné výrobky	102,5	105,9	96,8	95,8	104,9
- vejce	84,9	101,7	101,7	92,8	130,1
Oleje a tuky	105,0	102,5	97,5	97,5	114,2
v tom - máslo	108,7	105,8	95,7	96,5	127,9
- sádlo a slanina	107,3	99,4	98,8	100,8	100,7
- jedlé oleje	101,0	98,1	98,5	97,9	103,2
- rostlinné a ostatní tuky	102,4	102,0	98,9	98,0	105,7
Pekárenské výrobky, obiloviny	102,0	100,4	99,7	100,0	105,1
v tom - mouka pšeničná	117,5	98,8	94,8	85,0	101,2
- chléb	101,6	100,6	98,0	98,5	107,7
- pečivo běžné	95,6	97,3	98,4	103,3	108,5
- pečivo jemné	101,2	100,5	100,9	100,3	101,7
- pečivo trvanlivé	106,6	103,9	102,6	98,8	103,1
- těstoviny	105,3	101,6	103,5	101,6	102,2
- ostatní výrobky z obilovin	103,7	100,6	99,7	101,9	102,3
- rýže	100,9	101,7	102,2	101,1	100,5
Cukr a výrobky z cukru	101,1	101,5	100,0	99,9	104,3
z toho - cukr	100,1	93,1	82,5	98,1	113,8
- čokoláda a čokoládové cukrovinky	98,8	104,3	106,6	99,3	101,6
- nečokoládové cukrovinky	101,9	102,0	97,9	97,3	100,7
- cukrářské výrobky	103,8	100,9	101,0	100,7	106,3
Ovoce a ovocné výrobky	105,8	100,5	102,2	97,5	102,2
- jablka a ostatní jádroviny	110,6	89,6	97,7	99,9	109,3
- peckoviny a bobuloviny	100,9	96,4	92,8	95,7	101,1
- citrusy	107,9	101,8	108,0	110,8	98,2
- banány	102,7	99,5	101,2	99,7	98,0
- ostatní ovoce	106,8	128,6	79,6	81,1	119,5
- ovocné výrobky	104,6	112,8	109,0	100,0	100,3
- suché plody, sušené ovoce	104,8	113,8	129,5	93,9	95,4
Zelenina a zeleninové výrobky, brambory	121,0	96,3	104,5	104,3	99,7
z toho - plodová zelenina (čerstvá i mražená)	102,7	103,1	107,1	99,2	102,8
- ostatní zelenina (čerstvá i mražená)	114,0	100,4	107,6	104,6	91,7
- zeleninové výrobky	104,1	103,5	100,3	105,3	101,4
- brambory	170,8	76,7	100,0	115,4	105,6
- bramborové výrobky	105,0	99,2	100,0	99,1	99,4
Ostatní potravinářské výrobky a přípravky	104,0	103,0	100,3	102,4	102,8
Káva, čaj, kakao	100,4	98,2	101,4	101,9	103,8
z toho - káva	99,5	96,7	101,3	105,0	105,7
- čaj	101,8	100,5	101,9	97,3	101,6
- kakao	104,0	100,9	103,8	102,4	100,4
Minerální vody, ostatní nealkoholické nápoje	101,1	99,5	97,9	99,1	100,3
z toho - minerální a stolní vody	99,2	98,8	99,7	99,3	100,4
- ovocné a zeleninové šťávy	103,1	98,7	101,0	100,4	103,4
- ostatní nealkoholické nápoje	102,6	100,9	93,4	98,5	98,3

Pramen: Interní materiály ČSÚ

Zpracoval: I. Mrhálková (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2017 ¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem			Společnosti s ručením omezeným			Akciové společnosti			Družstva		
	podniky		výměra	podniky		výměra	podniky		výměra	podniky		výměra
	počet	%		počet	%		počet	%		počet	%	
> 0 - < 5	506	14,1	1 213	0,1	15,8	1 078	48	7,0	128	10	2,0	23
5 - < 10	305	8,5	2 164	0,1	9,8	1 990	22	3,2	155	2	0,4	11
10 - < 50	622	17,3	14 955	0,8	19,4	13 456	56	8,2	1 281	10	2,0	203
50 - < 100	283	7,9	20 435	1,2	8,8	18 373	28	4,1	1 965	8	1,6	585
100 - < 500	790	22,0	223 210	12,7	24,7	197 131	70	10,2	23 901	73	14,3	24 863
500 - < 1000	511	14,2	369 461	21,0	13,3	270 069	121	17,6	92 430	131	25,7	98 241
1000 - < 2000	399	11,1	562 587	31,9	7,0	273 298	196	28,6	286 717	181	35,5	254 876
2000 a více	182	5,1	568 280	32,2	1,2	107 158	145	21,1	455 907	95	18,6	280 181
Celkem	3 598	100,0	1 762 304	100,0	2 873	882 553	686	100,0	862 484	510	100,0	658 983

¹⁾ Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2017¹⁾

Právní forma	Počet podniků						Obhospodařovaná z. p.					
							ha			%		
	2005	2010	2015	2017	2005	2010	2015	2017	2005	2010	2015	2017
Fyzické osoby celkem	23 336	21 730	22 769	23 380	1 027 626	1 017 027	1 039 602	1 049 074	29,0	29,2	29,9	30,0
z toho - zemědělní podnikatelé ²⁾	19 729	18 209	17 950	18 376	946 189	963 105	935 292	951 287	26,7	27,6	26,9	27,2
Právníkové osoby celkem	2 519	3 078	3 596	3 963	2 516 194	2 468 711	2 439 135	2 450 187	71,0	70,8	70,1	70,0
z toho - obchodní společnosti celkem	1 868	2 376	2 912	3 262	1 634 369	1 616 907	1 734 331	1 761 755	46,1	46,4	49,9	50,3
z toho - spol. s r. o.	1 298	1 775	2 230	2 568	785 469	813 369	846 433	882 055	22,2	23,3	24,3	25,2
- a. s.	538	567	648	659	834 429	791 642	870 457	862 435	23,5	22,7	25,0	24,6
- družstva	571	560	499	502	848 792	821 724	676 488	658 968	24,0	23,6	19,4	18,8
Celkem	25 855	24 808	26 365	27 343	3 543 820	3 485 738	3 478 737	3 499 261	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zaevádování zemědělní podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR - do roku 2009).

Pramen: ČSÚ - Strukturální výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav koncem roku 2010, 2015 a 2017)

Zpracoval: V. Vilhelm (UZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2016	2017	Meziroční index ¹⁾
Předepsané pojistné celkem	1 249	1 327	106,2
Plnění celkem	955	869	91,0
v tom - zvířata - předepsané pojistné	262	250	95,5
- plnění	79	85	107,1
- plodiny - předepsané pojistné	988	1 076	108,9
- plnění	876	785	89,6
Škodní průběh celkem (%) ²⁾	76	65	-11 p. b.

1) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

2) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjádřený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, Agra pojišťovna

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

8.1/01 - Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby (část 1/2)

Plodina	Rok	Produkční plocha (tis. ha)	Výnos ¹⁾ (t/ha)	Výroba (tis. t)
Obiloviny celkem	2013	1 413,1	5,32	7 512,6
	2014	1 409,6	6,23	8 779,3
	2015	1 389,8	5,89	8 183,5
	2016	1 359,0	6,33	8 596,4
	2017	1 354,7	5,50	7 456,8
Pšenice celkem	2013	829,4	5,67	4 700,7
	2014	835,9	6,51	5 442,3
	2015	829,8	6,36	5 274,3
	2016	839,7	6,50	5 454,7
	2017	832,1	5,67	4 718,2
Žito	2013	37,5	4,70	176,3
	2014	25,1	5,13	129,1
	2015	22,0	4,91	107,9
	2016	21,0	4,98	104,4
	2017	22,2	4,92	109,2
Ječmen celkem	2013	349,0	4,57	1 593,8
	2014	350,5	5,61	1 967,0
	2015	365,9	5,44	1 991,4
	2016	325,7	5,67	1 845,3
	2017	327,7	5,23	1 712,3
Oves	2013	43,6	3,19	139,1
	2014	42,3	3,60	152,2
	2015	42,4	3,65	154,6
	2016	37,6	3,52	132,2
	2017	44,1	3,23	142,4
Kukuřice na zrno	2013	96,9	6,97	675,4
	2014	98,7	8,43	832,2
	2015	80,0	5,54	442,7
	2016	86,4	9,79	845,8
	2017	86,0	6,84	588,1
Luskoviny celkem	2013	17,9	2,14	38,3
	2014	20,2	2,67	53,8
	2015	33,1	2,89	95,9
	2016	35,6	2,37	84,6
	2017	42,9	2,34	100,4
Brambory celkem ²⁾	2013	29,3	22,08	646,9
	2014	30,1	27,68	832,8
	2015	28,7	21,06	604,3
	2016	29,6	28,13	831,1
	2017	29,4	27,85	819,7
Cukrová řepa pro výrobu cukru	2013	52,7	62,79	3 308,5
	2014	53,8	78,11	4 200,0
	2015	45,0	60,94	2 740,9
	2016	52,3	71,23	3 728,0
	2017	58,1	73,85	4 292,6
Krmné okopaniny ⁴⁾	2013	0,5	36,40	18,2
	2014	0,4	36,75	14,7
	2015	0,6	26,83	16,1
	2016	0,5	34,60	17,3
	2017	0,5	31,78	15,9
Olejniny celkem	2013	486,9	3,15	1 533,7
	2014	464,3	3,54	1 644,1
	2015	446,0	3,04	1 355,0
	2016	470,2	3,14	1 476,5
	2017	479,5	2,65	1 269,4

1) Výnos je hodnota převzatá z uvedeného pramene (kromě krmných okopanin).

2) Včetně odhadu za domácnosti.

3) Sklízňová plocha = počet stromů v mil. kusů (bez bobulovin) včetně ořešáků vlašských, výnos = kg/1 strom.

4) Krmná řepa a ostatní okopaniny. Výnos je podílem součtu sklízňové a součtu plochy.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin; SZIF; ČMCS; VUC; ÚKZÚZ

Zpracoval: H. Baudisová, I. Součková (ÚZEI)

8.1/01 - Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby (část 2/2)

Plodina	Rok	Produkční plocha (tis. ha)	Výnos ¹⁾ (t/ha)	Výroba (tis. t)
Řepka	2013	418,8	3,45	1 443,2
	2014	389,3	3,95	1 537,3
	2015	366,2	3,43	1 256,2
	2016	393,0	3,46	1 359,1
	2017	394,3	2,91	1 146,2
Mák	2013	20,3	0,69	13,9
	2014	27,0	0,91	24,7
	2015	32,7	0,82	26,7
	2016	35,5	0,80	28,6
	2017	32,6	0,62	20,0
Len setý	2013	1,5	1,37	2,1
	2014	1,8	1,32	2,4
	2015	1,6	1,33	2,0
	2016	1,5	1,51	2,2
	2017	1,7	1,36	2,3
Jednoleté píce	2013	280,1	30,34	8 497,1
	2014	285,3	37,54	10 709,2
	2015	294,5	27,42	8 076,5
	2016	293,8	36,98	10 863,6
	2017	273,7	29,95	8 196,1
Víceleté píce na orné půdě (seno)	2013	171,3	6,76	1 157,8
	2014	168,8	7,74	1 306,8
	2015	177,4	6,16	1 093,0
	2016	183,9	7,42	1 365,1
	2017	189,5	6,55	1 241,5
Zelenina ²⁾	2013	12,6	19,02	239,7
	2014	13,4	21,96	294,2
	2015	13,2	18,73	247,2
	2016	14,5	20,59	298,6
	2017	14,2	21,85	311,3
Chmel	2013	4,3	1,23	5,3
	2014	4,5	1,39	6,2
	2015	4,6	1,05	4,8
	2016	4,8	1,61	7,7
	2017	4,9	1,37	6,8
Vinná réva	2013	15,7	4,77	74,7
	2014	15,8	4,03	63,5
	2015	15,8	5,73	90,6
	2016	15,8	4,80	75,9
	2017	15,8	5,05	79,8
Trvalé travní porosty (seno)	2013	958,5	3,58	3 435,3
	2014	958,0	3,76	3 602,1
	2015	935,5	3,15	2 943,1
	2016	928,5	3,74	3 476,9
	2017	960,5	3,26	3 131,9
Ovoce celkem ^{2),3)}	2013	28,0	10,22	285,9
	2014	28,5	10,35	294,8
	2015	27,1	13,71	371,9
	2016	26,4	11,16	295,0
	2017	26,4	9,07	239,2
z toho - jabloně ^{2),3)}	2013	17,2	11,32	194,5
	2014	17,6	11,82	208,0
	2015	16,4	15,76	259,2
	2016	16,0	13,12	209,6
	2017	16,2	10,77	174,0

1) Výnos je hodnota převzatá z uvedeného pramene (kromě krmných okopanin).

2) Včetně odhadu za domácnosti.

3) Sklízňová plocha = počet stromů v mil. kusů (bez bobulovin) včetně ořešáků vlašských, výnos = kg/1 strom.

4) Krmná řepa a ostatní okopaniny. Výnos je podílem součtu sklízňe a součtu plochy.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin; SZIF; ČMCS; VUC; ÚKZÚZ

Zpracoval: H. Baudisová, I. Součková (ÚZEI)

8.2/01 - Stavy hospodářských zvířat¹⁾ (tis. ks)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Meziroční index
Skot celkem	1 353	1 374	1 407	1 416	1 421	1 416	99,6
z toho - krávy	552	564	580	584	586	587	100,2
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	185	191	204	211	216	222	102,7
- krávy s trž. prod. mléka	367	373	376	373	370	365	98,8
Prasata celkem	1 587	1 617	1 560	1 610	1 491	1 557	104,5
z toho - prasnice	102	103	96	97	91	92	101,2
Ovce a berani celkem	221	225	232	218	217	219	100,8
z toho - bahnice	125	129	134	130	130	134	102,5
Kozy celkem	24	24	27	27	28	30	107,6
Koně celkem	34	33	34	32	35	35	101,8
Drůbež celkem	23 265	21 464	22 508	21 314	21 494	23 573	109,7
z toho - slepice	7 243	6 756	6 297	6 116	6 836	7 990	116,9
- husy	20	18	19	20	18	20	109,7
- kachny	272	393	590	496	550	781	142,0
- krůty	440	396	416	375	340	344	101,2

1) Bez "hobby aktivit" obyvatelstva.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Výroba mléka (mil. l)	2 774,5	2 856,3	2 946,3	2 984,2	2 998,3	100,5
Prům. užitkovost (l mléka/krávu/rok)	7 443,4	7 705	8 001,3	8 061,3	8 222,5	102,0
Výroba hovězího masa (tis. t ž. hm.)	164,0	169,6	174,7	173,3	165,7	95,6
Průměrné přírůstky skotu ve výkrmu (kg/ks/den) ¹⁾	0,946	0,961	0,961	0,979	0,991	101,3
Výroba vepřového masa (tis. t ž. hm.) ²⁾	310,3	312,5	309,8	312,7	296,3	94,8
Průměrné přírůstky prasat ve výkrmu (kg/ks/den) ¹⁾	0,824	0,844	0,868	0,882	0,882	100,0
Výroba drůbežího masa (tis. t ž. hm.) ²⁾	235,5	250,8	255,1	245,9	260,8	106,1
Celková produkce vajec (mil. ks) ³⁾	2 160,0	2 237,4	2 174,2	2 161,1	2 284,1	105,7
Prům. užitkovost (ks vajec/slepici/rok) ⁴⁾	308,1	299,3	301,1	302,6	309,0	102,1

1) Rok 2017 odhad ÚZEI.

2) Celkový prodej včetně samozásobení (odhad MZe).

3) Celková produkce včetně samozásobení (odhad ČSÚ), od roku 2010 pouze produkce konzumních vajec (bez vajec násadových).

4) Výsledky za zemědělský sektor bez domácích hospodářství, od roku 2010 pouze nosnice.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Výsledky chovu prasat, Výsledky chovu drůbeže, materiály ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová, I. Bošková, V. Kohoutová, J. Pokorný (ÚZEI)

8.2/03 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	Meziroční index
Skot celkem	239,8	242,8	250,1	260,6	245,2	94,1
z toho - krávy	108,8	104,4	109,0	119,3	111,8	93,7
- jalovice	23,7	22,0	24,6	26,1	26,7	102,3
- ostatní skot	96,9	105,3	105,1	104,4	96,5	92,5
- telata	10,4	11,1	11,3	10,8	10,2	94,5
Prasata celkem	2 695,6	2 665,5	2 545,5	2 463,1	2 374,0	96,4
z toho - ostatní prasata	2 638,2	2 603,2	2 481,9	2 403,1	2 322,1	96,6
- prasnice	57,4	62,3	63,6	59,4	51,9	87,5
Ovce a jehňata	12,9	14,0	14,4	14,9	16,8	112,9
Kozy a kůzlata	0,6	0,4	0,7	0,7	0,9	122,9
Drůbež celkem	113 651,5	112 197,1	113 622,0	115 936,4	117 379,8	101,2
z toho - kuřata	109 021,6	107 355,0	107 933,3	109 579,4	110 860,2	101,2
- slepice a kohouti	2 789,8	2 457,0	2 489,5	3 048,2	2 409,2	79,0
- kachny, husy	1 749,1	2 281,7	3 086,5	3 187,6	3 984,5	125,0
- krůty	90,9	103,4	112,6	121,1	125,9	103,9

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

9.2/01 - Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Rok	Obrat				Vývoz				Dovoz				Bilance			
	celkem		AZO		celkem		AZO		celkem		AZO		celkem		AZO	
	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)
2013	5 998 189,1	2,7	345 268,1	7,4	3 174 704,4	3,3	160 594,1	8,3	2 823 484,7	2,0	184 674,0	6,7	351 219,7	6,54	24 079,9	637,3
2014	6 828 455,9	13,8	380 156,4	10,1	3 628 825,6	14,3	180 247,0	12,2	3 199 630,3	13,3	199 909,4	8,2	429 195,3	6,25	-19 662,4	4 417,5
2015	7 360 249,3	7,8	422 069,7	11,0	3 883 248,9	7,0	201 383,2	11,7	3 477 000,4	8,7	220 686,5	10,4	406 248,5	6,35	-19 303,3	359,1
2016	7 468 713,8	1,5	426 269,1	1,0	3 974 042,5	2,3	201 592,4	0,1	3 494 671,3	0,5	224 676,7	1,8	479 371,2	6,43	-23 084,3	-3 781,0
2017	7 990 203,6	7,0	425 445,7	-0,2	4 207 941,8	5,9	197 098,5	-2,2	3 782 261,8	8,2	228 347,2	1,6	425 680,0	6,04	-31 248,7	-8 164,4

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

9.2/02 - Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Region	Vývoz				Dovoz ¹⁾				Balance				
	2016	podíl (%)	2017	podíl (%)	meziroční index	2016	podíl (%)	2017	podíl (%)	meziroční index	2016	2017	meziroční rozdíl
EU 28	184 550,6	91,5	180 407,1	91,5	97,8	191 723,0	85,3	196 131,3	85,9	102,3	-7 172,4	-15 724,2	-8 551,8
z toho - EU 15	93 515,6	46,4	94 837,7	48,1	101,4	120 480,1	53,6	125 689,8	55,0	104,3	-26 964,5	-30 852,1	-3 887,6
- NČZ (EU 13)	91 035,0	45,1	85 569,4	43,4	94,0	71 242,9	31,7	70 441,5	30,9	98,9	19 792,1	15 127,9	-4 664,2
ESVO ²⁾	1 679,7	0,8	1 591,0	0,8	94,7	2 872,9	1,3	3 109,8	1,4	108,2	-1 193,2	-1 518,8	-325,6
OSVTE ²⁾	4 620,1	2,3	4 367,5	2,2	94,5	6 911,5	3,1	7 057,1	3,1	102,1	-2 291,4	-2 689,6	-398,2
RZ (vč. NRZ, bez SNS) ²⁾	5 730,4	2,8	5 527,3	2,8	96,5	17 822,0	7,9	17 267,8	7,6	96,9	-12 091,6	-11 740,5	351,1
SNS ²⁾	3 659,8	1,8	3 637,8	1,8	99,4	1 723,7	0,8	2 023,0	0,9	117,4	1 936,1	1 614,8	-321,3
Ostatní regiony	1 351,7	0,7	1 567,8	0,8	116,0	3 623,6	1,6	2 758,0	1,2	76,1	-2 271,9	-1 190,2	1 081,7
Celkem	201 592,4	100,0	197 098,5	100,0	97,8	224 676,7	100,0	228 347,2	100,0	101,6	-23 084,3	-31 248,7	-8 164,4

¹⁾ Dovoz je sledován podle země původu.

²⁾ ESVO = Evropské sdružení volného obchodu (Norsko, Island a Lichtenštejnsko, Švýcarsko), OSVTE = Ostatní státy s výspělou tržní ekonomikou, RZ = Rozvojové země, NRZ = Nejmenší rozvinuté země, SNS = Společensví nezávislých států (včetně Gruzie a Turkmenistánu).

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2013	2014	2015	2016	2017	V roce 2017 z toho:						Meziroční index	
							EU 15		EU 13		EU 28			
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%		
01	Živá zvířata	7 328,1	8 078,7	8 968,1	9 192,0	8 816,7	3 728,8	42,3	3 752,9	42,6	7 481,7	84,9	95,9	
02	Maso a jedlé droby	6 426,0	6 807,8	6 469,6	6 039,8	5 851,4	1 208,0	20,6	4 386,7	75,0	5 594,7	95,6	96,9	
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	2 347,6	2 860,7	3 035,8	3 911,7	4 090,0	1 631,9	39,9	2 411,1	59,0	4 043,0	98,9	104,6	
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	19 137,1	21 361,0	19 014,4	17 545,1	20 026,9	9 651,0	48,2	7 730,2	38,6	17 381,2	86,8	114,1	
05	Ostatní produkty živočišného původu	1 097,0	1 360,6	1 440,8	1 012,5	1 184,6	467,2	39,4	456,3	38,6	923,5	78,0	117,0	
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	986,5	835,1	743,1	686,8	701,2	326,5	46,6	357,7	51,0	684,2	97,6	102,1	
07	Zelenina, poživatelé rostlin, kořeny a hlízy	2 705,8	2 666,7	2 984,6	3 362,1	3 042,1	558,7	18,4	2 410,3	79,2	2 969,0	97,6	90,5	
08	Ovoce a ořechy	3 907,8	3 836,9	4 735,5	4 466,8	4 156,6	837,7	20,2	3 291,4	79,1	4 129,1	99,3	93,1	
09	Káva, čaj, maté a koření	2 697,2	5 421,6	11 818,1	7 776,4	4 798,3	1 670,2	34,8	3 060,5	63,8	4 730,7	98,6	61,7	
10	Obiloviny	13 066,3	15 653,8	16 617,0	16 306,7	16 039,6	13 145,5	82,0	2 648,7	16,5	15 794,2	98,5	98,4	
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulín; pšeničný lepek	3 666,2	3 938,4	3 695,2	3 856,5	3 516,2	1 277,1	36,3	1 563,4	44,5	2 840,5	80,8	91,2	
12	Olajnatá a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	9 299,8	8 564,9	9 818,3	7 046,4	7 472,3	3 791,3	50,7	2 236,5	30,0	6 027,8	80,7	106,0	
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	1 125,1	1 379,5	1 447,0	1 516,3	1 435,1	596,0	41,5	146,4	10,2	742,4	51,7	94,6	
14	Rostlinné pletací materiály	31,4	47,2	91,9	92,5	81,0	31,9	39,4	49,0	60,5	80,9	99,9	87,6	
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	9 382,4	10 542,6	12 569,5	13 779,7	10 179,5	3 687,8	36,2	6 411,5	63,0	10 099,3	99,2	73,9	
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	4 974,2	5 520,6	5 590,2	5 683,4	5 511,6	956,3	17,4	4 443,9	80,6	5 400,2	98,0	97,0	
17	Cukr a cukrovinky	8 941,7	8 452,0	8 869,1	9 186,3	8 628,1	3 665,6	42,5	3 194,1	37,0	6 859,7	79,5	93,9	
18	Kakao a kakaové přípravky	5 734,3	6 717,9	8 532,3	9 059,5	6 653,0	2 510,5	37,7	3 860,2	58,1	6 370,7	95,8	73,4	
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	9 964,8	11 034,7	12 233,9	13 877,1	14 230,5	6 087,0	42,8	7 238,9	50,8	13 325,9	93,6	102,5	
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	2 955,9	3 207,9	3 247,3	3 614,1	3 702,1	1 079,6	29,2	2 474,1	66,8	3 553,7	96,0	102,4	
21	Různé potravinářské přípravky	12 001,8	12 632,8	12 944,4	13 538,5	14 885,9	6 610,6	44,4	6 873,4	46,2	13 484,0	90,6	110,0	
22	Nápoje, lihoviny tekutiny a ocet	12 728,3	14 430,1	15 977,6	16 004,2	15 962,2	5 443,8	34,1	8 485,4	53,2	13 929,2	87,3	99,7	
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	9 449,8	11 187,3	12 139,3	12 797,1	13 796,6	7 238,3	52,5	4 885,4	35,4	12 123,7	87,9	107,8	
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	10 639,2	13 708,2	18 400,3	21 240,7	21 979,7	18 636,3	84,8	3 201,6	14,6	21 837,9	99,4	103,5	
Celkem		160 594,1	180 247,0	201 383,2	201 592,4	196 741,3	94 837,7	48,2	85 569,4	43,5	180 407,1	91,7	97,6	

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

9.2/04 - Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2013	2014	2015	2016	2017	V roce 2017 z toho: ¹⁾						Meziroční index
							EU 15		EU 13		EU 28		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	2 009,3	2 044,4	1 931,9	1 950,8	1 622,6	1 011,0	62,3	589,9	36,4	1 600,9	98,7	83,2
02	Maso a jedlé droby	23 417,8	25 205,0	25 763,6	26 636,3	28 467,7	18 268,8	64,2	8 962,4	31,5	27 231,2	95,7	106,9
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	3 698,0	4 237,8	4 727,6	5 436,9	5 753,2	1 267,1	22,0	1 308,0	22,8	2 575,1	44,8	105,8
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	14 290,4	15 946,3	14 984,0	14 935,6	16 446,8	9 082,1	55,2	7 147,0	43,5	16 229,1	98,7	110,1
05	Ostatní produkty živočišného původu	1 939,0	2 228,6	2 101,7	1 979,3	2 037,5	890,6	43,7	534,9	26,3	1 425,5	70,0	102,9
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	3 631,2	3 907,8	4 385,0	4 465,5	4 550,5	3 954,1	86,9	220,5	4,8	4 174,6	91,7	101,9
07	Zelenina, poživatelinné rostliny, kořeny a hlízy	11 702,9	11 695,3	13 060,8	14 156,7	14 039,8	9 490,8	67,6	2 732,4	19,5	12 223,2	87,1	99,2
08	Ovoce a ořechy	13 874,1	14 453,2	16 954,9	17 945,4	18 552,2	9 211,6	49,7	1 749,7	9,4	10 961,3	59,1	103,4
09	Káva, čaj, maté a koření	4 699,1	7 735,5	14 446,9	10 725,8	7 769,3	3 600,2	46,3	2 042,2	26,3	5 642,4	72,6	72,4
10	Obiloviny	3 300,9	3 519,7	3 585,7	3 536,9	3 474,4	1 345,8	38,7	1 417,2	40,8	2 763,0	79,5	98,2
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	1 793,9	1 832,9	1 928,3	2 194,3	2 244,4	1 275,3	56,8	739,0	32,9	2 014,3	89,7	102,3
12	Oléjnata a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pletniny	5 322,6	5 377,1	5 823,4	5 984,2	7 376,8	3 100,4	42,0	3 459,9	46,9	6 560,3	88,9	123,7
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	853,4	1 028,0	973,0	1 001,9	1 047,3	407,0	38,9	36,6	3,5	443,6	42,4	104,5
14	Rostlinné pletací materiály	99,7	120,6	97,2	82,0	76,3	41,3	54,1	15,6	20,5	56,9	74,6	93,0
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	8 510,1	9 548,0	10 885,1	12 413,7	9 707,4	4 311,7	44,4	4 882,3	50,3	9 194,0	94,7	78,2
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	5 368,6	5 771,0	5 597,0	5 503,1	6 196,3	2 738,7	44,2	2 532,8	40,9	5 271,5	85,1	112,6
17	Cukr a cukrovinky	5 988,3	6 316,2	6 593,8	6 225,4	6 064,8	3 164,2	52,2	2 326,8	38,3	5 491,0	90,5	97,4
18	Kakao a kakaové přípravky	8 338,2	9 665,9	11 432,2	12 393,7	10 058,5	7 252,3	72,1	2 466,2	24,5	9 718,5	96,6	81,2
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	12 486,9	13 006,0	13 411,7	13 752,8	14 581,6	8 401,2	57,6	5 800,7	39,8	14 201,9	97,4	106,0
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	6 813,3	7 472,6	8 083,4	8 416,9	9 041,4	5 352,2	59,2	2 251,4	24,9	7 603,6	84,1	107,4
21	Různé potravinářské přípravky	14 224,4	15 106,2	15 493,8	15 793,5	16 404,6	8 963,4	54,6	4 406,2	26,9	13 369,6	81,5	103,9
22	Nápoje, lihovné tekutiny a ocet	12 483,7	14 138,0	15 500,7	15 435,1	16 581,6	9 384,6	56,6	4 793,6	28,9	14 178,2	85,5	107,4
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	12 092,9	12 849,2	13 773,8	12 839,1	14 060,0	9 430,2	67,1	3 033,3	21,5	12 463,5	88,6	109,5
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	7 735,1	6 704,0	9 151,0	10 891,6	12 192,1	3 745,1	30,7	6 992,9	57,4	10 738,0	88,1	111,9
Celkem		184 674,0	199 909,4	220 686,5	224 676,7	228 347,2	125 689,8	55,0	70 441,5	30,9	196 131,3	85,9	101,6

¹⁾ Dovaz je sledován podle země původu.

Přamen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (JZEI)

9.2/05 - Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2013	2014	2015	2016	2017	V roce 2017 z toho:			Meziroční index
							EU 15	EU 13	EU 28	
01	Živá zvířata	5 318,9	6 034,3	7 036,1	7 241,2	7 161,9	2 717,8	3 163,0	5 880,8	98,9
02	Maso a jedlé droby	-16 991,8	-18 397,2	-19 294,0	-20 596,5	-22 896,2	-17 060,8	-4 575,7	-21 636,5	110,2
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	-1 350,4	-1 377,1	-1 691,8	-1 525,2	-1 672,7	364,8	1 103,1	1 467,9	109,7
04	Mléko a mléčné výrobky; pláči vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	4 846,7	5 414,8	4 030,4	2 609,5	3 777,7	568,9	583,2	1 152,1	144,8
05	Ostatní produkty živočišného původu	-842,0	-868,0	-660,9	-966,7	-840,8	-423,4	-78,6	-502,0	87,0
06	Dřevina a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	-2 644,7	-3 072,6	-3 641,8	-3 778,7	-3 853,2	-3 627,6	137,2	-3 490,4	102,0
07	Zelenina, poživatelé rostlin, kořeny a hlízy	-8 997,1	-9 028,6	-10 076,2	-10 794,6	-11 009,7	-8 932,1	-322,1	-9 254,2	102,0
08	Ovoce a ořechy	-9 966,3	-10 616,3	-12 219,4	-13 478,6	-14 402,6	-8 373,9	1 541,7	-6 832,2	106,9
09	Káva, čaj, maté a koření	-2 001,9	-2 313,9	-2 628,8	-2 949,4	-2 942,2	-1 930,0	1 018,3	-911,7	99,8
10	Obiloviny	9 765,4	12 134,1	13 031,3	12 769,9	12 547,8	11 799,7	1 231,5	13 031,2	98,3
11	Mlýnské výrobky; sladi; škroby; inulin; pšeničný lepek	1 872,3	2 105,5	1 767,0	1 662,2	1 264,3	1,8	824,4	826,2	76,1
12	Olejnata a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pichliny	3 977,2	3 187,8	3 994,8	1 082,2	67,8	690,9	-1 223,4	-532,5	6,3
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťavy a výtažky	271,7	351,5	474,0	514,3	387,8	189,0	109,8	298,8	75,4
14	Rostlinné pletací materiály	-68,3	-73,4	-5,3	10,5	5,0	-9,4	33,4	24,0	47,6
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	872,3	994,6	1 684,4	1 366,1	424,4	-623,9	1 529,2	905,3	31,1
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	-394,4	-250,4	-6,9	180,3	-688,2	-1 782,4	1 911,1	128,7	-381,7
17	Kukr a cukrovinky	2 953,4	2 135,7	2 275,3	2 960,9	2 579,9	501,4	867,3	1 368,7	87,1
18	Kakao a kakaové přípravky	-2 603,9	-2 948,0	-2 899,9	-3 334,2	-3 444,0	-4 741,8	1 394,0	-3 347,8	103,3
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	-2 522,2	-1 971,3	-1 177,7	124,3	-341,3	-2 314,2	1 438,2	-876,0	-274,6
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	-3 857,5	-4 264,7	-4 836,2	-4 802,8	-5 348,3	-4 272,6	222,7	-4 049,9	111,4
21	Různé potravinářské přípravky	-2 222,6	-2 473,5	-2 549,4	-2 255,0	-1 516,7	-2 352,8	2 467,2	114,4	67,3
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	244,6	292,0	476,9	569,0	-658,2	-3 940,8	3 691,8	-249,0	-115,7
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	-2 643,1	-1 661,9	-1 634,5	-42,0	161,3	-2 191,9	1 852,1	-339,8	-384,0
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	2 904,0	7 004,2	9 249,3	10 349,1	9 787,6	14 891,2	-3 791,3	11 099,9	94,6
Celkem		-24 079,9	-19 662,4	-19 303,3	-23 084,3	-31 605,9	-30 852,1	15 127,9	-15 724,2	136,9

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

9.2/06 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s EU 15¹⁾ (mil. Kč)

Rok	Vývoz															
	AT	BE	DE	DK	ES	FI	FR	GB	GR	IE	IT	LU	NL	PT	SE	Celkem
2013	9 383,0	2 387,2	32 490,3	781,3	1 346,7	691,3	4 833,5	5 188,2	442,4	169,0	10 942,6	196,1	3 462,1	146,7	1 403,8	73 864,2
2014	11 497,0	2 943,4	36 832,3	1 045,6	1 781,3	778,5	6 687,1	4 911,4	518,1	140,7	12 553,0	10,4	3 418,2	227,0	1 396,1	84 740,0
2015	12 045,8	4 767,0	40 246,8	1 130,8	2 117,8	1 035,9	7 050,7	5 869,6	717,5	161,6	13 335,6	24,4	4 136,8	261,9	1 534,5	94 436,4
2016	11 638,4	3 915,9	37 013,6	988,4	2 204,4	896,6	4 371,6	6 381,9	1 169,8	238,9	17 616,9	48,0	5 216,7	377,8	1 436,7	93 515,6
2017	11 479,8	5 249,3	38 271,5	955,7	2 198,9	930,9	4 440,1	5 102,2	1 144,2	194,5	17 952,2	28,2	5 090,2	404,2	1 395,8	94 837,7
	Dovoz ²⁾															
2013	7 516,5	5 396,9	43 474,8	2 051,8	9 328,5	247,5	6 746,9	2 896,3	1 432,7	963,6	9 696,0	5,3	11 735,7	859,6	671,4	103 023,4
2014	7 736,6	6 026,2	45 890,9	1 974,6	9 887,1	293,9	6 927,7	3 587,5	1 445,6	1 113,7	10 247,2	3,9	13 684,5	997,4	909,1	110 726,0
2015	7 779,0	6 106,3	46 009,9	1 913,3	11 153,4	285,4	6 952,1	3 874,7	1 463,5	1 224,7	11 974,8	11,6	15 713,8	1 396,2	814,2	116 673,0
2016	7 963,3	6 133,1	46 703,8	1 862,2	12 027,6	319,7	7 084,1	4 118,9	1 757,7	1 527,9	12 894,7	34,6	16 198,6	795,0	1 058,9	120 480,1
2017	8 523,1	6 873,5	49 679,5	1 863,9	13 131,3	346,4	7 145,2	4 241,9	1 951,5	1 518,4	12 786,4	23,0	16 000,8	376,3	1 228,6	125 689,8
	Balance															
2013	1 866,5	-3 009,7	-10 984,5	-1 270,5	-7 981,8	443,8	-1 913,4	2 291,9	-990,3	-794,6	1 246,6	190,8	-8 273,6	-712,9	732,4	-29 159,2
2014	3 760,4	-3 082,8	-9 058,6	-929,0	-8 105,8	484,6	-240,6	1 323,9	-927,5	-973,0	2 305,8	6,5	-10 266,3	-770,4	487,0	-25 986,0
2015	4 266,8	-1 339,3	-5 763,1	-782,5	-9 035,6	750,5	98,6	1 994,9	-746,0	-1 063,1	1 360,8	12,8	-11 577,0	-1 134,3	720,3	-22 236,6
2016	3 675,1	-2 217,2	-9 690,2	-873,8	-9 823,2	576,9	-2 712,5	2 263,0	-587,9	-1 289,0	4 722,2	13,4	-10 981,9	-417,2	377,8	-26 964,5
2017	2 956,7	-1 624,2	-11 408,0	-908,2	-10 932,4	584,5	-2 705,1	860,3	-807,3	-1 323,9	5 165,8	5,2	-10 910,6	27,9	167,2	-30 852,1

1) AT - Rakousko, BE - Belgie, DE - Německo, DK - Dánsko, ES - Španělsko, FI - Finsko, FR - Francie, GB - V. Británie, GR - Řecko, IE - Irsko, IT - Itálie, LU - Lucembursko, NL - Nizozemsko, PT - Portugalsko, SE - Švédsko.

2) Dovoz je sledován podle země původu.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: M. Brišková (ÚZEI)

9.2/07 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s NČZ¹⁾ (mil. Kč)

Rok	BG	CY	EE	HR	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	Celkem
Vývoz													
2013	1 403,8	130,6	144,9	1 044,0	6 816,8	951,5	395,6	29,0	17 618,9	2 871,7	882,6	40 910,0	73 199,3
2014	1 730,3	240,9	144,6	1 377,5	8 151,7	1 011,1	305,7	33,1	20 279,3	3 154,3	958,7	42 899,4	80 286,6
2015	2 631,9	133,9	159,2	1 732,3	8 559,5	1 034,9	884,8	24,5	23 485,7	3 427,5	898,7	47 204,7	90 177,5
2016	3 836,6	367,6	152,0	1 634,0	9 553,1	1 081,8	454,1	28,4	24 181,1	3 708,8	736,9	45 300,5	91 035,0
2017	3 052,7	218,9	154,8	1 796,6	9 280,5	1 065,1	482,3	35,2	20 898,4	4 393,9	1 354,2	42 836,7	85 569,4
Dovoz²⁾													
2013	825,8	41,4	126,8	333,1	7 493,5	572,4	497,9	6,2	29 869,4	1 040,3	268,4	14 785,8	55 860,8
2014	694,1	28,5	59,6	432,3	7 769,0	607,6	307,8	3,0	33 321,0	989,2	270,9	15 124,4	59 607,4
2015	654,4	45,1	41,8	406,6	8 267,0	647,4	455,2	16,3	43 451,2	1 502,1	219,7	14 996,4	70 703,1
2016	720,9	57,5	80,3	451,0	8 058,6	711,2	786,3	4,9	42 456,6	2 859,6	260,2	14 795,6	71 242,9
2017	1 320,7	46,6	87,0	425,5	9 753,1	1 865,5	800,7	0,5	38 071,5	3 172,2	316,3	14 582,0	70 441,5
Bilance													
2013	578,0	89,2	18,1	710,9	-676,7	379,1	-102,3	22,8	-12 250,5	1 831,4	614,2	26 124,2	17 338,5
2014	1 036,2	212,4	85,0	945,2	382,7	403,5	-2,1	30,1	-13 041,7	2 165,1	687,8	27 775,0	20 679,2
2015	1 977,5	88,8	117,4	1 325,7	292,5	387,5	429,6	8,2	-19 965,5	1 925,4	679,0	32 208,3	19 474,4
2016	3 115,7	310,1	71,7	1 183,0	1 494,5	370,6	-332,2	23,5	-18 275,5	849,2	476,7	30 504,9	19 792,1
2017	1 732,0	172,3	67,8	1 371,1	-472,6	-800,4	-318,4	34,7	-17 173,1	1 221,7	1 037,9	28 254,7	15 127,7

1) BG - Bulharsko, CY - Kypř, EE - Estonsko, HR - Chorvatsko, HU - Maďarsko, LT - Litva, LV - Lotyšsko, MT - Malta, PL - Polsko, RO - Rumunsko, SI - Slovinsko a SK - Slovensko.

2) Dovoz je sledován podle země původu.

Pramen: ČSÚ

Zpracovali: M. Brišková (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce - rostlinná produkce v základních cenách¹⁾ (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2013	2014	2015	2016 ²⁾	2017 ³⁾	2013	2014	2015	2016 ²⁾	2017 ³⁾
01	OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)	32 549	33 965	32 936	31 324	28 302	23 768	27 810	25 659	27 572	23 744
01.1	Pšenice a špalda	19 959	20 559	20 909	19 429	17 645	14 970	17 314	16 776	17 538	15 144
01.2	Žito a souřež	630	484	413	389	429	474	351	293	288	302
01.3	Ječmen	7 442	8 377	8 368	7 107	6 709	4 873	5 984	6 010	5 636	5 231
01.4	Oves a letní obilné směsky	588	572	622	520	541	354	392	403	351	377
01.5	Kukuřice na zmo	3 030	3 088	1 863	3 168	2 345	2 571	3 190	1 684	3 255	2 256
01.7	Ostatní obiloviny	900	886	762	711	632	525	580	493	505	434
02	TECHNICKÉ PLODINY	20 628	21 500	19 667	21 963	19 520	14 511	16 275	13 557	15 311	14 175
02.1	Olejnata semena a olejnate plody (včetně osiva)	16 357	16 309	14 847	16 126	13 744	9 915	10 804	9 043	9 831	8 489
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	287	419	695	555	608	177	260	454	393	460
02.4	Cukrová řepa	3 096	3 584	2 898	3 558	3 555	3 628	4 287	3 315	3 991	4 263
02.5	Ostatní technické plodiny	888	1 188	1 227	1 724	1 613	791	924	745	1 096	962
03	PÍCNINY	11 751	12 852	10 363	13 704	11 982	9 392	10 794	8 517	10 751	9 213
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ PRODUKTY	5 281	5 442	5 590	6 268	6 882	3 769	3 790	3 301	3 772	3 719
04.01	Čerstvá zelenina	1 597	1 850	2 178	2 572	2 762	1 315	1 611	1 317	1 711	1 662
04.02	Sazenice a květiny	3 684	3 592	3 412	3 697	4 120	2 454	2 179	1 984	2 061	2 057
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBÝ)	2 562	2 749	2 193	2 843	2 824	2 409	3 053	2 243	3 128	3 053
06	OVOCE	1 373	1 293	1 764	1 360	1 387	1 285	1 253	1 561	1 191	955
06.1	Čerstvé ovoce	1 373	1 293	1 764	1 360	1 387	1 285	1 253	1 561	1 191	955
07	VÍNO	935	804	1 209	994	1 141	761	647	923	705	741
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ PRODUKTY	777	846	1 092	1 348	1 633	703	651	716	813	1 123
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	75 855	79 451	74 815	79 805	73 671	56 599	64 274	56 477	63 244	56 722

1) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Kamoditní podpory – Daně na produkci v ČR jsou nulové.

2) Semidefinitivní údaje.

3) Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.1/02 - SZÚ - Celková produkce - živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách¹⁾ (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny						Základní stálé ceny roku 2000					
		2013	2014	2015	2016 ²⁾	2017 ³⁾		2013	2014	2015	2016 ²⁾	2017 ³⁾	
11	ZVÍŘATA	22 284	22 604	21 734	22 005	22 632		20 434	21 102	21 766	21 483	21 006	
11.1	Skot	6 653	6 627	6 680	7 264	7 272		5 600	5 794	5 973	5 931	5 668	
11.2	Prasata	9 580	9 643	8 706	8 795	9 195		9 754	9 883	10 239	10 190	9 643	
11.4	Ovce a kozy	86	112	88	170	180		131	144	158	177	198	
11.5	Dřebež	5 940	6 197	6 240	5 756	5 963		4 929	5 260	5 375	5 164	5 476	
11.6	Ostatní zvířata	24	24	21	20	22		21	21	21	21	21	
12	ŽIVOČIŠNÉ PRODUKTY	24 612	28 939	24 712	23 492	28 775		22 948	23 689	24 300	24 649	25 051	
12.1	Mléko	22 402	26 568	22 327	21 250	25 716		20 520	21 146	21 843	22 060	22 164	
12.2	Vejce	2 163	2 324	2 315	2 164	2 980		2 390	2 509	2 415	2 543	2 844	
12.3	Ostatní živočišné produkty	46	47	70	78	79		37	35	42	46	43	
13	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)	46 895	51 543	46 446	45 497	51 406		43 381	44 791	46 066	46 132	46 057	
14	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ (10+13)	122 750	130 993	121 260	125 302	125 077		99 980	109 065	102 543	109 376	102 779	
15	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	2 885	3 369	3 094	3 353	3 353		1 231	1 400	1 313	1 473	1 423	
16	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)	125 635	134 362	124 355	128 655	128 430		101 211	110 466	103 856	110 849	104 202	
17	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	2 597	2 659	4 161	4 301	4 550		2 200	2 302	3 554	3 753	3 756	
17.1	Zpracování zemědělských produktů	2 174	2 194	2 209	1 968	2 099		1 842	1 915	1 953	1 837	1 764	
17.2	Ostatní neoddělitelné vedlejší činnosti (výrobky a služby)	423	465	1 951	2 333	2 452		358	387	1 601	1 916	1 992	
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17)	128 232	137 022	128 516	132 956	132 981		103 411	112 768	107 410	114 602	107 958	

1) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

2) Semidefinitivní údaje.

3) Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.1/03 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny						Základní stálé ceny roku 2000					
		2013	2014	2015	2016 ¹⁾	2017 ²⁾		2013	2014	2015	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ ³⁾	128 232	137 022	128 516	132 956	132 981		103 411	112 768	107 410	114 602	107 958	
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	91 170	96 113	89 687	87 323	89 097		68 261	72 824	69 132	69 376	70 341	
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	37 062	40 909	38 829	45 633	43 884		35 149	39 944	38 278	45 226	37 617	
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	15 584	16 408	16 900	17 688	17 778		13 393	13 744	13 959	14 504	14 401	
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	21 478	24 501	21 929	27 946	26 106		21 757	26 199	24 319	30 722	23 215	
23	NAHRADY ZAMĚSTNANCŮM	25 550	26 316	26 744	27 445	28 254		-	-	-	-	-	
24	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1 146	1 153	1 269	1 233	1 246		-	-	-	-	-	
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	27 504	32 985	29 817	30 674	32 533		-	-	-	-	-	
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	47 836	56 333	50 476	57 387	57 393		-	-	-	-	-	
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK/SMÍŠENÝ DŮCHOD (26-23)	22 286	30 016	23 732	29 942	29 139		-	-	-	-	-	
28	PŘEDEPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	5 037	5 945	6 053	6 696	7 031		-	-	-	-	-	
29	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1 556	1 279	1 316	1 299	1 353		-	-	-	-	-	
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	462	554	633	513	495		-	-	-	-	-	
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	16 156	23 445	16 995	22 460	21 250		-	-	-	-	-	

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.1/04 - SZÚ - Kapitálový účet v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2013	2014	2015	2016 ¹⁾	2017 ²⁾	2013	2014	2015	2016 ¹⁾	2017 ²⁾
32	THFK V ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	2 357	2 408	2 480	2 463	-	2 317	1 656	1 770	1 702	-
32.1	THFK ve výsadbách kultur	207	220	301	308	-	106	113	156	154	-
32.2	THFK ve zvířatech	2 149	2 188	2 179	2 155	-	2 211	1 543	1 614	1 548	-
33	THFK V NEZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	15 235	14 854	14 657	16 156	-	13 005	12 502	12 190	13 387	-
33.1	THFK ve strojích, zařízení a dopravních prostředcích	9 040	10 283	10 246	11 660	-	8 122	8 906	8 738	9 902	-
33.2	THFK v budovách	6 054	4 409	4 170	4 241	-	4 747	3 443	3 223	3 242	-
33.3	Ostatní THFK	141	162	241	254	-	135	154	230	243	-
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	17 591	17 262	17 137	18 619	-	15 322	14 159	13 961	15 089	-
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	2 008	854	237	931	-	1 930	414	2	585	-
36	ZMĚNA STAVU ZÁSOB	1 676	5 601	-3 663	-248	-	1 056	4 591	-2 891	-43	-
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	1 388	1 239	2 711	1 882	-	1 135	993	2 224	1 539	-
37.1	Investiční dotace	1 072	1 239	2 711	704	-	877	993	2 224	576	-
37.2	Ostatní kapitálové transfery	316	0	0	1 178	-	258	0	0	963	-

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle ekonomické velikosti

Ukazatele	Jednotky	Malé		Střední		Velké		Největší		Celkem	
		IV.-VI.		VII.-IX.		X.-XI.		XII.-XIV.		ČR	
		2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Strukturální ukazatele											
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	4,47	4,65	2,14	2,08	2,07	2,02	2,90	2,83	2,72	2,68
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	31,1	30,8	173,4	176,7	712,4	688,4	1 636,3	1 677,1	197,8	198,8
z toho - obiloviny	%	28,6	30,0	34,8	33,0	41,1	43,0	46,0	44,6	40,7	39,8
- ostatní polní plodiny	%	6,6	6,3	15,8	15,5	21,6	22,3	20,0	20,9	17,8	18,2
- krmné plodiny	%	60,6	59,9	47,6	49,2	35,0	32,0	32,4	33,2	39,5	39,9
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	48,0	49,2	71,1	70,8	85,0	83,7	84,2	82,6	77,4	76,4
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	36,8	35,9	27,0	27,4	24,0	23,2	43,1	41,2	35,5	34,4
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,8	0,6	3,8	3,4	7,0	6,2	17,7	17,7	10,9	10,6
- ostatní skot	DJ/100 ha	27,5	27,7	20,4	21,8	15,6	14,7	17,7	17,1	19,0	19,0
- ovce a kozy	DJ/100 ha	3,6	3,9	0,6	0,6	0,1	0,1	0,0	0,0	0,5	0,5
- prasata	DJ/100 ha	2,9	1,9	1,7	1,3	1,0	1,8	5,9	4,5	3,8	3,0
- drůbež	DJ/100 ha	0,0	0,0	0,2	0,1	0,3	0,5	1,8	1,8	1,0	1,0
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,51	0,52	0,51	0,51	0,64	0,64	1,07	1,03	0,75	0,74
Ukazatele standardního výstupu EU											
Celková produkce	Kč/ha	21 554	24 046	25 029	24 063	33 261	35 099	48 330	46 917	37 417	36 900
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	13 064	14 153	17 190	16 592	22 232	24 591	26 463	28 301	22 106	22 279
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	5 964	5 739	5 516	4 997	6 367	5 611	16 418	14 765	11 096	9 987
Ostatní produkce	Kč/ha	2 527	4 155	2 322	2 474	4 662	4 896	5 449	5 850	4 215	4 634
Celkové náklady	Kč/ha	24 730	26 358	28 717	28 254	39 715	40 284	56 271	56 146	43 550	43 550
Výrobní spotřeba	Kč/ha	17 576	18 855	19 042	18 445	25 837	26 088	36 453	36 049	28 492	28 254
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	10 925	11 428	10 810	11 196	10 235	10 225	11 273	12 468	10 973	11 714
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 395	5 388	5 314	5 364	5 360	5 349	5 307	5 287	5 324	5 326
- Environmentální dotace	Kč/ha	2 779	2 765	2 254	2 427	1 379	1 221	604	740	1 363	1 456
- Dotace na LFA	Kč/ha	1 246	1 212	1 077	1 112	638	623	406	400	699	701
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	37	3	13	1	4	1	6	2	11	2
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	240	391	382	376	501	528	796	824	591	620
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	126	139	190	164	122	104	109	91	135	117
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 103	1 530	1 581	1 752	2 231	2 399	4 044	5 125	2 850	3 491
z toho podpory OZE	Kč/ha	99	90	478	380	1 051	993	2 323	2 555	1 439	1 515
Daně a poplatky	Kč/ha	348	382	209	209	178	186	262	256	244	245
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	14 556	16 237	16 588	16 604	17 480	19 050	22 888	23 081	19 654	20 115
Odpisy	Kč/ha	5 482	5 394	3 973	3 921	4 541	4 301	5 333	5 342	4 867	4 812
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	9 074	10 842	12 615	12 683	12 940	14 749	17 554	17 739	14 787	15 303
Mzdové náklady	Kč/ha	492	801	3 664	3 773	6 810	7 118	11 273	11 405	7 583	7 741
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	20 409	20 314	25 726	26 932	28 659	30 703	32 517	33 729	30 824	32 043
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	726	847	1 499	1 554	2 031	2 237	2 581	2 708	2 038	2 155
Nákladové úroky	Kč/ha	454	461	538	560	496	540	632	641	571	588
Dotace investiční	Kč/ha	1 863	120	734	41	310	81	766	10	797	39
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	9 265	8 854	7 647	6 837	3 913	4 935	3 835	2 994	5 393	4 857
x											
Aktiva celkem	Kč/ha	110 600	111 790	71 334	70 937	66 745	70 388	92 378	95 389	84 821	86 710
Stálá aktiva	Kč/ha	89 809	92 853	51 428	52 535	42 161	45 101	57 944	59 603	56 969	58 701
Oběžná aktiva	Kč/ha	20 791	18 937	19 906	18 402	24 584	25 287	34 435	35 786	27 852	28 008
Vlastní kapitál	Kč/ha	101 778	102 402	54 319	53 215	42 527	45 616	58 944	60 557	59 419	60 306
Cizí zdroje	Kč/ha	8 821	9 388	17 015	17 722	24 218	24 772	33 434	34 831	25 402	26 403
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	203,2	233,0	589,1	609,9	623,6	730,1	606,0	627,8	542,9	571,8
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	81,54	78,41	76,08	76,66	77,68	74,33	75,43	76,84	76,15	76,57
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,19	0,22	0,35	0,34	0,50	0,50	0,52	0,49	0,44	0,43
Míra zadluženosti ³⁾	%	7,98	8,40	23,85	24,98	36,28	35,19	36,19	36,52	29,95	30,45
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	8,38	7,92	10,72	9,64	5,86	7,01	4,15	3,14	6,36	5,60

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová sít FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/02 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření

Ukazatele	Jednotky	Polní výroba		Produkce mléka		Chov skotu, ovcí a koz		Smišená výroba		Jednotky	Chov prasat a drůbeže	
		2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016		2015	2016
Strukturální ukazatele												
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	1,97	1,99	3,62	3,65	2,32	2,31	2,94	2,84	AWU/podnik	10,08	10,12
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	180,8	187,2	328,2	371,4	121,1	120,8	343,1	335,5	ha/podnik	89,2	58,4
z toho - obiloviny	%	58,2	58,2	27,6	25,7	5,2	4,5	42,9	41,4	%	63,3	33,0
- ostatní polní plodiny	%	29,3	29,8	7,1	8,2	0,8	0,8	17,3	17,5	%	23,8	22,6
- krmné plodiny	%	9,8	9,5	65,0	65,9	93,0	93,4	39,0	40,2	%	2,9	2,0
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	75,9	75,7	82,3	81,1	65,7	66,5	82,2	80,5	%	75,3	47,0
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	5,6	6,0	65,2	66,3	47,3	46,4	49,5	47,7	DJ/podnik	962,6	928,8
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,6	0,8	35,5	36,2	2,0	1,4	17,0	17,1	DJ/podnik	0,0	0,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	3,7	3,8	28,9	29,5	41,3	41,6	21,5	21,5	DJ/podnik	0,1	0,2
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,0	0,0	2,4	2,4	0,3	0,3	DJ/podnik	0,1	0,2
- prasata	DJ/100 ha	1,0	1,3	0,7	0,4	0,2	0,1	8,2	6,3	DJ/podnik	588,8	509,3
- drůbež	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	2,4	2,4	DJ/podnik	373,5	418,8
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,40	0,43	0,99	0,99	0,49	0,48	0,99	0,96	DJ/ha	0,05	0,14
Ukazatele standardního výstupu EU												
Celková produkce	Kč/ha	33 351	34 137	44 874	45 869	14 022	13 279	43 476	41 930	tis. Kč/podnik	36 884	35 143
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	28 531	28 855	13 163	14 741	4 711	4 645	21 573	21 229	tis. Kč/podnik	2 528	1 484
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	1 251	1 436	25 927	24 728	6 972	6 213	17 452	15 662	tis. Kč/podnik	32 593	31 509
Ostatní produkce	Kč/ha	3 569	3 846	5 785	6 401	2 340	2 421	4 451	5 039	tis. Kč/podnik	1 764	2 151
Celkové náklady	Kč/ha	35 351	36 464	55 282	57 393	22 896	22 283	51 228	50 923	tis. Kč/podnik	37 855	36 196
Výrobní spotřeba	Kč/ha	23 595	24 097	35 643	36 598	14 116	13 241	33 472	32 986	tis. Kč/podnik	31 440	29 587
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	8 210	8 349	14 548	16 795	14 188	14 726	11 150	12 245	tis. Kč/podnik	3 368	4 455
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 305	5 325	5 357	5 329	5 355	5 368	5 325	5 310	tis. Kč/podnik	466	310
- Environmentální dotace	Kč/ha	396	342	1 501	1 489	4 508	4 979	831	925	tis. Kč/podnik	16	126
- Dotace na LFA	Kč/ha	105	118	1 304	1 252	2 194	2 196	510	514	tis. Kč/podnik	13	14
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	10	1	5	0	14	2	10	3	tis. Kč/podnik	0	0
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	574	576	515	600	199	259	758	798	tis. Kč/podnik	2 687	2 894
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	168	141	167	128	99	86	112	107	tis. Kč/podnik	35	29
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 651	1 845	5 699	7 995	1 819	1 837	3 604	4 589	tis. Kč/podnik	151	1 081
z toho podpory OZE	Kč/ha	711	839	3 651	4 312	361	89	1 948	2 043	tis. Kč/podnik	108	298
Dané a poplatky	Kč/ha	287	291	190	196	162	168	237	233	tis. Kč/podnik	80	78
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	17 678	18 098	23 590	25 870	13 932	14 596	20 917	20 956	tis. Kč/podnik	8 732	9 933
Odpisy	Kč/ha	4 278	4 346	6 137	6 267	3 602	3 513	5 037	5 065	tis. Kč/podnik	2 238	2 295
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	13 400	13 752	17 453	19 604	10 330	11 083	15 880	15 891	tis. Kč/podnik	6 495	7 638
Mzdové náklady	Kč/ha	4 901	5 207	11 023	11 897	3 679	3 949	9 944	9 984	tis. Kč/podnik	3 443	3 755
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	32 023	32 661	29 467	30 775	28 074	29 848	31 980	33 463	Kč/AWU plac.	31 299	33 620
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	2 093	2 295	1 615	1 751	1 102	1 182	2 184	2 271	tis. Kč/podnik	499	310
Nákladové úroky	Kč/ha	484	519	865	881	396	398	590	618	tis. Kč/podnik	235	248
Dotace investiční	Kč/ha	192	10	1 272	0	1 595	24	674	4	tis. Kč/podnik	683	0
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	6 114	5 740	5 223	5 075	6 747	5 578	3 835	3 023	tis. Kč/podnik	3 001	3 324
x												
Aktiva celkem	Kč/ha	69 380	73 505	96 173	101 168	72 165	70 713	90 428	91 970	tis. Kč/podnik	48 581	50 417
Stálá aktiva	Kč/ha	45 621	48 457	68 582	70 806	53 890	54 575	58 451	60 370	tis. Kč/podnik	27 037	29 728
Oběžná aktiva	Kč/ha	23 759	25 048	27 591	30 362	18 276	16 138	31 977	31 600	tis. Kč/podnik	21 544	20 688
Vlastní kapitál	Kč/ha	51 992	55 405	60 947	63 374	57 452	56 204	60 047	60 121	tis. Kč/podnik	28 193	29 578
Cizí zdroje	Kč/ha	17 388	18 100	35 226	37 794	14 714	14 508	30 381	31 849	tis. Kč/podnik	20 388	20 838
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	681,4	691,6	481,8	537,8	444,8	479,6	539,9	558,9	tis. Kč/AWU	644,4	754,8
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	70,75	70,59	79,43	79,79	100,67	99,72	76,99	78,67	%	85,24	84,19
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,48	0,46	0,47	0,45	0,19	0,19	0,48	0,46	x	0,76	0,70
Míra zadluženosti ³⁾	%	25,06	24,62	36,63	37,36	20,39	20,52	33,60	34,63	%	41,97	41,33
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	8,81	7,81	5,43	5,02	9,35	7,89	4,24	3,29	%	6,18	6,59

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (UZEI)

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle LFA

Ukazatele	Jednotky	Převažující horské LFA (H) ¹⁾		Převažující ostatní LFA (O) ²⁾		Převážně mimo LFA (N) ³⁾	
		2015	2016	2015	2016	2015	2016
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,78	2,72	2,63	2,59	2,78	2,73
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	182,8	185,8	202,6	204,3	199,0	198,9
z toho - obiloviny	%	13,8	13,4	33,8	32,6	53,5	52,8
- ostatní polní plodiny	%	4,6	4,6	13,4	14,1	24,9	25,3
- krmné plodiny	%	80,3	80,6	52,1	52,6	18,4	18,7
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	70,4	70,4	79,2	78,3	78,1	76,9
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	50,4	51,0	44,3	42,3	24,7	23,8
z toho - dojnice	DJ/100 ha	11,8	11,2	13,8	13,6	8,5	8,3
- ostatní skot	DJ/100 ha	34,4	35,4	25,5	25,4	9,8	9,6
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,4	1,4	0,6	0,6	0,2	0,2
- prasata	DJ/100 ha	1,8	1,7	3,0	2,0	5,0	4,1
- drůbež	DJ/100 ha	0,5	0,9	1,1	0,5	1,1	1,4
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ⁴⁾	0,59	0,59	0,76	0,74	0,95	0,92
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	24 254	24 068	31 755	31 437	45 438	44 659
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	8 119	8 186	15 483	16 049	31 078	30 969
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	12 167	11 467	13 396	11 841	9 082	8 201
Ostatní produkce	Kč/ha	3 969	4 415	2 875	3 547	5 279	5 489
Celkové náklady	Kč/ha	33 901	34 016	39 443	39 565	49 397	49 262
Výrobní spotřeba	Kč/ha	21 198	20 882	25 517	25 429	32 815	32 483
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	14 152	14 926	11 291	12 155	9 812	10 445
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 352	5 352	5 338	5 336	5 306	5 311
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 497	3 682	1 570	1 678	589	639
- Dotace na LFA	Kč/ha	2 413	2 438	890	876	59	62
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	12	2	12	3	9	1
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	336	411	526	569	713	718
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	92	84	129	114	151	129
- Ostatní dotace	Kč/ha	2 449	2 958	2 825	3 579	2 986	3 585
z toho podpory OZE	Kč/ha	826	814	1 373	1 371	1 665	1 827
Daně a poplatky	Kč/ha	168	171	187	185	308	310
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	17 040	17 941	17 342	17 978	22 127	22 310
Odpisy	Kč/ha	4 220	4 260	4 658	4 535	5 210	5 176
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	12 820	13 681	12 683	13 443	16 917	17 134
Mzdové náklady	Kč/ha	6 807	7 095	7 091	7 264	8 172	8 279
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	28 067	29 434	31 134	32 270	31 369	32 628
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	1 221	1 299	1 638	1 792	2 571	2 671
Nákladové úroky	Kč/ha	455	480	539	545	629	652
Dotace investiční	Kč/ha	1 208	24	944	1	568	70
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 544	4 831	4 360	3 843	6 113	5 601
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	76 093	75 838	77 691	78 481	92 638	95 903
Stálá aktiva	Kč/ha	53 451	54 696	54 158	54 921	60 074	62 633
Oběžná aktiva	Kč/ha	22 642	21 142	23 534	23 560	32 564	33 270
Vlastní kapitál	Kč/ha	55 624	53 967	53 529	53 798	64 883	66 912
Cizí zdroje	Kč/ha	20 469	21 871	24 162	24 683	27 755	28 992
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	461,7	503,1	483,0	519,8	608,3	627,8
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	87,40	86,76	80,36	80,89	72,22	72,74
Obrat celkových aktiv ⁵⁾	x	0,32	0,32	0,41	0,40	0,49	0,47
Míra zadluženosti ⁶⁾	%	26,90	28,84	31,10	31,45	29,96	30,23
Výnosnost celkového kapitálu ⁷⁾	%	7,29	6,37	5,61	4,90	6,60	5,84

1) Více než 50 % z. p. v H.

2) Více než 50 % z. p. v O a S, pokud H bude menší než 50 %.

3) Více než 50 % z. p. mimo LFA.

4) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

5) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

6) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

7) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2016			2017 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Podpory Piliře I SZP a ostatní přímé platby	816	22 572	23 388	733	21 907	22 640
- přímé platby (SAPS, ozelenění, mladí, fin. kompenzace)	0	19 233	19 233	0	18 621	18 621
- vázané dobrovolné podpory komodit (VCS)	0	3 339	3 339	0	3 286	3 286
- přechodné vnitrostátní podpory (PVP)	816	0	816	733	0	733
HRDP	13	24	37	17	24	41
PRV 2007-2013, včetně zdrojů z PRV 2014+	381	1 054	1 435	72	126	198
- osa I	54	67	121	43	43	86
- osa II	326	982	1 308	28	83	111
- platby LFA a NATURA 2000 (včetně lesů)	1	5	6	0	1	1
- osa III	1	5	6	1	0	1
PRV 2014-2020	1 650	4 475	6 125	3 677	7 026	10 703
- podpora investic (opatření 4, 6, 8)	17	17	34	1 484	1 454	2 938
- AE(K)O a ekologické zemědělství (opatření 10, 11)	783	2 348	3 131	1 132	3 397	4 529
- platby LFA a NATURA 2000 (opatření 12, 13)	632	1 896	2 528	562	1 684	2 246
- dobré životní podmínky zvířat (opatření 14)	218	214	432	387	379	766
- ostatní (opatření 1, 16, 20)	0	0	0	112	112	224
OP Rybářství	1	3	5	21	64	85
Národní podpory rezortu MZe	9 697	0	9 697	9 850	0	9 850
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	6 694	0	6 694	6 482	0	6 482
- podpory PGRLF	986	0	986	1 147	0	1 147
- výdaje ostatních institucí rezortu MZe	2 017	0	2 017	2 221	0	2 221
SPÚ	1 236	0	1 236	1 139	0	1 139
SFHR	239	0	239	261	0	261
GA ČR, TA ČR	208	0	208	246	0	246
Podpory ostatních rezortů	4 896	163	5 059	5 569	175	5 743
- MŽP, MPO, MD, MŠMT	3 616	163	3 779	3 228	175	3 402
- MF - daňové a podobné úlevy	1 280	0	1 280	2 341	0	2 341
Podpory krajů	1 450	0	1 450	1 540	0	1 540
Organizace trhu (SOT) a podpora cen	5 765	876	6 641	5 879	631	6 510
- ostatní výdaje v rámci SOT	598	876	1 474	334	631	965
- zemědělské BPS a výtopny na biomasu	5 167	0	5 167	5 545	0	5 545
Celkem	26 352	29 167	55 520	29 004	29 953	58 956

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

1) Včetně opatření HRDP v období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

11/02 - Přehled podpor obecných služeb v zemědělství (mil. Kč) (část 1/2)

Opatření	Vymezení	2016	2017 ^p
H - Zemědělský znalostní systém (Agricultural Knowledge and Information System)		6 933	6 822
H1 - Získávání znalostí o zemědělství (Agricultural Knowledge Generation)		1 754	1 889
Výdaje na rezortní a mezinárodní výzkum	Výdaje MZe (institucionální a účelová údopora - NAZV), programy dalších rezortů a mezinárodní granty.	858	875
- výdaje na účelovou podporu (NAZV)		464	426
- institucionální podpora výzkumným organizacím rezortu		391	447
Servisní činnost pro MZe	Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (včetně ČZV, ÚZEI, Národního zemědělského muzea a NH Kladruhy n. L.).	627	749
Výdaje na výzkumné projekty GA ČR a TA ČR ¹⁾	Výdaje GA ČR na projekty, které jsou zaměřeny primárně na agrární sektor.	208	246
Výdaje OP VaVpI 2007-2013 a OP VVV (2014-2020)	Výdaje MŠMT.	61	19
H2 - Přenos znalostí o zemědělství (Agricultural Knowledge Transfer)		5 179	4 933
Vzdělávací a kulturní akce pro veřejnost	Roční plán školení (výcviku) - rozpočet MZe.	4	5
Veřejné výdaje na vysoké školy ²⁾	Výdaje na zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity.	3 303	2 921
Veřejné výdaje na střední školy ³⁾	Výdaje krajů na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školy.	1 418	1 508
Předávání znalostí	PRV 2014+.	0	3
Centra odborné přípravy	Podpora na vybavení center odborné přípravy učebními pomůckami. Dotace 21.	44	40
Zlepšení a udržení genetického fondu hospodářských zvířat	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/200 Sb., včetně vedení plemenných knih: dotace MZe 2.A.	248	250
Podpora Zemských hřebčinců Kladruhy, Písek a Tlumačov	Podpora provozu: dotace MZe 5.	0	0
Genetické droje	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům. Součástí je zajištění mezinárodní spolupráce a garance přijatých mezinárodních závazků: dotace MZe 6.	75	75
Technická pomoc PRV	PRV 2007-13 (osa 5) a PRV 2014-20 (opatření 20): funguje prostřednictvím celostátní sítě venkovských oblastí.	0	34
Podpora poradenství, vzdělávání a marketingu	Speciální poradenství v RV a ŽV a školní závody: dotace MZe 9.	87	97
I - Inspekce a kontrola (Inspection and Control)		1 863	1 957
I1 - Bezpečnost potravin a kontrola zemědělských produktů (Agricultural Product Safety and Inspection)		505	545
Výdaje v rámci kontrolní činnosti dané zákonem č. 154/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Výdaje České plemenářské inspekce na kontrolní činnost v rámci označování a evidence zvířat.	39	43
Výdaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Výdaje v rámci prvovýroby, financování z národních zdrojů SZPI.	466	502
I2 - Inspekce a kontrola škůdců a nemocí (Pest and Disease Inspection and Control)		638	706
Výdaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS	Výdaje v rámci zemědělské prvovýroby a u masa včetně veterinární prohlídky na jatkách.	325	341
Výdaje na monitoring cizorodých látek SVS	Výdaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE.	216	265
Monitoring cizorodých látek	Náklady jednotlivých institucí na provedení požadovaného monitoringu cizorodých látek (SVS, SZPI, ÚKZÚZ, VÚMOP, VÚRV, VÚLHM).	46	46
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Kontrola používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek	Výdaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv.	47	50
I3 - Kontrola vstupů (Input Control)		720	706
Výdaje související s odbornými a zkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti ÚKZÚZ	Výdaje v rámci odrudového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinohradnictví a chmelářství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin.	708	693
Výdaje na posuzování shody a certifikaci zemědělských strojů podle předpisů EU a norem pro označení výrobků značkou CE a pro schválení technické způsobilosti k provozu na pozemních komunikacích v ČR.	Výdaje Státní zkušebny strojů, a.s.	12	13

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

1) Výdaje na výzkumné projekty primárně zaměřené na zemědělské obory: lesnictví, potravinářství, rybářství a veterinární vědy.

2) Data z příslušné fakulty pěti vysokých škol/univerzit.

3) Vedle zemědělských, zahradnických, potravinářských a veterinárních škol zahrnuty částečně i některé další odborné školy.

Pramen: výdaje na obecné služby v kap. 2

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

11/02 - Přehled podpor obecných služeb v zemědělství (mil. Kč) (část 2/2)

Opatření	Vymezení	2016	2017 ^p
J - Rozvoj a údržba infrastruktury (Development and Maintenance of Infrastructure)		100	105
J1 - Hydrologická infrastruktura (Hydrological Infrastructure)		55	52
Výdaje na údržbu melioračních zařízení	Náklady SPÚ na údržbu, opravy a provoz melioračních zařízení.	37	32
Výdaje na sledování potřeby obnovy závlahových, případně odvodňovacích systémů	Výdaje na podporu zemědělských odvodňovacích systémů včetně systému zavlažovacích funkcí, které koordinuje VÚMOP (již započítáno v NAZV, TAČR a MZe).	8	5
Výdaje státních institucí na odstranění havarijního znečištění vod	Výdaje státních institucí spojených se sledováním a odstraněním havarijního znečištění vod způsobeného převážně zemědělskou činností - zprávy povodí (průměrná částka za období let 2006-2016) - 93 364 CZK/rok; rok 2017 - 63 000	0	0
Výdaje na činnost SPÚ související s přípravou a s realizací vodo hospodářských (případně dalších, tj. ekologických a protierozních) opatření v krajině	Jedná se o část procesu komplexních pozemkových úprav, spojenou s přípravou, tvorbou, vyjednáváním a realizací plánu společných zařízení (výdaje v tis. Kč).	0	0
Výdaje související s Nitrátovou směrnicí	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinný reporting do EU.	18	15
J3 - Institucionální infrastruktura (Institutional Infrastructure)		45	53
Výdaje MZe určené ÚKZÚZ	Výdaje na vedení knih povolených odrůd (výdaje ve stovkách tisíc Kč).	0	0
Výdaje na datovou síť FADN	Výdaje zahrnují náklady na vlastní šetření FADN, tvorbu databáze FADN a aplikací využívajících tuto databázi a analytické činnosti pracoviště FADN dle potřeb MZe.	31	34
Výdaje na LPIS	Veřejné výdaje MZe na provoz geografického informačního systému LPIS.	14	19
K - Marketing a propagace (Marketing and Promotion)		287	418
K2 - Propagace zemědělských produktů (Promotion of Agricultural Products)		287	418
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	18	36
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe/SZIF na značku Klasa a Regionální potravina.	162	273
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF - podpora tržních cen v rámci SOT.	75	77
Podpora zemědělských a potravinářských produktů	Výdaje krajů. Propagace zemědělství a regionálních potravin.	32	32
L - Veřejné skladování (Public stockholding)		241	266
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost	Správa státních hmotných rezerv.	239	261
Náklady na skladování zemědělských komodit určených pro intervenční skladování	SZIF - část z rozpočtu EU.	2	5
M - Různé (Miscellaneous)		1 138	1 007
Pozemkové úpravy	PRV 2007-2013 (opatření L1.4) a PRV 2014-2020.		
Pozemkové úpravy	Výdaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb. Výdaje na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	0	0
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	1 044	960
Pozemkové úpravy	Výdaje MD na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	67	11
Evropská integrace nevládních organizací a Technologické platformy v gesci MZe	Evropská integrace nevládních organizací. Česká technologická platforma pro potraviny, pro biosložky v dopravním a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství. dotační tituly 10.D a 10.E.	27	36
Obecné služby (General Services) celkem		10 562	10 575

p = předpoklad k 30. 6. 2018.

1) Výdaje na výzkumné projekty primárně zaměřené na zemědělské obory: lesnictví, potravinářství, rybářství a veterinární vědy.

2) Data z příslušné fakulty pěti vysokých škol/univerzit.

3) Vedle zemědělských, zahradnických, potravinářských a veterinárních škol zahrnuty částečně i některé další odborné školy.

Pramen: výdaje na obecné služby v kap. 2

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

11/03 - Indikativní ukazatele Strategie MŽo 2030 a jejich plnění (část 1/2)

INDIKATIVNÍ UKAZATELE STRATEGICKÝCH CÍLŮ ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A POTRAVINÁŘSTVÍ - HODNOCENÍ VÝVOJE			Hodnocení plnění cíl Strategie 2030									
P. č.	MJ	Východi (referenční) hodnota	Skuteč. nost 2015	Skuteč. nost 2016 ¹⁾	Skuteč. nost 2017 ²⁾	Cíl 2020	Cíl 2025	Cíl 2030				
1	Produktivita práce v zemědělství ve vztahu k produktivitě práce národního hospodářství (dle SZÚ a národních účtů)	index	100	94,7	110,0	- ¹³⁾	98	97	95	Vývoj produktivity práce je v NH vyrovnanější a rovnoměrnější rostoucí, zatímco v zemědělství je produktivita práce rozkolísanější především v důsledku kolísání Hrubé přidané hodnoty, která je dána výraznou variabilitou jak cen vstupů tak především CZV. Podle dosavadního dlouhodobého vývoje podlu produktivě je možné očekávat naplnění cíle stanoveného Strategií, ale je třeba ho hodnotit ze desí (časové období (např. tříletý průměr) než hodnotu jednoho konkrétního roku.		
2	Podíl agrárního exportu do zemí mimo EU ¹⁾	index	100	98,8	100,6	100,2	110	115	120	Podíl agrárního exportu do třetích zemí se v roce 2017 nepatrně snížil. Hlavní vývozní destinací v rámci třetích zemí byly v roce 2017 Rusko (1,4 %), i přes přetrvávající embargo, Turecko(0,6 %), Japonsko (0,6 %), Švýcarsko (0,6 %) a Čína (0,5 %). Hodnota vývozu agrárních produktů do zemí mimo EU se v mezroční porovnání snížila. V roce 2017 došlo k poklesu aktivní bilance u cukru a živého skotu a k nárůstu schodku u nezpracovaných tabáků. Hodnota vývozu agrárních produktů s vysokou přidanou hodnotou se nepatrně snížila, došlo ke snížení vývozu zejména čokolády s kakem, sládu, pražené kávy a cukru. V roce 2017 poklesla výrazně bilance AZO. Meziročně se výrazně zhoršila pasivní bilance u vepřového masa, řepkového oleje, pšenice a másla. Naplnění cílů zejména některých indikátorů se prozatím nevyvíjí dle požadovaného záměru.		
3	Hodnota vývozu agrárních produktů do zemí mimo EU ²⁾	index	100	110,4	112,5	109,3	110	120	125	Meziroční pokles zomění oca o 0,1 p.b. signalizuje reálnost naplnění cíle Strategie.		
4	Podíl vývozu agrárních produktů s vysokou přidanou hodnotou ³⁾	index	100	101,1	103,0	102,9	110	115	120	Dosavadní nízká úroveň meziročních změn by neumožnila dosažení cílových hodnot.		
5	Bilance AZO – snížení záporného salda ⁴⁾	index	100	98,2	117,4	160,7	95	90	80-85	Dosavadní nízká úroveň meziročních změn by neumožnila dosažení cílových hodnot.		
6	Výměra ZPF ČR	tis. ha	3 550	3 555	3 558	3 560	3 550	3 550	3 550	Výměra nepatrně v posledních letech narůstá, aktuálně je o 10 000 ha vyšší, než je cíl pro roky 2020 - 2030.		
7	Procento zomění	%	71	71	70	70	70	69	68	Meziroční pokles zomění oca o 0,1 p.b. signalizuje reálnost naplnění cíle Strategie.		
8	Výměra TTP	tis. ha	967	1 001	1 003	1 007	1 050	1 150	1 150-1 300	Podíl trvalých kultur na celkové zemědělské produkci zaznamená zlepšení především v důsledku zlepšení zpenění produkce chmele a produkce vinných hroznů. Rozsah produkce ovoc je relativně vyrovnán a pokles v množství je kompenzován vyššími cenami ovocem méněho pásma. V hodnocených letech došlo k přesazení nastavených cílů.		
9	Výměra o. p.	tis. ha	2 979	2 972	2 966	2 959	2 900	2 800	2 700-2 800	Podíl najeť pudy se snižuje (FSS 2013-74,3 %; FSS 2016-73,1 %), tempo tohoto snižování je však pomalejší, než jaké by umožnilo naplnění cílů strategie. I když se uvádí, že ve strukture kupujících zemědělské pudy převažují zemědělské investory (Farmy.cz 2016), je možné, že i část pudy nakupené zemědělskými investory zůstává po určitou dobu v obhospodařování jiným nájemcem/pracovníkem.		
10	Podíl najeť pudy v podnicích	%	74	73	73	73	70	65	60	Podíl ZV na celkové zemědělské produkci dlouhodobě klesá, pouze v roce 2017 vykázal opětovný návrat a zvýšení o 1,7 p. b. oproti výchozímu období (prům. let 2012-14) v důsledku příznivého růstu CZV v oblasti ZV. Dosavadní vývoj naznačuje indikátoru nepříznivý trend ve vývoji v důsledku cenových vývoji.		
11	Podíl ZV na celkové zemědělské produkci	%	37,02	36,2	34,2	38,7	39	40	42	Podíl trvalých kultur na celkové zemědělské produkci zaznamená zlepšení především v důsledku zlepšení zpenění produkce chmele a produkce vinných hroznů. Rozsah produkce ovoc je relativně vyrovnán a pokles v množství je kompenzován vyššími cenami ovocem méněho pásma. V hodnocených letech došlo k přesazení nastavených cílů.		
12	Podíl trvalých kultur na celkové zemědělské produkci	%	2,31	3,23	3,01	3,02	2,37	2,39	2,43	Počet pracovníků prakticky stabilizován, zmiřnění předpokládaného trendu úbytku ovlivněno mj. podporou tzv. cílových komodit (národních na lésku na práci).		
13	Celkový počet pracovníků v prvovýrobě	tis. AWU	105	104,8	104,5	104,5	98	93	85-90	Die aktuálních dat se věková struktura pracovníků nezpětuje, dosažení cílových hodnot bude záležet na tom, zda se bude dále získávat mladá pro práci v odvětví, a na celkovém vývoji na trhu práce.		
14	Podíl pracovníků starších 45 let	%	55	53,3	52,8	54,0	53	50	45-50	Dosažení cílových hodnot lze považovat (i přes současné kolísání) za reálné, a to vzhledem ke zrychlené generaci omladé pracovníků v odvětví a k narůstající vzdělanosti i v souvislosti se společností obsasné.		
15	Podíl pracovníků se SŠ s maturitou a VŠ vzděláním	%	38,0	38,6	37,8	37,8	37,5	38,9	40,7	Vnitřní zdroje podniků na investice se zvyšují v důsledku rostoucích odpisů jako výsledek dřívější investiční aktivity podniků a také s ohledem na každoroční zvýšení důchodu ze zemědělské činnosti podlejdícím se na na těchto zdrojích. Podle dosavadního vývoje indikátoru je možné očekávat naplnění cíle stanoveného Strategií, ale je třeba ho hodnotit ze desí (časové období (např. tříletý průměr) než hodnotu jednoho konkrétního roku.		
16	Vnitřní zdroje podniků na investice	index	100	94,7	110,6	113,7	105	115	120	V roce 2017 byla plocha obilovin o 3 % nižší ve srovnání s cíl roku 2020, ale naspok o 4 % vyšší ve srovnání s cíl roku 2025 a 2030. Z dlouhodobého hlediska je zde trend určité stabilizace osevních ploch. Sklízňová plocha obilovin byla v roce 2017 meziročně menší o 0,3 %, přičemž největší podíl zaujímala pšenice (61,4 % celkové plochy obilovin), dále ječmen (24,2 %) a třetí největší podíl zaujímala kukurice (6,3 %). Ozemě pšenice, která v roce 2017 tvořila 84,4 % celkové výměry pšenice, zůstává nejrozšířenější obilovinou pěstovanou v ČR. Důvodem stability jejího pěstování je určitá výnosová jistota a také možnost exportu či případná možnost nabídky do intervenčního nákupu.		
17	Výměra obilovin	tis. ha	1 411	1 390	1 359	1 355	1 400	1 300	1 300	V případě řepky olejné se nedal naplnit Strategií MŽo se výhledem do roku 2030. Plocha pěstování řepky olejné v ČR po předchozím poklesu výrazně rostla. Výměra pěstované řepky olejné překračuje cíl roku 2020 o 12 %, ukazatel roku 2030 potom o 20 %. Důvodem je pravděpodobně ziskovost kultury, která překračuje její nákladovost i bez započtení podpor vztahených k obhospodařované půdě. Po neúspěšném marketingovém roce 2017/2018, kdy v důsledku klimatických vlivů meziročně poklesl průměrný hektarový výnos pldiny (o 16 %) je možné, že podobně jako v roce 2016 dojde ke stagnaci nebo zmenšení produkčních ploch v ČR. Tento efekt bude posilován ožhrovanou ztrátovou pěstování pldiny za rok 2017/2018 (bez podpor ČR) se současným vlivem poklesu cen semene na světových trzích.		
18	Výměra olejnin	tis. ha	464	464,3	446,0	479,5	430	400	400	Víceleté pldiny (jetel, vojtěška, některé trávy, víceleté pldiny na zeleno, ...) se řadí ke zrodučujícím složkám osevních postupů, mají vysokou předpřídňovou hodnotu a hlediska třaace dusíku, jsou využívávané jako kvalitní krmo nebo jsou součástí směsěk. Zvyšování ploch se stává nutností v souvislosti s revitalizací krajiny, ochranou půdy před erozí. S ohledem na ochranu krajiny a snížení dopadu zemědělské činnosti na životní prostředí působí kladně na životní prostředí. Po splnění zadaných podmínek lze mj. čerpat platby greening. Předpokládá se, že se plochy víceletých pldin budou rozšiřovat.		
19	Výměra víceletých pldin	tis. ha	168	177,4	183,9	189,5	min. 180	min. 200	min. 250	Die Strategie se zatím dále pít, resp. bylo by vhodné však predikci ploch zveřejnovat. Důvodem je větší zájem pldování lukovin v souvislosti s jejich finanční podporou ze strany EU (ČR (plně platby - mj. greening, VCS) směřující do jejich většího zapojení do krmných dávek pro HZ a snížení objemu dovážené sój, využití vybraných lukovin na plochách využívávaných v ekologickém zájmu či podpora proteinných pldin (od roku 2018 již není na pldování). Pldní požadována vazu na chov plděvyvívoči.		
20	Výměra lukovin na zmo	tis. ha	30	33,1	35,6	42,9	min. 30	min. 35	min. 40	Pěstování cukrové řepy (ČR) bude závislé na předpokládaných poklesech cen cukru, na schopnosti konkurovat na liberálním trhu s cukrem. Rok 2017/18 v ČR byl podle předběžných odhadů pldně i produkčně nad průměrem. V nejbližších letech se teprve ukáže, kteří z evropských i českých výrobců cukru budou schopni v nových konkurenčních podmínkách obstát, zda dojde v některých zemích k ukončení výroby cukru. Důležitá bude provázitost plděte a výrobce cukru a jejich schopnosti zajistit surovinu za cenu schopnou podpořit rentabilitu plděvanou cukrové řepy. Po ukončení kvotového režimu v EU došlo téměř v všech plděstátl k rozšíření produkční plochy ČR (např. Francie o 30 %, Německo o 24 %). Soběstačnost cukru v EU se meziročně zvýšila z 88,5 % v roce 2016/17 na očekávaných 122,5 % v roce 2017/18, což je zásadní obrát. V nových tržních podmínkách se od roku 2017/18 teprve začne, více se ukáže v následujícím hospodářském roce po zasetí cukrové řepy, resp. produkční ploše na rok 2018/19.		
21	Výměra cukrové řepy	tis. ha	58,2	57,6	67,8	66,0	62	62	62	Podle předběžných údajů se předpokládá navýšení ploch škrobových brambor. Rok 2017/18 nebyl pro brambory z hlediska přírodních podmínek úplně příznivý, ale rozšíření produkční plochy a výnos 36,1 t/ha zvýšil množství zpracovávají škrobových brambor o 8 %. Došlo k navýšení výroby škrobu. Ples finanční podpory v rámci plných platby se přile, nesal zvýšit zájem plděstělu o plděstování konzumních brambor. Konzumní brambory se řadí k vysokoc nákladovým komoditám a velkými meziročními výkyvy cen, rentabilita kolísá. Finanční náročnost vstupů se průběžně zvyšuje. Je obtížné konkurovat dovozními cenám brambor. Sektor brambor vyžaduje ke splnění cílů Strategie investiční vstupů jak do prvovýroby, kde se řadí investovat spíše větší plděstětlm, tak do následných činností (poskládávací úprava brambor, skládování apod.). Vzhledem ke známým skutečnostem se předpokládá, že nebude cíle Strategie zcela naplněny.		
22	Výměra brambor pro výrobu škrobu	tis. ha	4,7	4,8	5,3	6,0	5	6	6	Podle údajů ČSÚ se za poslední tři roky neustále zvyšuje výměra chmele. Od roku 2015, kdy výměra dosáhla 4 622 ha, se plocha chmele zvýšila v roce 2017 na 4 945 ha. Je tedy patrné, že se výměra chmele pomalu blíží k naplnění strategického cíle 2020, který je stanoven na 5 tis. ha.		
23	Výměra konzumních brambor	tis. ha	16	14,0	14,1	13,8	16	19	21	Výměra ovocných sadů od roku 2015 výrazně klesá. Kromě nastavení nových podmínek a zplnění definice kultury "sad" v registru pldy LPJS jsou likvidovány starší výsadby u řady pldětel, které nejsou pldě nahrazovány novými výsadbami z důvodu nedostatku finančních prostředků na investice do ovocnářství.		
24	Výměra chmele	tis. ha	4,6	4,6	4,8	4,9	5,0	5,2	5,5			
25	Výměra ovocných sadů	tis. ha	14,5	15,6	14,5	14,0	15	18	23			

a = nutnost aktualizace předchozích předpokladů; p = předpoklad.

1) Podíl třetích zemí 2015: 8,3 %; 2016: 8,43 %.

2) Hodnota vývozu do třetích zemí: 2015: 16,7 mld. Kč; 2016: 17,1 mld. Kč.

3) Podíl ve vývozu podle stávající metodiky: 2015: 60,9 %; 2016: 62,1 %.

4) Záporné saldo 2015: 19,3 mld. Kč; 2016: 22,7 mld. Kč.

5) Podílové ukazatele SZÚ: Produkce počítaná z tzv. bazických cen (včetně přímých podpor komodit).

6) Podíl důchodu z faktorů na produkci ze SZÚ, kdy 2012 = 38,48 % = 100. Výpočet produkce viz ukazatel 47.

7) Podílové ukazatele SZÚ, kdy rok 2012 = 154,4 % = 100.

8) Podílové ukazatele SZÚ, Důchod z faktorů/AWU, kdy rok 2012 = 444,5 tis. Kč = 100.

9) Indikátor není dosud definován.

10) Poslední údaj ze EU z roku 2014.

11) Počet pracovníků vázaných na českou surovinu 38,5 tis. osob (odhad 2013).

12) Podíl zhruba 81 % (2015).

13) Údaj z národního účtu 2017 bude k dispozici až k 30. 6. 2018.

14) Jde o ukazatel Indikátor ptáku zemědělské krajiny podle České společnosti ornitologické. Původní indexovaná hodnota indikátoru byla nahrazena skutečnou hodnotou Indikátor ptáku zemědělské krajiny vztaženou k roku 2000.

11/03 - Indikativní ukazatele Strategie MZe 2030 a jejich plnění (část 2/2)

P.č.	Indikativní ukazatele strategických cílů Českého zemědělství a potravinářství - hodnocení vývoje	MJ	Východí (referenční) hodnota	Skuteč. nost 2015	Skuteč. nost 2016 ^a	Skuteč. nost 2017 ^a	Cíl 2020	Cíl 2025	Cíl 2030	Hodnocení plnění cílů Strategie 2030
26	Výměra píštělní plochy zeleniny	tis. ha	10,5	52,8	49,6	48,0	41-72	43-80	48-88	
27	Obhospodávaná plocha vinné	tis. ha	18,3	17,7	17,7	17,8	19	20	21	Ackoliv výměra obhospodávaných vinné má rostoucí tendenci, cíle do roku 2030 pravděpodobně nebudou naplněny z důvodu vysokých nákladů na založení nové vinné, potřeby obnovy starých vinné a také z důvodu uhlídnosti píštělní plochy.
28	Míra krytí spotřeby ovoce - konzumní jablka	%	40-68	52,8	49,6	48,0	41-72	43-80	48-88	Míra krytí spotřeby ovoce se v opoedních letech snížila. Důvodem je nízká sklizeň jablek v letech 2016/17 z důvodu mrazů a chladného jara. V roce 2016/17 pak byla produkce jablek významně poničena neobyčle silným mrazem v dubnu a květnu po předchozím teplém měsíci březnu. Cíl roku 2020 bude pravděpodobně u spodní hranice uvedeného rozmezí.
29	Míra krytí spotřeby v zelenině	%	42	32,5	35,1	36,5	43	55	75	Míra krytí spotřeby v zelenině se meziročně zvýšila o 4 %. Cíl roku 2020 pravděpodobně nebude naplněn, i když ukazatel má rostoucí tendenci.
30	Míra krytí spotřeby vlna	%	25,2	38,2	28,7	30,6	26	27	28	Vzhledem k současné míře krytí spotřeby vlna lze předpokládat dosažení cíle do roku 2030.
31	Míra krytí spotřeby brambor	%	80	98,2	77,8	78,5	85	87	100	Míra soběstačnosti je uveřejněna za brambory celkem.
32	Míra krytí spotřeby luštěnin	%	110	95,5	93,2	102,5	110	110	110	Míra soběstačnosti je uveřejněna za luštěniny celkem.
33	Míra krytí spotřeby chmele	%	200-230	200	250 (177)	233	200-230	200-230	220-240	
34	Stav dojníc	tis. ks	376	368,2	370,2	364,6	380	385	390	Stav dojníc mluví kleslý i přes masivní podpory chovatelům ze zdrojů EU i z národních zdrojů. Volatilita ekonomických výsledků výroby mléka, na níž se podílí zpracovatelský průmysl a maloobchod, se bude zřejmě promítat do nevyrovnaného vývoje stavu. Zvýšení stavu v dalších letech je poměrně pravděpodobné, neboť se v sektoru předpokládá růst poptávky v globálním měřítku. V roce 2020 předpokládáme stav spíše okolo 370 tis. dojníc.
35	Podíl dojníc z převahou krmiv na TTP	index	100	x	x	x	110	115	120	Údaje nelze zatím z dostupných zdrojů zjistit.
36	Stav krav BTM	tis. ks	204	204	211	216	235	270	300	V roce 2017 dosáhly stavu krav BTM 92 % cíle roku 2020. Pokud bude pokračovat vzrůstající trend kolem 3 % ročně, je možné tohoto cíle dosáhnout, avšak za cenu vyššího tlaku na export (v případě, že nedojde k náhlému zvýšení spotřeby hovězího masa v ČR).
37	Stav ovcí (z toho bahnic)	tis. ks	232 (135)	232 (135)	219 (130)	217,1 (130)	235 (138)	240 (140)	250 (150)	Člené podpory na bahnice a přeživkavce v předchozích letech vedly k rychlému růstu stáda. Zastavení rostoucího trendu může signalizovat saturaci zájmu chovatelů. Naplnění cíle roku 2020 se nejeví jako reálné.
38	Stav koz (z toho samců)	tis. ks	27 (17)	27 (17)	27 (17)	28,2 (17)	30 (19)	35 (22)	40 (25)	V odvětví se jeví jen mírný progres. V roce 2020 by se stavu mohly přiblížit cíle strategie. Dosažení cíle roku 2030 bude podmíněno kupní silou spotřebitelů, neboť produkty sektoru se prodávají za nadstandardní ceny vzhledem k substitutním výrobkům.
39	Stav prasat celkem (z toho prasnic)	tis. ks	1 560 (96)	1 580 (96)	1 610 (97)	1 491 (91)	1 800 (100)	2 100 (110)	2 400 (120)	Nízké GZV jatečných prasat v roce 2015 a 2016 měly dopad na ekonomiku výroby vepřového masa a odrážely se v roce 2017 v poklesu stavu prasat včetně prasnic. Do splnění cíle v roce 2020 by musely stavu prasat celkem v dalších letech vzrůst o více než 6,4 % ročně u prasnic 3,2 % ročně. To se v silné evropské konkurenci v daném odvětví jeví jako nereálné, neboť zpracovatelé ale i obchod stále více vepřového masa dovážejí. Hlavním problémem je nízká konkurenceschopnost zpracovatelů, vlivem níž není poptávána důzvěská surovina (jatečná zvířata od českých provozyrbů).
40	Nosnice	ml. ks	4,3	4,1	4,3	4,8	4,3	4,6	5,2	V roce 2017 přesáhly stavu nosnic cíl roku 2020 o 8,3 %. Růst stavu a produkci, a to hlavně v zemědělském sektoru, působily zvyšující se dotační podpory doboých životních podmínek a nové zavedené podpory. Vyskytl se však určité obavy ohledně růstu dovozu vajec do EU z Ukrajiny, což by zapříčinilo celkové snížení cen a ovlivnilo českých vajec, a tím i ochotu producentů zvyšovat stav nosnic.
41	Kuřata na výřem	ml. ks	120	128	128	130	130	140	170	Od roku 2017 byla zavedena národní podpora doboých životních podmínek drůbeže a již dříve kampaň pro spotřebu domácích výrobků. Cíl 2020 se již podařilo naplnit.
42	Míra krytí spotřeby mléka a mléčných výrobků	%	130	131,6	131,7	132,9	130	130	130	Růst soběstačnosti v roce 2017 souvisí s poklesem domácí spotřeby mléka, což je zřejmý efekt růstu cen v odvětví. I přes očekávaný mírný růst spotřeby v dalších letech je předpoklad udržení cíle strategie v nízkém odvětví ZV.
43	Míra krytí spotřeby hovězího masa	%	140	141	131	122	140	140	140	Cílem roku 2020 je zachování krytí spotřeby hovězího masa na úrovni roku 2015, tj. 140 %. Nicméně soběstačnost má od roku 2016 klesající tendenci (meziročně kolem 10 %), může však díky k oživení produkce vlivem vyšší spotřeby, a tím i dosažení daného cíle. Sektor je nicméně ovlivněn vývojem situace na trhu s mlékem.
44	Míra krytí spotřeby vepřového masa	%	55	54	55	53	60	70	80	Zhoršená ekonomika výroby vepřového masa v letech 2015 a 2016 byla příčinou poklesu produkce v roce 2017, spotřeba však zůstala poměrně stabilní, kompenzována byla vyššími dovozy. Míra soběstačnosti klesla. Naplnění cíle roku 2020, tj. indikátoru míry krytí spotřeby vepřového masa by předpokládalo při nezmeněném počtu jatečných prasat produkce od roku 2017 do roku 2020 o 13 %, tj. o cca 40 tis. 12. mm, tedy o 342 tis. ks jatečných prasat, což patrně bude velmi obtížné dosáhnout.
45	Míra krytí spotřeby drůbežního masa	%	65	65	66	66	80	90	100	V tomto případě cíl 2020 ještě zdaleka naplněn nebyl. Napřířivá situace zemědělských a průmyslových výrobců, kteří jsou pod tlakem zahraniční konkurence, dosud vyřešena nebyla. Je zde tedy určitý nesoulad mezi cíli p. č. 41 a 45, až už jde o podnastavení prvku, nebo nadnastavení druhého, protože požadovaný počet mláďat vyřazených v ČR nestací za daných podmínek k dosažení požadované soběstačnosti. V každém případě zde bude klíčová podpora domácích výrobků, která již probíhá, ale v roce 2017 to k naplnění daného cíle nestačilo.
46	Míra krytí spotřeby vajec	%	78	84	85	90	85	90	100	V roce 2017 byl naplněn cíl roku 2025. Na zvýšení míry krytí spotřeby se podílely hlavně rostoucí stavu nosnic. Očekávaný další cíle bude ověřeno situací na evropském a českém trhu. Cíle naplnění 40.
47	Podíl mezispotřeby na produkci ¹⁾	%	75	69,79	65,68	67,01	70	68	65-70	Tento ukazatel vyjadřuje v posledních 3 letech správné tendence vůči cíli 2030. Podíl mezispotřeby na produkci mléka, což signalizuje, že nákladovost produkce v hodnotovém vyjádření klesla. Rok 2017 vůči 2016 vyjadřuje určitou stagnaci, nicméně proti referenční hodnotě (2012) a i roku 2015 jsou vývojové tendence v podstatě správné.
48	Celková produktivita výrobních faktorů ²⁾	index	100	102,1	112,2	112,2	105	108	110	Ukazatel produktivity faktorů vyjadřuje tendence překonávání již v roce 2016 cílovou hodnotu v roce 2030. Rok 2017 se jeví stejně jako u ukazatele 47 mírně stagnující. Růst tohoto ukazatele je částečně ovlivněn i mírným nárůstem objemu dotací na výrobu v SZÚ.
49	Podíl podpor na čisté přidané hodnotě ³⁾	index	100	88,1	71,1	80,7	90	80	70	Závislost efektivnosti zemědělské produkce na objemu podpor ukazuje tento ukazatel. Vývoj ČR vůči referenčnímu roku 2012 vykazuje růst, avšak jako hodnoty v jednotlivých letech vykazují střídavě oscilující hodnoty 21,9-27,9-28,1 mid. Kč v letech 2015-2017), které ukazují, že dosáhnout žádoucího vývoje systematickým poklesem tohoto ukazatele (v letech 2020-2025-2030) nebude snadné.
50	Produktivita práce ⁴⁾	index	100	108,4	123,5	123,6	105	110	120	Produktivita práce měřená ukazatelem důchodu z faktoru na pracovníka (AWU) se jeví při téměř konstantním stavu pracovníků v zemědělství za poslední 4 roky cca 104-105 tis. AWU jako příznivý trend, který je v současné době 2016-2017 cílové hodnoty překračuje a pravděpodobně i nadále překračovat bude. Tento ukazatel je pozitivní zprávou i o růstu konkurenceschopnosti českého zemědělství.
51	Výměra ploch EZ	% z p.	12	11,74	12,03	12,37	14	16	18	Výměra ploch obhospodávaných v ekologickém zemědělství každoročně mírně narůstá (za poslední dva roky meziroční nárůst o cca 0,3 %), ale stanovené hodnoty 14 % v roce 2020 zřejmě dosaženo nebude.
52	Negativní dopady eroze půdy	ml. Kč/rok	4-10	4-10	4-10	4-10	3-8	2-5	2-3	Stanovení a vyřešení úskalí zemědělské výroby a jejího znečištění a není možné provést odhad každoročně. Z tohoto důvodu není možné komentovat meziroční vývoj, který není znám.
53	Rozšíření plochy ochrany půdy v rámci podmínek DZES 5	%	10,57	10,68	10,40	- ⁵⁾	30	45	60	Ukazatel za rok 2017 by měl být součástí Zelené zprávy 2017 - tabulka T7.404 Potenciální erozní ohrožení půd v ČR. Ukazatel zpracovává VÚMOP a ten by se asi měl k vývoji ukazatele vyjádřit.
54	Zvýšení biodiverzity na z. p. ⁶⁾	index	100	x	x	x	102	104	105	Ukazatel není prozatím stanoven.
55	Výměra retenčních nádrží a mokřadů na z. p. ⁶⁾	index	100	x	x	x	103	105	110	Ukazatel není prozatím stanoven.
56	Index ptáků zemědělské krajiny ⁷⁾	hodnota	73,5	72,8	72,0	71,8	73,5	73,5	73,5	Ukazatel vyjadřuje v uvedených letech 2015-2017 pokračující mírně sestupnou tendenci. Snahou je tento klesající trend zastavit. Hodnoty naznačují, že změny odehrávají se v zemědělské krajině nejsou pro ptáky, kteří jsou vlivem na tuto prostředí, zcela příznivé. Opakem členů pro tuto skupinu živočichů a obecně pro zvýšení biodiverzity nejsou patrně zcela dostatečné. Podobný trend je však možné sledovat i v jiných státech EU.
57	Podíl OZE ze zemědělských produktů a odpadů	index	100	100,0	100,1	100,2	105	115	120	Od r. 2013, kdy byla ukončena provozní podpora BPS, využití biomasy jako OZE prakticky ve všech typech provozoven stagnuje. Další možné směry rozvoje jsou v pokročilých biopalivech, teplárenství a využití odpadní biomasy v BPS.
58	Podíl OZE ze zemědělských a lesních produktů (dle statistik MPO)	PJ	133	136	159	162	140	173	189	Výroba z biomasy (mimo domácnosti) vzrostla o 1 %, spotřeba v domácnostech vzrostla o 1,4 %, zatímco výroba z bioplynu klesla o 2 %, výroba z kapalných biopaliv vzrostla pouze o 0,3 %.
59	Potravinářství: rozdíl v produktivitě práce proti vyspělejším zemím EU ⁸⁾	%	40- 50	40-50	45-50	55	60	65	70	Předpokládá se růst spotřeby biomasy zejména v domácnostech (kotlíkové dotace).
60	Potravinářství: procento zaměstnanosti vázané na českou zemědělskou surovinu ¹¹⁾	index	100	100	100	101	102	103	105	Prod. práce v potr. průmyslu v ČR roste. Za CZ-NACE 10 činí podíl 45 % v r. 2015 a za CZ-NACE 11 pak 57 %. Příčina nižší produktivity práce spočívá v nezanebedatelném podílu roční práce v potravinářství a jen postupným investování do modernizace a robotizace. Také zatím není prostor pro vyšší růst přidané hodnoty.
61	Potravinářství: podíl české zemědělské suroviny v potravinářských výrobcích ČR ¹²⁾	index	100	100	98	80	110	115	120	Při poklesu zaměstnanosti a podílu české suroviny se vývoj příliš nemění. Změny mohou nastat při zvyšování podílu domácích surovin při podpoře vyšší míry soběstačnosti, zejména u některých výrobců ze zeleniny, brambor, vepřového masa aj.

a = nutnost aktualizace předchozích předpokladů; p = předpoklad.

1) Podíl třetích zemí 2015: 8,3 %; 2016: 8,43 %.

2) Hodnota vývozu do třetích zemí: 2015: 16,7 mid. Kč; 2016: 17,1 mid. Kč.

3) Podíl ve vývozu podle stávající metodiky: 2015: 60,9 %; 2016: 62,1 %.

4) Záporné saldo 2015: 19,3 mid. Kč; 2016: 22,7 mid. Kč.

5) Podílové ukazatele SZÚ. Produkce počítaná z tzv. bazických cen (čestné přímých podpor komodit).

6) Podíl důchodu z faktoru na produkci ze SZÚ, kdy 2012 = 38,48 % = 100. Výpočet produkce viz ukazatel 47.

7) Podílové ukazatele SZÚ, kdy rok 2012 = 154,4 % = 100.

8) Podílové ukazatele SZÚ. Důchod z faktoru/AWU, kdy rok 2012 = 444,5 tis. Kč = 100.

9) Indikátor není dosud definován.

10) Poslední údaje za EU z roku 2014.

11) Počet pracovníků vázaných na českou surovinu 38,5 tis. osob (odhad 2013).

12) Podíl zhruba 81 % (2015).

13) Údaj z národního účtu 2017 bude k dispozici až k 30. 6. 2018.

14) Jde o ukazatel indikátor ptáků zemědělské krajiny podle České společnosti ornitologické. Původní indexovaná hodnota indikátoru byla nahrazena skutečnou hodnotou indikátoru ptáků zemědělské krajiny vztahenou k roku 2000.

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 667 180	29 140	114 420	10 470	17 210	28 330	187 460	346 580	417 830	7 620	298 110	81 460	102 100	86 380	532 730
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <90000	1000 - <2000	2000 - <3000	200 - <500	1000 - <2000	1000 - <2000	8000 - <9000	4000 - <5000	8000 - <9000	500 - <1000	7000 - <8000	1000 - <2000	1000 - <2000	500 - <1000	8000 - <10000
Pracovní síly celkem	AWU	1,53	2,10	2,36	1,43	5,62	1,73	2,23	1,09	1,63	1,89	2,05	1,71	1,62	1,17	1,32
Neplacené pracovní síly	FWU	1,14	1,57	1,22	1,10	1,34	0,81	1,32	0,90	0,81	0,81	1,41	1,47	0,66	1,10	1,01
Placené pracovní síly	AWU	0,39	0,53	1,14	0,33	4,28	0,92	0,91	0,20	0,56	1,08	0,64	0,24	0,97	0,07	0,32
Zemědělsky využívaná půda	ha	34,05	51,19	38,63	11,25	204,40	97,63	88,49	10,26	47,67	127,19	86,55	16,44	50,02	49,39	20,40
Pronajatá (přípachtovaná) půda	ha	18,33	37,07	32,60	8,37	158,06	30,29	58,36	5,82	18,58	79,84	70,99	7,99	30,72	9,18	10,68
Výrobní struktura - výnosy																
Obiloviny	ha	12,34	13,35	18,69	3,69	84,55	54,70	36,27	2,76	14,19	48,65	31,68	6,42	25,16	3,67	5,77
Osetí polní plodiny ¹⁾	ha	4,28	6,86	11,47	0,42	37,03	13,59	12,39	1,34	5,03	15,87	11,01	2,67	10,38	0,44	1,47
Energetické plodiny	ha	0,16	2,49	0,05	0,00	2,98	0,00	2,12	0,17	0,00	0,00	0,18	0,00	0,03	0,00	0,06
Zelena a květiny	ha	0,34	1,34	0,26	0,23	0,78	0,45	0,58	0,11	0,39	0,19	0,74	0,16	0,79	0,00	0,57
Vinice	ha	0,57	0,00	0,47	0,39	0,54	0,00	0,47	0,20	1,81	0,00	2,52	0,23	0,45	0,00	1,10
Trvalé kultury	ha	1,41	0,73	0,49	1,18	0,95	0,81	0,38	2,00	7,19	0,45	0,59	0,59	0,80	0,01	2,45
Ovocné sady	ha	0,65	0,63	0,47	0,52	0,92	0,33	0,24	0,39	2,95	0,42	0,55	0,38	0,76	0,01	0,89
Olivové sady	ha	0,72	0,00	0,00	0,54	0,00	0,00	0,00	1,58	4,22	0,00	0,02	0,21	0,00	0,00	1,53
Osetí trvalé kultury	ha	0,03	0,10	0,01	0,12	0,03	0,48	0,14	0,03	0,02	0,03	0,03	0,00	0,04	0,00	0,04
Krmné plodiny ²⁾	ha	13,88	27,64	4,93	3,94	79,02	23,53	36,95	3,15	14,53	51,91	38,26	5,73	10,32	45,43	8,27
Počet dobytých jednotek celkem	DJ	27,20	128,82	11,80	8,56	91,51	144,96	89,55	5,99	32,25	39,62	72,51	9,11	20,81	58,68	19,86
Dojnice	DJ	5,10	18,42	2,65	1,81	21,96	20,83	23,19	0,13	2,26	13,63	12,78	1,91	2,63	13,96	3,10
Osetí skot	DJ	8,66	46,36	2,59	0,86	38,63	21,38	26,11	1,06	6,77	15,33	32,22	1,99	3,28	38,95	5,34
Ovce a kozy	DJ	2,63	0,74	2,55	3,63	1,04	0,51	0,68	4,47	5,13	1,24	3,24	1,83	1,40	5,31	1,56
Prasata	DJ	7,49	51,43	2,00	0,58	19,41	95,28	36,17	0,08	14,29	7,48	10,76	1,82	8,08	0,09	6,24
Drůbež	DJ	3,14	11,51	1,92	1,68	9,97	6,42	2,71	0,24	3,64	1,63	13,24	1,35	5,26	0,03	3,46
Výnos pšenice	q/ha	64,96	96,03	45,24	32,51	63,35	78,86	77,15	26,59	31,73	48,30	78,69	50,01	53,28	112,75	55,80
Výnos kukuřice	q/ha	74,80	121,00	58,67	84,27	62,92	56,01	84,52	121,07	157,54	0,00	87,38	69,83	60,49	0,00	106,35
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,24	2,45	1,38	2,12	0,81	1,94	1,59	1,38	0,97	0,62	1,30	0,99	0,84	1,29	1,48
Roční dojlivost	kg/ks	6 788	7 352	2 962	6 913	7 813	9 572	7 647	6 046	7 410	8 453	7 087	3 899	6 808	5 713	6 598
Hrubá zemědělská produkce																
Celková hrubá produkce	Kč	1 987 221	6 732 983	1 060 759	1 042 478	8 287 846	10 807 670	6 506 545	624 526	2 080 427	3 082 577	5 452 880	627 882	2 056 143	1 838 682	1 933 661
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	1 025 507	2 713 521	759 996	454 541	4 481 398	3 721 592	2 822 606	436 042	1 285 505	1 634 508	3 126 261	374 841	1 169 926	319 644	1 230 581
Obiloviny	Kč	302 563	503 217	355 687	61 118	2 053 797	1 547 851	1 096 366	63 438	241 036	835 439	1 017 758	118 199	547 064	132 523	195 361
Proteinové plodiny	Kč	9 713	10 232	2 674	3 247	32 005	12 551	18 145	6 521	14 079	72 660	21 037	437	5 757	3 738	9 604
Brambory	Kč	45 293	449 002	10 859	81 009	174 897	231 377	185 402	9 495	41 992	38 390	97 380	17 872	4 993	2 210	15 552
Cukrová řepa	Kč	22 128	169 767	0	0	214 979	76 098	127 858	437	17 162	0	78 499	3 220	9 195	109	4 366
Olajiny	Kč	75 552	12 469	216 916	0	938 713	290 394	306 956	7 422	30 341	295 660	237 025	37 926	245 047	6 003	21 173

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		61 710	1 600	24 680	2 830	49 520	91 290	735 170	97 560	1 133 220	36 630	27 990	3 650	43 930	97 580
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	2000 - <3000	10000 - <20000	2000 - <3000	4000 - <5000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	500 - <1000	2000 - <3000
Pracovní síly celkem	AWU	1 69	1,74	1,97	1,37	2,76	1,57	1,64	1,58	1,08	1,27	1,59	12,44	1,32	2,22
Neplacené pracovní síly	FWU	1,36	1,39	1,23	1,20	1,43	1,46	1,43	1,22	0,97	0,99	1,14	0,73	1,25	1,27
Placené pracovní síly	AWU	0,33	0,35	0,74	0,17	1,33	0,11	0,21	0,36	0,11	0,28	0,45	11,71	0,07	0,94
Zemědělsky využívaná půda	ha	46,33	82,80	64,19	2,74	36,27	28,69	18,46	24,65	8,94	61,34	108,98	528,59	9,77	157,94
Pronajatá (připachtovaná) půda	ha	22,87	44,58	31,06	2,24	14,25	9,41	4,72	5,37	4,98	22,08	60,83	482,91	2,98	66,23
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	ha	21,11	19,02	26,21	0,00	4,50	8,32	9,71	2,12	4,63	30,23	43,39	209,36	1,91	33,80
Ostatní polní plodiny ¹⁾	ha	5,98	3,48	6,26	0,19	5,70	3,06	2,85	0,36	1,75	5,48	8,60	87,21	0,29	10,93
Energetické plodiny	ha	0,00	0,40	0,00	0,00	0,00	0,31	0,00	0,07	0,00	0,00	0,09	3,68	0,00	0,04
Zelena a květiny	ha	0,07	0,03	0,37	0,75	2,27	0,12	0,23	0,44	0,06	0,23	0,90	1,70	0,07	0,85
Vínice	ha	0,00	0,75	0,00	0,25	0,00	0,48	0,00	1,17	0,07	0,00	0,00	2,77	0,30	0,01
Trvalé kultury	ha	0,26	0,04	0,48	0,23	0,73	0,17	0,64	3,57	0,09	0,13	0,08	1,94	0,21	0,28
Ovocné sady	ha	0,26	0,00	0,41	0,20	0,38	0,16	0,63	1,13	0,08	0,07	0,00	1,81	0,19	0,26
Olivové sady	ha	0,00	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	2,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
Ostatní trvalé kultury	ha	0,00	0,04	0,07	0,00	0,36	0,01	0,02	0,16	0,01	0,06	0,08	0,13	0,00	0,02
Krmné plodiny ²⁾	ha	16,96	59,36	27,00	1,18	22,89	15,87	4,84	13,01	2,32	23,31	52,19	210,55	6,97	106,05
Počet dobytých jednotek celkem	DJ	11,98	112,73	21,54	16,23	135,16	24,45	12,09	14,32	4,59	30,06	76,16	143,09	9,96	135,48
Dojnice	DJ	4,69	29,12	6,84	2,52	33,04	6,12	3,07	2,07	1,37	8,00	13,77	38,08	2,28	18,41
Ostatní skot	DJ	5,02	65,16	7,17	2,04	25,30	8,64	3,37	6,87	0,56	9,87	27,74	57,43	5,09	51,28
Ovce a kozy	DJ	0,24	0,54	0,30	0,56	2,78	0,54	0,08	2,90	1,65	0,25	0,97	10,39	0,41	30,76
Prasata	DJ	1,60	17,39	6,93	6,75	50,52	7,32	3,78	0,52	0,59	8,97	23,79	20,15	1,37	17,55
Drůbež	DJ	0,36	0,23	0,23	4,26	22,87	1,58	1,67	1,85	0,31	2,80	9,56	16,74	0,58	16,79
Výnos pšenice	q/ha	58,75	62,02	53,01	0,00	95,62	57,99	58,29	22,38	41,98	43,59	72,04	56,15	52,37	94,24
Výnos kukurice	q/ha	51,52	0,00	0,00	0,00	123,06	90,44	61,64	99,19	47,71	0,00	74,66	50,09	96,65	258,48
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,62	1,63	0,53	6,37	2,81	1,08	1,56	0,82	1,44	1,11	0,86	0,49	1,20	0,98
Roční dojivost	kg/ks	5 622	7 468	5 983	6 782	8 182	6 553	5 331	7 498	3 272	8 825	9 059	6 731	5 059	7 279
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč	1 003 979	5 216 264	1 589 952	1 166 570	13 111 316	2 083 101	769 382	859 150	294 596	2 962 114	5 940 408	16 157 440	648 073	7 193 281
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	685 836	1 194 210	910 473	527 856	6 167 174	599 233	411 049	501 580	176 097	1 331 290	2 717 095	8 905 415	304 228	2 954 747
Obiloviny	Kč	421 171	501 635	473 176	0	173 724	208 048	171 623	40 300	80 054	468 674	980 677	4 563 471	48 895	1 102 942
Proteinové plodiny	Kč	39 045	5 621	26 821	0	6 303	4 038	9 031	1 610	1 146	10 696	60 518	68 922	327	52 715
Brambory	Kč	20 791	73 479	33 588	31 241	680 488	33 915	24 011	15 225	5 484	42 128	110 204	68 540	10 750	220 736
Cukrová řepa	Kč	15 307	0	0	0	131 486	30 859	11 733	355	3 847	14 352	70 313	251 813	0	77 762
Olejiny	Kč	82 783	81 118	113 260	0	3 383	58 363	46 575	1 446	31 350	39 099	142 319	1 686 295	4 775	227 530

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 2

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč	13 997	41 582	28 540	1 037	75 798	518	40 382	39 536	21 719	5 075	41 828	4 666	2 892	0	10 859
Zelenina a květiny	Kč	195 251	907 717	69 167	83 547	208 703	564 445	445 291	67 831	261 308	41 146	409 057	35 498	164 119	0	244 392
Ovoce	Kč	74 652	331 513	22 237	52 605	73 860	71 869	70 723	52 469	197 407	6 876	162 946	30 041	51 514	246	149 549
Citrusové plody	Kč	13 233	0	0	11 924	0	0	0	20 382	75 334	0	5 402	1 937	0	0	36 344
Víno a hrozny	Kč	118 690	355	22 974	19 809	110 150	0	178 198	31 596	102 783	0	948 154	38 254	52 578	0	253 123
Olivy a olivový olej	Kč	39 863	0	0	33 097	0	0	0	96 834	204 283	0	2 619	13 806	0	0	113 942
Krmné plodiny	Kč	79 918	87 230	26 576	89 631	536 641	615 222	296 724	31 951	63 410	309 985	21 146	65 429	57 926	163 082	108 485
Ostatní rostlinná produkce	Kč	34 625	200 436	4 338	17 517	61 828	311 267	56 562	8 131	14 679	29 304	83 410	7 531	28 840	11 705	67 803
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	809 137	3 670 460	278 307	542 862	2 924 215	5 174 982	3 073 519	177 925	769 710	1 072 710	2 112 623	238 116	594 322	1 496 555	581 225
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	3 929	20 928	9 932	-1 855	-1 392	-34 679	-30 423	1 201	1 855	-55 061	14 952	-5 812	-1 528	36 043	18 772
Mléko a mléčné výrobky	Kč	302 673	1 100 022	69 031	192 932	1 348 206	1 796 635	1 404 850	8 677	141 500	729 301	817 595	75 716	137 871	632 548	253 232
Hovězí a telecí maso	Kč	156 834	971 155	22 701	23 029	544 936	460 325	516 996	8 786	128 021	147 857	554 731	27 776	44 556	767 964	100 709
Vepřové maso	Kč	161 718	1 027 990	50 232	55 743	490 257	2 586 864	896 012	1 392	204 337	128 021	258 089	34 243	171 213	1 746	121 582
Ovce a kozy	Kč	32 878	12 906	30 259	70 805	12 879	8 595	8 213	40 464	72 960	9 331	52 496	22 701	14 898	86 821	16 180
Drůbeží maso	Kč	55 607	248 894	31 378	17 926	361 090	146 384	107 612	7 258	42 701	2 347	159 726	6 712	164 447	-246	5 430
Slepičí vejce	Kč	33 370	217 734	28 049	49 850	105 320	119 072	47 858	7 503	21 391	40 900	80 573	32 742	37 080	1 637	11 460
Ovčí a kozí mléko	Kč	36 289	17 353	18 008	117 162	22 756	0	9 932	86 712	103 001	764	76 371	26 248	655	0	39 945
Ostatní zvířata a produkty	Kč	29 741	74 379	28 649	15 416	38 799	57 080	82 046	17 135	55 771	14 188	113 042	11 951	23 602	6 057	32 715
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč	132 578	349 030	22 456	45 075	882 233	1 911 096	610 447	10 559	25 211	375 360	213 996	14 925	291 868	22 483	121 855
Vlastní spotřeba	Kč	10 450	3 029	15 662	17 708	6 794	3 738	5 375	14 734	573	13 997	20 600	26 657	4 775	1 528	10 587
Vnitropodniková spotřeba	Kč	108 922	214 269	58 526	65 866	842 725	954 211	270 040	24 284	45 893	468 456	99 072	125 375	110 040	218 553	98 117
Podnikové náklady																
Celkové náklady	Kč	1 787 686	6 063 245	1 127 989	945 207	9 615 152	11 324 503	6 562 315	496 560	1 569 051	3 564 049	5 245 459	563 654	2 011 286	1 581 138	1 248 671
Mezispotřeba celkem	Kč	1 228 316	4 333 868	639 670	704 963	6 413 585	7 505 039	4 421 343	318 907	1 115 438	2 446 701	3 455 045	384 582	1 471 562	1 281 658	868 454
Přímé náklady celkem	Kč	770 910	3 141 540	415 087	489 193	4 058 807	5 340 411	2 680 860	187 775	726 299	1 576 364	1 796 772	297 379	991 482	870 119	584 254
Osiva a sadba	Kč	84 065	367 474	65 020	44 938	415 714	318 607	261 609	23 629	77 626	115 170	226 493	28 540	112 059	15 225	76 262
Vlastní osiva a sadba	Kč	5 430	49 140	16 071	4 420	23 029	16 153	8 622	764	900	32 687	6 330	1 255	4 993	218	546
Hnojiva nakupovaná	Kč	115 525	252 414	106 466	51 323	629 601	349 603	348 975	41 118	121 473	293 232	361 035	52 469	141 718	174 488	78 417
Prostředky ochrany rostlin	Kč	78 144	224 146	65 348	29 904	508 401	263 573	269 740	26 985	79 618	94 870	287 338	27 149	106 602	26 630	67 421
Ostatní přímé náklady RV	Kč	36 589	130 259	10 668	7 422	144 665	271 922	116 507	8 731	18 199	69 740	50 232	6 958	16 398	13 561	46 930
Krmiva pro skot celkem	Kč	206 329	710 965	72 223	253 450	1 022 089	1 314 373	616 859	68 349	229 221	643 026	384 500	111 568	139 344	431 239	180 190
Vlastní krmiva pro skot	Kč	71 132	106 084	24 829	47 694	565 645	606 000	130 395	19 863	38 226	389 657	53 806	90 804	69 549	159 645	70 941
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	155 934	1 074 729	69 167	79 017	624 936	1 914 370	663 380	10 696	148 267	119 372	332 550	37 653	271 186	2 292	67 585
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	17 408	27 121	8 213	27	50 177	332 058	101 500	327	600	27 585	20 655	15 989	29 413	0	4 829
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	60 163	338 825	16 753	15 089	275 824	394 732	285 793	6 494	44 038	96 944	97 080	15 743	44 638	206 220	21 064
Náklady na lesní výrobu	Kč	819	0	0	0	1 528	10 177	3 192	0	0	2 592	0	0	846	164	82
Režijní náklady celkem	Kč	457 406	1 192 327	224 583	215 770	2 354 777	2 164 628	1 740 483	131 159	389 139	870 337	1 658 273	87 203	480 080	411 512	284 201
Náklady budov a strojů	Kč	125 920	368 648	50 505	57 244	854 757	880 432	565 263	25 157	84 065	236 152	460 462	19 290	89 140	149 549	48 213

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč	3 656	518	2 674	0	12 497	4 175	5 293	5 348	819	7 613	21 037	18 990	4 338	25 020
Zelenina a květiny	Kč	12 578	8 131	125 020	405 646	4 114 305	51 923	77 489	122 441	9 632	445 127	471 676	298 280	33 970	438 988
Ovoce	Kč	6 412	55	9 577	12 688	195 661	32 988	55 116	80 927	7 040	3 874	965	126 411	27 094	110 723
Citrusové plody	Kč	0	0	0	6 739	0	0	0	20 409	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč	0	436 969	0	44 065	0	120 709	0	110 777	8 622	0	0	224 474	56 917	2 019
Olivy a olivový olej	Kč	0	0	0	1 583	0	0	0	41 719	0	0	0	0	1 965	0
Krmné plodiny	Kč	81 664	69 904	104 747	25 539	240 244	28 595	437	50 941	27 094	287 038	819 123	1 472 926	110 914	540 761
Ostatní rostlinná produkce	Kč	2 401	16 780	21 610	382	609 083	25 593	9 713	10 095	1 010	12 688	40 273	125 293	4 284	155 579
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	300 954	3 405 277	504 090	635 850	5 746 467	978 276	345 783	310 203	117 380	1 258 002	2 566 345	4 488 464	223 219	3 534 717
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	9 986	-9 795	-1 746	-2 428	75 552	-6 958	-2 701	-900	3 301	-26 303	14 816	-61 037	10 205	6 685
Mléko a mléčné výrobky	Kč	154 788	1 746 104	238 553	210 231	2 593 439	379 725	118 280	118 744	42 565	720 542	1 116 557	2 078 680	93 833	1 168 125
Hovězí a telecí maso	Kč	67 749	1 037 212	73 642	35 007	422 617	204 774	57 926	83 110	7 885	201 391	655 222	760 733	76 125	951 619
Vepřové maso	Kč	33 670	438 825	162 373	137 407	1 397 456	220 135	73 260	10 832	10 259	221 145	447 283	544 145	23 029	340 026
Ovce a kozy	Kč	4 038	2 019	3 356	2 647	37 408	9 304	491	23 629	15 825	4 720	15 552	65 730	4 638	435 087
Drůbeží maso	Kč	3 138	11 378	246	59 809	413 340	58 990	80 054	20 928	1 965	64 474	24 638	943 461	-246	347 611
Slepčí vejce	Kč	11 733	19 754	7 831	87 885	443 600	59 399	22 401	26 767	6 630	33 779	265 101	655	9 659	191 786
Ovčí a kozí mléko	Kč	82	79 372	2 128	86 521	330 940	17 190	191	16 889	20 436	246	0	160 818	3 001	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč	25 784	70 586	15 962	16 316	107 667	28 786	-6 849	9 304	11 842	11 705	41 992	-65 784	13 179	100 463
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč	17 190	616 777	175 388	2 838	1 197 675	505 591	12 551	47 367	1 091	372 822	656 996	2 763 561	120 654	703 817
Vlastní spotřeba	Kč	8 649	7 749	19 345	11 078	382	37 189	7 176	8 349	11 705	2 347	1 528	58 990	23 383	2 265
Vnitropodniková spotřeba	Kč	127 667	182 728	189 112	41 091	253 369	91 159	71 923	47 039	34 434	382 317	909 709	3 696 845	143 492	612 357
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč	962 042	5 853 969	1 665 422	938 740	11 802 045	1 940 073	688 155	668 155	217 871	3 899 272	6 432 521	19 810 247	700 952	7 396 964
Mezispotřeba celkem	Kč	647 173	3 545 740	1 191 536	788 782	8 203 372	1 313 882	493 422	462 672	153 314	2 722 033	4 491 902	12 315 467	458 306	5 312 717
Přímé náklady celkem	Kč	445 373	2 171 941	754 949	593 967	5 591 297	703 380	342 563	324 037	95 525	1 423 513	2 739 496	8 301 025	285 347	3 549 478
Osiva a sadba	Kč	44 174	160 545	70 559	53 479	954 784	60 027	34 297	31 050	17 135	101 473	195 333	961 905	17 435	256 779
Vlastní osiva a sadba	Kč	19 236	3 138	24 147	4 502	62 619	2 019	7 722	4 829	1 555	18 909	355	90 859	1 528	18 308
Hnojiva nakupovaná	Kč	136 234	284 937	152 250	16 726	223 710	61 719	76 234	43 492	20 900	207 994	335 742	1 385 614	20 764	473 149
Prostředky ochrany rostlin	Kč	53 506	148 185	70 068	17 735	257 107	43 056	30 723	34 406	12 087	55 279	143 246	1 172 300	13 070	315 824
Ostatní přímé náklady RV	Kč	20 600	62 319	35 989	48 376	529 575	30 177	10 532	40 164	2 374	126 548	190 777	595 359	17 353	209 494
Krmiva pro skot celkem	Kč	132 032	818 168	205 674	210 695	1 153 419	149 904	59 836	124 201	28 213	570 420	1 197 730	2 061 136	148 103	1 258 821
Vlastní krmiva pro skot	Kč	101 473	158 608	140 927	10 641	172 250	40 928	32 005	42 292	15 771	318 170	719 123	1 501 930	115 852	575 250
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	34 434	349 002	115 743	218 062	1 459 857	183 628	112 878	41 964	8 922	198 580	429 357	1 079 449	24 120	502 235
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	5 321	20 518	14 952	27	3 220	31 214	31 487	246	3 192	41 500	82 046	161 036	13 506	11 378
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	20 846	344 364	35 170	24 693	626 518	72 715	14 707	8 267	4 175	122 755	208 266	376 096	17 026	460 243
Náklady na lesní výrobu	Kč	982	3 383	6 357	0	25 648	27	273	273	0	0	0	13 888	2 456	27
Režijní náklady celkem	Kč	201 800	1 373 800	436 587	194 815	2 612 075	610 502	150 859	138 635	57 790	1 298 520	1 752 406	4 014 442	172 960	1 763 266
Náklady budov a strojů	Kč	59 345	572 712	114 542	62 810	593 367	194 515	43 820	39 181	11 733	385 564	507 593	930 200	64 775	555 195

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 4

	MJ	EU-27	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč	131 814	358 252	110 804	100 191	819 068	405 919	484 281	58 663	116 834	314 296	279 699	44 420	211 240	94 406	124 883
Služby	Kč	88 813	366 438	28 840	14 652	239 480	497 733	326 165	20 191	73 451	189 140	382 345	9 441	83 219	103 547	34 707
Ostatní přímé náklady	Kč	110 859	98 990	34 461	43 656	441 499	380 544	364 773	27 149	114 788	130 722	535 768	14 079	96 480	64 011	76 398
Odpisy	Kč	252 277	893 529	151 623	95 879	1 057 157	1 206 270	854 948	105 020	142 155	508 811	884 416	117 871	169 358	163 410	142 155
Externí faktory celkem	Kč	307 093	835 849	336 670	144 338	2 144 410	2 613 221	1 285 997	72 633	311 458	608 565	905 998	61 200	370 367	136 098	238 062
Vyplacené mzdy	Kč	170 586	297 843	129 331	79 372	1 614 071	1 063 569	633 585	43 574	237 134	448 211	401 471	36 016	247 530	43 001	179 181
Vyplacené pachtovné	Kč	96 234	337 052	186 848	56 289	410 285	530 666	501 553	28 922	65 975	93 642	380 407	17 053	105 129	63 110	54 679
Bilance úroků	Kč	40 273	200 927	20 491	8 677	120 027	1 018 986	150 859	164	8 322	66 712	124 092	8 131	17 708	29 959	4 202
Podpory																
Celkové provozní podpory	Kč	305 783	612 166	286 165	149 031	2 290 603	949 818	964 306	166 820	326 465	652 630	797 159	145 565	435 960	476 860	240 381
Celkové podpory na plodiny ⁴⁾	Kč	9 386	0	18 281	5 457	77 107	0	0	17 872	25 511	3 356	19 563	7 149	13 997	873	10 614
Celkové podpory na zvířata	Kč	20 273	91 159	25 511	8 240	122 182	27 722	0	4 147	23 793	12 606	84 856	16 971	32 442	0	8 677
Podpory na produkci mléka	Kč	5 321	2 974	5 130	0	79 099	0	0	0	3 820	8 049	13 070	9 004	19 290	0	3 165
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč	11 542	87 830	8 213	0	39 563	27 722	0	1 801	11 678	3 083	58 090	3 984	7 367	0	4 666
Podpory na ovce a kozy	Kč	3 001	300	12 142	7 885	3 411	0	0	2 319	8 131	1 446	13 670	2 974	5 812	0	846
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč	382	55	55	355	109	0	0	0	136	0	27	1 010	0	0	0
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč	27 858	49 686	42 128	14 161	266 247	31 187	98 608	7 858	23 438	179 399	30 014	7 231	20 655	23 765	25 921
Podpory na LFA	Kč	21 037	7 640	10 778	14 434	137 789	0	0	18 608	8 731	0	78 417	9 113	0	53 751	13 424
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč	2 810	10 341	3 247	8 295	2 156	382	573	0	2 128	11 542	13 779	1 828	11 132	12 688	2 292
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč	8 486	0	5 757	0	178 417	0	77 844	82	2 456	27	25 184	1 037	29 522	0	0
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč	1 064	34 898	0	0	28 131	31 923	7 149	0	27	682	0	0	1 037	0	0
Oddělené platby od produkce ¹¹⁾	Kč	203 928	401 171	158 526	92 578	1 087 771	855 767	696 368	116 725	238 198	378 443	531 676	102 264	291 786	362 017	176 861
Základní platba (BPS)	Kč	108 349	215 879	0	0	0	582 207	454 732	78 717	164 447	0	309 657	99 590	0	252 004	120 190
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	24 938	0	82 537	61 719	706 381	0	0	0	0	257 925	0	0	182 318	0	0
Ostatní podpory	Kč	10 914	17 299	21 910	5 812	390 776	2 810	83 792	1 555	2 210	66 575	13 697	0	35 389	23 765	2 619
Bilance podpor a daní																
Bilance provozních podpor a daní	Kč	290 831	743 462	301 663	142 237	2 239 171	821 797	971 919	152 469	351 949	639 615	736 640	125 920	400 953	425 073	193 969
Celkové provozní podpory	Kč	305 783	612 166	286 165	149 031	2 290 603	949 818	964 306	166 820	326 465	652 630	797 159	145 565	435 960	476 860	240 381
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	8 622	197 243	19 782	109	0	0	80 545	-9 659	40 900	2 510	0	0	-14 461	-44 884	12 115
Daně	Kč	23 574	65 948	4 284	6 903	51 405	128 021	72 933	4 693	15 416	15 498	60 518	19 645	20 573	6 903	58 526
Bilance investičních podpor a daní	Kč	6 439	57 544	21 446	1 228	162 537	22 892	-52 142	2 428	-9 168	21 391	37 544	0	23 793	51 514	5 566
Podpory investiční celkem	Kč	11 951	53 178	18 663	1 228	162 537	22 892	11 241	2 483	5 866	23 847	37 544	0	27 121	21 746	491
Bilance DPH z investic	Kč	-5 484	4 366	2 756	0	0	0	-63 383	-55	-15 034	-2 456	0	0	-3 329	29 768	5 075

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč	88 349	287 447	198 007	101 500	711 375	125 320	68 322	60 545	27 667	375 305	480 243	1 710 933	65 675	392 822
Služby	Kč	13 370	262 891	36 207	12 306	550 720	126 357	20 982	22 674	14 734	227 257	324 391	851 101	19 290	353 914
Ostatní přímé náklady	Kč	40 764	250 749	87 803	18 199	756 613	164 283	17 735	16 235	3 656	310 421	440 216	522 208	23 220	461 335
Odpisy	Kč	204 692	1 605 149	243 819	78 990	1 417 865	462 999	134 842	101 118	35 661	727 991	865 426	2 593 739	214 160	894 566
Externí faktory celkem	Kč	110 204	703 080	230 067	70 996	2 180 808	163 192	59 891	104 365	28 895	449 248	1 075 193	4 901 041	28 486	1 189 653
Výplacené mzdy	Kč	65 975	253 914	172 850	55 116	1 164 879	63 983	40 546	83 738	14 270	203 382	468 320	3 842 792	14 761	704 499
Výplacené pachtovné	Kč	35 361	285 074	28 731	7 531	348 457	65 566	10 559	18 772	13 206	154 433	408 784	803 434	7 558	320 462
Bilance úroků	Kč	8 840	164 092	28 486	8 349	667 473	33 642	8 786	1 855	1 419	91 432	198 116	254 815	6 166	164 720
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč	266 493	1 590 770	405 237	68 867	493 995	445 837	141 582	252 659	33 097	1 409 134	1 119 231	4 149 967	160 245	1 021 960
Celkové podpory na plodiny⁴⁾	Kč	7 967	2 565	14 297	11 596	0	0	8 677	10 423	27	26 712	409	71 841	7 094	0
Celkové podpory na zvířata	Kč	37 571	0	81 664	21 173	464	218	12 633	55 962	2 674	291 049	136 507	370 858	6 139	16 780
Podpory na produkci mléka	Kč	21 937	0	41 882	16 098	0	218	0	11 214	1 119	167 721	30 750	247 693	3 847	0
Podpory na ostatní skot⁵⁾	Kč	14 434	0	15 552	4 229	464	0	12 333	35 007	491	96 152	104 747	69 358	2 292	14 352
Podpory na ovce a kozy	Kč	1 037	0	955	846	0	0	327	9 768	955	3 793	0	53 806	0	2 401
Podpory na ostatní zvířata⁶⁾	Kč	164	0	23 274	0	0	0	0	0	109	23 411	1 037	0	0	0
Environmentální podpory⁷⁾	Kč	25 648	429 439	50 204	0	50 232	132 660	1 364	44 911	546	278 662	183 983	269 521	27 203	170 941
Podpory na LFA	Kč	25 239	268 212	58 908	15 634	0	77 790	10 286	38 144	191	406 055	148 294	515 277	28 213	40 300
Ostatní platby na rozvoj venkova⁸⁾	Kč	1 282	1 528	3 083	0	7 722	1 255	191	3 138	0	19 727	0	50 914	1 828	15 034
Podpory na mezispořeba⁹⁾	Kč	1 528	55	3 465	0	9 168	10 259	7 012	2 428	1 637	1 419	0	15 007	15 880	355
Podpory na externí faktory¹⁰⁾	Kč	191	8 567	5 839	0	1 146	2 046	0	0	0	4 829	19 481	82	0	191
Oddělené platby od produkce¹¹⁾	Kč	153 042	600 352	149 631	17 026	409 739	214 624	97 762	96 971	26 794	304 582	617 487	2 784 025	70 095	769 519
Základní platba (BPS)	Kč	0	398 879	0	2 128	281 772	211 841	0	58 308	0	185 347	397 215	0	41 882	575 086
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	69 768	0	92 360	0	0	0	53 670	0	18 336	0	0	1 843 156	0	0
Ostatní podpory	Kč	14 052	280 081	38 117	3 465	15 525	6 985	3 656	682	1 228	76 071	13 042	72 442	3 793	8 868
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč	257 952	1 848 668	388 075	68 867	349 166	478 988	129 304	242 045	28 213	1 383 868	1 114 238	3 976 898	141 855	995 193
Celkové provozní podpory	Kč	266 493	1 590 770	405 237	68 867	493 995	445 837	141 582	252 659	33 097	1 409 134	1 119 231	4 149 967	160 245	1 021 960
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	-5 239	293 587	-2 183	0	-43 874	65 566	-791	-2 892	0	0	0	0	-17 135	82
Daně	Kč	3 301	35 889	14 979	0	100 927	32 387	11 487	7 749	4 884	25 293	4 993	173 069	1 255	26 848
Bilance investičních podpor a daní	Kč	41 910	264 665	48 213	45 621	60 545	-68 922	2 074	29 550	2 101	25 020	0	544 117	36 698	17 954
Podpory investiční celkem	Kč	42 865	498 224	49 304	45 621	68 213	12 715	7 422	29 741	2 101	25 020	0	544 117	50 423	17 899
Bilance DPH z investic	Kč	-955	-233 532	-1 091	0	-7 667	-81 637	-5 348	-191	0	0	0	0	-13 752	82

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 6

	MJ	EL-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod																
Celková hrubá zem. produkce	Kč	1 967 221	6 732 983	1 060 759	1 042 478	8 287 846	10 807 670	6 506 545	624 526	2 080 427	3 082 577	5 452 880	627 882	2 056 143	1 838 882	1 933 661
Mezispotřeba celkem	Kč	1 228 316	4 333 868	639 670	704 963	6 413 585	7 505 039	4 421 343	318 907	1 115 438	2 446 701	3 455 045	384 582	1 471 562	1 281 658	868 454
Bilance provozních podpor a daní	Kč	290 831	743 462	321 663	142 237	2 239 171	821 797	971 919	152 469	351 949	639 615	736 640	125 920	400 953	425 073	193 969
Hrubá přidaná hodnota	Kč	1 029 736	3 142 604	722 752	479 752	4 113 459	4 124 401	3 057 121	458 061	1 316 911	2 735 492	2 734 448	369 221	985 507	982 096	1 259 148
Odpisy	Kč	252 277	893 529	151 623	95 879	1 057 157	1 206 270	854 948	105 020	142 155	508 811	884 416	117 871	163 358	163 410	142 155
Čistá přidaná hodnota	Kč	777 459	2 249 075	571 130	383 873	3 056 302	2 918 158	2 202 172	353 068	1 174 756	766 709	1 850 032	251 349	816 149	818 686	1 117 021
Externí faktory celkem	Kč	307 093	835 849	336 670	144 338	2 144 410	2 613 221	1 285 997	72 633	311 458	608 565	905 998	61 200	370 367	136 098	238 062
Bilance investičních podpor a daní	Kč	6 439	57 544	21 446	1 228	162 537	22 892	-52 142	2 428	-9 168	21 391	37 544	0	23 793	51 514	5 566
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	476 833	1 470 771	255 879	240 736	1 074 429	327 829	864 007	282 836	854 157	179 535	981 605	190 149	469 575	734 130	884 525
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	508 380	1 071 782	242 460	268 738	543 984	1 685 385	988 409	322 597	718 811	405 501	902 622	147 362	503 018	699 139	845 266
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	408 572	938 178	156 404	221 447	445 637	406 144	664 320	315 672	765 395	251 530	697 943	111 879	628 078	669 126	879 219
Aktiva, pasiva																
Aktiva celkem	Kč	9 238 974	20 106 780	2 367 383	4 372 558	18 293 938	67 941 042	24 829 568	3 353 599	9 274 663	7 932 841	11 968 129	4 348 656	5 039 649	27 195 723	13 114 317
Stálá aktiva celkem	Kč	7 312 462	17 197 899	1 537 892	3 447 569	12 160 952	58 252 465	21 973 729	3 201 240	6 626 790	5 848 376	7 130 334	4 111 058	3 241 731	24 016 584	8 169 675
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč	5 013 810	9 005 687	571 484	2 469 238	3 453 954	43 645 959	14 698 020	2 224 628	5 159 184	1 638 028	1 884 057	2 619 660	1 350 307	21 130 896	6 830 800
Stavby	Kč	1 050 554	4 251 794	258 389	267 366	4 666 335	8 565 907	2 965 470	264 255	678 742	1 705 203	1 766 485	846 217	822 779	1 156 284	667 746
Stroje a zařízení	Kč	901 633	2 260 399	525 318	463 736	3 124 787	5 096 702	3 054 174	604 854	449 930	1 899 309	2 112 950	544 199	914 839	846 326	473 831
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	305 783	1 595 354	113 697	247 202	914 320	928 536	859 123	107 312	337 870	439 398	1 081 386	100 382	145 702	883 079	196 561
Oběžná aktiva celkem	Kč	1 926 539	2 908 881	829 464	924 989	6 132 986	9 688 576	2 855 812	152 387	2 647 873	2 084 465	4 837 767	237 598	1 797 918	3 179 139	4 944 615
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	235 060	1 351 508	57 108	55 634	707 282	1 088 672	779 478	44 966	157 980	243 218	675 058	54 570	159 454	844 880	199 781
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	242 018	298 862	211 288	5 894	881 933	1 514 481	215 115	15 743	28 977	596 423	1 648 805	109 795	306 192	127 776	137 769
Ostatní oběžná aktiva	Kč	1 449 461	1 258 739	561 089	863 461	4 543 798	7 085 423	1 861 219	91 678	2 460 916	1 244 851	2 513 903	73 233	1 332 272	2 206 483	4 607 045
Gizí zdroje	Kč	1 487 987	5 540 438	521 362	120 272	5 520 874	39 859 074	5 608 432	1 392	281 745	2 721 706	5 086 743	191 350	847 854	614 076	136 698
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	1 137 075	5 073 182	241 090	118 253	3 330 707	37 697 365	4 078 998	873	210 095	1 614 372	3 145 606	87 503	361 581	529 002	122 373
Krátkodobé závazky	Kč	350 912	467 283	280 244	2 019	2 190 167	2 161 709	1 529 433	518	71 650	1 107 334	1 941 109	103 847	486 301	85 075	14 352
Vlastní kapitál	Kč	7 750 986	14 566 343	1 846 021	4 252 285	12 773 091	28 081 995	19 221 109	3 352 208	8 992 918	5 211 135	6 881 386	4 157 306	4 191 767	26 581 647	12 977 592
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	594 731	630 284	-238 471	-132 632	217 107	-80 491	-6 849	-31 296	456 151	-11 214	118 608	6 139	233 723	461 962	4 113 814
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	4 349 038	11 893 231	2 042 937	2 139 635	15 167 868	25 056 225	10 376 977	1 883 675	4 554 794	6 186 819	10 441 206	2 515 213	3 716 763	7 033 500	4 862 296
Hrubé investice	Kč	260 626	1 142 996	244 064	99 427	1 313 609	1 341 522	1 073 337	42 128	116 671	489 820	875 494	64 147	229 631	287 666	87 585
Netto investice	Kč	8 349	249 467	92 442	3 547	256 452	135 252	218 362	-62 892	-25 457	-18 990	-8 922	-53 724	60 273	124 256	-54 570

P2/01 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SLO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč	1 003 979	5 216 264	1 589 992	1 188 570	13 111 316	2 083 101	768 382	859 150	294 596	2 982 114	5 940 408	16 157 440	648 073	7 193 281
Mezispotřeba celkem	Kč	647 173	3 545 740	1 191 536	788 782	8 203 372	1 313 882	493 422	462 672	153 314	2 722 033	4 491 902	12 315 467	458 306	5 312 717
Bilance provozních podpor a daní	Kč	257 952	1 848 668	388 075	68 867	349 166	129 304	242 045	28 213	1 383 868	1 114 238	3 976 898	141 855	995 193	
Hrubá přidaná hodnota	Kč	614 786	3 519 192	786 490	446 655	5 257 110	1 248 234	405 264	638 524	169 494	1 623 921	2 562 744	7 818 871	331 622	2 875 730
Odpisy	Kč	204 692	1 605 149	243 819	78 990	1 417 865	462 999	134 842	101 118	35 661	727 991	865 426	2 593 739	214 160	894 566
Čistá přidaná hodnota	Kč	410 094	1 914 043	542 671	367 663	3 839 245	785 235	270 449	537 405	133 806	895 930	1 697 345	5 225 132	117 462	1 981 164
Externí faktory celkem	Kč	110 204	703 080	230 067	70 996	2 180 808	163 192	59 891	104 365	28 895	449 248	1 075 193	4 901 041	28 486	1 189 653
Bilance investičních podpor a daní	Kč	41 910	264 665	48 213	45 621	60 545	-68 922	2 074	29 550	2 101	25 020	0	544 117	36 698	17 954
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	341 799	1 475 627	360 817	342 318	1 718 982	553 122	212 632	462 590	107 039	471 703	622 125	868 209	125 675	809 464
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	242 785	1 100 007	275 500	268 680	1 390 562	500 210	164 690	340 556	124 369	702 891	1 068 650	420 165	88 806	893 570
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	240 951	1 065 252	241 855	273 342	1 201 413	379 788	147 833	379 334	103 559	474 778	547 085	594 629	100 218	634 344
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč	3 099 112	32 581 319	4 087 648	5 261 012	65 057 290	12 029 493	4 636 895	2 863 070	960 841	13 355 544	26 312 171	31 512 838	5 849 931	54 766 070
Stálá aktiva celkem	Kč	1 986 921	28 571 788	3 059 249	4 827 808	54 867 543	9 337 063	4 163 582	2 408 065	775 331	11 025 759	23 591 211	20 357 939	5 390 588	50 411 766
Orná půda, trvalé kultury a květy	Kč	801 688	13 822 172	1 100 813	1 890 660	41 803 758	2 637 477	2 402 526	1 473 827	233 205	6 155 933	13 444 083	3 428 961	3 018 212	44 510 457
Stavby	Kč	268 212	7 584 384	757 950	2 090 004	7 592 788	4 405 354	977 758	333 450	328 866	2 435 023	4 626 554	10 198 587	1 488 315	695 686
Stroje a zařízení	Kč	754 430	5 809 659	789 792	734 157	3 941 400	2 081 962	688 892	420 817	163 001	2 166 129	4 816 839	5 183 140	762 779	3 482 494
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	139 208	1 355 573	184 119	111 350	1 529 406	208 867	92 032	179 535	47 749	245 156	703 735	1 142 723	121 227	1 701 329
Oběžná aktiva celkem	Kč	1 112 191	4 009 531	1 028 372	433 204	10 189 747	2 692 457	473 340	455 005	185 511	2 329 757	4 720 960	11 154 927	459 343	4 354 304
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	103 738	1 215 765	121 091	171 213	829 246	262 536	103 028	101 009	27 503	259 589	722 070	1 338 466	158 308	1 449 297
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	230 067	316 260	252 359	0	974 811	130 722	164 310	98 062	19 045	581 880	771 784	1 810 742	174 569	713 203
Ostatní oběžná aktiva	Kč	778 359	2 477 505	654 922	262 018	8 386 690	2 299 198	206 002	255 906	138 935	1 488 288	3 227 106	8 005 692	126 466	2 191 777
Cizí zdroje	Kč	496 996	7 946 811	1 322 777	158 308	22 320 331	1 481 548	265 892	90 777	42 019	3 682 193	8 683 369	11 100 002	196 807	5 816 289
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	229 521	6 631 183	883 761	126 930	20 016 140	1 464 386	196 507	31 896	22 074	3 420 120	7 367 114	2 472 212	171 541	3 637 827
Krátkodobé závazky	Kč	267 475	1 315 628	439 016	31 378	2 304 191	17 135	69 386	58 881	19 945	262 072	1 316 256	8 627 790	25 266	2 178 462
Vlastní kapitál	Kč	2 602 089	24 634 508	2 764 871	5 102 704	42 736 959	10 547 972	4 371 030	2 772 292	918 822	9 673 351	19 628 802	20 412 836	5 653 125	48 949 781
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	189 658	419 561	169 876	96 098	1 851 724	329 221	-33 479	12 005	-9 904	-48 731	1 952 951	-718 796	-73 560	1 681 847
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	2 245 528	19 004 903	2 716 713	3 377 747	25 941 923	9 603 365	2 359 570	1 694 944	756 613	7 901 545	14 663 996	28 062 295	3 127 134	12 070 584
Hrubé investice	Kč	303 355	1 834 371	488 592	164 065	2 245 310	602 617	100 736	97 107	19 127	485 373	1 294 400	3 424 731	191 868	855 985
Netto investice	Kč	98 663	229 221	244 774	85 075	827 445	139 590	-34 079	-4 011	-16 535	-242 618	429 002	830 992	-22 292	-38 554

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální opatření, Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci z zemědělcům přizpůsobit se normám SZP - podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z.p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezis potřebu (např. zelená náfta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, pachtovné a dotace úroků z úvěrů.

11) SAPS, BPS, redistributivní platba, greening, platba pro mládě zemědělce, platba na oblasti s přírodními omezeními a režim pro malé zemědělce

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI), stav ke dni 13.4.2018

Zpracovali: J. Hanibal a kolektiv (ÚZEI)

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 667 180	29 140	114 420	10 470	17 210	28 330	187 460	346 580	417 830	7 620	298 110	81 460	102 100	86 380	532 730
Počet podniků v souboru FADN		30 000 - <90 000	1 000 - <20 000	20 000 - <30 000	200 - <500	1 000 - <20 000	8 000 - <90 000	40 000 - <500 000	80 000 - <90 000	500 - <10 000	7 000 - <20 000	10 000 - <20 000	10 000 - <20 000	10 000 - <20 000	500 - <10 000	9 000 - <10 000
Pracovní síly celkem	AW U/100ha	4,49	4,10	6,11	12,71	2,75	1,77	2,52	10,62	3,42	1,49	2,37	10,40	3,24	2,37	6,47
Neplacené pracovní síly	FW U/100ha	3,35	3,07	3,16	9,78	0,66	0,83	1,49	8,77	2,27	0,64	1,63	8,94	1,32	2,23	4,95
Placené pracovní síly	AW U/100ha	1,15	1,04	2,95	2,93	2,09	0,94	1,03	1,95	1,17	0,85	0,74	1,46	1,94	0,14	1,57
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	34,05	51,19	38,63	11,25	204,40	97,63	88,49	10,26	47,67	127,19	86,55	16,44	50,02	49,39	20,40
Pronajatá (připachtovaná) půda	ha/podnik	18,33	37,07	32,60	8,37	158,06	30,29	58,36	5,82	18,58	79,84	70,99	7,99	30,72	9,18	10,68
Výrobní struktura - výnosy																
Obiloviny	%	36,24	26,08	48,38	32,80	41,36	56,03	40,99	26,90	29,77	38,25	36,60	39,05	50,30	7,43	28,28
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	12,57	13,40	29,69	3,73	18,12	13,92	14,00	13,06	10,55	12,48	12,72	16,24	20,75	0,89	7,21
Energetické plodiny	%	0,47	4,86	0,13	0,00	1,46	0,40	2,40	1,66	0,00	0,00	0,21	0,00	0,06	0,00	0,29
Zelovina a květiny	%	1,00	2,62	0,67	2,04	0,38	0,46	0,66	1,07	0,82	0,15	0,65	0,97	1,58	0,00	2,79
Vínice	%	1,67	0,00	1,22	3,47	0,26	0,00	0,53	1,95	3,80	0,00	2,91	1,40	0,90	0,00	5,39
Trvalé kultury	%	4,14	1,43	1,27	10,49	0,46	0,83	0,43	19,49	15,08	0,35	0,68	3,59	1,60	0,02	12,01
Ovocné sady	%	1,91	1,23	1,22	4,62	0,45	0,34	0,27	3,80	6,19	0,33	0,64	2,31	1,52	0,02	4,36
Olivové sady	%	2,11	0,00	0,00	4,80	0,00	0,00	0,00	15,40	8,85	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	7,50
Ostatní trvalé kultury	%	0,09	0,20	0,03	1,07	0,01	0,49	0,16	0,29	0,04	0,02	0,03	0,00	0,08	0,00	0,20
Krmné plodiny ²⁾	%	40,76	53,99	12,76	35,02	38,66	24,10	41,76	30,70	30,48	40,81	44,21	34,85	20,63	91,98	40,54
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	79,88	251,65	30,55	76,09	44,77	148,48	101,20	58,38	67,65	31,15	83,78	55,41	41,60	118,81	97,35
Dojnice	DJ/100ha	14,98	35,98	6,86	16,09	10,74	21,34	26,21	1,27	4,74	10,72	14,77	11,62	5,26	28,26	15,20
Ostatní skot	DJ/100ha	25,43	90,56	6,70	7,64	18,90	21,90	29,51	10,33	14,20	12,05	37,23	12,10	6,56	78,86	26,18
Ovce a kozy	DJ/100ha	7,72	1,45	6,60	32,27	0,51	0,52	0,77	43,57	10,76	0,97	3,74	11,13	2,80	10,75	7,65
Prasata	DJ/100ha	22,00	100,47	5,18	5,16	9,50	97,59	40,87	0,78	29,98	5,88	12,43	11,07	16,15	0,18	30,59
Drůbež	DJ/100ha	9,22	22,48	4,97	14,93	4,88	6,58	3,06	2,34	7,64	1,28	15,30	8,21	10,52	0,06	16,96
Výnos pšenice	q/ha	64,96	96,03	45,24	32,51	63,35	78,86	77,15	26,59	31,73	48,30	78,69	304,19	53,28	112,75	55,80
Výnos kukuřice	q/ha	74,80	121,00	59,67	84,27	62,92	56,01	84,52	121,07	157,54	0,00	87,38	424,76	60,49	0,00	106,35
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,24	2,45	1,38	2,12	0,81	1,94	1,59	1,38	0,97	0,62	1,30	5,99	0,84	1,29	1,48
Roční dojivost	kg/lis	6 768	7 352	2 962	6 913	7 813	9 572	7 647	6 046	7 410	8 453	7 087	23 719	6 808	5 713	6 598
Hrubá zemědělská produkce																
Celková hrubá produkce	Kč/ha	57 774	131 529	27 459	92 665	40 547	110 700	73 529	60 870	43 642	24 236	63 003	38 192	41 106	37 228	94 787
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	30 118	53 009	19 674	40 404	21 925	38 119	31 897	42 499	26 967	12 851	36 121	22 801	23 389	6 472	60 323
Obiloviny	Kč/ha	8 886	9 830	9 208	5 433	10 048	15 854	12 390	6 183	5 056	6 568	11 759	7 190	10 937	2 683	9 577
Proteinové plodiny	Kč/ha	265	200	69	289	157	129	205	636	295	571	243	27	115	76	471
Brambory	Kč/ha	1 330	8 771	281	7 201	856	2 370	2 095	925	881	302	1 125	1 087	100	45	762
Cukrová řepa	Kč/ha	650	3 316	0	0	1 052	779	1 445	43	360	0	907	196	184	2	214
Oléjnin	Kč/ha	2 219	244	5 615	0	4 593	2 974	3 469	723	636	2 325	2 739	2 307	4 899	122	1 038

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		61 710	1 600	24 680	2 830	49 520	91 290	735 170	97 560	1 133 220	36 630	27 990	3 650	43 930	97 580
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	2000 - <3000	10000 - <20000	2000 - <3000	4000 - <5000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	500 - <1000	2000 - <3000
Pracovní síly celkem	AWU/100ha	3,65	2,10	3,07	50,00	7,61	5,47	8,88	6,41	12,08	2,07	1,46	2,35	13,51	1,41
Neplacené pracovní síly	FWU/100ha	2,94	1,68	1,92	43,80	3,94	5,09	7,75	4,95	10,85	1,61	1,05	0,14	12,79	0,80
Placené pracovní síly	AWU/100ha	0,71	0,42	1,15	6,20	3,67	0,38	1,14	1,46	1,23	0,46	0,41	2,22	0,72	0,60
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	46,33	82,80	64,19	2,74	36,27	28,69	18,46	24,65	8,94	61,34	108,98	528,59	9,77	157,94
Pronajatá (připachtovaná) půda	ha/podnik	22,87	44,58	31,06	2,24	14,25	9,41	4,72	5,37	4,98	22,08	60,93	482,91	2,98	66,23
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	45,56	22,97	40,83	0,00	12,41	29,00	52,60	8,60	51,79	49,28	39,81	39,61	19,55	21,40
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	12,91	4,20	9,75	6,93	15,72	10,67	15,44	1,46	19,57	8,93	7,99	16,50	2,97	6,92
Energetické plodiny	%	0,00	0,48	0,00	0,00	0,00	1,08	0,00	0,28	0,00	0,00	0,08	0,70	0,00	0,03
Zelenina a květiny	%	0,15	0,04	0,58	27,37	6,26	0,42	1,25	1,78	0,67	0,37	0,83	0,32	0,72	0,54
Vínice	%	0,00	0,91	0,00	9,12	0,00	1,67	0,00	4,75	0,78	0,00	0,00	0,52	3,07	0,01
Trvalé kultury	%	0,56	0,05	0,75	8,39	2,01	0,59	3,47	14,48	1,01	0,21	0,07	0,37	2,15	0,18
Ovocné sady	%	0,56	0,00	0,64	7,30	1,05	0,56	3,41	4,58	0,89	0,11	0,00	0,34	1,94	0,16
Olivové sady	%	0,00	0,00	0,00	0,73	0,00	0,00	0,00	9,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00
Ostatní trvalé kultury	%	0,00	0,05	0,11	0,00	0,99	0,03	0,11	0,65	0,11	0,10	0,07	0,02	0,00	0,01
Krmné plodiny ²⁾	%	36,61	71,69	42,06	43,07	63,11	55,32	26,22	52,78	25,95	38,00	47,89	39,83	71,34	67,15
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	25,86	136,15	33,56	592,34	372,65	85,22	65,49	58,09	51,34	49,01	69,88	27,07	101,94	85,78
Dojnice	DJ/100ha	10,12	35,17	10,66	91,97	91,09	21,33	16,63	8,40	15,32	13,04	12,64	7,20	23,34	11,66
Ostatní skot	DJ/100ha	10,84	78,70	11,17	74,45	69,75	30,12	18,26	27,87	6,26	16,09	25,45	10,86	52,10	32,47
Orce a kozy	DJ/100ha	0,52	0,65	0,47	20,44	7,66	1,88	0,43	11,76	18,46	0,41	0,89	1,97	4,20	19,48
Prasata	DJ/100ha	3,45	21,00	10,80	246,35	139,29	25,51	20,48	2,11	6,60	14,62	21,83	3,81	14,02	11,11
Drůbež	DJ/100ha	0,78	0,28	0,36	155,47	63,05	5,51	9,05	7,51	3,47	4,56	8,77	3,17	5,94	10,63
Výnos pšenice	q/ha	58,75	62,02	53,01	0,00	95,62	57,99	58,29	22,38	41,98	43,59	72,04	56,15	52,37	94,24
Výnos kukurice	q/ha	51,52	0,00	0,00	0,00	123,06	90,44	61,64	99,19	47,71	0,00	74,66	50,09	96,65	258,48
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,62	1,63	0,53	6,37	2,81	1,08	1,56	0,82	1,44	1,11	0,86	0,49	1,20	0,98
Roční dojlivost	kg/ks	5 622	7 468	5 983	6 782	8 182	6 553	5 331	7 498	3 272	8 825	9 059	6 731	5 059	7 279
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč/ha	21 670	62 998	24 769	425 756	361 492	72 607	41 678	34 854	32 953	48 290	54 509	30 567	66 333	45 544
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	14 803	14 423	14 184	192 648	170 035	20 886	22 267	20 348	19 698	21 703	24 932	16 847	31 139	18 708
Obiloviny	Kč/ha	9 091	6 058	7 371	0	4 790	7 252	9 297	1 635	8 955	7 641	8 999	8 633	5 005	6 983
Proteinové plodiny	Kč/ha	843	68	418	0	174	141	489	65	128	174	555	130	34	334
Brambory	Kč/ha	449	887	523	11 402	18 762	1 182	1 301	618	613	687	1 011	130	1 100	1 398
Cukrová řepa	Kč/ha	330	0	0	0	3 625	1 076	636	14	430	234	645	476	0	492
Olejniny	Kč/ha	1 787	980	1 764	0	93	2 034	2 523	59	3 507	637	1 306	3 190	489	1 441

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 2

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč/ha	411	812	739	92	371	5	456	3 853	456	40	483	284	58	0	532
Zelenina a květiny	Kč/ha	5 734	17 732	1 791	7 426	1 021	5 781	5 032	6 611	5 482	323	4 726	2 159	3 281	0	11 980
Ovoce	Kč/ha	2 192	6 476	576	4 676	361	736	799	5 114	4 141	54	1 883	1 827	1 030	5	7 331
Citrusové plody	Kč/ha	389	0	0	1 060	0	0	0	1 987	1 580	0	62	118	0	0	1 782
Vino a hrozny	Kč/ha	3 486	7	595	1 761	539	0	2 014	3 080	2 156	0	10 955	2 327	1 051	0	12 408
Olivy a olivový olej	Kč/ha	1 171	0	0	2 942	0	0	0	9 438	4 285	0	30	840	0	0	5 585
Krmné plodiny	Kč/ha	2 347	1 704	688	7 967	2 625	6 302	3 353	3 114	1 330	2 437	244	3 980	1 158	3 302	5 318
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	1 017	3 916	112	1 557	302	3 188	639	792	308	230	964	458	577	237	3 324
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	23 763	71 703	7 204	48 254	14 306	53 006	34 733	17 342	16 147	8 434	24 409	14 484	11 882	30 301	28 491
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	115	409	257	-165	-7	-355	-344	117	39	-433	173	-354	-31	730	920
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	8 889	21 489	1 787	17 150	6 596	18 402	15 876	846	2 968	5 734	9 447	4 606	2 756	12 807	12 413
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	4 606	18 972	588	2 047	2 666	4 715	5 842	856	2 686	1 162	6 409	1 690	891	15 549	4 937
Vepřové maso	Kč/ha	4 749	20 082	1 300	4 955	2 399	26 497	10 126	136	4 286	1 007	2 982	2 083	3 423	35	5 960
Ovce a kozy	Kč/ha	966	252	783	6 294	63	88	93	3 944	1 531	73	607	1 381	298	1 758	793
Drůbeží maso	Kč/ha	1 633	4 862	812	1 593	1 767	1 499	1 216	707	896	18	1 845	408	3 288	-5	266
Slepčí vejce	Kč/ha	980	4 253	726	4 431	515	1 220	541	731	449	322	931	1 992	741	33	562
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	1 066	339	466	10 414	111	0	112	8 451	2 161	6	882	1 597	13	0	1 958
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	873	1 453	742	1 370	190	585	927	1 670	1 170	112	1 306	727	472	123	1 604
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	3 894	6 818	581	4 007	4 316	19 575	6 898	1 029	529	2 951	2 473	908	5 835	455	5 973
Vlastní spotřeba	Kč/ha	307	59	405	1 574	33	38	61	1 436	12	110	238	1 621	95	31	519
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	3 199	4 186	1 515	5 855	4 123	9 774	3 052	2 367	963	3 683	1 145	7 626	2 200	4 425	4 810
Podnikové náklady																
Celkové náklady	Kč/ha	52 502	118 446	29 200	84 018	47 041	115 994	74 159	48 398	32 915	28 021	60 606	34 285	40 210	32 013	61 209
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	36 074	84 662	16 559	62 663	31 378	76 872	49 964	31 083	23 399	19 237	39 920	23 393	29 419	25 950	42 571
Přímé náklady celkem	Kč/ha	22 641	61 370	10 745	43 484	19 857	54 701	30 296	18 302	15 236	12 394	20 760	18 089	19 822	17 617	28 640
Osiva a sadba	Kč/ha	2 469	7 179	1 683	3 995	2 034	3 263	2 956	2 303	1 628	905	2 617	1 736	2 240	308	3 738
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	159	960	416	393	113	165	97	74	19	257	73	76	100	4	27
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	3 393	4 931	2 756	4 562	3 080	3 581	3 944	4 008	2 548	2 305	4 171	3 192	2 833	3 533	3 844
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 295	4 379	1 692	2 658	2 487	2 700	3 048	2 630	1 670	746	3 320	1 651	2 131	539	3 305
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	1 075	2 545	276	660	708	2 785	1 317	851	382	548	580	423	328	275	2 301
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	6 060	13 889	1 870	22 529	5 000	13 463	6 971	6 662	4 809	5 056	4 443	6 786	2 786	8 731	8 833
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 089	2 072	643	4 239	2 767	6 207	1 474	1 936	802	3 064	622	5 523	1 390	3 232	3 478
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	4 580	20 995	1 791	7 024	3 057	19 608	7 497	1 042	3 110	939	3 842	2 290	5 422	46	3 313
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	511	530	213	2	245	3 401	1 147	32	13	217	239	973	588	0	237
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	1 767	6 619	434	1 341	1 349	4 043	3 230	633	924	762	1 122	958	892	4 175	1 033
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	24	0	0	0	7	104	36	0	0	20	0	0	17	3	4
Režijní náklady celkem	Kč/ha	13 433	23 292	5 814	19 180	11 520	22 172	19 669	12 784	8 163	6 843	19 160	5 304	9 598	8 332	13 931
Náklady budov a strojů	Kč/ha	3 698	7 202	1 307	5 088	4 182	9 018	6 388	2 452	1 763	1 857	5 320	1 173	1 782	3 028	2 363

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč/ha	79	6	42	0	345	146	287	217	92	124	193	36	444	158
Zelenina a květiny	Kč/ha	271	98	1 948	148 046	1 13 435	1 810	4 198	4 966	1 077	7 257	4 328	564	3 477	2 779
Ovoce	Kč/ha	138	1	149	4 630	5 395	1 150	2 986	3 283	787	63	9	239	2 773	701
Citrusové plody	Kč/ha	0	0	0	2 460	0	0	0	828	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	0	5 277	0	16 082	0	4 207	0	4 494	964	0	0	425	5 826	13
Olivy a olivový olej	Kč/ha	0	0	0	578	0	0	0	1 692	0	0	0	0	201	0
Krmné plodiny	Kč/ha	1 763	844	1 632	9 321	6 624	997	24	2 067	3 031	4 679	7 516	2 787	11 352	3 424
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	52	203	337	139	16 793	892	526	410	113	207	370	237	438	985
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	6 496	41 127	7 853	232 062	158 436	34 098	18 731	12 584	13 130	20 509	23 549	8 491	22 847	22 380
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	216	-118	-27	-886	2 083	-243	-146	-37	369	-429	136	-115	1 044	42
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	3 341	21 088	3 716	76 727	71 504	13 235	6 407	4 817	4 761	11 747	10 246	3 933	9 604	7 396
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	1 462	12 527	1 147	12 776	11 652	7 137	3 138	3 372	882	3 283	6 012	1 439	7 792	6 025
Vepřové maso	Kč/ha	727	5 300	2 530	50 149	38 529	7 673	3 969	439	1 148	3 605	4 104	1 029	2 357	2 153
Ovce a kozy	Kč/ha	87	24	52	966	1 031	324	27	959	1 770	77	143	124	475	2 755
Drůbeží maso	Kč/ha	68	137	4	21 828	11 396	2 056	4 337	849	220	1 051	226	1 785	-25	2 201
Slepičí vejce	Kč/ha	253	239	122	32 075	12 230	2 070	1 213	1 086	742	551	2 433	1	989	1 214
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	2	959	33	31 577	9 124	599	10	685	2 286	4	0	304	307	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	557	852	249	5 955	2 968	1 003	-371	377	1 325	191	385	-124	1 349	636
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	371	7 449	2 732	1 036	33 021	17 623	680	1 922	122	6 078	6 029	5 228	12 349	4 456
Vlastní spotřeba	Kč/ha	187	94	301	4 043	11	1 296	389	339	1 309	38	14	112	2 393	14
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 756	2 207	2 946	14 997	6 986	3 177	3 896	1 908	3 852	6 233	8 347	6 994	14 687	3 877
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	20 765	70 700	25 945	342 606	325 394	67 622	37 278	27 106	24 370	63 568	59 025	37 478	71 745	46 834
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	13 969	42 823	18 563	287 877	226 175	45 796	26 729	18 770	17 149	44 376	41 218	23 299	46 910	33 638
Přímé náklady celkem	Kč/ha	9 613	26 231	11 761	216 776	154 158	24 517	18 557	13 146	10 685	23 207	25 138	15 704	29 206	22 474
Osiva a sadba	Kč/ha	953	1 939	1 099	19 518	26 324	2 092	1 858	1 260	1 917	1 654	1 792	1 820	1 785	1 626
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	415	38	376	1 643	1 726	70	418	196	174	308	3	172	156	116
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 941	3 441	2 372	6 104	6 168	2 151	4 130	1 764	2 338	3 391	3 081	2 621	2 125	2 996
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 155	1 790	1 092	6 473	7 089	1 501	1 664	1 396	1 352	901	1 314	2 218	1 338	2 000
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	445	753	561	17 656	14 601	1 052	571	1 629	266	2 063	1 751	1 126	1 776	1 326
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	2 850	9 881	3 204	76 896	31 801	5 225	3 241	5 039	3 156	9 299	10 990	3 899	15 159	7 970
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 190	1 916	2 195	3 884	4 749	1 427	1 734	1 716	1 764	5 187	6 599	2 841	11 858	3 642
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	743	4 215	1 803	79 585	40 250	6 400	6 115	1 702	998	3 237	3 940	2 042	2 469	3 180
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	115	248	233	10	89	1 088	1 706	10	357	677	753	305	1 382	72
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	450	4 159	548	9 012	17 274	2 534	797	335	467	2 001	1 911	712	1 743	2 914
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	21	41	99	0	0	894	1	11	0	0	0	26	251	0
Režijní náklady celkem	Kč/ha	4 356	16 592	6 801	71 100	72 018	21 279	8 172	5 624	6 464	21 169	16 080	7 595	17 703	11 164
Náklady budov a strojů	Kč/ha	1 281	6 917	1 784	22 923	16 360	6 780	2 374	1 590	1 312	6 286	4 658	1 760	6 630	3 515

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 4

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč/ha	3 871	6 998	2 868	8 906	4 007	4 158	5 473	5 718	2 451	2 471	3 232	2 702	4 223	1 911	6 122
Služby	Kč/ha	2 608	7 158	7 47	1 302	1 172	5 098	3 686	1 968	1 541	1 487	4 418	574	1 664	2 097	1 701
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	3 256	1 934	892	3 881	2 160	3 898	4 122	2 646	2 408	1 028	6 190	856	1 929	1 296	3 745
Odpisy	Kč/ha	7 409	17 455	3 925	8 523	5 172	12 356	9 662	10 236	2 982	4 000	10 219	7 170	3 386	3 309	6 968
Externí faktory celkem	Kč/ha	9 019	16 328	8 715	12 830	10 491	26 767	14 533	7 079	6 534	4 785	10 468	3 723	7 404	2 756	11 670
Vyplacené mzdy	Kč/ha	5 010	5 818	3 348	7 055	7 897	10 894	7 160	4 247	4 974	3 524	4 639	2 191	4 949	871	8 783
Vyplacené pachtovné	Kč/ha	2 826	6 584	4 837	5 003	2 007	5 435	5 668	2 819	1 394	736	4 395	1 037	2 102	1 278	2 680
Bilance úroků	Kč/ha	1 183	3 925	530	771	587	10 437	1 705	16	175	525	1 434	495	354	607	206
Podpory																
Celkové provozní podpory	Kč/ha	8 980	11 959	7 408	13 247	11 206	9 729	10 897	16 259	6 848	5 131	9 210	8 854	8 716	9 655	11 783
Celkové podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	276	0	473	485	377	0	0	1 742	535	26	226	435	280	18	520
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	595	1 781	660	732	598	284	0	404	499	99	980	1 032	649	0	425
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	156	58	133	0	387	0	0	0	80	63	151	548	386	0	155
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	339	1 716	213	0	194	284	0	176	245	24	671	242	147	0	229
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	88	6	314	701	17	0	0	226	171	11	158	181	116	0	41
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	11	1	1	32	1	0	0	0	3	0	0	61	0	0	0
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	818	971	1 031	1 259	1 303	319	1 114	766	492	1 410	347	440	413	481	1 271
Podpory na LFA	Kč/ha	618	149	279	1 283	674	0	0	1 814	183	0	906	554	0	1 088	658
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	83	202	84	737	11	4	6	0	45	91	159	111	223	257	112
Podpory na mezipotřebu ⁹⁾	Kč/ha	249	0	149	0	873	0	880	8	52	0	291	63	590	0	0
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	31	682	0	0	138	327	81	0	1	5	0	0	21	0	0
Oddělené platby od produkce ¹¹⁾	Kč/ha	5 989	7 837	4 104	8 229	5 322	8 765	7 869	11 377	4 997	2 975	6 143	6 220	5 833	7 330	8 670
Základní platba (BPS)	Kč/ha	3 182	4 217	0	0	0	5 963	5 139	7 672	3 450	0	3 578	6 058	0	5 102	5 892
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	732	0	2 137	5 486	3 456	0	0	0	0	2 028	0	0	3 645	0	0
Ostatní podpory	Kč/ha	321	338	567	517	1 912	29	947	152	46	523	158	0	707	481	128
Bilance podpor a daní																
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 541	14 524	7 809	12 643	10 955	8 417	10 983	14 860	7 383	5 029	8 511	7 659	8 016	8 606	9 508
Celkové provozní podpory	Kč/ha	8 980	11 959	7 408	13 247	11 206	9 729	10 897	16 259	6 848	5 131	9 210	8 854	8 716	9 655	11 783
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	253	3 853	512	10	0	0	910	-941	858	20	0	0	-289	-909	594
Daně	Kč/ha	692	1 288	111	614	251	1 311	824	457	323	122	699	1 195	411	140	2 869
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	189	1 124	555	109	795	234	-589	237	-192	168	434	0	476	1 043	273
Podpory investiční celkem	Kč/ha	351	1 039	483	109	795	234	127	242	123	187	434	0	542	440	24
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-161	85	71	0	0	0	-716	-5	-315	-19	0	0	-67	603	249

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč/ha	1 907	3 472	3 085	37 044	19 613	4 368	3 701	2 456	3 095	6 118	4 407	3 237	6 722	2 487
Služby	Kč/ha	289	3 175	564	4 491	15 184	4 404	1 137	920	1 648	3 705	2 977	1 610	1 974	2 241
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	880	3 028	1 368	6 642	20 861	5 726	961	659	409	5 061	4 039	988	2 377	2 921
Odpisy	Kč/ha	4 418	19 386	3 798	28 828	39 092	16 138	7 305	4 102	3 989	11 868	7 941	4 907	21 920	5 664
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 379	8 491	3 584	25 911	60 127	5 688	3 244	4 234	3 232	7 324	9 866	9 272	2 916	7 532
Vypacené mzdy	Kč/ha	1 424	3 067	2 693	20 115	32 117	2 230	2 196	3 397	1 596	3 316	4 297	7 270	1 511	4 461
Vypacené pachtové	Kč/ha	763	3 443	448	2 748	9 607	2 285	572	762	1 477	2 518	3 751	1 520	774	2 029
Bilance úroků	Kč/ha	191	1 982	444	3 047	18 403	1 173	476	75	159	1 491	1 818	482	631	1 043
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč/ha	5 752	19 212	6 313	25 134	13 620	15 540	7 670	10 250	3 702	22 973	10 270	7 851	16 402	6 471
Celkové podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	172	31	223	4 232	0	0	470	423	3	435	4	136	726	0
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	811	0	1 272	7 727	13	8	684	2 270	299	4 745	1 253	702	628	106
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	473	0	652	5 875	0	8	0	455	125	2 734	282	469	394	0
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	312	0	242	1 543	13	0	668	1 420	55	1 568	961	131	235	91
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	22	0	15	309	0	0	18	396	107	62	0	102	0	15
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	4	0	363	0	0	0	0	0	12	382	10	0	0	0
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	554	5 186	782	0	1 385	4 624	74	1 822	61	4 543	1 688	510	2 784	1 082
Podpory na LFA	Kč/ha	545	3 239	918	5 706	0	2 711	557	1 547	21	6 620	1 361	975	2 888	255
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	28	18	48	0	213	44	10	127	0	322	0	96	187	95
Podpory na mezispořeba ⁹⁾	Kč/ha	33	1	54	0	253	358	380	99	183	23	0	28	1 625	2
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	4	103	91	0	32	71	0	0	0	79	179	0	0	1
Oddělené platby od produkce ¹¹⁾	Kč/ha	3 303	7 251	2 331	6 214	11 297	7 481	5 296	3 934	2 997	4 965	5 666	5 267	7 175	4 872
Základní platba (BPS)	Kč/ha	0	4 817	0	777	7 769	7 384	0	2 365	0	3 022	3 645	0	4 287	3 641
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	1 506	0	1 439	0	0	0	2 907	0	2 051	0	0	3 487	0	0
Ostatní podpory	Kč/ha	303	3 383	594	1 265	428	243	198	28	137	1 240	120	137	388	56
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	5 568	22 327	6 046	25 134	9 627	16 695	7 005	9 819	3 156	22 561	10 224	7 524	14 519	6 301
Celkové provozní podpory	Kč/ha	5 752	19 212	6 313	25 134	13 620	15 540	7 670	10 250	3 702	22 973	10 270	7 851	16 402	6 471
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	-113	3 546	-34	0	-1 210	2 285	-43	-117	0	0	0	0	-1 754	1
Daně	Kč/ha	71	431	233	0	2 763	1 129	622	314	546	412	46	327	128	170
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	905	3 196	751	16 650	1 669	-2 402	112	1 199	235	408	0	1 029	3 756	114
Podpory investiční celkem	Kč/ha	925	6 017	768	16 650	1 881	443	402	1 207	235	408	0	1 029	5 161	113
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-21	-2 820	-17	0	-211	-2 845	-290	-8	0	0	0	0	-1 408	1

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 6

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod																
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	57 774	131 529	27 459	92 665	40 547	110 700	73 529	60 870	43 642	24 236	63 003	38 192	41 106	37 228	94 787
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	36 074	84 662	16 559	62 663	31 378	76 872	49 984	31 083	23 399	19 237	39 920	23 393	29 419	25 950	42 571
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 541	14 524	7 809	12 643	10 955	8 417	10 983	14 860	7 383	5 029	8 511	7 659	8 016	8 606	9 508
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	30 242	61 391	18 710	42 645	20 125	42 245	34 548	44 645	27 626	10 028	31 594	22 459	19 702	19 885	61 723
Odpisy	Kč/ha	7 409	17 455	3 925	8 523	5 172	12 356	9 662	10 236	2 982	4 000	10 219	7 170	3 386	3 309	6 968
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	22 833	43 936	14 785	34 122	14 953	29 890	24 886	34 412	24 644	6 028	21 375	15 289	16 316	16 576	54 756
Externí faktory celkem	Kč/ha	9 019	16 328	8 715	12 830	10 491	26 767	14 533	7 079	6 534	4 785	10 468	3 723	7 404	2 756	11 670
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	189	1 124	555	109	-589	234	-589	237	-192	168	434	0	476	1 043	273
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	14 004	28 732	6 824	21 399	5 257	3 358	9 764	27 567	17 918	1 412	11 341	11 566	9 388	14 864	43 359
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	508 380	1 071 782	242 460	268 738	543 984	1 685 385	988 409	322 597	718 811	405 501	902 622	147 362	503 018	699 139	845 266
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	408 572	938 178	156 404	221 447	445 637	406 144	664 320	315 672	765 395	251 530	697 943	111 879	628 078	669 126	879 219
Aktiva, pasiva																
Aktiva celkem	Kč/ha	271 336	392 787	61 284	388 672	89 501	695 903	280 592	326 862	194 560	62 370	138 280	264 517	100 753	550 632	642 859
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	214 757	335 962	39 811	306 451	59 496	596 666	248 319	312 012	139 014	45 981	82 384	250 084	64 809	486 264	400 474
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	147 248	175 927	14 794	219 488	16 898	447 055	166 098	216 825	108 227	12 879	21 768	159 347	26 995	427 838	334 843
Stavby	Kč/ha	30 853	83 059	6 889	23 766	22 829	87 738	33 512	25 756	14 238	13 407	20 410	51 473	16 449	23 411	32 733
Stroje a zařízení	Kč/ha	26 480	44 157	13 599	41 221	15 288	52 204	34 514	58 953	9 438	14 933	24 413	33 102	18 289	17 136	23 227
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	8 980	31 165	2 943	21 974	4 473	9 511	9 709	10 459	7 088	3 455	12 494	6 106	2 913	17 880	9 635
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	56 580	56 825	21 472	82 221	30 005	99 238	32 273	14 853	55 546	16 389	55 896	14 452	35 944	64 368	242 383
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	6 903	26 402	1 478	4 945	3 460	11 151	8 809	4 383	3 314	1 912	7 800	3 319	3 188	17 106	9 793
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	7 108	5 834	5 469	524	4 315	15 512	2 431	1 534	608	4 689	19 050	6 679	6 121	2 587	6 754
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	42 569	24 590	14 525	76 752	22 230	72 574	21 033	8 935	51 624	9 787	29 046	4 455	26 635	44 675	225 836
Cizí zdroje	Kč/ha	43 700	108 233	13 496	10 691	27 010	408 267	63 379	136	5 910	21 399	58 772	11 639	16 950	12 433	6 701
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	33 394	99 105	6 241	10 511	16 295	386 125	46 096	85	4 407	12 693	36 344	5 323	7 229	10 711	5 999
Krátkodobé závazky	Kč/ha	10 306	9 128	7 255	179	10 715	22 142	17 284	51	1 503	8 706	22 428	6 317	9 722	1 723	704
Vlastní kapitál	Kč/ha	227 635	284 554	47 787	377 981	62 491	287 637	217 212	326 726	188 649	40 971	79 508	252 878	83 802	538 199	636 156
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	17 466	12 313	-6 173	-11 790	1 062	-824	-77	-3 050	9 569	-88	1 370	373	4 673	9 353	201 658
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	127 725	232 335	52 885	190 190	74 207	256 645	117 267	183 594	95 548	48 642	120 638	152 994	74 306	142 407	238 348
Hrubé investice	Kč/ha	7 654	22 329	6 318	8 838	6 427	13 741	12 129	4 106	2 447	3 851	10 115	3 902	4 591	5 824	4 293
Netto investice	Kč/ha	245	4 873	2 393	315	1 255	1 385	2 468	-6 130	-534	-149	-103	-3 268	1 205	2 516	-2 675

P2/02 - Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2015 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	21 670	62 998	24 769	425 756	361 492	72 607	41 678	34 854	32 953	48 290	54 509	30 567	66 333	45 544
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	13 969	42 823	18 563	287 877	226 175	45 796	26 729	18 770	17 149	44 376	41 218	23 299	46 910	33 638
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	5 568	22 327	6 046	25 134	9 627	16 895	7 005	9 819	3 156	22 561	10 224	7 524	14 519	6 301
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	13 270	42 502	12 253	163 013	144 944	43 508	21 954	25 904	18 959	26 474	23 516	14 792	33 943	18 208
Odpisy	Kč/ha	4 418	19 386	3 798	28 828	39 092	16 138	7 305	4 102	3 989	11 868	7 941	4 907	21 920	5 664
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	8 852	23 116	8 454	134 194	105 852	27 370	14 651	21 801	14 967	14 606	15 575	9 885	12 023	12 544
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 379	8 491	3 584	25 911	60 127	5 688	3 244	4 234	3 232	7 324	9 866	9 272	2 916	7 532
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	905	3 196	751	16 650	1 669	-2 402	112	1 199	235	408	0	1 029	3 756	114
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	7 377	17 822	5 621	124 933	47 394	19 279	11 519	18 766	11 973	7 690	5 709	1 642	12 863	5 125
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	242 785	1 100 007	275 500	268 680	1 390 562	500 210	164 690	340 556	124 369	702 891	1 068 650	420 165	88 806	893 570
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	240 951	1 065 252	241 855	273 342	1 201 413	379 788	147 833	379 334	103 559	474 778	547 085	594 629	100 218	634 344
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	66 892	393 494	63 680	1 920 077	1 793 694	419 292	251 186	116 149	107 477	217 730	259 792	59 617	598 765	346 752
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	42 886	345 070	47 659	1 761 974	1 512 753	325 447	225 546	97 690	86 726	179 748	216 473	38 514	551 749	319 183
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	17 304	166 934	17 149	690 022	1 152 571	91 930	130 148	59 790	26 086	100 358	123 363	6 487	308 927	281 819
Stavby	Kč/ha	5 789	91 599	11 808	762 775	209 341	153 550	52 966	13 527	36 786	39 697	42 453	19 294	152 335	4 405
Stroje a zařízení	Kč/ha	16 284	70 165	12 304	267 941	108 668	72 568	37 318	17 072	18 233	35 313	44 199	9 806	78 074	22 049
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	3 005	16 372	2 868	40 639	42 167	7 280	4 985	7 283	5 341	3 997	6 457	2 162	12 408	10 772
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	24 006	48 424	16 021	158 104	280 941	93 847	25 641	18 459	20 751	37 981	43 320	21 103	47 016	27 569
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	2 239	14 683	1 886	62 487	22 863	9 151	5 581	4 098	3 076	4 232	6 626	2 532	16 203	9 176
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	4 966	3 820	3 931	0	26 877	4 556	8 901	3 978	2 130	9 486	7 082	3 426	17 868	4 516
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	16 800	29 922	10 203	95 627	231 202	80 139	11 159	10 382	15 541	24 263	29 612	15 145	12 944	13 877
Cizí zdroje	Kč/ha	10 727	95 976	20 607	57 776	615 394	51 640	14 404	3 683	4 700	60 029	79 679	20 999	20 144	36 826
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	4 954	80 087	13 768	46 325	551 865	51 042	10 645	1 294	2 469	55 757	67 601	4 677	17 558	23 033
Krátkodobé závazky	Kč/ha	5 773	15 889	6 839	11 452	63 529	597	3 759	2 389	2 231	4 272	12 078	16 322	2 586	13 793
Vlastní kapitál	Kč/ha	56 164	297 518	43 073	1 862 301	1 178 301	367 653	236 784	112 466	102 777	157 701	180 114	38 618	578 621	309 926
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	4 094	5 067	2 646	35 072	51 054	11 475	-1 814	487	-1 108	-794	17 920	-1 360	-7 529	10 649
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	48 468	229 528	42 323	1 232 754	715 245	334 729	127 767	68 760	84 632	128 816	134 557	53 089	320 075	76 425
Hrubé investice	Kč/ha	6 548	22 154	7 612	59 878	61 905	21 004	5 457	3 939	2 139	7 913	11 877	6 479	19 638	5 420
Netto investice	Kč/ha	2 130	2 768	3 813	31 049	22 813	4 865	-1 846	-163	-1 850	-3 955	3 937	1 572	-2 282	-244

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální opatření, Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomocí zemědělcům přizpůsobit se normám SZP - podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z.p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezispotřebu (např. zelená náfta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, pachtovné a dotace úroků z úvěrů.

11) SAPS, BPS, redistributivní platba, greening, platba pro mladé zemědělce, platba na oblasti s přírodními omezeními a režim pro malé zemědělce

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI), stav ke dni 13.4.2018

Zpracoval: J. Hanibal a kolektiv (ÚZEI)